

Pa

2.

Incipit tractatus notabilis de ex-
cōicationibus suspensionibus. & u. ter-
dictis irregularitatibus & penis Fratris
Antonini archiepi Florentini de or-
dine predicatorum.

Communicatio dicitur exclusio a cō-
muniōe. Sicut aut̄ triplex ē cōiō
fidelium. s. in p̄sca-
tiōe loquela cibo
& huiusmodi: in sacramētoꝝ susce-
ptiōe: in bonorum spiritualium par-
ticipatiōe que fiunt in ecclesia iuxta
illud: Particeps ego sum omnium t̄i-
mentū te: & custo. man. tua. Sic tri-
plex potest dici excōicatio alijs omi-
sis. **P**rima ē excōicatio maior que
etiā dicitur anathema: & excludit a
predicta triplici cōiōe: de hac. 3. q. 4.
engeltrudam. & 2. q. 3. sicut apostoli. &
c. nihil. **S**ecunda excōicatio est mi-
nor que excludit a participatiōe &
cōiōe sacramētoꝝ: passua tamē
s̄z Jo. de ligna. de cle. ex. de po. si cele-
brat. & hoc. ii. q. 3. cum excōicato. & 3. q.
4. engeltrudam. **T**ertia est excōi-
catio data a deo: s̄z inflicta. p̄ quolz
mortali: & de hac. ii. q. 3. audi. Ista ḡ
de cēsuris ecclesiasticis quarta pars
sex titulos habet. In primo tractabit̄
d̄ excōicatione maior. In secundo d̄
minor. In 3.º de interdicto. In 4.º de
suspensionē. In 5.º de irregularitate.
In 6.º de penis in genere. **Q**uan-
tum ad primū sciendū q̄ excōicatio
maior q̄nq̄ infert̄ ab hoīe siue a iudi-
ce: & q̄ ista potest inferrī pro varijs &
inumeris casib⁹ etiā iniustis: id n̄ p̄t
poni casus ipsi⁹. **Q**uāq̄ infert̄ a iure

particulari per cōstitutiōnes v3 syno-
dales alicuius diocesis: vel prouicia-
les factas in concilio prouinciali: vel
per legatum alicuius prouincie q̄ nō
extenduntur ad alia loca s̄z extra p̄-
uinciaz vel diocesiū: & quia hec vari-
antur etiā multis modis: quia quot
dioceses tot quodāmodo constitutio-
nes: ideo etiā ipse omittuntur. **Q**uā-
q̄ infert̄ a iure cōi excōicatio: seu p̄
cōstitutiōes factas ī cōcilijs vniuersali-
bus vel a sūmis pōtētib⁹ q̄ astrigūt
& ligāt ubiq̄ terraz fideles: quaz q̄
dā habentur in corpore iuris. vñ Do-
sti de sen. ex. in prin. enumerat. 30. ex-
cōicationes collectas ex decretis & de
cretalib⁹. Jo. vero an. de sen. ex. c. eos
li. 6.º in glo. enumerat trigintaduas:
que habentur in ipso libro. 6.º Et idez
in cle. i. de sen. ex. enumerat quinq̄-
gintaduas: que habentur in clemen.
Quedam alie sunt per extranagātes
diuersorū sūmorū pontificū. Et itez
quedaz alie sunt que annuatim fiūt a
sūmo pōtēfice ī curia s̄ q̄sdā perfo-
sas seu cōmittētes quedā vicia: vt. j. pate-
bit. **I**gitur circa istā materiā excōi-
catis maioris sic procedit. **P**rimo
ponent̄ casus ipsi p̄t quos icurrit̄
ipsa excōicatio maior: quoz quedā
sunt apostolice sedi reseruari q̄stū ad
absolutōz. 2.º tractabit̄ d̄ ipsa excōi-
catis. **S**̄ d̄ ipsius absolutiōe. in
ponēdo aut̄ ipsos casus excōicatis
iuris: prius agēt de illis in qbus fre-
quētī icurrit̄ cū aliquali declaratiōe
s̄z nōta p̄ doctores. Et exinde d̄ alijs
breuissime expediet. **D**emū ponēt̄ d̄
vbo ad vbu qdā extranagantes & ipe p̄-
cessus q̄ fit annuatim ī curia p̄ papam
ctinēs plures excōicationes.

De iniectioe manuum in clericum
vel religiosum violenta.

Cap. p̄imum.

Siquis in adēte diabolo hui⁹
sacrilegij viciū vel crimen in
currerit: q̄ in clericū v̄l mo
nachū manus violētās iniecerit: ana
thematis vinculo subijciat: ⁊ nullus
ep̄oz illū p̄sumat absolūē: nisi mōtis
vrgēte periculo: donec apostolico cō
spectui presentetur: ⁊ eius mandatus
suscipiat. *3m. 2. 17. q. 4.* Super hoc
decreto sunt quinq; notāda. *Primum*
est q̄ nomine siquis cōprehendit et
femina: vt dicit ibi gl. ⁊ archi. ⁊ vt pa
tet extra de sen. ex. mulieres. *2. est*
notandum quis clericus vel religio
sus gaudeat isto p̄uilegio: ⁊ quis nō
super quo *3o. de ligna. in tractatu dō*
censura ecclesiastica dicit q̄ religio
sus monachus non clericus gaudet
isto p̄uilegio: scilicet q̄ iniiciens ma
nus violentas in ipsum est excoīcat⁹.

Item canonicus regularis non cleri
cus. *Item* nouitius religiosus gau
det hoc p̄uilegio: vt in. c. si religio
so. co. t. li. 6. *Item* moniales ⁊ cōuer
se earum: extra de sen. ex. de moniali
bus. *Item* cōuersi religionū: s; dō cō
uēsis seculariū remanet dubiū. *Hof.*
aut. in. c. nō dubium. de sen. ex. dicit q̄
conuersus qui remanet in domo sua
uiuens vt laicus nō gaudet hac imu
nitate. 27. q. 1. vt lex cōtinētie. Si v̄o
sit cōuersus tradens se ⁊ sua: p̄secrat⁹
incedēs: hōras audiēs: honeste viuēs
talis gaudet hac immunitate. 17. q. 4.
siquis. *Probat* hec solutio in. c. vt p̄
uilegia. dō p̄uile. v̄si. hoc autē. Et hanc
credo verā. *3o. de ligna. clericus con*
iugat⁹ nō bigamus incedēs in habitu

clericali ⁊ tōsura gaudet hac imūta
te: vt in. c. vno. dō clericis iung. li. 6. Et
hoc quo ad dno: q; s; percutiens eū
incidit in canonē. 2. q; nō h; respon
dē i iudicio seculari. dō percutiēte de
ricū n̄ bigamū dimittētē habitū ⁊ tō
surā: ⁊ postea reassumētē vtz tal' iā
dat i canonē sūt opiones: ⁊ qdā dicūt
q; nō. nā satis est q; elegit sibi semel
vitā clericalē p̄fessionē v̄l regulā qd
semel. de re. iur. li. 6. Et alij dicūt con
trariuz q; iusta p̄nā nemini est aufe
renda. 4. q. 1. siquis libellū. p hoc faci
unt nōta p̄ *3m. 1. c. fi. dō vita ⁊ ho. de.*
Qui dicit clericos p̄uatos p̄uilegio:
q; se imiscēt negociationib⁹ illud real
sumere dimittendo. *3o. 3m. ⁊ arch.*
tenēt hāc partem: hanc etiam probat
clemen. de vi. ⁊ ho. de. Si littera itel
ligat s̄m cōtinuū ⁊ rectū intellectum
nā ibi dicit textus q̄ diu in p̄missis
existant vel insitāt eo ipso amittāt. ⁊
ille versus s; verū itellectuz refertur
ad omnia p̄cedētia: vt i. c. 2. regis.
de appel. *Lōfirmat* hoc q; illa p̄stitu
tio est penalī: ideo i dubio d; recipe
iterpretationē i partē mitiorē. *3o. de*
ligna. de pcutiēte depositū dicūt *3o.*
⁊ *Dug. 50. di. accedens. q; incidit i ca*
nonē. Et idē *Ber. Sed Bar. Bri. ⁊*
3m. qd videt approbari p. c. degra
datio. de pe. li. 6. *3o. an. in. d. c. degra*
datio. dicit p̄mā opinionē eē verā ⁊ in
verbalit̄ deposito: s; i actualit̄ depo
sito est vera 3ia opinio *3o. de ligna.*
Percutiēs clericū p saltū p̄motū inci
dit i canonē: q; talis recipit characte
rē. *Clericus pcutiēs seipm̄ irato aīo*
incidit in canonē. qd pbat. 23. q. 5. si n̄
licet. *Præterea* tale p̄uilegium est in
dultū toti ordini clericali: cui i nūciā

nō pōt Jo. de lig. Idem archi. & Jo. an. Percutiens clericū excōicatus: vtz incidit in canonē. Dicūt alig q non per .c. excōicatorū. z. q. 5. r. ii. q. i. mul ti. Sed in cōtrariū est comunis opi nio. Nam excōmunicatus retinet or dinem ratione cuius indulta est im munitas: ergo durat durante causa. Hāc opi. tenēt Jo. Vin. & Hoff. In no. Jo. an. Spe. Percutiens clericū icedēt sine habitu clericali: si moni tus fuerit & nō assūperit n̄ incidit in canonē. Si autē nō fuerit monitus & ipsū percusserit nō i actu belli v̄ ag gressure: tūc incidit etiā si cleric⁹ ha bitu deposito se alias imiscuerat: sed si ipsū pcusserit i actu belli & aggres sure: tūc nō icidit fm Inn. Dic tñ pu sarē pōderādū qd dedit causaz bello & aggressure. Nam si clericus iuste causa dedit: tūc indubitatū ē: q illi cō tra quos venit clericus n̄ incidunt ex capite defense permisse: vt in .c. si ve ro. de sen. ex. & ceteri fauentes igresso n̄ icidūt. Itē si tertius tertius: & clericus temē se imisceat habitu deposito: & tē credere pcutiētes i limib⁹ aggressure nō fore excōicatos: & sic itelligo opi. Inno. & Jo. d lig. Percutiens ordina tū nō baptizatū nō incidit qz non ha bet characterē. Percutiens ordiatum inuitū coactione absoluta nō incidit i canonē: qz talis n̄ recipit characteres ex d̄ hap. maiores. in glo. s̄ inuitum coactiōe cōditioali: nisi postea ratifi cet exp̄sse vel tacite talē pcutiēs n̄ i ca dit in canonē. Jo. de ligna. Detinens clericū asportātem res suas: v̄ alie nas apud se depositas p violētā: vel auferēs eo inuito n̄ icidit i canonē si ei auferat: dūz ē i asportādo. i. anteq̄

se recipiat ad locū destinatū. Si autē h̄ facēt ex iteruallo postq̄ puenit ad locum destinatū & adept⁹ fuerit pos sessionem rez illaz perfecte icidit s̄z pe. de cenf. ecclesiasti. **S** notanduz est q in quibusdam casibus q̄nis nō actualiter iniiciat quis manūz violen tam in clericum incidit in canonē p pter quosdam actus iniuriosos per sonales factos cōtra tales: sicut cum quis percudit clericum subijcientez se verberibus eius pro emenda offense cōmisse: extra d̄ sen. ex. contingit. Cle ricus vero subijciēs se verberibus v̄ etiā q ē excōicatus. Dicit Jo. an. i no uella qz participat i crīe dānato ex. e nuper. r. c. si cōcubine. Nisi dicas q participiū in crīe tūc inducit excōica tiōnē i participāte qm̄ participat cuz excōicato nō in illo actu tm̄ pro quo pncipalis excōicationē incurrit: ad h̄ j. e. si concubine. Ibi post latā sūam decr. nup. ponit etiā illū excōictum tēpore cōionis. nec obstat si dicas q mādās l̄ cooperās pcutiētī sit excōi catus: qz n̄ ex vi participij: sed ex p̄po facto: q etiā qnq̄ excōicatus ē n̄ pbi bēs. j. e. quāte. Vel nisi dicas q s̄mit tere nō est participare crimini: qz p bilit̄ credē poterat illuz remissuz. Prior tñ solutio non videt̄ sufficiens vbi ic̄ iterant: cū ex p̄mo sit excōica tus. Hoc Jo. an. Idē Pau. in de. eol. d̄ san. & affi. & sic vidēt̄ dicere q non sit excōicatus. Pe. vero d̄ perusio di cit q talis cleric⁹ si pmitit se percuti vna pcussiōe tm̄: tūc nō ligat̄ maiori qz anq̄ seq̄t̄ lesto pcutiēs n̄ ē excōica tus: & sic se subijciēdo n̄ participat ex cōicato: s̄z excōicādo. **S**i autē subijciat se plurib⁹ pcussiōib⁹: tūc ligat̄ maiori

qz participat excoicatio i crimine. Et ista
prima solutio facit ad questionē quā
faciunt predicti doc. de eo qui recipit
coionem a religioso sine līa eius a q̄
debet habere vtrum. s. sit excoicat⁹ i-
cut ⁊ ipse religiosus: remittunt ad no-
tata circa istam decretalem contigit
Item reputatur quasi manus violen-
ta cū qs retinet clericū i carceratū v̄l
in custodia vel vinculatū: vt i. c. nu-
per. Includens clericum violent⁹ ne
ab inimicis ipsum querentibus occi-
datur non incidit in canonem: quia li-
cet adsit violentia: nō tñ dolus: immo
ad salutē e⁹ ut nō ad iniuriā. Hoc t̄z
Inn. in. c. nup. Duo ad hoc regrunt
vt qs incidat in canonez illum. si quis
suadete. i. z. q. 4. s. anim⁹ dolosus: ⁊ fa-
cti pperatio: vt p̄ ex ipso tex. ⁊ Jo.
an. t̄z et qz penā late sine nullus incidat
p solā attetatioz: nisi pueniat ad act⁹
psūmationē: p. c. perpetue. d. elec. li. 6.
vñ vibrās gladiuz vt pcuteret clericū
quē tñ ille nō percussit: qz ille ictuz vi-
tauit nō incidit in canonē. Jo. de lign.
si aliq inimici clerici obsidēt ipsū in
castro vel domo forte alic⁹ mulieris
claudūt ipz: ⁊ nō eū custodiūt: s̄z vt il-
li verecūdiā faciāt nō dicerēt illū deti-
nere i custodia vel carcere: qz neqz h̄
itēdūt. Item nec violentiā iherūt psone
nec reb⁹ adherētib⁹. hec sūt vba Inn.
Nescio tñ si p hec vba intēdat Inn.
dicē hos nō fore excoicatos: s̄z h̄ videat
tur p vba illa: nec violentiā. zc. qd̄ f̄q
rat canon. Credo tñ in obsidente pō
derādū: ppter qd̄ fiat obsessio. An p
p̄ castz habēdū: ⁊ nō psonā violādaz
⁊ tūc credo qz nō incidet. Si aut̄ fie-
ret obsessio p̄ nō psonā vt violēt: tūc i-
cidēt. De claudete vō domū mulier

ad verecūdiā clericū detegēdā crede-
rē ipm includētē excoicatu: nā sit iu-
ria persone clericū iclusi. Jo. de lign.
Item reputat q̄si manus violenta: vt cū
qs mādāt capi v̄l verberari talē: ⁊ se-
q̄ effectus: vt i. c. per pēdim⁹. Item per-
cutere reputat clericū cū qs rataz h̄z
pcussione clericū factā noie suo: vt. c.
cū qs. e. ti. li. 6. Item reputat cuz nō defē-
dit clericuz cū ledit p̄sonalit⁹: ⁊ defen-
dē p̄t sine piculo sui: et. e. quātel. Nō
qz circa hūc casū varie sūt opiniones.
Quidā. n. vt Jo. ⁊ Ber. in glo. sup. c.
quāte. ⁊ Guil. dicunt qz istud. s. nō de-
fēdere clericū ab iniurijs p̄sonalib⁹ cū
fieri possit i ducit excoicationē q̄stum
ad officiales: ad quoz offm̄ pertinet
eos defēdē. z. z. q. 5. administratores. ⁊
i. 4. q. 5. forte. Hosti. vero dicit in sū. h̄
eē intelligēdum ḡnāliter de quocūqz
et si nō teneret ad h̄ ex officio dūmō
nudo v̄bo tñ phibē possit: vt si dice-
ret illi qz vellet iniuriari: Caveas tibi
vel nō facias: ⁊ ille abstineret: ar. ad
hoc et. e. dilecto. li. 6. Idem v̄t sciire
Jo. d. lig. sup. c. q̄ste. Inno. vero reci-
tat vtrāqz op̄ionē: ⁊ dicit qz si aliqs
verberaret noie meo: ⁊ ex negligētia
nō phiberē sine dolo: nō inciderez i ca-
nonē: cū necessari⁹ sit dolus: sec⁹ si ex
pposito nō phibeo. Jo. an. i nouella in
d. c. q̄ste. dicit qd̄ Vin. abb. ⁊ Hostie.
Finaliter dicit qz siue qs habeat v̄be-
rātē i p̄tate: siue nō: siue ille v̄bēt noie
illius: siue nō incidit in canonē q̄si p̄t
phibē: ⁊ nō phibz: dūmō dolose dimit-
tat: at nō. Et addit vñ multuz nōbile
dicēs: In h. n. vel in alium canonē nō
lus incidit sine dolo: ar. ff. de adul. l.
pe. ff. d. fīca. li. 1. Idēz Jo. d. ligna. Spu-
ens i faciem clericū est excoicatus s̄m

Hostia. et ledens euz pede vel alia par
te corporis similiter. Sanimo iniuriā
di q̄tum ad utrūq. Idem si effudat
aquam super eum. **D**etinens clericū
per vestem v̄l per frenuz equi: ne cle
ricus liber transeat: tenet Inno. q̄ sit
excoicatus in. d. c. nuper. **M**ouet q̄
violat persona: lz mediantibus reb̄
adherentibus persone. **I**de d̄ auferē
tibus res d̄ manibus clericū: r̄ si forte
auferat dñs vel possessor qui como
dauerat clerico vsq; ad certuz temp̄
r̄ huiusmodi: quia ante finitum vsuz
non debet tolli. **C**adens equum cui
insedit clericus: vel lacerās vestes q̄s
habet indutas: dicunt quidā q̄ sit ex
coicatus: si hoc fiat in iniuria cleri
ci. nā videt̄ iniuria fieri persone q̄ sit
vestibus q̄bus induta est: r̄ equo cui ī
sedit. **S**ecus si vestes fuerūt separate
a p̄sona r̄ equo: allegat. c. contingit. d̄
sen. ex. **H**āc opinione credo veram: lz
aliq̄ cōtrariū dicat. nam licz canon sit
penalis p̄pter qd̄ videt̄ restringend̄
n̄ amplia dus: ē tñ fauorabilis attēto
ordine clericoz cui indulget̄: r̄ ideo
amplia dus: ē d̄ re. iur. li. 6. odia. Jo.
d̄ lig. **F**urātē corrigia cū q̄ cinctus est
clericus: vel vestes qb̄ est indut̄ dicit
Inno. nō esse excoicatus: q̄ nullam in
fert violētia persone q̄ non sentit. **I**n
h̄ casu credere cōtrariū: r̄ credo q̄ sit
d̄ mēte canonis: q̄ q̄litercūq; qs tan
gat p̄sonā clericū iniuriōse etiā icidat
in canonē: vt nōt̄ Archi. in dicto cāo
ne. Jo. d̄ lign. **F**ugiens inimicos r̄ vt
f. cilius euaderet eujus clericū d̄ eq̄:
r̄ ipm̄ ascendens vt fugiat: an sit ex
coicatus: p̄ r̄ cōtra pōt argui. **C**redo
tūc̄ tenendū ipm̄ excoicatus. **N**ā hec
est iniectio r̄ violentia: nec iure sit: q̄

insurgunt verba canonis r̄ mens: nec
obstat q̄ licitū sit sibi defendere. **H**oc
veruz sine lesione tertij. **P**utare n̄ in
ip̄ositioe p̄ntē pōderāduz q̄litate ne
cessitatis: an ieuitabilis: qz alr̄ euadē
n̄ poterat: an cōmoditas: vt nōt̄ cle. i.
d̄ homi. Jo. d̄ lig. **H**āc opinione tenz
War. **B**ri. r̄ **T**an. **S**z **P**e. d̄ censuris
ecclesiasticis t̄z p̄trariū: r̄ iter ceteras
rōnes hac iducit q̄ nōnda ē ēt̄ ī alijs
casibus. **D**icit. n. non credo aliq̄e sa
piētē dicituz talē peccare mortalit̄: q̄
necesse habebit dicē illū n̄ eē excoica
tū. **N**ā cū excoicatio sit et̄ne mortis
dānatio: vt. ii. q. 3. nemo. n̄ infligit̄ ni
si p̄ mortali. **C**ōpellētē clericuz vt ex
eat d̄ fundo per metum: vt sibi aliqd̄
det: vel vt postea ipse igrediat̄ fūdūz
dicit Inno. nō eē excoicatum: qz n̄ sit
manus iniectio in clericuz: nec in res
adherētē ei: qd̄ credo vez si sit mei?
v̄balis: sec̄ si realis p̄ tactū persone
ē sine violētia p̄cisa. Jo. d̄ lig. **D**e il
lo vero q̄ p̄seq̄ clericū fugientē vt p̄
cutiat: r̄ clericus sine p̄cussioe cadit r̄
ledit. **S**uil. dicit q̄ n̄ credit q̄ icidat
in canonē: secus si ipse clericus fugi
ens q̄i coact̄ precipitat se ī aquam: v̄l
ad aliud periculuz se ingerat vt eua
dat: quia tunc incidit.

Quindēcim casus in quibus nō in
cidit in canonem iniuriens manus ī
p̄sonas ecclesiasticas.

1o nōndū ē q̄ in q̄busdā casib̄ p̄
cutiēs clericū v̄l religiosū n̄ icidit in
canonē: r̄ h̄ id̄: qz n̄ sit suadēte diabo
lo: vt dicit̄ tex. decreti. vel qz n̄ est ma
nus violētā: r̄ hi. 15. casus sunt. **P**rim̄
ē cū qs p̄cutit clericū icedētē in habi
tu laicali quez ignorat clericū: vt. c. si
vo. r̄ c. ti. r̄ fm̄. Inno. r̄ Jo. an. etiam

si occideret non incidit in canonem: quia ad hoc requiritur dolus ut quis incurrat. Nam probabilis ignorancia excusat. si autem percussus vidit toturam: et tamen non credit ipsum clericum: tunc incidit ut non. glo. in predicto. c. et hoc itez nisi probabilis ignorancia excuset: et exurgat ex more patrie quod dicitur attendi: nam alicubi laici tunc caloribus deferunt tonsuram. Si autem quis intendens percussit clericum percussit laicum. glo. in c. si vero. t. q. i. c. dat. s. contrarium videtur: nam non dicitur iudicare sed quod quis facere intendit: s. q. fit: et hac parte credo veram. Sed si intendens percussit clericum laicum: erras in plura percussit gaudium clericum. Alia dicitur quod incidit quod iniuriari voluit. ff. de fur. l. vi. Tan. t. h. i. i. per textum. c. si vero. Credo opinione veriore Tan. moueoz. quod ut videtur sibi pena canonis dicitur precedere persuasio diabolica que hic non processit clericum. Jo. de lig. 2. c. q. 3. percussit clericum incedit in habitu laicali: nec aliquid de clericatu ostendit: 3. monitum non correctum: ut i. c. contingit. Idem in clerico qui recepto habitu fert arma: et 3. monitus non corrigitur: ut in c. in audientia. Quinimo et si non sit monitus et imisceat se tyrannidibus: ut i. c. cum non abboice. e. ti. Jo. de lig. 3. est in clerico gerente administrationem reipublice secularium ut in c. sacerdotibus. ne de. vel mo. quod quidam indistincte sumunt quod non est verum: s. regit prius monitio: ut in c. in audientia. Sic tenet Huil. et Inn. et Hof. et h. v. nisi episcopus in synodo mandasset sub pena privilegij clericali illud: quod habere locum trine admonitionis. Jo. de lig. 4. i. eo quod iocose iicit manus clericos ut in. e. i. e. ti. dicitur tamen ponderari qualitas loci. R. o. fallendi est: quod in pena canonis

requiritur persuasio diabolica: quae excludit iocus ipse qualitate ponderata: ar. notatoz. c. i. o. presum. Jo. de lig. 3. in magistro qui causa discipline percussit scholarem. c. i. e. ti. Debet tamen ponderari modus percussiois: quod leuis permittitur percussio magistro ut i. c. cum voluntate. e. ti. et dicit Huil. quod si magister cum ira percussit: ex quo causa correctionis habet facit: non incidit in canonem. Addit etiam quod si principalis magister prohibeat submagistro: vel alij cui committit aliquos pueros docendos quod non percussit: et tamen percussit eos exitis clericos: s. causa discipline credit quod sic prohibuit percussus non incidit in canonem: quod per h. i. prohibitionem non potest ei auferre beneficium iuris quod est corrigere posse quos quis docet.

6. in repugnate clerico impulsate cum moderamine inculpate tutele: in c. si vero. e. ti. R. o. fallendi est quod licitum se defendere iure naturali. Item si quis a clerico laico de seculo percussus: et per h. motu sine deliberatione percussit eum graviter inordinati irat? a quo videlicet non facturus si deliberasset. Dicit ff. de q. non potest dici sine deliberatione fecisse: ex quo ex libidine videlicet fecit. unde incidit in canonem. Si autem esset tanta surrectio quod nec se vindicare nec iniuriari intendit non incidit. P. de c. eccl. Idem dicitur quodam quod magister asseruit Inno. super dicta decretali. cum quis verberat vel ledit clericum ob tuitionem patris vel matris: vel uxoris: vel filie vel familie sue: vel et ex neci: quod si talis non est excoicatus: nam et socij iniuria percussus da. e. z. q. 3. non incidit. et c. fornicado. Alij dicitur quod est verum de defensione illarum personarum tamen per quas fieri iniuria nobis intelligitur: sicut sunt uxores filij sui et h. i. Inn. dicit quod et si quis occidit clericum

defendendo alius. si ne clericus illum
occideret: r non incideret in canones
sed esset irregularis. p defensione au
tez suaz rex occidendo nō vitaretur
excoicatio. Et dicit Jo. an. in nouella
super. d. c. si vero. q si clericus pcul
sit laicum nō intendens plus percu
tere: r cōstat laico nō dz percutere
clericuz. Si vero clericus venit ad p
cutienduz: vel de hoc laicus pbabilit
dubitat: tunc lz laico percutere cleri
cuz: ad iminentē violentiam repellen
dam. Dicit etiam Jo. d lig. in tracta
tu d bello particulari q si laicus pro
rebus suis defendendis injiciat manū
in clericuz: si alias non potest vim vi
repellē: r h facit cū moderamie icul
pate tutele q credit n̄ eē excoicatum
Allegat In. h dicētē i. c. oli cās d ffr.
spo. nō. n. ubi ē manus violēta: vt dic
canon figs suadēte. lz violētia repul
soria. Idē dicit eē si iūciat manus i
clericuz sic violētia ppulsado p rebuz
pximi. i. q talis n̄ ē excoicatus. **M**az
licituz est obuiare errozi: vbi obuiare
p̄t alias p̄sentire vt. di. 83. error. **S** i
reperiēte clericū i adulterio: vel stu
pro cū vxore m̄re sorore vl filia: vt in
c. si vo. p. Lū ea ē q putat vxor r n̄ ē
idē dicēdū. Et h t3 An. r Bosfre. in
d. c. Noie ē vxoris itelligit sponsa d
p̄nti: vt t3 gl. Noie vo m̄ris vtrum in
telligant oēs ascēdentes: r noie filie
descēdētes: t3 gl. q n̄ hoc casu: q nō
debēt extēdi linee. No. dicit hoc tnti
Jo. d lig. Et h h3 Huil. non soluz ad
coitus ē restringēduz: lz ad amplexus
r deosculationes: r qñ qs preparat se
ad opus carnis: si tñ n̄ i loco suspō
sed i publico h faciat: sicut fit qñq: lu
dēdo: tunc verberans h i incideret i

canonē. **I**te cū per signa aperta r p
pingua negocō p̄stata clerico turpi
tudine coitus ibi ante expletā statim
eē cū p̄dictis: vberās h i nō incideret
si h facit icontinēri anq̄ diuertat ad
alia. Mā postea verberās incideret. r
intelligē de attinētibz p̄dictis. **I**tem
si clericus tangat mulierē inuitā p̄p̄
turpitudinē: si illa se defendens cum
moderamine inculpate tutele reum
p̄cutiat: n̄ incidit in canonē h3 Huil.
S i eo q auctoritate sue platois: vl d
mādato plati injicit manū i clericuz.
e. ti. ex tenore. r. c. vniuersitat. r itellē
gas i plato corrigēte n̄ tñ inuitā exce
dēte: alias foret loc⁹ appellatōi: r pu
niret sic excedēs. Lewis. n. correctio
ē p̄missa. Si autē plati mādat clericuz
verberari: vl ad tormētū p̄i p laicū
vterq; ē excoicatus: vt i. c. vniuersitat.
Et h nisi talis clericus esset incorrigi
bilis p clericos. S3 h3 De. de perusio
sine clericus sit corrigibilis sine n̄ bñ
pōt capi p laicuz d mādato sui plati
Ite dicit Archi. di. 45. q n̄ est tutum
nec honestuz monachū vberari p cō
uersū laicū. **S** i in senioribus ecclie q
pueros corrigē p̄nt. c. cuz voluntate. e
ti. h itellē modum non excedendo.
Decim⁹ i dñis corrigētib⁹: eē. e. cum
voluntate. Idē dicit gl. q dñs dom⁹
p̄t corrigē clericos iserioz ordinum
sine p̄ca excois. Quilibet. n. familias
suaz corrigere debet. r. q. 4. duo ista.
Undecim⁹ in p̄pings: eē. eo. cum vo
luntate. vbi dicit gl. q nō soluz pater
sed etiam p̄pinqui domesticos suos
corrigere debent. C. de emendatione
p̄pinqnoz. l. vna. **D**uodecimus i pa
tribz corrigētibz filios: hoc itelli
gendo: dūmō n̄ sint p̄stituti in sacris.

Mā facer ordo liberata p̄ria pt̄ate: z
ēi feruili quo ad manuū iniectionez.
54. di. ex antiqs. z. c. frequens. si aut̄
tales excedāt modū: tenet glo. q̄ sunt
excōicati in. c. cuz voluntate. **M**ouet
q̄ canon exigit dōlū sine quo violen
tia nō p̄mittit̄: sed he manus s̄f chari
tatiue: l̄z modus excedatur. Ego non
credo gl. verā. **M**ā limitata correccio
p̄missa ē patribus erga filios: z dñs
erga seruos: sicut p̄lat̄is erga subdi
tos p. s̄. allegata. excessus igitur iduc̄
penā. Jo. de lign. Det. d̄ perusio t̄z q̄
etiā ī sacris existēt p̄r p̄t̄ verberare
cā correccionis. p̄ma opinio tutior est
z sc̄da rōnabilior: vt. s̄. possint par̄tes
verberare filios ēi in sacris cā corre
ccionis. quā etiā t̄z p̄a. z d̄a. **T**erū
decim⁹ in eo q̄ inijc̄it manus ī clericū
depositū traditū curie seculari: d̄ iur
di. cū nō ab hoīe. hic p̄uic⁹. s̄. ē tactus
Quartusdecimus ī eo q̄ inijc̄it manū
ī clericū se ad vitā d̄niā clericatū dā
t̄: vt cū bigamiā d̄bit. di. 84. quisquis
Et nō q̄ bigam⁹ exutus ē oī p̄uilegio
clericali. vt de biga. c. i. li. 6. Ibi tamē
ī gl. dicit Jo. an. q̄ h̄ ē verum d̄ his q̄
sic ī minorib⁹ d̄xerūt. s̄. cū duabus: vl̄
cuz corrupta: secus si in sacris q̄ tūc
nō p̄dit p̄uilegiū clericale. Idez archi.
Gnil. Bar. Jo. mo. Sic intrans reli
gionē bigamus gaudet tali p̄uilegio
f̄z Jo. an. ī q̄stione mercuriali. **Q**uin
tusdecimus vō f̄z Ricar. or. minor. in
4. s̄m̄az. di. 18. q̄ non incurrit maior
excōicatio q̄n̄ aliqs̄ n̄ ex deliberatōe
sociū suū clericū leuiter īpellit: q̄nis
sit turbat⁹. **M**ortale. n. peccatū nō cō
mittit nisi ex deliberatōe vel post tē
pus humani fragilitati sufficiens ad
deliberādā: cum factum est tale q̄

homo nō obstante humana infirmi
tate tenetur de necessitate deliberare
vt p̄ deliberatōe ab illo opere licito
retrahat. **N**ull⁹ aut̄ excōicatur a iure:
nisi p̄p̄t peccatū mortale. Lūz. n. iura
p̄cipiat vt a iudice n̄ infligat: nisi p̄p̄t
peccatū mortale. vñ videt̄ q̄ cōdicioz
canonis non valuerit vt excōmunica
tio a iure incurreretur: nisi p̄p̄t pec
catum mortale.

In. 18. casib⁹ excōicatus p̄ iniectionez
manuū violētā in p̄sonas ecclesiasticas
potest absolui citra papam.

Quinto notandū est q̄ in q̄busdā
casibus z figs incidit in canonez p̄p̄t
iniectionē manuū violētā in p̄di
ctos potest tñ absolui citra sedē apo
stolica. **P**rimus ē de periculo mortis
vbi nō: q̄ intelligitur tale periculum
nō soluz p̄pter infirmitatē: sed et si sit
ī quocunq̄ periculo vicino mortis: pu
ta sitimeat hostē vel predonē: vl̄ cru
delitatē potētis: vel si navigatur⁹ sit:
vel per loca infidiola trāsiturus. ff. d̄
dona. cā mort. l. 3. z. 4. **I**dē **D**ostic. z
addit q̄ idē est si obsessus sit: vel ob
fideatur vbi iaciunt machine vl̄ bali
ste. Et tñ inuincenduz ei q̄ si euaserit
p̄ntet se sedē apostolice: vel ei q̄ possit
euz absoluerē mādatuz ei⁹ sup̄ h̄ re
cepturus: ē d̄ sen. exco. a nobis. z. **E**t
idē icasib⁹ sequētib⁹ remoto. s̄. ī pedim̄
to p̄t̄q̄ ī puero: vt ē d̄ sen. ex. dece
tero. in si. z. c. ea noscitur. ī si. Et si ces
sante impedimento non se presentent
incidunt in eandem s̄m̄iam excōis. ē d̄
de sen. ex. eos. li. 6. **E**st cū quis habz
inimicicias capitales: vel alias initas
excusatioes p̄p̄t qd̄ n̄ p̄t̄ se sedē apo
stolice p̄ntare: ē d̄ sen. ex. de cetero
de ista excusatioe stabit arbitrio bōi

vir. ff. de verb. ob. continuis. §. cū ita.
et extra de voto qđ super his. **Tertius**
in ostiarijs qđ p̄teritu beneficij
clericum non grauit̄ lesit: extra de
sen. ex. si vero. **Et** nō qđ si talis non ī
casu futuro sed ex deliberatione per
cussit clericum grauit̄ a papa debz
absolui: ex de sen. ex. si vero. Idem d̄
officiali. **¶** In officiali qui in arcendo
turbam non ex p̄posito: sed non sine
culpa aliquem clericum percussit:
vt in d. c. li. vero. qđ si clericus arma
tus venit ad bellum: et facit insultū: et is
d̄ quem venit ipsum rapit s̄m Inno.
si scienter hoc facit: ex cōcatus est: sed
ad papā nō mittit̄. Si tñ h̄ sit ad de
fensionē nō ē ex cōcatus: dū tñ cessate
cā defensionis ipm libē ire pmittat: vt
Dof. dicit. Si etiā officialis publicus
talē capiat auctoritate p̄p̄a: qđ alit̄ nō
poterat p̄p̄sci ab iniuria alteri? n̄ ē ex
cōcatus: inno meret. 23. q. 3. fortitudo.
et c. sequētibz. **Et** h̄ dico si platus non
ē ibi qđ h̄ faciat et ipse eū prelato cōcū?
pōt restituar: aliogn d̄: ex de sen. ex.
vt fame. §. laici. **Et** nō. et p̄ de. de peru
sio super. d. c. vt fame. qđ nō solum in
dici seculari licitū ē capere clericū de
licetē ne fugiat: s̄ vt p̄terit̄ ep̄o: s̄ et
leso cuiusq; alij s̄ Inno. qđ et dicit qđ
si laicus h̄z clericū h̄uicē quē h̄z suspe
ctū d̄ furto: qđ p̄t illū capere et detinē
¶ Quintus si sit mulier: nec distingui d̄z
vtrum sit fortis vel debilis. **Et** nō s̄m
Buil. qđ in p̄tate ep̄i est mittere: vt nō
quia non distinguitur circa eas inter
atrocē et nō atrocē iniuriā. **¶** Sextus si
sit senex et valitudinarius. **¶** Septimus
si sit mēbris destitutus: ita. s. qđ ad se
dē apostolicā accedere n̄ possit. **¶** Tres
casus p̄xime dicti habēt̄ ex d̄ sen. ex.

mulieres. et c. ea noscūt. et c. q̄uis. **¶**
¶ Octauus de infirmo qui sc̄z p̄p̄tū
h̄z infirmitatis īp̄dimentū: vel etiāz
tp̄ale: si timet qđ acceleraret̄ mors:
ex d̄ sen. ex. qđ de his. **¶** Nonus ī pau
pere quem opozet mendicare: vt in
dicto. c. qđ de his. **¶** Et de his quatuor
casibus habes etiā. j. e. l. **¶** Decimus si
regularis verberat regularē: ex d̄ se.
ex. monachi. et c. cum illoz. et etiāz si
percussit̄ secularē: vt ex de sen. ex.
religioso. li. 6. **¶** Undecimus in his qui
non sunt sui iuris: sicut filij familias
et serui: extra d̄ sen. ex. com. mulieres.
¶ De filio familias et seruo nota qđ ītel
ligendum est qđ non debent mitti qñ
hoc esset in p̄iudiciū patris: vel dñi
nisi fuisset causa enormis excessus qđ
p̄pter vitandum scandalum ad sedē
apostolicam essent mittendi: extra de
sen. ex. com. relatum. **¶** Et intelligendū ē
de seruis qui scilicet sunt seruilis con
ditionis: non de famulis seruientibz.
Sed et de filij familias intelligit̄ In
no. si sūt impuberes: alias si sūt adul
ti: licet sint in patria potestate mitten
di sunt ad curiam: quia in hoc sui iu
ris sunt: quia possunt ire quo volunt.
¶ Duodecimus in pubē: ex d̄ sen. ex. c. i. et
h̄ ēt si post pubertatē postulāt se ab
solui: vt. eo. ti. c. si. **¶** Et nō qđ si nō essēt
doli capaces nō inciderēt. Si sunt do
li capaces tunc incidūt si aīo iniuriā
di vel v̄dicandi percutiūt: sed postq̄
venerunt ad pubertatem: vt in. is. vel
sexto decimo anno: si adhuc tales sūt qđ
sine periculo ad sedē aplicā ire n̄ p̄t
p̄p̄t̄ imbecillitate corpis: vt defectus
discretōis ab ep̄o p̄t̄ absolui recepto
iuramento qđ īp̄dimento s̄lato ad sedēz
aplicā se p̄ntabūt: vt nō. d̄ sen. ex. c. si.

Dicit *De. de pal. i. 2.* sententiarum quod pueri et mulieres qui probabiliter ignorant inra positiva: percutientes clericum scientes esse clericum: et nescientes penam canonis: nec scire debentes non enim peccant quia nesciunt canonem. Si quis suadente etc. Nihilominus quia contra legem nature faciunt: cum pena legis nature incurrunt etiam penam legis positive: quod uis excusabiliter ignorent. Tertius decimus de clericis qui coeter uiuunt et sub uno tecto dormiunt: et in eadem domo uescunt: etc. de vi. et ho. cle. qm. qd coeter expoit qm sil' uiuunt in aliquo collegio. Quartus decimus in monialibus: etc. de sen. ex. de monialib'. Quintus decimus in hospitalarijs facti Johannis hierosolymitani: etc. de sc. ex. casu.

¶ Que dicatur enormis iniuria circa huiusmodi iniunctionem manuum et quis possit ab ea absolueri.

¶ Sextus decimus et vltimus casus est de iniuria clericis leui iurijs: etc. e. pucit. Et lz qda dixerint decretale hac continere privilegium non ius coe. Dic. Jo. an. in noue. sup. d. c. q. p. uetudo q. e. optia legu iterpres: iterprat q. ius coe continet: et q. epi in leuib' pnt absolue. Et hoc credo. Et ad huiusmodi solutodes distiguo iter leui mediocri et graue siue enormi offensa: ut in leui oes indifferenter absoluant. In mediocri certas personas privilegiatas: ut ostiarios officiales seruos clericos coit uiuentes et pfectos. In enormibus nullos nisi in casibus in quibus papa non potest adire. Dec. Jo. an. Idem Jo. de lign. Et de enormi iniuria explicat Jo. an. super. c. cum illozum. eo. ti. dicens Enormis est si effodiat oculos: si vul-

neretur: si in theatro vel in foro: vel in conspectu iudicis percutiat. Multo fortius si in cimiterio: vel dormitorio verberetur: si quocumque membro mutiletur si ad effusionem sanguinis grauem ex gram ictu peruenientem pueniat: si in epm abbatem: vel clericum secularem per religiosum manus iniiciatur: si ex manus iniunctione scandalum oriatur. Sic si in priorum suum abbatis locum tenentes manus iniecerit. Et dicit Hostiensis. idem intelligendum quotiens inferior et subditus in superiorem manus iniicit. Et per hoc videtur solui questio de monacho q. absente abbate percussit vicarium que abbas dimiserat in claustrum: alium tamen claustralem. Dec. ibi *De. etia de perusio sup. d. c. predicta* potest et specialiter hoc: q. si abbas se absentando loco sui dimittat vicarium aliquem iniiciens in eum manus reputat enormem iniuriam commisisse: ut absolui non possit citra sedem apostolicam. Et in directorio iur. dicit q. predicatores et ministros in huiusmodi enormibus iniurijs: seu percussione incidentes: vigore suorum privilegiorum pnt absolui a superioribus ordinis sui. Et in eodem libro dicitur q. idem est. i. enormis iniuria quocumque inferior in suum superiorem manus iniicit. Sed Jo. de lig. sup. d. c. cum illozum. dicit q. cum religiosus percutit clericum secularem: hodie potest absolui per epm in casu quo possit absolueri alium clericum. e. ti. religioso. li. 6. duz. f. percussura est leuis. Hostiensis dicit q. iudicium de leui iniuria vel enormi est totum arbitrio episcopi mittendum: allegat eum magister tunc plecti. Et addit: caneat tamen sibi de arbitrio tunc pato. q. si per episcopum non pnt absolui vel per suos prelatos sedi apostolice ipsam

7
Sz vtz legati d latere inre legatiois
valeat quosqz per huiusmodi absol
uere sūt varie opinioēs. **B**uil. i spe. t3
q non possunt absolui p atroci: r in
telligit atrocē homicidiū vl mutilatō
nē mēbz nō simplicē sanguinis effu
sionē: r cū ossiū fractione. **I**dē **H**of.
in. c. qd̄ trālatōz. d̄ offi. leg. **A**bbas te
net q quoslibz r p q̄libz p̄cussioē: vt i
c. ad eminētiā. r. c. ea nosc̄t. eo. ti. **J**o.
an. r **J**o. de lig. dicunt q hec opinio
v̄ vera si p̄derēt̄ text̄ p̄stōis qui lo
quūt̄ ḡnāl̄: r ēt q̄ p̄cessū ē legat̄: r
sic vt b̄ficiū latissime iterptādū: vt. l.
si b̄fici. ff. d̄ p̄sti. p̄nci. ēt q̄ hoc fauor:
abile a tabus r sic n̄ restringēdū. **S**tat ḡ
regula q̄ per solū sūmū p̄ntificēz vel
legatū d̄ latē absoluantur tales. **Q**ui
legatū d̄ latē pape missi: r si sint extra
terminos sue legationis: dūmō sint i
via tales p̄nt absoluet̄: et si tales excōi
cati aliūde veniāt: ex̄ d̄ offi. le. excōica
tis. **S**z legati q̄ n̄ mittūt̄ d̄ latē pape
dū s̄t ex̄ terminos sue legatiois: nemi
nē tales absolue p̄nt. **S**z dū s̄t ex̄ ter
minos puincia sibi p̄missa: t̄n̄ ex̄ntes
d̄ puincia sibi p̄missa: n̄ aliūde venie
tes. **E**t f3 **J**o. an. dicunt legati d̄ latē
solī cardinales: alij v̄ncunqz missi sint
n̄ dicunt̄ d̄ latere. **M**aiores ēt penitē
tiarij in curia: ac minores p̄nt absolue
re d̄ omni enozmī lesioē sc̄a in p̄sōas
clericoz ēt si mutilassent vel occidif
sēt: dūmō n̄ prelatos occiderint vl mu
tilauerint. p̄nt antē hec si s̄t p̄ntes ipi
q̄ debēt absolui: r p̄silio p̄us habito:
r cōsētu cū cardinali. s. sūmo p̄nario
Et multo magis p̄t hoc ipse summ̄
p̄narius: nō t̄n̄ occisores vel mutila
tores prelatoz p̄nt absolui sine p̄sc̄tu
pape: sic rep̄ i li. casuū ipoz p̄nari.

oz: r h̄ dico q̄stū ad istud d̄ p̄narijs

Excōicatio 3̄ isecutores cardinali
um pape reseruata.

Ca. z.
Sz deinceps in hoc sacrile
gij gen̄ irreplevit q̄ sacre ec
clesie romane cardinales ho
stilit̄ fuerit isecutor: vel p̄cusserit vl ce
perit: vel foci? fuerit faciēt: aut sic̄i mā
dauēt: vl factū habuēt ratū: aut cō
siliū dederit: vel fauorē vel postea re
ceptauēt: vl defecauēt sciēt̄ eūde
sicut̄ cris lese maiestat̄ re? p̄petuo sit
isamis. r. r. j. **E**x̄ isecutorē p̄dicta sic̄
ex̄ iniectioē manuū violētā: ipo facto
s̄ntiam excōis incurrat: itā ip̄e isecutor
q̄ alij supradicti tāti mali participes
nec ab alio q̄ romāo p̄ntifice possūt
b̄ficiū absolōis obtinē nisi d̄taxat
i articulo mort̄. **B**onifaci. ex̄ d̄ pen
felicit̄. li. 6. r. j. **S**i p̄nceps senator cō
sul ptās: vel ali? d̄ns: siue rector cōtra
p̄suptores p̄dictos p̄nt̄ p̄stōis tenorē
n̄ fecerit obseruari: itā ip̄e q̄ officiales
et? j. mēse postq̄ res ad noticiā eoz
venerit: eo ip̄o s̄nt̄z excōis incurrant
bonifaci? vbi. s. **I**nsecutionez. **D**e per
cussioē r captioē nō erat dubiū: s3 de
isecutorē hic sp̄calit̄ statuit hec pena
Jo. **H**ostiliter. i. sicut hostis r inimi
cus capitalis: vel publice: r manifeste
sicut etiam sumitur. ii. q. 3. **Q**uicunqz
archidiaconum percusserit: hoc intel
ligo de illo qui nō iuste fecit hoc: pu
ta se non defendendo tunc enim ces
saret pena: quia vim vi repellere licet
cuilibet. **J**o. an. **L**epit capere. hoc in
telligo cū effectū: vñ si nō capiat sed
fiat ei ad domū insultus vt ei fiat iu
ria: vel obsidēt eū in domo vl castro

vel etiam claudant eum in domo: nō
vt ibi eum custodiant: sed vt inferant
ei verediā: non credo tunc habe
re locum: quia hic dicit s̄m id qd nō.
Inno. super. c. nuper. eē de sen. excō.
Ratū habuerit h̄ itelligo cū ei cōtē
platiōe vel noīe sit factū: vt de re. iu.
ratum. l. 6. Jo. an. Idez archi. Fauo
rem. Non nudum vel simplicem. Et
nudum consiliū vel simplex fauor
intelligitur illius qui ad maleficium
faciendum nihil adiicit. Jo. an. ⁊ ta
les hanc sententiam non incurrūt: vt
dicitur in tex. ipsius cōstōis. Recepta
uerit. Pari. n. pena sunt puniēdi rece
ptatores sine qbus diu nō p̄nt delin
quētes latere. ff. d̄ recep. l. i. nisi essent
cōsanguinei vel affines. ff. eo. l. 2. Jo.
an. **M**ō ē q̄ sic delinquētes icurrunt
alias penas multas tēporales: ⁊ n̄ so
lū ipsi s̄ ⁊ filij ⁊ nepotes eoz: q̄s po
tes vidē in tex. Dicit t̄ archi. q̄ q̄tū
ad ifamiā ⁊ bonoz cōfiscatōz effectua
lē ⁊ penā corpālē ifligēdā necessaria
ē s̄mā saltē ḡnālī: vt. s̄. p̄nūciat eum
criminosū eē crimine lese maiestatis
alias q̄uis d̄m̄z bonoz suoz iū po
iure vel ipso facto ē p̄s amittat ex
die cōmissi criminis: n̄ t̄ ei auferent
nec fiet executio ablatiōis bonoz
suoz: vel alterius pene: nisi p̄ s̄mā
saltē ḡnālē. **P**ostq̄ res ad noticiam
deuenerit. p̄t hoc intelligi tripliciter
vno mō sic: quasi velit dicere q̄ si ali
qs accusator existat debeat instantiā
h̄ cause criminalis: ex quo fuit conte
stata in fra spaciū mēsis per sententiā
terminari: ⁊ executōi mādari: aliqn
isti incurrunt penas hic insertas. **2°**
modo potest intelligi q̄ dicat de noti
cia: vt absq̄ accusatore aliq̄ denuncia

uit sibi q̄ tale facinus perpetrātū fu
it: ⁊ hoc siue aliqs d̄ officialibus suis
hoc nuncianerit ipsi iudici: siue qui
cūq̄ alius q̄uis puatus. Debit ergo
iudex statim vt audiuit tali nūciatōe
recepta pcedē ad inq̄sitōz ⁊ testium
receptionē in vicinia in qua tale faci
nus dicebat p̄peratum: quos testes
indicabit sibi denunciās: ⁊ si non oēs
saltem aliquos: et si iudex neglexerit
q̄ n̄ inq̄sierit: ⁊ veritatē nō inuestigau
erit: ⁊ s̄mā cōdēnatoriāz tulērit: ⁊ exe
cutus eā fuerit a tpe denunciatiōis
p̄dicte sibi facte mēsis lapsus sibi fue
rit ita q̄ omnia expedita nō fuerint:
isti pene subijc̄t hic inserte: tā ipe q̄
eius officiales. Hoc t̄ sane intellige.
Mā q̄n res ignorat debet plenius ad
noticiā iudicis deuenire: ⁊ tunc diui
una ⁊ humana lex resoluat: ⁊ s̄m q̄
ibi cōstitutū ē remota acceptōe p̄sona
rū diffinitiuā sententiā p̄ferat. ai. q. 3.
s̄m iūo. p̄. **3°** mō p̄t intelligi qd hic
dicitur per noticiam per famam: vt
iste mens incipiat currere ex die ex
qua ista fama auribus iudicis inotu
it q̄uis nō sit: tunc enim statiz debet
iudex pcedere ex officio suo ad inq̄
sitiōē. Archi. Et ibi p̄t plures in
stātiās ad p̄dictā: ⁊ eas soluit: ⁊ m̄ta
ibi dicit.

Excoicatio d̄ bānicēs ep̄os: ⁊ ad
h̄ operā dātes pape reseruat.

Cap. tertium.

Siquis suadente diabolo: q̄
tuus iniuriōse pontificem vel
temere percusserit: acceperit
seu bannuerit: vel hoc mandauerit
fieri: aut facta ab alijs rata habue
rit: vel socius in his fuerit facientis:
aut consiliū in his dederit.

aut fauorem seu scienter defensionem
eundem in illis casibus de predictis in
quibus excoicatione p iam dictos ca
nones non subiret. Si b'i nre cōstōis
aut anathemat[ur] mucrone percussus
ac nō queat nisi per sūmūz pōtificēz
p̄ter q̄s in articulo mortis absolui: z. j
P̄tās v̄eo p̄siliarij: balium: scabini: ad
uocati: rectores: consules z officiales
ciuitatis qui i ep̄m suum cōmiserint
aliquod p̄missorum: quocunq; no
mine censeantur in p̄missis culpabi
les existentes: similiter excōis senten
tia: qua nisi vt p̄mittit valeat ab
soluōis b̄nificium obtinere sint subie
cti. Clemens. extra d̄ pen. si quis. i. cle.
Diabolo: q̄ si nō fieret suasionē dia
bolica: puta ignoranter nō esset loc^o
penis i scriptis: d̄ sen. ex. si vero. Pau.
Quēis pontificē. Illos ergo qui re
nūciauerūt loco nō ordinari: vt icludē q̄
ad excoicationem incurrendam. Ele
ctos vero nōdum cōsecratos qui pō
tifices. i. ep̄i nō s̄t nō videt̄ includere
Jo. an. Idē Pau. q̄stuz ad electos nō
p̄secratos. Temere. Ille igit̄ q̄ p̄cute
ret se defendēdo nō ligat̄ his penis.
Jo. an. Bannit. Ad q̄ plus h̄z ista
decretalis q̄ illa felic. e. ti. li. 6. i eo q̄
punit b̄nientē qd̄ illa nō facit. Jo. an.
z istud b̄nire p̄cedit p̄suetudine ciui
tati. vñ periculū qd̄ iminet bannit[ur] ē
diuersū p̄m varietatē b̄anoz. qbusdā
n. si capiatur iminet mortis periculū
qbusdā soluōis pecunie: z qdā p̄nt
ip̄une offēdi. Pau. Mādauerit. Hic
v̄t solum mādatum punire: et si mā
datū nō seḡt effect. sed satis durum
est hoc tenere: ideo posset expom̄ lra
vt. i. p̄cussioes: captioes: vel b̄ana sunt
fca: vt sic regrat̄ factū p̄fectū. Pau.

Idē Jo. an. Rata. oporteret q̄ hec
facta fuerint ipsius p̄tēplatiōe: alias
ratū habē nō posset: de re. i. i. ratum.
li. 6. Jo. an. Idēz Pau. z Archi. feli
cis. e. ti. li. 6. i quodam simili. Socius
Dic puto stricte sumi sociū p agente
q̄ aliqd̄ coopat̄ ad actum p̄cussiois
captiois vl' b̄ani. Et lz in delinquēdo
sint q̄nq; plures socij: quoz nullus ē
p̄ncipalior: z tales includunt̄ sub agē
tib^o d̄ qbus p̄misit: q̄nq; tñ vnus ē
p̄ncipalis: alt̄ coopans: z sic sumitur
h̄ soci^o: qd̄ pz: qz d̄ faciēte p̄miserat
Jo. an. Cōsiliū. fraudulētū nō nuduz
Et dicitur nudum qd̄ nihil adijcit ad
peccādū: vt nō. d̄ sen. ex. nup. i. z. glo.
Cōsiliū aut̄ p̄stat̄ suadēdo: rogādo
z ipellēdo: iustruēdo: vel vtilitatē inde
secuturā ostēdēdo: vt nōt. Innocē. d̄
homi. ad audiētā. De nudo vero cō
silio hic nō puidet̄. Pau. Fauorem.
Sciendū q̄ est simplex fauor q̄ nihil
adducit ad peccādū: d̄ tali n̄ videtur
hic intelligendum: z qz littera dicit̄ in
his: scz p̄cussioe captioe vl' b̄ano: patz
q̄ fauēs huic delinquētū p̄ delictuz p̄
ter defensorē: d̄ q̄ segtur nō incurrit
hanc penā. Sz in materia hereticoz
latius recipiunt̄ fautores: vt habebit̄
j. Jo. an. Defensio. Puto q̄ et̄ dese
sorē post maleficiū punire intendit.
Est q̄ quidā defensor. i. auctorizator
delicti: z talis grauius punitur q̄ agē
tes. ii. q. 3. qui consentit. Est alius de
fensor q̄ etiā post delictū defendit: pu
ta impediendo ne delinquens ad ma
nus iudicis veniat examinandus vel
puniendus. z. q. i. si custos. vel impe
diēdo ne fiat executio. hunc etiā intē
dit icludē: z pbat̄. e. ti. felicis. li. 6. i. d̄
puto q̄ his qui talem defenderet ne

ledat a puato: medum tertio: s; illo of
fensio: puta epō v' eius s; sanguineis vi
dicare volētibus includat hac pena.
De illo q' defēdit i iudicio pnūciādo
vide qd' dixi post Hostiē. d' de. exco.
proposuit. sup' vbo fautorē. Pau. au
tē h' p'fegit r' declarat p' distinctōz: qz. s.
aut aduocatus vel pcurator talis de
fēdit iuste: qz scz putabat eū inculpa
bilē iura p' eo allegādo r' ostendēdo
eū innocētē: r' sic nō ligat aliq' pena: et
si postea appareat eū culpabilē. Rō
est qz in talibus iusta defēcio refuat
de excep. cū inter. Aut s; iusticiā r' cō
sciētiā defēdit: r' tūc ligat hac pena d'
hereti. si aduersus. Tales. n. defenso
res appellat. is. q. i. d' p'ntiū. Pau.

Excoicatio s; oēs hēticos r' pape
reseruatur absolutō.

Ca. 4.

Quicūq; semel in heresim dā
nata labitur ei' dānatione se
ipsū inuoluit. Helasius papa
24. q. i. c. i. In glo. sūmaria dicitur q'
siue veterē siue nouā segtur heresim
excoicatus ē s; sit occultus. Ad q' oc
cultus h' intelligēd' ē respectu pluriū
r' nō respectu act' exterioris. Ad s; De.
d' pal. in 4. p' solo actu interiori: quo
tū solo hō ē perfect' hereticus: nō in
currat excoicationē: s; si aliquo actu
exteriori manifestat delictū suum q's
tūcūq; occultū: tūc incurrat. Uniuersos
qui sentire aliter de sacramentis
aut docere nō metuūt q's sacrosancta
romana ecclesia predicat r' obseruat
r' gūaliter quoscūq; eadē romana ec
clesia: vel singuli episcopi per dioce
ses suas cū cōsilio clericorū: vel cleri
ci ipsi sede vacāte cū s; filio si oportu

erit epozū vicinorū hēticos iudicane
rūt viculo ppetui anathematis inno
dam. Lucius 3. in. c. ad abolendaz.
e' de hereticis dicit in quadam glo.
sup' illo vbo Judicauerit. i. i heresim
iam dānatā r' indubitātā incidisse.
als. n. si d' articulis fidei dubitatio ori
ret: r' dubiū sit q' bene vel male dice
ret: sola romana ecclesia habet veter
minare. 24. q. i. quotiens. Et dic' De.
de ancha. Ad epōs cum consilio de
ricorū posse d' heresi cognoscē r' puni
re: ergo episcopi vbi etiaz de fide agi
tur sunt ordinarij: r' d' officio tenētur
ingrere. J. e. excoicamus. Dubia tū si
dei nō poterūt decidere s; referuāda
sunt pape. Et qz cā heresis est dubia
patet qz i sūia pferenda epōs requiret
consensū capituli: s; cōsensum nō expe
ctet de his que fides aplica nouit. ho
die nō pōt epōs ferre sūiam in cā hē
sis sine inq'sitore heretice p'auitatis.
J. e. cle. i. Ad q' p'iuilegiū exēptionis
nō eximit exēptā a iurisdictione dioce
sani cōmittētē crimē hēsis. De. d' an.
dubitat' an q'cūq; t'z vbiūq; s; articu
los parisius dānatos sit excoicatus.
r' v' q' sic. Et si nō sūia epī que nō li
gat subditos: nec e' territorij: saltez
sūia h' decretalis ad abolendam. que
dicit viculo ppetui anathematis obli
gam' oēs q' p' singulos epōs tanq' he
retici sūt dānati. Dicēd'. q' epōs nō intē
dit oēs articulos dānare sicut hereti
cos: s; sicut dubios r' periculosos: tū
qz multi catholici eos tenēt: tū qz non
excoicauerunt: sed denunciauerunt
excoicatos: tū qz nō solū dogmatizā
tes: s; et alit' credētes essēt excoicati:
tūz qz ad solū papā p'ntiz determinā
re gūalit': qd' ē hēticū: r' qd' catholicū

nō ē est excoīcat^a a iure q tenet illud
qō vna ecclesia particularis iudicat
ēc hētici: s; q firmit^r adheret ei quod
ecclesia vniuersalis vel romana: diffini
uit ēc hereticū: ad quā pertinet h? qz
q̄diu adheret hō fidei ecclesie roma
ne: quēcūq; alia ecclesia tenet opposi
tū nūq̄ ē heretic^o: d̄ sū. tri. c. dānam?
ī fi. quia illa nō pōt errare: s; oīs alia
fic: sicut tota ecclesia grecoꝝ: vñ det
minās contra tales hereticos n̄ incur
rit sn̄iaz iuris. **S**i vō queratur vtruz
sententiā ep̄i incurrat contra ei^s p̄hi
bitionē faciēs: certum est q̄ sic: si ē sb
dit^o in loco subdito. Et idē est si exem
ptus eēt in loco exēpto: z mlto magi
si n̄ exēpt^o ī loco exēpto: qz in talibus
quē sunt fidei nō prodest exēptio. Si
autē nō sit subdit^o iure cōi: vel sbditus
in loco eēt territorii nō incurrit: si ve
ro extrane^o in loco diocesis: aut ē ta
lis q nō forit^r forū rōne delicti: sicut
forte archieps: z sic n̄ incidit: aut talis
q forit^r: z tūc si est d̄ articulis per ec
clesiā romanā dānatis: tūc incidit. si
autē nō est de illis non incidit: qz nō
peccat p̄ inobediēciā: qz tē n̄ ē sbdit^o.
Et nō q̄ ex corpore iuris nō videtur
haberi q̄ absolutio ab excoīcatione
p̄pter heresim d̄ctam papa sibi r̄fer
ruerit: ex quo argui possz q̄ ab ep̄is
possent absolui per decre. nup. d̄ sen.
ex. S; p̄ p̄cessū pape q̄ sit annuatiz in
curiā sibi referuat eoz absolutionez:
vt patebit. j. ī ipso p̄cessū.

Excoīcatio contra fautores rece
ptatores hereticoꝝ z absolutio pape
referuatur.

Ca. quintum.

Quot modis dicatur quis hē
tic^o: z q̄ p̄p̄e sit hēticos: z q̄t

sunt hereses iaz conficte: et q̄t modis
puniātur z qualit^r: q̄n ad miaz recipi
ant vide. j. in. z. p. i. c. d̄ heresi. **E**xcoī
camus omnes hereticos vtriusq; sex^o
quocūq; noīe cēseāt z fautores z re
ceptatores z defensores eoz. l. no. 3°
extra de sentē. excō. nouit. dicit. Pet.
d̄ pal. in. 4. q̄ credentes hereticoꝝ sē
q̄ lz nlli heresi expresse adhereāt: cre
dūt tñ hēticos ēc bonos hoīes z ha
bere bonā fidē: sicut sūt ap̄d nos sim
plices n̄ habētes explicitā: sicut qdaz
hēticaliscap^o cū vno heretico p̄fecto
interrogatus dicebat volo mori ī si
de dñi Guilelmi. la. sic eniz vocabat
ille perfectus: iste erat credens pp̄rie.
Defensores autē sūt q̄ p̄sonā defendunt:
vt aduocati prestādo patrocinii: vel
tabelliōes faciēdo istra: vl̄ innādo in
cā. Qui autē n̄ p̄sonā s; hēsiz defendit
hētiarcha ē. Receptatores vō sūt q̄ in
domo vl̄ ī terra sua eos recipiūt se
mel vl̄ pluries publice vl̄ puare. Fau
tores sūt q̄ aliqui fauēt sc̄o mittēdo ali
monia: vel h^oī. aliqui v̄bo: vt dicendo
isti sūt hōī hoīes z iuste agez d̄ eos: z
iq̄sitores iponūt eis maligne cōficta.
Ite omiffiōe q̄n q̄ prāte fugit ī capi
endo z al̄s n̄ fauēt iq̄sitorib^o sic debēt
oēs isti sūt excoīcati ipo sc̄o sic hētici:
qd̄ itelligēdū: dā tñ viciū suū aliquo
actu pdāt exteriori publice vl̄ occl̄te.
Ite q̄ ī prāte ex̄ns omittit facē qd̄ d̄z
lz nihil exteri^r agat icurrit: qz ad idēz
iudiciū p̄tinet habit^o z puatio. hec ille
di. iz. **Q**uō exponāt d̄ca vocabula. s.
fautores receptatores: vide in. c. se.

Excoīcatio d̄ sepelientes hēticos z
fautōes credētes z receptatōes eoz.

Cap. sextum.

Quicūq; hereticos credentes
receptatōes v^l fautores eoz
scient^r p̄sūperit ecclesiastice
tradere sepulture vsq; ad satisfactōz
idoneā excōis sūie se nonerint subia-
cere: nec absolutiōis bñficiū merean-
tur nisi pprijs manib⁹ extumulent pu-
blice z p̄iciāt huiusmōi corpa dāna-
torū: z locus ille perpetuo careat se-
pultura: extra de hereti. li. 6. **Q**uicum-
q; laici vel clerici cum vnuerſalit^r di-
cat quicumq; z ita nullum excipiat.
Credentes. illi dicuntur credētes he-
reticorū qui ore proprio dicunt se cre-
dere erroribus eozum: de pe. di. i. hēi
torū: z hoc indubitatum est: z pro-
batione nō indiget. **I**te qui adorane-
rint z reuerētiā suo modo exhibuerit
consolationem vel cōionem ab here-
ticis acceperint: vel similia perpetrāt
q̄ ad ritū eoz p̄tinēt credētes mēto
p̄nt factis quibus error eozū exp̄mit^r
vt posui exēpla. **I**te q sermōnes eoz
z predicationes audierūt: si semel tātū
audierūt: z nūq; ampl^r redierint nō
debent iudicari hereticorū credentes
nec ei vide^r approbasse qd̄ postea vi-
taret: ar. ad hoc efficax. i. q. i. **S**tat. **I**te
figs eos visitauit: alimoniā dedit: du-
catū prestitit: vel similia fecit i qb⁹ nil
d̄ ritū eoz on̄dit: n̄ credo q possint
credentes iudicari. nā hec fiunt qñq;
iteruētū pecunie: sec⁹ si p̄us erāt lapsi
z postea ita facerēt: de here. li. 6. accu-
satus. **D**ēs tñ predictos quos dixi nō
debere iudicari credētes fateor: suspi-
cione maxima n̄ carere: z iō posse eis
idicī purgationē canonicā iux^{ta} cano-
nicas sactiōes. **I**te q libros hēticorūz
suscipiūt si statim eos destruxerint in
cēdio vel alio mō innoxios iudicādos

credo. s. discredetes. 5. q. i. c. i. **A**lias si
suspecti sunt z nō destruiūt eis ē indi-
cenda purgatio canonica. **A**rchi. **R**e-
ceptatores. gl. **A**rchi. **I**lli dicūtur ta-
les q scienter recipiūt: z si n̄ frequent^r
ar. efficax. de pe. felicis. li. 6. **I**ñ v̄bz
frequentatiuū in iure p simplici v̄bo
ponit. i. receptare. p̄cipere. hoz au-
tē q sciēt^r receptat: qdā s̄ i culpa: qdā
n̄. h̄ sane notādū videt^r q iura ci-
uilia illū vidēt^r intelligē eē receptato-
rē: q latent^r recipit z celat vt p̄seruet z
manus iudicis euadat vt inuuit. ff. d̄
recep. li. i. **D**efēsores. glo. **A**rchi. **S**i de-
fenderit qs errorē ipsū dānabilior est
eo q errat: z nō solū hēticus: s; hētiar-
cha d̄. z. q. 3. qui aliorū. **S**i vero de-
fendit personā resistēs virib⁹ vel po-
tētia ne ad manus iudicis veniat pu-
niēdus vel excōicā dus: pōt h̄i defē-
sores p̄cedi ad excōicationē: z p h̄i p̄
sumptiōe posset ei iudicī purgatio ca-
nonica. **F**autores. glo. **A**rchi. qui pu-
blica ptāte fungunt^r: vt prelati z p̄nci-
pes ex sola omisiōe p̄nt dici fautores
puta si ab ecclesia cōdēnatos n̄ fugāt
z puniūt sicut debent. z. q. 3. qui pōt.
Pruate v̄o persone in hoc casu si nō
capiunt: si p̄terentes nō detinēt: fauto-
res dici nō possūt. **I**ñ hoc p̄tinet ad
eos q ptāte fungunt^r: z h̄c verū: nisi
sint p̄sone p̄uate tales q i iuramento
se astrinxerint. **S**i ei iurauerint indi-
care z celāt n̄ nego eos fautores. **I**te
figs excusat hereticū: nō ex lingue lu-
brico: nec p iocū: s; in conuenticulis:
vel inter laicos: sicut multū sepe di-
cētes. **I**sti n̄ sūt tales qles dicūtur: nec
negāt ista vel illa: vel forte q aduoca-
ti sūt aliq; z defēdēdo eos excusat eo-
rū p̄cess⁹: p̄nt dici fautores p̄sidēatōe

habita personarum loci et temporum. **I**tem si quis facto faueat probatione non eget puta in eo qui tali alimoniaz procurat qui liberat: qui ea per que liberat sibi ministrat: et siqua sunt similia. **I**dem in eo qui precibus liberat. **I.4. q.4. c.1.** Sciens ergo si hoc nesciebat ipse tumulans: non ligatur hac pena: quod facti ignorantia uniuersis excusat. **E**cclasiastice sepultura. vult dicere littera ista: quod talium cadauera non debent in cimiterio ecclesie tumulari neque alibi ad modum christianorum: sed foras iactari ab ecclesiastica sepultura in signum perpetue damnationis. **A**rchi. Proprijs manibus. non alienis. imponuntur predictis et alie pene quas potes vide in textu.

Excoicatio contra rectores impediens vel non iuuans epos et inquisitores in inquisitione hereticorum et fautorum et receptatorum.

Ca. 7.

Inquisitionis negocium contra hereticam prauitatem ad dei gloriam: et augmentum fidei: nostris temporibus prosperet. **I**tem in qua constitutio sunt plures excoicationes constitute. **P**rimo omnes prelati et domini temporales et rectores quibuscumque officijs vel dignitatibus: vel nominibus cesant: et eorum officiales vel baliui: quod diocesanis vel epis: vel inquisitoribus hereticam prauitatis non obediunt in hereticorum vel iporum creditum: vel defensorum: vel receptatorum fautorum inuestigatione captioe et custodia diligentibus: cum eis fuerint requisiti sunt excoicati. **2.** omnes predicti rectores si predictas personas pestiferas non duxerint: vel duci fecerint sine mora postquam fuerint requisiti in prelatum siue carcerem

eporum seu inquisitorum: vel ad locum alium de quo ipsi vel alii ex ipsis mandauerint. **3.** eorum dominum: vel dominorum et rectorum districtum: ubi per viros catholicos a prefatis epis vel inquisitoribus: vel eorum de aliquos deputatos: sub arcta et diligenti custodia teneatur: donec eorum negotium per iudicium ecclesie terminet sunt excoicati. **3.** omnes supradicti rectores: et eorum officiales et nuncijs si de heresi ab epis: vel inquisitoribus condemnatos: vel eorum brachio derelictos non statim ceperint et in dilacione aduersioe debita punitionem non obstantibus appellacionibus quibuscumque predictorum si excoicati. **4.** omnes supradicti rectores et officiales si captos per crimine heresis: absque dictorum eporum siue inquisitorum: aut saltem alterum eorum littera vel mandato a captione vel carcere liberauerint sunt excoicati. **5.** omnes supradicti eorumque officiales: si de crimine heresis cum mere sit ecclesiasticum cognouerint quomodo vel iudicauerint sunt excoicati. **6.** omnes suprascripti quod sciens in predictis vel alii predictorum inquisitionis officium dederint auxilium consilium vel fauorem sunt excoicati. **7.** omnes supradicti si executionem sibi pro heretico crimine a diocefano vel inquisitore iniunctam prompte prout ad suum spectat officium facere detractent: vel diocefano siue inquisitorum iudicium vel sententiam seu processum directe vel indirecte impedire presumant sunt excoicati. **8.** omnes supradicti si sententiam predictam excoicacionis in quibus iurrissent oino per annum sustinuerint extunc velut heretici condemnantur. **D**e cetero in predicta heretice que incipit: vt in inquisitionis. extra de here. li. 6. vt inquisitionis. ubi dicitur heretici admitti fidelibus: de hoc facienda est inquisitio

margin notes on the left edge of the page, partially cut off.

vt a fidelibus discernentur: et inuenti corrigant. Archiep. Punicdos: q si inqfitor: z ordinarius discordat in mādato: qz vnus mādat puniri p se pde natū: alter mādat relaxari p se absolūtū: fatis videt super sedēdū: donec consulat papa. s. c. pxi. Jo. an. Lā n̄ est late s̄m̄e: z qz non reseruat absolūtio pape ordinarius poterit absoluerē. s. d. sen. ex. nuper. Jo. an.

Excoicatio cōtra ingfitores male z contra cōscientiam exercentes tale officium contra quosdam: z pape reseruat̄ absolutio.

Capitulū octauum.

Inquisitōes z alij ad dicti officij executiones constituti: si odij gratie vel amoris lucris: z cōmodi t̄p̄alis obtentu s̄ iusticiā z cōscientiā suā omiserūt: q̄ quēq; procedere vt fuerit pcedēdū sup̄ huiusmodi prauitate. s. heretica an̄ obtētū eodē prauitate ipsa: aut impedimētū officij sui alicui iponēdo: eū sup̄b̄ p̄sūpserūt q̄q; mō vexāe: p̄t̄ alias p̄as excois s̄m̄iaz eo ipso icurrāta q̄ nisi p̄ roma nū p̄ōtificē nequeāt p̄terq; in mortis articulo: z tūc satisfactioe p̄missa absolui: nullo ī hac parte p̄uilegio suffragāte: de. in. c. multoz. ex de hēticl̄ in de. Obtentu. vbi ḡ n̄ p̄pter alteruz p̄dictoz: s̄ forte timore: v̄l p̄p̄t vitan dū scādālū hoc omittēt non c̄loc̄ pene. Jo. an. Et cōtra cōscientiā. Ad q̄ copulat cōtra iusticiā z cōscientiāz Eodē. s. odij gr̄e. zc. vt. s. d. quo patet aperte q̄ cōstitutio ecclesie militātis ligat crimē oīno occultū ad penā su sp̄c̄iois z excois: inducit ad h̄ multa iura: z s̄ d̄t. Ex his v̄f̄ indubitatū q̄ Archiep. habebat p̄ dubio z disputatōi

bereliquebat. An hētic oīno occultū sit excoimunicat. Jo. tenet q̄ sic. z4. q. i. in summa. Et in glo. se. placet etiā Hoff. z Rai. ī summis. Exinde iduē multa iura que videntur facere contrarium. di. z. erubescant. zc. Tandē Jo. an. concludit sic: de plano fateamur q̄ constitutio militantis ecclesie ligat omnino occulta: non tamen nominatim d̄ illis iudicat tribunal ecclesie: immo ipsa ecclesia inq̄stū p̄ hoīez noīatim iudicat hoīem. Et inq̄stū est collectio fidelū ligatos sic occultos h̄z p̄ solutū: ex de sen. ex. a nobis. z sic loquuntur contraria. Ad s̄m̄ De. de ancha. super de. d̄ vsur. ex. graui. q̄b̄ actus fenerādi non sapit heresiz: nec p̄tinet ad inquisitōz: z n̄ pertinacit̄ asserere hoc n̄ esse peccatū ē hereticū. Rōnē collige ex glo. non solū cū qua cōcor: Pau. ex quo collige decisionez eius q̄b̄ dubitat. Quidam ei de istis p̄zocholis in publicis p̄dicatōibus p̄dicans cōcitando turbā z seditionē s̄ cleruz vt fertur asseruit exortādo q̄ laici n̄ tenebāt solue decimas: nec eis confiteri: nec oblatiōes dare: z q̄ peccabant contrariū faciendo: cum essēt oēs clerici mali: z de ecclesijs remouendi. Querebat an ista z alia q̄ plura essēt heretica: z p̄cedi posset s̄ euz tanq; cōtra hereticū. Et firmatū fuit p̄ omnes sacre theologie doctozes: z doctozes vtriusq; iuris ibi exītes q̄ sic: z b̄n̄ p̄ doctrinā huius gl̄. Sapiēbat n. p̄tinacit̄ z tenebat diuersas z falsas opiniones reprobatas p̄ sacros canones z canonicas sanctōes. ḡ zc. vt ī ea pz. Et Pau. clarius loquens dicit hereticus est nō solū q̄ male sentit z doctet de articulis fidei z sacramentis.

ecclē: sed et qui p̄ falsā et extortā ex-
positionē in scripturis diuinis p̄nt h̄
id qd̄ dicit ecclesia: di. 50. sigs diaco-
nus. et c. si ille. in fi. Ob hec verba. Cū
āt preceptorie loquit: vt de ce. mis. do-
lentes. et eta. et quali. cū ecclesie. in de.
Et hec transgrediēs peccat mortalit̄
qz impedit finē quē legislator intēdit
alias trāsgressor canonū ex rōnabili
cā nō peccat mortl̄r fm̄ Tho. Pau.
in de. Et intellige istuz tex. de. ex gra-
ni. qn̄ silt̄r precise quis asserit non eē
pcēm fenerari. Sed qz sunt nonnulli
casus in qbus pbabiliter dubitatur:
vt ū in isto vel in illo casu sit vsura: n̄
eēt hēticus qui teneret opinionē etiā
forte non veram: vt. s. e. nauiganti. de
vsu. De. et nota fm̄ Pau. in de. qz dīc
ptinaciter. Pertinax dīr qui valde et
imprudenter t̄z et affirmat. vñ si p̄ io-
cum vel lubricū lingue hoc diceret n̄
esset hēticus. z. 4. q. 1. ait. Et sic p̄tina-
cia in malo dīr: p̄seuerantia aut̄ in bo-
no. Iudei aut̄ q̄uis affirmant vsurā
non eē pct̄z: non p̄nt dici heretici nec
taliter h̄ eos p̄cedere. Rō ē qz in eis
nō cadit heresis que ē idē qd̄ diuisio
vel electio. z. 4. q. 3. heresis. Cum. n. nō
sunt de gremio ecclesie diuisioneꝝ ab
ea facere non p̄nt. Si tñ talē errorez
dogmatizarent: et si non vt h̄ hereti-
cos: tñ per alios modos p̄nt p̄ eccl̄az
puniri: sicut et in alijs casib⁹ qn̄ offen-
dunt fidē. Pau. Nota et̄ h̄z Pau. vbi
s. in de. ex gra. di. vsu. qz dīcē p̄tina-
ter vsurā esse pcēm sed facta restōne
non esse confitendū: sicut qz ē obliga-
tus ex actu licito ē hereticū. Et in h̄
ctu obligat̄ qz tñ hoi. In vsura offē-
dit et obligat̄ deo et hoi. Et iō p̄ re-
stitutionē tenet̄ adhuc penitere. Itēz

fm̄ eundē qui male credit: sed para-
tus est corrigi et sequi certioratus si-
dem ecclesie non est hereticus. z. 4. q.
z. beatus Paulus.

Excoicatio h̄ inq̄sitores et cōmissa-
rios eoz illicite extorquentes pecūiā
sb̄ p̄textu inq̄sitiōis.

Inq̄sitores et ipsoꝝ vel epoz
seu capituloꝝ sede vacāte su-
per hoc deputati cōmissarij
si p̄textu officij inq̄sitiōis q̄busuis
modis illicitis ab aliquib⁹ pecuniam
extorquent: nec sciēt̄r attentent eccle-
siāz bōa ob clericoz delictū p̄dicti oc-
casionē beneficij fisco eccle applica-
ri sunt excoicati: et absolui non p̄nt p̄-
ter q̄z in mortis articulo: donec illis a
q̄bus extorserint: plene satisfecerint d̄
pecunia sic extorta: et nullis p̄uilegijs
pactis aut remissionibus sup̄ hoc va-
lutaris: de. in. c. nolentes. et̄ de hē. In
de. commissarij. Dicunt ḡ inq̄sitores
commissarios quos vocam⁹ vicari-
os vel substitutos. s. c. pxi. Jo. an. Cō-
missarij. de epis loqui non videt̄: et̄
lz ab his non d̄beant abstinē: pena tñ
que seqtur non h̄z locū in ipsis. Jo.
an. P̄textu. si ḡ non eo p̄textu illi-
cite exigit: lz faciat male non tñ locus
ē pene. Jo. an. Pecuniā. intelligo lar-
ge. i. q. 3. totum. Ecclesiāz. De bonis
ḡ clericoz p̄p̄ijs non p̄hibet ecclesia.
Multo minus sibi ipsis vel officiali-
bus: vel fisco seculari cui applicati s̄t
ipso iure bona laicoꝝ damnatoꝝ de
heresi. Jo. an. Absolui. Per ordinari-
os cū sibi non referuet. Jo. an. Satis-
fecerint. si habent: vñ alias i hoc pau-
pertas excusat: et̄ de vsur. cuz tu. Jo.
an. Et per platos ecclesiāz cogi nō
possumus ad officium inquisitionis

exercēdū. Bonifa. v̄tute sp̄cios q̄
magr̄ ordinis pdicator̄ in toto ordi-
ne: r̄ gl̄z p̄ior̄ puincialis r̄ eius vica-
rius in sua puincia p̄it̄ fratres suos
p̄ se. apo. deputatos ad pdicandū cru-
cē: vel ad ingrendū h̄ b̄t̄icā prauita-
tem reuocare remouere transferre:
vel q̄ sup̄sedeat̄ in iūgē aliosq̄ s̄bitu-
ere si eis visū fuerit expedire: r̄ ī eos
si ouenerit censurā eccl̄asticā exerce-
re: non obstantib̄ l̄ris apostolicis ī pe-
tratis vel ī petrandis: que de indulto
h̄ī expressā non fecerint m̄tionem.
Bonifacius v̄tute.

Excoīcatio h̄ alienatōes r̄ ordina-
tōes factas a scismaticis de reb̄ ec-
clesiasticis. **Ca. io.**

Ordinatioes ab Octauiano et
Guidone h̄t̄iarchis factas
r̄ ab ordinatis ab eis irritas
eē censem̄: adijciētes vt q̄ dignitates
eccl̄asticas seu b̄nficia p̄ pd̄cos scis-
maticos accipiunt careat̄ ī petrat̄is.
Alienatioes q̄z q̄ p̄ ipsos scismaticos:
siue p̄ laicos f̄c̄e sunt de reb̄ eccl̄asia-
sticis oīo careant̄ firmitate: r̄ ad ec-
clesias sine oī onē reuertāt̄. Sigs at̄
īre p̄sūperit̄ excoīcat̄ sine se nouerit
s̄biacē: eē d̄ sc̄is. c. i. A guidōe. cū sc̄ide-
rit eccl̄asiā q̄ non dicunt̄ scismatici: i-
mo potius dicunt̄ tales q̄ diuertūt̄
ab eis h̄t̄iarchis r̄ scismaticis. Inno.
Ordinatis ab eis. de ordinatis p̄ ordi-
natos ab eis videt̄ idē: cum sit eadez
r̄ō defectus. s̄ executionis qm̄ dare n̄
p̄t̄ qui non h̄z. Jo. an. Laicos auēte
ipsoz scismaticoz: alias emens non
eēt̄ excoīcat̄: sed excoīcat̄us s̄z Do.
Firmitate. Quia eccl̄asia q̄z diu h̄z pa-
stozē hereticū vel scismaticū vacare i-
telligitur. vñ non valent̄ q̄ a tali pre-

lato s̄nt̄ in p̄iudiciū eccl̄esie. Si tñ
acgrit̄ talis platus eccl̄esie tenet nec
cassabitur: r̄ hoc in fauorem eccl̄esie.
Ber. Reuertant̄. q̄ reuertunt̄ talia
ad eccl̄esiam nullo p̄cio dato. De.
de anch. sed emptoz h̄z recursū ad v̄-
ditozem p̄ p̄cio fm̄ Un. Sigs h̄i-
re. i. ordines exequendo: b̄nficia reti-
nendo vel bona alienata. Hosti. Sub-
iacere. illi scismatici qui ab v̄nitate ec-
clesie recedunt: vt greci excoīcati s̄nt̄
i9. di. nulli. Dicebat̄ Hosti. illos scis-
maticos tñ qui se extollunt̄ h̄ roma-
nam eccl̄esiam: r̄ ab illa se sepant̄ eē
excoīcatos cum adherentibus: r̄ vi-
cunt̄ tales heretici. Alj. s̄. qui volunt
contra ep̄m aliquem insurgere r̄ ep̄a-
tum tenere: r̄ clericos suos facere ex-
coīcati sunt. De. de anch. Nota q̄ q̄
ordines vel beneficia recipiunt̄ a scis-
maticis ipso iure sunt excoīcati: r̄ sic
est canon late s̄nt̄: qd̄ quidam vt Do-
sti. intelligunt̄ de adherentibus r̄ fa-
uentibus ipsis scismaticis. Dicat̄ er-
go eos qui alias non adherēt nec fa-
uent̄ scismaticis illis. s̄. qui recedūt̄ ab
v̄nitate eccl̄esie: nec extollentes se cō-
tra romanam eccl̄esiam: r̄ si contra
alias non excoīcatos ipso iure: sed s̄t̄
excoīcandi. De. de anch. Item nota
q̄ excoīcati sunt oēs sequaces adhe-
rentes r̄ fauentes publice: vel occulte
scismatici damnato in concilio cōstā-
tienti Petri de luna. Absolutio pa-
pe reseruatur: vt patet in processu an-
nuali.

Excoīcatio contra eos qui non te-
nent romanam eccl̄esiam esse caput
aliarum eccl̄esiaz: vel non posse con-
dere canones vel non esse ei obediē-
dum. **Cap. ii**

Qui afferit contumaciter roma
nam eccliaz non eē caput ali
qz eccliaz: r non posse cōde
re canones r decreta: r etiam ei tan
q̄s capiti obediendū: excōicatus ē. 19.
di. nulli fas. **N**ō q̄ illud capitulū lo
q̄tur de p̄ceptōib⁹ canonū r trāsgres
sionibus. Sed s̄m huibidē r Pau. in
de. dupliciter d̄r q̄s p̄ceptōr canonū.
Uno modo qz apo. se. contumaciter
negat esse caput eccliaz: r h̄re p̄t̄ tez
p̄dendi canones: r decreta r statuta
eius non eē seruanda. Et talis est he
reticus r schismaticus r excōicat⁹. Et
sic intelligendo dictum capitulum ē
canon late sententiē: r ad idem facit
di. 22. omnes. r. 25. q. i. violatores. Et
idem dicit Jo. an. Inno. r Hostiē.
Secundo modo dicitur quis p̄ceptōr r trāsgres
sionis canonum: qui ipsa mandata
canonum non seruat: q̄uis credat et
dicat eē seruanda. hic non ē schmati
cus p̄prie nec excōicatus: r sic de h̄i
intelligendo capitulum ē canon ferē
de s̄nie. Et vt dicit Pau. in de. Sigs
transgreditur canones r statuta con
tinentia p̄cepta siue affirmatiua si
ue negatiua peccat mortaliter. 24. q.
i. quod precipitur. Secus si esset cau
sa p̄silio: q̄n̄ hoc ibi exp̄mit: vel alia rō
suadet sic intelligi. non. n. q. sic exhor
tat̄ rē. ff. de his qui no. isa. ob hec ver
ba. cum aut̄ p̄ceptōrie loquit̄: vt de
cele. mis. dolentes. r de eta. r quali. in
de. cum ecclēsie. hic transgrediens
peccat mortaliter quia impedit sinez
quem legislator intendit: alias trans
gressor canonum ex rationabili cau
sa n̄ peccat mortaliter s̄m Tho. hec
Pau. in de.

Excōicatio ̄ incendiarios ecclēsi
arū vel locoz piozum: r si fuerint de
nunciati pape reseruat̄ absolutio.

Cap. iz.

Incendiarij ex quo sunt p
s̄niam ecclē publicatū p ab
solutōis b̄nficio ad sedē apo
stolicā sunt mittēdi. **Cl.** 3. ex de sen.
ex. tua nos. **H**o. sup verbo. publica
ti. in si. sic dicit. Non credo qz oēs in
cendiarij generaliter sint excōicati n̄
si de incendiarijs ecclēiarum: cū de
alijs non inueniā: r p hanc decre. nō
pbat̄ qz ipso iure sint excōicati: s̄ ill
p̄mo excōicatis ab ep̄is subsecuta pub
licatione r denunciatione p hanc d̄
creta. papa sibi reseruat̄ eoz absolōz
ad terrorē: al̄s ep̄i p̄nt absoluere oēs
incendiarios: ex. c. nup. Ray. Hoff. r
Hosti. in sum. suis r Jo. de lign. dicit
qz incendiarij ecclēiaz vel locorum
religiosoz: vel cimiterij vel spacij p̄
uilegiati in circuitu ecclēsie: vel loco
contiguo p̄uilegiato sunt ipso iure
excōicati: vt in dicta decretali. 17. q. 4
sicut antiquitus. **E**st autem spacium
p̄uilegiatum in circuitu ecclēsie. 30
passus vel. 40. quo ad matricem ec
clēsiā: sed anteq̄ denuncientur p̄nt
absolui per ordinarios: postq̄ vero
fuerint denunciati non nisi a papa.
Et s̄m Jo. an. tales absolui non p̄nt
a legatis ex iure legationis. **I**te mul
er incendiaria sic denunciata ab ep̄o
absolui non p̄t: r si absolui possit ab
injectione manuum violenta in cleri
cum s̄m Guil. Jo. an. hic dicit de in
cendiarijs ecclēsiarū. Guil. etiā dicit
qz incendiarij alioz locoz postq̄ eti
am fuerint d̄nunciati p̄nt absolui ab
ep̄o: vt cōiter dicunt doc. **De. d. anch.**
b z

dicat simpliciter de incendiarijs excōicat] z denunciatis q̄ sūt mittēdi ad papā. Cōior p̄ma opio z tutioz. Incendia rij vō alioz locoꝝ non sūt ipso scō ex cōicat] s̄ excōicandi d̄ iure cōi. z. q. vlt. pessimā. Ray. de iure aut̄ p̄cula ri seu synodali in q̄busdā locis tales ēt sunt excōicatu: i p̄busdā alijs ex cō s̄uetudie h̄ntur p̄ excōicatis q̄uis re uera non ferat̄ excōicatio absq̄ s̄ntia s̄m̄ Huil. Et hi incendiarij ēt postq̄ su erint denunciati p̄nt absolui ab epis suis s̄m̄ quosdā: vt Huil. z alios: z s̄z alios non nisi a papa. Et hoc d̄r in s̄m̄ ma pisana. Joh. an. dic̄ t̄m̄ de incēdiarijs eccl̄az. S̄z q̄liter intelligendū sit ista denunciatio. dicit Huil. q̄ s̄m̄ q̄sdā itel̄r si fuerit denunciat̄ noiatim i. exp̄sso noie: sec̄ vt dicunt si i ḡnali vt cū d̄r sub hac forma excōicam̄ illos q̄ fecerunt tale incēdiū. Et subdit credo q̄ siue in ḡnali siue in spali de nunciet̄ incēdiarij a solo papa ē ab soluēdus: p̄serti cū dicat hu. z iur̄ pi ti q̄ q̄n̄ infer̄ s̄ntia sub hac forma: ex cōicamus oēs q̄ fecerunt hoc vel illō oēs itelligunt noiatim excōicati. Cre do ēt q̄ pape ē referuanda hec abso a quocūq̄ iudice fiat ista denunciatio. Et d̄r incendiarij s̄m̄ Ray. q̄ aucto ritate p̄pria ciuitate vel villā vel mā sum vel segetē vel rē silēm malo stu dio incēdit: z exponit glo. ei: Incen di vel incēdi fac̄ aut̄ incēdiarijs au xiliū vel cōsiliū sc̄ict̄r ipendit aucte p̄ pria. i. cū non hēat ius monēdi belluz vel indicēdi. Mā s̄u vel segetē alienā sec̄ si p̄pria: q̄ tunc non tenēt pena incēdiarij. nisi dolo malo hoc facerz vt. i. p̄ incēdiū rei sue alienā incēderēt. Malo studio: q̄ si facēt hoc ex negli

gētia: s̄z peccaret n̄ t̄m̄ incēdiarij voca ret. ḡuil. Itē q̄ i bello iusto ignē ipo nit absq̄ p̄cepto idictoris belli incēdia ri vocat̄: s̄z dānū n̄ teneat̄ refarcire. Qui vō i bello iniusto ēt ex p̄cepto in cēdiarij ēz dānū tenet̄ refarcire. Et nota q̄ q̄ i bello iusto villā incēdit: si ibi incaute eccl̄a cōburat̄ z ē mole stū ei n̄ ē excōicat̄ s̄z dānuz refarcire tenet̄. Itē q̄ pōit ignē i loco religio so ē excōicat̄: q̄ vō in alia domo h̄ita bili vel grano ē excōicat̄. Alij vō in cēdiarij paleaz̄ feni lignoz̄ z hi: nō dicunt̄ incēdiarij. Lap. sup. 6. de emu ni. ec. q̄ nōnulli. dicit̄ h̄ dicēdū videt̄ q̄ appellōe eccl̄az̄ icludant̄ nedum mōasteria: sed ēt oīa pia loca. nā ista egpant̄. s̄. d̄ testa. regit̄us. fa. q̄ scrip sit di. 3. p̄ archi. sup. e. li. 6. de resti. in inte. c. vlt. Cū d̄r dubitari an incēdiarij vel fractores domoz̄ sitaz̄ infra ābitū eccl̄iaz̄ p̄uilegiatū: de q̄. s̄. h̄c̄ i. 7. q. 4. sic̄ antiq̄. sint ipso iure excōi cati: sic̄ incēdiarij z effractoꝝ eccl̄iaz̄: q̄ ēt postq̄ fuerint denunciati. s̄ ipsi incendiarij z effractoꝝ eccl̄esia rū non p̄nt absolui nisi p̄ papā. z vid tur q̄ sic. p. d. c. sicut̄ antiq̄. z de s̄. ex. conquestū. Sup̄ hoc cōsul̄t̄ cuz̄ q̄bus dā iuristis cōsului q̄ talis. s̄. fr̄āgēs vel cōburēs domū sitā intra ābitū z cōfines. d. c. sicut̄ antiq̄. s̄z talis sit viola tor emunitatis eccl̄ez: z vt sacrileḡ p̄nicēdus non t̄m̄ ē excōicat̄: z hoc p̄ illud. c. s̄. nonnulli. z p. d. c. conquesti. hec ille.

Excōicatio s̄ effractoꝝ locoꝝ sa croꝝ pape referuat̄ absolō p̄ denū ciationē eoz̄. Capi. 13. Emoratos sacrilegos qui. s̄. p̄fegerant violēt̄er quasdā

ecclias: r expolauerant excōicatos p
 nuncietis r faciatis sicut excōicatos
 arti? euitari: donec passis iniuriā cō-
 grue satisficiant: r dāna data resarci-
 ant: r cū lris vris rei vītate p̄tincūb?
 apostolico aspectui se repūnt: ex d̄
 se. ex. questi. glo. Excōicatos. ḡ vide-
 tur ex hoc q̄ ipso iure sunt excōicati
 h̄i sacrilegi: qd̄ vez ē de effractorib?
 ecclesiāz r incendiarijs. Repūnt.
 Exquo. n. incēdiarij r effractoꝝ ec-
 clesiāz denunciati sunt: non p̄nt ab-
 solui nisi a papa: s̄z anteq̄ denūciēnt
 b̄n p̄nt absolui si satisficē volunt: ex
 c. nup Ber. Idē Archi. r Hof. Joh.
 aut an. r De. de anch. sic sūmāt. Qui
 cum effractione expoliant ecclias ex-
 cōicati sunt: r postq̄ sunt denunciati
 p̄ papā absoluedi. Quidā extē
 debant istū casū ad facientes in ecclā
 multū enozmia: vt frangendo crucez
 vel diripiendo corp? chꝛisti: vel rapie-
 do bona ipsarū. Sed Hof. r Hosti.
 in sum. suis: r Jo. de lig. in tractatu d̄
 censura ecclesiastica: dicit q̄ tales nō
 sunt ipso iure excōicati s̄z excōicandi
 Et nō qd̄ dicit Huil. credo q̄ effra-
 ctōꝝ ecclesie iudicand? ē qui dolo ma-
 lo: aut p̄ iuriā violēt pietē fodit: aut
 sfodit: aut vitreā fenestrā fregit: aut
 seraturam: aut ostia aut cardines aut
 vectes: dum tenent ostia firmata: aut
 ipsū tectū ecclesie. Et notandum s̄m
 Huil. q̄ q̄ vadunt aīo frangendi ec-
 clesiā r furandi: r tñ non frāgūt: q̄ i
 ueniūt alias fractā vel aptā: r sic in-
 trant r asportant bona: ipsi n̄ icidunt
 in istū canonem.

Excoicatio ḡ falsarios litteraz pa-
 polium: r pape reseratur absolutio
 Cap. i4.

De. n. oēs falsarios lraz nra
 rum q̄ p se vel alios vicium
 falsitatis exercent cū defeso-
 ribus r fautorib? suis anathematis vi-
 culo decernim? innodatos rē. Inno.
 3? ex de crimi. falsi. ad falsarioꝝ. In-
 nodatos. Et sic ē canon late sūie s̄m
 Inno. r Hosti. Insup r clerici sūt of-
 ficijs r beneficijs puati r degradādi
 sunt: r curie seculari tradendi s̄m cō-
 stōes legitime puniendi: p̄ quā r lai-
 ci legitime iudici puniunt: vt d̄ i tex-
 tu. Et cōit d̄ q̄ absolō a tali excōica-
 tione pape reseruat: rē. e. dura. in fi.
 Ad s̄m De. de ancha. in. d. c. q̄ ille q̄
 scient ipetrat Bēptū h̄repticū. r illo
 vtitur: non incidit in hanc penā: s̄z so-
 lū puniē vt careat ḡmodo Bēpti: r in
 expensis ḡdēnetur: de Bēp. super lit-
 teris. S̄z falsans rescriptum: vel vtēs
 falso ex certa scia v̄l ex ignorantia p̄-
 cedente ex negligentia incidit. Et nō
 s̄m Ricar. sup. 4. di. 18. q̄ ipetrans lit-
 teras a dño papa tacita veritate vel
 suggesta falsitate: siue faciat ipetrās
 sciēter siue ignorāter: si talis veritas
 taceat: vel talis falsitas suggerat: q̄
 vītate manifesta vel falsitate nō sug-
 gesta dñs papa non cederet: non ē
 excōicat? iure cōi: nec ēt illi q̄ litteris
 aplicis vtuntur sub alio noīe ipetra-
 tis: q̄ q̄uis tā isti q̄ illi digni sint ma-
 gna pena r confusione: non tñ opoz-
 tuit ius ḡdere: q̄ tales essent excōicati
 q̄ talis fraus a pte aduersar: vel a iu-
 dice p̄tra vtentes talibus lris faciliter
 r certitudinaliter pōt p̄cipi. q̄uis. n.
 sic ipetrans falsari? sit: extendēdo fal-
 sarij nomē: vt sumit. 25. q. z. dicenti.
 Ad tñ falsari? ē lraz dñi pape: q̄ ve-
 ras lras ipetrat: q̄uis falsa suggestiōe

et sic non est excōicatio.

Excōicatio est vitētes sciētē lris pa-
palibus falsis.

Cap. 15

Quā lris nris vti voluerit: eas
p. diligētē examinēt: qm̄ si
falsis lris se vlos dixerit ig-
rāter eoz sera p̄auia euitare negbit
penas iferi. ānotatas. Inno. 3. i eadē
decre. ad falsarioz. Ibi dī de illis pe-
nis. Et sic q sciētē vti lris aplicis:
et ab alio falsificatis est excōicatio. Et
nō qd dicit No. ibidē q si simplr ig-
ranter vti talib⁹ lris falsis: non excu-
sat: qz p alios debuit ingre h: ar. di.
37. c. vlti. Idēz. Ber. et si falsitas erat
ita latēs q d̄ facili p̄cipi non poterat
in apto: si p se et alios adhibuit dilige-
tiā quā potuit: z nihil p̄cepit excusa-
t⁹: ē: aliogn non: et de hōi. iohes. 2. c.
enī fm̄ De. de anch. ibidē censet iu-
sta ignorātia q bz excusare si adhibu-
it diligentia quā potuit et debuit: qz h
indagauit a pitiorib⁹. 43. di. ephesius.
Non. n. potat diuinare falsitatē: Bp
ti: s; si ignorauit ex negligētia: qz h ē
crimē qz punit et dolo p̄pat. ff. man.
fideiussoz. et in. c. dura. dī. e. ti. qz si fal-
sas lras se h̄re cogscit: et si penā excōis
euadē voluerit. Et h̄ intellr fm̄ No.
qm̄ lre false aliquo casu ad eū puene-
runt: tales q̄ n̄ sunt ipso iure excōicati
s; post. 20. dies si non resignant. De.
de ancha.

Excōicatio est recipientes lras pa-
pales seu bullas in curia non de ma-
nibus pape vel deputati ad hoc.

Cap. 16.

Ibi bibent⁹ ne qs apud sedes
aplicā lras nras: nisi a nobis
vel de manib⁹ illoz recipiat
q de mandato nro ad illud se officiu

deputati: p̄sone solēnes p̄ nūciū reci-
pē p̄nt de manib⁹ p̄dēoz: trasgressoz
h̄i si laic⁹ est excōicatio subiaceat. Si
clie⁹ officio vel b̄nficio p̄uat⁹ dānet.
Inno. 3. eē de cri. fal. dura. Apud se
de apo. Illi q̄ non s̄t apud apo. se.
seu in curia n̄ ligent hac p̄stōe: et ap.
se. c. vbi papa ē. No. et Jo. an. Excōi-
cacioni subiaceat. Dicas q ipso iure
non irrogatur hec p̄ca laico et cl-
co. Q̄ at clieus officio vel beneficio
dānet ipsa p̄ca ipōnēda ē p̄ s̄mā: nec
ipōnit ipso iure s; excōicatio ipō iur
ipōnit et clieo. De. de anch. Et nō. dicit
gl. ber. ibidē. Non credo q sit excōi-
cat⁹ q h̄ n̄ f̄uat imo idifferēt videm⁹
q glz p nūciū ipetrat lras: et h̄ papa
scit et tolerat nec aliquē repellit nisi
eēt excōicat⁹. Sed h̄ itellige q lre de
manib⁹ dñi pape vel bullatiois t̄m̄ s̄t
recipiēde et vel vicecellarij: vel al-
teri⁹ ad h̄ deputati: als false s̄t. et qui
sic recipet eēt excōicat⁹. Jo. an. et pet.
de anch. dicunt q h̄ qd dicit ista de-
cre. non f̄uat i curia hodie: imo glz
pue auctoritatis mittit ad bullatoz
et recipit.

Excōicatio est corrigentes aliquid in
lris papalibus: et pape refuat absolō.

Cap. 17.

Hostia. i. sū. sic ait. Hodie p̄cep-
tū ē q in lris dñi pape: nec i
magno nec i modico aubat
qs manū apponē et lras vnica: vel pū-
ctū vnica corrigēdo exceptis officia-
lib⁹ qb⁹ ē h̄ om̄issū. Aliogn manum
apponēs ex canone lato i curia ipso
facto s̄māz excōis icurrit: q̄ p aliquē
citra apo. se. relaxari non potest. Idē
Hoff. Querit Ricar. in. 4. di. 18. vtrū
inueniens litteram domini pape: cui⁹

efficacia iā expirauit: et ludo nō itē dō
 vtēdi aliquā lraz in ea formatā refo-
 met: vel pūctū faciat vlt p quēcūq; ali-
 um modū aliqd in ea mutet sit excōi-
 cat? ipso iure. Rūdet vt. s. ad istā qō
 nē dicūt aliq q talis nō ē excōicāt? ipso
 iure: q; illa excōicatio nō intelligit nī-
 si de his q pnt eē alicui vtilis. Predi-
 cta ēēt q ad oēm hoīez eēt inutilis. Sz
 hoc sic pōt argui. Quāuis illa lra
 nō imutata facta sit inutilis: tū p ra-
 surā sic mutari posset: vt vtilis appa-
 reret: verbi grā: si ibi erat scriptū p
 trienniū minime valituris: z p trien-
 nio poneret qnquēniū: itā apparz vti-
 lis q pūs erat inutilis. Quz q qūcūq;
 mutatio siue pua siue magna contra
 lram dñi pape: p quā pmutationem
 pōt appere vtilis plusq; erat: vel vtil
 cū an nō eēt sit pphibita sō pēa excōis
 iā late: vt q imutans aliqd h lraz de
 q est qō sit excōicāt? ipso iure: qd mi-
 hi cōcedendū vī: vt eēt hēt iē d cri. fal.
 in. c. ad falsariōuz. In glo. sup illud.
 Per rasurā tenuē qūcūq; radit vel i-
 mutat rescriptum pape: excōicāt? est
 z falsari? z in hoc nullā distincōnez
 adhibeo: z. j. sic dicit. De lris tū q p
 nullā rasurā possent apparere vtilis
 vputa lra curatoria data a ducentis
 annis vel trecētis alit eēt iudicandū
 q: si tota raderet de nouo non pos-
 set appārē vtilis ppter bullā: q: i cre-
 atōe cuiusl; noui pape aliquid cōtra
 bullam imutat. Adomen. n. ei? ponit
 in bulla.

Excoīcatio hō faciētes statuta hō ec-
 clesiasticam libertatē: z seruari ea fa-
 cientes z scriptores eorum z officia-
 les iudicantes fm ea.

Capi. is.

Excoīcam? oēs q decetero s-
 uari fecerint statuta edita: z
 p̄suetudines: vel pot? abusi-
 ones itroductas hō ecclesiasticā liber-
 tatē: nisi ea de caplarib? suis iſra du-
 os mēses post hōi publicationez siue
 fecerit amoueri. Excoīcam? statuta-
 rios z scriptores statutoz ipsoz nec
 non z ptātes p̄sules rectores z p̄silia-
 rios locoz: vbi decetero hōi statuta z
 p̄suetudines edite fuerint: z obserua-
 te: necnon z illos q fm ea p̄sumple-
 rint iudicare: vel in publicā formam
 scribē iudicata. Dono. 3? eēt de sē. ex.
 nouerit. Ecclesiā. laici eremite z re-
 clusi hic sō noīe ecclesie non p̄phēdū
 tur nisi se s̄bicerint alicui approbate
 religioni. Sui. Libertatē q p̄sistit i p̄-
 uilegijs p̄cessis sup sp̄ualib? vel tp̄ali-
 b? generalit? vel singularit? siue a deo
 siue a papa siue ab alijs principibus
 fm Hosti. Inno. z Abba. Et a deo q
 dez concessa sunt multa: vt illud. Qd
 cūq; ligaueris super terram zc. Et
 hoc q̄stum ad psonam pape extendi-
 tur ad interpretatōnē oīum dubioz
 eēt qui si. sunt legi. per venerabile. Itē
 q decime z p̄micie ad clericos spe-
 ctent. is. q. i. reuertimini. Item q ec-
 clesia sola res ecclesiasticas mistret.
 96. di. si imperator. Item q de sp̄ua-
 libus ius p̄dere? z iudicare pōt: z mul-
 ta alia p̄uilegia que p̄tinentur in no-
 uo z veteri testamento. Al. papa p̄ui-
 legia p̄cessa sunt: vt q injicit manū vi-
 olentā in clericū sit excōicatus. Itē
 q in legatis ad pias cās sufficiāt duo
 testes: eēt de testa. relatū. z multa alia
 p̄uilegia que a vicario christi p̄cessa
 sunt: que i iure canonico habent. Itē
 ab impatoribus multa concessa sunt

que sunt ipsa in iure civili: vt de emu-
nitate ecclesiarum et huiusmodi. Nec extendunt
deas istos ad privilegia data non vlt
sz particularit aliquibus ecclesijs: siue sint
data talia spualia a papa siue ab ipa
toribus siue ab alijs principibus. Job. an.
De capitularijs. i. de chartulis siue li-
bris in quibus talia scribi consueverunt:
et si satisfecerint absoluat episcopus: quia pa-
pa sibi inon reseruauit. Jo. an. Infra
duos menses. Nec istos modo ligant omnes
quia iam dudum fluxerunt illi duo menses
de quibus fit mentio in loco isto. Hosti.
Execoicam? statutarios etc. Statuta-
ry et scriptores statutorum statim ligantur
nec excusationem habere possunt in toto: et si
quibus excusentur a tanto. Prates autem
siles rectores possunt habere excusationem qua-
ntum ad obseruationem sine et deletionem
statutorum predictorum que ignorare possunt. Ex
quo vero certificati sunt et obedire negligunt
Istos eos ligat: quod ad arbitrium boni vi-
ri referendum est: quoniam scire potuerunt vel
non: aut quoniam impedire ne fuerint: vt. s. in-
telligatur hoc precepto potuerint bono
modo processu aliquo intervallo. Quod si hoc
preceptum de nocte vel in festo tam solenni
quam concilio congregare non potuit: vel erat
tunc infirmus: arbitrabitur bonus iudex.
Hosti. et Jo. an. Job. vero. de lig. i. tra-
ctatu de censura ecclesiastica: dicit quod pre-
dicti prates siles et huiusmodi sunt excoica-
ti non excoicandi: nec ob. e. graue. vbi
dicitur canon ferende fuisse: quia ibi denunciantur
excoicati non excoicandi. Vel quod
non est absurdum quod excoicati a iure ite-
rum excoicentur ab hoste. Officiales vero
non sunt excoicati: nisi serauerint il-
la statuta vel negligentem fuerit ad ea
delenda. Rectores ciuitatum qui non ha-
bent potestatem statuta tollendi sibi ea non

ligantur hac sententia: nisi sibi illa statuta in-
dicent: aut nisi possint operari vt illa de-
leant et hoc negligant. De. de ancha.
querit de consiliarij illoz locoz: et po-
nit distinctionem Inno. qui sic ait. Si
tales consiliarij in illis locis: vbi fuerint
statuta ecclesiasticam libertatem habent
potestatem destruendi et non faciunt: ex-
coicati sunt: et si dedissent auxilium et con-
siliium quod destruant: non facit eos eui-
tare penam. Si non habent potestatem non incurrit
excoicationem. Sed si nesciunt predicta statu-
ta ecclesie. Dicit Hosti. tunc ligari quoniam sci-
unt et non delent cum possunt. Ipsi autem ad
hoc dabitur arbitrio boni viri. i. iudicis
sz non videtur se posse excusare allegan-
do facti ignorantiam: ex quo ita publi-
ce promulgata sunt statuta: tam saluando
dicta precedentia. dicuntur si ignorantia pre-
dicta excusat ab excoicatione: ad quaz
incurrendam requiritur dolus: sz non ab
alia pena. Sed quid si scierint predicta
statuta et ignorauerunt ea esse contra
ecclesiasticam libertatem: ibi dicit Inno.
quod non incidunt: cum excoicatio non li-
get nisi contumacem. ii. q. 3. certum. Nec fer-
tur nisi pro magnis criminibus: fateatur tamen
quod possunt aliter puniri. Do. meus. i.
Jo. de ligna. putat eos non audien-
dos: quia est ignorantia iuris que non
excusat: de regu. iur. ignorantia. Nec
De. de ancha. Nota etiam sibi quos
dicit: quod si statuerint quod nullus offer-
ret: nisi in magnis festiuitatibus: nisi
si tantum: vel quod super mortuo non sit
nisi talis pannus: vel tot cerei huius
modi: hoc esset contra ecclesiasticam
libertatem. Super ista decretali no-
nerit. Henricus boicns dicit: quod
statuentes vel statuta dictantes vel
scribentes ipsa: aut fieri consentientes

sunt servari facientes statuta contra ecclesiasticam libertatem statim sunt excoicati ipso iure. Nam tps duoz mensium qd datur ad delendum ipsa statuta vt vtit hac pena cepit currere a tpe publicationis hui' decreti. Et sic iam diu transiuit illud tps fm Ber. z Hosti. Quidam tm exponunt h'i publicationem postqz. s. in singulis locis fuerit publicata. Et hoc benigni' fm Hosti. sed pmuz v'ius fz. Jo. an. Qui vo fm talia statuta presumpserint iudicare: vel in formā publicam redigere iudicata statim tales sūt excoicati fm Hosti. Secus autem si in priuata forma scriberentur. Dec Jo. an. Officiales vo z consiliarij tunc ligantur si scientes ea esse contra ecclesiasticā libertatē p'senserint delicto: vt qz ea seruauerunt vel dederunt consilium q' ea fuerit: vel q' negligētes fuerunt ea de suis capitularib' delere: vel officiu' dimittere: qz cito de eis certificati sciunt z cognoscunt ea eē contra libertatē ecclesie concessa: aliquo tm medio intervallo ad arbitriu' boni viri. alie vero p'sone noitate in hac decretali: licet seruent h'i statuta: non sunt excoicati fm Inno. z Johā. an. Dec ille. que qd dicit de facientib' libertatem ecclesie seu priuilegiū vniuersalis ecclesie.

Excoicatio contra oēs dños phibentes subditis: ne faciant obsequia corporalia psonis ecclesiasticis.

Capi. 19.

Os q' t'pale dñium obtinentes suis subditis: ne plat aut clericis seu personis ecclesiasticis q'qd vendant aut emanent aliqd ab eisdem: neq' ipsi bladium molant

coquāt panē: aut alia obsega exhibē psumāt iter dicūt aliqñ: cū talia i' d'ro gationē libertatis eccl'astice psumantur: eo ipso excois s'nt decernunt' subiacere: Bonifa. d' imu. ec. li. 6. Libertatis. lz isti q' ad vba viderent n' infringe libertatē: n' infringebāt q' ad mentē faciēdo fraudē de p'sona ad p'sonā de quo dicit vt. 14. q. 3. pleriqz. Job. an. Querit hic Dñicus de sancto Bem. Quid si ista phibitio fiat p' illum qui non hz dñium: an heat locū pena hic appositā. R'ndet q' non p' tex. hunc q' dicit de dñis phibentib' suis subditis: z exponit illud t'pale pro seculari dñio. Et subdit: s'z pone q' fiat statutū sicut in italia i' multis ciuitatib' z dñis is q' phibeat negs vendat vel donet rē imobilē alicui non existēti de iure tuētū non subeūt onera cōium vel dñoz: z irritat donationē vel veditio nē z penā iponit: an p' talia statuta i'cludant' donatōes vel venditiōes in eccl'a. Et q' nō i'cludant' z q' nō teneant talia statuta quo ad eas pbat p. e. ecclesia sancte Marie. de p'sti. z p' plures rōes. Et zcludit q' h'i statuentes hac pena nō sūt ligati: exq' non sūt statuta exp'f'ū de eccl'a: qz si hoc fuisset: tūc ligati eēt: qz statutū ē i' libertatē eccl'asticā. tenuit. n. illud statutuz fm cōem s'niām doctoruz quo ad laicos transferentes in laicos iurisdictionis aliene: sed si illud extenderent ad ecclesias: inciperent ligari. Nec est ab surdum dicere q' iudex ecclesiastic' posset illos ad quos p'tiet cogere ad declarandū statutū: vt non respiceret ptractus fiendos cum ecclesijs: extra de hereti. li. 6. statutum. R'fert enim Jo. an. in nouel. q' Uin. z Abb. dicit

¶ statuto laicorum scō p cōi vtilitate
q vadēs de nocte soluat tñ: clerici n̄
sunt sibiecti: s; p suū iudicē s̄t arcēdi:
di. 96. bñ qdē. Sec^o dicit de dāno in
pascēdis pecozib^o: vel ad aquā ducē:
dis. tūc. n. tenēt pastores de dāno pp
mercedem quā accipiunt.

Excoicatio ē vsurpantes patrōa/
tum de nouo in locis p̄ijs: v̄l vsurpā
tes bona vacantium ecclesiarum.

Cap. 20.

Sancimus vniuersos et singu
los regalia custodiam siue
guardiā aduocationis seu d
fensionis titulā i ecclesijs mōasterijs
siue qbuslibz alijs p̄ijs locis de nouo
vsurpare conantes bōa eccl̄ay: mo
nasterioꝝ aut locoꝝ ipsoꝝ vacātiuz
occupare p̄sumūt: quocūq; dignitatē
honore p̄fulgeant. Nicos etiā eccl̄a
rum: monachos monasterioꝝ: et p̄so
nas ceteras locoꝝ eorundē q̄ h̄ fieri
pcurant eo ipso siue excois sibiacerē:
Bonifa. et d̄ elec. gñali. li. 6. Uniuersos
et vniuersas. Nā appellōe figs et
figa cōtinet. ff. de v̄bo. sig. li. 2. z. z. et f; z
Bar. verbū masculinū. platū a cano
ne cōphendit femininū: qd̄ pbat. i. z. q.
4. si quis suadente. qd̄ vez nisi p̄ ea
dē vel alia. si iura excipiatur femina.
J. e. i demmitatibus. Jo. an. Ad Arch.
intelligit de canone puniente crimi
na. Singulos. vt quādo p̄sona vsur
pat suo nomine. J. scripta. Uniuersos
vero dixit: p̄ta quando aliqua vni
uersitas sibi inscripta vsurpat de no
uo. Archi. Regalia. dic regalia ea q̄
capit rex vacante ecclesia: vt patet in
regno francie et anglie. Nā illic vocā
tur regalia iura regis in quibusdā ec
clesijs vacantibus competentia qbus

de platīs ordinatis illa p̄cipiunt p̄lati
et non rex. Archi. Guardia. qz dicunt
se debē custodire ecclesiā vacantem:
donec de p̄lato fuerit ei p̄uisuz vt p; z
exemplum in ecclesia parisiēsi: vbi ta
les custodes laici et nobiles appellan
tur vicedñi. p; et exemplū in ecclesia
florentina: et sumit hoc verbum et p̄
cedens. s. custodia. p̄ eodē. Unde ex
pone. siue. p. i. Et intelligunt quidam
hoc comprehendit sub hoc noie in spa
tronatus: qd̄ non credo. Sed intelli
go simplr sicut sonat: q̄uis aliter no
tet. J. de inrepa. Archi. Sed Jo. an.
sic dicit. Custodiā. et que sequunt sic
expone fm̄ Bar. i. in spatronatus: qd̄
fm̄ diuersas regiones: diuersa sunt
vocabula. Et addit quocunq; nomie
censeantur: vsurpantes de nouo tale
ius in ecclesijs et alijs p̄ijs locis et bo
na ipsoꝝ locoꝝ vacantium occupan
tes excoicati sunt ipso iure. Johā. an.
Alijs vt hospitalib^o et alijs quocunq;
noie vocatis. De nouo. s. a q̄draginta
annis citra: fm̄ Bar. s. de consuet. c.
vlti. Et hoc per litteram que sequitur
vel ex antiqua cōsuetudine: que. s. ha
betur. J. in tex. hic non posito. Jo. an.
Bona. de quibus nulla est laicis at
tributa facultas. Occupare. in mala
pte sumitur: et proprie mobilia dicun
tur occupari: immobilia inuadi. Se
pe tamen vnum sumitur pro reliquo
Procurant forte occasione discorde
inter eos suscitata. Et dicitur procur
rare ope consilio persuasione et coo
peratione. Jo. an. Nota qz cōmittent
tes sacrilegiuz i auferēdo res sacras
vel non sacras de loco sacro: non sūt
de iure cōi excoicati: nisi hoc facerēt
cum effractione vel incēdio: vt extra

de sen. ex. h̄questi. in glo. s̄z tales si p̄
monitionē se non emēdarēt s̄t̄ excōi
candi. Sic ēt vel auferentes bona ec
clesiaz non sunt ipso iure excōicati:
nisi vacantia: vt in isto. c. ḡnali. ex de
elec. li. 6. q̄d̄ aut̄ d̄r̄ in decretis. z. q. 3.
canonica. z de violat. ecclesi. i7. q. 4.
oēs. de raptorib⁹ bonoz ecclesiaz: q̄
sunt excōicati. Intelligendum est s̄m
Ricard. in. 4. de violatione z raptu q̄
sunt cū effractione vel violentia p̄so
nali z huiusmōi.

Excoicatio h̄pellentes p̄latos et
p̄sonas eccl̄asticas ad submittenduz
ecclesias vel ecclesiastica bona eis.

Cap. 21.

Licet v̄o q̄ prelatos vel capla
ecclesiaz: seu alias p̄sonas ec
clesiaz ad submittenduz
ecclesias vel ecclesiastica bona eis
faciēdas h̄i hacten⁹ cōpulerunt: nisi
p̄ cōpetentē admonitionē remissa s̄b
missione quā p̄ vim vel metū exege
rant ecclesias z bona ecclesiastica eis
s̄bmissio taliter i sua libertate dimit
tant. Illi vero q̄ decetero p̄latos aut
p̄sonas easdē ad talia faciēda cōpule
runt: cuiuscūq̄ sint h̄ditiois aut stat⁹
excōis sint s̄nia innodati. Ex h̄ctib⁹ p̄
terea sup̄ p̄missis h̄i l̄nia z h̄s̄u int̄
ueniētib⁹ hacten⁹ initis: aut q̄s in fu
tuz iniri h̄tigerit: seu occasiōe illoruz
laici v̄ltra id q̄d̄ ex nā h̄ctūū ipoz v̄l
adhibita i ipis lege p̄mittit̄ aliqd̄ nō
vsurpēt. Qui v̄o sec⁹ egerit nisi legiti
me mōiti ab h̄i vs̄patōe d̄stiterit: re
stituēdo ēt q̄ talr̄ vs̄parāt eoip̄o s̄ni
az excōis incurrāt. H̄ie. x. ex de re. ec.
n̄ ali. h̄ s̄ultissimo. li. 6. Submissioes
h̄i. i. de qb⁹ dixerat i p̄n. vbi phibet
p̄latos z ecclesias sibi cōmissas: bona
imobilia seu iura ipsaz laic⁹ s̄bmittē

absq̄ capituli sui cōsensu z apostolice
sedis l̄nia sp̄ali. s̄. restituēdo vel recog
scēdo: seu p̄stituēdo ab eis ea tāq̄ a su
priorib⁹ se tenē: seu ab ipsis eade ad
uocādo vel ipsos p̄onos vel aduo
catos ecclesiaz seu bonoz ipsaz p̄pe
tuo vel ad t̄ps non modicuz statuen
dū. Talis ḡ submissio hic phibet nō
aut̄ alienatio bonoz ecclesiasticoruz.
z nō q̄ p̄prehēdunt̄ ēt hic seie. s̄. reli
giose. Et q̄ d̄r̄ aduocādo exponit̄ tā
q̄ ab aduocatis recognoscēdo. Et q̄
d̄r̄ ad t̄ps n̄ modicū: in trahit̄ q̄ ad
modicū t̄ps p̄nt vocari i p̄onos vel
defēsores. z d̄r̄ modicū t̄ps i s̄ra. io. an
nos: vel s̄z bar. relinq̄ iudicis arbi
trio. Et q̄ d̄r̄ p̄petentē monitionē: itel
lige trinā: nisi facti necessitas aliō sua
deret. Jo. an.

Excoicatio h̄ concedentes repres
alias z vtentes in clericos z bona cleri
corum.

Cap. 22.

Licet qui represalias aduersus
personas ecclesiasticas: seu
bona ipsarum concedunt: v̄l
extendunt ad eas: nisi p̄s̄ptionē h̄i
reuocauerit a p̄cessiōis vel extēsiōis
tpe infra menses: si p̄sona singularis
fuerit s̄niaz excōis incurrat: si v̄niuer
sitas ecclesiastico subiaceat interdi
cto. H̄iego. x. extra d̄ iniuri. si pigno
ratōnes. libro sexto. Ecclesiasticas. vt
clericos templarios hospitalarios:
conuersos z deo deuotos. i. z. q. i. dno
Johannes an. Extendunt. facit disse
rentiam inter extendere z concedere
Quia ciuitas vel superior dicitur cō
cedere: sed ille cui conceduntur extē
dere: puta quia ciuitas bononiensis
dedit represalias cūi suo contra flo
rentinos: q̄s extendit ille ad clericos

Jo. an. Presumptione. i. secessione: vlt
extensione repesaliay: qd est contra
ecclesiasticā libertatē. Jo. an. Mesem
q si infra mensem istū pcessum fuit
ad actum: qz fuit ecclesiastica pōa. p
alia pignozata. i. rēpsalia facta s̄ eum
Nunquid hec pena habebit locum i
fra mensem. Dic s̄m Bar. q in statū
pstinū reuocandū erit infra mensem
et de sen. ex. li. 6. quicunqz. Uel scdm
Huil. reuocatio integra fieri dzante
q̄ pcedatur ad actum: alias locū ha
bet pena. Jo. an.

Excoicatio s̄ granantes psonas ec
clesiasticas in se vel suis ppter qd no
luerunt eligē eos s̄ qbus rogati erāt.

Capi. 23.

Siant cuncti q clericos vel q̄s
libet alias psonas ecclesiasti
cas ad q̄s in aliq̄ mōasteri
is: aut alijs p̄s loci spectat electio si
pro eo q̄ rogati: seu alias inducti eū
p quo rogabantur siue inducebant
eligere noluerunt. Uel sanguineos
eoruz aut ipsas ecclesias monasteria
seu loca cetera beneficijs: seu alijs bo
nis suis p se vel p alios spoliādo seu
alias iniuste psequendo granare pre
sūplerint: se ipso facto nouerint s̄mā
excoicationis innodatos. Greg. 7° et
de elec. li. 6. sciant cuncti. et eps. Eccla
stias vt conuersos templarios: q lz
non sint clerici: sunt tñ ecclāstice pso
ne. Spectat. de iure cōi in collegiata
ecclesia: ad collegiū spectat electio:
z si non ē collegiū spectat ad p̄onuz
nisi aliud inducat de s̄uetudie. Si
āt non eēt ibi collegiū vel p̄on^o p di
ocesanū hz ibi ordinari. io. q. i. regēda
Et hec vā q̄ ad electionem prelati: de
inferioze non. s̄. e. ti. cum ecclesia vul

terana. Jo. an. Rogati. Quando pre
ces inducunt simoniam: dic vt. s. q. i.
moyses. Inducti per p̄misiones vel
alio mō. Jo. an. Alios. Sed nunquid
hec pena locum habebit in p̄sentan
te p̄ono: videt q̄ non: qz de electioe
tñ loquitur z non de p̄ntatioe: z hec
ē penalis z ideo restringenda. Dic q̄
si p̄onus ē clericus vel p̄sōa ecclā
stica locū hēbit s̄stitutio: nec ē h̄ odā
osum sed fauozabile ecclesiay fauozē
Si aut p̄onus est laicus pena locuz
non habebit: cuz constitutio dicat cle
ricos vel ecclesiasticas personas. Jo.
an. Idē Huil. Bar. Archi. Jo. mo.
qui dicunt etiam idem in postulante
s̄mā. Et s̄m Huil. ep̄i bene poterunt
absoluere. Jo. an. Exquo cōditoz ca
nonis huius absolutionem sibi papa
non reservat: extra de sen. ex. nuper.
Nota q̄ Archi. hic monet questio
nem de mādatario. i. de eo qui ex mā
dato alterius aliquid horum opatur
vtrum incidat in canonem. Allegat
p z contra dicentes: finaliter conclu
dit q̄ dici pōt: q̄ mandatarius talis
ligetur: z si non verbis hui^o capli tñ
mēte: maxime cum p̄cipet in crimi
ne: z sic actor mali.

Excoicatio contra impediētes p
sonas ne litigent in foro ecclesiastico
in causis quibus ex iure vel consuetu
dine vel ex imperatis a curia potest
in tali iudicio exigi.

Capi. 24.

Statuimus neqs ipetratores
lraz n̄faz vel alios ad nos:
vel alias ad forz ecclesiasticū
recurrentes sup cāis que ad idē forz
de iure: vel de antiqua consuetudine
pertinere noscuntur ad desistendum

Vel in foro seculari de q̄onib⁹ h̄i li-
tigandum p̄ eorundē iudiciū ecclesi-
asticorū ipetrantiū aut litigantiū seu
volentiū litigare: aut p̄pinq̄uoz ip̄o-
rū: seu rex illorū: aut eccl̄iaz iuarū ca-
ptiōem: modisue alijs q̄buscunq; cō-
pellat seu compelli faciat: vel p̄curet
nec p̄ se vel alios impediāt: quomin⁹
coraz iudicib⁹ ecclesiasticis delegatis
seu ordinarijs querulantes de causis
que vt p̄missū est ad cognitionem p̄ti-
nent eorundē possint libere iusticiā
obtinere: nec ad p̄dicta faciēda det
auxiliū consiliū vel fauorem. Si quis
vō p̄ p̄sūperit excōicationi se ip̄so fa-
cto nouerit subiācere: a qua nisi tam
iudici cuius cognitio fuerit impedi-
ta: vel iurisdicō turbata fuerit sui iu-
ris: de iniuria damnis ⁊ expensis ac
iteresse p̄us p̄ eundē fuerit integre sa-
tisfactū: nullaten⁹ absoluat. Bonifa.
extra de emu. ec. quoniam. li. 6. Nul-
latenus: id est nullo modo. Quid si an-
te satisfactionem tales fuerint absolu-
ti. Non credo q̄ talis absolutio tene-
at: hoc ista specialiter prohibente lit-
tera. Archi. ⁊ Jo. an. dicit q̄ tunc de-
mum facta satisfactio per ordinari-
os poterit absolui: quia papa non si-
bi retinuit.

Excōicatio contra dños ⁊ officia-
les dantes licentiā grauandi cleri-
cos vel suos consanguineos propter
sententias latas contra eos.

Capi. 25

Quicūq; p̄ eo q̄ in reges p̄n-
cipes barones nobiles bali-
uos vel quoslibet ministros
eorū: aut quoscūq; alios excōis suspē-
siois: siue interdēi sūa fuerit promul-

gata sūam alicui dederit: occidendi
capiendi: seu als in p̄sonis aut bonis
suis vt suorū grauādi eos: q̄ tales sū-
as p̄tulerunt: siue quoz se occasione
plate: vel eisdē sūas obseruātes: seu
talit̄ excōicatis cōicāre volētes: nisi li-
centiā ipsā reintegra reuocauerit: vel
si ad bonoz captiōē occasione ipsi⁹
lūie sit p̄cessum: nisi ipsa bona fuerit
infra .8. diez spaciū restituta: aut sa-
tisfactio p̄ ipsis ip̄ensa: eo ip̄so sūam
excōis icurrant: ea dēq; sint sūa ino-
dati. oēs q̄ ausi fuerint p̄dca sūa da-
ta vt: vel aliqd̄ p̄missorū ad q̄ com-
mittenda dare sūam p̄hibuim⁹ alias
cōmittere suo motu. Qui aut̄ in eadē
sūa p̄manserit duoz mensū spacio:
extunc ab eo non p̄nt: nisi p̄ se. apo.
absolōis beneficiū obtinere. B. reg. x.
et de sen. ex. li. 6. Reges. Est at̄ ordia-
rius regis eps in cuius diocesi delin-
quit vel domiciliū h̄z: di. 96. si impa-
tor. Jo. an. Et dicit Archi. q̄ non so-
lum regē: immo ⁊ impatorē p̄t eps
excōicare. ⁊. q. 7. §. item cū dicendū.
Ministros ad clericos p̄t inferri: et
sic p̄p̄ie insequit̄ verbū suspensiois
Jo. an. Sūam. multo fortis idē i vsu
vel mandato. Archi. Dederit. dare
demonstrat hec littera q̄ si aliquis cō-
tēplatione excōicati faciat ea que h̄ i
sūa numerant ipse excōicatus nō d̄-
eē in culpa: nisi s̄sequēte p̄ sēm ra-
tū hēat Arch. Suoz. s. flaguineozū
vel familiarū. Et sic nō casū in q̄ p̄-
tens ⁊ mādās p̄nti laicū ē excōica-
t⁹: ad idē. s. de electi. sciant. li. 6. Job.
an. Grauandū. puta ne quis emat ab
eis vel eis vendat: ⁊ his similia. Job.
an. Reintegra. i. anteq̄ ad occidendū
vel capiendū vel alias grauandū

easde psonas in aliq fuerit pcessum.
Un vñ q si reintegra fiat reuocatio
mandati vl talis lñie locū non hz qd
hic sege. Si at ad aliq actū sit pro
cessū p eū cui lñia ē cessa: statiz lñia
dantes sunt ligati vt hic pz: de hoc d
pe. di. i. Sigs non dicā. sed videt. j. j.
pri. ibi eim bona ipsa rē. Dic q gra
uioz ē offensa psonē qz rez: de q offe
sa loqtur lñia: q casu ipo fco statim li
gant vt dcm ē. Lñā at sequēs loqtur
in offensione rez: ad qz restōne tmi
n. 8. diez pñgit: vt. j. pz. Archi. Im
pensa. l. cū res n̄ extat vel placet lesō.
Incurrant. Mō duplici funiculo sē
ligati: qd eē pōt. 3. q. 4. engeltrudam.
Jo. an. Uti. Et sic mandans r māda
tarij eadē pena puniunt. als. i. preter
aliquā lñiam. Jo. an. Obtinē. Sit in
cediari? eccliaz q exquo denunciati
fuerint non possūt absolui ab alio qz
a papa. s. e. tua. Et si papa hoc nō ex
pñisset perpetuo potuisset ordinari
us ipsum absoluer. s. e. nuper. Johā
nes an.

Excoicatio ē facientes exigē r exi
gentes pedagia r gabellas a clericis
r religiosis r psonis ecclesiasticis.

Cap. 26.

Constōne felicis recordatōis
Alex. pape. 4. pde. nri. Qui
statuit ecclesias r psoas ec
clesiasticas ad pedagia r guidagia:
penitus non teneri: nec ad exhibendū
vel soluendū talia p reb^o suis pprijs
qz non cā negociā di deferūt vel dfer
ri faciūt seu trāsmittūt. Volētes ppf
multoz abusu pene adminiculo ad
inuare. Adijcim^o districti^o inbibēdo
ōria consuetudine quozuncunqz que
dicenda est vius corruptela non ob

stante: vt nec collegiū nec vniuersitas
nec alia ēt singularis psoa cuiuscunqz
sit dignitatis cōditōis aut stat^o a pfat^o
psonis: aut ecclesijs p psois ipsis aut
reb^o pdict^o tallias exigat: vel extorqat
p se p vl aliū suo noie: l^o alio aut eos
ad h^o i psoluenda cōpellat: q vero ē
fecerint si psonē fuerint singulares
Si aut collegium vel vniuersitas ci
uitatis castri seu loci alteri^o cuiuscun
qz ipsa ciuitas castri vel loc^o inter dēi
fñiam ipso fco incurrat: nec ab excōi
catione h^o absoloz: vel inter dēi rela
xationē obtineāt: donec exacta plena
rie restituerint: r de trāsgressione sa
tisfecerint ppetēter: eē de cōl. quanqz.
li. 6. Si vniuersitas vel singularis p
sona ecclesijs vel ecclesiasticas psoas
pulerit soluere pedagia vel guida
gia vel exactiōes p reb^o suis qz cau
sa negociatōis non deferūt: vel p pso
nis singularib^o excōicati sē r vniuer
sitas iter dicta. Jo. an. in sū. Itē nō q
res clericoz eodē pūlegio gaudent
q res eccliaz qstū ad istud. Negociā
di. Hoc verbū a multis plene n̄ intel
ligit. vñ dic q ille d^o negociator: qui
cōpat rē vt integrā r imutatā vendē
do lucret. Sed q rem cōpat vt mā
sit sibi aliqd in opandi: puta ex ferro
clauos: vel alia artificia ille non est
negociator. Hanc autem negociatio
nem clericū exercere non debent: vt.
88. di. fornicari. Si autem deserant:
seu deferri faciant clerici res causa
mercimonie hac immunitate nō gau
dent: r sic est argumentum contra
emptores reddituum clericoz: qui
volunt in his gaudere immunitate il
la qua r clerici: vt. s. non soluant pe
dagia r guidagia de emptis a clericū

Sran. de zab. q̄rit an q̄d hic d̄f. de pe
dagijs: locū hēat in gabellis z danijs
q̄ leuant in ciuitatib⁹ lōbardie: z rñ/
det q̄ Steph. dicit q̄ sic: q̄ idē iuris
de ipsijs: ar. i. 4. q. 3. putāt. z. c. pleriq; z
d̄ pui. q̄to. z ex hoc dīc q̄ tota italia
ē interdīca z clerici irregulares hoc
non seruātes: hec ille. Sed hodie tali
ter excōicati non s̄ vitandi: nisi denū
cient: vt hēs de de. ex. mini. c. vlt. Ar
chi. Singulares. Generaliter loqtur
Un̄ credo q̄ cōprehendat et̄ epos: si
obiiciatur. j. e. li. 6. de senten. ex. quia
periculosum. Dic q̄ non loqtur in s̄
tentia excōicationis vt hic: s̄ suspen
sionis z interdīcti. Archi. Obtineant
cū papa sibi taliū absolutionē nō reti
neat alijs concessisse videt: de sen. ex.
nuper. Archi. Restituunt. Hoc ver
bū demonstrat q̄ absolutionē prece
dat restitutio: sic. z. q. 7. accusatio. vbi
de hoc in glo. Excōicatos. q̄d videt
zē. z. i. 7. q. 4. p. hoz. in fi. Ubi plene de
hoc in glo. z. ii. q. 3. excommunicatos.
in glosa.

Excoīcatio ̄ imponētes tallias et
exactiones clericis z ecclesiasticis p
fonis.

Cap. 27.

Adversus rectores ̄sules ci
uitatuz: z alios iponentes tal
lias z collectas vel alias exa
ctiones: qui ecclesias z viros ecclesia
sticos tallijs seu collectis: z exactioni
b⁹ alijs aggrauare nitunt: volēs emu
nitate ecclesie lateranense sciliū pui
dere: p̄sūptōnē b⁹ i s̄b anathematis dī
strictōe phibuit transgressores z fau
tores eoz excōicatiōi s̄biacere p̄cepit
donec satisfactōnē impēderint cōpe
tentē: z. j. circa fi. Et successores ipsi
nisi satisfecerint infra mensē manere

decernim⁹ ecclesiastica censura s̄clu
sū donec satisfecerint ̄petenter. Et i
eadē post dicta sup⁹ imediate sequē
ti. Uex siq̄ forte eps simul cū cleri
cis tantā vtilitatē vel necessitatē aspe
xerunt: vt absq; vlla coactione ad re
leuādas vtilitates z necessitates cōes
vbi laicoz non suppetunt facultates
s̄sidia p ecclesias duxerint conferen
da: predicti laici humiliter z deuote
recipiant cū gr̄az actione. Propter i
prudentiā tñ quorundā roman⁹ pon
tifex prius consilatur. Inno. 3⁹ ex de
immuni. ec. lateranense concilium. d̄
quo. s̄. c. non minus. vbi fertur talis
sententia excōicationis: cum ista tñ
additione seu conditione: si admoni
ti desistere noluerint. Ubi dicit glo.
Ber. q̄ si se non correxerint post ad
monitionēz sunt ipso iure excommu
nicati. Et dicit Hostiē. q̄ sufficit vna
admonitio: maxime quia canon iste
inductus est in fauorem ecclesiarum
z odium tyrannozuz: quozum aliqui
sunt adeo terribiles q̄ nec facile est
eos tertio admonere: cū q̄tuncunq;
monent appellat: nec audent prela
ti dare sententias timentes forsitan
plura perdere. Prouidetur ḡ q̄ suffi
cit vna admonitio cum competenti
dilatione. Appellatio vō excluditur:
q̄ a correptione canonis non appel
lat: nec plato ē i putandū: si a canone
s̄nia pferē. Addit et̄ z ferē s̄tentia
excōicationis in predicta decretali.
Non minus contra euacuantes iuri
sdictionem z auctoritatem prelatozū
ita vt nihil potestatis in eis in suis vi
deatur hoib⁹ remanisse nisi admōiti
desiterint. Ubi dicit Jo. an. sup ver
bo iurisdictionē: et̄ sp̄ualem interdiz

Hic tñ loquit̃ d̃ tpali: qm̃ et rectores
hodie non solā diminuē: s; et in totū
strahē moluēt. Et tales si moniti
non desistant sunt excoīcati ipso iure
z hac sñia infiniti ligant: q non vitan
tur vt dicit Hosti. qd̃ piculofissimū ē
Successorē ipsi? .s. in illa dignitate vl
rectoria. Coniuenēt. n. vniuersita
tes z ciuitates sibi eligē rectores ānu
ales: nec delictū p̃decessoris p̃iudicat
successori: s; iā ē ppriū delictū: ex quo
ipsū non purgat: q; p̃cēt vt dicit gl.
Ber. Intra mensē. s. a tpe sui regimi
nis cōputandū: z et̃ interim si p̃cēt
bis p̃pter que fuit excoīcat̃ p̃decessor
ei? : cū p̃ id appareat q; in crīe dā
nato p̃nciper: z sic ligatur eadē sñia.
De hoc aut̃ tpe quo ad sñiam huius
canonis nihil minui pōt: tñ ordinari
hunc terminū ex cā abreniando sñia
sua talē posset ligare. Jo. an. Includū
g̃ ē canon late sñie. Jo. an. Satisfice
rint. Omne dānū emendandū eccl̃ie
qd̃ ex ipsius exactione ipsi contingit.
S; z si p̃siliū dedit de collecta ipo
nenda ad restōnē ipsi? tenet. Si vō
p̃siliū non dedisset forte non cogeret
ad emendationē collecte: s; als̃ inter
eē qd̃ obuenit eccl̃ie ex ipsius regimi
ne emendabit: z forsītā sp̃uale p̃nīaz
z et̃ pecuniariā eū subire fm̃ q; bon?
iudex arbitrabitur oportebit. Nec at̃
tñ locum h̃nt: cū quis succedit in re
gimine illius qui ē excoīcat̃ ex predi
ctis cāis: vel aliter q̃litercunq; p̃pter
libertatē eccl̃iaz violatam: sec? si ex
alia cā eēt p̃as excoīcat̃: vel p̃siliarij
vel vniuersitas seu ciuitas interdicta
tunc. n. successor non eēt excoīcat̃ s; z
Inno. cuius ē q̃ si tota ista glo. Hoc i
telligas sic fm̃ Hostien. v; q; mensis

iste siue p̃sumptio q̃ ex lapsu sumitur
ad alios casus non extendit. Illud at
certū ē q; q̃cūq; succedit excoīcato: z
fouet sēm dānatum. p̃pter qd̃ p̃decessor
fuit excoīcat̃ eandē sñiam incur
rit. Jo. an. z addit q; si nouus rector
opam dedit q̃tū potuit q; hoc emen
daret. S; cōitate vel vniuersitate re
sistente qd̃ intendebat non potuit ob
tinē: non p̃pterea excusat: nisi oīno
relinquat regimē. Jo. an. Necessita
tē iusta z honestā. Inno. Duozundā
platoz q; sine iusta cā dabant subsidi
um z soluebant. Inno. Cōsulat. Ad
hic q; p; Bonifa. in. 6. e. ti. z. c. clericis
fuit lata sñia excoīs: a qua absolui nō
poterant citra sedem ap̃licam: in lai
cos iponētes collectas z tallias cleri
cis vel alias exactiones z p̃onis ec
clesiasticis: z talia dantes eis dē absq;
sñia sedis apostolice. que quidē p̃stō
Bonifa. in. de. e. ti. c. quonīaz. extat re
uocata. Et qd̃ i istis duabus decreta
libus. s. non nimis. z aduersus. circa
huiusmodi materiam dī: precipitur
obseruari. Queritur si ad clericū ali
qua de cā iusta casamentum rusticū:
z possessiones pueniēt: z p̃ mō illarū
z q̃titate soluebat rusticū in questis z
collectis: q; cōiter fiebant in loco rōe
regis vel alia. Utrū ipse clericus tenea
tur silt̃ in predictis p̃ mō z rata pos
sitionū. Omissis alijs allegatiōib; p
z cōtra: finaliter dici pōt q; talis cle
ricus liber debet eē a predictis: qd̃ p
batur p. c. quia nonnulli. de imu. ec. li
bro. 6.

Excommunicatio cōtra extorquē
tes per vim vel metum a censuris ec
clesiasticis absolutionem.

Capi. z. 8.

Absolūōis bñficiū ab excoīca-
tōis sūia: vel q̄cumq; reuoca-
tōne ipsius vel suspēōis seu
ēt iterdicti p̄ vim vel metu extortam
p̄ntis p̄stōis auctō oīo virib⁹ vacua-
m⁹: ne at sine vidicta violētē crescat
audacia: eos q̄ reuocationē seu abso-
lutionē hī⁹ vi vel metu extorquent ex-
coīs sūie decernim⁹ subiacc. Greg. x.
ēx de his q̄ vi me. ve cā. fi. li. 6. Abso-
lutionis hī⁹ decre. fuit dubitatio: qz re-
gularit̄ q̄ p̄ metu fiunt tenent seu va-
lent ⁊ obligat: qd̄ dic vt nō. i. 5. q. 6. au-
ctoritate. Fallit tñ i casib⁹ ibi notatis
ad q̄s addo istū: qz sicut iniusta ex-
coīcatio ligat: sic videbat de iniusta
absolōe: de pe. di. i. verbum. Job. an.
Excoīs ēt iniustus. humilit. n. o. 3. pete-
re absolutiōne: non p̄ metu cōpellē:
qz sūia pastoris sine iusta siue iniusta
t. ii. q. 3. c. i. fm. Gra. ⁊ Bar. Reuoca-
tionem. differentā facit iter absoluti-
onē ⁊ inuocationē. Et pōt dici absolu-
tio solēnis q̄ fit iuxta formā ecclesie.
Reuocatio v̄balis sine solēnitate: vel
vbi tenuit excoīcatio locū hēat abso-
lutio: vbi n̄ tenuit excoīcatio reuoca-
tio. Vel referret reuocatio ad abso-
lutionē ad cautelā. Jo. an. Sz iterdi-
ctū pp̄rie dī relaxari. Archi. Sus-
pensionis. itelligo indistincte: vt log-
tur. i. siue ab officio siue a beneficio: si-
ue ab ingressu ecclesie: ēx de sc. ex. is
cui. Jo. an. Interdicti. Ista tria sunt
paria: que omnia sub ecclesiastica cē-
tura continentur: de ver. signi. querē-
ti. Et secum trahunt executionē. Un-
de sequens appellatio non suspendit
eaz effectū: ēx de appell. pastoralis.
⁊ in scriptis fieri debet: extra de sent.
ex. cā medicinalis. Jo. an. Uim. Uis

est maioris rei i petus cui resisti non
potest. s. commode. ff. e. li. Metus au-
tē est trepidatio mentis instantis: vel
futuri piculi cā. ff. e. li. Et exigitur qz
p̄is sit metus lz futuz piculū: ⁊ quis
met⁹ excuset: nota. s. e. dilecti. Jo. an.
Et dicit metus quasi mentez tenens
vis tamen plus est q̄ metus. Omne
eniz qd̄ vi fit p̄ metu fit: sed non ecō-
uerlo: sed cū met⁹ inferē ei resisti pōt
lz cum periculo. Et cū multis modis
accipi possit metus: accipitur large:
vt sonat ista littera: ⁊ hoc in odiuz fa-
cientis. Nota tamen qz licet aliqua s̄
ba dicat talis: que videantur incute-
re timorem. Illa tamen non semper
sufficiūt ad iustum timorem. Et ideo
hoc relinquo arbitrio boni viri. fm
quod dicitur in glo. In pluribus ali-
is: ēx. e. ti. cum dilectus. Archi. Et qz
uis in excoīcatione per vim vel me-
tum extorta idem videatur. s. qz ipso
iure non valeat: qz par ius ligādi vel
soluendi esse voluit: de pe. di. i. verbū
dic contra scilicet qz valet fm Grati.
ii. q. 3. quatuor. Jo. an. Ratio est. quia
vtr obiq; anime consulitur: quod est
in dubio faciendum. Potest tamen
per exemptionem elidē: vt notatur in
predicto. c. quatuor. Extorquet. ergo
si metum iulit ⁊ iudex absolvere no-
luit non habet locum hec pena: quia
verba iē. extra de clericis non reside-
ti. c. relatum. Aliter tamen punietur
Johan. an. Excommunicationis. No-
ta excommunicatus accipit excom-
municari: qd̄ dic vt notatur. z. q. 4.
engeltrudam. Si autem non ipse ex-
communicatus: sed alius hunc metū
iferat: sic excommunicatus erit: ⁊ sic
non sumatur p̄dictum argumentuz.

Sed nūqd in hoc casu ipse excoīcat? Iterdēs vel suspēsus incurrit hāc penā Dic q sic: si mandavit vel eius noīe sc̄m ratū hūit: ex̄ d̄ elec. scriptū. Nec dicam istos penā euadē: l̄z absolutor postea ratū hēat illō qd̄ ab initio coact⁹ fecerat: qz statim ab initio ligati fuerunt. Absolui tñ poterunt p̄ suuz ordinariū: cū d̄itor canonis sibi nō retinuerit absolōem: ex̄ de sen. ex. nu. p. Et in hāc penā incidit q p̄ penam amissionis rex ad hoc cōpellit ipsuz excoīcatorē. s̄. e. c. abbas. Jo. an. Subiacere. Quid si p̄pulsit p̄ vanū metuz de q̄ timē non debeat. Nunquid tūc locum haberet pena. Dic q non s̄m Bar. qz talis metuz non inducit re-stitutionē nec p̄prie appellatur met⁹ Jo. an.

Excoīcatio 3 cogentes diuina offi-
 cia celebrari in loco iterdco: et 3 ex-
 coīcatos vel interdcōs euocantes ad
 diuina: et contra admonitos non exe-
 untes. **Pa. 29.**

Presūptores q̄ i locis int̄dcō
 suppositi quēqz d̄cetero diui-
 na celebrare officia quōl̄z co-
 gē: aut q̄ mō pdcō ad officia eadem
 audiēda aliquos excoīcōs p̄f̄ti vel iter-
 dicti ligatos s̄nta euocare: seu q̄ ne ex-
 coīcati publice: aut interdēi d̄ eccl̄ijs
 dū in ipsis missaz solēnia aguntur a
 celebrantib⁹ mōiti exeāt phibē: vel et
 impedire: necnō excoīcatos publice et
 iterdcōs q̄ in ipsis eccl̄ijs noīatiz a
 celebrantib⁹: vt exeant mōiti remanē
 p̄sūperint excoīcōs s̄nta a q̄ p̄ sedē dū
 taxat aplicā possint absolui sacro ap-
 probante sc̄ilio inodam⁹: ex̄ de sen.
 ex. grauis. in de. Presūptores. hec pe-
 na non extendit nisi ad d̄nos t̄pales

excepto vltimo casu ibi: necnō excoī-
 catos. d̄nos aut̄ intellige platos: qui
 h̄nt t̄pale d̄niuz in loco. Pan. Quōl̄z
 oēm modū p̄pulsiois realē p̄sonalez
 directū et indirectū p̄prehēdit. Ut si
 res eoz occupat̄ p̄ sanguineos granāt
 in p̄sonis vel rebus: facit de elec. sciāt
 cuncti. e. ti. li. 6. Jo. an. Rogere p̄sum-
 pserint: qd̄ sequitur et est primuz mo-
 do predicto. s̄. voce preconis: de quo
 s̄. dixerat. Vox preconis quōqz panis
 innotescit: et hoc respectu fortior vide-
 tur vocatio per campanam: sed quia
 preco loquitur et edictum ponit ex p̄-
 te mandantis: ideo maior est contēp-
 tus. Jo. an. Euocare p̄sumperint: qd̄
 sequitur. Et est secundū. Publice ex-
 coīcatos. n. occulte non vitamus i pu-
 blico. ii. q. 3. s̄. cuz ergo. In alijs ergo
 diuinis officijs non est loc⁹ pene. Jo.
 an. Moniti. Non dicit nominati vt i
 proxi. vs̄. per quod patet: qz quo ad p̄-
 hibentes sufficit generalis mōitiō: pu-
 ta qz monet qz oēs excoīcati et inter-
 dicti exeant: et ille precipit qz non exe-
 ant. Jo. an. Si autem preciperet vel
 phibēt n̄ s̄bditis: nō est loc⁹ pene s̄m
 Pan. Prohibē p̄sūperit qd̄ legit: et
 est tertius. Mōiatim. ex generali mo-
 nitione nullus ligatur ex eo qz rema-
 net. soli ergo noīatiz moniti remanē-
 tes ligabuntur. Jo. an. Remanere. in-
 tellige etiam si ipsi domini tempora-
 les non mandent hoc. Jo. an. Excoī-
 tionis. Excoīcatus ergo itēz excoīca-
 tur: de hoc. 3. q. 4. engeltrudam. Jo-
 hannes an.

Excoīcatio contra facientes statu-
 ta qz vs̄ire soluantur vel solutenō re-
 stituantur et iudicantes s̄m ea.

Cap. 30.

Quidamq; cōmūtū ipsaz ptātes
 capitanci rectores psules iu
 dices psiliarij aut alij gcunq;
 officiales statuta h'i decesso facē vel
 dictare: vel q' soluāt vsure: vel q' cū
 solute petant non restituāt plene et
 libē sciēter iudicare psūperint sniam
 excōis incurrāt: eandē et sniam incur
 suri: nisi statuta h'i bacten' edita d' li
 bris cōitatū ipsoz: si sup hoc ptātem
 hūerint infra tres mēses non deleue
 rint. Aut si ipsa statuta siue psuetudi
 nes eoz effectum hūtes quoquo mō
 psūperit obseruare. *de. 5. de vsu. in
 cle. cōitatū.* Ipsa at cōitas nō incurrit
 hanc penā: de *sc. ex. romana. li. 6. Cō
 sules.* Quōia sunt officialiū fm variaf
 locoz psuetudines: et quia oīa nō pōt
 expecificare: submittitūta clausulā ge
 neralē: vt p'pbandat oēs quocūq; noīe
 censeant. *Pau.* Consiliarij ad talia
 dantes psiliū *Pau.* Officiales. q' sigs
 talia statuta non vt officialis scribēt
 vel dictaret non ē excōicat'. *Mō ob.
 ne de. vel mo. sniam. qz ibi duo requi
 rūt. s. q' scribat vel dicet: et q' homi
 cidiiū postea sit secutū: qz tunc dat au
 xiliū vel fauorē p'nuantiū: vt ibi nō
 Inno. et Hosti.* Sed hic scribēdo faci
 endo vel dictādo tñi incurrit penā ab
 sq; alia executione statuti. *Pau.* Sta
 tuta h'i de gbus. s. dixerat. s. q' exigi
 et solui vsuras pcedunt: vel ad soluen
 dū debitores cōpellunt. Vel grania
 onera iponunt vsuras repetētib': sic
 si eēt statutū: q' vsuras repetentes in
 foro eccl'astico p ptātē cogāt vsura
 rio mutuare tāta pecuniā et tāto tpe
 q'to tenuit repetēs pecuniā vsurar ij
 Soluāt v're i casu a iure nō pcesso: se
 e' si in cāu pcesso: vt *ex. e. ti. ci. et. c. sa*

lubrit. *Pau.* Impropē tñ d' vsura in
 p'dcis. c. alk. *Lau.* Ut g' loc' sit pene:
 necesse ē q' statuto caueat: si vsure
 soluant. *Uñdō non sufficēt si statuto
 caueret q' vltra duos vel tres dena
 rios p libra non soluant i mēse: qz. s.
 illā sumā p'hibendo: non videt p h'
 vsq; ad illa pcedē: ar. de treu. et. pa. c.
 i. Pau. et Jo. an. De mentali at vsura
 hic non videt loqui hec lra: qz lz cre
 ditor in iudicio p'fiteat suā pranā in
 tētionē: tñ repeti non pōt vt vsura sz
 vt q' si vsura et iniuste receptū: vt nō.
Do. e. ti. psuluit. Ubi dic' q' vsura mē
 talis v'z restitui. Idē ibi *Inno. et rai.
 in sū. Pau.* Repetant. ab eo q' potest
 nec ob. c. q' frustra. e. ti. *Pau.* Resti
 tuant. qñ de eaz exactione pstat i iu
 dicio iudicare: et q' iudicata scrip'sint
 si iudicet fm p'edcā statuta: d' *sc. ex.
 nouerint. in fi. vbi vō non iudicatur
 fm statuta: tūc scribēs sniaz nō incurrit
 penā: sz solū iudicās: nisi velit dicē q'
 hec p'stō eēt i p' cāu p'cal' nō extēdit ad
 p'sōas nō exp'ssas: et videt v'z: ar. d' re.
 iu. in penis. li. 6. *Pau. et Jo. an. dic' q'
 de scribentib' iudicata nō exp'mit hec
 p'stō.* Incurrāt. incōtinctū sine t'pis in
 ternallo: et sic faciētes dictātes et scri
 bētes talia statuta: ac iudicātes v'f'as
 eē soluendas statim s't excōicati: v'z nō
 repetendas vel repetitas nō soluēdas.
*Aliōd in his q' statuta iā scā debēt de
 lere: q' v'z si hūit ptātē delcāi. s. de iure
 et de scō: vt dicunt Pau. et Jo. an. si nō
 deleuerint post tres mēses: eēt ipsi sūt
 excōicati.* Quōsuetudines hoc dicūt: qz
 qñq; nō statuūt talia sz assuecūt. i. psu
 etudine ducunt. *Jo. an.* Obseruāt of
 ficiales. s. exp'ssi. si. n. nō exp'ssi ea p'
 nant: non s't excōicati. *Jo. an. et Pau.***

Excoicatio 3 portantes phibita fa
racenis vel mittentes vel de portub⁹
exhi pmittentes.

Capi. 31.

Excoicamus r anathematiza
mus illos falsos r ipios chri
stianos qui 3 iesu christuz r
pplm christianu saracenis arma fer
ru r lignamina deferunt galeaz: eos
et qui galeas eis vendunt vel naues
vel in piraticis saracenoꝝ nauib⁹ cu
ram gubernationis exercent aut ma
chinis aut quibuslz alijs ipedunt eis
aliqd 2silium r auxiliu in dispendiuz
terre sctee: ipsosqz rex suaz pꝛiuatione
mulctari: r captiuu seruos fore cese
m⁹. Precipites vt p oes vrbes mari
timas in diebus diuicis r festiuis hi⁹
sua publice innouet: r talib⁹ gremiu
non apiat eccle: nisi totu qd ex com
mercio ta danato pcepint: r tmdē de
suo in subsidiu terre sctee transmiserit
r. j. Et si forte soluendo non fuerint
sic alias reat⁹ taliu castigent: q i pe
na ipsoꝝ alijs interdicit audacia si
milia psumendi. Inno. In cocilio ge
nerali: ex de inde. r sara. ad libera da
Conciliu gñale de quo. 3. ita quozun
da. r addit pena iponenda tpe abso
lutionis ibi talib⁹. Notandū q tales
excoicati non absoluunt ab exco: ni
si totu qd ex commercio danato pce
perint: r tmdē de suo in subsidiu ter
re sctee transmiserint. Si tñ absoluun
tur non sctā satisfactoe: absolutio t3: s3
reduci debent in pstinā excois sntam
nisi hoc faciant fm Egidiu. Idē Jo.
an. r De. de ancha. Sed querit⁹ ex q
isti pñant bonis suis: r bona sua 2si
scant quo vltra pena puniūt r tran

smittit i subsidiu terre sctee qd recepe
rūt ex 2mercio 2t. Et rñdēt pdicti do
ctores q añ 2fiscationē imponit hec
pena: vel soluit de bonis qñtis p⁹ cō
fiscationē: vel dicas q pena 2fiscatio
nis iponit a iudice seculari: s3 pēa re
stōnis ei⁹ qd pceptū ē: r tmdē de suo
imponit p ecclesiasticum iudicē. Et
fm De. de ancha. pena pꝛiuationis oī
um bonoꝝ non iponitur ipso iure s3
p sntam r p iudicēz secularē. Sic als
reatus: qz potuerūt subijci verberib⁹
loco pene. Et nota q hec pena q idu
cit p eccliam. i. dationis ei⁹ qd pcepit
qs p tale cōmerciū: r tmdem d iuo si
ñ trasmittit in subsidiu terre sctee: qz
s. nescit talis cui debeat dare: applica
ri seu danti debet camere apostolice:
nec hanc penam relaxare pōt nisi pa
pa: vel his qui ab eo h3 sup hoc 2mis
sionē: vt ē sūmus pñari⁹: vnde qui i
hunc canonē inciderunt 2sueuerunt
se cōponere sup tali penarū camera
aplica dando certam ptem ei⁹: r de
residuo solz eis fieri remissio. Sic au
diui a sapientib⁹ praticari in curia: r
hoc qñ talis soluere pōt. Itā qñ non
pōt sciendū ē q in fine dī decreta. su
pradicta. Quis aut debeat absolvere
a tali snta: dicit glo. sup. c. qd olim. q
eps ex quo papa sibi non retinuit qd
locum habuit olim: nūc aut secus. vñ
de dicunt Jo. an. r De. de ancha. sup
e. c. qz hodie papa tpibus quib⁹ so
let facere generales pcessus ter in an
no tales excoicat: r tūc a tali snta so
lus papa absoluit: hec ille. Sūmus et
pñarius videt hīe pratē tales absol
uendi. Et nota p istā decreta. qd oliz.
progar. i. extendit predicta pena ex
coicatiois ad aliū casū qñ i illis duab⁹

decretis
dicitur
de quatuor
portantibus
et ipso
transgrediente
terminatio
in que
quod dicit
natus
gramm
comon
sarra
mittit
dicit
eis a
manu
pñari
de com
quod dicit
seruare
bus de
e dicit
locus
pena
c. qz de
p dicit
potest
seruare
multa
et p
nulli
sup h
p dicit
plures
signant
rāt pce
haberi
merit
satisfac
incurre

decretalibus scz ita quozūdam, et ad
 dīberādā. cōtineatur: videlz quicūq;
 ac quecunq; alia mercimonia: q̄ ibi
 portantur durante guerra inter nos
 et treugam: etiam si fieret treuga: quia p
 treugam non tollitur guerra sed in
 termittitur. Item nota q̄ Nicolaus
 4° in quadam extranagante: que in
 cipit olim. tam ī gñali statuit et inno
 uat: q̄ nullus arma ferrum equos li
 gnamia victualia et alia quecūq; mē
 cimonia in Alexandria: vñ alia loca
 sarracenoꝝ terre egypti deferre vel
 mittere: seu de suis portub⁹ vt eisdeꝝ
 deferant^r ex hē vel ex hi pmittere: aut
 eis als auxiliū vñ fauorē p̄stare p̄su
 mant: als sūt excōicati ipso facto: nec
 p̄nt absolui nisi tñ d̄ bonis suis ī di
 cte terre s̄sidiū cōuertēdū exoluerit
 q̄stū ad v̄cas partes stulerit aut mi
 serint: aut deferri: vel d̄ ipsoꝝ portu
 bus deferēdū eis extrahi permiserit:
 et sicut statuit d̄ oib⁹ terris soldano s̄s
 iectis. s̄ incurrant etiā predicti et alias
 penas tpales: q̄ extranagās inouata
 ē p̄ Bonifa. post factū sextū. Et itez
 p̄ cle. 5. q̄ absolutionē ab hi⁹ sententia
 preterq̄ in articulo mortis pape re
 seruauit: vt p̄z ī extranagāte q̄ incipit
 multa mentis. et huic hodie statur: qd̄
 ēt patebit. j. ex ipso processu pape an
 nuali qui fit in curia. Veneti autem
 sup h̄ habēt licētiā a papa Martino
 5° q̄stū ad mercimonia et victualia p̄
 plures annos: nō aut̄ quo ad arma et
 lignamina habēt licētiā: vñ nō incur
 rūt predictā penā: et idem d̄ alijs qui
 haberēt etiā similit̄ licētiā: quo. s̄. ad
 mercimonia: sec⁹ si portarēt seu por
 tari facerēt arma vñ lignamina: q̄ tūc
 incurrerent.

Excoicatio d̄ eūtes ad sepulchꝝ
 dñi sine licētia pape reseruatur.

Ca. 32.

Nota ē q̄ accedentes ad se
 pulchꝝ dñi cā deuotiōis si
 ne licētia pape sūt excōicati
 et eoz̄ absolutio pape vel sūmo peni
 tentiario reseruatur: vt repperi ī libro
 p̄narie summi p̄narj.

Excoicatio d̄ piratas et expolian
 tes eūtes ad curiā: et redeūtes: et nau
 fragiū patiētes. 22. et pape reseruatur
 absolutio.

Ca. 33.

Excoicatioi subdāt q̄ Roma
 nos vñ alios christiāos p̄ ne
 gociatiōe: vel alias honestis
 causis nauigio vectos: aut capē: aut
 rebus suis spoliare presumūt. Illi ēt
 qui christianos naufragiū patientes
 spoliant rebus suis: nisi ablata reddi
 derint: excōicationi se nonerint sub
 iacere: ex concilio lateranēsi: extra d̄
 raptō. Prima pars huius capituli di
 cit Hosti. q̄ ē canon late s̄nie: et ad
 dit q̄ pirate ter in anno ab oꝝe pape
 excōicant solēniter. Secda pars dicit
 q̄ ē canō ferēde sentētie. Inn. tñ Uī.
 et Hosti. dicit q̄ ista est scda pars la
 te s̄nie. Jo. an. dicit sic: credo q̄ p̄ma
 pars sit canon ferēde s̄nie: excepto
 qd̄ dictū ē d̄ pirat] qui sūt excōicati
 a papa ter in anno. Secda pars ē ca
 nō late s̄nie: ita tñ q̄ precedat admo
 nitio: vt dicit gl. et probat hoc uis ver
 boꝝ. ratio diuersitatis satis p̄z: et sic
 pars pōt intelligi de quolibet nauī
 gio. Idē Jo. d̄ ligna. dicens q̄ ista ē
 cōis opinio: et q̄ p̄mū dictū itelligit
 de quolibet nauigio: q̄ suis Hostiē. re
 stringat ad maritimum. Quantuz ad
 scōz dicit si post mōitiōē n̄ restituūt

ablata statim sunt excoicati. Si autē restituāt nō sunt excoicati. Idē Pe. d̄ ancha. ⁊ addit: Qui autē pegrinos ⁊ mercatores nō nauigātes: s̄ alit̄ itinerātes: spoliāt excoicari debēt: sed n̄ sūt ipso iure excoicati: eē d̄ treu. ⁊ pa. c. i. hec ille. **Hic tñ nō q̄ expoliantes romipetas: v̄l eūtes ad curiā: vel redeūtes p̄ causis agēdis i curiā s̄t excoicati excoicatiōe papali: vt patebit j. ā p̄cessu annuali pape.**

Excoicatio 3̄ clericos spōte participātes: ⁊ sciēt cū excoicat] a papa i diuinis: ⁊ ē papalis. **Ca. 4.**

Clericos q̄ spōte ⁊ sciēt participauerūt cuz excoicatis a nobis: ⁊ ipos i officijs receperūt eadē excoicōis s̄mā cū ipsis nō dubitamus inuolui: quos etiā pro absolutiōis beneficio habendo ad nos volumus remitti. **Cl. 3°** eē d̄ sen. ex. significauit. Circa expositionē hui⁹ de cretalis est triplex opio solēnis. quarta cōiter reprobatur. Est ergo prima hosti. que ēt ponit̄ i sūma cōfessorūz q̄ ista est noua excoicatiōnū species ad quā incurrendā gnq; regruntur. Ista etiā sequit̄ opinio Jo. an. vt ponit̄ in textu. s. q̄ p̄mo cōicās cū excoicatis sit clericus. **2°** q̄ cōicet sciēt. **3°** q̄ cōicet vel participet spōte. ⁊ dicit Hoff. hic excludi coactionē absolutā n̄ additionalē. **4°** q̄ cōicet i diuinis: ⁊ b̄ itelligēdū ē fm Hoff. d̄ omnib⁹ diuinis officijs: tā de his q̄ i ecclia dicitur: q̄ de his q̄ eē. s. horis canonicis. **5°** q̄ cōicet seu participet cū excoicatis noiatis a papa in b⁹ i diuinis talis excoicatiōne incurrit: absoluedus n̄ nisi per apostolicā sedē. Qui autē als excoicatis a canone cōicat in diuinis

licet peccet nō tñ eandē s̄māz icurrit ⁊ hoc. j. an. c. de minori excoicatione. **Scda ē Pe. d̄ ancha. q̄ dicit q̄ cōicat cū excoicato a papa spōte ⁊ sciēt ⁊ in diuinis ē excoicatus eadē s̄māz: ⁊ istū dicit verū eē itellectū hui⁹ decretalis ita reperi ex recollect] ei⁹. Idēz v̄l dicit Guil. Spe. ⁊ Hoff. Tertia ē Tan. s. q̄ qui participat cū excoicat] a papa eodē criē ppt̄ qd̄ ille ē excoicat⁹ eadē s̄mā ligant̄: ⁊ sic sūt soluēdi p̄ papā: eē. e. nup. Nāc opinionē dicit gl. credo veriorē. Inn. et dicit sic posse itelli. Jo. an. ⁊ Jo. d̄ lig. dicit q̄ v̄l adherēdū huic vlūme expositioni.**

Excoicatio 3̄ sepeliētes iterdictos tpe iterdicti. Et 3̄ sepeliētes excoicatos a iure vel vsurarios manifestos.

Ca. 35.

Quos q̄ pprie temeritatis auidacia defunctorū corpa non sine contēptu clauū ecclesie in cimiterijs tēpoze interditi in casibus non p̄cessis a iure excoicatos vel vsurarios manifestos sciēter sepelire presumunt: ipso facto excoicatio nis s̄mā decernimus subiacere: a qua nullaten⁹ absoluant̄: nisi prius ad arbitriū diocesani ep̄i: eis q̄bus fuerit p̄missa iniuria irrogata satisfactiōez exhibuerit̄ p̄petentē: eē d̄ sepul. i. de. c. i. Los. Includit vtriusq; p̄fessiois p̄sonas laicos ⁊ ecclesiasticos exēptos ⁊ n̄ exēptos. Pau. Proprie temeritatis sciētiā nōr: q̄ si pprio ausu: ⁊ sumitur in mala parte: vbi autē n̄ facēt temere: puta prelatus dicit sepeliēdū fuisse absolutū: v̄l verisimiliter putat sepulturā n̄ p̄hibitā illi rōne status: ⁊ sic erat in facto: non habz locū hec

pena. Pau. in cimiterijs. Idē si in ecclesia: secus si in campis vel locis priuatis tempore interdicti: nam tunc interdita est sepultura. Ita cōcessis a iure. hoc dicit propter clericos q seruaerunt interdictum quibus conceditur tempore iterdicti sepultura cū silentio et absqz campanaz pullatiōe vt in predicta decretali quod i te. Et propter priuilegiatos circa fratres et in quatuor uero festiuitatibus in quibus celebrari pōt eo tpe. s. interdicti alta uoce: non puto mortuos sepeliri debē: vt de puil. cū et plātare. Jo. an. idē Pau. et zc. Excoicatos ab homine uel a iure: et intelligas de maiōi excoicatione. lz enī excoicati de minori sic decedentes sepeliendi non sint: vt nōt Inno. e. ti. sacris. huic tamen pene locus nō est. Jo. an. publice. et hoc quod dicit publice: dico q si eēt oculte: dato q sepeliens sciret: nō ē locus huic pene: lz priuet sepultura: si de hō costare pōt: talis esset excoicatus mi nori fm Allan. et Ber. qd plz Pau. uel noiatiu interdictos. Pau. a diuinis: et participatiōe sacramētoz tles puniunt sepulture puatiōe: vt notat Inno. et Ho. Secus si iterdicti ab aliquo tpali uel spūali exercitō iurisdic tiōis ministerij uel officij: qz tales nō sūt puati alijs diuinis: q nec sepultura: qz dicant noiati iterdicti. Land. dicit q nominatiu iterdicti: siue in denūciatione nominati: siue spēalit siue expresse: vt nōt Inno. et queit qd iuris si notorium est o fautoribus q occasionez dederunt interdicto per epm lato: nō sunt nominati i ipsa scēntia iterdicti que in scriptis serēda est: vt de sen. ex. cuz medicinalis. li. 6.

¶ Nunquid sepelientes hos fautores i currerēt: licet interdicti sint in genere: qz dictū ē i sūa interdicimus. Et cum fautoribus suis. Credit ipse q non: qz tūcunqz sint notorij: ar. de cle. ex. mi. p. p. pos. finit. cum hec constitutio sit penalis: et ideo restringenda: et ad uerte q per illum textum: qui prohibet nominatiu interdictos in cimiterio sepeliri: uidetur a contrario sensu q iterdicti nō nominatiu sepeliri possunt: quod tenet glo. ubi locus iterdictus non sit. Steph. dicit istaz opionē uerā: nisi qñ p certo sciret eos tale qd fecisse: uel comississe ppter qd erāt interdicti. Tales ei nō debēt sepeliri in cimiterio: ubi uo nō sint certi habet locū glo. fm eūdē: p gl. tamē facit qd dixi. s. post Lau. vi. f. nō sufficiat facti notorium: nisi ad sit ita q litas nominatiu per modū: o quo. s. manifestos. qui priuati sunt sepultura et factione testamenti: nisi satisfecerint et cauerint fm formam illius de cre. qz qz. ex de usur. li. 6. Et si appa ruerunt in tali signa pñie: et p mortē prestatio cautiōis sufficit ad uitādū hanc penā: cū talis sepultura nō sit p bibita: lz nō ualet testm: qd ab initō est nullū ex persona testantis. Idē etiaz vī si p. fecit testm: et postea efficiat usurari? manifest? qz p sequens delictū ifurmat testm. Pau. Sciēt. Sec? si ignorauēit Pau. Sepelire. Ita solū actualiter ponētes corpus: lz dicētes diuinū officij sup funus icurrūt eā penā: imo forti? plus tēnūt. Idē intelligas de sepelictibus de facto in cimiterio: et abentibus clericis. Pau. etiam fm Jo. an. sup dicto uerbo sepelire. sic dicit. Sic occurrunt dubia

qui principis declaratione pl^o q^o glo
 san. exposcunt. san. portates ad sepul
 turam qui tñ nō sepeliunt sint excōi
 cati. **I**te de comitantibus funus. **I**te
 de fodientibus vel aperientibus se
 pulturam. **I**tem de prelat. cleric. vl
 ministris ecclesiarum in quoz cimi
 terijs sepeliuntur qui id non pbibent
 vel patiūtur. **I**te de clericis portanti
 bus crucem cereos ⁊ similia. Et post
 quedam sic dicitur: cū hic puniat sepe
 lientēz nō admittentē interessentem
 cooperantem. Sepelire autēz ē mor
 tuum humo vel tumulo condē. vi
 det^r autē solos humo vel tumulo coz
 pus imponentes ligatos esse: facit p
 hoc equitas: ne ex vnius funere mul
 titudo liger. **I**tem constat q^o portan
 tes comitantes vel fabricantes sepul
 turā: si nō sequetur talis sepelitio ex
 cōicati non essent. In contrariū ē: q^o
 esset hec pstitutio iudibz: si vn^o sol^o
 ribaldus vel seruics per quē poterit
 id impleri vl expediri ligari dicat^r reli
 qs vsitat. pōpōse ⁊ solēnit expediri.
Io. an. Steph. vero non dubitat oēs
 istos ligari. **I**te q^o Jo. cal. i tractatu
 quem fecit de ecclesiastico interdicto
 circa finē mouēs predictū dubiū siue
 qōez sic ingt: **M**ibi pculdubio v^r q^o
 si nominatū iterdictus vel etiā nō no
 minatū iterdict^o: s^z tpe iterdicti i cāu
 nō permisso a iure: si cū diuino offō
 est sepult^o. **O**ēs p̄dicti. s. aperientes se
 pulchzū: vl fabricātes: vl fodientes ter
 rā: vel ponentes in sepulchro: vel por
 tates cruces vel cereos: vel portantes
 ad funus: vel associantes cā honoris:
 vel amicitie: vl clerici diuinū officiū
 faciētes vel nō pbibentes: cū possunt
 oēs pena excōis ligant^r per istaz de.

eos. **R**ō q^o h^o casu oēs sūt participes
 criminis: siue cooperatores: ad hoc d^o
 sc̄. ex. nup. ⁊. ii. q. 3. precipue. Si vō si
 ne officio clericoz defunctus talis se
 pultus est: etiā in loco cimiteriato: s^z
 sit tutius dicere omnes fore ligatos
 excōicationis sentētia: d^o qua ista de.
 agit: nō s^z trepidus credo istos non li
 gari dicta pena: s^z qa vident^r p̄tēnere
 gñalē pbhibitionē poterūt arbitraria
 pena puniri: etiā per iudicē ecclia
 sticū. 3. q. 4. engeltrudā. **A**d hoc dicē
 dum me mouet finis de. ibi p̄ q̄ ver
 ba vidētur remoueri p̄uilegia que
 clericis vel ecclesiasticis psonis solēt
 cōcedi: ⁊ nō laicis: vt ergo verba nō
 videant^r superuacue apposita: d^o ma.
 ⁊ obe. solite. oportet q^o intelligatur d^o
 his q^o talia p̄uilegia solent cōcedi
 vt sic dōm intelligat^r: s^z m q^o clausula
 adiūcta pōt adaptari. i. q. 2. sacerdos
 s^z p̄uilegia exēptōis solent p̄cedi de
 ricis ⁊ ecclesiasticis psonis. **D**e illis er
 go debet intelligi p̄ncipale dictū ca
 pituli. **I**tem ecclesiastica sepultura p
 prie respicit clericos ad quos id per
 tinet. i. 6. q. i. placuit. **E**t cuz funera ad
 sepulturam deferuntur omnia offi
 cia cantare. i. 3. q. 3. qui diuina. ⁊ sic cō
 cludit ppositum. **S**z si clerici dicūt
 officiū sepulture sup fun^o: ⁊ postea d^o
 ponētes fun^o in loco secreto: non po
 nūt ipsū in sepulchro seu i cimiterio:
 nungd sūt excōicati. **C**erte s^z m opio
 nē h̄ria eēt dicendū q^o non: q^o textus
 dicit sepelire: q^o est humo vel certe
 tumulo mortuū dēdere. **E**t sic p solaz
 celebrationē officij non esset delictuz
 p̄sumatū: q̄ non inciderūt in penam.
Sz nō credo q^o aligs hoc diceret. sic
 enim semp fieret durante interdicto

q^o per cōmuni
 dicitur. **I**tem
 dicitur de hoc
 dicitur de per
 rone ⁊ p̄uile
 bis. **I**tem d^o
 facit de vni
 ditione ⁊ post
 in effect casu
 amantū vi
 dicitur p̄uile
 resider vni
 subuocandū
 dicitur. **S**
 loci habet
 in quod d^o
 habet. **I**tem
Sz quide il
 p̄uilegia p̄uile
 an m̄uocandū
 p̄uilegia nō v
 dicitur q^o
 hoc p̄uile scrip
 ma ma solē i
 ce his vniuersis
 per se sufficit q^o
 nō est q^o de on
 e ab omnibz
 bus. **S**ed q^o
 de his quoz
 die excōicati
 caroz perfis
 tot fieri rest
 Siqua etiā
 illa clerici
 iustificati. **I**tem
 videri possit
 hoc in tribus
 de p̄uilegio
 et non p̄uile
 p̄uilegio nō

r per cōsequens ista de. facta esset lu
 dibrio. Nec omnia Jo. cal. Et quod
 dictum est de interdictis idem intel
 ligēdum est per oīa d̄ manifesti vsu
 rarijs r publice excōicatis. Quēit et
 dñs Lau. d̄ rodulfs in tractatu quē
 fecit de vsuris: quid dicendum d̄ asso
 ciātibus r portantibus feretrū: tanq̄
 ibi esset cadauer alicuius predictoz
 s. manifesti vsurarij nominatim iter
 dicti: v̄ publice excōicati: cum tamē
 realiter ibi non sit. R̄ndz r dicit idē
 iudicanduz: ac si ibi esset: r ideo dicē
 dum: vt. s. Subiacere. Hanc penam
 locū habere nō puto cum alijs casib⁹
 in quibus denegatur sepultura: quos
 habes. e. ti. ex parte. et de sta. mo. c. z.
 Sz quid de illo qui sepelit manifestū
 vsurariū publice excōicatum nomia
 tum interdictum: r tēpore interdicti:
 nūquid vna vel quadruplici excōica
 tiōe ligabitur ex hoc facto: vide qd̄ d̄
 hoc plene scripsi i. q. gualterij: siue ta
 men vna sola: siue pluribus sentētijs
 ex his diuersis causis: quarū quelibz
 per se sufficit q̄ excōicatus dicat̄ pla
 nū est q̄ de omnibus debet satisfacē
 r ab omnibus absolui. Jo. an. Lis q.
 bus. Sed qui sunt hi. Forte intellexit
 de his quozū fauore fuerūt late sentē
 tie excōicationis vel interdicti in lo
 ca: vel personas: vel illis quibus debe
 bat fieri restitutio: quo ad vsurarios
 Siqua etiam violentia in his fuisset
 illata clericis vel ministris illis r fiet
 satisfactō. Itē si illoz cōpora v̄ ossa
 discerni possunt exhumanda sunt: et
 hoc in tribus vltimis casibus. Sz qd̄
 de primo: dic q̄ si ille fuit penitens: li
 cet non debuerit sepeliri. s. tempore i
 terdicti. tñ non exhumabitur saltem

post relaxatū interdictū. Notat etiaz
 Hosti. r Inno. q̄ penitēs q̄ sepultus
 nō fuit in cimiterio ppter interdictū
 relaxato interdicto debet in cimiterio
 sepeliri. Dicit etia q̄ ex quo penitēs
 fuit mortuaria licite ab eo accipi p̄nt
 cū p ipso sit orādū. ii. q. 3. quicūq̄. Se
 cus si non fuisset penitens. 88. di. c. fi.
 Jo. an. Qui et dicit q̄ de funeralibus
 que darentur cum funere defuncto
 sepulto in tempore interdicti: n̄ putat
 clericos licite recipere posse: qz vidē
 tur participare in delicto. Itē nō q̄
 Frā. d̄ zab. post Pau. sup v̄bo temēi
 tatis h⁹ de. dicit q̄ temeritas sciētiaz
 nōt quasi pprio ausu. Et ex hoc dicit
 Land. q̄ si ignorans factum: vel etiā
 ius: dum tamen sit cui liceat ius igno
 rare: hoc faceret: nō videtur re: nec
 hāc penā icurrere. i. q. 4. §. notandū.
 Et idē dicit in effectu glo. in. e. demē.
 Et idem Pau. r zen. q̄ videntur velle
 q̄ in hoc casu iuris error simpliciter
 excuset: qz iuris error excusat a dolo
 ff. d̄ abig. l. i. Qd̄ ē v̄x. Nam iuris er
 roz excusat a pena: a qua cōmittēda
 requiritur dolus. ff. d̄. Di. in reg. iur.
 ignorantia li. 6. Pro hoc q̄ iuris er
 roz est lata culpa: nō dolus. ff. de his
 qui no. inf. l. z. glo. super v̄. singulis.
 Itē nō qd̄ dicit Jo. an. in nouella su
 per. c. vt animaz. d̄ p̄sti. li. 6. q̄ igno
 rantia statuti synodalis excusat trās
 gressorem a culpa: nisi sit crassa r su
 pina: etiaz cū statutum punit aliquid
 prohibitu lege diuina vel canonica.
 Et h̄z hoc terminetur hic qd̄ scripsit
 Jo. de deo: vbi querit an sint excōica
 ti impuberes qui falsauerunt instru
 mentum: r monachus qui tulit falsū
 testimoniū ignoranter constitutione

episcopi: qui tales excoꝛicati qꝛqd ibi
dicar: satis potuit vterq; probabiliter
ignorasse: q; si ita est locus ē huic de
cretali: r licet pena iuris in eis locum
possit habere: cessabit tamen pena sta
tuti quod probabiliter ignorabat: licz
quidam restringant hoc dictū ad sta
tuta ex causa prohibētia de iure non
prohibita. Idem dicit extra de tēpo
ribus ordi. eos. li. 6. Quod equipollēt sci
entia r affectata ignorantia. Et dicit
affectata: ex quo scire potuit: sed no
luit: imo dissimulauit. Itēz Anto. de
but. dicit in lectura: q; mulieres r mo
nachi ab ignorantia iuris non excu
santur: vbi iuris omni anno fit publi
catio in locis vbi sunt: alias excusant
vt. l. cū dō debito. ff. d. pba. Qd̄ dicit ve
rū Hosti. in monasterijs d̄ qbus mo
nachi nūq; exeunt.

Excoꝛicatio d̄ contrahētes matrimo
niū sciētē i gradu^o phibitis: vlt̄ cum
monialib^o: r d̄ religiofos r moniales
p̄fessos vlt̄ ordinatos i sacris d̄bētes.

Ca. 36.

Quod q̄ diuino timore postpo
sito i gradu cōsanguinitatis
vel affinitat^o d̄stōe canonica
interdictis: aut cū monialib^o cōtrahē
matrimoniu ahs nō verēt: necnō re
ligiofos r moniales: ac clericos in sa
cris ordinibus constitutos: matrimo
nia cōtrahentes: ipsos excoꝛicatis sc̄
tentie ipso facto decernimus subiacē
Cle. 5°. extra de consan. r affi. c. vno.
in de. eos. Ad q̄ in sex casibus h̄ ex
pressis tñi locum habet ista cōstitutō
r eius pena. Un̄ si cōtraheret q̄s cuz
habēte maritū: vel cum iudea: vel pa
gana: vel cum cognata spiritualit̄ vlt̄
leg. luter: vel contra impedimentum

publice honestatis: licet non teneant
matrimonia: tamen non est locus hu
ic pene: que in illis casibus r similib^o
expressa non est. Itēz in his sex casi
bus tunc demum locus est pene: cuz
illicite contrahunt. Si enim licite vt
ex dispensatione pape: tunc cessat cul
pa: ergo r pena: d̄ consi. c. z. De qua
dispen. nota. d̄ resti. spo. l. l. t. r. as. Jo.
an. Sciētes. ignorantēs ergo non li
gat cōstitutō: quod intelligo igno
rantia facti probaliliter r nō affecta
ta: scilicet quia ignorabant se esse con
sanguineos vel affines. Si vero igno
rabant ius nescientes gradum i quo
erant esse prohibitum: ex quo sciebāt
gradum ligat cōstitutio: de regu. in.
Ignorantia. lib. 6. Si vero alter so
lus sciebat: ille solus ligatur: fac. 34.
q. z. in lectum. Sed quid si contra
xit ignoranter post tempora autem
scinuit cohabitauit cōsanguinee: vide
tur ligari: r. i. q. i. eos. in. fi. de simo.
sicut tuis. Contrarium credo cum
ista cōstitutio non puniat cohabita
tionem vel incestum sed cōtractū: vt
ita dicaz. Probatur hec solutio ex eo
q; sine iudicio ecclesie ab illa diuētē
non posset. Fateor tamē q; peccat co
gnoscēdo. Jo. an. Pau. vero dicit q;
si cohabitat ei talis affectu maritali i
currit hanc penam: cuz videat ex no
uo consensu cuz ea contrahere. Si ve
rs ex primo non incurrit. Sed quid si
contraxit cū ea qm̄ credebatur sangui
ne affine vel moniale: r in veritate
non erat. Solue p̄ notata de sen. ex.
si vero. z. r. c. in audientia. Jo. and.
ex illis casibus trahi pōt responsio. f.
q; talis nō est excoꝛicatus. Sed quid
si ipedimētū qd̄ erat tempore cōtracti

matrimōij fuit postea r̄motū: extra
 de consan. r̄ affi. quia circa. Respō /
 sio. Si remouet p̄ dispensationē pa /
 pe verba sunt inspicienda: vt videat̄
 an tollat impedimētū: etiam quo ad
 penaz̄ preteritam an nō: vt faciat t̄m̄
 valere matrimoniū: primo casu alia
 absolutō non est necessaria: secundo
 sic. Si vero remouet̄ impedimētū
 per constitutionez̄ reuocatoriā: tunc
 dic̄ vt. s̄. d̄ immu. eccle. quoniaz̄. li. 6.
 Pau. super predicto. c. idēz̄. Pau. sic
 dicit: q̄ si r̄uocatoriā vltima vult r̄ di
 cit̄ constitutionem quā reuocat ful
 minatoriā excoīcatoriis p̄ infecta ha
 beri: tunc ligati per illas non egēt ab
 solutione. Si autem tantum reuocat
 tunc sic ligati egēt absolutōe. Gra
 dibus. f. 4. vel citēiori canonica forti
 us diuina: de re. spo. litteraz̄. **M**atri
 monialiter. per hanc litteraz̄ videtur
 q̄ coactus ad cōtrahēdū nō icurrat
 hanc penaz̄. r̄ de absoluta coactione
 certum est. de conditionali vero licz̄
 tali q̄ cadere debuerat in constantem
 virum videtur ligari per decretales
 sacris. extra de his que vi. me. ve cā.
 fi. Sed cum non sit matrimoniz̄ de
 ficiente consensu: d̄ equitate videtur
 talis non ligari: facit de sen. ex. si
 gnificauit. Jo. an. Idem Pau. Con
 trahere: Secus si sponsalia tantū cō
 trahat nisi sequatur copula: que cum
 inducat presumptam voluntatez̄ ma
 trimoniz̄: de spon. c. is qui. indicet etiā
 penam. Ratio predicti est: quia istud
 cum sit penale est restringēduz̄: vt sic
 verba non extendantur: maxime ad
 minus delictum: de re. in. in penis. li.
 6. Et negari non potest: q̄ aliud est
 matrimonium: aliud spōsalia. Pau.

r̄ Jo. an. Religiosos. per professionē
 tacitam: vel expressam religioni ap
 probate obligatos in genere vel ī spe
 cie: extra de regula. non solum lib. 6.
 Jo. an. r̄ Pau. Et moniales. Sed nō
 ne de monialibus satis intelligeba
 tur: scilicet vbi ponit penam cum eis
 contrahentibus: cum ex participa
 tione ipse ligentur eadem pena: de sē
 ten. excom. nuper. **R**espondeo licet
 monialis cum ex participatione essz̄
 excommunicata: cum cōtraheret cuz̄
 sciēte: non tamen quando contrabe
 ret cum ignorante: quia ille non liga
 retur: vt ergo monialis nullo casu
 euitet penam hoc addit. vt̄ dic̄ q̄ tūc
 participans cum criminoso est excō
 municatus: cum participat post la
 tam sententiam: vt in. c. si concubine.
 de senten. excom. Sed hec non par
 ticipat post: sed in actu pro quo liga
 tur: ergo r̄. Uel dic̄ q̄ licet partici
 pans in crimine criminoso sit excō
 municatus: non tamen participans
 in actu illo pro quo alter ligatur: als
 superflue adderetur hec littera: quo
 niam non distinguit: an monialis cō
 trahat cum sciēte vel ignorante: cuz̄
 ex parte eius non possit pretēdi igno
 rantia. Facit de senten. excom. con
 tingit primo. Ubi participās in actu
 pro quo alter excommunicatus est:
 excommunicari mandatur Pau. et
 de hoc vltimo puncto habes. s̄. in ex
 communicatione prima. Sacris: sc̄
 licet subdiaconatu. r̄. s̄. Pau. Contra
 hentes. non repetit sciēter quia ī ta
 li proprio facto non cadit probabilis
 ignorantia in illis religiosis vel de
 ricis. vbi vero esset ignorantia pro
 babilis: vt ī ordiato ī sacris ī amētia

vel dormitione: vel .j. pubertate: puto
q̄ nō esset locus huic pene. Jo. an. et
idē dicit q̄ a tali s̄nia excōis p̄ ep̄um
pōt absolui: addēs q̄ n̄ sufficit satisfactio
i h̄: nisi ēt sequat̄ absolutio.

Cōtra cōicātes cū excōicat̄ noia
n̄ sciēt̄ i crīe crīoso.

Ca. 27.

Qui noiatim excōicato sciēt̄
cōicat̄ in crimine criminoso
ei cōsiliū impendēdo auxiliū
vel fauorē cum ratione dānati crimi
nis videatur in eū delinquere: q̄ dā
nauit ab eo: vel eius superiore: mēto
delicti erit absolutio regrēda. Et ita
j. q̄suis enī: r̄ tūc nō iudicis: sed iur̄.
s̄nia excōicato cōicās sit ligatus: quia
tū cōditō: canonis eius absolutionē
sibi sp̄aliter nō reuinit: eo ipso videt̄
cōcessisse facultatē alijs relaxādi. z. j.
Uex si difficile sit ex aliqua iusta cā
q̄ ad ipsum excōicatozem absoluē
dus accedat concedimus indulgenti
am: vt prestita iuxta formam ecclesie
cautione: q̄ excōicationis mandato
parebit a suo absoluator ep̄o vel sa
cerdote p̄prio. Inno. 2° d̄ sen. ex. nup.
Consilium nō tenet quis d̄ consilio:
nisi ille aliter non fuisset factur̄s: vl
nisi fuisset consiliū fraudulētū. Glo.
s̄ Pe. d̄ ancha. dicit q̄ cōclusio ē do
ctoꝝ q̄ impendens consilium delin
quenti in crimine pro quo est excōi
catus incurrit excōicationem: siue ef
set factur̄s: al̄s: siue nō: q̄ participat̄ i
crīe. Abb. dicit h̄ certū: si cōsiliū datū
est directe ad crimen qd̄ excōicatoꝝ
inducit: puta ad clericū verberādū n̄
sic si daret cōsiliū in facto p̄ quo ex
cōicatio nō erat: vel auxiliū contra
offendētē. Inno. Auxiliū. Intelligit̄
de directa participatione: secus d̄ in

directa: vt si quis excōmunicatus est
quia fecit guerram contra ecclesiam
vl clericum: postea ego illi guerram
facio: tu contra me inuas illum: auxi
lium illi impēdens: quia per hoc me
h̄us guerram faciet excōmunicatus
tu non es excōmunicatus: quia nō h̄
intendis. S̄atur etiam Hosti. q̄ do
min^o auxiliū vasalli excōmunicati in
uocare potest propter fidelitatis de
bitum quod remanet. Innocen. eti
am dicebat q̄ liceret tibi contra ini
micum tuum inuocare auxiliū ex
cōmunicati propter guerram: ita q̄
sibi etiam in sua guerra auxiliū pre
stes: quod tamen Hostiē. reprehēdit
Jo. an. Fauorem in laudatione facti
Abbas dicit fauorem impēdi facit.
Absolutio. Dicit hic glo. Talis liga
tur sententia hominis non canonis.
Sed Pe. d̄ ancha. dicit q̄ dicunt do
ctores q̄ ista est sententia iuris: que
tamen trahit executionem a senten
tia iudicis: scilicet cum quis partici
pat in crimine criminoso prop̄ qd̄
excōmunicatus est ille ab homie. Est
tamen verum q̄ vbi ep̄us absoluit a
sententia iuris: non ab ista absoluet
vl littera dicit: sed absoluet̄ ab excōi
catoꝝ: vñ remanet 2° q̄ participās i
crīe criminoso incurrit excōicatioꝝ
siue ex̄ territorij excōicatis siue itra
siue sint subditi siue n̄: q̄ iuris aucto
ritate ligantur: etiam si promulgans
communicaret: quia non sua: s̄ iur̄
auctoritate ligatur. glo. Obiecta faci
le tollunt: q̄ totū operatur dispositō
quia sentētia hominis extenditur ad
alios: hoc ex recollectis. Sub eo. idē
dicunt Inno. z Jo. and. scz q̄ est s̄nia
ista canonis. Cōcessisse videt̄ **Alia**

11.

istud habeas pro regula in omni sententia excoicationis lata a canone: qz potest ordinarius absolueri nisi per papaz fuerit absolutio rferuata. In alijs autem sententijs secus. Et per h inferas qz si potest a qualibet lctetia canonis generalit lata potius potest absolutio a sententia excoicationis lata p rstitutione synodale spalem: vn si subditi epi bononiensis incurrut sententia per constitutione Mutini. epi nuncius veniens bononia poterit absolui ab excoicatione ab epo Bononi. Jo. d lig. Excipit tñ Pe. de ancha. ab hac regula. s. dictu casu. Si difficile. R. s. p nimia distantia vl periculum mortis. Jo. an. r Pe. d anch. Lautoe iuramenti. Jo. an.

¶ Excoicatio h faciēs aliqñ iterfici p assassinos vl mādātes.

Ca. 38.

Statimus: vt qcuqz pnceps plat: seu quis alia psona ecclēsiastica vl seclārl quēpiā christiaoz p pdcos assassinos interfecit: vl mādauit qsqz ex h forsitā n sequat: aut eos receperit: vl defē sauerit: vel occultauerit excois sūiaz r depositionis a dignitate ordine honore officio r beneficio incurrāt ipo fco. Inno. 4. ex d homi. p hūani. li. 6. Prelatus. et eps. decretalis ei qz periculofu. d sen. ex. li. 6. nō eximit eos a sen. excoica. Jo. an. Assassinos. hoc est pessimum genus hominum: r pnt dici a scido scindis: qz abscindūt aiaz d corpore iuxta velle r mādatur dñi sui cuiuslz christiāi: r cū d his simplr expmat: ad alios homicidas n exten det: qd isto caplo ptime i his penis di. 25. Qualis. Archi. Mādauit. Si

mādauit. g cogitatio stetit i finib⁹ fu is: r iō n mix si puit. als sec⁹ d pe. di. i. cogitatiois. r puto qz et si reuocauerit mādatur reintegra: qz nihilomin⁹ icurrat pena cū ex solo mādato iā p us ligat⁹ cēt: r ad h facit qd statū seg tur. Jo. an. Receptauerit: patēter vt differat a sequenti. f. Occultauerit: r isti receptatores tāqz aggressores tenēt. C. d his q latro. occult. li. 1. r. z. Archi. Excoicatiois. occultado ipz celando vl occulte rceptado. Archi. excois exq papa sibi n refuat absolōem credo qz ordiari possit absolue: et d se. ex. nup. Jo. an. r nō q i sū. pisa. sic dr assassini fuerūt: r forte ad huc sic qdaz ifideles q ex qbusdā falsis opionibus qb⁹ fuerūt enutriti d facili mittebat ad occidēdū quēcūqz christiaoz nō curātes si ob h occidēdi eēt isti d q rū pestē statuit In. 4. istā decretalez

¶ Excoicatio h pcurātes q rferuatores n se itromittāt d alijs qz d manifestis iniurijs sciēt.

Ca. 39.

Decernimus vt si cōsuatores d alijs qz d manifesti iurijs r violentijs scient se itromiserint: seu ad alia q iuridicalē indagine exigūt suā extederit ptaez: eo ipso p vnū annuz ab officio sint suspensi. Pars vero que hoc fieri pcurauerit sūiaz excois incurrat: a q n possit absolui: nisi ei quē sic fatigauit idebite p: satisfaciāt integralit d expē: ex de offi. dele. hac cōstōe. li. 6. Sciēt. Si ignorātia eēt iuris vel crassa: vl affectata: idē eēt ifra d re iu. ignorantia. li. 6. Jo. an. Indaginē. Inquisitionem officio r a beneficio: quod est eius se quela. 32. di. Preter hec. Suspensi.

Ecce q̄tum speciale in conseruatore
q̄d nō est in delegato: q̄ dato q̄ de /
legatus introuitat se de eo q̄d nō ē
sue iurisdictionis: nō propter hoc lo-
cū habet pena: q̄ nō inuenit expres-
sa in eo. **Jo. an.** De expensis: ad idēz
d̄ imuni. ec. q̄m. in fi. li. 6. **Dicit** De. d̄
ancha. q̄ conseruator ē iudex dat̄ ad
tuendū aliquos d̄ manifestas iniuri-
as omnes vel certas: iudiciali nō vt̄el
indagine. **Et dicit** Jo. an. q̄ solus pa-
pa pōt dare hos cōseruatores. **Ip̄oz**
aūt cōseruatorz iurisdictionē z pt̄as de
pēdet a forma litteraz: z latior ē for-
ma adiūcta post cōstitutionem statui
m̄ d̄ off. z po. iu. dele. li. 6. et cōstitut̄.
fi. **Attendat** ergo tenor litteraz sicut
p̄uilegioz. **Itē** s̄m De. d̄ ancha. ta-
les p̄nt excōicare p̄ huiusmodi noto-
rijz. **Itē** nō q̄ cōseruatores eē nō pos-
sūt: nisi sint epi z eoz superiores: ab-
bates: vel q̄ in cathedralibus ecclesijs
vel collegiatis obtinēt personatus vl̄
dignitates. **Nec** aliqs pōt eē cōserua-
tor sui cōseruatoris: nec aliqs pōt habe-
re cōseruatozē eū q̄ ē sub ei⁹ iurisdicō-
nis d̄niō: vel astrictu eccl̄astico vl̄ tē-
porali: except̄ regib⁹ z reginis: eē de
officio delegati. hac cōstōe. li. 6. **Itēz**
cōseruatores nō p̄nt cōmittere vices su-
as exceptis citatiōib⁹ z s̄miaz denūcia-
tiōib⁹: nisi als eis p̄f̄as cōmittēt̄: z
tūc cōmittē p̄nt. j. loca ī quibus fuerit
deputati: z p̄sonis superi⁹ dicit̄. **Itē** n̄
p̄nt p̄cedere d̄ aliquos eē ciuitates: vl̄
dioc̄. q̄bus fuerunt deputati: nec p̄nt
aliqs citāe vltra vnā diētā a fine illa-
rū dioc̄. extra de officio dele. hac cō-
st̄utione. li. 6. **Item** si conseruatores
introuittunt se de alijs q̄ de iniurijs
manifestis: non solū incurrunt penas

suspensionis: vt dictū ē: s̄z etiā ip̄i pro-
cessus hō valēt: q̄z excedunt fines mā-
dati: eē d̄ rescri. cuz dilecta. **Et** si cita-
uit aliquē iniuriatozē tanq̄ p̄ notōia
offēsa: z eū ob cōtumaciam excōica-
uit. **Si** cōstat l̄z iniuria sit facta non
fuisse manifestā: nō est excōicatus s̄z
Inno. **Itē** expirat offm̄ cōseruator̄ mo-
te concedentis q̄ ad negocia incepta
z hoc nisi ad aliud exprimeretur in
litteris eius: vt in. d. c. i. **Itēz** sciendum
s̄m Inno. q̄ l̄z conseruatores non ha-
bent iudicialē indaginē in notorijz
tū b̄n possūt: q̄z oia illa sine q̄bus eoz
iurisdictionē nō posset explicari intelli-
gūt̄ eis esse cōcessa. vñ p̄nt citare z
cōtumaces punire: eē de offi. dele. de
causis. **Itē** si maleficiū est notorium
alijs nō idiget q̄ super hoc q̄rat p̄ba-
tiones z cogat testes. z. q. i. in p̄mis.
Itē q̄ ī notorijz aliqs ozdo ē necessa-
rius. **Itēz** si reus cōfiteat̄ factū z dicat
q̄ vltus est iure suo: z hoc casu admit-
tet p̄bationē: aliter enim nō possz īple-
re iurisdictionē sibi cōmissā. similiter
oz q̄ procedat ad īquisitionē q̄n̄ sc̄m
ē notoriū: s̄z nescit̄ q̄s fecerit. **Itēz** ad
repellēdū iniuriā pōt innocare b̄a-
chium secularē sicut alijs iudices. **Itē**
si reus qui fuerat cōdēnatus cōpare-
at. j. annum: z dicat se velle satisfacē:
cognoscat conseruator de quantita-
te damni. **Hec** Inno. **Item** si re⁹ ne-
gat maleficiū: z actor velit proba-
re esse notoriū: conseruator cognos-
cet: alias inutile esset suū offm̄: q̄z gl̄i
bet posset negare. **Similiter** si re⁹ fa-
tet̄ maleficiū: sed dicit̄ non esse noto-
rium: q̄z per eius confessionē factum
fuit notoriū: eē de cohobita. cleri. et
mul. vestra.

Excoicatio ̄ doctoros ⁊ magistros docentes: aut in suis scholis ad docē dū retinētes leges vel physicam religiosos habitu dimisso.

Ca. 40.

Doctoros siue magistri qui religiosos habitu suo dimisso leges vel physicā audientes scienter docere: aut in scholis suis p̄sūperint retinere simili coipso sint sententia excoimunicationis innodati: extra ne cle. vel mo. statutum li. 6. Dimisso. Quid si non dimiserint habitum: dicitur q̄ tunc non sunt excoimunicati doctoros: q̄ hec pena nō ē amplianda: extra d̄ re. iu. in penis. li. 6. Dic contra: quia cōmunicat i crimine: ⁊ si eadem: ⁊ non minozī excoimunicatione ligatur: extra. eo. si concubine. ⁊ in hoc potest dici venire potius ad declarationem veteris iuris q̄ noui: casum pōit Jo. an. Sci enter. vbi incederet in habitu non haberet locum ignorantia. Sed vbi incederet sine habitu: tunc probabiliter potēt ignorare. Jo. an. Retinē. Nota officium doctoris: scholarem de scholis expellere posse. ⁊ per id qd̄ dicit retinere: dicas q̄ licet doctor sci at monachum habentem domuz iuxta scholas lectoris: in domo propria audire excoimunicatus nō est: quod dixi d̄ re. iu. locupletari. li. 6. Quid si mōachus talis nō vult exire scholas videt̄ p̄ hāc litterā q̄ licite idem pōt expelli: ad hoc ex̄ d̄ sen. ex. c. veniens. Et hoc maxime si vera esset opio: q̄ excoicatus nō gaudet priuilegio canonis. qd̄ nō ē verū fm̄ Jo. ⁊ Ber. q̄ notāt. i. 7. q. 4. si quis deiceps. Quid si non potest expelli: exeat doctor scho-

las ad instar eius qd̄ dicim⁹ cū excoicatus intrat ecclesiā: vt no. ii. q. 3. sicut apostoli. Jo. an. similiter qui cōmunicauit in crimine: vt dixi. Et quia cōditor canonis sibi non reseruat absolutione: alijs indulisse videtur: ⁊ facit ad hoc qd̄ notatur. ̄. e. super spec. Jo. an.

Excoimunicatio contra magistros ⁊ scholares ciuitat̄ bononie: q̄ super cōducēdis alioz hospitij̄s in lesione vt̄ in p̄iudiciū habitatiū audēt hospitem cōuenire añ tps̄ conductionis elapsum.

Ca. 41.

Constitutionē factam ab ep̄o portuensi apostolice sedis legato: ⁊ a predicto tusculano postmodum cōfirmatam: videlicet vt nullus magistrorū: siue scholarium sup̄ducēdis alioz hospitij̄s i lesionem ⁊ i p̄iudiciū habitatiū audeat hospitem cōuenire: nisi prius constiterit tps̄ conductionis elapsū: vel inquilini: in hoc suū fauore prestauerint ⁊ cōsensū cū idē portuensis sub excoicatiōe h̄ phi buerit: ⁊ alit̄ s̄b pena anathemat̄ idē decreuerit obseruādum: ratam esse decernimus: ⁊ auctoritate apostolica cōfirmamus: Statuentes: vt a te frat̄ epe: ⁊ tuo quolibet successore: hec singulis annis in cōmuni audientia magistrorum ac scholarium recitetur. Ne. 3. extra d̄ lo. ⁊ cōdu. ex̄ scripto Constitutione. Et sic nō q̄ legatus in sua prouincia potest facere constitutione: etiam sub perpetuo anathemate: supra de offi. dele. c. vltimo. Cōfirmatam: idest approbatam ⁊ innouatam: quia solus superior confirmat: vt extra de offi. le. studiuisti.

Scholariū: soli ḡ m̄gr̄i ⁊ scholares
prohibētur cōducere hospitia scho-
larium propter potētiores ista cōsti-
tutio emanauit. Et per hanc litteraz
videtur q̄ scriptores qui non sūt scho-
lari: sed vxorati non ligātur hac cō-
stitutione: cum de illis nō fiat mētio.
Lau. dixit hāc penam extēdi ad eos
q̄ gaudent priuilegio scholastico: lar-
ge sumpto scholariū vocabulo ⁊ gra-
tia scholarium ibi sunt: vūmodo ibi
non sint meretrices. nec obijcias q̄ pe-
na non debet extēdi: quia ⁊ pene ho-
die quoq̄ ampliantur: ar. ad h̄ extra
de verb. sig. cum in partibus. Laur. ⁊
cum eo concōdat Inno. Sed nō cre-
do q̄ ad scriptores vxoratos extēda-
tur hec constitutio: licet sint propter
scholares: eadem ratione extēderē-
tur ad chartarios ⁊ rasoresh chartaz
Ber. Lōnenire. i. alloq: v̄l de habita-
tione tractari glo. Interl. Sub excōi-
catione iam lata. glo. interl. Et nō q̄
Inn. Hoff. Alb. ⁊ De. v̄ p̄fusio dicūt
q̄ ista cōstitutio ⁊ excōicatio est loca-
lis: ⁊ h̄z locū solū bononie: ⁊ h̄ ē magis
placet Jo. an. Sed Hosti. dicit eē
ḡnālē: nā q̄ fauorabilis ē dicit eā ex-
tēdēdā: s̄z cōiter n̄ tenet opinio eius.

Excoicatio ḡ mittentes nunciū vel
scripturā cardinali alicui: vel secreto
loquētes eis: dū. s̄sūt in cōclau. p̄ ele-
ctione pape. Ca. 42.

Nulli fas sit ipsis cardinalib⁹
vel illoz alicui nunciū mittē
vel scripturā: q̄ v̄o ḡfecerit
scripturā vel nūciū mittendo: aut cū
aliquo ipoz secreta loquendo: ip̄o fa-
cto s̄n̄iaz excōis incurrat: extra v̄ ele.
vbi periculum. li. 6. Cardinalibus: s̄z
inclusis in cōclau. p̄ electione fiēda

summi p̄ntificis. Secrete loquēdo n̄
si qui de voluntate omniū cardinali-
um inibi p̄ntium pro his t̄m̄: que ad
electionis instantiam negocium per-
tinēt vocaretur: vt dicitur. s̄. in textu
sicut puta aduocati v̄l iurisperiti: vel
religiosi: vel tabellios icurrat. canō
iste est late s̄n̄ie: sed ordinarius absol-
uere poterit ex quo papa sibi non re-
seruauit. Jo. an.

Excoicatio ḡ dños ⁊ rectores ciui-
tatis vbi sit electio pape: si n̄ seruant
ea q̄ debēt s̄z ḡstōez illā vbi periculū
circa ipsā electione.

Ca. 43.

Preterea adijciēdo sancim⁹
vt dñs alijs rectores ⁊ offi-
ciales ciuitatis illius: in qua
romani pontificis electio fuerit cele-
branda auctoritate nostra ⁊ eiusdem
approbatione cōcilij ptāte sibi tradi-
ta: p̄missa omnia ⁊ singula plene ac
inviolabiliter sine fraude ⁊ dolo aliq̄
faciat obseruari: nec cardiales. v̄ltra
q̄z premitit aggrauare p̄sumāt. Su-
per his autē taliter obseruandis stati-
audito s̄m̄i p̄ntificis obitu: corā cle-
ro ⁊ populo v̄niuerso ciuitatis ipsi⁹:
ad hoc spāliter p̄uocādis prestet cor-
poralit iuramentū: q̄ si p̄missa dilige-
ter nō seruauerint: aut fraudez i eis:
vel circa ea cōmiserint: cuiuscūq̄ sint
preeminētie ⁊ status: omni cessante
priuilegio: eo ip̄o s̄n̄iam excōis icur-
rāt ⁊ perpetuo sint ifames: eē v̄ ele.
vbi periculū. li. 6. Celebranda. s̄m̄ di-
stinctionē superi⁹ factā. Jo. an. Presu-
mant. quia tunc essent excōicati: sicut
in se defendendo moduz excedēs: q̄
dic vt supra de resti. spolia. olim Et
nota casuz in quo laicus auctoritate

canonis potestate hz in clericis extra
illud. 96. di. bñ qdez. Jo. an. commis
sa. s. que dicta sunt supra de inclusioe
cardinalium fienda in cōclau: z ad
mistratōe necessarioz cū certa regu
la z mō: q pōit i textu ipsi? capituli.
Excoicatio h̄ assumctes offm̄i sēna
tor] seu regiminis vrbis Rome sine
licētia pape: z pape referuat ablo.

La. 44.

Nullus imperator seu rex
romanozum: aut alius im
perator: vel rex: princeps
marchio: dux: comes: aut baro: vel
quicunq; alterius nobilis preeminē
tie: potentie: seu potestatis z excellē
tie: seu dignitatis existat. Frater fili
us vel nepos eoz ad tempus: vel in
perpetuum: seu quis alius vltra annu
ale spacium: quouis modo colore vl
causa per se vel per aliam personam
quomodolibet submittendam in se
natozem capitaneum patricium aut
rectorem: vel ad eiusdem vrbis regi
men seu officium noietur eligat seu
aliter etiam assumatur absq; licētia
sedis apostolice spāli p ipsi? sedis lit
teras concessionem licentie h̄ spālit
expm̄ctes. Quod si secus factuz fue
rit: nominationez assūptionē electioz
hi? decernimus esse nullas. Uex eti
am nominati electi z assumpti: si hi?
electioi: noiatōi seu assūptōi cōsen
serint: aut de ipsis quolibet intromi
serint intendentes z obedictes eisdez
z in hoc dantes ipsis noiatozibus ele
ctoribus assūptozib?: aut noiatōis ele
cti? vl assūpti auxiliū consiliū vel fa
uorez publice vel occulte cuiuscunq;
aditionis extiterint: eo ipso sentētiaz
excois incurrat. Et pceptozes quoq;

seu violatores p̄dictoz ab hi? s̄ntia ex
cois: p̄terq; i mozt] articulo absolui n̄
p̄nt: nisi p rōanū pōtificē: vl d̄ ei? pe
tita z obiecta licētia spāli: n̄ obstātib?
aligb? p̄uilegijs: eē d̄ elec. fundamēta

Excoicatio h̄ ipedictes visitatōez
monialiū fiēdā p suos superiores: p?
monitōez tñ.

La. 45.

Ips visitatores ipsos moni
aliū i premisiss ipedire p̄sū
pserit: seu aliq p̄missoz: nisi
admoniti desistat ipso facto s̄ntiaz ex
cōmunicacionis se nouerint incurfu
ros: p̄uilegijs z statut] consuetudi
nibus quibuscunq; in cōtrariuz n̄ va
luris. zc. extra de sta. mo. attenden
tes. in de. visitatores. de visitatoribus
loquitur monialium: qui debent sin
gulis annis visitare monasteria: ita
q; ordinarij debent visitare monaste
ria non exēpta z exēpta: etiam illa q
nō recognoscūt superiorē nisi papā.
Monasteria v̄o exēpta. q. s. ff. ordinū
exēptoz: vt camaldulēsiū: cisterciēsi
um medicātū habēt visitare prelati
eoz: q i visitatiōe huiusmodi debēt
inquirere z videre d̄ vestitu: ne sit va
nitas in eis: de clausura: d̄ continētia
d̄ ceteris nō fiendis z hi?: z cōpellere
eas ad religionē seruandā remedijs
opportunitis. Qd̄ totū p̄t trahi ex ipō
textu decre. ipos ordinarios visitate
auctoritate aplica vl p̄pa: vl superio
res ipsoz mōasterioz. Jo. an. ipedi
re: p hāc l̄raz puto q necēe sit ipedi
mētū p̄cedē z admonitōz seq: ad h̄ vt
locus sit pene huic: hoc dico qa vidi
quādoq; prelatos scribentes monia
libus q parent se certa die ad recipi
endū visitationez eoz: z in eisde l̄ris
faciunt mentionem q nullus ipediat

Talis enī admonitio fieri dicitur ut
 stat ab illato impedimento: ut loc^o sit
 huic pene: facit qd̄ scripsi de conce.
 p̄b̄c. cū nostris. glo. z. Sed nunquid
 illato impedimento fiet monitio no
 minatum: an sufficit generalis p̄ eo. p̄
 z contra facit. ex de vita z ho. cle. c. i.
 Jo. an. Ipso sc̄to. Est ergo iste casus
 q̄ sufficit monitio z absoluet ordina
 ri^o ex q̄ papa sibi n̄ referuat. Jo. an.
Excoicatio ̄ fungētes fraudulēter
 casū p̄ quē index ad aliquā mulierez
 p̄ testimonio mittat vel vadat.

Ca. 46.

Qui fingit fraudulēter aliquē
 casū p̄ quē aligs index mit
 tat ad aliquā mulierez p̄ testi
 monio: v̄l ip̄e index fraudulēter vadēt
 excoicat^o ē: ex d̄ ind̄i. mulieres. li. 6°.

Ca. 47.

Excoicatio ̄ igerentes se ad ha
 bēdū curā alicui^o p̄pli alteri^o ligue si
 ne l̄nīa diocēsani illius populi.

Quādoq; vna ciuitas v̄l oio
 cesis hz populos diuersarūz
 linguaz habētes s̄b vna fide
 varios ritus vel modos: tūc pōtīfex
 loci si vrgens necessitas fuēit p̄fule
 natōib^o illis p̄formē q̄ diuina illis offi
 cia celebret z eccl̄astica sacramenta
 ministret istruēdo eos parit^o z exem
 plo sibi vicariū cōstitūē p̄t i p̄dicti: q̄
 sibi p̄ oīa sit obediēs z subiect^o. Sigs
 aut̄ alit^o se igēit ipso iure ē excoicat^o
 d̄ offi. iu. o. qm̄ i plerisq;

Excoicatio ̄ eum q̄ se gēit p̄ papa
 cū n̄ ē elect^o a duab^o partib^o cardina
 liū z sequaces ei^o.

Ca. 48.

Satim^o vt si forte inimico
 hoīe superfermināte zizaniāz
 iter cardinales z substituen-

do summo pontifice non poterit esse
 plena concordia: z duab^o partibus cō
 cordantibus tertia pars concordare
 noluerit: aut sibi alium p̄sumpserit
 nominare: ille absq; vlla exceptione
 ab vniuersali ecclesia pontifex habea
 tur romanus: qui a duabus partibus
 electus fuit z receptus. Siquis autez
 de tertia partis denominatione con
 fusus: qz de ratione non potest esse si
 bi nomen ep̄i vsurpauerit: tam ip̄e q̄
 qui eū receperint excoicationi subia
 ceant: z. j. preterea si a pauciorib^o q̄
 a duabus partibus aliquis elect^o fue
 rit ad ap̄tatus officium: nisi maior con
 cordia iter cesserit: nullaten^o assumat^o
 z p̄dicte pene subiaceat si humiliter
 noluerit abstinē: ex d̄ ele. lz. Exceptioē
 z sic nulla exceptio pōt sibi oppōi: ni
 si d̄ heresi. 40. di. si papa. Alias eniz
 q̄tūcumq; precise ip̄e papa scribat: le
 gitima exceptio est admittēda: extra
 de officio dele. ex parte. z. s. d̄ rescrip.
 siq̄n. Ber. Inno. z Hosti. dixerūt q̄
 papa de heresi accusari possit: z n̄ ex
 cipi. z hoc tenet Arch̄. e. ti. c. vbi. li. 6.
 Partibus. **N**ūquid ille qui eligit cō
 putabitur inter duas partes, videtur
 qz sic extra de elect. cum in iure. z. c.
 cumana. Tamen cum dicitur in de
 cretali d̄ duabus partibus aliquādo
 obseruant cardinales: aliquādo n̄ p̄
 specialia eoz statuta. Ber in alijs ele
 ctionibus valet: qd̄ sit a maiori parte
 capituli: dum tamē seruet vna d̄ for
 mis: ex. e. qz. p̄pter. Item nota qz n̄ est
 ius papatus ei acquisitum in h^o i re
 ceptione: siue sit ad osculuz: siue sit ad
 obedientiā: siue ad incathedrationez
 nam eo ipso qz electus est ex sua au
 ctoritāte papatum recipere potest.

Lan. Dum ei eligit scilicet a duab⁹ partibus confirmat: et statim habet liberam et plenam administrationem. 23. di. In nomine domini. hec Ber.

Excoicatio d⁹ assumctes statum seu vitam beghinaz et bizochoz n⁹ pbatus et platos fouctes tale statum.

Ca. 49.

Sacra Romana ac venerabilis ecclesia cui fauete domino laudis merito presidemus: sicut religio et pia vota begnino fauore sequimur sic suspiciosos conatus insolentium hominum detestatur: videlicet ne sub ouina pelle gregem dominicum truculentia lupi rapaces innadant: sub pietatis imagine virtus heretice prauitatis obrepit: et sub pretextu conuersionis angelice incauti mentibus malignis spiritus illudet: cuius rei gratia sacris canonibus est interdictum ne aliquis nouum ordinem aut religionem innentat: vel habitum noue religionis assumat. Sed quicumque ad religionem venire voluerit ingrediatur vitam de religionibus approbatis. Nonnulli tamen prophane multitudinis viri qui vulgariter fraticelli seu fratres de pauere vita: aut bizochi siue bighini: vel alijs nominibus nuncupantur in partibus Italicis: necnon insule Sicilie comitatu prouincie narbonensis: et tholosane ciuitatibus et prouincijs alijsque diuersis citraque marinis: et ultra marinis partibus contra dictos canones habitum noue religionis assumere: congregaciones et puenticula facere: et superiores sibijpsos eligere: que ministros seu custodes siue guardias: aut nominibus alijs appellat: plurimos ad eorum sectam recipere: loca et de nouo con-

struere: seu constructa recipere in quibus habitant in communi publice medicantes quasi eorum secta ecclesia foret: et vna de religionibus approbatis per se temeritate danabili presumpserunt: et presumunt etiam incessant. Et ut ipsorum error veritas: et impietas religio repute: plurimi eorum regulam fratrum minorum et ordinem quem sanctus Franciscus instituit se profiteri: et ad litteram se conseruare commungunt: quos in obedientia generalis vel prouincialium ministrorum ipsius ordinis non morerent. Pretendentes se a sancte memorie Celestino papa 5. predecesore nostro habere status seu vite privilegium habuisse: quod tamen etiam si ostenderet non valeret cum bone memorie Bonifacio papa 8. predecesore non ex certis causis rationabilibus omnia ab ipso Celestino concessa: que per ipsum Bonifacium non continerent approbari viribus penitus euacuauerit: dictumque privilegium vite non inueniat per eundem Bonifacium approbatum. Quidam autem eorum dictum habitum et viuendi ritum a quibusdam episcopis seu eorum superioribus: vel alijs ecclesiarum prelatis concedere licuit contra formam concilii generalis. Nonnulli etiam ex ipsis asserentes se esse de tercio ordine beati Francisci prius cum voto: predictum statum et ritum eorum sub velamine talis nominis satagunt palliare: cum tamen in regula ipsius tertii ordinis talis viuendi ritus nullatenus sit concessus. Et quia in eorum baratrum facilliter ruunt: qui conceptus proprios patrum definitionibus anteponunt: ipsorumque quos plurimi sicut fide digna relatione percepimus a veritate catholice fidei deuiantes ecclesiastica facta despiciunt et errores alios studet multipliciter seiare

Cū itaq; talium dānāda temeritas ī
eiusdem fidei detrimentum fidelium
scandaluz: p̄fati minorū z aliorū ordi
nū obprobriū: z ī suaz: z ī aliaz mul
taz animarū perniciem redundare
noscentur. Nos sectaz ritum z statū
huiusmodi nō obstantibus premiffis
eorū excusationibus quas friuolas re
putamus: z quicquid per eos cōter
vel diuifim sub religionis conuentus
collegij: seu cōgregationis nomie vel
colore attētatum existit vel extitit: de
fratrū nostrorū consilio auctoritate
apostolica nullius fuisse vel esse de
cernimus firmitatis. Et quatenus de
facto processerunt: de cōsilio z aucto
ritate premiffa reuocamus oīno ac p
petue prohibitioni subijcimus: z ab
ecclesia dei penit' abolemus eisdē per
sonis: z alijs qbuscūq; sub p̄ca excōis
q̄ in eas: si secus fecerint incurrere
volumus ipso facto. In iūgētes exp̄s
se ne statū assūptuz siue sectaz z ritū
h' i ab ipsis sectent' vterius v' ipsuz
d nouo assumere q̄quo mō p̄sumāt.
Ep̄os quoq; z eorū superiores: z etiā
alios prelatos quoscūq; q̄ p̄dict' p̄so
nis v' alijs ritū vincēdi: z habitū sup̄
dictū p̄ter sp̄alis ap̄lice sedis auctōi
tate p̄cesserit p̄dē excōis iur' decer
nim' subiacē. Dignū ē ei adulterinas
plātatiōes q̄s nō p̄r celestis plantauit
s; humane auctoritatis audacia plā
tat ap̄lici culminis censura dinellat:
nec patiat' ī agro dñico p̄uēse cōgre
gatiōis vepes excrefcē: cui p̄p̄m est
diuina opitulāte gr̄a virtutes serere
ac vicia radicit' extirpare: illi ḡ zc.
Datum Ruuioni. 3. cal. Ianuarij.
Anno. 2. Jo. 22. Fran. de 3a. in de.
cū d̄ qbusdā. d̄ reli. do. allegat istam

extrauagantem: z etiam Pau. dicen
tes q̄ h' reprobaz status quorūdam
qui vulgāiter appellāt' fraticelli seu
fratres d̄ paupere vita: aut Bizochi
aut beghini: seu alijs noib' assumen
tū noue religionis habitū superiōes
sibi eligentiū: z gregatōes z conuenti
cula facientiū: nō obstante q̄ ordinē
seu institutionē ordinis a certis dicāt
ep̄is habuisse: cū talis vincēdi modus
nullatenus sit cōcessus. Per hoc dic
Pau. q̄ ibi ē reprobaz status beghi
nalis: q̄ videt' qdā noua religio p̄ter
auctoritatē sedis ap̄lice instituta.
Ex hoc infert' q̄ etiā si renunciarēt
pp̄ijs: nō ex hoc erūt approbate nec
religiose: ex quo nō habēt reglāz a se
de ap̄lica approbatā d̄ voto. c. i. li. 6.
Dicit. n. idē Fran. q̄ ī domo sua p̄nt
mulieres agētes p̄niaz vti quo habi
tu voluerint. Per h. n. q̄ vtunt' habi
tu z sili ad beghinas: nō sūt beghine:
ex q̄ nō gregāt' cū eis. Un̄ nō ē peri
culū aliquod ī hoc casu.

Excoicatio d̄ eos q̄ absoluti p̄pter
aliquē casū mortis ab eo q̄ alias non
poterat: si cessante īpedimēto nō se p̄t
tēt ei q̄ legitime poterat absoluerē.

Ca. 50.

Es qui a sn̄ia canonis vel
hois: cū ad illuz a quo alias
de iure fuerant absoluendi
nequeunt p̄pter iminētē mortis arti
culū: aut aliud īpedimētū legitimū
p̄ absolutionis b̄nficio habere recur
sū ab alio absoluāt': si cessate postea
periculo v' īpedimēto huiusmodi se
illi a q̄ bis cessantib' absolui debebāt
q̄ cito cōmode poterūt cōtempserint
p̄ntare mā datū ipsius s̄r̄ quo illi p̄
q̄b' excōicati erāt humili . . . epturi

z satisfacturi. put iusticia suadebit: d
cernim? eā de sniam reincipidē ipso iu
re: eē d sen. ex. eos. li. 6. Idē statuim?
de his quib? cū a sede aplica: vel a le
gatis ipsi? absolōis bñficiū a quib? uis
snis sequunt? iniūgit? vt ordinario
rū suoz: vel alioz quozumlibet susce
pturi pñiam ab eisde se respectui rep
sentēt z passis iniuriā: sen his quibus
pp hoc obligati existūt satisfactioez
exhibeāt cōpetētē si h? cū pñiū z mo
de poterūt n̄ curauerit adimplē: vbi
s. Canonis. Hic Jo. an. dinumerat. 37.
casus excōis: quos trahit ex li. 6. qui
oēs suprapositi sūt: exceptis duob?:
q. j. ponunt. Et excepti q̄tuoz. s. sniaz
sen excōicationē illā que ē s̄ Federi
cū impatorē: eē de sen. z re iudi. apli
ce. z illa q̄ est de reli. do. c. i. z duas q̄
ponunt in. c. i. de scismaticis. Et sunt
s̄ Jaco. z De. de colūna cardinales
z extra tenentes eos p cardinalibus:
z fontes scisma inductuz per eos.
¶ Que q̄tuoz snie idē hic non sunt posi
teiq: non videbat? expediēs vel vtilē:
De de anch. sup hoc. c. eos. plura no
tabilia ponit: z omisso pmo s̄dit. **¶**
nota q̄ quāq; q̄s non pōt absolui ab
eo: a quo de iure fuerat absoluedus.
Sed quis est ille cui hoc de iure com
petit. Dic q̄ a sententia canonis ille
absoluit cui canon seruauit. Alias
i. si nemini seruauit absoluit ordina
ri? Si vero ē snia hois ille qui ptulit
debet absoluere. Sed in eius defectu
vel negligētia si ē delegatus adit? de
legans: si est ordinarius aditur supe
rior: hoc pbatur de offi. dele. pruden
tiam. z de offi. iudi. ordi. ad reprimen
dam. **¶** nota q̄ ppter iustuz impe
dimentū pōt quis absolui ab alio q̄

ab eo a quo de iure fuerat absoluē
dus. Imminens autē piculum mortis
dī iustū impedimentū ē si imineat ali
ter q̄ ppter infirmitatez: puta timet
hostē capitalem: vel ē obsessus vel in
manib? p̄donis vel tyranni vel nauig
gaturus ē nauigia piculosa: vel patit
naufragium: vel itur? est p loca picu
losa. ff. de do. cā mor. l. 3. Istos z alios
casus: vide eē. e. qd de his. Hec Pet.
Inno. vero sup decretali. q̄uis. de se
ten. excom. declarat quosdā casus in
q̄bus absoluedus p sedem aplicā re
gulariter p violenta manuū iniectōe
absolui pōt in p̄dictis casibus citra se
dē aplicā. taliter autē absolutus tene
cessante dicto casu se p̄tare sedi apo
stolice. **¶** Prim? ē si incidit in infirmita
tez: et ex qua non iminet piculū mor
tis vt podagra vel quartana febris.
¶ Est inimicitia que timet in via. **¶**
ē inopia: vt si ita paup est q̄ non pos
sit h̄re expensas itineris. nā non ē si
bi p̄cipiendum vt mendicet. **¶** Quarta
senilis etas seu membrorū destitutōi
bus impedit? Si eim senescit lz fort?
videat? ad subeundū laborē: tñ qz pe
riculosū ē absoluetur. **¶** Item si tenere
tur in viculis. Ray. et in sum. dicit q̄
de his qui magne potentie sunt: z ita
delicati z debilitati q̄ laborem eundi
ad curiā nequeunt sustinere: papa est
s̄sulendus intimatis sibi circumstan
tijs facti z p̄sone: z iuxta ipsius s̄siliū
ē agendum. Dicit ibi glo. q̄ hoc ē in
telligendum: qñ nequeūt ire de facili
qd ad arbitriuz boni viri ē referēdū.
Si autem oino non pñt papa irre
quisito possunt absolui: sicut notauit
Alanus in. c. mulieres. Et querit hic
Pau. de ancho. **¶** Utrum ista solutio
d

que potest fieri propter iustum impe-
dimentum ab alio q̄ ab eo qui debz
hēat locū in excōicatis alia rōne q̄ p
injectionē manūū: z Inno. quidē dic̄
q̄ hz locū solū in excōicatis p̄p̄ ma-
nuū injectionē: sed si al̄s sit excōicat̄
a iudice vel a iure: z absolui possit in
mortis articulo: ar. s. e. a nobis. ij. In
in casibus q̄ ponunt. s. c. q̄uis. d̄ qui
bus dictū ē: non hz locum s̄ t̄m ab ex-
cōicatore vel alio ad quē spectat ab-
soluendi sunt. Et ita notat z ipsū alle-
gat Jo. an. in nouella. in. c. q̄uis. Sed
hic dicit idem Jo. q̄ iste tex. facit cō-
tra istam opinionem dum dicit. Ab
alio absoluat. z. s. in prin. c. hui⁹ ḡna-
liter dicit ab hoie vel a iure: z sic de
alia excōicatiōe q̄ illa que p̄ manūū
injectionē infligitur. Locum hēt ista
absolutio ab alio p̄p̄ter iustū impe-
dimentū pueniens ex multis causis:
vt. c. ea noicit. z. c. q̄uis. z. c. q̄ de his
4. nota q̄ absolutus ab excōicatiōe
ex cā ab alio q̄ ab eo a quo debuissz
cessante cā illa tenet facere id q̄ pri-
mo tenebat. s. p̄parē coram suo indi-
ce. Et aduerte ad quē finē dz cōpere
ad hunc. s. vt mandatū suscipiat non
vt ampli⁹ absoluat. z nota q̄ ille qui
absoluit ab excōicatiōe dz satisfacē:
q̄ intelligit iuxta p̄p̄rias facultates
Et p̄ hoc inferi Archi. facultates ec-
clesie quas ad vsuz hz ad hoc non te-
neri. i. 6. q. 6. §. vlti. Pro hoc facit cle.
nolentes. de hereti. / 5. nota q̄ hic di-
citur cum cōmode pot̄ ire ad eum: a
quo fuerat absoluendus: qualiter si
t̄m debeat hoc verbum cōmode: vid̄
q̄ notatur in cle. si quis suadente. de
pe. glo. antepenult. ibi. Jo. an. super
verbo cōmode poterit. dicit idem de

sen. ex. decetero. Dicit ibi decretalis
q̄c̄tius oportunitatez habuerit. Ad
exponit ibi Hosti. i. cessante impedi-
mento z aliquo modico tpe indulto
quo sibi de necessarijs valeat p̄uidē
Et p̄ hoc pz q̄ nō creditur circa hoc
absolute: sed iudex hēbit hoc arbitra-
ria: alias ipse absolut⁹ a friuolis excu-
sationib⁹ frigidis caloriz z his s̄ilib⁹
constitutionem eluderet: facit de do.
et contu. cum olim. Nec obstat q̄ de
occulta re z anime periculo querit̄
et sit sibi credēdum: de homici. signi-
ficasti. z. fateor id veruz in foro p̄na
li: de sponsa. tua. z. quo ad vinculu⁹
occulto s̄hendum. Unde ex quo s̄ntia
hz de moza: scire se debet excōicatus.
Iudex t̄m eū non denunciabit nisi p̄-
us eo vocato p̄ coniecturas viderit
illum morosum cognitione sup. hoc
p̄missa s̄naria. i. e. p̄ in fi. Dec Jo.
an. Archi. vero sup. c. cupientes. d̄ elec.
li. 6. tractans hoc verbum. Cōmode
dicit inter cetera q̄ iudex inspecta q̄-
litate p̄sonaz viaz z t̄poz arbitrabi-
tur quō commode possit fieri z die-
tas maiores vel minores. ff. de verb.
oblig. continuus. §. z. Considerando
dietas vulgares quas homiēs facere
s̄sueuerunt s̄m id q̄ dictum ē. s. e. li.
de rescrip. statutum. Si autem diete
vulgares non appareant ipse iudex
referat se ad legales: videlz cōputan-
do. zo. miliaria p̄ dieta. Et si s̄ca vna
cōputatione supsit t̄m unuz miliare
p̄ illo dabit vnam integrā dietam: vt
notatur. z. q. 6. propter. in glo. Et si
fuerit longa viaz distantia: equum ē
in septimana vnum diem pro quiete
dari. Nam mensis datur ad paran-
dū se. zo. vero dies ad expectandum

Et hoc pbat lra ista Comode Non enim possz commode venire per. 20. vel. 30. dietas sinue absqz alia intermedia quiete: ad hoc. 63. di. cum long. Debet iudex arbitrari benigne tepus itineris: ad hoc eē d offi. dele. cōsuluit. Et cōputabunt diete a loco a quo iter arripuit sine fraude. Sufficit enim fm hanc lram qz non sit i negligētia vel fraude. 6. nota in. 5. idē ibi: quibusuis alijs snijs. qd papa et legatus absolunt a quibuscūqz snijs excoicationis: qd Jo. mo. intelligit d sententijs iuris non hois. Nam vt dicit papa et legatus non solum absolunt ab illis de stilo curie: sed et mittunt: nisi in casu quo delegatus non posset absoluere vel mortu⁹ esset: nec alius successit in delegatione. Idem putat quādo successor bene succedit in delegatione: sed non ē spes de festina puisione. Putat etiā Jo. mo. in p dicitis casib⁹ delegatoz: si absolutus non peat non reincidat ipso iure: nisi in eo qz appareat viciata. hec oīa cessant si late recipias lram vt verbum sonat hic: et in prin. huius capituli: qd ē loquitur generaliter de vtrisque ex pmit. Et hoc t3 Jo. an. s. qz in quibuscūqz snijs iuris et hois locum habeat qd hic dicitur qz reincidat ipso iure nisi pareat et cōpareat post absolutionē: vt hic dicitur. Itē nota qz Archi. exponens verbū Cōtēpserit. dicit qz continere dicitur hoc ipso: qz iusta cā cessante se non presentat illi a q fuerat absolucdus: vt nota. z. q. 7. metropolitanum. Idem Jo. an. Itēz ponit Pe. de ancha. cum quis teneatur se personaliter presentare semp pro absolutione obtinenda cessante impe

diemento. Accessus ad absolutorem vtrū tale absolutionez quis pot petē p pcuratozē. et Hosti. dicit qz non: s3 Inno. dicit qz si iusta cā subest: pot peti absolutio p pcuratozē etiam i absentia. Archi. etiam in isto. c. mittit ad notata per spe. in ti. de pcur. 5. i. Et ibi dicitur qz pcuratoz constitut⁹ specialiter p petenda absolutione sufficit: ita seruat curia vt ibi dicit. Ad hoc facit qz quis se repñtat: aut i psona ppria aut p pcuratozē idoneū di. is. eps. Et dicit Pe. de ancha. qz a snia interdicti et suspensionis pot peti absolutio p pcuratozē: qz nec solennitate forme nec absolutionē desiderat et in hoc oēs concordant. Item dicit Archi. et Pe. de pal. qd patet ex principio huius capituli qz p mortis periculum: vel aliud impedimentū qd cū qz ab alio qz ab eo ad quē de iure absolutio ptinet excoicatus absolui non debet: si haberi potest ad illuz recursus: vel ipsius copia. Idem dicitur in directorio iuris li. 3. ti. 4. scilicet d ab solutione ab excoicatione iuris. Et s dicitur ibi qz qñ aliquid istoꝝ non potest fieri: tunc absolui debet et potest: et semper eps est requirendus si pot haberi: aliter sufficit simplex sacerdos: vt notauit Inno. extra. eo. c. nuper. Et est iniungendum ei qz cessante impedimento teporali se illi qui sit p hoc pot representabit: sed vbi est perpetuum impedimentū non est hoc illi iniungendum fm Archi. Sallit b⁹ in casibus in quib⁹ nullus absoluere potest nisi in mortis articulo: vt i falsarijs lrarum pape: et in sequentibus hostiliter cardinalem: et iniuriose vel temere episcopū vel bannientē: et in

religiosis vel clericis secularib⁹ inducentibus ad vouendum eligere sepulturam etc. Ponuntur in eodem libro quidam alij casus in quibus soluz in articulo mortis sicuti et expresse hoc habes in sententijs processibus annuallis qui fit in curia per papam: vt b⁹s. j.

Excoicatio 3 clericos locantes domos manifestis vsurarijs alienigenis fenus exercētibus.

Cla. si. Clerici q manifestis vsurarijs alienigenis aut alijs n̄ ozūdis de terris ipsoꝝ ad exercēdū fenus: vel fenus exercere volētib⁹ domos locāt vel alio titulo quocūq; cōcedunt sunt excoicati: nisi sint patriarche archiepi vel epi: qui prelati nō excoicationem sed suspensionem ipso facto incurrunt. Et si per mensē hoc sustinuerint terre ipsoꝝ quādiu in eis ijdem vsurarij morātur: extunc ecclastico subiaceāt interdico: et de vsur. vsuratum. li. 6. Ubi dicit Jo. an. i. gl. q manifesti vsurarij dicūtur illi dōq; notorium est de iure. Ut q; confessi vel condemnati vel de facto: vt q; habent opis euidentiam: que nulla possit tergiversatione celare: vt q; tenet altare suum paratū. Item fm De. de perusio sunt manifesti vsurarij qui p iudicis publicationē vel clarā pbationē: vel quoꝝ pbatio est in euidenti z manifesto: vt q; z si nō exerceant palā z notorie vsuras: tū per modicā causē examinationē erūt manifesti: vt q; apparent libri suoz ratōnū: vt notat Archi. in. c. q; q; eo. ti. vel cū corā sacerdote z testibus publice fatētur se eē vsurarios manifestos z onidūt libros rōnum: fama ē cū ad mimiculis in hoc sufficeret: ita tenet

Sede. de senis in silijs suis. Item fm Jo. an. z Lapuz ex vnico actu potest dici vsurarius manifestus: si ille pōt pbare. Item pōt eps statuere modū quo quis censeat vsurarius manifestus: cū possit ius cōe fortificare per penam: vt notat Inno. Item si testator mandat in testamēto restitui omnes vsuras p eum extortas non exp̄sis psonis quib⁹ extorsit: nec exp̄presso q̄tum extorsit: ex hoc nō d̄ vsurarius: q; confessio illa nil operat̄ ex quo q̄titas non exp̄mitur. Item an fuerit manifestum pōt recipi pbatio p mortē vsurarij. Dec. De. de perusio. Item dicit Jo. an. in glo. q; si locans ignorat ipsum esse vsurarium: pbabilis ignorantia excusat eum. Ex quo aut̄ scit d̄bet eum expellere. glo. super v. titul⁹. puta pignoris commodati z huiusmodi. Et idem si sine vllō titulo illuz ibi esse permittat. Sed si vedit vel donat non videtur locum habere constitutio h̄z Huil. vic idē eē i hoc cāu.

Excoicatio 3 impediētes seq̄strationē factā p ordinarium sup aliquo bñficio: ex eo q; vna s̄s̄a diffinitina ē lata contra possessorem apud sedem apostolicam.

Diffinitimus vt si vna contra possessorem diffinitina sententia super beneficio apud sedem duntaxat apostolicam in petitorio vel possessorio pmulgata: beneficium ipsum a possessore hui⁹ mōi: oñ tamen triennio pacifice antea possessum ab eo non fuerit p loci ordinarium apud aliquā idoneā psonā sequestrat̄ etc. Sigs aut̄ sequestrationē h̄i impedire: vel fructus sequestratos q; quō p̄superit occupare: excoicationis

sniam incurrat ipso facto a qua nisi
 impedimento prius amoto et occupa-
 tis p eū fructibus restitutus nullate-
 n^o absoluatur: et nihilomin^o si fuerit
 de litigantibus cadit a iure suo: nec
 obstat si de nullitate snie oppōatur;
 e^o de sequestra. c. i. in cle^m. Una so-
 la. multo fortius si plures Jo. an. Co-
 tra possessore. Si ergo \bar{h} petitores p
 possessore fertur snia non fit seque-
 stratio. Itē si inter duos vel plures
 petitores fert^r snia p vno \bar{h} reliquis
 vel reliquos nō fit sequestratio. Itē
 si fert^r \bar{h} possessorem: non tñ p peti-
 toze qui forsan ad p^ruationē agebat
 non ē locus sequestratōi. Jo. an. Dis-
 finitua. In iter locutoria non h^z locū
 constitutio. Est autem interlocutoria
 que inter pncipiū et finē cause fert^r su-
 p his que incidunt et emergūt. Difi-
 nitua vero principalē questionē dif-
 finit: de quo satis in spe. de snie plati-
 one. Jo. an. Sup beneficio ecclesiasti-
 co. Si \bar{g} inter petitorē beneficij et pos-
 sessoze eēt questio aliqua psonalis v^l
 realis diffinitua non eēt loc^o p peti-
 toze \bar{h} stitutioni. Jo. an. Promulgata.
 p auditores curie a quoz sententijs
 appellatur. Joh. an. bñficiū. Nota qz
 non fructus tñ sed eēt beneficiū seq-
 stratur. Jo. an. et si illud beneficium
 sit dignitas vel psonat^o: vel curaz ha-
 bet aiaz: vt dicitur in ipsa de. Trien-
 nio. Ista duo requirunt ne fiat seq-
 stratio. s. qz pacifice sit possessū et trien-
 nio non inchoato: sed cōsumato trien-
 nio. Jo. an. Ordinarium. non distin-
 guit an ad illū spectet institutio. Nec
 ne restitutus. Non sufficit cautio \bar{h} re-
 situendo: et si fructus non extant ipo-
 rum estimationē. Jo. an. Nullatenus

p istud videt^r qz absolutio \bar{h} hec non
 teneat: cui concor. e^o de sepult. c. i. In
 \bar{h} rium videtur cū hec forma sit a iu-
 re data non ab hoie: facit qd scripsi
 p^o Hof. de resti. spo. c. vlt. Vide quid
 dicā. j. de iurepa. c. i. \bar{h} bi videtur vice
 qz t^z talis absolutio: \bar{h} fit puniendus
 qui sic absoluit. Remittit. etiaz ad no-
 tata: de sen. ex. venerabilibus. \bar{h} . vbi sē
 li. 6. Et ibi dicit qz tenet iusta absolu-
 tio: dūmō habeat sup hoc iurisdictio-
 nē. Sicut etiam tenet iniusta excoica
 tio. z. q. 3. c. i. quia par ius voluit esse
 dominus soluendi et ligandi: de pe-
 di. i. verbum.

Excoicatio contra clericos et reli-
 giosos qui inducunt aliquos ad iurā-
 dum vel vouendū vel pmittendū vt
 sepulturam eligāt apud ecclesias eo-
 rum: vel electā non mutant pape res-
 tuatur.

Cap. 53

An tamerarios violatores.
 \bar{h} stitutionis illius que religi-
 osis vel clericis secularib^o p-
 hibet: ne aliquos ad vouendū iuran-
 dū: vel fide interposita: seu alias pro-
 mittendū inducat vt sepulturas a pō-
 eoz ecclesias eligant: vel iā electā vl-
 terius non imutēt: si sem sniam pena
 in dicta \bar{h} stitutione p^rtenta in suo per-
 durante robore incurrere volum^o ip-
 so facto a qua ab alio q^m a sede apli-
 ca: preter q^m in mortis articulo nulla-
 tenus absoluendos. Nullis pñilegijs
 aut statutis cuiuscunqz tenoris existāt
 in contrarium sup his valituris: e^o \bar{h}
 pe. cupientes. in de. Constitutionis.
 Nec \bar{h} stō hē^t de sepul. c. i. li. 6. Sentē-
 tiam. s. excoicatis: de qua dixit vltio
 et illā. \bar{h} . vocauit sniaz relique sē pene
 contenta. Punit illa constitutio eli-
 d 3

gentes sic sepulturā ex voto iuramēto et hi: vt quo ad sepulturā itestati decedant. Itē punit alliciētes pdictis mōis. s. p. votū vel iuramētū et hi: q. si eos sepelierint restituē tenent cor pora si petunt: et oia que pueniūt ad eos rōne sepulture infra .io. dies: alis ipoz eccle vbi sepulte fuerūt: et eoz ci miteria sūt inter dca Jo. an. Absoluē dos. Hic respicit hunc vltimū casum tñ sic sepātū ab alijs. nā ab excōicati onib' alijs q. ponunt ī pdca cle. absol uūt ordinarij: ab hoc autē papa. Nota tñ q. ex hoc non tollit qn aliquis pprio motu possit vouere. vt iurare in aliquo loco eligē sepulturā. Et q. fecerit debeat obſeruare: dūmō n̄ idu cat ad hoc p. pdcos et mōis pdictis. Itē si cleric' vel religiosus consilio vel suasiōne inducat aliquē ad eligendū sepulturā in eccle sua: non tñ ad vo uendū vel iurādū vel alias pmitten dū: s. non videt q. incidat ī canones cū sic dicat text'.

Excoicatio s̄ religiosos exeuntes claustrū ad audiendū leges vel phy sicā: et s̄ habentes dignitatē: et s̄ ones sacerdotes.

Cap. 54.

Onter religiosas psonas ex eūtes ad audiendū leges: vel physicā Alex. pd. n̄ oliz sta tuūt ī consilio turonensi: vt nisi infra du oz mēsiū spaciū redierit ad claustrū sint excōicati et ab oib' enitēt: et ī nlla cā si p̄ociniū p̄stare voluerit audiā tur. Reuersi at ī choro mēsa caplo et cetis vltimi s̄m existāt: et nisi forte ex misericordia sedis aplice: toti sp̄e p̄mōtionis amittant. Uex q. nōnul li ex talib' pp̄ quozūdā opiones di versas excusatōes aliq̄s assumebant

illos volētes vt decetero ipso facto s̄niam excōis incurrāt: districte p̄cipi endo mādam: q̄tenus tā a dioceſais et capitulis ipsoz q̄s a ceteris ep̄is in quoz dioceſib' et hi' student: tales ex cōicati: et pdictis penis obnoxij publi ce nunciatur: q. vero theologie stu dium cupim' ampliari etc. Ad archi diaconos decanos plebanos p̄posi tos cantores et alios clericos p̄sonat' h̄ites necnon p̄sbyteros: nisi ab his infra spaciū p̄scriptū desiterit hoc extendi volumus: et appellone post posita firmis obſuari. Hono. 3. ex ne cle. vel mo. sup. spe. De. de perusio su p̄ ista decretali sup. spe. sic ait. Scien dū q. ē triplex p̄hibitiō p̄sonaz quo ad audiendum leges vel physicam. Quidā. n. p̄hibent rōne p̄fessōis: q. dā rōne ordinis: q. dā rōne beneficij. Quātū ad p̄mos. i. de p̄fessis exp̄sse vel tacite: p. q. non p̄nt exire claustr' ad legendū vel audiendum leges vt physicam: vt hic et ex. e. non magno. Contrafaciens si monit' non redijt infra duos mēses ad claustrū excōi cat' ipso iure vt hic. S. dubitatur a quo tpe incipiat hoc tps duoz mēsi um. Glo. dicit q. a die publicationis p̄tōnis. Alij dicit q. a die ex q. exijt claustrū. Et hec ē opinio Inno. Hof. et Vincen. et addit Vin. q. cōputatur istud tps ab exitu monasterij. s. hac d. cā. Tertij dicunt q. a die a quo icipit audire legē vel physicā: qd est veri' Hosti. et Arch. dicit q. et si audiat se mel infra duos menses ē excōicatus s. Hof. et Vin. dixerūt expectādū eē sine duoz mēsiū anq̄s incurrāt penā Et Jo. an. credit hāc opionē eē vāz Et etiam doctoz tali religioso scient

p̄cipās. s. i. docēdo est excoīcat^o: c̄t si
 ipse religioſus bitū n̄ dimittat: z hoc
 quo ad leges vel phyſicā: z c̄t si de li
 centia ſui prelati leges v̄l phyſicā au
 diat f̄z Archi. z Lapū: qz decretales
 non magno. z ſuper ſpecula. diſtictē
 loquunt. Quo ad ſcōdos. i. rōne ordiſ
 phibent̄ audire leges z phyſicā ſa
 cerdotes t̄m: vt. c. ſup ſpecula. Cōſti
 tuti ſūt i alijs ordinib^o ab hi^o: vt. c. cuz
 ex eo. de elec. li. 6. Quo ad tertios. i.
 rōne biſicij phibēt̄ audire hi^o ſci
 entias p̄ſtituti in dignitate curata v̄l
 non curata vt hic. Si aut̄ hēat eccle
 ſiam pochiale: z non ē ſacerdos: non
 phibetur audire hi^o ſcias: niſi talis
 eccleſia ſub ſe hēat capellas. Itē reli
 gioſus egrediens monaſteriū ad au
 diendum ſcias non phibitas: vt the
 ologiam z ius canonicū: ſi hoc facit
 ſine l̄nia ſui prelati excoīcationē icur
 rit. Idē ſi cū l̄nia vadit: ſed bitū non
 portat: z doctor qz ſciēter hi^o p̄cipat
 talem docēdo vel retinendo i ſcholiſ
 pari l̄nia ligat̄ ſm Lapū. Abbas aut̄
 nō exemptus ſi vult ire ad ſtudia cō
 ceſſa eps illi^o dioceſis hēbit p̄ſilium
 illi^o monaſterij ſeu p̄uent^o. Et ſi viſū
 fuerit expedire poſſit l̄niaz dare: t̄m ſi
 ſine l̄nia epi vadit n̄ videt̄ ligari p̄ca
 excoīcationis ſm Archi. Exeuntes. ſ.
 de clauſtris ſuis ſtatuit. ſ. eo. tit. non
 magnope. Meſiū a tpe ſiue h^o p̄ſtō
 nis ſiue publicationis p̄numerande:
 z niſi deſiterint ipſo facto ſiſiam ex
 cōicationis incurrūt. Et verba iſta q̄
 hic ponunt̄ v̄lqz ad verum. qz ſūt cō
 ciliij turonēſis. ſ. eo. non magnopere.
 Ber. Audiantur. tanq̄ ipſo iure ex
 cōicati: alias etiam monachi z canōi
 ci regulares ab aduocatiōe repellūt

i6. q. i. alia ē. Niſi p̄ vtilitate eccleſie
 ſue abbate nihilomin^o imp̄ate. Ber.
 Admittant. Nota qz abbates v̄l epi
 cū talibus diſp̄ſare nō p̄nt. Ar. 3. ex
 de ſen. ex. cum illoz in ſi. Sed hoc ad
 terrorem alioz z cautelam ſtatutum
 fuit: vel quo ad dignitates intelligit̄
 hoc: illud quo ad honores. Ber. Pe
 nis. ſ. q. p̄moneri non p̄nt ſine diſp̄
 ſatione apoſtolicę ſedis z alijs ſupius
 poſitis. Preſcriptū duoz menſium
 cōputandū a tpe publicationis hui^o
 p̄ſtōnis: qz aū publicationē non tene
 tur: ar. ſ. de p̄ſti. c. z. Ex quo enim cō
 ſtitutio publice p̄mulgata ē z publi
 cata quilibet tenetur ad eius obſer
 uantiam poſt duos menſes. In aūc.
 vt facte noue conſtitutiōnes circa p̄n
 cipium: colla. 5. i6. di. qd̄ dicitis. ſ. nō
 ante. 32. q. 4. dixit ſara. Sed cū iſta
 conſtitutio iam promulgata publica
 ta ſit iā diu: nullus habet excoīcatio
 nem. Sed nunquid epiſcopi poſſint
 tales abſoluere. Credo qz ſic: quia cō
 ditor iſtius conſtitutionis non reti
 nuit ſibi abſolutionem quo. ſ. ad ex
 communicationem Ber. Extendi ſc̄a
 licet predictas penas de quibus ſupe
 rius facta eſt mentio. ſ. qz ſunt excom
 municati zc. Et ita videtur qz iſti ſp̄
 promotionis amittant: niſi cum eis p̄
 ſedem apoſtolicam fuerit diſpenſa
 tum: ſicut dicitur. ſ. de monachis. In
 ducit quaſdam allegationes in con
 trarium: et tandem concludit dicēs.
 Tutius eſt dicere qz incurrant om
 nes predictas penas: cum littera hoc
 expreſſe dicat: dum dicit hoc exten
 di zc. z ſupra vbi dicit. Predictis p̄cis
 obnoxij zc. Ber. Nota qz dic̄ Ar
 chidiaconus ſuper iſto capi. qz tales

audientes s^m Inno. & Hoff. habent
duos menses anteq̄ ligent^r per id q̄d
bētur in precedēti. c. super. in fi. & ista
etiam fuit ibi sententia Uincē. qui di-
cit q̄ isti duo menses incipient i exi-
tu ipsius monasterij. Sed Hosti. eti-
am dicit q̄ si semel audiat ligatur.
Et littera sequens multum fauet snie
Hosti. Et rīde ad illā l^ram. Nisi ab
his rē. q̄ ibi non respicit religiosos: s̄
sc̄lares t^m clericos psonatus hūtes.

• Et nota s^m Hosti. q̄ solus papa dis-
pensat cū irregularib⁹ exeuntib⁹ ad
audiendum leges vel phisicam vt p
moueantur. Hoc etiā pbatur in spe.
de le. §. nunc dicenduz. Huil. & Hof.

Item nota q̄d dicit Inno. q̄ si i clau-
stris audiant sine legant monachi n̄
ligantur ipsa constitutione. Sed dic-
cum Hosti. esse verum istud quo ad
verba ipsius: mens tamen eius refragatur
oio: vñ non sine mysterio pōit
hec littera indistincte. Docere intelli-
gō vbiq̄q̄. Nā effectus videt^r suis-
se cā repulsina p̄dicte cōstitutionis fi-
nalis.

Nota q̄ tales sc̄ie religiosi n̄
dgruunt cū eis exercitium earum i-
terdicat. Et hec cā nunq̄ cessare pōt
ḡ nec eius effect^r: eē de pe. & remi. cū
infirmitas. Archi. Idem Pe. de pe-
rusio qui & scribit. Dicebat Jo. sup
decretali. Non magnope. q̄ si religi-
osus exijt claustrum sibiūpsi legens
vel studens in legib⁹ ligatur hac pe-
na. Sed & p̄fessus accedēs ad p̄ncipi-
um: vel repetitionē socij incipiētis in
legib⁹ cā honoris: dicit Jo. idē q̄ liga-
tur quo ad verba: q̄ constō hec phi-
bet auditū ex mēte n̄ ligat.

• Nota ēt
q̄ istud q̄d inter d^r clericis. s̄. noīatis
in p̄dicta decretali sup specula. in fi.

Audire. s. leges vel phisicam dclara-
tur per Bonifaciu⁹ non extendi ad
eos qui obtinent parochiales ecclesi-
as rōne h⁹ modi ecclesiāz: nisi eedem
ecclesie fuerint plebanie sub se capel-
las habentes in qbus instituant^r cleri-
ci p̄petuo nequeūtes ab ipsis absq̄ cā
rōnabili amoueri: eē ne cleri. vel mo.
statutum. li. 6. Ubi dicit Jo. an. q̄ iō
dicitur rōne ecclesiāz: q̄ si haberent
dispensatiue vel alio modo persona-
tum cum illis ecclesijs bene tenentur
constitutione: vnde si essent presbyte-
ri tenent: non rōne eccle^{ie} sed ordinis
vt. s̄. dixi. Itē q̄d dicit Capellas. Idē
videtur tenendum: & tutius si vnica⁹
habet capellam: non obstat ar. a ver-
bis. s. pluralis numeri: quia non dic-
hic: nisi fuerit plebania habens capel-
las: sed dicit in plurali plebanias ha-
bentes capellas: & pluralitatem ca-
pellarum ad pluralitatem plebani-
arum referam: ar. s̄. de p̄uile. vt p̄u-
legia. Et q̄d dicit ab ipsis intellige ple-
banis vel capellis. Et melius Johan-
nes an.

Excommunicatio contra religio-
sos p̄fessos si dimittūt habitum te-
merarie: vel si accedunt ad studia lit-
terarum sine licentia suorum prela-
torum.

¶ **I**tem. 55.
Habemus ne decetero ali-
quis quancunq̄ religionem
tacite vel expresse p̄fessus
in scholis vel alibi temere habituz re-
ligionis sue dimittat: nec accedat ad
quenis studia l^rarum nisi a suo pre-
lato: vel cū consilio sui conuentus vt
maioris p̄tis eiusdem sibi eundi ad
studijū l^ria p̄mit^r accessu. Sigs horuz
temerarius violator extiterit excois

incurrat s̄miam ipso facto: eē ne de. l. mo. vt piculosa. li. 6. Religionē quam cumq; dū tū approbatā. s̄. de voto. c. i. li. 6. Jo. an. Expresse. In casu isto n̄ ē differentia inter tacitā ⁊ expressam Jo. an. Professus. Nota p̄fessū non posse redire ad sc̄m: qd̄ dic vt de re gu. consulti. Jo. an. Remē. ex cā eim l̄z habitum transformare si iusta sit: puta timor vt. s̄. de vi. ⁊ hone. de. cle. rici. Jo. an. Habitū supiorē. Jo. an. in nouel. vnde ⁊ idē eē de re. iu. li. 6. sup regula vltima ī nouel. dicit q̄ hec regula. s̄. certum est ⁊. facit ad questionē disputatā hic p̄ dñm Guido. d̄ pe tralata: de monacho q̄ bene fert hitū monachalē sed cooptū habitu clericā li q̄ sit apostata: qd̄ videt̄ hodie ap probatū p̄ de. de vi. ⁊ hone. de. qm̄ in p̄mo. 2. cū iste religiosus iustā cām transformationis sui habitus non al leget: indubitanter dico ipsū esse apo stataz. Dimittat. A deo habitus ē an nexus ossib⁹ monachoz q̄ in quocū q; loco s̄sistentes: siue ī lecto quiescē tes s̄stanter eo vti debent: vt hēc. 20. q. i. vidua. ⁊. 23. di. sanctimonialis. vbi dicitur q̄ eo habitu semp vti debet. Sed non videt̄ q̄ illud semp sit ita amare intelligendū vt p̄sona p̄ma fa cie sonare videt̄. 21. q. 4. sine ornatu. ibi. Extra domos ⁊. Dic q̄ illud lo quit̄ de clericis secularib⁹: q̄ non ita sunt astricū vt monachi. ⁊ si ī scho lis vel alibi dimiserint sine cā monachi habitū suum: licet postea ad male dimissum habitum reuertant: etiā si postea sint: vel efficiantur bone fame non poterunt eligi in abbates: ar. i. q. 7. si quis omnem. Et huiusmodi sn̄e fuit Lan. ⁊ Jac. de al. ⁊ Pe. qui dixē

runt q̄ non solū talis ē religibilis sed electus deticeretur. Archi. Non pu to q̄ monachus in cella sua dimittēs habitum: vel dum balneum intrat in occulto: vel iacens sine habitu liget̄ hac s̄tōne. Alias p̄nci inuenirent̄ non ligati: sed qm̄ exhibet se s̄spectib⁹ hominum sine habitu in habitu laica li vel clerici seculari sine iusta cā tūc ligatur Jo. an. in nouel. Quauis vt dictum est deberet semper ex hone state religionis deferre habitum: nō tamen videtur q̄ icurrat excommu nicationem in stando sine eo ex ali qua causa rationabili. Puta vt dor miendo melius quiescat: vt inducdo sacras vestes non appareat gibb⁹: vt querat pulices vt se balneet: ⁊ aprius sc̄ndat aliquod lignum ⁊ huiusmodi: quia sic non videtur temerarie dimit tere. Amen etiam in huiusmodi cō uenientius esset non dimittere. Si au tem dimittat vel habitum trāformet vt faciat aliquod malum: vt sc̄licet fornicetur ⁊ huiusmodi: non est du bium q̄ est excommunicatus secun dum Pet. de pal. in. 4. Si etiam di mitteret volens transire ad aliam re ligationem: vt sic citius reciperetur eti am incideret in sententiam. Dic̄ eti am Petrus de pal. in 4. q̄ qui iocosa leuitate ad horam vt currat: vel lapidem proiciat: deponit habitum non incidit̄ in sententiam. ⁊ non est verisimile papam in minutis ta men laqueum posuisse: hec ille. Que uis. Hoc dicit vt comprehendat eti am studium theologie: siue iuris ca nonici ⁊ huiusmodi. Ratio esse po test: quia monachus debet suo clau stro esse cōtentus: vt. i6. q. i. qui vere.

Et ei a canone p̄cipit̄ vt itra claustr̄
moret̄ vt. e. q. i. i. r̄. Nā mortu⁹ d̄r esse
mundo. Dicit tñ Jo. an. q̄ theologia
z decre. legē p̄nt̄: q̄ s̄ scie pietatis. z
di. figs gr̄maticā. Archidi. P̄lato
i. abbati vel alio q̄ t̄z vicem abbatis: q̄
pp̄rie d̄r suus p̄lat⁹. s̄z nunqd poterit
eps dare talē l̄niam. s. eūdi ad scholas
Nō credo nisi interueniat cōsēsus ab
batis: vt hic ar. iz. q. i. non dicatis. It̄
nunqd extendat̄ pena ista ad abba
tē. Multa inducit Archi. ad p̄bādū
q̄ cadat in penā: tādem dic̄ q̄ in l̄nīa
abbat̄i obtinēda noīe plati videt̄ ep̄s
p̄neri. Et tunc si abbas voluerit ire
ad studia s̄faz eē suū monasterium
hēbit cōsiliū p̄uent⁹ illi⁹ mōasterij: z si
visū fuerit poterit l̄niam ip̄tari. Sed
obstare videt̄ illud relatiuū sui qd̄ se
gē: qd̄ videt̄ respicē imēdiate platu⁹
ipsi⁹ mōasterij z sic non ep̄m: z s̄z h⁹
pōt̄ dici q̄ q̄uis abbas male faciat si
vadat p̄ter l̄niam ep̄i ad quīs studia
s̄faz: non tñ videt̄ ligari hac p̄ca cō
stōnis cū sit penal⁹ z restringi cōuenit
magis q̄ laxari. Archi. z qd̄ i si. d̄r d̄
l̄nīa ep̄i: videt̄ h̄re locū i monasterio
nō excēpto ab ei⁹ iurisdicōe l̄nīa: z tē
pōt̄ oīa sine qb⁹ i studio cōmode esse
n̄ pōt̄: qd̄ dic vt nota. z. q. z. cū pasto
ris. Jo. an. z s̄dit archi. q̄ si mutuuz
s̄bit tenebit mōasteriū vsq; ad p̄ba
bilē mōz: nisi actū fuiss̄ q̄ ali⁹ p̄ mo
nacho s̄p̄t̄ inuenir̄yt pp̄iqu⁹ vel ali
us. Si at̄ obligaret libros l̄ res alias
p̄ scholari vel alio nō v̄z obligatō: qz
monach⁹ vnus ē mōasterij: di. 5. 4. ml̄
tos. Idem si fideiussit̄ p̄ aliq; qz. s. nō
teneat Archid. Doz. qz. s. apostatavit
dimittendo hitum: vel qz accedit ad
studia sine l̄nīa. Jo. an. s̄po s̄co. Spe

cialē ē in religioso apostata: qz al̄s n̄
esset apostata excōicat⁹: sed excōican
d⁹ s̄m q̄ notat Jo. an. z Ber. z. di.
figs ex cl̄icis. Jo. an.

Excōicatio s̄ religiosos oēs q̄ sine
l̄nīa parochiāis dāt sacramenta eu
charistie. Ca. 56.

Religiosi q̄ clericis aut laicis
sacramentū v̄nctionis extre
me vel eucharistie ministra
re: matrimoniū solennizare: non h̄ita
sup̄ his poehialis p̄bā l̄nīa speciali:
aut q̄ excōicatū a canōe: p̄ter q̄s a ca
sibus in iure exp̄ssis: vel p̄ p̄uilegia se
dis apostolice cēssa eis dē: vel a s̄uis
per statuta synodalia: vel p̄uincialia
p̄mulgatis: seu vt verbis eorum v̄ta
mur a pena z a culpa absolue quēq;
presumpserint excōicationis s̄niam
incurrant ipso facto: a qua duntaxat
a sede ap̄lica absoluendi. Et paulop̄
Nullo religioso eis dē sup̄ hoc excō
p̄tionis vel alio p̄uilegio suffragante.
Et in fi. Sane illis religiosis q̄bus est
ab ap̄lica sede concessum: vt familia
rib⁹ suis domesticis aut paup̄ib⁹ in
hospitālib⁹ suis degentibus sacra pos
sint ecclesiastica ministrare. Nulluz
volum⁹ ex p̄missis p̄iudiciū quo
ad hoc ḡnari: eē de p̄uileg. in clem̄.
religiosi. Pau. Religiosi in sex casib⁹
sunt excōicati. Et cū hic loquatur ge
neraliter oēs religiosos cōp̄hendit eē
p̄plin h̄ites. Clericos aut̄ seculares
n̄ p̄prehēdit: eē si in his excederēt. Eu
charistie. pau. Non dic̄ viatici: vñ p̄z
q̄ loc⁹ ē pene sine deē in morte sine
in vita deē. Non ob. 50. di. penitētes.
in fi. qd̄ intelligo: vt i morte oib⁹ deē
viaticū per illos q. s. hoc p̄nt̄. p̄nīa aut̄
tpe necessitatis a quolibz sumi potest

Querit an hec de. beat locū in qbus
cūq; religioſis. Soluit Lau. q; ſic: dū
mō ſint religioſi approbate. Ide Lau.
als. n. nō ſe religioſi: ne i agro. i de.
de ſta. mo. r. ca. re. Grā. de za. Itē p̄p̄
bendit iſtud vocabulū Religioſi et
nouitios ſm Lap. vtrū p̄p̄bedant h
religioſi p̄uerſi vel moniales. Sūt di
uerſe op̄iones p r h: r vtraq; pōt ſu
ſtineri. Lau. r De. d anch. d mōialib̄
tenēt q non. Lau. q; ſic Grā. de zab.
Itē dicit Lap. q; religioſi miſtrātes
ſacrā non ſolū clericis ſcl̄arib̄ ſ; etiam
regularib̄ ſine l̄nia: r p̄cipue alt̄o re
ligioſis icidūt in hāc penā: r hoc. ē tu
ti q̄. ſ. ſ. r̄iū. Solēnizaf. Jo. an. r pau.
i. ſolēniter b̄ndicē: r de hac b̄ndictōe
h̄. 30. q. 5. c. i. r. 4. ſe. Et dicit zen. q; i v̄
bo. ſolēnizare p̄p̄bedit ois ſolēnitas
q̄ obſeruat iux̄ ritū regiois: de ſpō .c.
i. ſiue fiat ſolēnis benedictio ſiue dica
tur miſſa ſp̄alis p̄p̄betib̄. Itē hita
Jo. an. ſ; nūq; credet religioſus po
chiano dicēti ſe h̄re talē l̄niam. videt
q; ſic p̄ id qd nō. de pe. di. 6. placuit.
q; non ē p̄ſumēdus imemor ſue ſalu
tis. i. q. 7. ſancim̄. Et pōit ibi ipſe Jo.
duas obſtātias: r ipſe ſoluit. Parochi
alis Job. an. Per hoc q̄ ad ſeculares
mercenarios: r his ſilib̄ intelligo p̄ſ
byter̄ i cui⁹ pochia inbitat. ſa. qd no
tat de pe. di. 6. placuit. De hoc ſcrip
ſi de pe. r re. c. oēs. ſup ver. Sacerdo
tes. r Doſti. tractat i ſū. d po. 6. vlt. 6.
Quis intelligat pochian⁹. ſm Grā. de
za. dic q; ſtatī cū q; vadit ad hitādū
i certa pochia: itell̄r ibi ſēs pochia
n⁹: niſi acceſſerit cā recreatōis: vel ob
aliā cām ſp̄ale ſtatī reuerſur⁹ ad p̄p̄
am pochia: q; tūc ſec⁹ de ſepult. is q.
li. 6. Preſbyteri. Jo. an. Puto ſufficē

l̄niam pochiani q; adhuc p̄ſb̄r non ē:
puta q; ē infra annū: vel diſp̄elatū ē
cū ipſo ſm formā decre. cūz ex eo. d
elc. li. 6. vel ex pochiali collegiato. e.
ti. ſtatūm⁹. Videt r ſufficē l̄nia vica
rij gerētis curā p̄ modū decretalis p̄
dē. cūz ex eo. Puto et p̄ ſm a p̄cis
excusari illū q; hoc ſec⁹ de anctē dioce
ſaniſ: ſacit de pe. r re. c. z. li. 6. nā dio
ceſis ē pochial⁹ et: r hoc forti⁹ qn̄ va
cat pochialis eccl̄ia: ſ; qn̄ non vacat
ante ſc̄m p̄ſulo abſtinē: r ex l̄nia epi k
archiep̄ſb̄ri ciuitatis hoc non fieri licz
ab alijs recipi poſſint. Pau. et dicit q;
lz hec vā ſint. ſ. q; ſufficiat l̄nia p̄dco
rū tuti⁹ ē a l̄ra n̄ recedē: r addit pau.
hanc p̄ſdem n̄ h̄re locū i illis q; p̄dca
ſacrā recipiunt a certa p̄ſona rōe cō
ſuetudis p̄uilegio: vel alio quīs mō.
ſ. de re. do. q; rtingit. i. ſ. exēplū. et d
ſta. mo. r. ca. re. ne i agro. 6. ſane. i de.
Dec. p̄cedunt ſm Grā. de za. niſi ali
ud h̄ret p̄ſuetudo. Itē vt dicit Pau.
ſi certa eēt p̄ſuetudo a qb⁹ recipent
hec ſacrā non ē loc⁹ huic pene: de re.
do. q; contingit. in de. Que p̄ceſſio ſa
cramētōz tūc non p̄petit rōe pochie
cui⁹ fauore hoc videt ſtatutū. Sp̄ali
Sufficit q; pochiano det l̄nia facta
ſpecificatione ſacri: puta de eucharis
tia vel alio lz non exp̄mat nomē re
ligioſi. Item ſufficit q; det religioſo
licentia facta ſpecificatione ſac̄roꝝ
lz pochiani nō exp̄mant: ar. de tē. oz.
c. i. Jo. an. et dicit q; credit p̄ talē ſpeci
ficationem factam euitetur pena. Et
addit q; de ſacramento baptiſmi et
penitentie non intelligitur predicta
pena: quia hic non exp̄mūtur. Ide
Pau. Et canone. Johan. an. **Quoti**
enſcūq; archiep̄ſcopus vel ſacerdos

possit absolue d sen. ex. nuper. De ex
coicatis a canone an pcedat quo ad
oēs. Soluit Lau. q sic: siue sit religi
osus eiusdē ordinis siue alterius siue
sint clīci siue laici siue mulieres. Frā.
de zaba. Et intelligūt Laur. & Lap^o
de excoicatione maiozi non de mino
ri. Absoluentes excoicatos p statuta
legatorum. zen. tenet q incidant. Si
aut religiosi absoluat a sūia hoīs: q
non pūt non hz locū pena: cū istud n̄
expmā. Idē Pau. & zen. & Lau. & ex
hoc inferē q in excoicatis p sūiaz pa
pe non ē locus huic cle. qd t3 Laurē.
qz si voluisset de hoc itelligi expressif
set Fran. de zab. Sūijs. Joh. an. puto
q oēm sūiaz excoīs includat suspēsi
onis vel interdīcti cui? necessaria sit
absolutio. Quenqz. Jo. an. et religio
sū vel dicitū. nihil. n. excipit qui dicit
qd cūqz: de ma. & obe. solite. in fi. In
currant. Querit hic Joh. an. & Pau.
qd iuris de recipientib? talē absoluti
onē vl? talia sacramenta: an sint liga
ti eadē sūia rōe picipatōis. Et Pau.
quidē remittit ad id qd dicit de psā.
& aff. eos. in cle. Ibi aut sic dicit in q
dam fili casu: tunc picipans in crie
crioso est excoicatus: cū picipat p la
tā sūiam: vt in. c. si p cubine. Sed hic n̄
picipat post s3 i actu p q ligat. glo.
vel dic q lz participans in crie crimi
noso sit excoicatus: non tñ participās
in actu illo p quo alter ligatur. Nec
ibi. Jo. an. mittit ad id qd dixit de sē
tentia ex. Contingit primo. Idē Frā.
de zab. s. q illud de participatione i
crie hēt locum qñ participat p? actū
damnatum non in ipso actu. Querit
idem Fran. de zaba. Utrum religio
sus ignorans penam: de q hic. Et als

homo sancte vite si ministraret eucha
ristiam sine licentia parochialis pres
byteri: non tamen in contemptum ip
sius incidat in penam. Et videtur q
sic quia ignorantia iuris non excusat
regula Ignorantia. li. 6. Contrariuz
consului. Dicit idem Fran. per hanc
litteram in verbo presumpserint: que
notat dolum & temeritatez ministrā
tis. Sicut enim miles armate militie
excusatur ab ignorantia iuris. C. de
iur. & fac. igno. li. i. Ita & hunc possu
mus excusare: & hoc precipue in foro
penitentiali in quo credendum est af
ferenti hoc ignorasse. Quia tñ in hoc
forte aliqui contradicerent: q eo ipso
est presumptio q fecit cōtra hāc cle.
Tutius est q petatur absolutō. Uta
mur. Jo. an. Pau. concoz. de hereti.
accusatus. §. ille. li. 6. papa tamen om
nem delicti penam vere cōtriti dimit
tere potest: facit de conse. di. 4. baptis
mi vicem. & hanc concedit crucefi
gnatis in voto vltamarino: vt notat
Dostien. de iudeis & sarrace. ad libe
randam. & in anno centenario: vt pa
tet etiam in extranaganti Bonif. Li
cet antiquorum. Concessum. Idē vi
detur si consuetudine hoc obtineat:
ar. extra de re. do. quia contingit. Et
Johan. an. dicit pro hoc videtur esse
idem: scilicet de consuetudine: & vide
tur declinare ad aliam partem vl? sal
tem dubiam relinquere. Apostolica
generali priuilegio circa hoc: scilicet
totum orbem respiciens solus papa
concedit. Speciale tamen quo ad
suam diocesim concederet episco
pus ex causa qd dicit de religiosis
domib?. Dicit etiam Laurentius: vt
allegat Petr^o de ancha. q presbyter

parochia
ra lio con
desump
presbiter
māsi
dicit
rōndi en
sue dōm
lūcti
becan
sue p
ex mē
absolū
dicit
tatis
Cōtra
renu
ram.
I
vt
sue
fuit
cruce
de p
sue in
ali
cōtra
mē
lites
lites nō
hōc
Ret
sue
lites
lites
lites
lites
lites

parochialis quincunq; simplex cura sit ei commissa in adiutorium ipsi us cure poterit assumere sibi ad ipsa prebendam religiosum: vel alium sine cuiusc; superioris licentia qui ipsu inuet forsitan in quadragesima: ad audiendū subditos suos in confessione et dandū eucharistiā ī pascha vel missis celebrandis seu alias: vt hic. Nec ille. Et dato. q; mendicantes non debeant audire sine licentia prelatorū suoz: n̄ si audirent et ministrarēt sacramenta: cum licētia hoz illi essent absoluti: nec ipsi incurrerent excoicationē: lz peccarēt c̄ articulū necessitatis.

¶ Contra religiosos qui dicūt aliq; vt retrahant homines a solutioe decimarum.

¶ Ca. 57. **I**llos et religiosos q; aliqua vt audientes a decimaz ecclesie sibi debitar; soluē retrahāt ī fmōib; suis vel alibi pferre psumūt excoicōis sūie sibi ac decernim; ipso scō de pe. cupientes. in de. Illos religiosos q; in fmōib; suis vel alibi pferūt aliq; vt retrahāt a solōne decimaz excoicat Jo. an. et Pau. Medicātes et n̄ medicātes cludit: clericos aut; seculares nō apprehendit: nec laicos artat hoc pena: et concordat eē de sentē. ex. c. i. Retrahāt. Pau. vt hēat locū pena d̄ q; sequit; duo regrunt. Primuz q; talia dicant vt aliquos retrahant a solutione decimaz debitar; ecclesie: q; si sec; si dicerēt alia intentōe: vel si d̄bi te non eēt ecclesie sed alijs quocunq; mō. Scōm ē q; audictes sint obligati ad solutōz decimaz: vñ si talia pfererēt audictib; non obligatis: cessat pena constitutionis.

¶ Excoicatio ē religiosos oēs n̄ seruātes iterdē a papa positū vel ordinarijs qñ sciūt misericem ecclesiam illō seruare.

¶ Capi. 58.

Religiosi oēs tā exēpti q; nō exēpti cuiuscunq; ordīs et ordiōis existāt: cū viderint et sciuerint cathedralem vel matricē: seu parochialē loci ecclesiam suare iterdictū quocunq; positū aucte sedis aplice vel ordinarioz debēt et ipsi suare non obstātib; quibuscunq; appellonib; antea et ad eādē sedē vel aliū: vel alios itiectis et alijs obiectōib; quibuscunq; alioqn n̄ suantes excoicatioem incurrūt ipso scō: idē et interdēis et cessatiōib; a diuinis iudicis p puincialiū concilioz statuta vel ipsoz auctoritate volum; obseruare. idē in gñalib; cessatiōib; a diuinis ciuitatū terraz et aliorum locoz q; aliq; ex consuetudine: vel alias capla collegia vel quēc; seculariū vel regulariū sibi vdicāt ecclesiaz. Idē intelligim; obseruādū n̄ obstātib; puilegijs concessis eis auctōib; statutis et consuetudinib; quibuscunq; q; pmissa religiosis ipsis in nullo volum; suffragari: eē de sen. ex. ex frequētibus. in de. Ordinarijs. Lrāz aduerte Pau. q; vt sit locus huic pene regit; q; interdē sit positū auctoritate pape. Ad intelligo eē si fiet p eius de legatū: de pben. si aplice. li. 6. Vel q; sit positum a iure cōi vel p ordinariū vel concilium puinciale. Vel q; p ipsū vel alium ad quem spectat fiat cessatio a diuinis: per qd; videt; q; hoc nō hēat locū in iterdicto positō a singulari psona: que hoc possit ex speciali consuetudine: cum talis non faciat auctoritate apostolica: nec sit ordinari;

Idem videtur in interdico posito p de legatu ordinarij: qz non videt tuc positu p ordinariu Religiosi. qcuqz Jo. an. Mendicantes vel non: r p hoc pz qz clericos seculares non seruantes in interdico vel cessationem qua seruat matrix ecclesia no ligat hec constitutio Matricē. Pau. i. baptismalem vel loci maiorē: que ideo dicitur matrix: qz re- generat p baptismū: r sic cathedralis in ciuitate r matrix in alio loco: que ad hoc equiparantur merito: qz alias hec pena non haberet locum: nisi in interdico ciuitatis. Nec curo vtrum matrix ecclesia sit religiosis subiecta quo ad reliqua temporalia vel spūalia vel non sit subiecta. Et si in loco non sit cathedralis vel matrix aliqua ecclesia: quis forte est in alio loco: vel ibi sūt plures equaliter suis parochianis baptismā r alia sacramēta ministrantes. Distinguendum qz si oēs ille seruāt. loc⁹ est huic pene. Si vō alii que seruāt aliq non: tūc non ē loc⁹ pene sicut facēt si in tali loco non eēt ecclesia religiosoz. Dicitur autē hec ecclesia cathedralis vel matrix ecclesia muroz ambitu pprehēsa: ex quo si in ecclesia celebrat continue ianuis aptis r. siue p prelātū siue p capitulū totū vel ptem: siue p alios clericos ecclesie: non ē loc⁹ huic pene. Idē Jo. an. r addit Pau. Puto tñ qz si in matrix ecclesia celebratur ab aliquib⁹ extraneis inuitis p[at] r capitulis: qz nihilomin⁹ sit locus ibi pene. Idem ē dicit qz interdicta metropolitana ecclesia non intelligit interdicta matrix ecclesia. Idē si interdicta puicia: vel vna diocesis in aliqb⁹ ciuitatibus vel castris matrix ecclesia seruat interdēz

in aliqb⁹ non. Dicitur qz i locis quibus seruat loc⁹ ē pene i alijs non. Scuerint. Jo. an. alio sensu qz p visu d quo pmissit. pbablr qz ignozates talē ob- uantia n ligat ad penā. Videt. Pau. f. videndo i cathedrali r matrix ecclesia celebrari ianuis clausis r voce submissa excoicatis r interdico exclusis. Obseruare. Jo. an. ar. a srio festu cessat ibi illius argumenti srium respicitur in iure: vt scripsi de elec. publicato sup vltima glo. Item srioꝝ nō ē eadem disciplina: vbi mens r verba resistunt: de ver. signi. c. fi. Excessus g clericozum matrix ecclesie non dabit religiosis materiam delinquendi intelligo autem illos seruare qñ abstinent animo obseruandi. Appellati onibus. Jo. an. Ad vici qz precedēs appellatio non viciet interdictum ne corrigat: de appel. ad hec. Sed dicit qz qñis interdictum sit nullū ppter precedētem appellationē vel aliam cām: ex quo tamen matrix ecclesia illud seruat. Religiosi. violantes sunt excommunicati. Subiacere. Jo. an. r Pau. Si sria interdicti vereligan: r matrix ecclesia non illam fuat Religiosi non seruantes non ligantur hac pena: sed alijs que hntur d excessibus prelatoꝝ. c. vlti. r de puile. au ctoꝝ. li. 6.

Excoicatio ptra religiosos qui cū omiserint scientiam facere sibi pntētib⁹ de decimis soluēdis predicant postea. **C**api. 59.

Religiosi q scienter postposita erunt pntentibus scientiam facere de decimis soluēdis ab officio pdicatiois tā diu maneat ipso fco suspensi: donec pntentibus ipsis.

Sicut pntentibus
causis ibi
deccant
fi d pntent
gignant
negotio
ri dcoms p
causis d
r Pau. So
non q hoc
a pntent
hoc vt fact
de decimis
ca. Solu
pntent
pntent
g mōim v
causis d
Dicitur h
non tūc est
ca. Ad h
que respicit
dantur
suspensio
pntent
moderate
Religiosi
mens d
excoicatio
postea
litis. Per
non pntent
dicitur Jo. an.
pntent de
pntent d
pntent.

Si hoc ipsum sibi dicēdi mode facultate huerint sciam fecerint exin de excoicationis incurfuri suam ipo fco si predicare psuperint pdicta ne gligentia: vt pmittit non purgata: ad religiosos tm monasterioꝝ vel ecclia rñ decimas pcipientiuꝝ volumꝰ hoc extendit: d̄ pe. cupientes. i. de. Scie ter. Pau. Secꝰ si ignorant seu p obli nione. z hoc intellige si ipsi pfectores a prelati eccliaz fuerint regfiti sup hoc vt faciant sciam sibi pstitentibꝰ de decimis dandis. Pau. z Pe. d̄ an cha. Suspensi. Jo. an. Nota nouam spem suspensionis: z ibi ponit d̄ mul tiplici spe suspēionis. Lōmod. Pau. ḡ incōmoditas excusat a pcepto: con coz. ex. e. ti. c. i. ad idem. zz. q. z. faciat. Admoꝝ tm hic cōmoditas excusat: vñ non tenet eos sequi q̄ non sunt in lo co. Uel si sunt z hi non pnt sine ma gna vagatione vel sine alia incōmo ditate: durante ḡ cōmoditate durat suspensio: donec de soluēdis decimis sciam fecerint: qua facta vel incom moditate supueniente cessat suspēio Negligētia. Pau. Ad hoc casu q̄ ve niens d̄ suspensionē a certo officio ē excoicatus non aut irregularis: sed si postea celebrat: sic. de cleri. ex. postu lastis. Percipientiuꝝ. Jo. an. Soli eniz non pcipientes solēt in his delinquē dicendi. Jo. an. Nota tria pstrarijs purgari: de here. c. z. li. 6. Peccatum ergo tacendi: dicēdo purgat. 43. di. sit rector.

Contra mōachos z canonicos re gulares qui non habētes administra tionem curias principum intrant: vt damnificent monasterium vel prela tum eoz.

Cap. 60.

De edicto ppetuo pibemꝰ ne monachi aut regulares canonici admīstrationē ali quā non hñtes ad curias pncipū abf qꝰ spali prelatoꝝ suoꝝ lñia se pferāt qꝰ si se pferre psuperint: vt dānū ali qd̄ inferāt suis platis aut mōasterio excoicationis suam eos icurrē volu mꝰ ipso facto: prelatꝰ eozꝝ districte nihilominꝰ iniungētes vt ipsos a pre dictaz curiaz accessu z alijs qbuslz vagationibus z discursu diligēter cō pscere: aut sup hoc non pcentes eis: dē se uere corrigē non omittāt: ex de sta. mo. ne in agro. in de. canōici. De hac ḡ pte non dubitamꝰ qn liget mo nachos et non nigros Jo. an. Ad hñ tes. Illos. n. qui hñt admīstrationem qñqꝰ p ipsaz admīstrationū cāis il luc ire oz: q̄s psequi pnt lz non sint p petui: de iudi. cū deputati. Jo. an. Lu rias pncipū. Hic notat Jo. an. Et po nit duodeci abusiōes claustrꝰ hñ. Et duodecim abusiōes seculꝰ hñ prianū: ibi vide si vis. Spali ḡ gñalis puta qꝰ possit se quo voluerit abscta re non sufficit Jo. an. Ipso facto. Ad hanc excoicationē pbandam duo ne cessaria vident. i. qꝰ intrauerit curiaz z qꝰ cā damnificandi monasteriū vt prelatum lñiam habere vel non hñe non puto ponderandū: cum hoc nō reputatur. Hinc ē et qꝰ d̄ licentia pre lati intrans curiam: si ad hoc intrat excoicatꝰ est. Ex solo ergo exitu clau stri ob hanc cām non ligatur. Item exquo intrauit ob hanc causam: licet damnum non intulerit: siue quia nō potuit: siue quia penituit ligatus. si mile de homici. pro humani. libro sex to Iohannes an.

Excōicatio extra monachos tenentes arma infra septa monasterij sine licētia abbatis.

Cap. 61.

P Refate quoq; sūie mōachos infra septa monasterij sine licētia abbatum suoz arma tenentes dēcernim? subiacē: eē de ista. mo. ne in agro. in cle. Monachos nō repetit z canonicos regulares. vñ videt q; lz sūia. s. excōicationis: de qua s. dixerat arcenē in casu pcedenti nō tñ in isto. Sed cū loquit gñaliter videt includē oēs monachos albos et nigros: eē si vocē iuxta vulgare fratres: ar. de pac. cū pidez. vbi vocant monachi z fratres. Pau. septa. i. claustra dicta a sepio sepis: vt ē claustrū refectorium vel dormitorium z cetera officina ad vsuz monachoz deputate. iz. q. i. necessaria. idem videt de atrio. iz. q. i. nlla. z b. horto z area positus iuxta ecclesiam: de cēsi. c. i. Pau. infra p intra. Et pz per hoc q; extra tenens scilicet arma non icurrit hāc penam. Arma in communi significatione cōprehēduntur tela. Sed dicitur arma stricte quibus defendimur tela quibus impugnamus. l. cornelia. b. homi. si pfodiens. Sed vt ibi notat armorum appellatione: z fustes z lapides comprehendit: z omne qd; arcu vel manu mittitur. Non tamen puto auctorem sic latissime intellexisse Jo. an. Pau. vera dicit q; armorū appellatio significat non solum scutos gladios z galeas: s; fustes z lapides z telū: quod appellatur id qd; ab arcu mittitur vel manu: z sic videtur istud intelligi de armis militibus: non clericorum que sunt lachryme. z. q. vlti. c. i. z addit. Sed nūquid

appellatō armorum ita late sumitur hic: puto q; sic fi teneantur ad vsuz pugne. Alias si i camera vel infra septa monachus habeat lapides ad alium vsuz: vel gladium antiquatū ad coquinam vel ad aliud simile. Non credo q; sit de mente talia phibere: alias sic. Quid enim si iuxta fenestrā super iannam habet aceruz lapidū ad impugandum vel offendendum venientes certe tunc includunt. Idē dico de arcu ferro ligno z similibus vñ oportet videri si ex forma mō z alijs circumstantijs ea tenent vt arma offensibilia: seu defendibilia aut alia vtensibilia: tales pieture non sunt ne cessarie in notis z maioribus armis: vt lāceis gladijs loriceis scutis balistis z huiusmodi. Pau. Tenentes. veniēs de foris ad claustruz cum armis nō aīo tenendi: nec tenet ex delectatione non videtur ligari: q; verbū Tenētē intelligitur cū effectu. Jo. z Pau. Sūia. Intelligo petita z obtēta. Pau. Excōicatio s; mendicantes qui sū licentia pape recipiunt noua loca ad habitandū vel mutant vel alienant iam recepta.

Ca. 62.

T Rāsgreßores pñōnis: q; religiosi mendicantib; domos ad habitandum de nouo vel loca quecuq; recipere: seu recepta hucusq; mutare: vel ea transferre in alios cuiusuis alicatōis titulo: z quo modocunq; excommunicationis sententie dēcernimus subiacere. Constitutiōis. Jo. an. Constitōnis Boni. que habetur de excessibus prelatorū in. c. vno. li. 6. Ibi dicit idem Jo. in prima glo. Talis constitutio. hoc dicit q; mendicantes non pñt acquirē noua loca

ad habitanduz: vel antiqua alienare
 z mutare absqz sp̄ali licētia pape: q̄
 d̄ hac p̄hibitione faciat mētionem in
 acquirentib⁹ n̄ loca p̄ eremitica vita
 duccēda cessat p̄hibitio. Idē ī secūda
 q̄ incipit. Mendicātes. Hi dicūt mē
 dicātes qbus victū tribuit incēta mē
 dicitas. Et q̄ redditus aut possessio
 nes ex regula vel constitutionib⁹ ha
 bere non possunt extra eo. li. 6. de re
 li. do. c. vno. Quo ad casum videtur
 in omnibus mendicantibus idē ius
 Dicit Pau. q̄ si domus corruat cui⁹
 tamen solum continue remanet ī do
 minio ipsorū mendicantium: lz d̄ no
 uo reedificetur non incurrit excōi
 cationem. Secus autem si locus etiā
 nō diruptus desierit esse de ipsorum
 dñio z habitacione: z postea nouo iu
 re illud agrāt: qz tūc icurrūt. Et nō
 qz ecclias oratoria z alia edificia fra
 tres predicatoris vsibus suis p̄nt cō
 struē z edificare ī loc. s. eis p̄cessis: z
 qz prelati s̄ edificātes z construentes
 suaz excōicatiōis i ferre n̄ p̄nt. Alex.
 Itē nulli d̄ ordinibus paupertatis lz
 oratoriuū vl̄ ecclīā cōstruē: seu con
 structā recipē iuxta ecclīas p̄dica
 torū: z oratoria eorū. j. spaciū centum
 quadragīta canaz: z si secus factuz
 fuerit dirimatur. Clemēs. Quia ple
 riqz. Itē fratres p̄dicatoris ī mutatō
 nib⁹ locorū p̄nt secū deferre oēs edifi
 cioz mām: exceptis ecclīis dedica
 tis: libros calices paramenta: z alia
 hōa nostra: z edificia relicta cū solo:
 z alijs preter ecclīas v̄dere. Et pre
 ciū in eorū vtilitatē d̄uerrere: n̄ obstā
 te quorūcūqz prelatorū s̄dictiōe. Bo
 ni. Virtute.

Excōicatio cōtra religiosos fo uē

tes beghinos z beghinas ī illo statu.

Capitulū. 63.

Sicero approbāte scilio ppe
 tuo p̄hibedum duximus: z a
 dei ecclīa penitus abolēdū
 eisdē z alijs mulierib⁹ qbuscūqz sub
 pena excōmunicationis: quam in cō
 trarium facientes incurrere volu
 m⁹ ipso facto iniungentes expresse ne
 statum huiusmodi dudum forte ab
 ipsis assumptū quoquo modo sectē
 tur vltorius: vel ipsum aliquaten⁹ de
 nouo assumant. Predictis vero reli
 giosis per quos eedem mulieres ī hu
 iusmodi statu fouere biginali ad ip̄z
 suscipiendum induti dicuntur sub si
 mili excōicatiōis pena quā eo ipso
 si secus egerint se nouerint incurru
 ros. Districtius inhibemus ne mulie
 res aliquas predictum statum vt pre
 mittitur dudum assumptum sectan
 tes: vel ipsum de nouo assumentes q̄
 quo modo admittant prebentes sup
 hoc auxiliū cōsiliū vl̄ fauores: extra
 d̄ re. do. c. i. in de. **V**idet q̄ hec con
 stitutio sorozes minorū q̄ dicūt tertij
 ordinis nō includat: cū ille pmittant
 obediētā: z habeāt regulā: nō pprie
 q̄ ad tria substātia: lz quēdam mo
 dū viuēdi p̄ sedē apostolicā appro
 batū: qd̄ mihi p̄stat: z facit eē d̄ sc̄. ex.
 Cū ex eo. Secūdus ordo. s. minorū z
 sorozum sancte dare que profitentur
 substātia: lz differūt a p̄rio: qz ha
 bēt ppriū ī cōi: qd̄ nō h̄z ordo fratrū
 minorū. Jo. an. **H**e autē beghine que
 h̄ reprobātur: nec obediētā pmittūt
 nec regulā aliquā approbatā p̄fiterē
 z opiniones catholice fidei cōtrarias
 ītroducūt vt d̄. s. in textu huius de.
 Sz nec ēt sorozes de p̄nā beati dñici

Siquis luadente. Uel fori: d quo. z. q. i. c. i. Et Jo. cal. in quodam suo cō filio tenet q nullo hoz gaudeat. iz. q. i. duo sunt. Non ei sunt clerici nec religiosi. i. religati religiōi stricte sū pro vocabulo. i. obligati ad tria vota vnde s̄m Franci. de za. possunt con trahere matrimonium z vti contra cto ergo zc. Idem tenet Lau. zen. ve ro z Guido. tenent q gaudent p̄mi legio clericali personali. s. q inycis manus violentas in eos est excōmu nicatus: quia sunt persone ecclesia stice. Lapsus z Bar. plus dicunt. s. q gaudent tales p̄milio fori seu rea li. i. q non debent cōueniri sub indi ce seculari: nec cum laicis soluē col lectas. Dicit tamen idēz Bar. istud vltimū per usij non seruari: quia con ueniuntur sub indice seculari. Alie gant ista De. de ancha. z Fran. d. za. super hac cle. Cum autem fratres z sorores de tertio ordine beati Dñici habeāt regulā approbatā s̄z illū mo dū viuēdi ab ecclesia per Boni. si cūti z isti: imo sūt i hoc maḡ p̄uile giati illis: qz tpe iter dēi admitti p̄nt ad diuina frat̄z. Nō video qre n̄ de beāt gaudere s̄i p̄uilegio sicut z illi

Excoicatio s̄ oēs facientes aliq̄ pactū vel p̄missione tēporaliū p aliq̄ gratia vel iusticia obtinēda in curia romana: z cōtra dātes z recipientes ex dicta p̄missione vel pacto z pape reseruat absolutio.

La. 65.

Excoicamus z anathemati zamus ex parte dei oipoten tis patris z filij z sp̄s sancti uictoritate quoqz apostolorz Petri

z Pauli: z nostra omnes clericos re ligiosos z laicos vtriusqz sexus sine sint familiares curie: siue aliq̄ vñcūqz q aliq̄ pactū fecerint: seu aliq̄ ma gnū vel parū p̄miserint: vel p̄missi ones receperint: aut ex pacto aut p̄ missione occulta vel manifesta s̄b ge neralibus: z plenarie nō expressis: si ue s̄b sp̄calibz z exp̄ssis apertis v̄bis q̄qd dederit v̄l receperit magnum v̄l parū vel p̄missione d̄ quacūqz re aut vtilitate p̄pter hoc sequeuda fecerint v̄l receperint p aliq̄ iusticia: siue gratis pro se: v̄l p alioiā causis iudicijs seu al̄s litteris aplicis. Et q buscūqz modis apud sedē apostolicā obtinēda. Et hāc s̄tiam ad p̄mitten tes dantes acceptantes z accipientes duximus extendēda. **D**ecernim⁹ etiā vt nullus hāc incurrēs s̄ntaz excōis p̄ p̄dictis v̄l aliquo p̄dictoz absqz sp̄ali mādato nostro absolutōis b̄n ficiū valeat obtinē: nisi forte ad nos accessū habere nō posset nisi i mori articulo cōstitutus nec ēt ad absolu tiōis grām admittat: nisi p̄us q̄strū p̄ us dederit v̄l receperit: integraliter pauperibz largiat. **I**usticia v̄o siue grām sic obtētā nulli⁹ prolius eē mo mēti volum⁹: eāqz carē statim⁹ esse ctu z roboze firmitatis. **S**z z sciēter vtētes illis simili s̄nta excōis astrigi mus: z seruātes nobis absolutōz eoz cū p̄missis i oibus ad penas similes obligam⁹. Jo. an. in lectura super de cretali de simonia. nemo. **I**stam alle gat sic dicens: hodie q recipit vel fa cit p̄missione d̄ aliqua re recipienda p̄ grā impetranda vel iusticia conse quēda i curia romana ē excōicatus ipso iure p extranagātez Boni. q sic

e z

incipit: Excommunicamus. Item in li
bro q dicit directoriū iuris allegat
z ponit. Excoīcam⁹ huiusmodi eē
uagātis. Anto. d̄ but. eā allegat z di
cit eaz durare. Sz Jo. d̄ lig. i lectura
sup. d. c. nemo. de simo. dicit fm Jo.
cardi. fuisse hāc eē uagātē. Pe. d̄ pal.
in. 4. dicit q dicitur fuisse istam eē
uagātē. Boni. reuocataz p. Ale. 5.
Quid aut̄ hoz verius sit: nescio.

Excoīcatio ̄ exenterantes z scin
dentes corpus defuncti p ossib⁹ eius
trāfferēdis: z ē papalis.

Ca. 66.

Mandat̄ vt nullus cuiuscūq;
defuncti corporis exentera
re: vel in frustra scidere: seu
decoquere vel incidē: aut ossa d̄ car
nib⁹ euellē psumat: vt ossa ei⁹ ad par
tes alias deferāt: q̄stūcūq; defunct⁹
ibi eligeret sepulturā. Si aut̄ simplr
aut ad tēpus ibi decesserit: vel illi vi
cino loco ecclesie sepulture tradatur
ita q̄ demū incinerato corpore: tūc ad
loca vbi sepulturā elegerit deportet̄
z sepeliet̄ in eis. Sigs autem etiaz si
pontificali dignitate p̄fulgeat z tra
fecerit: ipso facto est excoīcat⁹ cuius
absolutio reseruat̄ pape: nisi i mortl
articulo. Hoc in quadam decretali
Bonifa. z. que incipit. Detestanduz
Audini a peritis q̄ sigs incidēt cor
pus defuncti ad superstitionē faciē
dā q̄uis grauius peccaret q̄ si face
ret h̄: ad trāfferēdū pp̄ sepulturā n̄
tū i cideret i s̄niam: qz pene non sunt
extēdēde vltra p̄prios casus. d̄ pe. di.
i. 6. pene.

Excoīcatio ̄ ordinatos simonia
ce z ̄ ordinātes.

Ca. 67.

Multe ̄ simoniacam prau
tate abolite sūt ̄stōdes quib⁹
morbus ille nō potuit extir
pari: volentes decetero vt possumus
puider: sacro approbante concilio
declaramus q̄ ordiati simoniace ab
executione suoz ordinū sint eo ipso
suspēsi. Electiones aut̄ postulatōnes
cōfirmationes: z quenis puisiones si
moniace ecclesiaz monastēioz z di
gnitatū personatū officioz z b̄nifi
cioz quozūcūq; deinceps facte: nulle
sint ipso iure. Nullum per illas ius
cuiq; acquirat: nec p̄moti cōfirma
ti: ac puisi faciunt suos fruct⁹: sed ad
illoz restitutionē tāq; inique teneāt̄
ablatoz percipiētes. Statuim⁹ isup
q̄ dantes z recipiētes ipso facto sen
tentiā excoīs incurrāt etiā si pōtifica
li aut cardinalat⁹ p̄fulgeat dignitate
Martinus. 5. in concilio constān.

Excoīcatio ̄ oēs simoniacos z pa
pe reseruat̄ absolutio.

Ca. 68.

Inouamus ac d̄ nono ̄fir
mamus oēs excoīs suspēsi
onis ac p̄uatiōis z iterdicti sē
tētias: z alias penas z cēsuras dudū
a sūmis pōtificibus i simoniacos la
tas z promulgatas: quas ipso facto
incurrere volumus omnē occultum
vl̄ manifestū simōiacū vbiq; simo
niā cōmisit cuiuscūq; stat⁹ cōditōis
gradus p̄einentie: vel dignitatis
existat: etiā si cardinalis ep̄ali: vel
alia quavis ecclesiastica vel tēporali
etiā maxime p̄fulgeat dignitate: di
ctarūq; s̄niaz excoīs suspēsiōis p̄u
atiōis z iterdicti aliarūq; cēsurarūz
z penaz absolutiōnē siue relaxatōez

nobis et successoribus nostris preter quod in articulo mortis specialiter reservamus. Nos obstantibus quibuslibet et commissionibus indultis et facultatibus absolventibus de casibus nobis et successoribus nostris reservatis specialiter cuiuslibet et cuiuslibet gradus status conditionis vel dignitatis existat: si quicquam verborum generalitate vel specialitate facti aut faciedis concesserit vel in posterum concederit: quod commissio nes et facultates huiusmodi: quantum ad detestabile crimen simonie: et penas inde sequentes renocamus: cassasque haberi volumus: nisi specialiter de absoluto one: et a peccato simonie in commissio nibus et facultatibus predictis expressam faciamus mentionem. Martinus. 5. in extrauaganti: que incipit. Damnable scelus facta Mantue pontificatus sui anno secundo.

Excommunicatio contra non reuelantes simoniam quam nouerunt et est papalis.

Ca. 69.

Statuumus et precipimus ut omnes cuiuscumque status ordinis conditionis preeminentie vel dignitatis existat qui scierit aliquam per hac commisitisse simoniam infra duos dies naturales postquam ad sui noticiam deductum fuerit teneatur si presens fuerit in romana curia nobis vel aplice sedis camerario: aut sua vice gerenti: et tunc in vniuersum vel duorum testium prentia reuelare sub eiusdem excois suspensiois alijsque censuris et penis quibus ut presertim ipse actor simoniace esse volumus in odatum: quod dictus non reuelas ut predictum seu tegit simoniam tanquam eiusdem fautor sceleris incurrat ipso facto: cuius absolutio nobis et successoribus nostris specialiter

reseruamus. Decernentes exnunc irritum et inane: si secus super his a quibus quis auctoritate scienter: vel ignoranter contigerit attentari. Martinus. 5. in extrauaganti predicta que vacat.

Excoicatio contra recipientes aliquod temporale: vel dantes pro ingressu monasteriorum: et pape seruatur absolutio.

Cap. 70.

Universis et singulis abbatibus et prioribus et decanis prepositis: et magistris: necnon abbatissis priorissis: et alijs prelatibus quouis nomine nuncupentur et eorum officialibus inhibemus: ut a personis tam maribus quam mulieribus religionem ingredi volentibus: eorum ecclesiarum monasteria prioratus domos seu loca in earundem personarum receptionem: aut ante vel post: nulla quecumque pastus prandia: siue cenas pecunias localia: aut res alias etiam ad ecclesiasticum: quibus usum pium deputata seu deputanda decetero directe vel indirecte petere aut erigere: re quouis modo presumant: sed eas potius cum omnimoda charitate recipiant: ac in victu et vestitu sicut alias personas ecclesiarum suarum monasteriorum prioratum domorum aliorumque locorum sincera charitate tractent. Illa duntaxat que ipse persone ingredients pure ac sponte et plena libertate omni que pacto cessante dare vel offerre ecclesijs prioratibus monasterijs domibus et locis huiusmodi voluerint: cuius gratiarum actione licite reputari. Nos enim eos qui secegerint si singulares persone sint: tamen dantes que recipientes huiusmodi excois

vinculo inmodamus. Si vō capitula
siue cōuentus fuerint: suspētionis sē
tentis eo facto decernim⁹ subiacere
a q̄b⁹ p̄ter q̄s ī mort̄ articulo absol
ui nequeāt absq̄ sedis aplice hīa spe
ciali. Urban⁹. 5. in extrauagāti que
incipit sane. seu ne in vinea. Audini
a fidedignis q̄ iste Martinus. 5. ha
buit dicere q̄ volebat q̄ incurrerēt
moniales pro huiusmodi dātis que
sunt pro ingressu monasterioꝝ cen
suram aliquam ecclesiasticam: ⁊ p̄ci
pue excōicationem.

**Excōicatio contra impugnantes
litteras electi in papam ante suā co
ronationem ⁊ canonicē electi.**

Ca. 71.

Quicūq; impugnant litteras
electi in papā: aut etiāz añq̄
coronet: cū p̄ ipsā electionēz
canonicē factam sibi ius sit acquisituz
papatus: et ex ipsā electione canoni
ca confirmatus sit: ⁊ exercere possit
officiū suū ante coronationēz: vt
23. di. in nomine dñi. talis ipso fa
cto est excōicatus: vt in extrauagan
ti benedicti. ij. que incipit. **Itō** qz non
nulli.

**Contra glosantes seu exponentes
clementinam illam: exiui de paradī
so in scholis suis.**

Ca. 72.

Glosantes seu exponētes in
scholis aliter q̄ littera dicat
de illam. exiui de paradiso
vbi exponitur regula beati Frāncisci
sūt excōmunicati p̄ quandā extraua
uagamem Nicolai: vnde illa clemē.
sola reperit inglosata. Sed illa exina
gans fuit suspēsa quo ad aliaz excō
municationēz p̄ aliam extrauagātez

30. 22. cuius exemplar vidi. Et hō ē
dicit Fran. 6. 3ab.

**Excōicatio ī ingrediētes mōaste
ria monialiū ordinis predicatoꝝ.**

Ca. 73.

Intrātes monasteria monia
lium ordinis predicatoꝝ
siue seculares: siue p̄sone ec
clesiastice sint in casu non concessō
a cōstitutionibus earum: v̄l sine licē
tia magistri ordinis: aut alterius ab
ipso magistro habētis super hoc po
testatem: sunt ipso facto excōmunica
ti a qua non possunt absolui p̄ter q̄s
in articulo mortis: nisi a papa v̄l ma
gistro ordinis: vel ab alio habente su
per hoc auctoritatez specialez ab ali
quo predictoꝝ: ⁊ ista sententia ē la
ta per papam in bulla ordinis quam
vidi.

**Contra ingrediētes monasteria
monialiū oz. minor.**

Ca. 74.

Intrātes monasteria sac̄te
clare: seu monialiū ordinis
minor in casibus n̄ cōcessis
in regula ipsaz: vel sine licentia eoz
qui dare possunt: sūt ipso facto excōi
cati: ⁊ pape absolutō reseruat: siue
ḡnali ipsius ordinis. **Itō** tamē q̄ in
locis vbi tales sentētie nūq̄: v̄l quasi
nuper sunt pmulgate: siquis intraret
talia monasteria nesciens talez s̄m̄az
⁊ n̄ cā male faciēdi: puto q̄ non in
cideret in talez s̄m̄am: cuz ignorantia
quasi inuincibili laborez. Et h̄ potest
trahi ex dictis Antō. de bu. sup vbo
excōicamus. et dictis Tho. Sed si
intrat laicus: vel alia persona ad ma
le faciēdi: tūc q̄uis ignoraret s̄m̄az
⁊ ēt haberet iustā causā ignorantie n̄

excusat' fm' De. d' pal.

Quod excoicatio contra facientes libellos famosos: vel cantilenas: v'l rithmos in detractione ordinis predicatorum et minorum: et est papalis.

Ca. 75.

Quicunq; libellos famosos in vulgari vel litterali sermone pecno cantilenas: vel rithmos edere vel dictare aut publicare prespserint in infamia et detractores status ordinis fratrum predicatorum et minorum sunt excoicati: a qua excoicatione non possunt absolui: nisi personalit' sedi apostolice se pntent. Alex. in privilegio: ex alto. Et in alio: no sine multa.

Contra predicantes docentes et defendentes q; predicatorum et minores no sunt in statu perfectionis.

Quicunq; predicare docere v'l defensare presumut q; predicatorum et minores no sunt in statu perfectiois: et q; no liceat eis de elemofynis vivere: et q; non liceat eis predicare: vel cofessiones audire d' licentia summi pontificis et aliorum platorum inferiorum et rectorum ecclesiarum aut sacerdotum parochialium consensu minime rquisito sunt excoicati: a qua sententia no possunt absolui: nisi psonalit' sedi apostolice se presentent. Alex. vi. s. Et in alio. non sine multa.

Quicunq; presumunt in locis predicatorum violentiam danabile exercere sunt excoicati.

Quicunq; presumunt in locis nris violentiam danabilem exercere eo ipso excoicatione icurrunt a qua sententia absolui nequeunt: nisi

p sede apostolica: vel p cofervatores nostro ordini deputatos. cle. in qbusdam locis. Et Alex.

Quod excoimunicatio contra retinentes apostata predicatorum in monasterijs suis nisi eos.

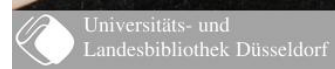
Quicunq; in monasterijs vel ecclesijs suis detinent apostatas ordinis predicatorum: nisi eos eiecerint postq; eis p fratres nostros ne eos detineant fuerit denunciatum sunt excoimunicati. Boni. in prin. Virtute.

Item freres minores q; psunt recipere fratres ordinis nostri p fessos sine licentia summi pontificis faciente expssa d' indulto huiusmodi mctione: v'l nisi prius poy suoy licentia petita fuerit et obtenta sunt excoicati. cle. ad minores quos vos. De eremitanis.

Idem de eremitanis. Alex. ad eremitas. vestram. **I**tem magistri rectorum artistarum et scholares studij parisiensis q; excludere molunt publice v'l occulte freres predicatorum v'l minores a portio vniuersalis studij parisiensis sunt ipso facto excoicati a qua excoicatione absolui nequeunt: nisi psonalit' sedi aplice se pntent. Alex. ex alto.

Quod excoicatio i fauorem mendicantium de transferendis fratribus: et est papalis.

Nullus religiosus de ordini bus mendicantium quorumcuq; cuiuscunq; status conditiois vel religionis existat: quocunq; et qlit cuq; possit v'l debeat virtute cuiuscunq; licentie ac indulti aplici seu penitentiarie pape legatorum et nunciozum sedis predicte curam gerent' v'l alia quavis auctoritate: hacten' etiaz per

bullas apostolicas facultatū quorū-
uis tam legatoꝝ ⁊ nuncioꝝ sedis p-
fate: nec non ⁊ p̄narie huiusmodi p
tempore curam gerentis q̄ alioꝝ
quorūcūq; sub quauis auctoritate
aut potestate maxie d̄ transferendis
fratribus: aut aliqb̄ p̄sertiz ordinuz
mendicantiuz p̄fessoribus in genere
vel i specie ab ordinib̄ huiusmodi mē-
dicantiuz ad monasticos ordines v̄l
sb̄ quacūq; verboꝝ ꝓceptioe appare-
ant admitti: aut recepti p̄ aliq̄s etiā
superiores ordinis seu mōasterij aut
loci monastici: seu al̄s in monachuz
vel fratrē alicuius ex ordinibus mo-
nasticis: tam sancti Benedicti q̄ cī-
sterciensis Camaldulensis valisum-
brose canonicorū regularium sancti
Augustini: vel alijs expressis vel nō
exp̄ssis: ordine chartusien̄sū dūtatur
excepto sub pena excoīcatiois: i quā
tam recipientes q̄ recepti ipso facto
incurrant: ⁊ a tali excoīcacione non
possint absolui citra sedē apostolicā
p̄ter q̄ in mort̄ articulo: ⁊ nihilomi-
nus aliter facta non tenent ⁊ nullius
existant efficacie v̄l momenti. Ex cō-
cilio constantiensi sub Martino. 5.

¶ Excoīcaciones plures que cōtinē-
tur in processu q̄ fit annuatim i cu-
ria in cena domini: ⁊ pape referuat
absolutio.

Ca. 74.

Martinus eps seruus seruoꝝ
dei: ad perpetuā rei memo-
riā excoīcam⁹ ⁊ anathemati-
zam⁹ ex parte dei oīpotēt̄ p̄s̄: ⁊ filij
⁊ sp̄s sancti: Auctoritate quoq; bea-
toꝝ Petri ⁊ Pauli apostoloꝝ eius
ac nostra omnes hereticos gazaros

Patarinos pauperes de lugduno
Arnoldistas Sponistas passagios
Uidesistas Uistas Fraticellos: ⁊ q̄
libet alios hereticos quocūq; nomi-
ne censeantur: ac omnes fautores re-
ceptatores ⁊ defensores eorūdem.

¶ Item excoīcamus ⁊ anathe-
matizamus omnes qui in terris suis
noua pedagia imponunt. **¶** Itē excoī-
municamus ⁊ anathematizam⁹ oēs
falsarios bulle seu litteraz apostoli-
caꝝ supplicationem gratiam ⁊ iusti-
ciam continentū: per summū ponti-
ficem: vel vicecancellarium: seu gerē-
tes vices vel officium vicecancellarij
sancte Romane ecclesie d̄ mandato
eiusdē summi pontificis: aut gerent̄
officium predictorū signantes sup-
plicationes eadēdem. **¶** Itē excoīmu-
nicamus ⁊ anathematizam⁹ piratas
⁊ latrunculos marinos: ⁊ receptato-
res eoz: ⁊ illos qui equos arma fer-
ruz lignamina ⁊ alia prohibita defe-
runt sarracenis: quibus christianos i
pugnāt. **¶** Itē excoīmunicam⁹ ⁊ ana-
thematisamus impedientes: seu ina-
dentes victualia seu alia ad vsū Ro-
mane curie necessaria adducētes: v̄l
ne ad curiam ipsam adducantur: v̄l
deferant̄ i pedientes: seu perturban-
tes: ⁊ qui talia defendunt vel faciunt
cuiuscūq; fuerint ordinis preeminen-
tie ꝓditiois v̄l status: etiā si p̄difica-
li regali reginali: aut quīs alia eccle-
siastica vel mūdāna fulgeāt dignita-
te. **¶** Itē excoīcam⁹ ⁊ anathematiza-
mus oēs illos q̄ ad sedē aplicā veniē-
tes ⁊ recedētes ab eadē: necnō illos q̄
iurisdictionē ordiariā vel delegataꝝ
aliquā n̄ habētes in eadē curia mo-
rātes temeritate pp̄ria capiūt spoliāt

z detinent: aut ex proposito delibera-
to verberare mutilare: vel interfice-
re presumunt: z qui talia fieri faciunt:
seu mandant. **I**tem excommunicamus
z anathematizam⁹ omnes z sin-
gulos cuiuscunq; status gradus pre-
eminentie aut conditionis existat: eti-
a3 si pontificali regali reginali: aut q-
uis alia ecclesiastica vel mundana p-
fulgeant dignitate contra formas et
effectum sententie generalis constan-
tienes concilij: per quam dñate me-
morie Petrus de luna qui olim Be-
nedictus tertius a nonnullis in eius
obediencia dicebat^r iudicatus scisma-
ticus z heticus: z ab ecclesia dei p-
cisus: omniq; iure qd̄ i papatu habere
p̄tebat: oiq; dignitate z honore ec-
clesiastico priuatus fuit: ac post z cō-
tra inhibitionē eiusdē scilij z huius-
modi s̄miaz ac dicti Petri obitū i isti
delitate z errore ipsius Petri nē p̄si-
stēdo: aut als quōlz credētes: aut fa-
uētes publice vl̄ occulte: ac ēt scisma-
ticis: z diurnū i eodē cōcilio z apd̄
vniuersalē ecclīā: z p̄ ratihabitōe ḡnia-
lis scilij dicte s̄mīe z p̄tinuatōe p̄cessu-
am desup habitoz sublatū z extictū
p̄tinuare conātes: necnō oēs z singu-
los i viciū eiusdē p̄e. succedentes: eo-
rūq; receptores vl̄ receptatores z fau-
tores cuiuscunq; stat^r nobilitat^r excel-
lētē: vl̄ p̄ditōis existat: ēt si pontifica-
li regali reginali: aut alia quīs eccle-
siastica vl̄ seculari sint p̄diti dignita-
te: ac p̄sentientes z p̄stātes eisdē i pre-
misso errore quōcunq; z ql̄itercunq;
auxiliū z p̄siliū vl̄ fauorē: ēt eos qui
sciēt p̄ oīa terras z loca eoz ditōi
subiecta p̄fat^r scismatici: z precipue i
castro panischole z t̄rescēn. dioc̄l.

existētib⁹. Illos ēt q̄ ipsis videsit^r z
v̄sist^r q̄cūq; victualia aut p̄fidia pu-
blice vel occulte p̄ se vel p̄ suos subdi-
tos afferri faciāt vl̄ p̄mittāt p̄ib⁹ ex-
cōis z anathemat^r viculis inodam⁹:
ip̄osq; oēs z singulos declaram⁹ p̄tinu-
atores vl̄ fautores scismatic^r z heticos:
q̄s oī b̄nficio dignitate z honore eccle-
siastico ac mūdano denūciam⁹ fuisse
z ēt p̄uatos. **I**tem excoīcam⁹ z anathe-
matizam⁹ oēs illos q̄ p̄ se vl̄ p̄ alium
seu alias quascūq; p̄soas ecclesiasticas
vel seculares ad romanaz curiā sup-
eaz causis z negocijs recurrentes: il-
lasq; in eadem curiā p̄sequentē: aut
p̄curatiōis negocioz gestores aduo-
catos vel p̄motores ip̄soz: vel etiam
auditores seu iudices sup dict^r caus^r
seu negocijs deputatos occasione cā-
rū seu negocioz huiusmodi v̄berāt
mutilant vel occidunt: aut bonis spo-
liāt cuiuscunq; p̄eminētie dignitatis
ordinis p̄ditōis: aut status fuerit: ēt
si pontificali regali reginali: vl̄ qua-
uis alia p̄fulgeāt dignitate. **I**tem
excommunicamus z anathematiza-
mus omnes mutilantes vulnerantes
z interficientes: seu capientes z deti-
nentes: seu depredantes romipetas z
peregrinos ad Hierusalem causa pe-
regrinatiois z deuotionis accedētes
z in ea morantes z recedentes ab ip̄a
Et in his dantes consilium auxiliū
vel fauorem: eozunq; bona confiscamus.
Item excoīcamus z anathe-
matizam⁹ omnes illos qui per se vel
per alium: seu alios directe vel indi-
recte sub quocunq; titulo: vel colozē
occupant detinent vel hostiliter di-
scurrunt seu inuadunt: aut occupare
detinere vl̄ discurrē hostilit̄ p̄sumūt

in totum seu in partem Alinam vrbem Regna Sicilie. Trinacrie. insulas Sardinie: cōfice: terras circa Sarrum: Patrimoniu beati petri i Lucania: Ducatum Spoletanum: Comitatum Venetini: Sabine: Marchie: Anchoon: Masse: trabarie: Romādi ole: atq; maritime prouincias: ac terras specialis commissiois: et Arnulfoz: ciuitates quoq; nostras: Bononiensem: Ferrariensem: Bimuntanam: Perusinam: Aluinionem: Luintatem castelli: Audertinam: et alias ciuitates terras et loca: vel iura ad ipsam ecclesiam spectantia et pertinetia: et adherentes et fautores: et defensores eorum: seu in his dantes eisde; auxilium consilium vel fauore: non obstantibus quibuscunq; p̄uilegijs et indulgentijs: ac lris aplicis generalibus vel sp̄cialib; eis vel eoz alicui alteri vel alig; cuiuscunq; ordinis cōditiois dignitatis et p̄minēcie fuerit: et si vt p̄mittit p̄tōficali regali regali seu quīs alia ecclīastica: vlt̄ mūdāna p̄fulgeāt dignitate a predicta sede s̄b quouis forma vlt̄ tenore p̄cessus: q̄ ex cōicari anathematizari nō possunt p̄ lras aplicas non facientes plenam et expressā: ac d̄ verbo ad verbū d̄ idulto huiusmodi: ac ordinibus locis nominibus p̄p̄ijs cognominibus et dignitatibus eoz d̄ mentionē: nec non cōsuetudinib; obseruātijs scriptis et n̄ scriptis: ac alijs cōtrarijs quibuscunq; p̄ q̄ huiusmodi nros p̄cessus ac lras quomin; includant in eis se inuare valeāt et tueri: et q̄ quo ad h̄: proius tollim; et oīno renocam;: d̄ q̄b; q̄dem s̄cētētis nullus p̄ aliū q̄ p̄ romanū p̄tōfice: nisi d̄taxat i mort; articulo

cōstitur; absolui possit. Nec etiā tūc nisi de stando sancte matris ecclesie mandatis satisfactioe: vel sufficiti cautione prestita. Illos autem cuiuscunq; fuerit p̄eminentie dignitatis ordinis conditionis aut status: etiā si pontificali vel alia quouis dignitate p̄diti: qui contra tenorem p̄fētium talibus vel eorum alicui seu ali quibus beneficium absolutionis imp̄dere de facto p̄sumpserint: ex cōmunicatiois et anathematis sententia inodamus: eisq; p̄dicatiois lectiois administratiois sacramentoz et audiendi cōfessiones officia interdiciamus: p̄dicētes apertis trāsgressoribus et contēptoribus sup̄scriptis nos grauius contra eos ip̄ualit̄ aut temporaliter prout expedire cognouerimus p̄cessur os. Ut aū huiusmodi nostri p̄cessus ad communem oīum noticiā deducātur chartas siue mēbranas processus cōtinentes: eosdem basilice sancti Petri de vrbe: nec non sacri palacij apostolic; vbi i p̄ntiaz moram trahimus valuis seu hostijs ac liminibus faciemus affigi: seu appendi: que p̄cessus ipsos suo quasi sonoro preconio et patulo iudicio publicabunt: vt hi q̄ p̄cessus huiusmodi contingant q̄ ad ipsos p̄uenerint: nulla possint excusatione p̄tendere: vlt̄ ignorantiam allegare: cum nō sit v̄i simile quo ad ipsos remanere incognitum quod tā patienter publicat. Nulli ergo omnino hominum liceat hanc paginam nostre ex cōmunicatiois: anathematis: declaratiois: cassationis: irritationis: annullatiois: euacuatiois: iterdicti et p̄tōis infringē: vlt̄ ei ausu temerario cōtraire.

Sigs autē attētare presūperit indi-
gnationem omnipotentis dei: & bea-
torum Petri & Pauli apostolorum
eius se nouerit incursum. Datum
Rome ꝛc.

¶ Quid sit dignitas psonatus &
officiū & eoz differentiam.

¶ Uia in isto & alijs preceden-
tibus capitulis fit mentio d'
dignitate: vel personatu: vel
officio: ideo ad declarationem hoz
vocaluloꝝ put sumunt a canonistis
nō qd dicit Archi. super. c. i. in. 6. de
suetu. sic: Dignitas ecclesiastica co-
gnoscitur pluribus modis. Primus
est cum quis habeat administratōez
rerum ecclesie cum iurisdictione. di.
89. volumus. & c. diaconum. Secū-
dus modus est qñ habet nomen di-
gnitatis & prelationem sine preroga-
tiua in ecclesia sua tam in choro qñ
in capitulo: sed habet administratio-
nem rez vñ iurisdictionem sicut i ar-
chidiaconatu parmēsi. Tertius mo-
dus est qñ ex s̄suetudine ecclesie ha-
betur aliquis in dignitate: quia si cō-
suetudo in ecclesia est pro dignitate
debet haberi di. iz. cōsuetudo. Personatus
vero cognoscitur qñ quis ha-
bet prerogatiuā in choro i capitulo
i operatiōibus in pcessionibus i voel-
dandis & sil'ibus plus qñ alij canoni-
ci sui ordinis: & nō tñm qñ illi q sūt i
dignitatib' cōstituti q i predictis pre-
rogatiuis pferūt eisdē: pñt h colligi
ex predictis decretis. d' elec. vñduz et
d' pbc. de multa. Officiū autē aliqñ
ponit p dignitate & psonatu: sicut p
ex eo qd habet d' pbc. ad hec. Sic illi
q habet p̄atē seclare dicitur habē of-
ficiū. Sic hi qb' om̄issa ē dispensatio.

Sic tabellioat? Sic ministeriū & ob-
sequiū. Sic act' corrigēt' & alijs mlti
modis. Cognoscit' et' offm qñ qd hz
on' annerū sine honore & prerogatiua
honoris sic iudici. pcuratores castal-
di & his sil'ib' habet. i. q. 3. saluator.
vicedñs q hz ep̄atuz dūponē: dicitur
habē offm. Si autē hz iurisdictionē cū
administratiōe sat' pōt dici q' sit di-
gnitas vt camerari' pape. s̄: cogno-
scit' officiū p consuetudine eccl'ie sic
dictū est de dignitate: vñ qñ illi d' ec-
clesia habēt illud d' cōsuetudine pro
officio simpliciter: & nō p dignitate vel
psonatu. Dico tñ q' qñ hz digni-
tatē hz personatū: sed nō cōuertit' p
sonat' dō d' curat' alicui' ecclesie pa-
rochialis: & tales non sunt in digni-
tate aliqua. i. q. 3. quesitū. secus autē i
archip̄sbyter' p̄positis decanis paro-
chialiū ecclesiaz: d' qd' habet. 50. di.
in capite. Itā illos dico i dignitatib'
cōstitutos: & istud nomē personat' est
s̄: vulgare Anglie: in puincia dicitur
porel: in terra laboris abbates. Nec
Archi. Quia nimis & si bonum sit.
De. de anch. sup. de. si dignitatem de
preben. sic dicit: quid sit dignitas
Huil. dicit q' ē qdā p̄minentia quo
ad hoz cōtentiosū in ecclesia gradū
tenēs: q' qñz personat' ab honorificē-
tia i q' pōit psonā: qñq' offm ab ipo
officio qd exercet denotat: et' d' offi.
cū accessissent. Quāq' assumūt sua p-
pria & specialia noia: vt hoc nomē cu-
stodia: succentozis: decanatus: pre-
positura & similia. Et noie autē nō de-
bem' ista iudicare: sed ex effectu qui
colligit' ex actib' & exercitio in qbus
versat' & ex talibus iudicat': vtrū sit
dignitas: vñ ne: extra de verbo. signi.

Intelligentia cũ ibi notatis: et suffic
ad hoc q̄ sit censenda dignitas etiaz
si in modicis causis iurisdictionem
habeat: sicut habet i pictaucti ecclia
archiepiscopi bytēi. Nam excōicāt suspē
dunt et absoluunt. Et sic ppter talem
gradum dicuntur habere dignitatē:
et sic sunt exclusi a pena capituli: licz
canon. de elec. c. statuumus. lib. 6. Si
autem nullam iurisdictionem habet
sed tantum visitant: et postea ipsi re
ferunt episcopo sicut testes synoda
les: de quibus. 35. q. 6. episcop. Tunc
censentur habere simplex officiu et
non dignitatem fm Huil. et Lau.
Sciendum q̄ his diebus reuocata a
quibusdam diuulgata fuit quedam
exurgans que dicit emanasse a Jo.
22. in qua erat lata sententia excōis
in mulieres capillos alienos deferē
tes: cuius absolutio pape seruaba
tur: q̄ quesita in registro inueniri nō
potuit: rsi reperta fuisset: puto ipsaz
non ligasse: quia habuerant mulie
res iustaz causaz ignorantie: cum no
tificata huic generationi non fuerit:
Fluxerunt autē cētū anni: vlt̄ circa a
tpe pdicti Jo. nec huiusmodi quoq̄
positiua docē nō p̄t rō nālis. Sz etiā
Eugenius quartus q̄ nūc regit eccle
siā voluit et declarauit n̄ tenē illā sen
tentiam: et bene qz hoc esset laqueum
inycē nō puidere salutē animaz que
in periculum eaz verteret fm Jo. et
Tho. 27. q. i. Viduas.

**De causa materiali excommuni
cationis.**

Ca. 75.

Quia de singulis excommu
nicationibus que habentur i
iure hucusq̄ tractatus est sa

tis prolixo respectu operis. Ideo re
fiduū h̄ materiae. s. d. excōicatioe: bre
uissime expediā: et qz pdicta pertinet
ad causā q̄si materialē excōis: id ad
ipsā q̄si causā malē p̄tinetia ponam.
Et exinde d̄ cā formalis: et d̄ efficienti
et finali: et cũ his d̄ q̄busdā ad pdicta
sequētib. **Ad qz excōicatio maior**
fici n̄ d̄ ab hoīe nisi p̄ p̄cto mortali
sz Tho. et Pe. i. 4. di. 19. Et qz i dāni
ficādo aliq̄ et corporalit: siue i re
bus tpalib. aliq̄ mortalit peccat. Jo
p̄ dāno tpali et p̄t qz excōicari: sz
qz excōicatio ē grauissima penaz: id
n̄ d̄ istigi et p̄ mōtali: nisi cũ fuerit cō
tumax: Tho. Dec aut̄ contumacia fm
Rai. triplex inuenit. **Pr̄ia** i n̄ venien
do ad iudiciū postq̄ fuerit vocat. vlt̄
admoit. p̄ iudicē trib. edict. vel vno
p̄ oib. qz stēnit: vel veniendo sz ma
liciose se occultādo: vel ipediēdo: ne
possit ad eū citatio puenire: et vt li
t. nō p̄tel. q̄si. **Secūda** ē q̄n citat. ad
iudiciū venit: sz n̄ vult stare iuri: vel
als an̄ finitā causē examiatōz p̄tūaci
ter et illiāt. scedit. z. q. 3. certū. **Ter
tia** ē q̄n offēsa ei. ē manifesta: vt ius
sus a iudice n̄ vult emēdare: et d̄ vlt̄
fig. ex parte. **Ide Hoff.** Et nō qz Pe.
d̄ par. in. 4. di. 18. qz cũ excōicatio nō
fit infligenda: nisi pro mortali: ga il
le solus iudicio ecclesie est p̄ceden
dus qui iudicio dei credit p̄cisus
cum sententia iuris non sit iniusta:
potest homo formare conscientiam
suam qz vbi nō peccat mortaliter: nū
q̄ incurrit sententiam iuris. Et quia
iniuria dicitur esse quod nō iure fit
Ideo non debet vbi iura nascuntur
inde nasci iniurie occasio. **C. Un
de vi. l. meminerint.**

Unde cū fit iniuriōsa excoicatio q̄ fertur sine mortali: nō est s̄nia iuris vbi nō est mortale. Excoicari potest quis pro inuasiōe: vel retentione rerum ecclesiasticarū: d̄ resti. spo. pisa. nis. iuxta notata ibi per Inno. Excoimunicari potest prelatus pro iniuria sibi facta. 23. q. 4. Guilifarius. Excoicare potest ordinarius p̄ defēsa fratris sui: de sen. ex. dilecto lib. 6. Excoimunicari quis potest propter negligentiam: de consecra. di. i. nemo. Jo. de ligna. Excoimunicari pōt dominus propter contumaciā serui v̄ procuratoris: vt lite non conte. c. i. r. d̄ dolo r̄ contu. c. z. r̄ cum modificatio ne ibi nō. Jo. de lig. Excoimunicatio facta in genere valet causa expressa: r̄ propter contumaciā capituli excoimunicātur singuli de capitulo culpabiles. de sen. exco. romana. lib. 6. Excoicationis sententia tribus modis d̄ iniusta. s. ex cā. ex aīo. r̄ ex ordine. Ex cā quidē vel quia nulla pretenditur i s̄nia: v̄ si pretēdit vera non est. vel si vera sit non est sufficiens: r̄ ratiōnabilis: vt ex eo. sacro. 2. dicitur iniusta ex aīo: q̄n. s. r̄ si cā expmatur v̄a r̄ rōnabilis: nō t̄n ex zelo iusticie sed indignationis inuidie v̄ odij ab excoicatore pmulgat. ij. q. 3. illa. Et extra de sen. ex. cuz medicinalis. li. 6. Ideo tutū cōsiliū est q̄ figs offēdit n̄ p se s̄ p aliū q̄ charitative moneatur s̄niaz pmulget. Vel si p se vult facere hoc ad minus nō faciat hoc d̄z mouet. Si permittat motū forte clericū aliq̄stulū residere. Ex ordine dicit iniusta: q̄n r̄ si vera cā r̄ rōnabilis pretēdat: r̄ pferens charitative moueat: attame n̄ precessit admoni-

tio cōpetens: vel non fuit facta corā personis idoneis: extra. eo. sacro. Admonitionez cōpetentē intelligas ad arbitrium iudicis: siue trina: siue vnam p̄ omnibus: maxime in notorijis. De. r̄ Rai. Modus autem r̄ forma que debet seruari hodie in inferendo excoicationem habes in se. c. Quāuis aut pferēs s̄niaz excoicationis iniustā q̄cūq; predictoz modoz. grauit̄ peccet: r̄ diuersimode puniatur in iure: t̄n talis sententia tenet r̄ ligat q̄stum ad ecclesiaz militantem nisi sit lata a iudice: qui nō habebat super illo canonicam iurisdictionez vel alia de causa esset nulla s̄ Rai. vii. quādo nulla sit talis sententia vide in se. s̄. Excoicationis sententia ipso iure nulla est in nouem casibus. Primus ē si ille q̄ tulit eā n̄ habebat d̄ hoc potestātē: vt q̄ nō erat ei iurisdictionis. Uel erat excoicatus r̄ huiusmodi. 24. q. i. audiui mus. Similiter r̄ fm Rai. Intrusus r̄ suspēsus r̄ a iurisdictione alieno excoicare non potest. iz. q. z. alienationes. Si tamen crimen talium esset occultum toleranda esset eoz sc̄ntentia licet nulla: q̄s diu crimen eorum ē occultum: r̄ ab ecclesia tolerantur illi ar. 8. q. 4. nonne. Dicitur autē intrusus qui nō fuit electus a maiori parte eligentiū. De suspēso autē dicit beatus Thoma. i. 4. esse v̄z: q̄n ē suspēsus a iurisdictione: vel ab ordine r̄ iurisdictione: secus si ab ordine t̄n. Est quādo est lata s̄nia p̄ appellatiōē legitimā s̄ r̄ c̄t si prelatus dicat: excoico te si appellas: vel preparaueris te ad appellādū. Talis sententia nō t̄z cū q̄z oppressus possit appellare s̄z hosti.

Si autē dicat iudex: excoīco te si ha-
bes res furtiuas t3 excoīcatō si habe-
res res illas nec suspenditur per ap-
pellationem. Si tñ occultū est furtū:
ecclesia non te vitabit: q3 nō iudicat
d occultis. z. di. erubescāt. **T**ertio
est qñ continet intolerabile errorem
extra. c. per tuas. z in hoc z in prece-
dentū casu ille qui eos proponit: etiā
si nō petat absolutionē debet audi-
ri: vt in. d. c. per tuas. Sz si ad caute-
lā petat absolutionē non debet vene-
gari: quāuis aduersarius vlt excoīca-
tor se opponat: nisi dicat eū excoīca-
tum pro manifesta offensa: quia tūc
dabitur sic dicenti terminus. 8. diez
z si probauerit nō absoluetur nisi pre-
stet emēdam: vel det cautionez d pa-
rendo iuri. Si offensa dubia ppona-
tur: sed tñ pendente probatione pma
sallius qui sic fuerit excoīcatus debz
enitari i illis omnibus: que vt actor i
iudicijs attētauit: extra iudiciū vō i
officij postulatiōib3 electiōib3 z alijs
legitūmis actib3 dz admitti: ex. co. l3. li.
6. q. si appellationē sup b3 nō fuerit p-
secut3: vt debuit. j. tps statutuz a iure
vlt a iudice z ipe fuerit excoīcat3 noīa-
tū z expsse elapso dco tpe dz denūcia-
ri: z tā iudicialib3 q3 ex iudicialibus
actib3 remoueri: donec ipi snie docu-
erit nullitatē: ex. e. l3. li. 6. **Q**uarto
casus est quando aliquis excoīcōmuni
caret illos q excoīcatis participarēt
nō in crīe: sz in locutōe: z alijs casib3
qbus incurrit minoz excoīcatō. Nā
talī snia nō valet: nisi premissa trina
admonitiōe: vel vna p tribus: vlt nisi
expmānt noīati ipi admonēdi: ex.
co. statutu. z. c. cōstitutionē. lib3. 6.
Quintus ē qñ prelati iter dicerent su-

is sūdit: ne exponāt suis superiorib3
aut legat3 se. ap. aut inq3itorib3 statuz
ecclesiāz suaz: siue mōasterioz: z d
b3 ferrent sniam excoīs: ex d offi. in.
oz. q3 pleriq3. li. 6. z nō q3tū ad tertiu
casū q3 itolerabilis error ē fm Rai.
cū sic dic iudex: excoīco te: q3 credis
i deū: vlt q3 nō fornicar3: vlt q3 obedis
platis tuis z b3. z. q. 3. si is q preest
Idē De. Hoff. z Do. i sū. g addūt et
q3 itolerabilis error dici pt qōbz pec-
catū mortale. Idēz cū expsse ius p
nūciat: vt. z. q. 6. §. diffinitina. Idē
tñ Hoffi. in glo. sup. c. p tuas. dicit q3
snia nihilominus t3 qñ pñciat ptra
ius: nisi ille error in snia expmat vlt
nō fuerit appellatiōe suspēsa. Sz si er-
ror ē i fco: vt cū dicit: excoīco te p p-
tale peccatū cōmissū: q3 t3 snia. Huil.
et dicit q3 si plat3 dicat excoīco te: ga-
fecisti furtū: cū tñ nō feceris: t3 snia: vt
z. q. 3. c. i. q3 nō ē error itolerabilis ex-
pressus: nam talis. cā si falsa sit: est nō
possibilis. z q3uis quo ad deum non
fit ligatus: sz quo ad ecclesiā: peccāet
mortalit si cōtēneret: ex. eo. per tuas
Et id cōsulēdū ē tali sz Rai. vt susti-
neat excoīcationē patietē humilit3:
z deuote. s. se nō ingerendo diuinis:
aut cōioni fidelit3: offerēs se ad cano-
nicā satisfactiōe: si i aliquo offēde-
rit: z instāter petat absolutionē. Idē
Tho. Imo. z Ber. Item dicit Pe.
d perusio q3 si superior pcpit mibi
aliquid iniustū: non tñ mortale: puta
q3 dem sibi libru meuz non teneor il-
li parere. Si tamē excoīmunicet ligō
consulēs tamen mibi vt illius iniusto
mandato nō pareā: nō ligatur: quia
nō participat in crimine. Jo. an. ex
de sen. ex. presenti li. 6. super verbo.

ad cautelā. pōit oēs p̄dictos casus
 ⁊ addit etiā istos quatuor. **P**rim⁹ cū
 gō excōicat a delegato ⁊ delegantis
 intētiōe. d̄ p̄bē. c. vlt. **S**ecundus si
 ferat a violatē interdictū hoīs: ex̄ d̄
 ex. pre. tanta. **T**ertius vbiq̄q; platus
 subditū suū excōicat ⁊ tenorem priuī
 legij sui d̄ priuī. cū capella. **Q**uartus
 si ferat a delegato impetrato ab ex
 cōicato ī casu nō permisso. l. 6. d̄ of
 fi. in. or. pleriq;. Isti tñ cāus additi vi
 dent̄ p̄bēdī sub p̄mo. **D**icit etiā
Pe. d̄ pal. in. 4. q̄ qñ sapientibus no
 tū ē snīam esse nullā: q̄uis apud vul
 gus nefciat: pōt hō non seruare eam
 in occulto s; in publico. **D**eber̄ et̄ ser
 uāe quousq; scādālū rōnabilē seda
 uerit: vt sicut aliq; publice excōicat
 ⁊ publice denūciatur: ita ex aduerso
 ip̄e publicē causā q̄re snīa n̄ valz: pu
 ta appellatiōe: vlt̄ alias iustā causāz
 q̄ facto amplius n̄ ē scādālum p̄fili
 loz s; p̄hāiseoz: ⁊ ideo ē r̄tēnduz.

De cā formali: siue d̄ mō faciēdi
 excōicationem.

Ca. 76. **P**rima aut̄ excōis: seu mod⁹
 gō sit tenēdus. Si d̄ snīa car
 nonis querit̄ hic. fm̄ Hosti.
Hec p̄fer̄ eo ipso q̄ aliq; in factum
 dānatū p̄ canones sub p̄ca excōis icī
 dit. **D**e snīa excōis q̄ p̄fer̄ ab hoīe
 in sūma cōfessoz. l. 3. e. ti. q. 68. d̄ q̄
 cōsuevit fieri sic snīa excōis: **P**rop̄
 talē vel talē causā excōico te: vlt̄ talē
 vlt̄ excōicam⁹ ī script̄ huiusmodi: ḡ
 istis v̄bis vlt̄ egpollētib⁹ d̄z vti excōi
 cās: ar. ad h̄. z. q. 6. §. diffinitina. **U**n̄
Rai. dicit n̄ approbo snīaz quozūdā
 simpliciū sacer dotū dicentiū: **D**enū
 cianus talē excōicatū: ⁊ tamē nūq̄

excōicauerunt eum: ⁊ licet talis cui/
 tandos sit ab illis quibus sit denun/
 ciatio: quia ipsorum non est iudicāe
 vtruz sit excōmunicatus: nec ne. **T**a
 men si d̄ hoc agatur extra formā iu
 dicij nō reputabit̄ excōicatus p̄ hī⁹
 v̄ba: nisi alias p̄bet̄ excōicat⁹. **E**t hoc
 satis tradit̄: s̄t̄ d̄ sen. ex. cū medica
 lis l. 6. **N**ō q̄ est alius modus ex
 cōicatiōis: qñ. s. persona ignoratur q̄
 furtū vel aliud maleficiū fecit: ⁊ tūc
 fit excōicatō in ḡnali sub hac forma
Quicūq; fecerit furtū nisi restituat:
 vlt̄ q̄ aliquid scit nisi reuelat. **I**. talem
 terminū p̄ p̄mo z⁹ ⁊ 3⁹ edicto dat̄.
 ipso facto sit excōicatus: vlt̄ aliquid
 simile: extra. e. a nobis. **E**t nota q̄ q̄
 aliquid scit de materia p̄pter quam
 lata est snīa excōis modo p̄dicto fm̄
 Hosti. n̄ tenet̄ reuelare dānū passo
 s; prelato ecclesie. 35. q. 6. ep̄us in sy/
 nodo. **S**ed nec ip̄i prelato debet re/
 uelare publice si solus reuelatoz scit
 ⁊ probare n̄ pōt. z. q. 7. plerūq;. **S**ed
 secrete cum prelatus habeat corrigere
 re criminosos. ar. 22. q. 5. hoc videt̄.
Primo igitur sciendum q̄ cum sen/
 tentia excōicationis aliquādo sit la/
 ta a iure: aliqñ a iudice: siue ab hoīe
 vt dictuz est supra. **D**icit **H**uil. snīaz
 esse vel fieri a iure cuz ab eo qui pōt
 r̄stitutionē facē: vlt̄ ḡnālē: vt papa: vlt̄
 particularē: vt legat⁹ archieps ep̄s vlt̄
 cōciliū puinciale aīo iuris statuendi
 constituitur aliquid in perpetuuz: ⁊
 generaliter in omnes subditos suos
 ⁊ statutum illud roboratur per sen/
 tentiā excōicatiōis ī futuros t̄nsgr̄es
 sores illius statuti. s. verbi gratia: **E**x
 cōicamus oēs hereticos: ⁊ q̄ exerce/
 b̄nt v̄suras: vel tale aliquid cōmittēt

Sententia vō iudicis vel hoīs dī eē
q̄ p̄fert p̄ cōtumacia v̄l' offēsa p̄e
terita v̄l' futura nō tñ itētiōe p̄stituti
onis faciēde ḡnialis aut p̄petue. Sed
vt alicui particulari persone: vel per
sonis ad vitāz eorum: vel vt alicui ne
gocio consulatur ad tempus: sicut si
dicatur: Excōmunicamus omnes il
los qui vsq; ad hoc: vel vsq; ad illud
tempus cōicabunt: vel facient guer
ram: vel illos qui interpellabūt tales
moniales d̄ turpitudine z huiusmōi
Et nota q̄ debet p̄mitti excōmuni
cationi trina admonitio vel vna pro
tribus: als iniusta est: z iudex suspen
sus est ab ingressu ecclesie: extra. eo.
Sacro. Et debet habere tempoz cō
uenientia interualla: nisi facti necessi
tas aliter suaserit. Et debet fieri ī scri
ptis p̄tinentib; causā excōicatiois. Et
excōicator exēplum scripture huius
modi tenet excōicato tradē .j. mēse
si sup hoc fuerit requisit; als excōica
tor ē suspēsus: et a diuinis p̄ mēsez; q̄
qdē si exequat irregularis efficitur
nec nisi p̄ papā cū eo poterit dispēsa
ri: eē. c. lū medicinalis. lib. 6. Sz he
pene nō tāgūt ep̄os: cū nō fiat sp̄calis
mentio d̄ eis sic opōtēt. **N**ihilomin;
tñ z si illa nō seruet excōicatio ligat
Jo. tñ de lignano in tractatu de cen
sura ecclesiastica dicit q̄ ē attēdēdū
q̄ lz contumacia sit cā imediata p̄pter
quā fert maior excōicatio ab homi
ne. Ipsa tñ contumacia aliqñ hz ortum
a crimine. i. a sp̄cali inhibitiōe crimi
nis facta ab hoīe. Et tūc n̄ ē op̄mo
nitione sup emēdationē criminis iāz
cōmissi vt incidat: imo statiz incidit
vt cū monet superior aliqū vt n̄ for
nicet cū tali: als ipsū excōicat si con

trafaciat excōicatus est. Et excōicari
pōt sine alia admonitione sup emen
datione criminis. Et ratio. nam iste
vere contumax est. aliquando contu
macia habet ortum a crimine iāz cō
missio: vt cum cōmisit quis crimē su
per quo erat admonitus ne cōmitte
ret: z sic nec lata nec cōminata sentē
tia est in contrafacientem: z tunc est
opus monitione si contingat: z si con
tumax fuerit poterit excōmunicari.
Nota q̄ vbi dicitur sub pena ex
cōmunicationis non habet vim scē
tie sed cōminationis: vt. l. cōmina
tiones vel eplās. l. vnica. z nō. extra d̄
fagi. artem. Sed Guido dicit q̄ si
iudex dicat p̄cipio tibi sub it̄termina
tiōe excōis: vel sub pena excōis ne or
dines furtiue suscipias: non es excō
icatus faciēs h̄inz lz excōicandus.
Sz si fert s̄miam sub p̄ditiōe: vt excōi
camus omnes q̄ furtiue ordines su
scipiūt: tunc es excōicatus. Ugo dic
q̄ si aliqd mandat sub it̄terminatiōe
anathematis: tunc est cōminatio. Si
mādat sub pena excōis: v̄l' districtio
ne excōicatiois: tūc si ē mādatū hoīs
statim ligat si hoc intendit: cū ī hoc
credendū est s̄m Ug. z Hosti. q̄ est
s̄mīa lata. Si ē mandatū iuris: tūc cō
trafaciens non statim ligatur. 30. di.
Per totū. Et hoc ideo quia miti agi
tur cum lege q̄ cum ministro legis.
ff. d̄ arbi. Si cū dies. Hosti. dicit q̄ si
iudex facit canonē late s̄mīe dicens:
Quicūq; furtū fecerit sit excōicat; z
postea dicit sub anathemate phibeo
ne q̄ furtū faciat: tunc contrafaciēs
est excōicatus: eē d̄ loca. c. i. alias hoc
verbū sub anathemate v̄l' simile omi
natoziū ē. ff. cōminationes ul' ep̄istolas
i. r. z i. ni. nisi h̄ v̄ba ip̄es itēdēt p̄fer

sñiaz q̄ p̄ circumstias intentionē sñā
 exp̄ssit p̄bari p̄t. Nec Hostiē. ex̄ de
 confan. c. i. vñ iudices qñ volunt ferre
 sñiam sic scribūt. Precipimus sub pe
 na excōis vobis exnūc quā put extūc
 ⁊ extūc quā put exnūc in vos feri
 mus. Nota etiam q̄ cum iudex dicit
 excōico vel simile semper itelligitur
 de maiori excōicatione: ex̄. c. si quem.
 Sola autem vsuetudo absq; sñia vel
 p̄stōne non reddit aliquē excōicatu; q; ille non est modus inferendi sñiaz
 excōis fm̄ Guil. Item si iudex vel p̄
 latus dicat: habeo te p̄ excōicato si in
 tendat p̄ hoc p̄ferens excōicare tenz
 excōicatio: q; verba intentioni deser
 uiunt: ⁊ non econuerso. zz. q. 5. huma
 ne. ⁊ sermo rei non sermōi res est s̄b
 lecta: extra de verbo. signi. intelligen
 tia. Non. n. in talibus q̄uis verba exi
 gantur ē p̄scripta certa forma verbo
 rum: sicut in sacramento baptisimi et
 eucharistie. concoz Hosti. dicēs in sū.
 Non facio vim vtruz dicat iudex ex
 cōico te: vel scias te excōicatum: vel
 te excōicatum cognosce: vel hēas te
 p̄ excōicato: vel reputes te excōicatu
 vel alia quecunq; dñi tñ voluntatem
 ⁊ p̄sensū iudicis de p̄iti exp̄māt: sicut
 alias similiter dicitur: ex̄ de sponsa. si
 inter virū. Sed voluntas iudicis sp̄u
 alis oīno p̄ lege seruanda est. ii. q. 3.
 audi. q̄uis iniuste. Et hoc vbi ille in
 tendat p̄ talia verba excōicare: vt di
 ctum est. ⁊ si dubitat de intentionē
 in dubio eligenda est via tutior: vt re
 putet se excōicatum esse fm̄ Hosti. et
 Guil. ⁊ sic querat absolutionem. Si
 iudex dicat excōico vnum de istis du
 obus: credit Guil. illum eē excōicatu
 de quo iudex intellexerit. Si autē sci

ri non potest: aut si vaga fuerit eius
 intentio: neuter est vitandus vt excōi
 cat? Itē dic̄ q̄ si iudex dicat excōico
 te ⁊ absoluo te: si simul vtrunq; volu
 it nihil egit: si autem vnum post alte
 ruz vtrūq; egit. Nō ē tñ sñia excōis
 lata ē sub p̄ditōe nō ligat anteq; extat
 p̄ditio s; Hosti. ex̄. c. a nobis. Et si pē
 dente p̄ditione appelletur ⁊ appella
 tio. S; si pure ferē sñia non releuat
 p̄ appellationē: transfert tñ cognitio
 caule in supiorē: ex̄ de sen. ex. p. tuas.
 Et si pendente p̄ditione desinat eē ei
 subditus ⁊ sñia nisi appellet: ex̄ d̄ fo.
 compe. c. penult. fm̄ Hosti. ⁊ Inno.
 Item si iudex precipiat alicui debi
 tori q̄ soluat infra certum terminuz
 alioquin sit excōicat? dicāt Hosti. ⁊
 Inno. q̄ creditor non p̄t terminū p̄
 longare q̄stum ad sñiam excōis. s. em
 tandā: nisi ēt iudex p̄sentiat plōgatoī
 Et tunc si adueniēte ⁊ termino non
 soluerit iterum ē excōicatus: q; tmi
 nō videt plongatō cū accessozis: si tñ
 pe in p̄mo termino reputat sibi vt sa
 tisfactū: cessat tota excōicatio. Itē nō
 q̄ si is q̄ sñiam gñalem pmulgauit
 excōis moriat: vel a platione amoue
 atur: ille qui facit postea h̄ talez sñiaz
 non ē excōicatus nisi diffiniendo illō
 statuerit. ff. de offi. p. l. i. Vel nisi a suc
 cessore expresse p̄firmet: ex̄ d̄ loca. c.
 i. fm̄ Hosti. Excōicari p̄t quis etiā
 p̄ litteras excōicato ignorante si hoc
 expresse excōicans sed non punit in
 termedio tpe si se ingerat cōioni fide
 lium. Jo. de lig. Sufficit q̄ sñia excōi
 tionis vel iterdicti sit lata publice ad
 hoc vt teneatur quis ad obseruantia
 eius: extra de cleri. ex. mi. illud Excōi
 catio dicitur perpetua: quia nullum

f

ips continet diffinituz intelligitur tñ do
nec expiret.

**De cā efficiēti siue d̄ eo q̄ pōt vel
non pōt excoicare.** **Cap. 79.**

Excoīcatio sic efficiens est
qui pōt excoicare. Sciendū
igr̄ q̄ excoīcatōne ferre pōt
in alios: non solū ep̄i z supiores sed et
plati pncipales collegiatuz eccl̄arū
inferiores ep̄is: vt abbates etiā n̄ Be
nedicti dūmō fuerint confirmati: eē d̄
fimo. sicut tuis. Et priores possūt ex
coicare singulos de collegio: alienos
etiā si in eos aliquo iure spali hēant
iurisdictionē: de offi. ordi. cum ab ec
clesiaz. z eē de maio. z obe. cum i ec
clesijs. Archidiaconus et videtur q̄
possit excoicare. lz non sit pōr: ar. 25.
di. per lectis. nisi consuetudo sit in cō
trarium. Sacerdotes vero parochia
les excoicare non pōt nisi aliquo spā
li iure iurisdictione eis ppetat. z. q. 1. ne
mo. Vel nisi vbi esset consuetudo que
dat iurisdictionē. 9. q. 3. conquestus.
Tho. Alb. Hof. Jo. de lig. qui Jo. in
tractatu de censura ecclesiastica dicit
sic: Potestas excoīcandi pcedens ex
potestate clauū siue fori pncipalis cō
petit sacerdoti non alio: z potestates
exercet semp cū pposit̄ est cure: nisi
sit contraria consuetudo vel supioris
inhibitio. Facultas aut̄ excoīcandi p
cedens ex iurisdictione spali cōpetit
platis habentib⁹ ordinariā iurisdic
tionem a iure cōi vel pncipaliter vt cō
suetudine spali: vt dicit Inno. Ad h̄
aut̄ q̄ talis facultas cōpetat requiritur
q̄ sit clericus vel religiosus z ele
ctus p vniuersitatē ecclesiasticā z q̄
ad dignitatē pncipalē: alias non h̄
ordinariā: nisi consuetudo vel pri

uilegium concedat. Competit et hoc
hñi iurisdictionē spualē a plato eccle
siastico vt delegato. Lōpetit etiā hñi
ti ordinariā non pncipaliter: vt vica
rio ordinarij: hec ille. Solus eps. i. nō
inferior excoīcat cū solemnitate d̄ qua
habetur. ii. q. 3. debent. Excoicare pōt
metropolitan⁹ suffraganeum suum
cū sit ei⁹ ordiari⁹: di. iz. de his. Jo. de
lig. Excoicare pōt z suspendē ppter
contumaciā ortā eps i iudicio sui p̄sen
su capli: d̄ offi. dele. ex lris. Perpetuo
aut̄ ppter crimē suspēditate non pōt
sine p̄sensu capli: nisi aliud sibi cōpe
tat aliquo iure spali. is. q. 7. eps nul
lus. Jo. de lig. Excoicare pōt capitu
lum vel pōr sede vacāte cuz succedat
cum iurisdictionalib⁹: d̄ maio. z obe.
cum olim. Jo. de lig. Excoicare non
potest quis seipsū. z. q. 3. si is qui. Ex
coicare non pōt fm hosti. qui viola
uit interdictum. Excoicare non po
test mulier prelata cum careat clau
ibus: de pe. z re. noua quedam. Excoī
catio lata p delegatum extra sibi cō
missa non valet. z. q. 3. ci. Jo. de lign.

**Et nota fm Ric. in 4. q̄ si iudex de
legatus post reuocationē cōmissiois
sibi facte excoīcat aliquē anteq̄ reuo
catio cōmissionis potuerit ad eum p
uenire tenet sn̄ia: qz adhuc remanet
penes eū ptās sibi commissā: eē de p
cura. auditis. in glo. Aliqui tamen p
babiliter dicētes distinguūt sic. Quia
aut ille qui reuocat commissionem i
tendit z exprimit q̄ sit irritū z inane
quod extunc p delegatū fuerit aten
tatum aut non. Si pmo mō non te
net sn̄ia lata postea a delegato. Si nō
remanebit sententia: hec ille. Excom
municacionis sententia ab alieno ep̄o**

lata ratificari non pōt p ppiū ep̄m
qz ab initio nulla fuit fm̄ Innocē. et
Bar. **Bu** Excoīcare non pōt laicus
z suspende nisi ex delegatōe pape. tē
enim pōt dī. z. s. verū Excoīcare nō
pōt eps ēē suam dioel. z alij prelati
extra territorium sue iurisdictionis
fm̄ Hosti. qz cū non sit quis excoīcā
dus sine causē cognitione. ii. q. 3. nō.
Et p psequens loc⁹ requirit vbi pos
sit sedere p tribunali. **E**p̄iscopus au
tem existens i aliena diocesi non pōt
sedere p tribunali nec disponere ali
quid cōtentiose iurisdictionis. 9. q. 2.
ep̄m. nisi de consensu illius ad cuius
territorium se transtulit. **E**p̄i tñ expl̄
si possunt exercere iurisdictionē in ali
qua diocesi. s. circa subditos suos qui
sic possunt absoluerē z excoīcare: vt
de fo. compe. q̄n̄uis in de. zi. di. deni
q̄. Quidaz tamen dicunt qz extra su
am dioel. etiā pōt ep̄ excoīcare: ar. 9
q. 2. archieps. forte quod concedi po
test de notorijs: qz nec illa requirunt
causē examinationem. 9. q. 3. s. si. i. sū.
confessorum. li. 3. ti. 33. q. 53. Excoīcare
non potest prelati eos in quibus hz
iurisdictionem temporalem tñ fm̄
Hosti. extra de offi. ordi. dilectus. Et
hoc nisi habeat istud ex p̄uilegio spe
ciali: vel ex consuetudine que etiā
dat iurisdictionē. Excoīcatio lata p
eum qui cōi opinione non credebat
excoīcat⁹ tñ erat non t3. 3. q. 7. s. tria.
in glo. **U**az neqz excoīcat⁹ nec scisma
tic⁹ neqz intrusus neqz suspensus a iu
risdictione: secus si solū ab officio nec
violans interdicitum excoīcare pōt:
vt dictum est. s.

Quis non pōt excoīcari.

Nota qz excoīcari non pōt mortu⁹.

Nam mortuus non est homo de sū.
tri. z. fi. ca. ci. Excoīcari. n. a canone n̄
potest: qz huiusmodi excoīcatio non
fertur nisi propter crimen. **E**t mortu
us delinquere non potest: a iudice
etiā excommunicari non potest. **N**ā
talis sententia requirit monitionem
precedentem. mortuus enim moneri
non potest nec contumax constitui.
In quibusdam tamen casibus speci
alibus mortuus excoīcatur: z hoc ad
terrorē: z potius rōne p̄cedentis vin
culi q̄ p̄ntis: p̄pter qd̄ fit negatio se
pulture cōionis ofonis z h̄i: vt in d̄
cedente in crimine heresis z in noto
rio crimine. **I**o. de lig. Excoīcari nō
potest iudeus vel paganus: qz nullus
pōt p̄dere qd̄ n̄ hz nec re nec spe. qd̄
verum est de cōione intrinseca sacra
mentorum: extra quam sunt iudei et
pagani: circa quam de his qui fois
sunt nihil ad nos. z. q. i. multi. **S**ed d̄
cōione extrinseca fidelium inq̄tum
aīalia ciuilia z socialia: vtpote in cō
mercij z alijs actib⁹ humanis: q̄n̄uis
directe a tali cōione excludi non pos
sunt: ita qz exclusio terminetur in eos
qz non sunt subditi p indirectum tñ
possunt. s. interdicendo fidelibus cōi
onem talium. **I**o. de lig. Excoīcatio
nē incurrere non potest papa nisi p
heresim: de qua iudicari pōt z depo
ni: dī. 40. si papa. **A**lias excoīcari nō
potest: nec ab homine cum sit superi
or omnibus: dī. zi. inferior. **N**ec a ea
nōne quia solutus est a canone q̄n̄uis
fm̄ canones debeat viuere: nec etiāz
minori p̄cipando cum excoīcatia:
extra de sen. exc. nulli. in glo. **S**ed ex
coīcatioē que sepat a deo p̄p̄t morta
le bene pōt excoīcari: immo quia sū
f z

eō patione creat^o est maior: sine ppa-
tione a deo longius sepat. **Jo.** de lig.
Excōis sūia lata p statutū epi non li-
gat nec ipse nec metropolitanus ei^o
ffaciendo intra territorū suū suffra-
ganeis; **Lau.** et **Jo.** an. et **Jo.** de cal. et
Pau. et **Hosti.** qui in sū. sua dicit cer-
te certius ē tenendū: nec supiorē nec
pferēte sūiam fulminatoriā ligari. **zi**
di. inferior. Idē **Tho.** in 4° Contra-
rium; **Hug.** et **Archi.** et **Pe.** de bel.
Jo. vero de lig. circa hoc sic dicit in
tractatu dē censura ecclesiastica. Ego
p sideravi circa concordia hāz optionū
et pondero largam differentiam hāc
s. an eps vt eps et archiepus vt archi-
eps incidat in statutū fulminatorium
An epi et archiepi vt priuati et an qli-
bet incidat in ipsūz. **In** pmo cān cre-
derē nemines ligari: in 2° cān vt rūs
ligari. Subijcio exempla. Disponit
statutū q̄ quilz exercens iurisdictionē
in tali loco vel tpe sit excōicatus:
vel quilbet celebrans sit excōicatus.
Eps vt eps et archieps vt archieps iu-
risdictionem exercens non sunt liga-
ti: vel eps vt eps pōtūficaliter celebrat
vel archieps in pfato loco p̄hibito
non sunt excōicati. **Exemplum** 2° di-
sponit statutū q̄ quilbet furtum cō-
mittens: vel ad azardum ludens: vel
qd simile faciens sit excōicatus: eps
cōmittit furtum vel ludit: et archiepi
scopus idē cum hoc faciant vt priua-
ti ligantur: et sic possēt haberi opinio-
num concordia. Sed qz plures doc.
solemniores tenent simpliciter p̄maz
opinionem: ipsa videtur magis tene-
da: **di.** 19. in canonicis. Excōicari non
pōt subditus existens extra territori-
um sui superioris ab eo ratioē domi-

cilij vel delicti vel hctus s̄m **Inno.** de
fo. compe. c. si. et **Hosti.** et **Pau.** de le-
aza. **Jo.** vero in. c. si eps. ii. q. 3. in p̄ma
glo. tenet s̄rium p. c. si eps. et c. si quis
presbyter. 50. di. Idem **Jo.** de lig. di-
cēs q̄ iudex citare potest subditū ex-
tra territorium citatione artatūna: de
offi. ordi. romana. li. 6. ergo et contu-
max constitui: et sic excōicari. Excōi-
cationis sūia lata per statutū epi vel
alterius ordinarij non ligat subditūz
alterius prelati venientem contra ip̄z
statutū eē territorij iurisdictionis ip̄-
sius: sed si verba statutū dicerent q̄ q
cunqz facit tale quid i territorio: vel
extra territorium sit excōicatus. Sic et
Jo. d. ligna. allegans ad hoc. c. vi aia
rum. de offi. li. 6. Nec obstat illa addi-
tio ēt extra territorium: qz ius dē eē
territorijz qd non l; Excōicari non
possunt nec suspendi nec interdici fra-
tres ordinis pdicatorū ab ep̄is vel ali-
is prelati ecclesie: nisi sup hoc b̄rent
spalem sūiam et auctoritatem pape: q̄
faceret mentionem de ipso ordine: et
si ferrēt sententias contra eos irrite
sūt et inanes: et hoc ex p̄uilegio con-
cesso ordini qd incipit meritis: qd est
Alexandri. Et in p̄uilegio **Almisi**
iniquē. Item cogi non p̄nt dicti fres
vt eoz p̄stitutionibus subijciantur. i.
ep̄oz ex p̄uilegio **Bonifa.** **Uirtute.**
Excōicari non ē subditū facies s̄ sta-
tutū infringens excōicationez in loco
exempto intra territorij ipsius statu-
entis. **Jo.** de lig. qui remittit ad dicta
in precedenti. 8. et allegat ēt. c. lumino-
so. 18. q. 2. vbi dicitur p̄ textum. **Hug.**
q̄ eps non debet exercere aliquid po-
testatis in monasterio: et glo. ibidē di-
cit q̄ loquit̄ de exēptis. hanc optionē

tenent Jo. an. 2 Jo. cal. 2 Jo. cardi. q
oēs disputando dicunt q̄ subdit^o de
linquēs intra dioc. sed in loco exēp-
to non ligatur statuto ep̄i infligentis
excōicationē: puta ep̄s statuit q̄ igre-
diens monasteriū sue dioc. sit excōi-
catus: intrat q̄s monasteriū moniali-
um exēptaz: nō icidit talis vigore di-
cti statuti. Archi. 2 Fe. de senis dispu-
tando tenent h̄rium. Pe. de ancha. in
lectura sup̄ sexto: de consti. vt aiaruz
li. 6. recitat vtranz opinionem: 2 sic
concludit. Ego plene istoz dñorum
rōnes refero in. c. postulaſti. de fo. cō-
pe. 2 reduco eos ad h̄cordiā sic. Aut
platus loci exēpti ex forma priuilegij
exēptionis h̄z in iurisdictionē ep̄alem ī
loco suo exempto. Et sic v̄a ē opinio
Johā. cal. 2 sequaciū. Aut non h̄z iur-
isdictionē ep̄alē: 2 sic vera est op̄io.
Archi. 2 alias rōez h̄i ibi videre po-
tes. Ad ēt fm̄ Laud. q̄ subditū religi-
osi ē septa loci in quo degunt: 2 ex
eoz clausurā suoz platoz s̄iuz ligā-
tur: 2 eis obedire tenentur. Tot^o enīz
mundus ē eis p̄ territorio: q̄ vbiūm
q̄s est p̄sōa subiecta vel potius religa-
ta: illic se extendit p̄tās eoz fm̄ Vin.
Excōis s̄iua ferenda non est: vbi ml-
tudo est in crimine: 2 piculū timerz
scismatis vel scandali: di. 50. vt consti-
tueret. 23. q. 4. ipsa pietas. Veritas tñ
iusticie p̄pter scandalum postponen-
da non est: q̄d sane intellige vt. s. def-
iniqua s̄iua. Jo. de lig. Excōicari non
pōt collegium vel cōitas. c. romana.
de senten. ex. li. 6. Q̄ si fiat licet q̄daz
dicant q̄ tenet. Alij tamen dicunt et
melius fm̄ Ricar. in. 4. q̄ non tenet
Et bene possunt excōicari singuli de
collegio fm̄ Hosti. puta sub his v̄bis

Excōico preposituz decanum 2 oēs
alios de tali collegio: nec debet excōi-
cari vnus p̄ peccato alteri? 24. q. 3. si
habes. Si tñ fieret tenet. 2. q. 3. s̄iua.

Quis possit excōicari.
Excōicari pōt impator vel p̄nceps
ab ep̄o suo. 2. q. 7. §. cuz balaā. Excōi-
cantur regulariter post monitionez
impator: 2 rex solū p̄ notorijs: di. 63.
valentinianus. Jo. de lign. Excōicari
pōt ignorans 2 absens: 2 si moniatur
anteq̄ scinerit liber est quo ad deuz
q̄tum. s. ad s̄iua: absolui tñ p̄ mor-
tem debz si apparuerit it̄ signa p̄ritio-
nis illius p̄pter q̄d est excōicatus. 2.
q. 3. nemo. Jo. de lig. Excōicari potest
similiter archieps a subdito delegato
si est potestas sibi a sup̄iore concessa
2. q. 6. si ep̄s. d̄ de. non res. ex tue. Jo.
de lig. Excōicari pōt raptor s̄iū mōi-
tione p̄missa si rapina est manife-
sta: 2 si presens est: 2 statim non resti-
tuat: si absens infra tempus p̄fixuz
ex de sen. ex. romana. li. 6. Excōicā di
etiam sunt post mortem quoz scrip-
ta continent heresim. Q̄d intellige nō
si ipsa ex se submississent correctioni 2
determinationi ecclesie: vt fecit abbas
Joachim: ex de sum. tri. 2 si. ca. dam-
namus. 2 etiāz qui hereticos hereds
instituit. 24. q. 2. sane. Mali tanq̄ car-
nes putride sunt a cōione fidelīuz re-
secandi. 24. q. 3. refecande. q̄d intelli-
gendum est de peccatis manifestis. 2
q. i. multi. Et nisi post monitionem se
correxerint. 45. di. sed illud. Excōicā
di sunt qui iussa apostolice sedis non
custodiunt 2 p̄cipue ex p̄cepto: di. 18.
nulli. Dicunt. n. violatores canonuz
blasphematores sp̄s sc̄i. 25. q. i. viola-
tores. Excōicari potest quis pluries:

2 per eandē causam fm̄ Jo. an. Sa-
ciens contra canonem fulminatorū
excoicationis ex ignorātia ipsius pu-
ta exigit quis pedagā a clericis igno-
rans excoicationē super h̄: nō excu-
satur quin ligetur sententia: ex de re
iudi. ignorantia li. 6. Qd̄ est verū d̄ ca-
none vniuersalis ecclesie. Sententijs
aut̄ p̄ statuta ordinariorū lat̄ n̄ ligat̄
ignorātes: nisi ignorātia, fuerit cras-
sa aut̄ insipina: extra de constit. vt ani-
marum. li. 6. Et dicit De. de ancha. su-
per dictum. c. q̄ crassa ⁊ supina igno-
rantia est quando quis ignorat qd̄
publice factum est ī ciuitate: vt di. 38.
in gn. Vel non intelligere qd̄ omnes
intelligunt. hec enim est lata culpa:
hec ille. Et hoc intelligi nisi fuerit ī
peditus non possit scire: puta q̄ īfir-
mus vel incarceratus: ⁊ hoc non ab
alijs audiuit.

**De cā finali excoicationis ⁊ de effe-
ctibus siue de nocuentis excoicati-
onis.**

Cap. 80.

Causa finalis excoicōis ē: vt ex-
coicat̄ delictū suū recogno-
scat ⁊ ad deū redeat. Imita-
tur enim in h̄ iſtā ecclesia dei iudi-
ciū fm̄ Tho. in. 4. di. 18. Qui pecca-
tores per diuersa flagella castigat: vt
eos ad bonū trahat: ⁊ ipsos sibi relin-
quit: vt auxilijs subtrahat quibus ad
mala prepediebantur suam infirmi-
tatem recognoscant ⁊ humiles ad de-
um redeant: sed ecclesia excoicat ali-
quos sepando eos a cōione fidelium
vt erubescat: ⁊ suffragijs ⁊ alijs spua-
lib⁹ puuati p̄ humilitatē seipfos reco-
gnouentes ad p̄nam redeat. Un̄ ex-
coicatio medicinalis d̄: ex de sen. ex.
cum medicinalis. li. 6. Est enim que-

dam non pena culpa. Pene aut̄ sunt
medicines fm̄ philosophum. Et dicit
Aug. q̄ nulla est maior pena in eccle-
sia excoicatione. ⁊ 4. q. 3. corripiantur
Ex hac autem excoicatione sequū-
tur multa vana spiritualia ⁊ tpalia.

**Primo quidē puatur excoicatus
sacramentis ecclesie. non. n. ē suscepti-
bilis alicui⁹ sacramētū sic ligat̄. 3. q. 4
engeltrudam. ⁊ puatur suffragijs
ecclesie p̄pter qd̄ incurrit triplex in-
cōmodū fm̄ tria que qs̄ sequit̄ ex
suffragijs ecclesie fm̄ magr̄m s̄m̄az
in 4. di. 10. ⁊ Tho. ibidem. Valēt
n. suffragia ecclesie ad augmentū gra-
tie eis qui h̄nt vel ad mercedē eis qui
non h̄nt: ⁊ q̄ntū ad hoc: dicit magr̄
s̄m̄az q̄ gr̄a dei p̄ excoicatōz subtra-
hit̄. Valēt ⁊: ad p̄tectionē dei h̄n-
dā: q̄ntū ad h̄ dicit magr̄ q̄ excoi-
cationē p̄ctio dei ei subtrahit̄ ⁊ si
bi ipsi relinquit: nō t̄n̄ ita q̄ oīo a pui-
dentia dei excludat̄: sed ab illa p̄-
tectione q̄ filios ecclesie spaliōri modo
custodit. Valēt ⁊: ad defendendūz
ab hostib⁹: ⁊ q̄ntū ad hoc dicit magr̄
q̄ diabolo maior p̄as feruendi dat̄
in ipsū corporat̄ ⁊ spuat̄: de hoc ē
ii. q. 3. nihil. sicut dicit Aug. Nihil sic
d̄z formidare christianus hō q̄ sepa-
ri a corpore christi. Si. n. separatur a
corpore christi non ē mēbrū christi: si
non est membrum eius non vegetat̄
spu eius. Si tamē quis iniuste excoi-
cat ⁊ humiliter seruat excoicationez
humilitatis meritū recōp̄lat excoicōis
vānū s̄z Tho. ibidē. Ricar. aut̄ in. 4.
dicit q̄ excoicat̄ ex iniusta cā non ex-
cludit̄ p̄pter hoc a suffragijs ecclesie
qz nec ecclesia hoc intendit. ⁊. q. 3. ⁊ si
ē excoicatus p̄ iusta cā si penitet**

r diligentissime procurat absolōem pa-
 ratus facere qđ in se est extunc valēt
 sibi orōnes ecclesie: dū non stat obli-
 natus in sua excoicatione: hūis ali-
 quo modo profint ei orōnes ecclesie
 longe tñ minus qđ alijs non excoīca-
 tis. In primitia ecclesia qñ oportebat
 p signa ad fidem homines inuitare:
 per excoīcationem sequebat ali' ef-
 feci'. s. manifesta vexatio corporalis
 diaboli: vt in prima ad corinth. 5.
 Nūc aut' inuisibiliter r spual'r sathane
 tradit' modo predicto. Unde Aug.
 z. q. 3. Dis christian' dilectissimi q ex-
 coīcat' a sacerdotib' sathane tradi di-
 cit': quō. s. qz ex ecclesia est diabolus
 sicut in ecclesia ē christ'. ac p hoc qñ
 diabolo tradi dicit': qui ab vnione ec-
 clesie remouet. vñd illos quos apl's
 tunc Sathāe esse traditos p'dicat ex-
 coīcatos a se esse demonstrat. 3.
 excoīcat' non potest cum alijs interesse
 diuinis: vel cū alijs in ecclesia orare:
 alias mortaliter peccat: nec ēt licz cir-
 ca ecclesiam extra sic ppe stare q au-
 diat diuina: de peni. r remis. qđ in te.
 Non tñ phibet' ab ingressu ecclesie
 dūmodo ibi non audiat diuina: vñ cū
 alijs oret ibi. Jo. de lig. Potest ēt int'
 esse predicationi. Sz r alias ad officii
 um dicendum. i. horas canonicas: ad
 qđ ē obligatus tenet' nihilomin' dicē
 s' sol' r sine dñs vobiscū. 4.
 excoīcatio iusta excludit a regno celoꝝ. z.
 4. q. i. quisquis. Sed iniuste lata si cō-
 temnatur a regno excludit. z. q. 3. ne-
 mo. vbi Chrysost. sic ait. Nūc cō-
 tēnat vincula ecclesiastica: qz non est
 hō qui ligat: s' christ' qui ptātez hāc
 dedit r dignos fecit homines tāti ho-
 noris. Nūc talis mortaliter peccat s'

doc. 5.
 excoīcat' excludit a pticipa-
 tione cū alijs fidelibus in loquēdo sa-
 lutando comedendo r h'i. z. q. 3. sic
 Exciuntur tñ quedam plone cum
 gbus pticipare potest vt dicit. J. it.
 se. 6.
 si excoīcat' ingerat se officijs ali
 cui' ordinis vtens sciēter. Si cleric'
 efficitur irregularis: extra de clericis
 excommuni. mini. apostolice. nec po-
 test dispensari nisi per papam: extra
 de sen. r re iudi. decetero. Si tamen
 baptizaret in causa necessitatis vt ve-
 tula r sine sole mūtate non est irregu-
 laris s'm Huil. Pet. de pal. in. 4.
 di. 18. plenius r pfectius ponit hoc q di-
 cit qz excoīcat' si celebrat vel ordines
 recipit fit irregularis. r hoc verū est
 ē: nisi pbabilis ignorantia excuset: de
 cleri. ex. mini. apostolice. Et hoc siue
 suscipiat ordinem sacru' siue non sa-
 cru': qz non distinguūtur: ex. e. cū illo-
 rā. Et licet ibi non distinguat' inter
 erroꝝ iuris r facti quo ad incurfio-
 nē irregularitatis. Si tñ error facti
 eēt pbabilis excusaret: cū grauius sit
 celebrare excoīcatū qđ ordinari: vñ de
 pbabilis ignorantia pseruat ab irre-
 gularitate celebratē pari rōne ordi-
 nā. Si aut' est ignorantia non pbabil'
 abbas dispensat: si talis. s. est claustra-
 lis. Si vero secularis solus papa vt
 ibidē. Et qñs aliqui restringant illū
 casum ad excoīcatū ppter iniectioꝝ
 tñ quacunq; de cā sit qđ excoīcatus:
 videt eadē rōne q abbas possit dis-
 pensare. Si vero existens excoīcat' n
 celebrat: sed in suo officio exequēs se
 ingerit diuinis efficit' irregular' ita
 q non nisi per papaz dispensat. z. q.
 3. c. penulti. Unde sacerdos solennit'
 baptizans: aut etiam in foro scientie

absoluendo: siue palā siue occulte vlt
quōcumq; s̄bit irregularitatē: sec⁹ si
baptizaret in necessitate vt vetla. Et
similiter excōicat⁹ si p̄uate dicat epi
stolam: vel etiam solenniter siue ma
nipulo: tñ vbi est consuetudo q̄ fiat p
ñ ordinatū. Item si actū minorū ordi
nū etiam solenniter exerceat: cuz hoc
ēt p̄ non ordinatū licite fieri possit ñ
incurrit. Si autē sacerdos solenniter
officiaret ecclesiā in matutinis vespil
vel alijs horis icurreret. Sec⁹ si p̄sal
modiando cū alijs: qd̄ etiam faciunt
laici. Itē si eps tulit sniam excōis i ce
lebrantē in aliq̄ capella sine lūia sua
celebrans in p̄ima vice non efficitur
irregularis sed excōicat⁹: scd̄a at vi
ce ibi vel alibi celebrādo efficit irreg
ularis. S; si capella ec̄t simpliciter
interdicta: tūc ibi celebrans p̄ma vice
efficit irregularis. Ille vō q̄ publice
excōicatū admittit ad diuina ē ei iter
dict⁹ ecclesie ingressus. s. ad celebra
dum vel ec̄t officandū: non est irregu
laris: nisi postq̄ admittit talē ad diui
na se ingerat diuinis ante purgatiōez
h̄i excessus: de quo extra de sen. exc.
is qui li. 6. hec. Pet. Et nota qd̄ dicit
Ricard. in. 4. d̄. is. circa eandem ma
teriā. Et si ille q̄ ordinat in excōicati
one scit se esse excōicatū propter inie
ctionē manū in clericū siue iniectio
fit enormis siue non: siue hoc sit an
te ingressū religionis siue post: super
tali irregularitate p̄ platū suū dispen
sari non pōt: in ordine tñ p̄dicatoz: z
miorū p̄ p̄uilegiū. Virtute aspiciuos
p̄nt ordinatos in excōicatōe vel in su
sp̄sione vel iterdcō platū eoz super
tali irregularitate dispensare: etiā si
d̄xissent an̄ ingressū religionis: nisi ca

sius excōicationis fuisset enormis: ita
q̄ esset absolutio pape reseruata. Itē
qd̄ dicitur de ignorantia: dicit Ricard.
q̄ in foro conscientie credit cuiuslibet
dicenti se habuisse iur̄ vel facti igno
rantiam in h̄ modi qñ fuit ordinat⁹
sed in foro contentioso secus. Septio
excōicatus non potest recipi ad re
ligionem: nisi p̄r̄ absoluat s; Rai.
Si tamen fuerit receptus tenet rece
ptio: similiter etiam p̄fessio excōicati
tenet. Itē autē predicatorēs ex sp̄ali
p̄uilegio possūt absolue secularēs i
gredi volentes ipsū ordinem nisi effi
catus pape reseruatur. Octauo excōi
cat⁹ eligere non pōt nec eligi: vt nō.
eē de appel. constitur⁹. Et si sec⁹ sc̄m
fuerit talis electio ipso iure nulla est
extra de consue. cū dilectus. z. 9. q. i.
nos in hoīe. vbi ec̄t dicit glo. q̄ si qui
eligunt cū excōicatō vicariur electio.
Item qd̄ dicit regula iuris li. 6. Infa
mib⁹ non pateant porte dignitatū: s; z
cū excōicatū maiorū sunt infames: vt p̄z
6. q. i. infames. vbi dicit in tex. Excōi
catus ergo zc̄. qd̄ ec̄t tenet Bal. Et in
telligit de excōicatōe notoria. Et vi
dit De. de pal. hoc esse verū non solū
de dignitate ecclesiastica regulari vlt
seculari: sed etiā laicali. vnde in regez
vel imperatozē non pōt eligi: de elec
per venerabilem. filr̄ non pōt p̄ferre.
beneficiū: de excel. plat. tanta. Nono
excōicat⁹ nullū beneficiū ecclesiasti
cū acgrē pōt: ex de cle. ex. mi. postula
tis. z de beneficijs iā hitis dū est in
mora petendi absolutionē nil p̄cipiet
eē de ap. pastoralis. Sec⁹ si non ē in
mora: de conces. pre. qz diuersitatem.
Jo. de lig. Et dicit Pet. de pal. in 4.
q̄ sigs est iniuste excōicatus vel saē

posse suū de ipetrando absolutiones
ab iniusta excōicatioe ī foro scie fac
fructus suos: et ī foro exteriori dz cū eo
dispensari: et p simplice dispensatōez
secū sciam. Et in tpe ī quo ī mora erat
pōt fructus pāpē: sed at si tpe electōis
vel confirmatōis vel collatōis erat ex
cōicat: qz tē nullū ius fuerat acq̄sitū
ppter qd non sufficit dispensatio s3
regreū noua collatio: vñ si ē benefici
um p̄ncēs ad collōne ep̄i vel simpli
citer vel p tūc rōe delicti: qz otulit ex
cōicato non sufficit ei dispensatio: sed
dispensatio pape: vel alteri q pōt pfer
re ex certa sc̄ia facta sufficit et hēt p
noua collōne absolōis. absoluit autē
non ex hoc facit fructus suos medio
tpe pceptos: nisi cū eo fuerit spāl'r di
spensatū: vel iniuste fuisse excōicat:
vel non fuisse in mora petēdi: hec ille.
Decimo excōicat^o est ab officio et
bñficiū suspensus. vñ nec ligare pōt:
nec absolue. 24. q. 1. audiuimus. Nec
pōt bñficiū pferre eē de exceſ. plato.
tāta. Quādiu tolerat valet qd fit ab
eo: vt si puideret alicui ecclesie: vñ cō
firmaret alicui electionē: ar. 8. q. 4.
nonne. nisi forte esset notozū. Dicit
Ricard. in 4. di. 18. q. si omnes actus
legitimi quos aliqui exercent: dū eo
rum excōicatio latet essent irriti et in
anes iudicandi postq̄ eoz excōicatio
esset detecta: multi de statu suo essēt
incerti: qz aliqui sunt prelati habētes
plura bñficia ecclesiastica qui a latē
ter excōicato fuerunt absoluit: et sic
dura videretur hec sententia. Et ideo
aliorum sententia mitior et rationabi
lior: qui dicunt q in tali casu eorum
absolutiones et beneficiorum collatio
nes tenent: q̄uis eoz excōicatio p̄ca

fuerit detecta: extra de excep. excepti
onem. in glo. ar. de iure patro. conſul
tionibus. **U**ndecimus excommu
nicato est interdictus omnis actus
legitimus. Unde nec iudicare potest
nec accusare nec testificari. 2. q. 3. ad
mensam. §. euidenter. Et si vnus d in
dicibus ferentibus sententiam sit ex
communicatus non valet sententia: si
simul cū excōicato pronunciant. Jo.
de lig. Et dicit Pet. de pal. in 4. hoc
esse verum: si est excōicatus publice:
de sententiā. et re iudi. ad probandum.
quia facta et iudicata per occulte ex
cōicatum valent. Unde et in spiritua
libus non valz qd fit ab excōunica
to: de appella. constitutus. Et tamen
q̄diu tolerantur prelati: et sunt occul
te excōicati valet qd fit ab eis. 8. q. 4.
nonne. vñ de si contulit beneficiū vel
confirmauerit electōem t3: et similit
si absoluit in foro scie: hec ille: cum
quo concoz. Ricard. vt in. §. precedēti
Constitutiones etiā et s̄nie facte vñ la
te ab eo: vel de mandato ei^o irritē s̄
ipso iure: et nunq̄ valebunt: extra de
imuni. ec. aduersus. Jo. de lig. tñ dic
q valet iudiciū coram iudice excōi
cato habitū: nisi sit publice excōicat^o.
Duodecimus excōicat^o non pōt con
stitui procurator: extra de pba. post
cessiōz. nec et pōt p̄stitue pcuratorem
gnimo siq̄ cōitas aliquē pcuratozē
p̄stituit et ipse excōicat^o int̄ p̄stitutes
fuit et rector vel p̄ncipalis et exp̄ssus
vel ei^o anctē sc̄s ē pcurator: vñ si ipsa
cōitas sciēdo ipsū talē vna cū eo pcur
atorē fecisset nō v3: et de pcur. c. si.
Si tñ excōicat^o sit re^o bñ pōt in iudi
cio se defendere: et ad hoc pcuratorē
consumere: extra de iudi. intellexim^o.

Sec^o aut si sit rector vel si re^o ueni
at: vel recoueniat: ex de pba. post ces
sione. ¶ Tertiusdecimus excōicatio
absoluit a iuramento fidelitatis. is. q.
6. nos sanctoz. r. c. iuratos. Jo. d. lig.
Unde si quis dz alicui in certo termi
no r interim ipse creditor excōicat^r
fm Bar. Ba. r Jo. de lig. non dz de
bitor ei solueredū pfeuerat in excōi
catione. Sed vt dicit Jo. an. deponat
debitū in ede sacra vt postea credito
ri absoluto detur. Jo. an. r Hugo di
cūt rtrarium. s. q. debet solue. ¶ Quar
tusdecimus excōicatus matrimoniu
habe non pōt hctum tū tenet. Jo. de
lig. Si tū hbit t3: l3 peccet mortaliter
reddere ēt debitū dz: exigere ēt non
puto esse mortale. ¶ Sic excōicatus nō
pōt ordinare nec ordiari quo ad exe
cutionem: sicut si ignoret: vñ ordinari ab
epo excōicato et ignorāter indigent
dispensatione q ad executionē ordinis
de eo qui renun. c. vlt. Simlr qui ex
cōicatur publice siue ignoret ins siue
factum ordinat^r non suscipit executi
onē: de sen. ex. cum illoz. Dec. Pe. de
pal. in 4. dicit etiam idēz Pe. q. eps
occulte excōicat^r non min^o sferit or
dinādo q̄ publicus: qz vtrobiqz cha
racterē non executionē: l3 in alto ca
su dispenset^r faciliter ppter pbabilē
ignorantiā. Non sic aut in sacro pñie
qz. s. occulte excōicatus absoluit r t3
absolutio. Et rō diuersitatis fm cum
ē: quia causa vniuoca cōicat formam
suā fm modū quē h3. r qz in conferē
dis ordinibus se h3 eps vt cā quodā
modo vniuoca non potest conferre
executionem qñ eā non h3: sed in col
latōne pñie se h3 sacerdos vt equiuo
cū instrūm in sferendo grām ēt si non

habet: r ideo valet absolutio r. Qui
tusdecimus excōicatus non pōt ad
ministrare spūalia vel tpalia: valet tñ
hctus fact^r per eum noie ecclesie vel
noie pprio. Jo. de lig. Subditi tenē
tur ei obedire donec p ecclesiam sit
toleratū .8. q. 4. nonne. alij 5. Jo. de
lig. Sextusdecim^o non valet lre ipe
trate p excōicatu: nec astrigi pōt qz
pacto tacito vel expresse cōicare ex
cōicato nisi in calib^o a iure pmisiss:
nec post absolutionē vti pōt lris pen
dēte excōicatione ipetratis post lit.
conte. Opponi pōt exceptio excōis
repulso excōicato ab exendo: currit
hctum pscriptio si ē in mora petēdi
absolutionē: nec dabit restitutio ex
cōicato si pscriptū sit. Jo. de lig. De
cimusseptimus excōicat^r sic decedēs
non debet in ecclesia vñ loco sacro se
peliri: nec potest p eo oblatio suscipi
nec publica oratio pro eo fieri sicut
nec pro ipso viuuo: nisi apparuerint i
eo ante mortem signa contritionis:
quia tunc absoluetur post mortem:
r omnia predicta poterunt fieri p eo
z 4. q. 2. sane. Secreta tñ oratione ora
ri pōt p excōicatis fm Pe. de peru
sio. Decimus octauus cadauer excōi
cati non facit locū religiosū: vt cada
uer fidelis non excōicati fm Joh. de
lig. Sepult^r in cimiterio si discerni
pōt: dz exhumari. Concludat^r ḡ cum
excōicato sferat tot dāna merito dicē
Aug. Nihil sic dz formidare christia
n^o sic separi a corpore christi: siqs at
in eā icidit q̄cū^o qrat absolōez d̄ q
mō agendū.

¶ De absolone a maiori excōicatoe
quō fieri debet r a quo.

¶ Capi. 81.

Absoluē pōt ab excōicatione maior: i lata a iure regularit eps suos subditos: et exēpti p latū sibi sūditos: nisi papa sibi reſuat ſet abſolōz ei: eē de ſen. ex. nup. vl' capitulū ſeu ille ad quez ep̄alis iurisdicctio ptinet ſede vacāte: eē de maio. z obe. c. z. li. 6. Et idē de ſūia iuris de ſētētia vō hoīs n̄ pōt abſolui q̄s: niſi a ferente ipſā vel ſucceſſore ei: vbi ille eēt mortu: vel amot: z. q. 3. ſi ep̄s. Ul' a ſupioze eius ſi tū h̄ret oēm iurisdicctiōē z plenā: prātē ſup ipſū excōicātū ſicut z ipſe q̄ tulit: ſicut ſi ſacerdoſ pochtialis ex cōſuetudie loci excōicāt pochtianū ſuū: q̄: n̄is non deceat ep̄m abſoluere illū ſacerdote irrequiſito: tū pōt: z ſi abſoluit abſolutus eſt. Et ſi ſi abſoluit puincialis ordinis mendicantiū: que ligant pōz uentualis: ſec: at ſi abſoluet archieps que excōicauit ſuffragane: ei: non. n. h̄ pōt: ni ſi i caſu: vt ſi fuerit appellatū ad euz z tē pōt vocatis tū p̄ib: z cognito v̄ appellōe: als non v̄z abſolō: eē de ap. pel. romana. li. 6. vel in articulo mortis. tūc. n. q̄l3 a q̄l3 ſacerdote pōt abſolui a q̄cūq; ſūia excōis eēt reſernata pape: cū modificatōe tū quā h̄es. ſ. i. i. c. h̄ op̄is. Eps eē ſuā diocl. abſoluē non pōt ab his q̄ regrūt cāe cognitiōē: qz nec ibi pōt ſedē p̄ tribunali. 9. q. z. ep̄m. Nec eēt legat: eē terminos ſue legatiōis. Epi tū expulſi p̄nt exercere ſuā iurisdicctiōē in aliena dioceſi. Si papa mandat alicui q̄ aliquez excōicet cōmittēdo ei cāe cognitiōē poterit z illū abſoluē: di. zi. inferior. Sz ſi mādat ei tū q̄ excōicet cū ip̄e diſſimierit negociū non poterit. Cum p̄ papā cōfirmat aliā ſūia excōis lata

p̄ inferiorē: ſi hoc ſimplr fit: z ſū cāe cognitiōe poterit ipſe iſerior qui tulit ſūiam abſoluē: ſi vō fuiſſet cōfirmata ex certa ſcia: z q̄ ſi cū cāe cognitiōe n̄ poterit abſolui ſine mādato pape ni ſi eēt certū p̄ falſi ſuggeſtiōe fuiſſe ipetratā: eē de ſir. vii. vel inuti. c. z. Abſolutio ab excōicātōe ex falſa cā ſm Inno. z Ho. non tū qz iudex non intēdit ſic abſoluē: puta ſi abſoluen d: dicat ſe ſatiſfeciffe vel iniuriā remiſſā: cū non ſit vez: alias abſolō ſū iuſta ſiue iniuſta t3 quo ad eccl̄az militantem: ar. extra de regu. iur. ois. et di. 50. pōderet. Abſolui q̄s poteſt ab ep̄iſcopo illius dioceſis in qua moratur a ſententia canonis quam incurrit in alia dioceſi: ſiue canon ſit de iure cōi ſiue de iure ſynodali niſi pape referuetur caſus. Sed a ſententia hominis non poteſt abſolui niſi ab excōicatore vel eius ſucceſſore i officio vel ſuperiore. Ricar. i. quarto. Et hoc niſi in articulo mortis: vel ſi ſit iuſto impedimento detentus: ne poſſit in breui accedere ad excommunicatōē tunc enim poteſt abſolui cum iniunctione vt ſe preſentet q̄cūq; commode poterit ei qui debet abſoluere ſub lato impedimento: vide d̄ hoc ſupra c. 52. Abſolui poteſt quis inuitus ab excommunicatione: ſicut et inuitus excōicatur: immo manente cōtūmacia poteſt quis diſtricte remittere excōicationem iuſte latam ſi videat ſalutē eius expedire. Tho. in. 4. di. 18. Sed Ricar. in. 4. di. e. concedit hoc de ſententia hominis: ſed de ſententia iuris dicit q̄ abſolui non poteſt inuitus: al legat. z 4. q. z. nec quiſquam. argu. ad hoc extra de offi. delega. cum otigat

Abfolui d3 excōicatus q offert se ad iusticiā non obstante appellone ptis aduerse: d3 tñ recipi ante absolūōez sufficiens cautio ab eo q iuri parebit: e3 de appel. qua fronte. Si excōicatus dicat cām excōicationis fuisse dubiā vel nullā vel falsā: r petit absolui ad cautelā absoluet cuz iuratoria cautione: nisi excōicator vel is p quo lata est sñia infra. 8. dies pbauerit de cā: e3. e. d. sen. ex. solet. li. 6. Excōicator cognoscens errorem sue excōis d3 reuocare siue absoluet non obstante appellatione aduersarij. S3 si dubitat de errore pōt absoluiere recepta cautione q iuri pareat: e3 de se. ex. sacro Ligatus pluribus sñijs vel vna ex diuersis causis si vere vult absolui d3 exprimē omnem sñiam r cām: r sic vna absolūtio sufficit ad plures excōicationes tollendas: als non t3 absolūto q: p surreptionē eēt obtenta: e3 de se ten. ex. officij. Cū quis dubitet se esse excōicatum: si sup hoc h3 scīaz scrupulosā nimis: deponat eā ad psiliuz boni viri: quā si nolit vel non possit eā deponere: vel hēat ad hoc pbabile opinionē: faciat se absolui ad cautelā: extra de sen. ex. inquisitioni. Absolūtio aut ab excommunicatione fm Guil. est duplex. Una pñcēs ad for3 orientiosū: r hec committi potest clericis n̄ sacerdotibus: imo et h3 Hug. r laicis ex delegatione pape tñ. Alia est que pertinet ad forum pñiale: que fit cum orōne r psalmo: extra de se. excom. a nobis in fi. Et hec nec debet nec potest committi nisi sacerdotib3: nisi forte a papa hoc fiat. Sed De. d. perusio r Jo. videtur perfectius circa hoc d. cere. Dicunt enim super di

cta decretali q quilibet superior etiā non sacerdos qui habet potestates excōicandi: habz r potestatem absoluet di: q̄tum ad restituenduz cōioni hominum: r reddendū illum habilē ad actus legitimos. Sed q̄tum ad tollē dū culpam criminis: vel contumacie contracte: requiritur absolūtio sacerdotis: hec predicti. ¶ In absolūe aut ipsa a maiori excōicatōe q̄tuor obseruanda sunt fm Host. in sum. Prīmū est vt excōicatus in omni casu anteq̄ absoluator iuret stare mandatis ecclesie: r q̄uis Hostien. dixerit hoc esse de sba absolūtionis: contrariū tamen tenet. vnde si omittat qd fieri non debet: valet nihilominus absolūto extra eo. cum desideres. Goffred. Ber. r Guil. et idem etiam si iuret predict3 parere mandato ipsius qui suscipit iuramentum. De pueris autē an debeant iurare reliquit arbitrio epi Et dicit Ricar. in. 4. q̄ aliqui dicūt q̄ pro leui iniectione non debet exigī iuramentum propter periculum p iurij. Alij q̄ hoc est obseruandum ī absolūtionē cuiuscumq3: qui incidit ī canonem. Hec Ricar. Sed Hug. dicit q̄ debet exigī pro horrendis criminibus: vt incendiarijs fractoribus r h3. Non tamen pro quibuslibz aliis mortalibus q̄ que lata ē sñia: r istd videt̄ satis equū. Sed est vt si excōicatus ē p notoria offēsa in aliquē n̄ absoluat: nisi p̄us sufficiēt emēda p̄stet p cōtūacia at r p offēsa dubia sufficit iuratoria cautio: e3 de v. sign. ex pte. s. vbi nulle expēse petunt: s3 vbi expēse vel satisfactio dāni peterēt non d3 absolui: nisi p̄us satisfaciat si pōt. Si aut emendam prestare non pōt: d3

Abfolui d3 excōicatus q offert se ad iusticiā non obstante appellone ptis aduerse: d3 tñ recipi ante absolūōez sufficiens cautio ab eo q iuri parebit: e3 de appel. qua fronte. Si excōicatus dicat cām excōicationis fuisse dubiā vel nullā vel falsā: r petit absolui ad cautelā absoluet cuz iuratoria cautione: nisi excōicator vel is p quo lata est sñia infra. 8. dies pbauerit de cā: e3. e. d. sen. ex. solet. li. 6. Excōicator cognoscens errorem sue excōis d3 reuocare siue absoluet non obstante appellatione aduersarij. S3 si dubitat de errore pōt absoluiere recepta cautione q iuri pareat: e3 de se. ex. sacro Ligatus pluribus sñijs vel vna ex diuersis causis si vere vult absolui d3 exprimē omnem sñiam r cām: r sic vna absolūtio sufficit ad plures excōicationes tollendas: als non t3 absolūto q: p surreptionē eēt obtenta: e3 de se ten. ex. officij. Cū quis dubitet se esse excōicatum: si sup hoc h3 scīaz scrupulosā nimis: deponat eā ad psiliuz boni viri: quā si nolit vel non possit eā deponere: vel hēat ad hoc pbabile opinionē: faciat se absolui ad cautelā: extra de sen. ex. inquisitioni. Absolūtio aut ab excommunicatione fm Guil. est duplex. Una pñcēs ad for3 orientiosū: r hec committi potest clericis n̄ sacerdotibus: imo et h3 Hug. r laicis ex delegatione pape tñ. Alia est que pertinet ad forum pñiale: que fit cum orōne r psalmo: extra de se. excom. a nobis in fi. Et hec nec debet nec potest committi nisi sacerdotib3: nisi forte a papa hoc fiat. Sed De. d. perusio r Jo. videtur perfectius circa hoc d. cere. Dicunt enim super di

absolui recepta ab eo idonea cautōe
 q̄ satisfaciāt si ad pinguiorē fortunā
 puenirēt: r̄ d̄ idonea pignozatiā al'
 fideiussoria: eē de solu. odoard'. Et il
 lā si p̄stare non pōt saltē prestet iura
 tonā. Absolutio autē neganda non ē.
 z6. q. 6. si p̄sbyter. Talis quoq; ad
 petitionē aduersarij tenet cedere bo
 nis: vt dicit Guil. vez. r̄ si istō z^m nō
 seruetur t̄z t̄i absolutio: s; peccat qui
 sic absoluit fm̄ Guil. Tertius quod
 seruari o; ē vt absoluat p̄ eū q̄ tu
 lit suāam vel supiorē suū vel aliū cui
 cōmiserit cū psalmo ofone r̄ vberib'
 ps̄. Miserere. vel alio p̄niali s; Guil.
 ofone: v; Deus cui ppriū ē misereri
 z. Et vbi in ipsa ofone dicit cōsuevit:
 Quē delictorū catēna constringit. lo
 co h' i dicitur. Et hunc quem catēna
 excōicationis stringit. Primitūtur
 autē post psalmuz cū Glozia. lyriel.
 xp̄el. lyriel. Pater n̄r. v. Et ne. v. S; z
 libera. v. Saluum fac. v. Nihil pfici.
 v. Esto. e. v. Domine exaudi. Dñs vo.
 z. Post autem ipsā ofonē predictaz
 Deus cui ppriū. dicenduz est: Au
 ctōitate oipotentis dei r̄ beatorum
 apostolorum Petri r̄ Pauli r̄ eccle
 sue sancte r̄ n̄ra v' mibi om̄issa absol
 uo te a tali sn̄ia: vel ab excōicatione
 quā incurristi ppter talem r̄ talē cāz
 r̄ restituo te cōioni r̄ p̄ticipationi ec
 clesie: r̄ oīuz fidelīū r̄ ecclesiasticis sa
 cramentis: eē. e. a nobis. Uerberabit
 autē absoluens excōicatum v̄gis vel
 corrigijs nudas br̄tem scapulas: duz
 dicit oīa predicta ista sient. Ista t̄i s̄t
 ab bene esse r̄ non de s̄ba absolōnis.
 Quartū ē vt postmodū absolūcōs fa
 ciat illa mandata iusta r̄ rōnabilia
 alias appellare posset: eē de pac. c. si.

Erit at̄ mandatū rōnabile ei sc̄um si
 ipso excōicato iniungit p̄nciplr q̄ d̄
 illū canōnē nunq; veniat: vt in cōdia
 rio q̄ non incedat: percutientū c'icū
 q̄ non pcutiat r̄ s̄lia. z. q. vlti. pelli
 mā. Aliqñ ēt requirit' cautio q̄ d̄ce
 tero talia nunq; faciat: eē de sen. exc.
 grauē. Si at̄ apparet sn̄ia iūsta nul
 lū mādatum facit absoluto. Et nō q̄
 ppter violentā manūū iniectionē i
 clericū religiosū solet fieri satisfactio
 pecuniaria q̄ applicat mōasterio si
 p̄cussus ē religiosus: s; si ē clic' secla
 ris sibi applicaret: nisi i crumeliā ec
 clesie eēt p̄cussus: q; tūc eccle cū ipsa
 possit agē actiōe iniuriarū fm̄ q' gof.
 r̄ hosti. dicit' Defūctus at̄ excōicat'
 r̄ sepult' in loco sacro cū absoluit n̄
 exhumat: s; sepulchrū ei' vberat: vt
 sit circa viros: eē de sen. exc. a nobis.
 Regularis at̄ cū vberat regularē: vt
 als incidit in sn̄iam excōis a iure p
 lata: nec apo. se. reseruata absoluetur
 a suo plato si t̄i p̄cussisset regularē
 alteri' religiosi: tunc abbas vel plat'
 p̄cussi vberabit ipsū absoluedum qd̄
 erit loco satisfactionis: s; iuramentū re
 cipient r̄ absoluet ppri' abbas: cōiū
 enti' t̄i sit totū p̄ vnum ex om̄issione
 alteri': eē de offi. or. c. si. Si at̄ p̄cussit
 clericū secularē absoluet p̄ ep̄m: eē d̄
 sen. ex. religioso. li. 6. in casu at̄ q' r̄la
 ris excōicat' non h̄ret platū q̄ eēt sa
 cerdos: vel si eēt defunctus ipse plat'
 vel excōicat' ad dioecesanū ē recurrē
 dū fm̄ hosti. qd̄ Guil. intelligit tā d̄ ex
 ceptis q̄ d̄ n̄ except'. Et nō q̄ quis ab
 solō ab excōicatioe r̄larit' debeat fie
 ri cū p̄dicto mō declarato in supiori
 s; qñ commode pōt: t̄i r̄ si non ser
 uetur predicta forma etiā sine causa

rōnabili ipsā dimitte do simplici mō
nudo verbo pōt fieri ipsa absolutio.
vt si dicat solū. Absoluo te ab excōi
catione. vel rebenedico te. vel qd̄cum
q; aliud tale intendens p̄ illud absol
uē: et de re iur. l. onis res. di. 50. pōde
ret. Et hoc s̄m Rai. Huil. Jo. z fere
oēs doc. lz Hosti. dicat contrariū: vn
de z beatus Tho. in tractatu de for
ma absolutionis. dicit q̄ absolutō ab
excōicatione non ē sacramētalis sed
magis rōis iudiciariam iurisdicciōz
Et ideo ipsa verba h̄nt efficaciam ab
intentione dicentis. vñ non refert q̄
buscumq; v̄bis vtatur ad exp̄m̄dum
suā intentionē. Simlr z Ricar. in 4.
dicit q̄ sufficiūt verba quecūq; signi
ficantia remotionē excōis. Idem in
sba dicunt Anto. de butri. z Pet. de
pufio. Et addunt q̄ cū excōicatio fe
ratur p̄ peccato mortali: ideo talis i
diget absolutione sacerdotali z sacra
mentali rōne peccati. quīlz. n. tenetur
p̄fiteri de omni mortali s; ante hanc
absolutionē sacerdotale sacramenta
lē admittit ad p̄ticipatiōē fidelium
s; non eucharistie: nisi p̄fessus de illo
peccato mortali. Itē nota q̄ si de s̄co
qs absoluit aliquē ab excōicatiōe de
qua non pōt: cū postea aduertit debz
si pōt certificare eū de errore suo. s. d̄
clarando quō eum non potuit absol
uere z p̄fulere q̄ impetrat absolutio
nē: z interim habere se ad illū: ac si n̄
absoluisset. Huil. Itēz nota q̄ si eps
cōmittit alicui absolutionē ab omni
excōicatione: non ppter hoc poterit
absolue illū excōicātū ab eo cui? ab
solutiōe non cōmississet in speciali:
forte qz erat excōicāt? ppter dānum
illatum ep̄o: vel aliquid h̄? extra de

re. in. in ḡnali li. 6. Itē nō q̄ absolō
non debet fieri sub cōditione: puta si
satisfecit. nā taliter absolut? non esset
simpliciter absolut?: et de re. in. act?
li. 6. Magister ordinis predicatorū
z p̄uinciales z conuentuales z eorūz
vicarij in p̄uincijs conuentibus z lo
cis sibi cōmissis predictis fratrib? cō
stitutis ibidē: nec non z alijs fratrib?
eiusdem ordinis: interdum ad eos d̄
clinantibus vñdecunq; absolutione
indigentibus: siue prius s; intrauerint
ordinem siue post in casibus excessē
rint quibus sententiam excōicatiōis
incurrerint absolutōis b̄nficiū va
leant impartiri: nisi a deo esset enor
mis excessus: q̄ merito esset apostoli
ca sedes consulenda. Alex. z Hieg. z
Bonifa. in p̄uilegio. Virtute cons
piciuos: quod dicitur mare magnūz
Predicti prelati possunt a suis cōfes
soribus illas absolutiones ab excōi
catione z dispensatione super irregu
laritatibus recipere quas ipsi possūt
suis subditis impartiri. Bonifa. in p̄
dicto p̄uilegio Virtute. Item ma
gister ordinis z p̄uincialis p̄iores
z conuentuales z eorū vicarij eos q̄ or
dinē n̄m ingredi volunt absoluere
possunt s̄m formam canonicā a sentē
tia excōicationis interdici z suspen
sionis a iure vel a iudice ḡnalter p̄
mulgatis: z sic eos recipere in fratres
Si etiam post susceptum habitūz re
coluerint se fuisse talibus sententijs i
nodatos possunt eis absolutionis be
neficiū impartiri: nisi a deo enormis
esset excessus eorum zc. Bonifacius
Virtute.

De minori excōicatione. Titu. z?

Cap. 8z.

Secunda spes excois dicitur minor excoicatio. Nec autem incurritur precipiendo cum excoicatis maiori in casu non concessio. Unde Sabianus papa. Sicut apostolus statuerunt dicentes: cum excoicatis coicandum non est. 2. corinth. 5. Siquis frat. i. fidelis noiat auarus. 2. i. per suam propter aliquod vicium excoicat. Excoicatione enim appellauit noiatione: ut expoit Aug. 2. q. 1. multi. Et subdit apostolus ibi. cum hoc. s. excoicatus nec cibum sumere. s. debetis. Io. etiam euangelista dicit in secunda canonica. c. vnico. Siquis non asserit hanc doctrinam. s. si dei recte nolite eum recipere in domo: nec ei dixeritis aue. 2. Et loquitur de hereticis qui sunt excoicati: quod et ipse ostendit exemplo: ut patet. 2. 4. q. 1. omnis. Ad idem Isidorus ait. Quis excoicatus neque orare neque loqui nisi quod ad eandem excoicationem pertinent neque uelci licet. Siquis palam aut absconse cum eo fuerit locutus coionem cum eo statim excois strahet penam. 2. q. 3. cum excoicatus. glo. statim ergo canon late sinit. s. q. incurrit minorem excoicationem talis: et sic est ibi similitudo seu coitas in genere. Ad idem facit precedens et se. c. Pro horum maiori declaratione est sciendum quod quadrupliciter quis potest participare cum excoicatis. Primo quod in eos crimine propter quod quis excoicat. s. dando ei auxilium consilium vel fauorem: et per talem participationem incidit in eandem sententiam ut declaratum est. s. 2. in crimine mortali participando: sed non illo propter quod est excoicatus: et propter talem participationem mortaliter peccat: sed non incurrit

maiozem excoicationem sed minorem. Tertio participat cum excoicatus in diuinis et per talem participationem peccat mortaliter: quando scienter habet agit: et si ius ignorat: et precipue si est talis conditionis quod scire potuit et debuit huiusmodi participationis prohibitionem: non tamen est excoicatus maiori sed minori: nec est irregularis: de sententia excois qui. li. 6. sed uicinus irregularitati. Nam ei est iterdictus ingressus ecclesie si uidelicet admittit ad diuina officia publice excoicatos seu ecclesiastica sacramenta aut ad sepulturam: donec de transgressione habet satisfecerit competet: ad arbitrium eius cuius sententiam contempserit. Et si postquam eis est interdictus ingressus ecclesie ingerat se diuinis in suo officio: sicut prius irregularis efficitur. Et sic uidetur intelligendum de clericis secularibus et regularibus. Sed et si sepeliret et publice excoicatum esset excoicatus: ut. s. dictum est. Si autem talis participatio fieret per metum: ut quia tyrannus cogit per metum mortis sacerdotem celebrare. Et si culpa attenuetur per talem metum: non tamen simpliciter excusat: sed Hostien. Huil. et Hugo. Metus qui cadit in constantem virum excusaret tamen in huiusmodi. Quarto participatio fit cum excommunicatis non in crimine sed in alijs actibus humane conuersationis: ut loquendo comedendo salutando: et huiusmodi in casu non concessio: et per hoc efficitur excommunicatus minor: et si pertinaciter et prohibicionem superioris communicaret in predictis minori est excommunicatus: et posset excommunicari maiori.

Mo tñ q̄ dicta s̄ma. s̄. excōis maioris
lata s̄ p̄ticipantes cum excōicatis in
loquela ⁊ b̄i non teneret: nisi premis
la esset trina admonitio vel vna p̄ tri
bus. Et nisi exp̄mantur ipsi admonē
di noiatiū: ex. e. statutuz. li. 6. ¶ **M**o
tñ q̄ p̄pter dictam p̄ticipatiōē lz q̄
ciam vt Rai. dixerit incurri peccatū
mortale: tñ Tho. in 4. di. 8. dicit q̄
p̄babilis est qd̄ alij dicunt. s̄. non eē
mortale: nisi in 4. casibus. Primo. s̄ p̄
ticipando in crimine. ⁊ p̄ticipando i
diuinis. s̄. in contemptum ecclesiastice
discipline. 4. s̄ p̄hibitionem p̄cepto
riam superioris. Idem Pe. Abb. ⁊ Ar
chi. ⁊. q. i. sicut. et sic intelligitur illud
c. sicut apostoli. scilz cum quis p̄ p̄cep
tum p̄ticipat: tūc pōt excōicari: quia
tunc peccat mortaliter. Idem Job.
an. ⁊ Jo. de lig. ⁊ Ricar. in 4. Qui s̄
p̄ticipat cum excōmunicato in ma
iori diuinis. s̄. cum eo dicendo officij
vel ministrando ei sacramēta: vel au
diendo missam cum eo s̄z omes pec
cat mortaliter: vt dicitur in quodam
scripto super 4. qd̄ verum est s̄m ea
que sunt in corpore iuris. Sed hodie
secus p̄ ex̄vagantem Martini. s̄. quā
habes. s̄. c. vlt. de maiori excōicatione
ibi vide. ¶ **M**o q̄ p̄ticipans cum excōi
cato minori non incurrit aliquā excōi
cationē vel peccatū. Et hoc ē qd̄ cōit̄
d̄ q̄ excōicatio. s̄. maior non transit
in tertiam p̄sonaz. ⁊. q. 3. qm̄ multos.
In quo quidem. c. Greg. subtrahit a
maiori excōicatione q̄ plures d̄rias
p̄sonaz cōicantes excōicatis maiori
que tñ oēs p̄prehēdunt in isto vsu. s̄.
Utile lex humile res ignorata neces
se. Nec anathema faciunt ne possit
obesse. Utile. i. p̄pter vtilitatē: vel ēt

participantis. Lex. i. legem matrimo
nij. Humile. i. p̄pter subiectionē natu
ralē vel aliqua seruitutem: vt in filijs
⁊ suis ⁊ b̄i. Res ignorata. i. qm̄ nesci
tur quis est excōicatus: ignorantia
s̄. facti. Necessē. i. p̄pter necessitatem
excōicati vel p̄ticipantis. Vide tamē
clarins de quolibet eorum in sequen
tibus. s̄. Primo qd̄ez excusat p̄ticipā
tem cum excōicatis: vt non incurrat
minor excōicatio: vtilitas que potest
eē duplex. Una quidem ipsius excōi
cati: vt cum qs̄ loquit̄ ei de his que
p̄tinent ad absolutionem p̄curandā
vel ēt al̄s ad salutem aīe: lz alia etiā
incidenter interponat: vt magis pro
ficiat: vñ ⁊ ad predicationem admit
tatur: ex. e. r̄n̄so. Et p̄ hunc etiā mo
dū p̄dicatores: q̄ apud excōicatos in
p̄dicationib⁹ ⁊ cōfessionibus q̄si gerūt
cās eoz qui ab ipsis excōicatis spoli
ati fuerunt p̄nt elemosynas licite ac
cipere ab ipsis excōicatis: p̄fertiz si
in locis illis non valent sustentationē
habere: extra. e. cum voluntate. ⁊ eti
am s̄m Hostien. extra casum necessi
tatis: dū sperant p̄babiliter de p̄fici
endo eis. Secunda vtilitas pōt eē ex
pte participantis in t̄palibus vel spu
alibus. Et in t̄palibus quidē: vt cū pe
tit ab excōicato qd̄ ei debet dare: vt i
dicto. c. si vere. vnde si nolit dare po
test in iudicio conueniri: alias ex deli
cto suo commodum reportaret: ex d̄
iudi. intelleximus. In sp̄itualib⁹ au
tem licite potest loqui de salute aīe
sue petendo consilium si est necessita
tis: ⁊ non possit h̄re recursum ad ali
um s̄z Guil. Secūdo excusat lex ma
trimony in b̄i p̄ticipatiōe cuz disti
ctiōne tñ. nam aut excōicatio est lata

etiā i alterū ppt̄ matrimonii illicite
cōtractū: tūc neuter pōt̄ cuz altero
participare: aut excōicatio ē lata ppt̄
aliud delictū: tūc i participatione q̄
ad redditionez debiti vterq; excusat̄
In alijs vero excusat̄ mulier partici
pādo cū viro excōicato: s; n̄ excusat̄
vir participādo cuz vxore excōicata
ex eo q̄ cū sit caput ei' o; eaz cogē vt
se faciat absoluerē: ar. 7. q. i. sicut. Dec
Rai. 7. Hoff. Si autem vir vocar; ex
cōicatum ad mēsam: credit Huil. q̄
non possit vxor comedere cum viro
suo ad illam mensam: s; bene in eadē
domo in alia mēsa ita remota q̄ pos
sit dici q̄ non comedant simul. Et de
bonis quidem cōibus: aut de his que
daret nomine mariti sui excōicati nō
debz accipi elemosynaliter nisi scz in
necessitate: sed de bonis pprijs si dat:
vel si ei concessum fuisse a marito ex
cōicato: vt d̄ bonis cōibus det potest
accipi. Idez de familia excōicati quo
ad elemosynas dandas: s; excusat̄ hu
militas subiectōis vel seruitutis. Et p̄
mo quidem filij qui sūt in patria po
testate: vel etiā emācipati qui sunt cō
mensales patris: r ab eo recipiunt ne
cessaria excusant̄ participādo cū p̄e
excōicato: dūmō nō in crimine. Alij
aut̄ filij nō excusant̄ s; Huil. 7.
excusant̄ monachi participādo cuz
abbate excōicato s; Huil. q̄ s; quasi
de familia eius. 7. excusantur cle
rici participādo cū suo ep̄o excōica
to: illi. s; q̄ sunt ei' officio p̄ductiue de
putati: sicut 7. alij seruitēs. alij v̄o cle
rici n̄. 93. di. mirat̄. s; Hoffi. 7. ex
cusat̄ serui 7. ancille. s; serui p̄ditōis.
7. excusant̄ rustici seruitēs: 7. alij
subiecti qui nō sunt adeo curiales: vt

eorz cōsilio scelera perpetrent. 2. q. 3.
qm̄ multos. cum distinctione tñ s; Huil.
quia si tales persone añ excōi
cationem dñi seu patroni obligauē
runt se seruituti: 7. seruitium intraue
runt: postea sciunt de excōicatione n̄
tenentur discedere. Si aut̄ post excōi
cationem intrauerunt seruitiū: si tūc
ignoraauerunt excōicationem non te
nentur discedere: sed si scierunt te
nentur discedere: nisi necessitas eos
cōpulsisset q̄ fierent de familia eius.
Et quod dicitur de rusticis: intellige
qui colunt terras dñozuz suorum. Et
hoc etiam extenditur s; Huil. ad il
los qui dicuntur mediatorij: qui pro
pter culturā recipiūt certā portionez
fructuum: naz eis possunt cōicare q̄z
tūm oporteret propter culturā 7. hu
iusmodi rationem. Idem intelligen
dum est de nutricibus 7. similibus q̄
si a dño recederēt nō haberent vnde
viverent: ar. ex. e. si vere. Ibi etiam in
predicta decretali excusant̄: q̄ cuz ex
cōicatis nautis cōueniūt d̄ tñsferēdo
cōtra saracenos. 7. excusantur pa
tres 7. dñi participādo cuz suis filijs:
aut seruis excōicatis: n̄ qdē simplr. s; 7.
Tho. in. 4. di. 18. s; in his in quib; s; se
obligati: quia sicut inferiores obligā
tur ad obsequiū superiorz: ita superi
ores ad puidenciam inferiorz. Rai. tñ
7. Huil. 7. Hoff. 7. Hosti. dicūt q̄ tūc
est tenere q̄ nō excusatur tales: quia
tenebātur eos corrigere. 27. q. i. de fi
lia. qd̄ videt̄ verū quando ex defectu
ipsoz: qz. s; nō correxerunt inciderunt
in s;iam: vl' permanent in ea. S; ybi
per eos nō stetit: 7. instant vt querant
absolutiōz: h; locū qd̄ dicit Tho. 7.
s; Hoffi. seruis mercenarijs possūt

cōmunicare conductores eorum: vbi sine magno incōmodo eos vitare nō possunt. Et idem de socijs habentib⁹ aliquid cōe: als autem non possunt cōmunicare. Concordat Ber. 8. ar. miger vel seruans inilitū h̄z Huil. excusat cōicando ei: nō aut cōmunicādo cū excōicatis cū qb⁹ dñs suus cōicāt. 9. vassalli cū teneātur reddē tributa p̄sides suis dñis excōicāt] n̄ peccat cū eis cōicādo: lz solnāt ī p̄pa persona h̄z Huil. Adūit tñ Hu. d. h. i. vassallis q̄ cū sint absoluti ab obsequio si delitatis: q̄ diu eorum dominus ē excōicatus debent ab eo abstinere. is. q. 6. nos sanctorū. 4. excusat huiusmodi participationem res ignorata: vt dicit v. i. ignorantia facti probabilis fm̄ Huil. extra de de. ex. mini. aposto. lice. Sed ignorantia iuris non excusat: nisi illos quibus ius licz ignorare vt sunt pueri nondum doli capaces. Dicitur autem ignorare quis factuz vt quia non constat ei: q̄ ille fecit tale quid: puta q̄ clericum verberauerit q̄ nec ipse vidit: nec ē fama ita publica q̄ oīno debeat credi. Naz si ab aduersario audiuit vel leui fama: nō debet sibi de hoc formare conscientiam ii. q. 3. non solum. Si vero est publica fama: vel auditur a fidedignis q̄ aliquis sit publice excōicatus: vel q̄ nocte aliquid fecit p̄pter qd̄ incidit in excōicationez dz euitare ⁊ inquirere veritate si nō plene scit: ⁊ interim euz vitare: ⁊ in occulto ⁊ in publico: do. nec fuerit certificatus fm̄ Rai. Item si audiri aliquē excōicatur publicari parissus quez postea iuenio bononie lz qdā dixerint q̄ dz euitari vbiq̄q̄ n̄ fm̄ Huil. pōt benignius dici. s. q̄ si

possunt facere probare excōicationē puta per testem vel instrumenta teneor vitare als non: nisi in illa dioce. si. Item si audiri aliquem excōicatur: vel vidi incidere in factuz vā. natum per excōicationem: ⁊ exinde non vidi mihi nisi post annū h̄z Huil. si ille est talis homo q̄ creditur eē timoratus: ⁊ qui tunc seruabat excōicationem non modo seruat: possunt dicere eū absolutū. Si vero non ē talis debeo euitare: si occultuz est occulte 6. q. 2. si tñ. r. c. se. Si manifestum publice: nisi mihi constet de absolutioe. Itē si prelat⁹ vel sacerdos dicat mihi q̄ vidit parochianū suuz aliqd̄ faciētē p̄pter qd̄ icidit ī excōicatioz: nō est autē istud publicū: siue credā: siue nō credam illud non teneor euitare illuz. Euitare. s. q̄tum ad euitatioz minor] excōis. Et multo minus vitare: nō teneor si dicat mihi alius fm̄ Huil. Si n̄ prelat⁹ vel eps diceret mihi: vel alius de suo subdito q̄ esset excōicatus denunciādo mihi s̄niaz: ⁊ casus ē talis de quo solet fieri excōmunicatio: debeo credē ⁊ illuz vitare. Si autē dicat oī locutio nō teneor. Itē si audiri ab epō excōicato de sua excōicatioe: ⁊ h̄ in p̄fessione h̄z Huil. nō teneor vitare. Item Hosti. Si vero ex p̄fessione h̄z oēs doc. debeo eum vitare: sed in occulto solum: nisi sit publice excōicatus. Item si scio habitu aliquem esse excōicaturū: actu autē hoc non aduerto ⁊ sic ei cōico subito fm̄ Huil. n̄ incido in excōicationē nec pecco. Itē si dubitat⁹ d̄ excōicatioe aliquoz: ⁊ dubitatio talis p̄cedit s̄iam iudicij: puta q̄ nondū est declarata p̄ iudicij p̄sensuz non sunt vitandi. si post concordem

iudiciū determinationē adhuc am-
biguū sit: standū ē magis sine iudi-
ciū: et illi sunt vitandi s; Tho. i. quol; 3
Quinto excusat necessitas taz excōi-
cati q̄ participātis: vñ peregrini via-
tores et similes in necessitate constitu-
ti licite p̄t recipere ab excōicatis s; Tho. i. q. 3. qm̄ multos. Si-
militer excōicatis pōt aliquid dari
cā humanitatis s; Hui. i. sustentati-
one. q̄. i. indigent: nec est expectāda
ultima necessitas. Et si excōicat' pe-
tat hospitii nō tenet' expectāe q̄ sit
ab omnibus alijs repulsus: intelligit'
tñ q̄ ad necessaria vite: sec' si peteret
alia vñcilia: vt fossoriū vl securiz: et
h'. Itē si quis vocatur a iudicib' ex-
cōicatis sub quoz iurisdictione ē: vt
stet iuri: videt' esse casus necessitatis
Et similiter si coram eis conueniunt
iniuriatores suos: s; Hui.

In qbus casib' cōicādo cū excōi-
catis incurrat' minor excōicatio.

R. a. 83.

Etra predictos casus phibe-
tur in iure. ii. q. 3. cū excōica-
to. et c. sequētib' participare
re cū excōicatis i his que i isto vsu cō-
tinentur. Os. ozare. vale. cōio. mensa
negat. als' minori excōicatio incurrit'
Primo quidē non d; participare cū
excōicatis maiorē i locutiōe. vbi nō
s; Hui. q̄ familiaritas: vl pudor vl
scandali timor non excusat' partici-
pantē cū talibus in locutione: vl als'
i casu nō cōcesso. Item nō l; lras ex-
cōicati recipere: vl ei mittē nūcios: vel
lras: nisi in casu in quo liceret ei loq'
s; Hui. et Du. Itē sigs munus rece-
pit ab eo scienter: q̄uis non debuēt

recipere: tñ nō tenet' reddere: sed de-
bet ex consilio pauperibus erogare:
vel excōicatio remittat ad sui ruborē
s; Hui. **E** non debet quis partici-
pare in salutādo: alias qui salutat ex-
cōicationē minorem incurrit. idem
si resalutat salutantem: et si assurgat
vel reuerentiā exhibeat q̄ excōicatio
aut inclinet se salutanti: aut moueat
labia quasi resalutanti: cū tñ nil dicat
s; Hui. nō incurrit excōicationē: cū
pene restringende sint: de pe. di. i. 8.
pene. Itē cū ei scribit' n̄ ē salutādus
s; loco salutationis dicēdū sp̄m̄ psi-
ly sanioris. Si aut' salutat' pōt r̄idē:
Deus emendet vos et huiusmōi. **S**
phibet' ozare cū excōicatis: vñ si ex-
cōicat' intrat ecclesiā et ibi se firmat:
ali; tenētur exire vl pcurare q̄ exeat
si manifestū ē eū esse excōicatum s; Hui.
R. ai. ii. q. 3. sicut apostoli. Si vero ē
occultum: tunc illi qui sciunt exhibēt
secrete et caute: ita q̄ nō sequat' ma-
nifestatio eius si p̄t: alias n̄ exhibunt
6. q. 2. si tñ. Occulte excōicatus oc-
culte debet moneri vt exeat. Si aut'
excōicatus est in ecclesia n̄ cā ozandū
s; p̄ alio negotiō: nō video q̄re i eadē
ecclesia ozare nō possim: vt ait' Iun.
Circa officiū vero missę nō s; R. ai.
q̄ si excōicatus intrat ecclesiā iā mis-
sa incepta: si occulta ē ei' excōicatio n̄
d; sacerdos dimittere missam. et q. i.
nihil. Si vero est manifesta moneat
eū publice vt exeat. Si vero nō vult
exire nec cōmode pōt facere expelli:
et sacerdos nō dū inchoauit canonez
deb; dimittere: ar. 24. q. i. omnes qui.
Si vō p̄nsq; ille eccles; itret: vl p̄nsq;
sacerdos eum videret iam canonem
inchoauit debet sacerdos pcedere in

officio simul cū eo qui assistit ei tñ .
alij. n. omnes debent exire si excōmu-
nicatus non erit ipse de quo cōit sci-
unt: ita tamen q̄ finito conone ⁊ sum-
pto sacramēto anteq̄ dicat post cōio
moneat illum q̄ exeat: d̄ conse. di. ⁊.
relatum. Concor. Hosti. ⁊ Hosti. q̄ si
non vult exire potest sacerdos eum
eijcere: etiam si clericus sit: ⁊ si nō po-
test eijci in sacristia rediens dicat ora-
tionem ⁊ post cōionem que restabāt
Item s̄z Tho. in 4. di. 18. Pro excōi-
catis orari potest: q̄uis non inter ora-
tiones que pro mēbris ecclesie fiunt:
⁊ tamen fructum non percipiunt q̄
diu in excōmunicatione manent: sed
oratur vt detur spiritus p̄nie eis: vel
ab excōicatione absoluant. **4.** p̄bi-
bet participare cū excōicato i mēsa:
sed si hospitatus suz in domo aliqua
ad mensā: ⁊ superueniat ⁊ ingerat se
excōicat: s̄z **H**uill. si est publice excōi-
catus surgere teneor n̄ obstāte cuius
cūq̄ scādalo. Si vō ē excōicat occulte
⁊ nō possū sine ei: n̄ teneor sur-
gere. **I**te superueniēte publice excōi-
cato nō teneor exire d̄ domo: imo ēt
⁊ si scirem aliquem publice excōica-
tū receptū esse i aliqua domo possū
ibi hospitari: si tāte capacitat] sit loc⁹
q̄ possū eius cōionē vitare: nā licet
mibi cū excōicato i eadē camera co-
medere: s̄z n̄ i eadez mēsa: similiter nec
in eodē lecto iacere. qd̄ si veniā inui-
tatus ad aliq̄ festū vel cōmuniū: ⁊ in
uenio ibi aliquē publice excōicātū te-
neor recedere: nec debeo ibi epulari
s̄z sedeat ad aliā mensā: q̄ oēs tales
cōueniētes ad festū: vel cōmuniū siml
inuiēte cōicare dicēdi sūt s̄z **H**uill. **I**te
sigs amico suo excōicato veniēti co-

medere ad domum suam dimittit ei
domū ⁊ claves ⁊ permittat eum co-
medere separatim in domo sua: si h̄
faciat in fraudē: vt sic eū nō offendat
sed fauorem eius acquirat i currit mi-
norē excōicationē. Si autem facit q̄
timet ne forte ille vim inferat: non in-
currit. **I**tem si facit hoc causa huma-
nitatis: quia si putat eum indigē ho-
spitio vel alimento. ⁊ de hoc facit pro-
testationem non incurrit. **H**uill. 5. p̄
hibetur cū excōicatis haberi cōio. si i
alijs etiam actibus humane conuer-
sationis: ⁊ precipue actib⁹ legitimis
vnde nō debet quis facere aliquem
h̄ctum cū excōicatis: tenet tñ ⁊ tract⁹
initus cū talibus: si ipse cōtrahens n̄
obligat se ad cōicandū cū excōicatis
vt sigs vendat ⁊ tradat rē excōicato
⁊ statū precii recipiat. Si vō obligat
se ad cōicandū cū excōicato in casu n̄
concesso: nō tenet ⁊ tractus: vt si pro-
mittat: vel etiā iurat q̄ vendat ei ali-
quid vel locabit: ⁊ hoc s̄m **R**ai. **S**z
Inno. dicit q̄ omnes contractus ini-
ti cū excōicato etiā scienter ⁊ durate
excōicatione tenēt: ⁊ ex ipsis agit
excōicatus. Sed ipse excōicatus agē
nō poterit pro tali cōtractu: nisi post
absolutionē: qd̄ veri⁹ v̄. **I**dem **H**uill.
Ite cū qs iurat soluere alicui i certo
termino: ⁊ interim ille excōicatur s̄z
Rai. nō debet sibi solui: dum stat i
excōicatione: s̄z deponi illud debetur
i ede sacra. **I**nno. tñ dicit. **L**ōsulim⁹
tali q̄ det nā ⁊ feruens tenetur ser-
uire excōmunicato vt p̄misit. i. q. 3.
quoniā multos. ⁊ hoc videt verius.
Item si quis recipiat mutuum ab ex-
cōicato: vel conducit aliquid ab eo p̄
precio reddendo tēpore excōicationis

ipsū precium vel mutuū quo ad ciuilem obligationem ex qua actio nascitur: et potest peti non redditur nisi p^o eius absolutionem: obligatur tamē ei quo ad naturalem obligationem. **Doct.** Item si presbyter locauit operas suas alicui domino dum ipse dñs eēt excoīcatus: non valuit locatio. **Sec^o** si ante: sed non poterit ei seruire i^o diuinis i^o excoīcatione permanētī. **Do.**
Itē si quis vēdat vel emat a seruiēte excoīcato noīe excoīcati nō ē hēdēū cuz eo sic nec cū excoīcato. **Quil.** **Ad** q^o ille q^o incidit i^o excoīcatōz q^ouis p^o fuerit cū aduersario vel fatissēcēt de iuria: et ēt si vadat p^o absolutione: vel ēt si nōdū sit denūciat^o cū tñ manifestū sit d^o eius excoīcatōe dz emitari q^o usq^o sit absolutus: extra. e. cuz desideres. **fm** Rai. imo etiā si iurass^o stare mādato epī an^o absolutōz: tā episcop^o q^o alij ei cōicantes incurrunt minorē excoīcationem: etiam si fuit ab ipso epō excoīcat^o. Non enim potest ipe cōicare tali: nec dare licentiam alicui cōicandi quin icidat i^o minorē excoīcationē: et. e. nup. xi. q. iij. excoīcatos.
Per hoc autē q^o papa salutāt aliquē vel participat nō itelligit^o absoluere vt i^o cle. d. se. ex. si sūmus. Excoīcatō autē minor^o z a iure z ab hoīe fert. a iure p^o qdē pp^o participatiōz cū excoīcatis maiorē vt dictū ē. **2°** p^o sacri legio. xvij. q. iij. minor^o 3° p^o notōia fornicatiōe p^ocipue clerics: et d^o cobabita de. z mu. v. f. a. **4°** p^o simonia etiam occulta in ordine suscepto: et d^o simo. tanta. s. hodie icurrit maior excoīcatio z pape referuat^o absolutio: vt habes. s. **5°** cum quis recipit ecclias d^o manu laici z sic eam tenet. xvi. q. vij.

figs deiceps. **6°** fm quosdam cum in bello iusto exercz artē balistarum z christianos: et d^o sagit. artē. **7°** i^o diffidētib^o pauperū op^oforib^o manifestis raptorib^o public^o vsurarijs: z meretricib^o: q^o large dicūt excoīcati inq^o tū oblatiōes eoz ad altare nō recipiuntur. **8°** in illis quib^o negat^o ecclesiastica sepultura: z q^o mouit i^o tomeamēto qz p^onat^o eccle. sepultura et si penituerit. Et idē pōt dici d^o eo q^o nō confitetur semel in anno: vt d^o et d^o pe. z re. ois.
9° in quolibet notorio peccatore di. 64. illud. z d^o hsecra. di. z. p^o dilectione. Ab hoīe autē fieri pōt minor excoīcatio: vt epō z q^o inferiori iudice ecclesiastico: et de offi. or. cū ab ecclesiast^o: z h^o siue p^o contumacia. 5. q. z. p^onti. siue p^o alijs culpis. Itē siue simplicit^o vt d^o pe. di. i. in actione. siue ad tēpus di. 86. c. tanta.

De effectu excoīcatōis minoris.
Est autem effectus principalis excoīcationis minoris quia talis remouetur a participatione sacramentorum: z si se imisceat peccat mortaliter: non tñ incurrit irregularitatem: etiam si celebrat peccat: etiaz conferendo sacramēta seu ab eo collata non carent virtutis effectu: nec phibetur eligere: nec ea que rōne iurisdictionis sibi opētāt exercē: si talis tñ sciēter elect^o fuerit ei^o electio erit irritanda: et d^o cle. ex. mi. sic celebrat. Tal^o ēt fm **Hui.** ē separat^o ab osculo pacis q^o dat^o i^o missa q^o ē quasi loco cōio: nis: nō aut^o hor^o dicēdis cū alijs. **Itē.** 3° q^o excoīcat^o minori sacramēta cōferēdo peccat: s. z subditū nō phibēt a cōferēdo l^o ipe cōferēdo se maculet. **Doct.** dicit q^o cōferēdo nō participat qz

nō cōfert ad suā vtilitatē sed aliorū
dī cī participare partē capere: et sic
vī p̄phēdi vtilitas ip̄i participantis.
Jo. d. li. vī tenē i plurib⁹ loci q̄ excōi
catio mīoz separet a p̄cipatōe passi
ua t̄m sac̄oz. s. q̄ talis n̄ pōt sc̄ipere
sac̄ra añ absolutionē. cū eo. cor. De.
d. pal. in. 4. d. is. Dicit eī q̄ minor ex
cōicatio excludit a participatiōe sa
cramētoz. n̄ a participatiōe diuinōz
vī q̄qd alij dicāt licite p̄t missā audi
re et osculū pacī accipe: et eccliaz offi
ciare: dum t̄m nullū sac̄m percipiat
nec matrimoniū nec aliud nisi prius
absolut⁹: et qd̄ Guil. dic̄ d̄ obscuro pa
cis. R. q̄ id̄ osculatio pacis et panis
b̄ndicti datio successerūt loco cōiōis
vt indigni n̄ admittent ad ista.

De absolutione a minori excom
municatione.

Absolutio aut̄ ab ipsa excōi
catōe minori fieri p̄t a p̄po
sacerdote: eī. e. nup. Et dicit̄
p̄p̄i sacerdos q̄ illū pōt absoluere a
peccatis quōq̄ sit. Ab alieno aut̄ q̄ il
lū. s. n̄ p̄t audire n̄ p̄t absolui s̄z Hof.
et Tho. et alios. si eī ip̄e sacerdos p̄p̄
us eēt excōicat⁹ excōicatōe minori p̄t
nihilomin⁹ absolue tale: eī. e. duobus
Excōicat⁹ aut̄ maiori si se igerat cōi
oni alioz peccat̄ s̄m Rai. et si i cōtē
ptū h̄ faceret mortaliter: d̄z q̄s et ali
os excōicatos vitare s̄m Ho. nec per
d̄stōez d̄stātie factā d̄ q̄ habet. j. tolli
tur qn̄ ip̄e excōicat⁹ d̄beat se s̄trahē
a cōione fidelīū i diuinis et eī. Et nō
s̄z De. d̄ peru. eī d̄ sc̄. ex. sup. c. ingfiti
onis. q̄ si plar⁹ sc̄ipit subdito q̄ cele
bret excōicato p̄ite quē subditus scit
excōicatus: prelat⁹ vō mādās: et alij si
d̄ cī excōicatione ignorant. s. subdit⁹

i hoc ip̄e parebit plato et sic celebra
bit: prestari d̄z t̄m celebrās illi quē ex
cōicatus scit q̄ n̄ itēdit cū illo celebra
re s̄z cū alijs excōicatis. Idē dic̄ q̄ cū
scio aliquē excōicatus quē vitare tene
or eī i publico n̄ teneor illi cōicare eī
ad mādātū ecclesie: s̄z pot⁹ debeo pa
ti excōicatōz. Si vō p̄ certo nescio: s̄z
p̄babilit̄ credo: in tali casu p̄ me solū
illi nō cōicabo: s̄z ad petitiōz alteri⁹ vi
tare n̄ teneor. Ad diligēt̄ q̄ s̄z iu
ra cōia excōicatus etiā nō denūciati de
berēt evitari vt dictū ē: t̄m p̄stitutio
nē factā constantie istud extat modi
ficatus: et in concilio basilienſi anteq̄
scissuz foret renouata fuit: v̄z q̄ fide
les nō teneant tales evitare i diuinis
et eī nisi fuerint publicati vel denun
ciati: excepto casu d̄ iniectiōe manuz
i perſōas ecclesiasticas notoria. Et idēz
d̄ alijs censuris ecclesiasticis. Tenor
ip̄ius constitutionis est iste.

Constitutio Martini. 5. super non
evitandis excōicatis: nisi publice de
nunciatis.

Isup ad evitanduz scādala
et multa pericula q̄ p̄scientijs
simozatis cōtingere possunt
oib⁹ christi fidelib⁹: tenore p̄ntiū mise
ricordit̄ indulgē: q̄ nemo deinceps
a cōione alicuius sac̄oz administra
tione vel receptione: aut alijs quibus
cunq̄ diuinis intus vel eī: pretextu cu
iuscūq̄ s̄nie vl̄ cēsure ecclesiastice a iu
re vl̄ ab hoīe ḡnialit̄ pmulgata tenea
tur abstine vl̄ aliquē vitare: aut iter
dictū ecclesiasticū obſnuare: nisi cēsure
vl̄ s̄nia h̄i fuerit i vel d̄ p̄onā: vl̄ col
legiū vniverſitatem ecclesie cōitatem
vel locuz certum vel certam a iudice

publicata vel denunciata specialiter
 z expressa constitutionibus apostoli
 cis z alijs in contrarium facientibus
 non obstantibus quibuscunq; saluo
 siquiem pro sacrilega manuum inie
 ctione in clericum suam latam a ca
 none: adeo notorie confiterit incidit
 se: quod factum no possit aliqua ter
 giversatione celari: nec aliquo suffra
 gio excusari. na a canone illius licet
 denunciatus no fuerit volumus absti
 neri iuxta canonicas sactiones: in co
 cilio ostiensi s. Martino. 5. q. decre
 tu vt dem e fuit approbatu itez i co
 cilio basilicnsi: z p eugeniu tuc papaz
 vt asseruit mihi dñs Julianus q ibi de
 legatus fuit: z et ali. Pot dubitari vtz
 papa possit dispesare z liaz dare q
 qs participet cu excoicatis maioru i di
 uinis z ex: z vt q n: qz vt cor dñ n pt
 dispesare papa i doctrina aplozum.
 z ro e: qz bec doctria vt prinē ad ius
 diuinu: i q sz oēs papa dispesare no
 pt. Hoc autē e d doctrina aploz. f. no
 coicare cu excoicatis: vt. ii. q. 3. sicut. z
 pz i pūma ad cor. 5. z Jo. in scda ca.
 e. vnico. g. 22. In huius est qz ecclesia in
 h'i ordinatōib' q ptinet ad salutē aia
 rii errare n pt: cu regat a spū sancto
 vt habet di. 8. q. 2. ptepta. sed ecclesia p
 s. dicitū decretū isup excessit talē liaz
 z papa ēt frequēter dat h'i liaz ad
 tollēda scādala q multū debēt canēi
 vt di. 50. vt constitueret. g. pt: z sic cor
 tenet. Ad ar. rñdet s. m. Tho. i. 4. q.
 n oia q sūt i doctrina apostolor: seu
 epistolis eoz: pertinēt ad ius diuinū
 put pprie z stricte sumit: sz p his q
 ptinet ad fidē z sbaz sacroz z mora
 lia ad salutē necessaria i qb' papa di
 spesare n pōt: sz sol' de: sz qdā sūt in

epistolis apostolorz pertinētia ad ri
 tus z decētia christiane religiōis: q se
 pure ordiatōes aploz n dei seu diuini
 iur: z i h'i cu ecclia nē habeat illā
 ptatē quā tē: qz papa succedit Petro
 q p̄fuit i h'i oib' apostolis. Jo pōt
 tollē vl' suspēdē ordiatōes cū vidēt
 expedire sicut z dispesat cū bigamo
 vt. 3. 4. di. lector. qd e d textū apostoli
 i. ad thimo. 3. vbi dicit bigamū n p
 mouēdū. Et nō q qdā dicebāt istaz
 p̄stōez fuisse i scilio ppositā: sed non
 acceptatā precipue ab italica natiōe
 Alij dicebāt fuisse tpalc. f. p quicun
 niū vsq; ad cōcilium seques qd senis
 fuit celebratū: sz nullū hoz ē vez. nā
 duo venēabiles viri famosi in vita z
 scia: quozuz vnus doctor i theologia
 alter in iure: z eps. s. dñs Nicolaus d
 tincbelsal: z dñs Andreas q fuerunt
 p̄sentes i concilio ostiēsi: vbi scā fuit
 dicta cōstō. Et pm' fuit vn' d electo
 ribus pape: retulerunt ipsā p̄stitūtōz
 fuisse acceptatā z vnā de concordat
 Magri ēt de vniuersitate parisiēsi di
 xerūt se eā velle recipē: qd patz ex te
 noze ei: qz ibi dñ oibus ch̄sti fideli
 bus: sed z dicit dñs Andreas epus
 boseniēsis prouincie polonie post ce
 lebratū conciliū senis: vbi ēt interfuit
 vadens ad curiā ad visitandū papaz
 Martinū. 5. cū ipe putarq qz ipa p̄stō
 fuisset tpalis. f. p quicunq;: z sic iā ex
 pirass; loquēs cū papa petiuit ab eo
 vt cederet sibi ex gratia vtū tali snia
 siue dispesatione quā continebat illa
 constitutio. Rñdit papa vos scitis il
 lā esse vnā de concordatis. Et cum ille
 episcopus diceret qz quicūal' dixit
 papa: Ego volo qz semp duret: dñs
 ēt Julianus auditor: camē apostolice

iure peritus et famosus in vita salutis
sup hoc dixit tale idultu daturu n solu
germanicis: sz et oibus christianis: et
de iure ee perpetua: qz ista e na con-
stitutionis nisi reuocet: no fuit aute
reuocata sz cofirmata: vt pz. s.

Explicat titulus secundus de excō-
cationibus minoribus.

Incipit titulus tertius de interdicto eccle-
siastico.

Ca. 84.

Quia interdictum ecclesiasticum
habet similitudinem aliquam cum
excōicatione. Est ei ipsum
interdictum separatio a cer-
tis sacramentis et omnibus diuinis of-
ficijs et ecclesiastica sepultura: vt ha-
beri potest ex decretalibus: extra de
spon. non est vobis. et de pe. et re. qd in
te. Ideo post tractatum de excōicati-
one nunc agitur de ipso interdicto:
et precipue secundum ea que nouit Jo. cal.
in tractatu quem fecit de ecclesiasti-
co interdicto: vbi multa ponunt no-
tata per Hosti. et Inno. que non habentur
in summis. Conclusioes seu determi-
nationes tamen ponendo: et opiniones con-
trarias et rationes: ac multas allega-
tiones circa huiusmodi ibi positas
omittendo causa breuitatis. **P**rimo
igitur sciendum quod sub nomine censu-
re ecclesiastice: ista tria comprehenduntur: ex-
cōicatio: suspensio et interdictum: et
vbi. sig. querenti. Et excōicatio quod est et inter-
dictum ad laicos et clericos potest extendi:
sz suspensio tamen clericos respicit cōiter
et id postea de ipsa tractabit suspen-
sione: et demuz de irregularitate. **S**ecundo
ueniunt autem predicta tria secundum Hosti. in
pluribus. **P**rimo quod sicut excōicatio debet
ferri in scriptis continetibus causa ipsius
ita et sententia suspensiois et interdicti: vt ha-

betur ex e. cum medicinalis. li. 6. **2.** quia
excōicatio sententia suspensiois et interdicti non re-
leuantur per sequentem appellatōem sz per pce-
dentes: qz ligati aliquid sententia debet predicti: nec
elige nec eligi possunt. **4.** quod nullus liga-
tus aliquid predictarum sententiarum debet celebrare
diuina: aliter efficit irregularis. **5.** quia
tales sententias debet precedere monitio. i. cum
ferretur ab homine. **6.** quod quilibet eorum iurat ante
quod absoluat non amplius contrahere:
et in omnibus potest fieri relaxatio ad cau-
telam: nisi esset interdictum generale promul-
gatum: quod tunc non habet locum relaxatio ad
cautelam: et e. p. tit. lib. 6. **7.** quia huius
sententia debet obseruari per superiores. **8.**
quod nullus eorum durate sententia potest testificari
et de testi. veniens. **9.** quod superior non
debet ipsas sententias reuocare vel pnuiciare
nullas: vel de ipsis aliquid disponere
nisi vocatis partibus. **10.** quod illi qui per
uilegium sunt recepti in proprios et spales
romane ecclesie: vel apostolice sedis fili-
os sz per huius non efficit exceptio: tamen sic exceptio
nec excōicari: sic nec interdici: nec suspē-
di possunt ab alio quam a romano pontifice:
vel legato de late: et de vbi. sig. c. i. li. 6.
Idem Jo. cal. excepto primo que non possunt
differunt autem ista tria in his. **P**ri-
mo quidem quia excōicatio et suspensio
per se feruntur in singulares personas. Et
excōicatio quidem in clericos et laicos
suspensio vero in clericos tamen. **I**nterdic-
tum autem fertur in loca propria: vel contra vniuersi-
tates et collegia. **I**nterdictum tamen eti-
am in singularem personam fertur: si non
ita proprie. **2.** quod cum suspensio et interdico
participari possunt in alijs omnibus: exceptis
sacramentis certis et diuinis officijs: non
autem cum excōicatio: vt dictum est. s. in tra-
ctatu de excōicatione. **3.** quod effectus
sententia excōicatio late non potest suspēdi: sz efficitur

aliaz sic. **4.** quia episcopi non incurrunt aliq̄s sniam excōis: vel interdicti prolata ab homine v̄l iure: nisi specificē expr̄imantur: extra d̄ sen. ex. quia periculosum. li. 6. quod p̄uilegiū non habēt q̄stuz ad excōicatioz
5. q̄ iterdictū ḡniale loci nō pōt ad cautelā relaxari: s̄z b̄n ab excōicatioe z suspēsiōe ad cautelaz quis potest absolui. **6.** q̄ iterdictū ḡniale in locū p̄ferri nō pōt sine snia pape sp̄ali p̄ debito pecuniario: s̄z b̄n excōicatō z suspēsiō: eē de appel. p̄terea. hec Jo. cal. De ipso ḡ quatuor videnda sunt. **Primo** a quo feratur. **2.** contra quem feratur. **3.** quis sit eius effectus. **4.** quomodo ferat: z quō poſtea tollatur: vel relaxetur.

De interdicto generali.

Ca. 85.

Sciendum ergo primo q̄ in interdictum fertur a iure z ab homine z ab vtroq̄: z quōq̄z iterdictum est generale: quōq̄z speciale z quōq̄z etiam singulare. z generale q̄dem dicitur quod fertur d̄ regnum p̄uinciā ciuitatē cast̄z vel villaz vniuersitatē vel collegiū z huiusmodi. Generale interdictū fert̄ a iure ī his casibz z huiusmodi. **Primo** si collegiū vel vniuersitas ciuitatis vel loci cogit ecclesias vel ecclesiasticas personas soluere ḡnidagia vel pedagia: vel ab ipsis ecclesijs: vel ecclesiasticis p̄sonis erigit vel extorquet pro p̄p̄ijs rebus quas non cā negociatiois deserūt h̄ ipso sunt interdicti: de censibus. q̄s. li. 6. Jo. cal. z addit t̄n iste casus n̄ est receptus nec seruat: s̄z postea sanctū fuerit predictas penas z alias d̄ n̄

parcēs debere p̄ dioc̄ publicari in cle. c. ti. presentī. sed cōter ista opinio non tenetur: quia z si d̄ lege dicat q̄ confirmatur cum more vtentium ap̄ probatur: z p̄pter cōtrariā consuetudinē abzogatur: di. 4. §. leges. Non sic d̄ snia excōicatiois que subito trahit secum suuz effectū. ibi etiam dicit̄ in illo. c. q̄s. vbi fertur talis sentētia contraria consuetudine non obstante. **Secundo** vniuersitas que domos locauerit vel conductas habere permiserit alienigenis vsurarijs in terra sua ad exercendū fenus: d̄ vsur. cā. lib. 6. **Tertio** vniuersitas que re presalias contra personas ecclesiasticas concedit v̄l concessas ad illas extendit: nisi id reuocauerit. j. mensem a tēpore concessionis vel extensionis d̄ iniur. z dā. da. z si pignorationes li. 6. **Quarto** est ciuitas iterdicta quā officiales talis ciuitatis ī qua debz romani pontificis electio celebrari vel representantes ipsam ciuitatem non seruauerint ea ad que tenentur p̄ decretalem. vbi periculum. de elec. li. 6. vel fraudem in eis: vel circa ea commiserint. **Quinto** interdicta est ciuitas quēnis p̄ter vrbem que consentit dando consiliū vel fauorem occidentibus vel percutientibus cardinales sancte romane ecclesie: vel q̄ infra mensem delinquentes in huiusmodi prout enormitas facientis exegerit: z ei facultas affuerit non punierit: de pen. felicis. in fi. libro. 6. **Sexto** interdicta est ciuitas que episcopum prop̄rium iniuriōse vel temere percusserit vel ceperit: v̄l banniuerit: vel hoc fieri mandauerit: vel consiliū in his dederit: vel fauorem.

vel hoc facientē defensauerit scienter
vt in cle. de pe. si quis suadente, casus
alius decre. clericis. de emunitate ec
clesia. mouat? c. p. de. quoniam. c. ti. Jo.
cal.

De interdico speciali.

Ca. 86.

Speciale interdiciū ē cū inter
dicitur aliqua ecclesia: ac ē
cū interdiciantur oēs ecclesie
vnius ciuitatis vel puincie: qz z si nō
in illis ecclesijs: tamen in alijs locis il
lius ciuitatis extra ecclesias possēt ce
lebrare diuina z audiri ab hominib?
loci ipsius. Et hī interdiciū spēale. s. d.
aliquā ecclesiā reperit in iure in his
casibus. **Primus** ppter iniuriosū ho
micidium in eo perpetrātū: vel iniu
riosum sanguine alius effusum in eo.
Secūdus cū ppter effusionē humani
seminis studiose pcuratā est polluta.
In his ei duobus casibus ecclesia est
ita interdicta q ante recōciliatōz nō
debent in ea diuina officia celebrari:
de conse. di. i. si motum. z. c. ecclesijs.
Tertius qñ ppter discordiā patronoz
ēps claudit ostia ecclesie: z tollit in
de religas: z precipit vt nullus in ea
aliqō sacz ministeriū celebz: donec
ad concordiā redeāt d iure pa. c. i. z
z. nō tñ proferens sentētiā interdici
Quart si ecclesia fuit simoniace con
secrata non debet in ea celebrari.
Quintus si pncipaliter p questu non
p diuino cultu fuit cōsecrata: d pse.
di. i. si quis basilicā. **Sextus** nō debet
in ea celebrari. i. q. 4. ecclesia. si eccle
sia est consecrata sine licētia epi dio
cesani: d conse. di. i. precepta. **Septi**
mus si sine reliquijs vlt in loco des /
to z nunq̄s habitato fuit dedicata: de

pse. di. i. placuit. In oibus tñ his casu
bus: q̄uis in tali ecclesia d iure cele
brari nō debeat: tñ p̄trariū faciētes. i.
celebrantes n̄ sunt irregulares: qz nō
est expressū in iure: vt de sen. ex. is q.
li. 6. Sz si ēps p aliq̄ causā d p̄dictis
spalit ecclesiā iterdixit tē celebrās in
ea bñ ē irregularis. Jo. cal.

De interdico singulari.

Ca. 87.

Interdiciū singulari est cuz
interdicūt alicui p̄one singu
lari diuina officia z ecclesia
stica sacramēta: vel vniuersalit vlt par
ticlarit q̄ ad aliq̄ ipoz sacramētoz
vel officioz: vt de offi. dele. ex litteris
z d p̄ui. c. i. z. c. epoz. li. 6. z d tpe. oz. vlt
non ē. z. c. litteras. z di. 50. placuit. z d
coz. vicia. significauit. z istud pōt etiā
dici suspensio: vbi primo nō q̄ inter
dictus ab aliquo actu respiciente di
uina itelligit interdiciū ē ab omni
alio q̄ includit in illo: vel q̄ sine illo i
terdicto exercēi nō pōt: ē de appel.
solicitudinē. vñ interdiciū ab officio
sacerdotali non d̄z exercere officia: q̄
pprie p̄petūt sacerdoti. **Sec** si soluz
altaris ministeriū sit ei interdiciū
z interdiciū a sacerdotali officio nō
potest exercere pontificale: qz ponti
ficale sine sacerdotali exerceri n̄ po
test: de excess. prela. ex litteris. Et ea
dem ratione interdiciū ne promo
ueat ad inferiores ordines nō potest
pmoueri ad maiores: vel interdiciū. i.
suspēsus ab exercitio inferioris ordi
n̄ p̄t exercere actū superioris: qd sine
exercitio illius inferioris exerceri n̄ p̄t
secus si sine illo exerceri p̄t: sic ē in
terdictū vel phibitus a maiori nō itel
ligitur phibitus a minori: quia i illo

maior n̄ includit. h̄ pbat. 95. di. illud
 z. 13. q. 2. quæsta. 2°: nota q̄ ep̄s susp̄
 sus vel interdictus a p̄ntificalibus: si
 exercet offm̄ sacerdotis etiā a ponti-
 ficalibus n̄ ē irregularis: s̄ si exercet
 aliqd̄ qd̄ p se spectet ad offm̄ ep̄ale re-
 spectu consecrationis ep̄alis: siue cū mis-
 sa: vt cōsecrare ordinare: vel sine mis-
 sa: sicut confirmare in fronte est irre-
 gularis. 3°: nō q̄ sacerdos cui interdi-
 cta sunt sacerdotalia: si cōficiat cozp̄
 chaz̄i sine missa est irregularis: d̄ cle.
 ex. mi. c. i. ex cōdicatus tamen minori ce-
 lebrās sciēter: s̄ peccet mortaliter nō
 tñ incurrit irregularitatem. Itēz nō q̄
 a iure interdicitur ingressus ecclesie
 i casibus d̄ sen. ex. sacro. z. e. t. c. i. lib.
 6. z. e. li. d̄ censi. exigit. z. 17. q. 4. si quis
 deinceps. fm̄ cōmunem opinionem.
 Itē q̄ celebrāt sciēter: seu alias parti-
 cipat i diuinis p̄ntibus publice excōi-
 catis vel interdicitis: vel illos admittūt
 ad ecclesiasticā sepulturā: eis interdici-
 tur ingressus ecclesie: donec satisfice-
 rit ad arbitriū ei⁹: cui⁹ sn̄ia cōtēpserūt
 d̄ p̄ui. ep̄oz. li. 6. Archi. tñ sup̄ isto. c.
 dicit q̄ intell̄r de excōicatis ab hoīe
 vel interdicitis: qd̄ pbat p̄ tex. illum q̄
 dicit: donec satisfecerit ad arbitrium
 ei⁹: cui⁹ sn̄iaz cōtēpsit. Sed admittentes
 ad ecclesiasticā sepulturā sciēter sūt ex-
 cōicati p̄ decre. eos. d̄ qua habes. s̄ d̄
 excōicatione. Si aut̄ talis cui est iter-
 dictus ingressus ecclesie ab hoīe vl̄ a
 iure igerat se diuinis i ecclesia agens
 i offō suo sicut p̄us: est irregularis d̄
 sen. ex. is. q. li. 6. S̄ si ex̄ ecclesiā: pu-
 ta sb̄ diuino vel sub tentorio: vel in do-
 mo p̄pria ingerat se diuinis non ē ir-
 regularis vt ibi d̄r in glo. z̄ ratio ē qz
 dictū limitatū fm̄ suā limitationē d̄z

intelligi. 43. di. sit rector. Limitat̄ au-
 tem hec pena cum. f. celebratur in ec-
 clesia: ergo non habet locū si extra ce-
 lebratur: ar. de pe. di. i. 8. pene. Si aut̄
 talis celebrat in oratorio qd̄ astrui n̄
 potest sine diocesani licentia: d̄ p̄uile.
 auctoritate. li. 6. Si stricte ē oratoriu⁹
 ita q̄ non ecclesia non est irregularis
 Sed si celebrat in ecclesia non conse-
 crata que proprie dicitur basilica est
 irregularis. satis est ei⁹ q̄ auctoritate
 pontificis sit dedicata: de conse. di. i.
 nemo. Itēz p̄sbytero celebrāte mis-
 saz in ecclesia: si subdiaconus cui ē in-
 terdict⁹ ingressus ecclesie dicit episto-
 lā ex̄ ecclesiā in illa missa: vel diacon⁹
 euāgelii: sic interdicitur tales. f. sb̄dia-
 conū z̄ diaconū puto irregulares fore
 qz vnū ē offm̄ qd̄ tñ in ecclesia princi-
 palit̄ celebrat̄ cui cooperat̄ i actu si-
 bi p̄hibito. di. 50. sigs viduā. P̄sbyter⁹
 vō si celebrās i ecclesia admittit sciēter
 dictū subdiaconū: vel diaconū ad le-
 ctionē epistole: vel euāgelij: et ex̄ ec-
 clesia ē irregularis qz participat i cri-
 mine crioso: d̄ sen. ex. nup. z. c. sic cōcu-
 bine. imo v̄r tale p̄icipiū factū eccle-
 sia p̄ p̄xime d̄ca. s̄ ecouerso: si sb̄dia-
 conus cui ē interdicitus ingressus eccle-
 sie dicit epistolā i ecclesia i missa quā
 sacerdos celebrat ex̄ ecclesiā irregu-
 laris ē: qz i ecclesia vere z̄ de facto id
 fecit: z̄ sic i loco p̄hibito: d̄ sc. ex. is. q.
 li. 6. Et idē duceduz est de diacono in
 tali casu dicēte euāgelii. P̄sbyterū
 aut̄ talē celebrāte ex̄ ecclesiā n̄ audeo
 dicere irregularē: qz lz̄ videat̄ parti-
 cipare i culpa cū ministris: tñ n̄ ē di-
 gnū q̄ p̄ncipale vl̄ dignū trahat̄ ad
 accessoriū: vel min⁹ dignū: z̄ satis ē q̄
 i hoc dubio hoc nō ē expressū i iure.

Ite talis cui ē iter dicti ingressus eccle-
tie: quibus sit phibit p h a celebratōe z
ēt ab auditōe diuinorū i ea s3 Jo. an.
p̄t tñ n̄ solū p ecclesiā trāfire p factis
iuis fm̄ Inno. s3 ēt potest in ecclesia
orare i tpe i q̄ diuina n̄ celebrant in
ecclesia. i. q. i. q̄ studēt i fi. Jo. cal.

De interdicto qd̄ sit ab homine.

Ca. 88.

Item ab homine potest fieri
interdictum z generale z spe-
ciale z singulare z per dele-
gatum z subdelegatum: de offi. dele-
gati. quod ē planū si in litteris dele-
gat est clausula consueta. s3 dicitōes
p celsurā ecclēsticā cōpescēdo: de v.
signi. querētū Item si simplr̄ dat est
sine dicta clausula: tunc enim maxie
vbi hoc ē expressū in iure hanc penaz
poterit ip̄onere: d̄ offi. dele. d̄ causis.
Ite pferē p ordinarium. ep̄m s̄ eos
q̄ sunt sue iurisdictionis: tñ nō dz suspē-
dē seu iterdicē clericos vl̄ eoz eccle-
sias perpetuo vel ad longuz tps nisi
d̄ consensu capituli: z hoc maxie qñ pce-
dit ex offi. suo: s3 regulariter z d̄ iure
z d̄ consuetudine sn̄ia pastoris solius
tenēda est z timēda. z. q. 3. c. i. Item
elect̄ cōfirmat̄ liz n̄ p̄secrat̄ iterdicē
pōt qz hoc ē iurisdictionis: e3 de elec.
trāsmisā **I**te z inferior platus habēs
iurisdictionē ordinariā iterdicere p̄t
sibi subditos: e3 d̄ consue. cū iter vos. z
d̄ offi. ordi. cū ab ecclesiāz. vbi nō ē q̄
z qñ inferiores ab ep̄is habeāt ordina-
riā iurisdictionē **I**te sede vacante ca-
pitulū pōt iterdicere: extra d̄ maio. z
obe. c. his q̄ **I**te p mulierē etiā prela-
tā nō pōt pferri iterdictū: vt p̄missaz
abbatissā: qz hoc p̄tinet ad potestates

clauium: de pe. z re. noua.

Contra q̄s possit ferri sn̄ia iterdic̄i.

Ca. 89.

Quantū ad z^m pncipale. s3
quē ferat̄ iterdictū. Sciēdū
qz pmulgat̄ z pmulgari p̄t s3
mares z feminas: clericos: laicos: re-
ligiosos p̄uatos p̄latos: z rectores: no-
biles z plebeios: cuiuscūqz sit etat̄ s3
qz si capacez penaz: cōtra ēt collegia
z vniuersitates: s3 ecclesias villas ca-
stra ciuitates z regna. z dicit Jo. cal.
qz pferēs sn̄iaz iterdicti z superior ei⁹
si violat sn̄iaz ipsā credit ec̄ irregulari-
res: qz hac irregularitate ligatur a ca-
none: d̄ sen. ex. his q̄ li. 6. de consti. c. i.
z vlt̄ **I**te si pferēs sn̄iam nō seruat in
terdictū: forte nō male diceret qz aliū
nō tenētur seruare: ar. decre. petistis.
de p̄ui. s3 illa decretalis logtur cū is
p q̄. i. ad cui⁹ q̄relā: z i cuius fauorez
latū ē id nō seruat. qd̄ non ē ad casuz
aliū extēdēdū: cū videat̄ p modū p̄-
uilegij licet corpore iuris clausi ema-
nasse. **Q** aut̄ iuris p̄uilegia casus
suos non excedant p3 de p̄ui. sane. et
si sint corpore iuris clausa. **E**t ibi nō ē
hosti. **E**x qbus sequit̄ qz pferēs iter-
dictuz celebrans in ecclesia ab eo iter-
dicta est irregularis: z p̄sequēs aliū
non excusantur. s3 ei mala superiorū
trahuntur frequenter a subditis i ex-
emplum: de no. ope. nun. cum ex iū-
cto. non tamen per huiusmodi subdi-
ti excusantur a pena iuris. xvi. q. i. i. ca-
nonibus **I**tem si proferens. interdi-
ctum nō seruando interdictuz ab eo
positū i aliquo loco: p hoc nō itēdit
illud relaxare: ita qz ipse pferēs. h. d.
Tūc nec subditi: nec ipse pferēs effēt
irregulares. Sublato enīz p̄cipali

cessant omnia accessoria. Cū igitur relaxatio loci interdicti non habet certam formam: satis fuit quod proferens dixit quod intendebat relaxare: sed ubi proferens hoc non dixit: licet in mente gereret relaxare: non putare ipsum et alios non seruantes esse irregulares: quia sicut verbaliter lata fuit sententia interdicti: ita verbo debet fieri relaxatio: de re. in. c. i. hoc vix: preterquam in papa qui non subiacet legibus. ff. de le. princeps. vñ si in mente gerit interdictum relaxare: hoc verbo non exprimat: postea ubi celebrantes non essent irregulares: si tamen habet ignorarent: et celebrant credentes durare interdictum: grauiter peccant: et si non sunt irregulares. Jo. cal. **I**tem si interdictum aliqua ecclesia: nec in capella eius poterit celebrari: nec in cimiterio poterit quis sepeliri: si ipsa capella et cimiterium sunt ecclesie iuncta alibi secus: et. e. si ciuitas. li. 6. **I**tem in ecclesia spiritualiter interdicta: quis honestius sit ibi non baptizare: nisi incommoditas aliud suadeat: dicitur tamen faciens: credit Jo. cal. quod non incurrat irregularitatem: quia quoniam interdictum hoc est exceptum. de spon. non est vobis. Idem de christi simate. **I**tem in ecclesia spiritualiter interdicta non possunt celebrari diuina: saluata forma decreta. alma. §. ad iurimus. de sen. ex. li. 6. Ratio est: quia dicta decreta alma loquitur cum locus interdictus fuerit: et tale appellatur generale interdictum. de pe. et re. quod in te. siue commune quod idem sonat: bene ad hoc facit de sen. ex. pñti. li. 6. **I**tem spatiale interdictum seu positum in aliqua ecclesia: quis Archiepiscopus dicat non posse relaxari ad cautelam si dicat nullum. Jo. tamen modo dicit dicitur quod fatetur Jo. an. videri sibi verius: et

etiam placet Jo. cal. quia de re. pre. senti. de sententia ex. li. 6. loquitur de generali interdicto quod non possit relaxari ad cautelam. Secus ergo de speciali de. di. qualis. Et idem in particulari vel singulari interdicto. i. persone.

Item et si pro pecuniario debito non possit fieri interdictum in locum siue generale: potest tamen fieri speciale: siue contra ecclesias: aliquas vel aliquas pro dicta causa. Item cum imponitur in aliqua ecclesia cessatio a diuinis: seruata forma decreta. de offi. ordi. irrefragabili. si quis ibi celebrat: non est irregularis. Et ratio quia talis cessatio imposita non est vera sententia interdicti. Sed si imponatur cessatio a diuinis generalis. si in loco ab eo quod potest: tunc habet effectum interdicti: et de hac de intelligitur glo. Inno. non est vobis. in decretalibus de spon. fm Jo. and. Et hoc placet: quod probat etiam ex de. ex frequentibus. de sen. ex. que equiparat generales cessationes inductas ab eo qui potest generalibus interdictis: non autem specialibus. i. certarum ecclesiarum. Jo. cal. Item si interdicatur vel promulgetur interdictum in comitatu: ciuium: incolas vel vniuersitatem. i. sub predictis appellationibus: vel aliquid ipsorum intelligitur istud generale interdictum: de sc. ex. alma. §. illis. li. 6. et quia tunc interdictio loco propter delictum populi vel ciuium: singulares persone loci intelliguntur generaliter interdite: vt sic dicatur generale interdictum: vt in decreta cum in partibus. de vb. sig. Eodem modo non istud de dicitur generale imo et fortiter: quia predictum interdictum superius in de generali: quia vniuersitatem vel populum loci complectitur: sed propter quod vniuersitas tale et illud magis. di. 18. c. i. Jo. cald.

Item qñ interdicitur clerus alicuius loci: non ex hoc intelligitur populus illius loci interdictus: quia hec sunt diuersa: & conuerso: extra de sen. ex. si sententia. li. 6. Intelligo autem appellatione cleri contineri nō solū p̄motos ad ordines: sed etiam religiosos conuersos & conuersas: qui ita s̄ ad ecclesiā translati: q̄ d̄ populo prope dici nō possunt. i. z. q. 4. duo sunt. Jo. cal. **I**tem cum interdicitur populus alicuius terre singulares persone illius populi: cum sint interdicte: nec in illa terra: nec alibi poterunt admitti ad diuina vel ecclesiastica sacramenta nisi in casibus a iure expressis: extra d̄ sen. ex. si sententia. li. vi. **I**tem quz interdicit terra alicuius dñi intelligitur d̄ ea que ē sua quo ad dñum iurisdictionale: & multo fortius si terra illi dñi eēt simplr̄ & absolute pp̄ria. **I**tem intelligit̄ de terra quā ab alio i. in feudū vel emphyteosim: q̄ in illis casibus ad eum spectat vtile dñum. **I**tem intelligitur de terra que p̄tinet ad ipsū dñm rōne dotis vxoris: quia maritus cōstāte matrimonio est dñs dotis vxoris. **I**tem intelligitur d̄ terra sibi pignozata si proferens dixit: Interdico terram quam talis tenet: sec̄ si dixit interdico terram suā. Jo. an. **I**tem si talis dñs cuius terra interdicit̄ hz terram in diuersis prouincijs: v̄l diuersis locis: si habz eā p̄ parte & p̄ diuiso: oēs ille partes subiacēt interdico: s̄ si p̄ indiuiso: secus ne inocēs puniatur: ar. i. q. 4. §. vlt. Si autē postea dñs acquirat nouā terrā talē terrā n̄ subiacet interdico: nisi latoz snie expressisset v̄l intēderet tā d̄ ea quaz habebat: q̄ d̄ ea quā habitur̄ eēt. Si

aut vedit terrā interdicitā: vel pdit eas n̄ p̄pter h̄ tollit̄ interdiciū: cum onus rei transeat cū ipsa: de decimis pasto- ralis. Nec ei iste ē modus tollendi i- terdictū qd̄ d̄z relaxari p̄ iudicē: qui tñ cessante fraude: & cā interdici se facile exhibebat. Jo. cal. **I**tem si interdiciē p̄pls: vel vniuersitas collegiū vel cōe alicuius loci: nō intelligit̄ per h̄ locus ille interdictus s̄m Jo. an. sup. c. si snia. e. ti. li. 6. q̄ aliud ē interdiciē loci: aliud vniuersitatis v̄l collegij: d̄ v̄f. c. a. li. 6. Poterit ergo celebrari alta voce in illo loco vt p̄s: interdiciē tñ exclusis: q̄ hoc nō est p̄hibitiō: s̄ d̄ dictum h̄. i. Jo. and. p̄cedat de iure scripto: tamē prestare videt̄ occasio nē periculi. Audiēt̄ ei voces publice celebratiū ab interdiciō: & p̄ h̄ v̄lipēdet̄ cēsura ecclesie: v̄n̄ p̄sulenduz eēt cleric̄ vt tali interdico durāte abstinēt̄ a publica celebratiōe. Jo. cal. **I**tem si alijs de vniuersitate interdica se trāfferet ad alium locuz p̄mo dimissio est sp̄alit̄ interdici: aut de populo interdico: ita q̄ fuit in culpa p̄pter quā latū fuit interdiciū quocumq̄ se trāfferat remanet interdici: de sen. ex. alma. §. illis. li. 6. Si vero non fuit culpabilis: & ex toto desinit esse de populo interdico: credo cessare interdiciū circa eū: quia i eo cessat cā efficiens & conseruans: ergo & esse ctus. Gi. di. neophitus. Jo. cal. **I**tem si existens de populo non interdico: factus ē postea de populo: vel vniuersitate interdici: credo q̄ extunc ligatus est sicut & alij: cum mēbz s̄m sit illius corporis: & sic debet eodem iure censerī: di. i. z. c. a. Johānes cald. **I**tem si existens d̄ pp̄lo interdico: vel

vniuersitate: si banniatuſ simpliciter
 ⁊ nō ad tēpus ceſſat interdicitum cir-
 ca eum: quia non ceſſetur amplius de
 vniuersitate vel populo: ſed confir-
 matus vel relegatus bene permanet
 interdicitus: quia adhuc cenſetur de
 corpore vniuerſitatis. **Jo. cal.** Itē ſi
 talis de populo vel vniuerſitate iter-
 dictus ſi ingrediatur monaſterium
 poſt profeſſionem indubitanter pote-
 rit ordinari: quia definit eſſe de po-
 pulo totaliter: ſed ante profeſſionem
 tutum eſt conſilium q̄ non ordinet̄
 i. tali interdico durante. Si tñ fue-
 rit ordinatus puto illam tenere: ar. d̄
 ſen. ex. religioſo. li. 6. **Jo. cal.** Item de
 abſentibus tempoſe late ſiue interdi-
 cti: vel in vniuerſitate vel populo: ⁊ d̄
 preſentibus non conſentientibus ſed
 contradicentibus aliorum culpe p̄
 pter quam latum eſt interdicitum an-
 ligentur. dicit **Jo. an.** in decre. ſi ſiua
 e. ti. li. 6. q̄ quidam religioſi tenent ta-
 les non ligari: etiā quo ad eccleſiam
 quia abſens ⁊ ignorans ex maleficio
 non obligatur. iſ. q. i. aliquos. ⁊. c. non
 eſt. Et q̄ pena ſuos debet tenē aucto-
 res: d̄ pe. di. i. nco. Sed dic̄ ipſe q̄ iſti
 non ponderant: q̄ pena interdicti eſt
 puniunt q̄ nō peccauerunt: de ſpon.
 non eſt. vobis. Unde tenet ipſe abſen-
 tes ⁊ tradicentes ligari: quod pbat
 decre. ſi ſiua. Sateſ tñ illos inſontes
 quo ad deum. Et hoc placet **Jo. cal.**
Itē ſi talis abſens eſt d̄ alia ciuitate:
 vlt̄ p̄lo l̄z gratioſe ſcep̄t̄ fucit̄ i ciuē
 vlt̄ p̄larē p̄l̄ i interdici: vt faciūt ve-
 neti ⁊ forte ibi nūq̄ habitauit: credo
 q̄ cū tali p̄lo interdico talis intelli-
 gat̄ interdici. **Itē habitātes i ciuitate**
 nō ciues nec d̄ p̄lo illius: planū ē q̄

nō icludūt iterdicto illi vniuerſitati
 vel populi: vt in cle. ſi ſiua. Si tamen
 eſt locus eēt iterdictus in eo n̄ poſſent
 audire diuina: ſz eēt locū illū. **Jo. cal.**
Itē ſi iterdicit̄ loc̄ ſub appellatione
 regni puincie ciuitatis caſtri vel ville
 ſuburbia ⁊ p̄tinentia edificia loci illi
 us iterdicta itelligūt̄: d̄ ſen. ex. ſi ciui-
 tas. li. 6. et ſi dca ſuburbia ⁊ cōtinētia
 edificia in nullo erāt ſubiecta dco lo-
 co interdico vlt̄ vniuerſitati: ſi tñ p̄fe-
 rēs iterdictū habeat iurisdicctōz ſpūa
 lē i dicit̄ ſuburbijs. Si aut̄ n̄ habēt iur-
 iſdicctōz l̄z d̄ iure ſcripto n̄ videāt̄ i
 terdca dca ſuburbia: tñ pōdēata rōe
 decre. ſi ciuitas. poſſet dici q̄ eēt tūc i
 telligūt̄ iterdicta nō ab hoīe: ſz a iure
 eēt d̄ ſc. ex. nup. **Intelligūt̄ aut̄ ſubur-**
 bia burgi eēt ⁊ p̄pe ciuitatē i qbus do-
 mus ſt̄ otigue: vlt̄ dicit̄ ſuburbia p̄ q̄
 iter ē rectū. Cōtinētia vō edificia di-
 cūt̄ dom̄ eēt burgū ſepate: ⁊ n̄ otigue
 vlt̄ otinētia edificia ſt̄ q̄ ſt̄ p̄pe ciuita-
 tē vlt̄ locū iterdictū iter ſuburbia. **Itē**
 i dco loco ſb̄ appellōe ciuitat̄ caſtri
 ville: vlt̄ h̄ i n̄ ſt̄ iterdicti ciues illi? ci-
 uitat̄ ſeu hoīes illi? caſtri vlt̄ ville: cuz
 p̄dict̄ loc̄ ē iterdict̄ p̄p̄ delictū dñi
 vlt̄ alie ſingular̄ p̄ſōe. vñ ⁊ ſi n̄ in illo
 loco iterdco: alibi tñ poterūt audire
 diuina: ⁊ h̄ niſi tales p̄ſōe ſint culpa-
 biles ⁊ dederūt cāz iterdco. e. ti. alma
 ſ. illis. Tales ei ſunt iterdicti vbiq̄: ⁊
 idē eēt ſi iterdcm ſit latū p̄p̄ d̄lictū
 ppl̄i vlt̄ ciuū vlt̄ vniuerſitat̄ ipſi loci
 d̄ ſen. ex. ſi ſiua. li. 6. **Jo. cal.** **Itē ciues**
 habitātes otinuo eēt ciuitatē ⁊ ſubur-
 bia ⁊ otinētia edificia interdco p̄lo
 vel cimb̄ ciuitat̄ itelligūt̄ ⁊ ipi iter-
 dci eēt vbiq̄ habitēt: exq̄ ponunt̄ ci-
 ues vlt̄ d̄ vniuerſitate iterdca. **Jo. cal.**

Item nobiles et marchiones comites
et barones et huiusmodi habentes in
tali ciuitate si sunt de populo interdici-
to: vel de dicta vniuersitate: quod pa-
tet ex eo quod subeunt onera: et habent
honores: sicut alij ligantur sententia in-
terdicti. Et idem si per privilegium
essent exempti ab oneribus: secus au-
tem si essent sui iuris: vel ex consuetu-
dine: vel ex privilegio imperiali: ita quod
dicte vniuersitati tanquam de eius compo-
re in nullo participarent. Jo. cal.

De effectu interdicti. scilicet quomodo sit suan-
dum: et a quibus diuinis cessandum.

Ca. 90.

Quanti ad tertium principale. id est
effectum interdicti: sciendum
primo quod in loco supposito ec-
clesiastico interdicto secundum antiqua iura
nulla permittebantur ecclesiastica officia
celebrari vel audiri: extra de pe. et re.
quod in te. et de spon. non est vobis. nisi
semel in ebdomada celebrari causa con-
ficiendi corpus christi: de sen. ex. per-
mittimus. Sed per noua iura illud re-
stat moderatum: extra de sen. ex. al-
ma. li. vi. Per istum scilicet modum: videlicet quod in
suis diebus in tali loco debeant seu
possint in ecclesiis sive monasterijs mis-
se: et alia officia celebrari sicut prius: sed
cum his quatuor conditionibus. scilicet submis-
sa voce: inuis clausis: non pulsatis cam-
panis: excoicatus et interdictus exclusis
quoniam per quodlibet horum quatuor per se: si non
seruetur alijs tribus obseruatis viola-
tur interdictum: et est irregulariter ibi sic
celebrans: vel aliquid agens alicuius ordi-
inis: vel in officio suo: puta si pulsat
campanas celebrat: vel etiam si alta voce
tam et huiusmodi secundum Hostium et Jo. an. et

Jo. cal. quod addit sic: et licet hec dura vi-
deantur: tamen sufficit ita scriptum esse
in 9. di. in memoria. Item si clericus in
loco interdicto facit tamen aliter predi-
ctorum alijs celebrantibus: puta sonat cam-
panas: vel aperit ianuas ecclesie et huiusmodi
credo ipsius irregularis: quod participat
in crimine criminoso: de sen. ex. nup.
Secus si facit aliter predictorum ut ce-
lebrant diuina: que tamen non celebran-
tur de facto: cum irregularitas regrad
actum perfectum. is. q. i. c. si. Sic si clericus sit
interdictum loci: quod tamen non pu-
blicum est per denunciationem: si illud non
seruat est per irregularis secundum Archiepiscopi. ar.
de re. iur. cum. li. 6. Et hoc verum: nisi
istud esset occultum. 6. q. 2. si tantum
Nec obstat de. pe. de sen. ex. Quia licet
in seruando interdicto quod seruat ma-
trix ecclesia loca religiosa se debeant
conformari non sequitur quod vbi matrix
non seruat: quod non est ei denunciatum: alij
qui sciunt non debeant obseruare: vel
ibi notatur: quod secundum hoc idem infertur
etiam si esset publicum et matrix ecclesia
non seruaret: quod est absurdum. Dicit tamen
Jo. an. quod expediret per rationem puideri
clericos non tueri ad obseruantiam
interdictorum prelatorum a iure: nisi prio-
fieret ipsorum declaratio per id quod habe-
tur de cens. quod quod. li. 6. et de. prelati. e.
ti. Sic non quod dicta moderatio interdi-
cti et effectus interdicti non habet locum
in interdicto populi seu vniuersitatis
non expresso loco in sententia interdicti: quoniam
ei et illud dicatur interdictum generale tamen
decre. alma. cum sua moderatione lo-
quitur de interdicto generali loci: ut ciuita-
tis castri ville regni et huiusmodi. Sic
laici qui non sunt interdicti non possunt
admitti ad diuina que celebrantur cum

dicta moderatione in loco interdico: nisi sint sup hoc spaliter puilegiati. De clericis vero exneis seu alibi bñficiatis: an possunt admitti in ecclesia si ta in loco interdico ad celebranduz vel concelebrandum. **Archi.** t3 q nō Jo. an. dicit q hoc duz est: r qui nimis emungit rē. r sic videtur tenere drium. **Ad contrarium** Jo. cal. probat p multas rōnes. Et idē dicendū videtur de religiosis. **Item** tam canonici q̄ clericū ecclesiarū in qbus distributiones quotidianae tribuuntur illis q̄ intersunt horis: si non veniunt amittunt eas: sicut amitterent si non esset interdico. **Item** missae non conuenuales sed peculiāres celebrare possunt tempore interdici i ecclesijs cōuentualibus seruato moderamine p̄dicto. **Item** si in tali ecclesia r̄ficiūt omnes preter vnum. Jo. an. post **Docti.** dicit q̄ ille poterit celebrare cū familiarī. **Archi.** dicit q nō audeat hoc tenere. Sed primuz placet. **Sateor** tamen q̄ in puilegio conuentus d̄ celebrando tpe interdici non icludūt familiares conuentus. Sz in casu p̄dco ille solus adhibere poterit familiarē seu seruitorē vigore p̄missiois. s. ad h̄cim. necessitate ad hoc cogente. Jo. cal. Si tñ alicui p̄sōe singulari sit cōcessum: vt in tpe interdici possit celebrare vel audire diuina in voce s̄missa: tunc familiares eius ad audiendū cum illo: r ad celebrandū sibi admittuntur: nisi esset talis cuius culpa dolo vl̄ fraud̄ sit lata s̄m̄ interdici: vl̄ ad dictā culpā dedisset auxilium cōsiliū vel fauorē: de puile. licet. li. 6. **Item** p̄ d̄m. c. alma. de sen. ex. lib. 6. extat alia moderatio circa int̄dictuz

v3 q̄ in festiuitatib⁹ solū natiuitat̄ resurrectionis pentecostes r̄ assūptōis beate Marie. **Item** nota q̄ predictis q̄ttuor solennitatibus de qbus h̄etur in. d. c. alma. addita ē solennitas corporis chusti p̄ ex̄uagā. **Martini** gnti in q̄ interrūpit̄ interdico: siue suspēdi videt̄. **Ut** i q̄ttuor predictis capane pullent: r̄ ianuis aptis alta voce diuina celebrentur in locis interdicois excoicatis exclusis s̄ interdicois admisis: ita tñ q̄ illi p̄pter quos platur ē interdico altari non appropiquēt non obstantibus quibuscuq̄ puilegiis que reuocantur: q̄ sufficere d̄z oibus q̄ celebret̄ vt dicitur ē. **Ubi** p̄mo nota q̄ illud q̄ dicit̄ est de dictis festiuitatibus: intelligi debet de vna die tñ p̄ qualibet festiuitate. vnde et doc. querunt qñ incipiat talis dies: r̄ q̄tuz ad principium diei concor. quasi omnes. s. q̄ incipit in vesp̄is vigile sed q̄tum ad finem sunt varie opiniones. **Et** archi. tenz q̄ terminetur in cōpletorio festiuitatis inclusiue: quia in beneficijs ē larga interpretatio faciēda. Jo. an. tenet in dicta decre. alma. glo. ante penultimam q̄ terminetur in vesp̄is ipsius festi: r̄ sic excludit cōpletorium: que opinio etiā placet Jo. cal. **Itē** nōndū q̄ i p̄dco festiuitatib⁹ non pōt̄ licite dari corpus chusti in loco interdico nisi sicut r̄ alijs diebus. s. infirmis decedentibus: d̄ s̄ ten. exco. responso. **Unde** r̄ q̄ d̄r in canone: de conse. di. z. r̄ si non frequētius. r̄ de peni. r̄ re. omnis. s. q̄ fideles debent coicare in paschate natali et pentecostes. **Intelligendum** est interdico r̄ alia prohibitionē cessantibus **Et** idem dicēdū de extrema vncioe

8
11

7

7

8
11

10

si q non est bāda istis diebus Archi.
z Jo. an. **I**te z si in dictis festiuitati-
bus honestius z iusti⁹ sit saltem q̄stū
ad p̄ncipalē missa que ī ipsa ecclā ce-
lebrant de ipso pp̄rio festo dicē: qz
id est inductū in honore illaz solēnita-
tū: z iō de eis celebrandū: de p̄se. di. i.
z hoc attendendū ē: z d̄ cele. mis. c. z.
Potest tamen z alia missa dici q̄ de
ipso festo. **I**tem in dictis festiuitati-
bus credo q̄ potest aqua solēniter
benedici z aspersio fieri. P̄aes z fru-
ctus benedic: z laicis etiā interdicitis
ministrari: qz ista de se non phiben-
tur tpe interditi: z ipsoz benedictio
ē officium diuinū: qd̄ ḡnāliter ī pdi-
ctis festiuitatibus p̄mittit. Johā. cal.
Ite ī festo assūptōis virginis Marie
sp̄ tpe interditi nuptie p̄nt solēniter
benedici: qd̄ alijs diebus tpe interditi
non potest fieri fm̄ Dostl. Et hoc
ideo: qz talis benedictio p̄tinet ad di-
uinum officiū: qd̄ illa die p̄mittit so-
lēniter celebrari. De alijs tribus fe-
stiuitatibus non oz querere: qz in ip-
sis festiuitatibus phibent̄ celebrari ī
omni loco z ab oibus fidelibus. 33. q.
4. non oportet. Jo. cal. **I**tem in dictis
festiuitatibus p̄nt virgines z altaria
cōsecrari vel benedici z calices z pa-
ramenta z abbates z abbatisse: quia
h̄i benedictiones non sunt sacramē-
ta p̄pe sed orōnes z certa officia. Jo.
cal. **I**tem dictis diebus festiuis in lo-
co interdico vtrum possint admitti
ad ecclesiasticam sepulturā. 3. Jo. an.
dicit q̄ putat q̄ non licet multociēs
fuerit in s̄rium obseruatum: z subdit
post pauca. Jo. cal. **S**cio q̄ videret
temerariū resistere opiniōi d̄ni mei
z patris mei: maxime q̄ non videriz

p̄ aliquē s̄rium scriptum. **A**lti⁹ mea
pusilla intelligentia indicat in diebus
festiuitatibus non obstante interdico
posse publice z solēniter mortuos se-
peliri: vbi aliud non obstat: puta qz
non est specialiter aut noiatum inter-
dictus: aut qz fuit in culpa: vel ad hoc
dedit s̄ilium auxiliū vel fauorez p̄
pter qd̄ latū est interdico. **M**ouetoz
ad dicendū q̄ p̄ ḡnāle interdico phī-
betur ecclesiastica sepultura: qz ipsa ac-
cedit ad officium diuinū. **I**ta cuz of-
ficio diuino debet ferri funus ad ce-
lestia: vt h̄etur. 13. q. z. qui diuina. **S**z
officium diuinū p̄mittit his dieb⁹ so-
lēniter celebrari. Jo. cal. **M**ulta
inducit p̄ z contra circa istam mām.
Ite tpe interditi z h̄i phibita sit ad
ministratio sacramentoz: aliud tamē
h̄z multas exceptionis. **I**ta p̄mo ex-
cipitur baptisimū non solū puuloz
sed etiā adultoz: extra. e. qm̄. li. 6. **S**i
excipitur s̄firmatio: extra. e. r̄iso. **S**i
excipitur p̄na non t̄m mortentūz s̄z
etiā viuoz z sanoz dūmō non fue-
rint excōicati: qui non possunt admit-
ti nisi in morte: z excepūs illis p̄pter
quoz culpam vel volū lata est inia
interditi: vel p̄buerunt auxiliū s̄ili-
um vel fauorez: si non p̄mo satisfice-
rint: vel de satisfaciēdo dederint ido-
neam cautionem: aut si hoc non p̄nt
nisi iurauerint cū potuerint satisfi-
cient: z ad satisfacionē faciendam p̄
illos q̄ tenent dābūt s̄ilium auxiliū
z p̄ posse laborabūt. **N**ec p̄p̄t aliq̄
p̄dictoz fieri oz relaxatio interditi
ē. e. s̄lma. li. 6. **I**te z cathecism⁹ qui
p̄cedit baptisimū p̄t fieri: qz p̄missio
baptisimo intelligunt̄ p̄missa omnia
p̄ que puenit ad illud: z sine quibus

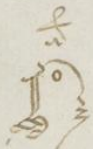
f
n

expediri non debet. h^o autem est ca-
 theticus: de conse. di. 4. ante bap-
 tismum. Item pmittitur confectio ebu-
 smatis in die cenae: quo vtdā ē i bap-
 tismo z confirmatōe: et. r. n. s. o. Sic per-
 mittitur eucharistia dari decedenti-
 bus: de pe. z re. qd in te. Nec etia z de-
 bet alicui penitenti denegari. 50. di. pe-
 nitentes. Sanis etiam damnatis ad
 mortē dari potest tpe interdicti: quia
 consentur tunc esse in articulo mortis
 Jo. cal. Sed laicis z clericis non int-
 dictis sed in loco interdicto positis:
 an possit dari eucharistia pter qd in
 mortis articulo dubiū est: exceptis tñ
 p̄b̄is missa celebrantib⁹ cū forma s̄
 uata decre. alma. Celebrantes enī te-
 nent sumē corp⁹. Christi: de cose. di.
 z. cōperim⁹. De alijs ḡ dicit Jo. cal.
Trepidō ferre s̄miam cū viderim ge-
 neraliter religiosos suis fratribus et
 sororibus vel monialibus quarū cu-
 ram gerunt tpe interdicti indifferen-
 ter decedere eucharistie sacramēta: s̄
 quo iure faciant ipsi discernant: cuz
 d̄riuz videat de iure scripto. In edī-
 ctis. n. pmissorijs certoz casuum qd
 rōne non inuenit exp̄sse pmissū sub-
 iacet regule phibitive. z. q. 4. cōsului
 si. Et est exp̄ssū in de. de s̄. si. exiui.
 §. porro. Cum ḡ sit pmissū tpe inter-
 dicti sp̄aliter corp⁹ Christi in q̄stū dī
 viaticū. i. in q̄stū datur decedentibus
 ḡ z. Et addit idē Jo. q. cum portat
 eucharistia ad infirmū: tūc credit qd
 debeat portari cum pulsatione cāpa-
 nelle z lumine precedente z alijs con-
 suetis: qz cum aliquid pmittitur vbi ali-
 ud non apparet intelligit fore pmissū
 s̄m qd ius d̄spōit illud fieri: z vsus
 obſeruat. ad hoc. 4. di. erit autem. z

iz. di. illa. Sed de portatiōe laminis
 disponit ius: d̄ cele. mil. sane. De pul-
 satione autem campelle habet ge-
 neralis consuetudo ḡ z. Poterit autē
 dari tale viaticū infirmo in presētia
 astantiū z venientiū vt pmissio intel-
 ligatur s̄m additiōe status p̄sone in-
 firme. 41. di. quisquis. de mulieribus
 ḡ pregnantibus z p̄tui appropinquā-
 tibus: an tpe interdicti possit dari eu-
 charistia. videt Jo. an. dicere qd non
 nisi aliud piculum imineat in eis. rō
 est: quia tales non pp̄rie possunt dici
 decedentes ex appropinquatione ad p-
 tum: sed non nisi decedentib⁹ decedit
 eucharistia in tali tpe. s̄. interdicti ea-
 dem rōne. Idēz p̄ omnia putat Jo.
 cal. de intrantibus mare vel bellū cā-
 pestre vel obsessis: z facit qd nō. d̄ of-
 fi. ordi. pastoralis. z. responsio. in glo.
Extrema vero vinctio incunctanter ē
 prohibita tempore interdicti: sed an
 clericis vel religiosis maribus vel fe-
 minis non interdictis sed de loco in-
 terdicto z qui seruauerunt interdēz:
 an possit conferri extrema vinctio: a
 quibusdā dubitatur. D̄is z pat̄ me⁹
 z iusticie cultoz in decre. qd in te. ex-
 tra de pe. z remis. dicit qd non: qd ta-
 men multū male aduertunt. Jo. cal.
Matrimonium vero in dicio tpe p-
 mittitur: qz contrahi potest quocun-
 qz tempore p̄ legitimum cōsensū viri z
 mulieris et si contrahentes essent in
 terdicti s̄m Inno. Itā z p̄ infideles
 z per excoīcatos contrahi potest: sed
 solennis b̄ndictio nuptiarū tūc fieri n̄
 potest s̄m Hosti. etiā si alter tantum
 vir. s̄. vel mulier esset interdict⁹ i loco
 non interdicto fieret Jo. cal. De sacra-
 mento ordinis sciendum qd nullus

ordo pferri potest in loco interdicto clericis et laicis. et rō ē: qz p̄hibentur ibi ecclesiastica sacramenta ministrari exceptis quibusdā casibus de quibus iste non ē: vt in decre. de spon. non est vobis. Si autē p̄p̄s est interdictus cū p̄p̄ hoc non sit clericus interdictus: poterūt clerici illius loci ex illā locū interdictū ad ordines superiores pmoueri ab eo tñ q hoc de iure possit. Item si locus tñ ē interdictus: ibi nullus valeat ordinari. laici tñ qui non fuerunt culpabiles interdicti p̄pter qd̄ latū ē interdictū ex locū interdictū poterūt ordinari nisi p̄pter delictū vniuersitatis lata fuisset iñta interdicti i loco: qz tē nullus de dicta vniuersitate possz ordinari. Jo. cal. Item tpe gñalis interdicti denegat laicis ecclesiastica sepultura: etiā si p̄niam egerint s̄m Inno. et de pe. et re. qd̄ in te. Rō ē qz interdicti sunt tales etiā si peccatores nō sint. i. q. 4. miror. Sed et illi interdicti q tunc absoluntur ab aliqua excoicatione remanent tñ adhuc interdicti donec soluat̄ interdictū. Et si in morientib⁹ interdictis apparuerit signa penitentie: et postmodū fuerit solutum interdictū tunc taliū corpora erūt apd̄ ecclesiam trāsserenda: ar. et de sc. ex. cū illoz. Et si apud ecclesiam stante adhuc interdicto sepulū fuerint non erunt postmodū exhumādi. Cuz ad eum statū venerit res a quo incipere potuit: et p̄ h⁹ interdictis. s. cū penituerint lz mortuaria recipere ac p̄ eis orandū est. z. q. 3. quicumqz. Et si non penituerit nec p̄ eis orandum ē: nec mortuaria recipienda. 88. di. c. si. Clericis vero qui i tali gñalitate non sūt interdicti non negat̄ ecclesiastica sepul-

ta: tñ q fiat sine pulsatione cāpanaz et cessante omni solemnitate: et. e. ti. qd̄ in te. Et qd̄ ibi dicitur cū silentio non videtur hoc intelligendum d̄ silentio officij funeralis: qz cū concedatur qd̄ mai⁹ est. s. dicere missa et horas submitte: et de officio funerali cōcedi videt̄. Item qñ aliqua ecclesia ē singulariter interdicta: siquidē est interdicta p̄pter delictū clericoz tñ: vel qz violata fuit: tunc pochiani p̄t in alia ecclā non interdicta eligere sepulturā et audire diuina: sed si sit interdicta in penam populi etiā si multi eis non deliquerūt: sed forte vniuersitas vel magna pars: vel forte quia d̄ liquit dñs: et in hoc punitur: tunc pochiani non possunt in alia ecclā et non interdicta eligere sepulturā nisi forte ex p̄uilegio Inno. Itē sicut tpe interdicti in ecclesia non sunt laici sepeliendi ita nec in eius cimiterio de p̄uilegio. Et licz Steph. dicat q sufficiat q sit locus ad sepulturā deputatus: lz non sit benedictus vt dicatur cimiterium: tñ Jo. an. dicit q est locus ad vsū cimiterij p̄ ep̄m benedictus: de p̄e. di. i. nemo. Jo. etiā cal. dicit q non sufficit q locus sit ad sepulturā deputatus: nisi auctoritate ep̄i fuerit ad sepulturam deputatus. Et hoc oportet fateri q̄rum ad penā excoicationis que ponit̄ p̄ cler̄m. eos. Item laici non interdicti non possūt in cimiterio sito in loco interdicto cū clericoz officio sub silentio cessatibus solēnitatibus alijs sepeliri. Rō est qz ex grā id d̄ceditur clericis: q̄ alijs intelligitur denegatū. Jo. cal. Item p̄uilegiatus per decre. alma. super auditione diuinoz et perceptiōe sacroz

sine mentione de auditione diuinorum
 puto qd ex hoc possit admitti ad ec-
 clesiasticam sepulturam: quibus de ipsa non
 fiat mentio. Sed si priuilegium esset con-
 cessum super auditione diuinorum non facta
 mentione de perceptione sacramento-
 rum satis videtur dubium: non placet qd
 pro illud priuilegium sit concessa ecclesi-
 astica sepultura pro regula cui conuicamus
 viuo i. 2. 4. q. 2. sane. Restantibus in so-
 lennitatibus ut de clericis. Jo. cal.

Item sepeliendo ex ecclesiam et cimiteri-
 um interdicta personam vel non interdi-
 cta: sed in loco interdico cum officio diui-
 no clerici illud officium celebrantes sunt
 irregulares. Sed sine officio diuino bene
 possunt interdici ex ecclesiam et cimiteri-
 um sepeliri. nec. n. debet corpora eorum
 remanere inhumata. Jo. cal.

De pena non seruatis interdico.

Pena autem non seruatis inter-
 dictum si clericus est: est ista
 secundum Hostium. quod sciens celebrans
 in loco interdicto undecumque sit irre-
 gularis efficitur: et suspensus est: extra de
 de. ex. mi. postulastis. §. illi. et ex. eo. is
 qui. li. 6. Unde non potest beneficius con-
 ferre: extra de concess. preben. quia di-
 uersitatem. Item Ber. et Inno. Item
 talis non potest eligi: nec eligere: ut in di-
 cto. c. is qui. et extra de consue. dilect.

Item nec potest postulari: extra de
 postu. ci. Item qui non seruat inter-
 dictum remouendus est ab officio: ex-
 tra de de. ex. mi. postulastis. Si autem
 talis sit religiosus et ad nullum ordi-
 nem ordinatus: et si irregularitatem
 non incurrat: quod non est expressum in iu-
 re. Nam de re is qui agit de sola ir-
 regularitate que procedit de celebratio-
 ne diuinorum vel executione ordinum:

poterit tamen aliter puniri: ut recludi in
 artiori monasterio ad penam pergen-
 dam. et idem videtur dicendum de moni-
 ali non seruante interdictum: quibus tamen
 horum. scilicet religiosus et religiosa si non ha-
 bent ordinem si violant interdictum sunt
 ineligibiles active et passive. nam et si non
 habent ordinem clericalem ratione tamen ipso-
 rum status habent officium celebrandi
 diuina secundum additionem ipsorum. Unde
 violando interdictum illa pena incur-
 rerent cuius sunt capaces: ad hoc de
 biga. debitu. Jo. cal.

Parus vero
 laicus violans interdictum quibus irre-
 gularitatem non incurrat: vel suspen-
 sionem secundum Inno. grauius tamen peccat et
 puniendus est pena arbitraria pro ec-
 clesiasticum iudicem: cum tale peccatum
 sit ecclesiasticum: de sen. ex. grauis. i
 de. Item omnes qui scienter celebrant in
 loco interdicto siue personis interdico
 a iure vel a iudice: vel recipiens publi-
 ce interdictos ad diuina officia vel sa-
 cramenta vel sepulturam etiam si non
 sit irregularis est interdictus ab ingressu
 in ecclesiam: extra de priu. epoz. lib. 6.
 Et si in ea se ingerit in officio suo fit
 irregularis: extra eo. is cui. li. 6.

Non
 quibus omnibus predictis in ultimo. §.
 fit interdictus ingressus ecclesie per
 decre. extra de priu. epozum. li. 6. Est
 tamen differentia inter eos. nam celebrans
 in loco interdicto est et irregularis.
 Admittens vero ad sepulturam nomi-
 natim interdictos: vel publice excori-
 catos est excoicatus: in clemen. cos. de
 sepul. Et et qui tempore interdicti sepe-
 liunt defunctos in cimiterijs vel ec-
 clesijs in casibus non concessis: ut patet
 in ea. de. Alijs vero de quibus ibi fit
 mentio interdictum solum ingressus

11

eccle mō p̄dicto. **¶** *D*e at̄ agere vel ige
rere se i officio suo sicut p̄us r̄ p̄ oñs
violare interdē: cū. s. dicit solēnt ho
ras canōicas diurnas: vel nocturnas
vel missā: vel aliud officiū qd̄ ei cōpe
tit rōne alicuius ordinis que h3. z. q. 3
eps. Et idē notauit Inno. r̄ alij p̄ eū
de excels. prel. c. fi. **¶** Psalmista iter
dicit⁹ vel nō interdēs s̄ in loco inter
dicto si celebrat. i. si solemniter agit in
officio suo: vtrū fiat p̄ hoc irregulari
Sic r̄ndēt Jo. cal. fm̄ theolo. talis n̄
est irregularis: q̄ psalmistatus s̄ eof
non est ordo: sed fm̄ canonistas qui
tenent psalmistatum esse ordinē. zi.
di. clerico. Et tali ordini cōpetit cāta
re. s. in choro psalmizando lectiones
r̄ responsoria legendō: iō talis huius
modi agēdo efficitur irregularis. Et
addit qd̄ quiddā dicit r̄ placz Inno.
q̄ si s̄uetudo est in ecclesia q̄ sine di
stinctione ordinis q̄sq; legat eplāz v̄
portet cereos: v̄l faciat quicqd̄ aliud
p̄tinens ad aliqd̄ officiū non erit irre
gularis is qui illud officium facit. Et
subdit Jo. cal. q̄ illa distinctio nō tol
litur qn̄ de iure talia cōpetant rōne
alicui⁹ ordinis. Unde Ber. r̄ Jo. an.
r̄ alij in decre. cum medicinalis. d̄ sc̄.
excom. li. 6. dicunt talē esse irregula
rē. Hosti. et̄ r̄ Spe. putant habentem
p̄zinam tonsuram tantum si cantet
i officio suo eē irregularē. z3. di. psal
mista. S̄z sigs facit ea q̄ nō sūt ali
cui ordini vel officio deputata: vt si i
matutinis legit lectōes vel cantet r̄n̄
soria. dicunt Hosti. r̄ Huil. non eē ir
regularē. In benedictione aque b̄n̄
dicte contrahitur irregularitas fm̄
Inno. q̄ est anexa ordini huiusmodi

b̄n̄dictio: de conse. di. 3. aquā. q̄n̄. s. inf
dicit⁹ clicus h̄ ageret: s̄ si non ē ipse i
terdictus ex eo q̄ facit talē benedicti
onem aque in loco interdicto fuata
moderationē q̄ tradit de alijs officijs
non icurrit irregularitatē. **¶** *¶* Aqua at̄
b̄n̄dicta non d̄z a p̄gi laicis loci iter
dicti a sacerdote: r̄ h̄ p̄terq̄ in q̄tuor
festiuitatib⁹ de q̄bus agit in decre. al
ma. **¶** Si t̄n̄ aspergeret putat Jo. cal. q̄ n̄
eē irregularis: q̄ hoc non ē in iure
cantū. **¶** Per benedictionem at̄ mense
etiā ab interdicto clerico non contra
bitur irregularitas: q̄ nulli est ordi
ni deputata. Et benedictio etiā quā
psauerunt p̄ores vel epi itinerando
obstantib⁹ eis in sua dioc̄. dixerunt
qd̄ a tutā eē in loco int̄d̄o abstinere
si t̄n̄ s̄faciant non erunt irregulares.
qd̄ putat Joh. cal. eē v̄z de simplici
benedictione: sc̄ de soleni ad quam
p̄mittit. Sit nomen d̄ni benedictum
vel aliquid aliud h̄r. Talis. n. b̄n̄di
ctio cōpetit epo rōne ordinis. 95. di.
eccc. **¶** De benedictione aut̄ calicis vel
paramētoꝝ vel corporaliū vel cande
larum in festo purificationis: vel ci
nerum in die cineris: vel olinarum i
festo palmarū. Dicit Jo. cal. posse nō
fieri a clericis interdēs vel non inter
dictis in loco int̄dicto nisi fuata mo
deratione que tradit de officijs d̄ni
nis in decre. alma. c. t. li. 6. Et idē vi
dit tenendū de facientibus officiū p̄
baptismo in sabbato sancto vel p̄ ofe
ctione chrismatis in cena d̄ni: vel pro
anniuersario defūcti. **¶** Benedictio eē
pere r̄ baculi pegrinoꝝum a sacerdo
te. dicit Huil. q̄ videtur esse excessa cū
non sit p̄hibita. Item de purificatōe
post p̄rum. dicit Jo. cal. q̄ non potest

mulier post ptū introduci i eccliam
 in loco interdēo p sacerdotē cū psalmis
 z ofonib⁹ z solēni introductione: al's in
 currerz irregularitatē: qz illud ē offi
 ciū diuinū ordinī clericali ppetēs: sed
 sine officio facta solū pfectioe vt mo
 ris ē poterit mulier intrare p se gr̄as
 agendo. **It** si cke⁹ interdēs vel nō in
 terdēs s; i loco interdēo si excoīcat ali
 quē vel absoluit excoīcatū fm Inno.
 non ē irregularis: qz h⁹i non s; ordīs
 sed iurisdicōis. z. q. i. nemo. Et d̄ ex
 coīcatōe non ē dubiū qz idē dicendū
 ē de absolutione: de pe. di. i. verbum.
 Nū absolōis solēnia exhibē sicut est
 dicere cū stola psalmū z ofonē vel in
 ecclesiam introducē excoīcatuz: qz h⁹
 ē ordinis z officij h⁹i faciens est irre
 gularis fm Inno. et Spe. Officiū
 aut̄ commendatiōis aīaz decedentium
 iuxta morē credit Jo. cal. qz fieri pos
 sit loco et tpe interdicti: qz istud offi
 ciū videt̄ q̄si annexū ad absolōnem
 que fit in p̄nia. vñ sicut pceditur tūc
 p̄nia ita et istud. **It** ē in loco interdēo
 z interdēs z excoīcatis pōt p̄dicari
 verbum deī: et de sen. ex. r̄iso. Et po
 test etiā interdictis fieri p̄fessio ḡnal
 in fine predicationis. Pōt etiā cam
 pana pulsari ppter hoc: qz cum dicta
 pulsatio sit signū z pambulū actus p̄
 missi: vt h; ḡnalis p̄fuetudo intelligitur
 z ipsa pulsatio pmissa. Job. cal. Pro
 missis vero z horis canonicis dicen
 dis nullo mō debent pulsari cāpane
 tpe interd. cti. Alias incurreret irre
 gularitas: exceptis q̄ttuor festiuitati
 b;: de quib⁹. s. et si campana ipse ef
 fct̄ ex ecclesiā: z p̄cul ab ea non lz p
 p̄dicis pulsare: al's fieret fraus legi.
 14. q. 3. pleriq; Nec et p̄nas cāpanel

las lz pulsare tpe interdicti p diuinis
 officijs celebrandis: vt faciunt religio
 si mendicantes. Nā p̄hibitio pulsati
 onis cāpanaz tpe interdicti vtiq; et
 minores cāpanellas includit cū de fa
 cto sonus audiat̄ ex muris: z int̄dū
 satis p̄cul. Unde tales sibi caueant: z
 sufficiat eis qz aliquo signo: puta ta
 bula possint p̄uenire ad diuina eorū
 s; pulsare cāpanas tpe interdicti pro
 horis notificandis: puta tertia sexta
 nona z h⁹i non credo illicitum laicis
 hac d̄ cā cāpanas suas sonare. S; de
 ricis non credo hoc licē: lz d̄ facto ce
 lebrent diuina: tñ ex quo dicto tpe so
 lent diuina celebrare: p̄sumeret̄ vñ
 militer qz p celebratione diuinorū so
 narent. z. s. di. d̄ syracusane. Sate or tñ
 ppter hoc tñ ipsos non incurrere ir
 regularitatē. Jo. cal. Pulsare autem
 cāpanam p aue maria: vt fieri solet
 laudabiliter de sero z et de mane in
 q̄busdam locis tpe interdicti non in
 ducit irregularitatē: qz illa salutatio
 v̄ginis gloriose non ē officij ordinī d̄
 putatū: pulsare z cāpanas p ostēfio
 ne l̄arum aliquorū: vel i aduentu ali
 cui⁹ p̄lati z h⁹i tpe interdicti: nec lai
 cis nec clericis p̄hibet. Jo. cal. Con
 suluūt etiā qz iunerātes p loca inter
 dicta: si sunt duo vel plures qz nō di
 cant horas canonicas i via: qz ex quo
 ab alijs audiri p̄nt: dicit ipse qz nō au
 det dicē qz hoc facē possunt sine vio
 latione interd. cti. Sec⁹ si ec̄t vn⁹ solus
 qz ita submisse dicē possit qz non au
 diret. **It** dicit Inno. z Abb. qz non
 credunt irregularitatē incurrere cle
 ricū interd. cti ppter h⁹ qz inf̄sit diuis
 et si cātat cū alijs dūmō non celebret
 nec aliqd agat vt i officio suo peccat

in Jo. at cal. die sibi placet dcm Do.
z spe. f. q. si tal' se ingerat dñis audie
do ex quadā simplici deuotionē pte
nendo n̄ ē irregularis: z sic pcedit vī
ctū Inm. Sz si h̄ fac' ptenendo z facie
do celebrari diuina sine anctē pbēdo
sine coopādo: tē irregularitatē incur
rit. It' laici violātes int'dcm z si n̄ v
currat irregularitatē grauit̄ tū pec
cāt vt dcm ē fm Inm. z vt vī monit̄
si sciēt h̄ faciūt: qz s̄ obediētā ecclē
agūt. si. di. fig. Sed ex exercētis officia
q' non sūt alie? Ordinis tpe iterdē: vt ad
uocando docēdo z h̄i n̄ peccāt. Itē
n̄ phibent laici tpe int'dcī dicē letā
as vel laudes suas: vt faciunt fratra
ric. It' nō phibent ozare i ecclia ex
t'pa celebratōis diuinorū fm Huil. et
Mon. It' si sacerdos pbabl'r credit
q' alig int'dcī sūt in ecclā fm Huil. dz
monē in gñali q' exeat: als non tene
tur vitare eos maxime publice: dōc
stet de snia. Itē si sacerdos recipiat
scienter hōiem int'dcm: lz ipse peccet
z penas incurrat: vt. s. dcm est: alij tū
non tenent exire fm Huil. nec pec
cant audiēdo vñā. Itē in diuis offi
cijs sūt vitandi oēs illi q' ppo noīe vel
alia certa circūlocutōe p sniam desi
gnant int'dcī q' z dicunt noīatū iner
dicti. It' vitādi sūt tanqz noīatū inē
dicti oēs illi de qbus stat q' interdi
ctū sūt: vt si ciuitas vel castrū interdf.
Si vero iterdicant fantozes siue pti
cipantes ierie n̄ dicūt noīatiz iterdi
ctū sūt in gñe. vñ tales n̄ tenet q's vi
tare q'usqz p iudicē specificent z dē
nuncient: nisi forte eoz picipatio ef
set multū notoria: ita q' inficiatōi nō
sit loc': ex de cōba. cle. z mu. tua nos.
Inm. z Hosti. z Ber.

**De forma seu modo ponendi int
dictum.**

Capit. 91.
Ultimo videndū ē de forma
q' fert int'dcm: z quōd et re
laxet: vbi sciendū ē: Jo. cal.
q' cū ab hōie pferit z ppter sumaciā
ē necessaria mōitio pcedens z forma
q' tradit: de se. ex. c. i. li. 6. Et sic intel
ligit' ē illud. c. de ap. reprehensibilis.
Sed si ppter delictū fert' n̄ ē neces
saria mōitio. 5. q. 4. in loco. sic intel
lētā p Inno. z alios: de app. ad hoc.
Cū vō a iure pferit ppter excessū: si
ue delictū sine mōitōe sit: siue sit spa
le int'dcm. s. s̄ eccliam vel s̄ psonā sin
gularē: qd sup' dcm ē iterdcm sin
gularē: siue sit int'dcm gñale loci. s. vt
ciuitatis castri vel ville vel vniuersi
tatis ppli: qd s̄ n. hōz dñ gñale. Sub
hac at forma vborū pferit: nos ppe
talē cām eccliam vel terrā talē suppo
nim' interdicto: ex de v. si. cū in pub'
z addit' ēt cōiter eccl'astico ad dñas
interdci legalis. Pōt' ēt snia interdci
ad voluntatē iudicis determinari: pu
ta vt iterdicat missa cū cantu: vel ho
ras vel sepulturas z h̄i. Potest etiā
iudex ab interdico excipe z subire
quos vult z qñ vult: puta qñ dñs ter
re est ibi presens z h̄i: extra de spon.
non est vobis. Ad hoc autem vt obli
get snia interdici: sufficit eam publi
ce pmulgari: nec postea necesse ē eā
singulorum auribus inculcare: di. i. 6.
qd dicitis. Sufficit etiam cū quis scit
nuncios suos maxime metropolita
nam ecclesiam recepisse sententiam z
conseruare: extra de postu. c. i. Item
nota fm Inno. z. Hosti. q' quādo lo
cus vel ecclesia interdicitur talis scē
tia suspendi potest: z cum suspensā ē

pōt celebrari: eēt d̄ primi. vt p̄uilegia
 S; si ē interdicta p̄sona siue suspēsa
 q̄i h̄ ē fēmi. p̄ culpa ipsius suspēsi vel
 interdici non possit de l̄ia alicui⁹. ce
 lebrare: nec interdici vel suspēsi su
 spendi. S; cū hoc ē fēmi. p̄pter culpā
 alteri⁹: tunc pōt dici sicut ⁊ de inter
 dicto loci. s. q̄ talis s̄ia potest suspen
 di p̄ ep̄m sicut ⁊ tolli. Itē appellari
 pōt infra t̄ps suspensionis interdicti
 a suspēsa s̄ia sicut ⁊ a d̄itioali: eēt d̄
 de appel. p̄terea. ⁊ idē de sen. suspē.
 secus in s̄ia excois. Itē s̄ia inter
 dicti ⁊ suspēsi nullo verbo suspē
 dunt vel totaliter relaxant cū iura
 mento t̄i: eēt. e. alma. li. 6. Itē postq̄
 s̄ia interdicti p̄ aliquos inferiores p̄
 latos rōnabiliter ē lata: maiores nō
 debent eā relaxare sine p̄grua satisfi
 ctione: ⁊ p̄scia illi⁹ qui tulit: eēt d̄ of
 fi. or. cum ab ecclesiā. Si vero irrōa
 biliter sit lata: d; qui tulit sine officī
 tate relaxare: seu supior ad quem re
 currit: eēt. e. cuz medicinalis. li. 6. Itē
 archieps non pōt relaxare interdici
 vel excoicationē v̄l suspensionē latas
 ab officialib⁹ archidiaconoz: seu ali
 is in iurisdictionē h̄ntibus subditis sus
 fraganeoz ipsi⁹ qui tulerunt omiffis
 eēt. e. romana. li. 6. Itē cū quis iter
 dicto vel excoicatione astricti⁹ offert
 se ad iusticiā eoz p̄ quibus s̄iam ac
 cepit: iudex enim ne sic decedat absol
 uere poterit eēt si aduersa ps appellz
 ne absoluat: d; t̄i ante absolutionē
 recipi ab eo sufficiens cautio q̄ in p̄
 sentia romani pontificis apud quem
 appellatur si voluerit appellator: vel
 corā iudice cui cām delegauerit iuri
 pebit. Et idē de his q̄ dicunt se iuste
 interdictos. Itē f̄m Jo. an. tpe ḡnal

interdicti si is p̄pter cui⁹ culpā latus
 ē interdictū satisfacere vult tollit int̄
 dictuz. Si vero culpabilis fuit tanq̄
 p̄siliari⁹ vel auxiliari⁹ l; accipiat cau
 tio ⁊ mitigat p̄na n̄ relaxabit inter
 dictū. Et si p̄pter ei⁹ culpā latū ē ip
 se qdē punit: l; ei⁹ satisfactio n̄ regri
 tur. Itē nō q̄ ea q̄ dēa s̄i i p̄cedētib⁹ d̄
 mā iterdci q̄. s. ad obseruandū iterdci
 ctū ne p̄faciendo icurraat peccatus ⁊
 irregularitas: locū h̄nt ⁊ vera s̄i f̄m
 q̄ h̄etur in corpore iuris: sed p̄ extra
 uagantē Martini ḡnti: q̄ incipit In
 sup ad euitandū. non tenet quis ob
 seruare int̄dēi ecclesiā a iure vel
 ab hoīe ḡialiter p̄mulgatū: nisi talis
 s̄ia fuerit p̄sonam collegium v̄l i
 nerfitatē ecclesiā cōitatē vel locū cer
 tū a iudice publicata vel denunciata
 spaliter ⁊ exp̄ssē: ipsā extraneoz
 h̄s. s̄. in fi. dede. ex. mi. c. vlti.

De p̄uilegijs f̄m p̄dicatoz ⁊ mi
 norum quo ad interdictum.

Ratres ordinis predicatorz
 ⁊ minores tpe generalis in
 terdicti terre possunt vbiq̄ i
 omnibus ecclesijs suis vel alijs clau
 sis iannis interdictis ⁊ excommuni
 catis exclusis non pulsatis campanis
 ⁊ s̄missa voce celebrare diuina ⁊ re
 cipe ecclesiastica sacra ex: p̄tis trib⁹
 casibus. Primus est si causam dede
 runt interdicto. Secundus si contin
 gat eos specialiter interdicti. Tertius
 est si ecclesia illa vbi voluit celebra
 re est interdicta. Bonifa. Uirtute. Dō
 tpe interdictū possunt ad diuina reci
 pere p̄neros suis seruitijs deputatos
 ⁊ negocioz suoz p̄curatores et

operarios qui suis in locis eorū ope-
ribus continue institerint: nisi in duo-
bus casibus: scilicet si ipsi causam in
terdicto dederunt. **S**ecundus est si
contigit eos specialiter excoīcari vlt
interdicti. **B**onifa. Uirtute. **Q** tpe
strictissimi interdicti uentus glz ip-
sius ordinis quotidie vnā missam di-
cere z audire pōt. Et glz sacerdos or-
dinis vnā missā celebrare valeat cuz
duobus aut tribus tñi ministris expl'
fis pmo omnibus qui non sūt de or-
dine suo. **C**lemens. Meritis vestre re-
ligionis. **Q** qñ in ciuitatibus vlt loci
alias vbi habitare contingit interdi-
ctum poni z p̄biteri omnia ecclesia-
stica sacramenta: excepto puulorum
baptismate z penitentis morientium
non obstantib⁹ qbuscunq; puilegijs
religiosis qbuscunq; ab apostolica
sede p̄cessis. **N**ihilomin⁹ tpe talis iter-
dicti p̄t p̄siteri peccata sua z ab epis
absolui: z tpe p̄suetis iuxta more or-
dinis sui sacre cōionis z vnctōnis ex-
treme recipe sacra z diuina officia ce-
lebrare simul ianuis clausis non pul-
satis campāis z voce submissa excoī-
catis z interdictis ac oib⁹ psonis que
non sūt de ordine suo exclusis: nō ob-
stantib⁹ p̄bilitib⁹ h⁹: seu aliquib⁹ litte-
ris a sede apostolica impetratis vel i-
petrandis: que de ordine suo in hac i-
dulgentiā spalem non fecerint men-
tionem. **H**onor. Meritis vestre. **Q**
oēs sūt interdicti suspensionis z ex-
coīs s̄ ipsos late p̄ quoscunq; p̄latos
s̄ indulta puilegiōz suoz sūt ipso fa-
cto irritē z inanes. **S**i autē s̄ alios late
fuerint occasione sui tunc penitus
irritande. **A**le. Meritis v're. z nimis
iniqua. **Q** a nullo legato nisi a latere

nec subdelegato p̄t suspendi iterdicti
vel excoīcari: nisi i eoz lris de ordie
suo mentio hēat spalis Clemēs. **E**x
gentibus. **Q** magr ordinis z ei⁹ vica-
rius in toto ordine z p̄ores z puinci-
ales z uentuales z eorum vicarij in
suis terris possunt fratres dicti ordis
p̄stitutos in tris predictis: vel ad eos
declinantes vñcunq; absoluerē a sen-
tentis excoīs suspensōis z iterdicti
a iure vel ab hoīe gñaliter p̄mulgā-
tis: vel si in locis suppositis ecclesia-
stico interdicto p̄sum p̄serint celebraf
diuina. **B**onifa. Uirtute. **I**nno. licet
autem hec dicant de p̄dicto ordine
tamen credo minores eisdem gaudē
puilegijs: excepto eo qd nunc sequit'
Item viri z mulieres de italia habē-
tes habitum z regulam ordinis que
dicitur de penitentia beati dominici
possunt licite audire diuina z recipe
ecclesiastica sacramēta tpe interdicti: ni-
si eam dederint interdēo. **H**ono. **C**ō-
gruum estimantes.

De suspensione titulus quartus.

Cap. 92.

Quia noīe cēsure eccl'astice
p̄bendit nō solū excoīcatō
s̄ c̄ suspensio z interdēo: c̄ d
v. si. querenti. **S**uspensio etiā aliquā
do dicitur excoīcatio: vt patet. i. q. i. re-
periunt. **I**deo post tractatum de ex-
coīcatione z interdicto sequit' de sus-
pensione. **E**t quia s̄m **H**uil. Duran.
Omnis irregularis est suspensus. **E**t
iterum quia irregularitas est quedā
inhabilitas ad ordinum receptionē
z officiorum ecclesiasticorum etiam
receptorū executionē simpliciter: ex
toto ex aliquo impedimento p̄ueni-
ens ex institutiōe ecclesie hñs robur

Suspensio ideo est inhabilitas ad ordinem vel officiorum executionem ex aliquo impedimento. Et sic suspensio videtur solum tangere clericos. Quibus tamen laici suspenduntur ab aliquo actu vel officio aduocandi in certo casu etc. Irregularitas ideo et clericos et laicos ultra quod tamen culpa non est sed pena: que quidem suspensio contingit multipliciter. Aliquam quidem simpliciter et ex toto ab officio ordinem. Aliquam ab uno ordine et non ab alio: aliam simpliciter: aliam ad certum tempus: aliam non ab ordine: sed ab aliquo alio: ut ingressu ecclesie et actu predicationis et huiusmodi de quibus omnibus agatur. Et nota sunt Henricus et Alia. quod tripliciter quis dicitur suspensus. uno modo quo ad se tantum: quod non est prohibere abstinere ab officio: et hoc per suam causam vel hominis. Et sic quilibet existerens in mortali vel etiam in minori excommunicatione dicitur suspensus: quia debet abstinere a celebratione et executione ordinum: alias peccat mortaliter qui in mortali exercet solenniter actum ordinis sui: vel cum minori excommunicatione recipit aliquod sacramentum: di. 40. multi. et i. q. i. sacerdotes. Si tamen celebrat vel exequitur ordinem non efficitur irregularis: nec tenetur subditales vitare: vel quicquid alius si sciret peccatum eius: di. 28. c. vlti. et extra de cohabitatione et mulieribus. Et quantum sunt Henricus et Thomas in 4. non debeat inducere quod talem ad dicendum missam vel alias exequendum officia sua: dum scilicet est certus de malicia sua et obstinatione. Si tamen non potest alium habere excusatur capiendum sacramenta a tali: precipue cum est superior eius seu poenialis: in uno etiam sunt de peccato si possit alium habere non

videtur peccare accipiendo ab eo: quod videtur iure suo et malo illi in bonum suum. i. q. i. si fuerit. Sicut et laici fideles ut in ramento facto ab infidelibus per falsos deos: ut dicit Augustinus. 22. q. i. mouet.

¶ Mō dicitur quis suspensus quod ad alios non quo ad se: et hoc satis large dicitur. Et sic clericus peregrinus dicitur suspensus: quod permittitur ex deuotione celebrare in occulto non in publico. Pro cuius declaratione non sunt Ray: quod huiusmodi clerici peregrini ignoti non admittuntur ad publice celebrandum populo: nisi cum quibus sigillis episcoporum: di. 93. c. i. Et hoc si sigilla sunt ignota: alias sufficeret sigillum episcopi sui: di. 51. primatus. et multo magis apostolice sedis mandatum. rō autem huiusmodi est in publica celebratione posset eum mouere inanis gloria: vel cupiditas: non autem in privato et secreto. Item quod in publico coeolum posset accidere. si si non ordinatus celebraret: in secreto autem solum piculum celebratis. Quia illis est. 5. sigillis non est credendum sunt Jo. nisi eorum aliquid non.

¶ Item sunt Inn. nec est quibus sigillis creditur si ex receptio huiusmodi peregrinorum clericorum fieret iudicium alicui et danum. Ut atque tamen peregrinum et transiunt non oportet ita subtiliter exagere de sigillis huiusmodi. 42. di. gescamus. Item si amiserit tales litteras et per duos testes possit probare ordinationes suas et conuersiones potest admitti: et. e. tue. Item si non existat testes de ordinatione sua: quod longum tempus est: si constat quod sepe gessit se ut presbiter admitti potest: extra de presbiter non baptizatus. c. 2. Item sunt Henricus et Thomas ad hoc ut tales suscipi debeant in executione ordinum si debet tamen habere clamorem: vel simile: que grada et ad tales ordinem promouimus: di. 23. in noie.

Et hec vocantur lfe cōmēdatie seu
testimōiales: eē. e. t. u. e. An si sic suspē
sus celebrat etiam in publico non est
irregularis. 3. mō dī suspensus pro
prie quo ad se r quo ad alios: qñ .i. p
suiam canonis vel hois est suspensus
ab officijs suis: r talis tenetur abste
re ab officio etiam post stritionem r
pessionem quousq; sit relaxata suspē
sio p eum qui pōr: als suspēsus a diu
nis vel officio vel celebratiōe r h'i: si
contra faciat peccat mortaliter r effi
citur irregularis s'm Inno. d. sc. r re
indi. cum eterni. li. 6. r. ii. q. 3. sigs eps.
r s'm Inno. r Huil. talis etiam eē ec
clesiā si dicat horas officiendo pplm
sicut in exercitu efficitur irregularis
secus si in officiendo dicat cum vno
vel duobus.

Capitulū scōm de suspensione in
quam incurritur per simoniam.

Cap. 93.

Prosequendo de suspēsiōe:
nota q pluribus ex cāis r
mōis incurritur suspēsiō q
i. ad se r alios. Et pmo qdē p vicium
simonie sed cū distinctione. Scias g
q oēs qui simoniace ordinant: etiā
si vicium simonie sit occultū ipso iu
re sunt suspēsi quo ad se r quo ad ali
os: r non solū ab ordine quem simōi
ace susceperunt: sed etiam s'm Henr.
r Inno. ab actibus oīum alioz ordi
num: r s'm Inno. etiam in tpalib: vñ
r perdit administrationem. i. q. i. repi
untur. eē dō simo. tanta. di. si. eos. De
berent etiam puniri depositione r in
famia si de crimine constaret. 15. q. 3.
sane. Nec potest cum tali dispensari
nisi p papam. i. q. i. erga. Qui etiāz fa
ciliter non dispensat qñ cōmissa ē si

monia ex pte ordinatois r ordinati.
Si vero ē cōmissa ex parte ordinat
tū: puta p sanguineo ordinati dante
aliqd ordinatoū ipso ordinato igno
rante: tunc pōt non ipse eps dispensa
re ppter turpitudinē suā: s; successor
eius in epatu vel ali' ordinarius eius
si v3 h'et domiciliū vel beneficium ī
epatu illi' r multo magis papa. i. q. i.
sigs neq. r. c. erga. r hoc s'm Innoc.
Do. Rai. r Hof. Iti si simonia ē con
missa tū ex pte ordinati non ordinā
tis: puta dante ordinato vicario epi
aliqd ppter hoc. Si talis nō mīstrat
pōt eps dispensare in ordinibus rite
aū susceptis. non at in illo quez simo
niace suscepit: nec ēt qui recipiat ali
os aū dispensationē. r ī hoc papa di
spensabit. s; si talis mīstrasset p' ordi
nē simoniace susceptū ēt in aū suscep
tis non poterit eps dispensare. Qui vō
recipit bñficiū cuz cura vel dignitate
p simoniā ēt si occulta sit idē iuris ē
s'm Hof. sic r de illo q recipit ordinē
simoniace: vt dēz ē q. r. ē ipso iure su
spēsus ēt q ad alios: r nō solū ab acti
b' oīum ordinū: s; ēt ab administratiōe
tpali s'm Inno. r ī tali bñficio vel di
gnitate sol' papa dispēsat p'cipue qñ
scientib' bñficiatis ē cōmissa. Ad tñ
s'm Huil. q cū pene non sint extēde
de: r ille q simoniace suscepit aliquēz
ordinē sit suspēsus q ad ea q s' ordinē
nō tñ ē suspēsus q ad ea q s' iurisdic
tiōis. vñ si alias h3 iurisdictionē r nē
h3: r pōt suspēdē excoīcār r ab excoī
catione absoluerē r h'i. Qui aut reci
pit beneficium simplex simoniace s; 3
Rai. est suspensus quo ad se r alios
ab actibus oīum ordinū r ab admī
stratione tpaliū si simonia ē notozia

¶ **I**tem si e occulta non e de ipso iure su
 spesus s3 suspēdend^o. i. q. i. c. i. r seque.
 Tho. r Do. Et sigdē cōmissa e simo
 nia ignorāte ipso beneficiato pōt eps
 dispensare cū eo ī tali beneficio post
 q̄ pure r simpliciter ei renūciauerit:
 eē. e. de simoniace. ac et q̄ possit mi
 strare in ordinib^o añ r post bñficiū
 susceptis. Et hoc intellige si et eps ig
 raret. nā si sciēter p̄tulisset non ipse s3
 supior possēt dispensare : ar. i. q. i. c. i.
 Tho. Rai. r Huil. Si vō simonia est
 p̄missa bñficiatis sciētib^o solus papa
 dispēlat non ali^o nec ī illo beneficio
 nec in alio s3 Huil. Tan. r Do. Qui
 vero p̄fert ordinē v^l bñficiū simonia
 ce vel et qui e mediator simonie fm
 Rai. Si est notoria simonia ipso iu
 re est suspensus et quo ad alios: eē. e.
 accusatum. 32. di. 5. verum. r solus pa
 pa dispensat. Si vero est occulta nō
 est suspensus quo ad alios: ar. eē. e. et
 si questiones. r. c. veniens. Idem dicitur
 ī directorio iuris li. 3. ti. 16. f. q̄ ep̄s
 pōt dispensare in minoribus spēbus
 simonie r p̄dictis. Et allegat Hoff. r
 r Host. nec obstat. i. q. i. erga. q̄ loquitur
 ī dignitate: r sic etiam loquitur
 decre. a nobis. extra de simo. Et idez
 dicas de tonsura r minoribus ordib^o
 quia solum in maioribus ordinibus
 dispensatio pape reservat: vt nota.
 Hof. r Hosti. hec ibi. Si vero cōmit
 titur simonia in alijs vt circa exegas
 defunctorū in cōsecratōe cimiterij et
 vasoz sacroz in venditione chrismatis
 in benedictiōib^o nubentium r h^oi
 In oib^o his pōt eps dispensare: qz
 non est p̄hibitū: ar. eē de sen. ex. nup.
 fm Rai. r Huil. qd̄ videtur intelligē
 dum quando h^oi simonia est manife

sta. Nam occulta non inducit irregu
 laritatem in h^oi. Qui ordinat aliquē
 vel presentat ad ordinandū qui p̄mi
 fit vel iuravit nil petere de illa eccl^a
 ad cuius titulū ordinatur ipse quidē
 ordinatoz triennio est suspēsus a col
 latione ordinū: r p̄ntatoz ab executōe
 ordinum suoz: eē de simo. si quis. Et
 etiam ipse ordinatus indiget pape di
 spensatione fm Rai. Hec autem que
 dicta sunt de simonia quo ad dispen
 sationem vera sunt fm ea que habē
 tur in corpore iuris r notata p̄ doct.
 ac et excoicatio lata e h̄ eos d̄ qua hē
 tur. s. e. contra simoniacos. ibi vide.
 De simonia autem q̄tum ad pecca
 tum: r q̄tum ad restitutiōē fructuū
 beneficij simoniace recepti r dispēsa
 tionem simoniace pecunie habes. s.
 scda pte tit. i.

Capit^o tertij de suspēsiōe in quā
 incurritur per notoziam fornicatio
 ne. **Cap. 94.**

Dotorius fornicatoz est ipso
 iure suspensus. si. di. si qui. et
 di. 32. p̄ter hec. Pro cuius
 declaratiōe nota primo q̄ dupliciter
 dicitur notozium fm Tho. r Rai. sci
 licet: notozium iuris est vt cum quis
 confitetur in iudicio vel conuincitur
 de crimine. Notozium facti est cum
 crimen ita populo est manifestuz q̄
 nulla pōt tergiuersatiōe celari. Quo
 cunqz autem istorum modozū sit no
 tozia fornicatio clerici est suspensus
 quo ad se r quo ad alios fm Tho.
 Rai. Ber. Inno. r Hostien. r alios.
 Nota q̄ non solum sacerdos s3 ī q̄
 cunqz ordie constitut^o et in minoribus
 ex notoria fornicatiōe e suspensus ab
 oib^o actib^o ordinū fm Inno. ap̄o iure

quod notat Archidiaconi. 32. §. ad hoc. quod prohibetur et. p. c. ministri. di. 81. in fi. et extra de coha. cle. et muli. v. r. Et tādū stat suspensus quod diu perseuerat in vicio. Et interim si exequitur officia sua et se melius efficiat irregularis et indiget dispensatione pape secundum Innocentium et Hostium. ut notat Archidiaconi. et Antiochensis. de bu. vii. etiam si cessaret a vicio et ante dispensationem vitiū vicio suo semper peccabit mortali: quous novam irregularitatem non contrahat. Si autem cum esset suspensus non est executus officia sua: indiget nihilominus absolutione a suspensione: quam poterit facere episcopus secundum Innocentium. 3. non quod talis de vitari in missa et aliis officiis diuinis: di. 32. nullus. et c. propter hec. Sed in hoc varia opinio doctorum. nam aliqui dicunt quod de vitari in diuinis post admonitionem ei factam si se non correxerit secundum Hugonem et Laurentium. Due admonitio a quocumque fieri potest secundum Hugonem sed secundum Laurentium de vitari ab episcopo quod videtur verius: et prohibetur per. c. sigs presbyter. 81. di. Sed aliorum opinio comitior est et solennior docto. quous Archidiaconi. dicat eam duram: quod statim debent vitari ante quamcumque admonitionem quod ius suspendit eos etiam quo ad alios: et hoc tenent Tho. Ray. Bon. Huil. Innocentius. Host. Jo. cal. et Antiochensis. de butr. Et talibus quod secundum ea que habentur in corpore iuris non est missa audienda nec sacramenta sumenda: nisi baptismus et eucharistia in extrema necessitate: ut dicitur di. 32. §. verū. Sed bene concedunt Ray. et Huil. quod beneficijs parari non debent: nisi post admonitionem factam a prelo si se non correxerit. Nam tunc et beneficijs debet spoliari et in perpetuum deponi. 4. non quod id ecclesia induxit

suspensionem ista duo vicia magis quam alta secundum Laurentium quod facilius plati et ceteri labuntur in hec. s. fornicationem et simoniam quam alia. Ut sic videntes se vitari saltem secundum tpali resipiscant: di. 32. §. verū. Vera tamen sunt facta eorum. 5. non quod secundum decretum istud factum in concilio constantiensi. Insuper ad eum. de quo habes. s. de minorum excommunicatione. c. fi. Non tenentur fideles vitare sacramenta concubinariorum aut diuinorum: nisi postquam fuerint per prelatos denunciati publice et euentur.

Capitulum quartum de pluribus suspensionibus propter diuersas causas. Cap. 95

Sunt et alij casus in quibus suscipitur suspensio vel simpliciter: vel secundum quid. i. quod priuatur collatione vel executione alicuius ordinis vel ministerij per aliquod tempus. Et primo episcopus qui ordinat alienum clericum sine licentia sui episcopi vel superioris scienter seu affectata ignorantia per annum est suspensus a collatione ordinum: et interius clerici sui absque eius licentia possunt a vicinis episcopis ordines recipere: extra de tem. or. eos. li. 6. Per quam decre. loquebatur opinio dicentium quod ordinare poterat alienum sub specie rati habitationis. et intelligitur superior: in hoc casu episcopus de cuius diocesi iste qui vult ordinari est oriundus: vel in cuius diocesi officium ecclesiasticum habet: vel vbi habet domicilium: licet alibi natus fuerit. Inferiores autem prelati siue religiosi: siue alij non possunt dare licentiam: nisi haberent a sede apostolica qualiter possit subditos quo voluerint facere ordinari

Hic non potest talē līam dare officiali
episcopi: sed in remotis agente vicari
episcopi generalis in spualibus vel sede vacā
te caplin: seu is ad quē tunc admini
stratio spualū pertinet pnt līam da
re. Religiosi quoq; a suis prelatīs et
in non exemptis paratib; deputati p
ores et eoz; loci pnt a locoz; diocelesi
nis q̄diu ibi morant; licite ordinari:
lz non sint de eoz; diocesib; oriundi
hec oīa de tem. or. cū nullus. li. 6. Pre
dicatores autē et minores in hoc sunt
privilegiati a sede apostolica: vt. s. va
leat a q̄buscūq; episcopi suos sbditos fa
cē ordiari. Ipsi autē sic ordinati. s. ab
alieno episcopo tunc licentia p̄prij fm rai.
p̄nantur ab executione ordinis re
cepti: sed pōt cum eis episcopus dispensare
in hac suspensione. 9. q. z. In quibus
extra de tempo. or. qd translationem
Episcopus vel quis aliū sferens non suraz
clericalem infantī: nisi forte religionē
intraret: vel illitterato vlt hominī ali
ene diocesis sine licentia vel conuga
to: nisi volenti religionē intrare: aut
ad sacros ordines promoueri: q̄n. s.
de iure potest ē suspensus p̄ annuz a
collatione tonsure t̄m: extra de tem.
ord. nullus. li. 6. Patriarche archiepi
episcopi locantes vel alio titulo cōcedētes
aliquam domū vsurarij alienigenis
ad senu exercendū ipso facto suspen
sionē incurrunt: eē de vsu. q̄q. lib. 6.
Et similiter si p̄mittūt q̄ vsurarij ali
enigenē. s. non oriundi de terris ipso
rūz locoz; publice vsurā exercentes
vel exercere volentes hnt domos cō
ductas: seu aliter bitent in terris suis
i. eoz; iurisdictioni subiectis: si infra
tres menses oēs tales de ipsis non ex
pellunt terris. Sēctes s̄iaz excōis 5

aliquē vel aliquos: nisi p̄mittant tri
nā admonitionē vel vna p̄ tribus sē
suspensi p̄ mensē ab ingressu ecclesie
eē eo. sacro. Hic d; hēre talis monitio
tpm uenientia interualla: nisi facti ne
cessitas aliter suafit. Et d; fieri i scri
ptis p̄tinentib; cām excōis: alīs excōi
cator est suspensus non solū ab igres
su eccle s; et a diuinis p̄ mensē: q̄ qui
dē si exequitur irregularis efficit: nec
nisi p̄ papā cū eo poterit dispensari:
eē. e. cū medicinalis. li. 6. Sed hec pe
ne non tangunt episcopus et supiores: cuz
non fiat spalis mētio de eis: extra de
sen. ex. q. periculosū. li. 6. Ultramon
tani ordinati ab episcopi italie: nisi hēant
līam a papa vel episcopo vbi sunt oriūdi
vel in cui; diocesi sunt bñficiati et per
patentes ipsius episcopi lras p̄tinentes cāz
rōnabile: qz ipsos nolit vel non pos
sit ordinare sūt ipso facto suspensi ab
sq; spe dispensatiōis: extra de tē. ordi.
sepe. li. 6. Et ordinantes h; debent cō
digne puniri: vt i dicto. c. sepe. Qui re
cipiunt aliquem ex ordinibus sacris
ab episcopo qui renunciant loco et digni
tati: si scienter hoc agunt: vel ignorā
tia crassa et supina: non recipiunt or
dinis executionem vnde sunt suspēsi
nec cum eis potest dispēfari nisi p̄ pa
pam: extra de ordi. ab eo qui re. epi. c.
vnico. Si ignorāter non tamen igno
rantia crassa potest cum eis episcopus dis
pensare: sed recipientes ab eis ordi
nes minores sine līa p̄prij episcopi: quā
uis deberent deponi. 9. q. z. ep̄m. t̄m
pōt episcopus in ordine tolerare dispensa
tionē. Episcopi autē renunciantes loco t̄m
et non dignitati possunt oēs ordines
sferre: sicut prius si fuerunt rogati a
p̄prio episcopo loci: alīs non vt dēim est. 5.

Ite ordinati a simoniaco in ordine suscepro q̄stuncunq; occulto: vel et in dignitate: aut a simoniaco notorio i collatione ordinū: vel in collatōe aut receptione aut mediatione bñficiorū. Non recipiunt ordinis executionez s; sunt ipso iure suspēsi. i. q. i. sigs a simoniacis. q̄uis in sua ordinatōe nulla sit commissā simonia: r hoc in defatione simonie. Rō ē q; tales cum sint priuati executione ordinū: qd nō habent dare non p̄nt. i. q. 7. daibertū. Uez est tñ q; ordinati a talibus ex ignorantia facti excusantur a peccato r i ipsa tali ordinatione: r in executione ordinū sic pceptoz abstinē tñ debent cū sciūt quousq; cū eis dispenset: r p papā. i. q. i. siqui. in glo. Ex ignorantia autem iuris hoc faciendo non excusantur. Unde fm **Aho. 2. 2. q. 100** Nullo modo quis d; recipere ordines ab his quos scit esse tales: nec tenet in h'i suis platis obedire: gnimo potius d; p̄mittē se excōicari fm **Hof.** Nā obediendo a peccato non excusaretur. 2. q. 3. quid ergo. Patiedo autem iniustam excōicationē meretur. 2. 4. q. 3. non damnatur. **I**tem ordinati ab heretico r scismatico v' ex cōicato: vel deposito non recipiūt ordines executione: cū omnes hi priuentur omniū ordinū executione: r nō dat qd nō habz. i. q. i. gratia. Nota tñ s; **Aho. De. r Rai. r Hof.** q; omnes tales ordinatores veros p̄ferūt ordines q̄tum ad characterem: sicut r omnia alia vere conficiunt seu conferūt sacramenta excepta penitentia quo ad manifeste excōicatos: secus de occultis: quia absoluunt fm **Ricar.** et **De. de pel. dummodo seruent predi**

cti formam ecclesie. i. q. i. dñs declarauit. de consecrati. di. 4. non in vobis. Peccant tamen mortaliter tam dantes q̄ suscipientes ab eis quecunq; sacramenta scienter: nisi baptismum i extrema necessitate. Ignorantia aut facti pbabilis excusat tales a peccato in ipsoz ordinū receptōe r eorundez executione dū ea laborant. Cum autē sufficienter hoc sciunt debent abstinere quousq; dispensent. circa quaz dispensationē dicit **Hof.** q; in epatu solus papa dispensat: extra d' elec. quia diligentia. In alijs vero ordinib; q̄tum ad eos qui scienter a talibus recipiunt ordines: vel etiā ex ignorantia crassa r supina solus papa dispensat immo fm **Rai. r Hof.** si fuerint ordinati a tali qui recepit vltimam manū ipositionē. i. epalez p̄secrationē ex ecclesiam nunq; tolerant. 9. q. i. ordinationes. Si vero ex ignorantia non supina fm **Hof.** p discretum platur cū talibus poterit dispensari: extra d' ordi. ab eo qui epi. ren. c. i. r. 2. S; fm **Rai. r Hof.** si ordiati sunt ab eo qui recepit vltimam manus ipositionem in ecclā. i. ante q̄ efficeretur hereticus scismaticus vel excōicatus: vt tunc est qñ ordinās siue ordinati sciebant siue ignozabant tolerantur ex dispensatione ministrare in officijs susceptis. Ad superiores vero non debent promoueri: nisi magna necessitas esset. Et idem videtur dicere **Hof.** de interdico r suspensio a viuinis. s. q; non confert executionem. 9. q. i. c. i. r sequentibus. **I**tem qui aliquem ordinē sacrū recipiunt ex statuta tpa ordinariorum sunt suspensi: nec debet p̄mitti in susceptis ordinibus ministrare: quāuis

e characterē recepit: ex de tē. ord. c. z.
 Eps tñ imposita eis pñia competen-
 ti sustinere poterit vt postea in susce-
 ptis ordinibus ministrare: ex de tem.
 ordi. consultationi. Nec fm Innocē.
 Ber. z Huil. qui addit q̄ secus de or-
 dinibus suscipiendis: z si ante dispen-
 sationem talis ministravit in ordine
 suscepto. Dicunt qdā q̄ nō pōt eps
 dispensare: sed vñs est q̄ possit dispē-
 sare: vt. 9. q. z. lugdunensis. Nisi for-
 te interdicta fuisset sibi executio z p̄
 ea administrasset. Promotus per sal-
 tum. i. aliquo ordine pretermisso ad
 supiorē ascendendo: q̄uis caracte-
 rem recipiat: tamen suspensus est ab
 executione ipsius ordinis sic recepti
 di. sz. sollicitudo. extra de clerico per
 saltū. p̄moto. c. i. Et si non malicia sz
 ex ignorantia vel negligētia hoc egit
 q̄uis de rigore deponi deberet: tamē
 ex dispensatione epi ad ordinem pre-
 termisū poterit pmoueri. Si autēz
 scienter per saltum est p̄mot⁹: z in or-
 dine sic suscepto sine dispensatione
 ministravit post receptionem admis-
 sus: adhuc potest p̄ ep̄m dispensari: sz
 q̄ ulterius non ascendat nisi per pa-
 pam Rai. Hosti. z Huil. Recipientes
 eodem die minores ordines cum sub-
 diaconatu: vel duos sacros ordines si-
 mul siue ordinatoze sciente: siue igno-
 rante sunt suspensi ab ordinibus sic
 receptis: z deponi deberent. 77. di. sb
 diaconus. extra de eo qui ordi. furti.
 rece. innotuit. Possunt tamē permit-
 ti misericorditer in minoribus tñ mi-
 nistrare. Et si intrat religione: z vi-
 ta morezq̄ exigant eozz abbas si vo-
 luerit poterit dispensare in alijs ordi-
 nibus: vt in dicto. c. innotuit. Rai. et

Hostien. Sed si lata p̄us fuisset snia
 excōicationis extra sic recipientes: et
 nihilominus recepit: non poterit cū
 eis dispensari nisi p̄ papam: vt in. d.
 c. innotuit. Et dicit Hosti. q̄ etiāz pa-
 pa de facili non dispensat. Contrabē-
 tes m̄rimonium de p̄iti: z añ carnis
 copulā se facientes ad sacros ordines
 pmoueri aliter q̄ a sacris canonib⁹
 p̄ceditur: q̄uis characterē recipient
 sunt suspensi: ita q̄ nec etiā post mor-
 tem vxoris poterunt i illo ordine mi-
 strare: nec ascendere ad alios: nec ali-
 qd bñficiū ecclēsticū vel officiūz obti-
 nē. Et matrimoniu nihilomin⁹ sic cō-
 tractum p̄pter hoc non dissoluitur:
 qd intelligitur qñ tales in seculo re-
 manentes hoc agunt. Nā secus si re-
 ligionem intrassent: in extrauaganti
 Jo. zz. que incipit. Antiqua. A posta-
 te a religione in apostasia suscipietes
 ordines sunt suspensi z irregulares:
 extra. c. ti. apostata. nec dispensat cūz
 eis nisi per papam. Sed z aliq̄ qui in
 excōicatione ordines recipiunt simi-
 liter sunt suspensi seu irregulares: ex-
 tra de senten. ex. cum illorum. Et hoc
 verum nisi pbabilis ignorantia excu-
 set eos: de hac mā plene habes. s. in. c.
 de cā finali excōis. s. z. Celebrantes
 seu p̄ticipantes scienter in diuis cū pu-
 blice excōicatis vel interdictis sūt sus-
 pensī ab ingressu ecclēsie: extra de p̄-
 uile. ep̄ozum. li. 6. Sed de hoc vid̄ ple-
 nius. s. in tit. de interdicto. c. z. s. 4. et
 p̄ totū illd. c. habes plura pertinentia
 ad materiā suspensionis. Conserua-
 tores non possunt se intrromittere de
 alijs q̄ de manifestis iniurijs z violē-
 tijs. Et si de alijs que iudicialē
 indaginem requirunt se intrromiserit

f
 n

i

11

11

i

sunt suspensi p annū ab officio: et de
 offi. le. legatos. li. 6. Iudices ecclesia/
 stici qui contra iusticiam in gravamē
 alterius partis in iudicio quocūq; faciant
 p grām vel p fortes: puta p pecuniāz
 sunt suspēsi p annū ab executione offi-
 cij: et si durante suspēsiōne ingesserit
 se diuinis efficiunt irregulares: nec
 nisi p papam poterint liberari: extra
 de sen. et re. iudi. cū eterni. li. 6. Religi-
 osi qui concedunt ad vitam alicui vel
 ad certū tempus iura redditus pos-
 sessionū administrationis cui p̄sunt:
 nisi duo concurrant. scilicet q̄ necessitas
 vel utilitas monasterij vel parat̄ illi
 ecclesie hoc exposcat. Et q̄ conuenit
 illius ecclesie consentiat: aut si con-
 uentū non h̄ret assensus prelati p̄prij
 interueniat: sunt ipso facto suspēsi
 ab officio: nec v̄ dicta excessio. Excipi-
 untur t̄m duo casus. scilicet locatio et vendi-
 tio redditū vel fructū ad modicū
 t̄ps: extra de re. ec. non alie. c. i. in cle.
Atrū aut̄ hec suspēsiō intelligat̄ ab
 officijs diuinorū et ab officij t̄paliū ad
 ministracione: puta prelati pcurat̄
 cellarjz et huiusmodi. Jo. an. remittit
 ad nōta de deci. e. ti. in cle. et ibi ponit
 v̄tranq; opinionem et dimittit sub du-
 bio. Fratres ordinis predicatorū p
 moti vel assumpti ad episcopatus vel
 alias prelaturas si prius recipiūt mu-
 nus consecrationis q̄ resignent ordi-
 ni liberos: et alia que habent tempore
 sue p̄motionis: eo ipso sunt ab execu-
 tiōne pontificalis ministerij suspēsi
 de. 4. in p̄uile. Prouidentia. **F**ra-
 tres predicatorū si perturbare p̄-
 sumperint officium inquisitionis cir-
 ca hereticos per fratres minores ex-
 ercitatur: ipso facto sunt ab executione

ordinū sacrorū suspēsi: nec pōt rela-
 xari suspēsiō talis nisi p sedem apo-
 stolicam: aut p ingitōre cuius officij
 um perturbauerūt. Et idem ē de mino-
 rib' perturbatib' officij ingitōis p p̄-
 dicatores exercitātū. de. 4. in p̄uile-
 gio pauptatis altissime. **F**res p̄di-
 catores et minores recipientes ad p̄-
 sessionē aliquem in ordine suo añ p̄-
 bationis annū elapsū: sunt ipso facto
 a receptione quozunq; suspēsi et pena
 grauiori culpe puniendi. Nec etiam
 per hoc ille sic p̄fessus est obligatus
 ordini illo: extra de regula. non solū.
 li. 6. Religiosi qui videlz decimas nō
 percipiūt: si scienter omittant facere
 conscientiam p̄fentibus de decimis
 soluendis: sunt suspēsi a p̄dicacionis
 officio: donec faciant eis conscientiam
 si commode possunt: et si interim p̄di-
 cauerint sunt excoicati: extra de pe. cu-
 pientes. in cle. Ad t̄m intelligunt Pe.
 de ancha. et Pau. si fuerint super hoc
 requisiti. a prelati. **A**trum cū que-
 ritur: v̄trū suspēsus ab officio sit sus-
 pēsus a beneficio. Sup hoc Jo. an.
 multa dicit p et contra sup cle. cupiē-
 tes. extra de pe. concludit non clare
 sed Pe. de ancha. sup eandē cle. po-
 nit distinctionem dñi Gaspi de cal-
 de dicens sic. **A**ut quis suspēsus est
 ab officio aut a beneficio aut ab v̄tro-
 q; . Si est suspēsus a beneficio siue a
 iure: siue ab homine non est suspēsus
 ab officio: ar. c. dilectus. de offi. ordi.
Rō ad hoc odium penaz: regula in-
 penis de re. iur. **I**tem quia officij nō
 est accessorium ad beneficiū lz sit cō-
 tra. Si est suspēsus ab officio: hoc ē
 aut p dictionem taxatiuā tantū: aut
 simpliciter. **P**rimo casu planū est

qz non ē suspensus a bñficio: cū tm̄ sit
suspensus ab officio: qz hoc voluit sc̄
tentie pmulgatio: qz iuris sn̄ie vltra
intentionē pferentis non extendunt
se salvo casu pastoralis. de ap. Si autē
sit simpliciter suspensus ab officio: h̄
ē ab homine: aut a iure. Si a iure aut
p crimen: aut p infamiam: aut contuma
ciam. Si ppter crimen: tunc puto qz
suspensus ab officio sit suspēsus a be
neficio: vt. c. eos. r. c. si quis sacerdotū
di. si. Si autem ppter infamiam vel
contumaciam sit suspēsus ab officio
non est suspensus a beneficio: vt. c. p̄s
byter si a plebe. z. q. 4. Si autem ab
homine est suspensus ab officio: si h̄
est propter crimen graue: tunc est su
spensus et a beneficio. Si autem pp
ter crimen leue: vel etiam ppter infā
miam vel contumaciam non ē suspē
sus a beneficio: vt in iurib⁹ allegatis.
Si autē est suspensus ab vtroq; aut
hoc est pdictionem r: planum est: aut
per dictionem vel: r tunc puto opini
onem Hostie. veram. s. qz talis sentē
tia non valet ppter incertitudines. l. 3
C. de sen. que sine certa q̄sitate. hec il
le. Inno. aut dicit simpliciter qz suspē
sus ab officio tantum non dz percipe
fructus beneficior: sup. c. pastoralis.
de appel. Sed Hosti. hoc itelligit qñ
est suspensus p graui cā: secus p leui
vel infamia: r non est contumax. Et nō
fm̄ Hosti. qz suspensus a pontificali
bus si celebrat in pontificalibus non
erit irregularis. Rō est qz pontifica
lia n̄ sunt de sba celebrationis: nec de
ben⁹ aliquē irregularē indicare nisi
inueniat exp̄ssū: ar. de pe. di. i. §. pene
It̄ si suspēsus a p̄ticipatione sacroꝝ
de q̄ suspēsiōe h̄es. is. di. sigs autēz.

r. c. si. r. c. placuit. di. 58. c. si. et de ele.
ofius. r d̄ his que fit. a ma. p. ca. c. i. Si
celebrat nō est irregularis. Talia. n.
non sunt ordinis cū r laici p̄cipēt sa
crament]. Post. r Inno. Clerici qui
sciēter eligunt ad ep̄atum indignuz
s. contra illam formā: que h̄etur et d̄
elec. cum i cunctis. sunt p trienniū su
spensi a beneficio in. d. c. Et dicit glo.
habitis r habendis. Eligentes autem
siue electio facta sit concorditer siue
in discordia: si infra octo dies ex quo
poterunt cōmode ipsā electionē ele
ctis distulerint p̄fictare. Qui culpa
biles in hoc fuerint a p̄secutione ele
ctionis sūt exclusi r suspensi p triēni
um a bñficijs que obtinent in illa ec
clesia: ad que si infra illud tps teme
re vel colorate se immiscuerint illi p
petuo sunt p̄uati: et de elec. cupietes.
li. 6. Compromissarius si sciēter eligit
indignum est ipso facto p triennium
suspensus a bñficijs ecclesiasticis. hec
tm̄ suspensio non t̄git ep̄os: nec intel
ligit nisi in electionibus ep̄oz r sup̄i
oz: secus de electōib⁹ inferior: et de
elec. si cōpromissarius. li. 6. Religiosi
grauantes vel fraudātes ecclesias cir
ca decimas eis debitas si requisiti p
illos quoz interest non desistunt infra
mense: vel de vsurpatis vel detētis in
fra duos menses non fecerit emendā
suspensi sunt ab officijs administrati
onis r bñficijs: r talia non h̄ntes sūt
excoicati: extra d̄ deci. c. i. in de. Et di
cit Jo. an. in glo. se credere qz suffici
at iudicis declaratio super satisfā
ctione: nec qz sit necessaria alia abso
lutio quo ad suspensioē: sed quo ad
excoicationem bene requirit absolū
tio. Doctor v̄l magister qui doctorat

aliquem: nisi prius exigat iuramentum a
doctorando quod non expendet pro suo do-
ctoratu ultra summam trium milium turonen-
sium argenteorum est suspensus pro sex mensibus
a collatione doctoratus: et de magistro cum
sit in cle. In capitulo ecclesie cathedralis vel collegiate est suspensus a vo-
ce in electione et alijs quod non habet ad minimum or-
dinem subdiaconatus. et si quis habet beneficium
cum cui annexum est ordo: nisi infra annum
faciat se promoueri ad tale ordinem quem
requirit beneficium legitimum impedimento
cessante: et de eta. et q. i. ut ibi quod in cle.
Qui prohibiti sunt audire leges et phy-
sica: de quibus habetur. s. i. ti. de ex. ultra ex-
coicationem sunt suspensi ab officijs suis
ibi vide. Ultimo non quod suspendere potest
ab officijs quod et excoicare: quod autem possit
excoicare: habetur. s. vii. laicum vel mulier
cum non possint excoicare: nisi ex com-
missione specialis papae: di. 3. s. verum. in
glo. non possunt esse suspendere. Potest tamen abba
tissa s. 3. In suspensio a beneficio clericos
ecclesiarum sibi subditarum: si habet ex consuetu-
dine beneficium: non autem ab officio. Itaque non quod
sicut excoicatio sic et suspensio prosequen-
te appellatur minime suspensio: suspensio
dico ab officio vel ingressu ecclesie lata
et de se. ex. is qui. li. 6. Itaque non quod abso-
lutio a suspensio officij simpliciter vel di-
uisi fieri debet sub ista forma vel simi: Ego
absoluo te a vinculo suspensiois qua in-
curristi propter tale causam: et restituo te
executioni ordinum vel officiorum tuorum.
In nomine patris etc. Tamen quod suspensio pertinet
ad foris contentiosum: nec recipit determinatam
formam necessariam habet relationis. Ideo
quod dicitur et quibuslibet: ubi videtur bis
quod videtur absolute a tali vinculo: si intendit
absolute: vere absolute sic dicitur est. s. de
absolute ab excoicatione. Sed quod dicitur quod

possit absolute a suspensione. Circa hoc
Dau. in cle. monasteriorum. de re. eccl.
si alii sic dicit: ubi papa potest pena suspensio-
is vel interdictionis propter contumaciam ca-
nonem addendo: puto quod inferior possit
absolute: et de sen. ex. nup. nisi ipse pa-
pa sibi referuet absolusum vel alteri ex
pote potest determinate potest. Et hoc tamen vincit.
Du. Hof. Inno. Ber. et Jo. in glo. z.
q. i. si inimicorum. et. iz. q. 4. sigs deinceps.
Et Hosti. idem iudicium est si potest in infe-
rioris approbat et confirmat: de constit.
ex frequentibus. Plus. n. non oportet com-
firmare quod dicitur in iura. vii potest quilibet sus-
fragane relaxare: cum non sit maioris
efficacie quam eius coe. Sic intelligitur. c.
grau. et de preben. Et hoc nisi alteri
referuet absolute. Si vero pena sus-
pensionis et habet imponat pro suam. i. ab
hoie tunc ligans debet absolute non inferi-
or: et de offi. or. cum ab ecclesiis. sal-
uo casu decre. pastoralis. c. ti. Idem tamen
Buil. in spe. Si vero suspensio sit pro-
petua que habet vim puationis: vt non. vi
cen. de transf. c. z. et Buil. in spe. ti. z. s.
nunc ostendendum. non habet locum absolu-
tio: sed necessaria est dispensatio omnis col-
lationis. Et tunc est videndum an tale sit cri-
men in quo possit episcopus dispensare et ha-
beat referre vel non: et in primo casu po-
terit episcopus dispensare et dicitur: puta bene-
ficii vel officij executionis ordinum quo
ad dispensationem: in casu. 2. non po-
terit. 44. di. multis. et de suspensione quod
ponit in d. c. monasteriorum. dicit idem
Dau. non puto hanc de sui natura operari
puationem: alii papa expressisset hoc. ar.
de deci. ad audientiam. vii credo eaz
posse pro ordinariis relaxari ratione pre-
missa: sed si non relaxetur durabit pro
petuo. io. q. z. perpetua. Nota quod siue

deffuspēfiois late p quosdāq; p̄latos
ffes p̄dicatores ⁊ indulta p̄uilegio
rū suoz: sunt ipso facto irritē ⁊ inane
Alle. ⁊ Meritis v̄ris. Et si ⁊ alios occa
sione ipsoz firm late fuerint sūt ēr
rite ⁊ inanes. Alex. Namis iniq; Stes
magr̄ ordinis ⁊ singuli p̄ores ⁊ p̄ui
ciales ⁊ uentuales ⁊ eoz vicarij in lo
cis ⁊ p̄uētib⁹ sibi cōmissis fr̄ibus sibi
subditis necnon ⁊ alijs fr̄ib⁹ eiusdem
ordinis int̄dū ad eos declinatib⁹. vñ
cunq; p̄it imp̄iri b̄nificiū absolōis a
suspefioe excōicatioe ⁊ it̄dco: q̄s s̄m̄as
incurrissent in ipso ordine vel añ in
gressū ei⁹. ac ēt laicos q̄ ordinē ipsuz
ingredi vellent: nisi a deo ēt excessus
enormis: vt merito ēt sedes apostoli
ca solenda. Boni. ⁊ Alexan. Virtute
It̄ predicti plati possunt dispensa
tionem obtinere a suis p̄fessoribus ⁊
absolōtionē sup suspensione ⁊ irregu
laritate: quā h̄uissent ex eo q̄ p̄tulisset
s̄m̄as excōis suspēfionis ⁊ interdēi si
ne scriptis ex incantela Clemēs. Exi
gentibus. Videt̄ tñ ēē d̄ria talis iter
suspefione deponitionē ⁊ degradatō
nē stricte sumendo ipsos timos. naz
large frequēter accipit in iure vnuz
p̄ alio: vt di. 46. cleric⁹ p̄mo. Suspen
sio videt̄ ip̄ortare p̄uatiōz executōis
legitūe ordinis vel officij eccl̄astici
simpliciter: vel ad t̄ps ⁊ cū spe disp̄
sationis: q̄ q̄nq; a iure q̄nq; a iudice ī
fert. Deposito ip̄ortat p̄uatiōnē ex
ecutōis legitūe officioz ⁊ b̄nificioz
ecclesiasticoz possessionis simplicif
⁊ ex toto absq; spe restōis retento tñ
p̄uilegio clericali: q̄z ueniri non p̄t
in iudicio seculari: nec capi nec p̄uni
ri a laicis ⁊ sūt p̄ s̄m̄iam hois cōit̄: nec
p̄t inferri h̄ pena ab inferiori ep̄o q̄

hoc agē p̄t erga p̄p̄um subditū affi
stente sibi canonico numero ep̄oz si
ē in sacris: als suffic p̄pria s̄m̄ia ep̄i si
ne alioz p̄ntia. Depositi⁹ at ⁊ degra
dat⁹ restitui non p̄t ad officia sua: nisi
si p̄ disp̄sationē pape. It̄ vbi in iur
d̄r suspendat vel deponat vel degra
det ⁊ minatio ē s̄m̄ie ferende non lata
s̄m̄ia: vt. 33. di. ep̄s. Degratio vltra pe
nā deponitiōis h̄ addit: q̄z p̄uat p̄u
legio clericali oī cū cēta solēnitate: cha
racter aut̄ ei auferrī non p̄t: nec a q̄
cūq; creatura: q̄suis Jo. an. videatur
ponere h̄riū. s. q̄ possit ei auferrī. Sz
Tho. in 4. ⁊ Jo. i glo. di. 50. accedēs
⁊ Inno. tenent q̄ non. De mō ⁊ for
ma degradatiōis h̄cs in. c. degrada
tio. ex de pe. li. 6. ⁊ in sū. pifana. Nota
tñ q̄ non oīs degradat⁹ ē tradēdus
curie seculari: s̄z solū in trib⁹ casibus.
1. p̄m⁹ in criē heresis: ex de h̄etic. ad
abolēdā. ⁊ hoc nisi ad p̄niam inotū
nenti redire voluerit: s̄z si relabit nō
plus p̄c̄t ei. 2. in falsificatione l̄ra
rū pape: ex de cri. fal. ad falsariozum.
3. cū qs deponit p̄pter calūniā quā
suo ep̄o intulit. z. q. i. sigs sacerdotuz.
Vñ cū in curia romana his t̄pib⁹ q̄
dā sacerdos interfecisset sacristā sacū
Petri sacerdotē: vt sic posset rape bo
na sacristie: req̄sito cōsilio p̄toz sup
hoc cluserūt: q̄ non oīz p̄pter h̄ tra
di curie seculari ad occidendū s̄m̄ in
ra s̄z poni in carcerē vel caueā in p̄pe
tuum ibi sustentando pane doloris
⁊ aq̄ angustie. Papa tñ Martin⁹ de
plenitudie p̄tatis illū degradatū fec̄
tradi curie seculari ⁊ sic fuit mortu⁹
p̄t. n. nihilomin⁹ qs p̄ solū ep̄z suuz
degradari uocatis abbatibus ⁊ ali
is religiosis ⁊ p̄elatis ⁊ litteratis sue

dioc. qñ sacerdos vel ali⁹ in sacris fu
erit curie seculari p bñsi tradend⁹ et
dgradad⁹ sic ei videbit⁹ expedire eē
d bñti. qñ. li. 6. Nec at degradatio cū
gs p p⁹ bñsi vel aliō ē traded⁹ curie
sclari sic fienda ē pñte pñte. Dicit d
gradās illi vt in forz suū recipiat de
gradatū: dz tñ itcedē p eo q n̄ mori
atur: eē de v. sig. nominus.

De irregularitate ti. gntus.

Cap. 96.

Irregularitas sic diffinitur
a specu. q ē nō seu impedi
mentū candicū ex facto: seu
defectu pueniens: q gs phibet ad ec
clesiasticos ordies pmoueri z i eisdē
ministrare. Et irregularitas phib⁹ ml
tis modis z cāis. Et ad sciendū qñ gs
est irregularis ex indebita celebratio
ne vel executioe ordinū. Jo. cal. pōit
talem distinctionē. Celebrans at vtēs
officio ordinis aut ē scia aut masculis
Et si est mulier siue laica siue religio
sa non sit irregularis: qz cū non sit ca
pax ordis clericalis non cadit i ea ir
regularitas: p quā gs ipeditur ordia
ri vel ordinis officū celebrare: sumit⁹
hec rō ex c. debitum. de biga. z. 33. q. 5
hec imago. Si g mulier excoīcata vl
interdicta vel in loco interdco: vel in
debite tractet officia sua sacra temef
agit z puniri dz: eē de pe. z re. noua.
non tñ ē irregularis. Si autē est vir
aut est furiosus aut sanementis. Et si
furiosus ppter quancunqz celebratō
nem non efficit⁹ irregularis nec pec
cat. Idē de infante cllico: si furiosus
de homi. Si est sane mentis: tunc tal⁹
aut est clericus aut laic⁹. Et si laicus
est z cum solenni apparatu alicui⁹ or
dinis celebravit. s. exequēdo actū ali

enius ordinis siue pnerius sit alicui⁹
religionis siue secularis: z hoc sit ri
gorosum videt⁹ q sit irregularis: d de
ri. non oz. mi. c. i. Nec cum tali vt va
leat pmoueri alius qz papa pōt dis
pēlare: sicut z cū ordinato z suspēso
celebrāte ali⁹ qz papa non dispēlat: g
idē est in isto casu. Ad tñ q h̄ videt⁹
intelligendū de ordinib⁹ sacris z i so
lenni apparatu. Itā z officia minoz
ordinuz fm Tho. in. 4. licite z alios
doc. pñt exerceri: et ab his q non sunt
ordinati in illis. Si at hoc agit sine
solenni apparatu: talis non efficitur
irregularis. Si at est cleric⁹: tunc aut
celebrat in ordine que non habet aut
in eo que hz. Et si pmo casu hoc agēs
in ordinib⁹ sacris est irregularis. De
subdiaconatu aut dicit Huil. q si est
in minorib⁹ tunc pōt cantare eplam
dūmō sine solennitate. Et addit In
no. q est licitū qñ deest subdiaconus
z tunc etiam cātet sine ornamentis sb
diaconi. Sz solēnis appar⁹ subdiaconi
videt⁹ eē manipulus. Dicit. n. Pet. de
pal. in. 4. q tunicellā lz ēt non subdia
cono portare: qz non ē ei ppria vestif
sicut manipulus que nullus inferior
subdiacono portare dz. h̄ Pe. Unō
si talis cantet eplam cum tunicella si
ne manipulo: non tñ porrigendo cali
cem diacono vel sacerdoti: qd ē ppri
um officū eius z pncipalis act⁹ ordi
nis talis: z vbi ē consuetudo q ēt i mi
noribus cōstitutus cantet eplam illo
mō non videt⁹ irregularis: secus autē
vbi cum manipulo vel porrigēdo ca
licem: vel vbi non est mos q cātent
nisi subdiaconi. De ordinib⁹ supiozi
bus non est qd: quia sine dubio icur
ritur irregularitas. Si vero clericus

celebrat in ordine quē hz tunc aut est
 excoicatus maior: vel celebrat: seu of
 ficiuz exercet in loco interdēo ab hoīe
 vel a iure: aut est suspensus. **S**i pmo
 modo tunc in vtroq; casu efficitur irre
 gularis: et indispēabilis nisi p papaz:
 de sen. ex. is. qui. li. 6. **D**icit tñ Guil. q
 in minoribus p̄stitutus ministrando
 seu exercendo officiū suū et cū solen
 nitate cū est excoicatus: non efficitur
 irregularis: q; illa duo. c. figs eps. i. z
 z. ii. q. 3. non loquuntur de eis. Et pe
 ne sunt restringende secus de subdia
 cono. Sed sine solennitate legendo
 eplam subdiacon?: diacon? vel p̄sbz
 excoicatus credunt quidam q; non i
 currant irregularitātē. **S**i at clericus
 ē suspensus iunendo stricte suspēsiō
 nē. i. q; ad se z quo ad alios. **N**ā q; est
 suspensus q; ad se tñ: puta ppter mor
 tale qd̄cunq; vel ppter miorē excoi
 cationē: vel ppter iunctiōz a p̄fesso
 re talis celebras nullā icurrit irregu
 laritātē: vt dcm ē. s. 3. suspensus q; ad
 se z alios: aut ē suspensus a canōe aut
 ab hoīe: si at ab hoīe seu a iudice tūc
 aut ignorauit ignorātia pbabili: z tē
 non efficit irregularis: aut igrantia
 crassa z supina: z tunc ē irregularis z
 multo magis si sciuit se suspensū: z h
 quōcumq; sit suspēsus simplr sine ad
 sps determinatū sine non determina
 tū: et si rōe defectus vlt infamie: puto
 talem durate suspensione celebrātez
 eē irregularē: nec posse dispensari se
 cū nisi per papā: ad hoc. ii. q. 3. si quis
 p̄sbz. d. sen. ex. cū medicinalis. li. 6. **S**i
 vō est suspensus a canonē: tunc aut ē
 ratione criminis: aut ratione defecti
 aut ratione infamie vel scandali. **S**i
 pmo modo tūc aut simplr est suspē

sus: z sic celebrando ē irregularis. z
 q. 3. si quis eps. aut est suspensus ad tē
 pus. Et tunc aut ad tēpus determina
 tum: z sic interim celebrando est irre
 gularis: aut ad tempus indetermi
 num: z tunc aut cum cōditiōe donec
 peniteat: aut cuz conditione donec sa
 tisfaciat: vt. si. di. si qui sine. z. c. se. z de
 cobabi. cleri. z muli. sicut. z in clem. de
 deci. in. c. i. cum similibus. Et tunc li
 cet quidam contradicant: puta si sic
 suspensus ante obligationē celebret
 est irregularis: quia in hoc factuz iu
 dicis est necessarium vt habeatur p
 absoluto: vt dixi de eta. z qual. cum
 bone. Et sic cum factum hominis sit
 necessarium sequitur q; quo ad sus
 pensionem dei canon aliquid addit:
 vt in dicta decre. sicut. de cobabitati.
 cleri. z muli. Si non est suspensus cū
 conditione donec peniteat: vt. d. b. ele
 ctio. ofius. z tunc equum est tenere q;
 interim celebrando non efficitur irre
 gularis: q; talis suspensio videtur es
 se de: ad quam nihil addit canō: nec
 vt habeatur pro sublata aliquod fa
 ctum iudicis est necessarium. Et ideo
 dicendū ē de ea vt d̄ suspensione dei
 tantum. **S**i z: modo sit suspensus a
 canone id est ratione defectus. Tunc
 aut ratione defectus ordinis aut rati
 one alterius defectus. Et si ratiōe al
 terius defectus ordinis: vt clericus p
 saltum p̄motus q̄stum ad ordinem
 omisum: in quo si exercet officiuz an
 teq; recipiat est irregularis: sed cele
 brando in ordine ad quem ē p saltuz
 p̄motus quem hz non est irregulari
 di. 5. z sollicitudo. Si ratione alterius
 defectus vt bigamus illegitim? corpe
 viciat? ordiatus an etatem legitimā

vel a non suo epō: hoc casu recordant
oēs q̄ celebrando non est irregulari
q̄ hoc non est exp̄sum in iure. Et q̄
q̄n curia mandat cū iaz ordinatis in
supradictis defectibus disp̄sari nil
d̄f̄ de irregularitate: di. 56. apostoli-
ca. 7. c. cenomanensem. Scilicet autem
curie est attendendus: de eri. fal. q̄ gra
ui. Nec obstat q̄ ordinatio iaz facta
ante legitimam etatem: vel a non suo
epō fuerit cū peccato: q̄ p̄ncipalis cā
p̄pter quam diximus tales susp̄sōs
est defectus non peccatum: q̄ ratione
defectus non criminis talis d̄z c̄seri
susp̄sus. Et hac rōne puto q̄ lz irre-
gularis ex celebratōe diuinorū sit sus-
p̄sus a canone p̄pter hanc irregu-
laritatē: si t̄n alias non est susp̄sus
a iure vel ab homine: puta q̄ absolu-
tus ē ab excoīcatōe 7 suspensione: lz
non ē secū dispensatū sup irregulari-
tatem vel non susp̄sus contrahit ir-
regularitatem: quia hoc non est exp̄-
sum in iure. Si tertio modo est susp̄-
sus a canone. s. ratione scandali vel i
famie: tunc celebrādo non est irregu-
laris: d̄ cleri. peregr. c. i. Sed bene fa-
ciunt alij abstunendo p̄pter infamiaz
que est contra illum: vel vt scandalū
emittetur. Et per hoc sequitur s̄m In-
no. q̄ illi quorum crimina sunt noto-
ria qui etiam post penitentiam p̄hi-
bentur celebrare p̄pter scandalum 7
infamiam: vt de coha. de. 7 muli. c. si.
Sed si ante absolutionem celebrant
non incurrunt nouam irregularitatē
Ex allegatione quam facit videtur i
telligere d̄ notorio fornicatore: qd̄ pi-
um est tenere. Et qd̄ nō. in. c. i. de sen.
excom. li. 6. intelligitur d̄ notorio for-
nicatore ante penitentiam celebrante

ne videatur sibi ipsi contrarius: tamē
de rigore sola penitentia non tollit su-
sp̄sionem canonis in notorio forni-
catore: vt videt̄ exp̄sum. 50. di. p̄uēit
q̄ requiritur factum iudicis: vt. s. d̄
ctum est de susp̄sō a canone donec
satisfaciat. S; absolutione facta a se-
tentia canonis a qua potest in hoc ca-
su ep̄s absolueret: q̄ conditor canonis
sibi non reseruauit. Si penitet rema-
nente irregularitate qua cōtraxit hu-
iusmodi fornicator notorius ex cele-
bratione diuinorum: de qua nondū
est dispensatus ex noua celebratione
nouam irregularitatem non incurrit
Dicit. n. ipse Inno. q̄ talis celebrās an̄
q̄ penitet efficitur irregularis indis-
pensabilis nisi per papā: sed anteq̄
secus disp̄setur celebrando ē peni-
tens. i. dimissa cōcubina non p̄bit no-
uā irregularitatem. Et forte talis fu-
it intentio Inno. h. Et oīa h̄ nōnt̄ p̄
In. de butr. sup. decre. de cle. ex. mi.
si celebrat. sed abrenūciata aliquant̄ sūt
7 mutato aliquant̄ ordine additis
solū tribus locis vt p̄ dictis breuib̄
Tho. de. de pal. 7 Huil. Nota t̄n q̄
ex p̄cedentibus videtur q̄ ordinatus
an̄ legitimam etatē sit ipso iure susp̄-
sus ab executione ordinis sic recepti
sed solennes doc. cōiter tenent h̄rium
videlz in sum. Rai. Huil. in glo. eius
Archi. in rosa. di. 77. Ber. ex de de.
per sal. p. c. i. Anto. de butr. extra d̄ tē.
or. vel non est compos. Pau. de elia
za. 7 Fran. zaba. super de. generalem
de eta. 7 quali. hi omnes dicunt q̄ ta-
lis non est ipso iure susp̄sus sed su-
pendend̄: 7 interdicenda est ei execu-
tio ordinis recepti an̄ legitimā etatez
vsq̄ ad etatē legitimam. Et si postq̄

fuerit ei interdicta executio a iudice suo: vltus fuerit ordine tali ante legitimum etate erit irregularis. Si autem non fuerit ei interdicta: et sic videtur ordine ante legitimum etate recepto non est irregularis vt dictum est. Idem etiam audiui a quibusdam patris.

De irregularitate propter homicidium vel mutilationem.

Ca. 97.

Contrahitur et irregularitas propter homicidium vel mutilationem membri. Pro cuius declaratione non quod cum homicidium vel mutilatio membri fieri contingat mente solum verbo et opere. Si solum mente fiat nunquam inducit irregularitatem: quod lex promotionis factum requirit. Item quod i. c. vlt. imo et si quis vibret gladium animo occidendi: et tamen non sequitur effectus mortis vel mutilationis non incurrit irregularitatem: etiam si vulneraretur: et certum sit quod non est mors secuta vel amissio membri: nec directe nec indirecte. Ad propterea dico quod si vulneratus intulisset non de morte. et vulneratus propter imperitiam medici vel propter defectum custodie: quia scilicet non cauet sibi a noxijs mortuus est: vulnerans est irregularis secundum Laurentium extra de homicidio. Petrus. Ad dictum allegat Petrus de ancha. Item et si vulneratum ad mortem notio ictu accidero mortem vel alio modo homicida reputor: dicit idem. Illi autem qui interficiunt vindicte sanguinis seu morti et non prestant consilium vel auctoritatem non sunt irregulares secundum Innoentium. et Huiletiarum si appeterent mortem illius. Item qui videt aliquem occidi et delectatur: et possit

etiam sine sui periculo liberare si vellet: quanuis pessime faciat non tamen est irregularis: sicut nec etiam medicus qui dimittit infirmum mori nolens mederi: et diues qui dimittit pauperem fame mori. Item quod si quis non iratus.

Tripliter contrahitur irregularitas verbo.

Verbo autem contrahitur irregularitas tripliter. scilicet mandato: defensione: et consilio. Mandato quidem quando quis mandat aliquem occidi vel mutilari: et sequitur effectus. Item de si quis vidua. Si tamen renocasset mandatum et expressit: et sine ulla fictione prohibuit fieri antequam sequeretur effectus non est irregularis secundum Innoentium extra de summo. sicut tuus. Sed et si quis mandat aliquem verberari inhibens expressit nec occidat vel mutilet est irregularis mandator sicut et executor: quia mandando in culpa fuit: extra de his qui. li. 6. Item episcopus vel alius prelatus qui habet iurisdictionem temporalem debet constituere iudicem seculari qui audiat causas precipue sanguinis: et illi potest et debet precipere quod faciat unicuique iusticiam. Si autem talis iudex interroget eum in speciali quid agendum in tali qui scilicet meretur penam sanguinis potest respondere: consule peritos. Et caueat ne per suam responsionem directam vel indirectam ille intelligat: quod cum sanguine prelati re secundum Raynaldum si ex hac responsione reus occidat vel mutilaret esset irregularis. Potest et prelatus talis delegare alicui et specialiter super aliquo maleficio vt ho-

micidio: et h in iurisdictione sua commisso vt ingita vitate iusticia exeat et sicu committat iusticia exeat: et si occidat non ppter ea ille placet e irregularis: et ne de. vel mo. eps. li. 6. Item non solum iudex in ca sanguinis: vbi legit effectus e irregularis: quis si re eta intentione et debito processu faciat iuste agat et merito: di. si. aliquantos. sed et assessor testis notari scribens suam vel pferens ea: vel scribens at testationes vel leges dum publicant vel scribens vel dictas lras p vindca sanguinis. Des hi irregularis sunt: qz coopantur in mandato sine fz Rai. di. 50. sigs. et ee ne de. vel mo. suam. Sed si in h i sua non est secutus effectus fz Huil. quis sunt irregulares eps pot sup hoc dispensare. Princeps autem qui legem condit: cuius legis auctoritate hoies sunt traditi morti non efficitur ppter hoc irregularis: vt dicunt qda: et bn qz incerta psona non aiaduertit: ita no. Archi. 23. q. 5. officia.

Homicidium verbo defensionis tripliciter committitur.

Homicidium vbo defensionis committitur triplr. Uno mo: qz defendit cam sanguis. i. mutationis vel mortis aduocando: et h siue aduocet p actore siue p reo. Cu actor obliget ad pena talionis: qz agendo p reo agit contra actorem. Und si legitur effectus est irregularis qntuncumqz iuste aduocet indispsabilis nisi p papam: fz si non legitur effectus p epim fm Huil. pot dispelari. Et mo e cum qs dissuadet his q valebat defende occisum ne defendant: et hoc facit corrupta intentione vt ille moriatur.

Ma si pat vel mf vel ali? sanguineus seu amicus retrahit filium vel amicum suum volentem alium a morte libera re: qz timet ne ipse ibi adiuuando occidat non est irregularis. Et mo cum placit vt alij clerici ad defensionem reorum suorum ponunt qrela de malefactoribus suis: ten q eos danificauerunt penes iudicem seculares et emenda petat sibi fieri et puideri ne talia presumatur de eos. Si ex h i qrelis iudex mortem inferat exigente iusticia: non sunt irregulares dicti clerici si ptestati sse expse se q pena sanguis non intendunt: et e. ti. prelat. li. 6. Iti licitum est prelati ecclesiasticis ob defensionem reorum ecclesie vel fidei inuocare et violentos brachium seculares: et hortari tales non qde vt occidant vulnerent vel murent: qz hoc eet directe ad homicidium puocare: fz vt eccle primam fide defendat liberet et terra ab infidelibus occupata ad christum reducat: et sup h eccle fac magnas remissiones: et si hinciu alij occidant non tñ e prelato iputandum: imo peccaret: nisi et tales se opponeret: et de homi. postulasti. 23. q. 3. max i mianus. 2. q. 8. igitur. 2. c. hortatu. 2. c. scire.

Homicidium vbo insultationis tripliciter committitur.

Homicidium vbo insultationis committitur triplr rñsione. s. pñsione et approbatoe. Rñsio ne qde: puta qrcu an liceat occide paganam vel iudici malefcoze: rñdeat qz lz ppeds pbabl ipse rñdes q itro gas velit face fm psliu ei? irregulari. di. 50. sigs. Seco at de rñsioe gnali cognitiois vel opionis: et ex q non credit aliquem in iudicium vel occidendum

Dicit Archi. 23. q. 8. pessimā. **D** si in
 dex laicus iterroget clericū quid agē
 dū de aliquo qui d' iure esset pena s'ā
 guinis puniendus: pōt clic' rōdē: hoc
 non p'riet ad me: p'sulatis p'tos. Et ca
 ueat sibi cleric' ne p'pter suam r'issio
 nē directam vel indirectaz intelligat
 iudex q' d' sanguine puniri s'z Rai.
 dicunt tū quidā q' pōt dicere q' puni
 at eum s'm q' ius dictauerit: dūmō n̄
 exp'mat q' puniat eum ad sanguinez
 vel ad mortē: vt nō. Du. di. 3. ois. Sed
 ipse Archi. sup. c. ois. dicit istud dictū
 s. Dug. pōt intelligi eē verū: qm̄ crime
 non iminet eē puniendū: aliogn si ex
 p'silio suo. s. r'isso siue g'iali siue sp'ali
 seqtur p'pinquū homicidiū irregulari
 ris ē s'm Hosti. ex de homi. sicut di
 gnum. Approbatione: vt cū audit ali
 quos velle facē homicidiū siue noīe
 suo siue alteri: r' ipse approbat: vt cū
 tractat a plurib' de morte alic' i' s'i
 lio r' ipse cū alyis assentit: r' ex h' seqt'
 homicidiū: sec' at si p'hibēt. Silr' sigf'
 p'sulit vt occidat: r' an̄ factuz reuocat
 p'siliū. Sed firmiter credit q' illa re
 uocatio non sufficeret ad impediendū
 homicidium: si non indicat ei q' ē oc
 cidendus vt sibi caueat est irregulari
 Si aut' solā reuocationē firmiter cre
 dit sufficere: non erit irregularis: ex q'
 reuocauit consilium. i. q. 4. quia p'su
 latus. s'm Inno. Persuasionē p'silij: si
 quis persuadēz alicui q' exponat se pi
 culo p' iure suo vel p' patria: si scit eū
 verisimiliter moriturū r' mors sequa
 tur irregularis est s'm Inno r' Host.
 Secus si consulens hoc non estima
 bat. 23. q. 3. pro membris. Sed si quis
 suadet alicui q' indubitanter se mor
 tū exponat pro Christo r' ecclesia nō

erit irregularis: licet sequatur mors
 s'm Inno. r' Hostien. Item si volen
 ti fugere inimicos p'pter timorē mor
 tis: consuluit quis q' remaneat r' p
 curabit pacem: r' sic remanēs occisus
 est s'm Huil. si non habuit p'abilem
 causam credendi q' illi non immine
 ret periculum irregularis est. Secus
 si hūit p'abilem cam hoc credendi:
 puta q' inimici eius erant adeo ei cō
 iūcti: q' merito potuit p'ferere q'
 posset eos cohibere. Item si quis con
 suluit non homicidium quidem sed
 aliquid vñd' secutū est homicidiū s'z
 Inno. distinguendū est: q' si verimili
 ter potuit estimare q' inde sequebat'
 mors irregularis est: vt si suasit iactū
 machie vel baliste: vel q' eatur ad ca
 piendum castrū: qd' non poterat d' fa
 cili capi sine morte hoīuz: r' sic mors
 ē secuta. Si vero non potuit estimari
 necerat verisimile q' sequeret' mors
 tunc si consuluit sup' re illicita est ir
 regularis si sequat' mors: eē. e. conti
 nebatur. Et idem si mandat: secus at
 si p'suluit rem licitam: r' eodem mo
 do distinguitur: si is cui consulit nō
 occiditur. Item qui consuluit vt ifur
 mus vertatur vt citius moriat': si ex
 tali transgressione citius morit': p'su
 lens est irregularis: r' q' hoc facit s'm
 Huil. Itēz si quis clamat latrones la
 trones: si hoc facit p'pter timorēz cor
 poris sui. nam timet ne aliq' velint eū
 occidere: non est irregularis: q' non
 intendit mortē alicui' sed sui liberati
 onem p' qua lz implorare auxiliū s'z
 Inno. sed si non p'pter hoc fac' itelli
 gere poterat: quia ex clamore vel ali
 quo actu suo: homicidium seq' pote
 rat irregularis est. Idem Hostiensis

Item si cum dicitur latro captus: et dicit ali-
quis claudite ei os ne clamet: et latro oc-
cidat. Creditur. **S**icut. q. q. illud dicitur sit
irregularis: quia inuit ducetes dādo cō-
siliū. Et eodē mō si q. rentib⁹ malefa-
ctorē indicauit eū: nisi forte ignorauit
quod ignorare rōnab⁹ potuit: nesciēs
q. ad mortē q. rēretur.

De homicidio circa sc̄m et tripl^r
committitur.

Homicidium sc̄o committit tripl^r
vz necessitate casualitate et vo-
lūtate. Homicidium necessitate ē duplex
q. aut necessitas ē inuitabilis: aut eui-
tabilis. Sigs. igr̄ occidat vel mutilet
ex necessitate inuitabili. i. ita artatus
vel angulatus: q. nec fugē nec clamare
nec alr̄ se pōt inuare nisi occidat vel
mutilet non ē talis irregularis: ex de
homi. si furiosus. in de. q. vnicuiq. vi
vi repellere lz cū moderamine incul-
pate tutele: di. i. ius nāle. Sz si hoc fa-
ceret ad defensionē pentuz suoz vel
socioz non euaderet irregularitatez
fm̄ Jo. an. i. addi. sup. Spe. Idē si p
defensioē rez suaz. **I**tem si fugē possz
lz fugienti piculū poterat iminē: pu-
ta casure vel velocioris cursus inimi-
ci insequentis: q. audacior sc̄us ppter
fugā pōt de facili fugētē a tergo vul-
nerare: et in terrā pstrare et occidē. di-
cit zenz. vt allegat. **P**e. de anch. sup. c.
si furiosus. q. pbabiliter dici pōt: q.
talis nō fugies ppter p̄cā: nec alr̄ eua-
dē potens: si occidit nō ē irregular. lz
et infās et furiosus occidēs quōcunq.
non ē irregularis vt dicē illa decre. et
dicit. **P**e. de anch. q. idē est de maiozi
septennio: si non ē doli capax. i. q. i.
illud. secus si ē doli capax. Si atē ē ne-
cessitas euitabilis: puta q. alit euadē

pōt: vel q. potuit recedere d̄ loco vbi
expectabat inimicos eius vcturos: tē
efficit irregular. nec ad maiores oz
dines ascendet: imo nec i susceptis ni-
si ex magna disp̄satione pmittat. mī-
strare: et q. zenz. dicat si fugiendo
fuga erat sibi vituposa et ad dedec⁹ et
si nō ad piculū p̄sone: et ppter h̄ nō fu-
git et occidit: talis euadit irregularita-
tem. **P**e. de anch. non credit hoc vez
s. q. talis euitet irregularitatez. et h̄ vi-
detur magis vez. Homicidium casuale
ad sciendū q. induc̄ irregularitatem
nō distinctionē: aut q. dat opaz rei il-
licite aut licite. **S**i licite tunc dupl^r:
q. aut adhibet oēm diligentia quā de-
bz aut non. **I**n p̄mo igr̄ casu dādo. s.
opā rei illicite dato q. pter oēm volū-
tate ei⁹ supueniat homicidium: vel mu-
tilatio ex ope ei⁹ ē irregularis. vñ si
cleric⁹ exercitatioē vel venatioē iaculū
mittit: et casu hominem occidit ē irregu-
laris: q. talia opa debēt ab eo penit⁹
eē alicā. 50. di. clericō. Similiter si lu-
do ipegit lapidē d̄ aliquē: et ille volēs
declinare ipegit in aliū lapidē et mor-
tuus ē: picctor ē irregularis: q. ludus
noxius erat: et idē in similibus. **I**n 2°
casu. s. cum adhibet oēm diligentia dā-
do opā rei licite nullā culpam vel ir-
regularitatez incurrit si ptingat iū ho-
micidium: puta repabat domū posuit
signa ante eā et clamauit anteq. p̄-
ceret tpe p̄gruenti p̄ trāseuntibus: vlt
incidit arborem et cecidit in p̄tez con-
tra cōem estimationē zē. Omnes eiz
casus fortuiti puideri non possūt: ex
tra eo. **J**ohā. z. c. quidam. Unde et si
ceruus vel equus vel animal aliū ali-
cuius aliquem occidit non ē irregu-
laris dñs ei⁹ dū maliciam vel culpa z i

7
8
11

morte non huerit: di. 50. hi q arbores
In 3. casu. s. vbi no adhibet obita di
 ligentia et in ope licito i currit irregu
 laritate. vii fm Do. pfbz q mittit pue
 rii ad aquandū equū monens vt ca
 ueat de flumie z tñ submersus ē: iudi
 cat eū culpabilē: sic z diaco^o q non re
 mouet falcē qua accinct^o erat: cū sci
 ret ludi s̄uetudinem: eē de homi. co
 tinebat. Et sacerdos q non remouet
 cultellū a corrigia cuz qua vberabat
 famulū: eē de homi. ad audientiam.
Itē si cleric^o capit furē z tradit eū iudi
 ci: z hoc vt faciat ei restituē res suas
 ablatas q̄s alias h̄re non poterat si n̄
 h̄z intentionē corruptā. s. vt intendat
 mortē furis ipse capiens: z sup h̄ et fa
 ciens p̄testationē q̄ non intendit vī
 dictā sanguinis sed suū h̄re: z non h̄z
 eām suspicandi: q̄ hoc p̄tingē potat
 si sequat mors illius capti furis non
 erit irregularis. Secus at si aliqd̄ eo
 rū desuerit: puta q̄ poterat aliter re
 habere sua: vel non fecit p̄testationē
 z h̄re: eē de homi. suscepi mus. **Itē** si
 cleric^o scribat q̄ aliqs capiatur z ex
 illa captione seq̄tur mors vel trunca
 tio ei^o ipso tñ ignorante z factū z cāz
 fm Hosti. videt irregularis: q̄ debu
 it suspicari hoc posse euenire. **Itē** si
 qs incidit v̄f s̄obothomat aliquem
 causa medicinē: z inde sequat mors
 s̄z Huil. si incisor erat pit^o artus z ad
 hibuit debitam diligentiam non tene
 tur in aliquo. Similiter si incidend^o
 non hūit s̄uetā dispositionē mēbro
 rū vel neruoz vel venoz: z p̄pter ici
 sionē mortē nō tenet i aliquo icisor
 fm Inn. si in h̄ non errauit p̄p̄ suā
 exp̄ientā nec irregularis ē: potū^o eim
 casu q̄ culpa in h̄i p̄sumitur mors

accidē. z. q. 5. de occidendis. Secus
 at vbi p̄pter ipitiā accidisset: vel p̄
 negligentia. Sic qñ dubitat medicus
 in aliquo poti^o dz dimittere q̄ icidē
 s̄z Do. z Inn. P̄physici z chirurgici si
 erāt pit^o in arte: z nil de p̄tingentibus
 omiserunt: z hūit sup hoc p̄babile cō
 sciam non p̄hibent a p̄motōe: q̄uis
 mortui sint infirmi quos curauerūt.
 Sec^o at qñ sūt ipiti vel negligētes cir
 ca infirmos: z ex hoc p̄babiliter cre
 dunt vel dubitant ifirmos mortuos
 vel mēbris deperditos: q̄ sunt irre
 gulares: eē de eta. z q̄li. ad aures. Et
 ē s̄siliū Inn. z Hof. q̄ q̄ volūt p̄mo
 ueri abstineant a practica medicinē:
 z p̄cipue a chirurgia que adustioz
 z incisionez requirit: q̄ in nullo dz va
 cillare p̄scientia promouēdi: di. 33. lai
 ei. **Itē** custodientes infirmum vel
 seruitores eius q̄ vocauerūt minuto
 rē: vel porrexerunt ei vinū vel aquaz
 vel non bene custodierunt vñ ille ex
 frenesi se picat z h̄re: z mortu^o ē: s̄z s̄z
 Huil. in oibus his vbi bona fīō fiat
 non dz de facili qs h̄re p̄sciam scru
 pulosa: nisi sit culpa lata z negligentia
 dissoluta: puta si custos infirmi frene
 tici vel furiosi dimisit eum vt irret in
 plateā ad ludendū: vel alias dat ope
 ram rei illicitē: aut ex nimia crapula
 vel ebrietate vigilare non potuit: ma
 xime cum deputatus esset ad custodi
 am infirmi. Nam si certum est q̄ in
 de ex hac culpa mors secuta est: ta
 lis erit irregularis alias non. Si ha
 bet conscientiam scrupulosam depo
 nat ad consilium boni viri. Homici
 dium opere z voluntate spontanea si
 quis p̄mittit: siue veneno siue gladio
 siue quocūq̄: et sine p̄ccō induc̄ in re

gularitate: et talis non solum debet promoueri
sed si pmo: et in ppetuum debet deponi: et de
hominibus sicut dignum. et 50. di. si quis vidua
et si infirmitate lazaracum vel paganum
di. 50. clericum Et cum tali nunquam dispen
sat in ordine vel officio: di. 50. miroz.
et si sit occultus ministrare in ordine suo
non potest: et de te. or. c. vlti. Poterit tamen
cum tali dispensari in beneficio: et de de.
pug. i. ducl. c. z. nec excusat seu evitat
irregularitatem si hoc facit ex precepto iudi
cis ut satellites: quibus non peccet obedi
endo si iusta sententia est. z. q. 5. cum miles
obediens. Sicut non evitat irregulari
tatem qui iurum ignorat zelo fidei propter in
dulgentiam beneficium quod datur afferentibus li
gna ad combustionem hereticorum attulerunt
ligna ad cremandum hereticos: si illa ma
illata lignorum coopata est ad combustionem
et mortem hereticorum sicut dicitur in huiusmodi. si illa ma
non est coopata: puta quia iam mortui erant
quoniam ligna attulerunt: vel antequam apphe
deret ignis in illa materia non sunt irregula
res. Si autem de hoc dubitat melius est te
nere certum: et se reputare ut irregula
re: extra de te. or. ad aures. Idem de cle
ricis qui cum alijs trahunt ad manganellum.
vnde creditur aliquis probabiliter mortuus:
quod sicut dicitur in huiusmodi. melius est tenere certum
etiam de pe. di. z. si quis sicut qui percussit mu
lierem pregnantem: vel dat ei aliquid ut
faciat abortivum: si ex hoc percussione: vel
rei datione illa abortitur: si iam erat
formatus conceptus est irregularis: secus si
nondum erat formatum puerperum. Et si
dubitat utrum ex percussione vel rei su
ptione secus fuerit abortivus vel ex alia
causa: vel utrum esset puerperum formatum
vel non. Si probabiliter dubitat debet ap
motum et ministerio abstinere: ne periculo
se committat: et multo magis si hoc omnino

credit. Si autem hoc temeraria opinio
nem deponat eam. Sicut dicitur si quis alii
quid dicit vel facit vnde acceleret ali
cui mors: esto quod alias omnino esset mortuus
rus efficitur irregularis si hoc est certum:
puta voluit infirmum ut cito moriatur
Dicit decapitando ut ponat caput in
cipor: et hoc cito ponit. Dicit aliquis
satellitum ut aptet manaria: ne plures
habeat recipe ictus: et fit et hoc i. ar. di. 50.
si quis viduam. Item qui associant homi
nem ad ut si omnes defendant: quibus nihil aliud
faciant sunt irregulares si sequatur
mors vel mutilatio. Quinimo si dissua
serunt et prius illi homicide ut non
faceret: et tamen omnino volente facere associ
uerunt: extra de de. pug. in ducl. de
ric. Unde omnes illi de familia recto
ris qui vadunt ad associandum male
faciorem cum ducitur ad mortem: siue
pedestres siue equestres: cum vadunt pro
defensione si oporteret vti sunt irreg
ulares. Qui etiam trahit ad cordas
vel aliam torturam reum: et ex hoc fatetur
et occidit est irregularis. Qui etiam acu
it vel portat manaria cum quis est deca
pitandus vel mutat vel portat scalas
vel funes pro aliquo suspendendo. sicut
quod quilibet eorum dat causam propter
morte alteri: di. 50. si quis viduam. secus
de eo qui fecit scalas vel funes vel gla
diu non ad mortem inferendam sed ad omnes
usus: et casu postea aliquis vti ipsis ad
occisionem. z. q. 5. de occidendis. Qui
etiam se mutilat ex impatientia: vel etiam
si facit zelo castitatis sibi virilia
amputando est irregularis: di. 55. si
quis partem. Item dicit Archiepiscopus
conus. is. q. i. si quis clericus animo
irato vadit ad occidendum aliquem
puta propter iniuriam receptam: et reperies

ipsū mortuū ab alijs vt satisficiat aīo suo amputat cadaueri caput: q̄uis videri possit irregularis: q̄ lex p̄motiōnis sc̄m requirit: vt dicit hoc. c. p̄p̄ intentionē cum ope subsecuto: extra de biga. nup. q̄b̄ etiam tenet Jo. i. gl. de pe. di. i. periculose. tñ fm̄ q̄ cōiter tenent doc. non est irregularis: q̄ hō mortuus non est homo: r̄ est veritas. alias sequeret̄ q̄ omnes medici q̄ faciunt anothomiaz essent irregulares q̄b̄ non ē vez nec repit̄ ista irregularitas posita: nec pene sunt restrigē de Archi.

Nota de homicidio r̄ mutilatiōe que contingit in bellis r̄ eius irreglaritate.

Homicidio vel mutilatiōe que ̄tingit in bellis quō vel q̄ bellatores efficiant̄ irregulares. Quantiū quidez ad clericos Jo. cal. i. addi. addita Jo. an. i. nouella et̄ de homicid. petito. Sic distinguit: Cleric⁹ aut vtitur armis inconfinenti repellendo vim vi: r̄ cuz debi to moderamine: aut aliter. Si p̄mo modo etiā si occidet vel mutilet n̄ est irregular: cum. s. facit ad sui defensionem: di. i. ius naturale. Si alit̄ facit tunc aut hoc agit de licentiā pape aut pp̄rio motu. Si de l̄iā pape: pu to q̄ in bello iusto vt̄ possit armis d̄ sensibilibus. nā inter alia que fac̄ bellum iustū ē auctoritas pape vel p̄ncipis: r̄ tunc si occiderit vel mutilat nō ē irregularis: ex quo papa dedit sibi l̄iām. nā cū irregularitas sit pena p̄ stōnes canonice introducta: ex q̄ pa pa potuit dare l̄iām clerico r̄ auctoritate vtendi armis q̄buscunq̄ etiā sine metu irregularitatis dando h̄i

l̄iām: videt̄ q̄ abstulit ab eo icursio nē irregularitas] q̄d p̄t: q̄ cū volū tario homicida p̄t disp̄sare: de cō. di. i. c. i. q̄n̄ h̄ papa exp̄met̄ vez videt̄ alias sec⁹. Si pp̄rio motu cleric⁹ vt̄ tur armis: tūc aut ī bello iniusto: aut in bello iusto. Si in bello iniusto tūc planū est: q̄d non ē sibi licitū siue suis fauore p̄stet: siue timore incutiet ad uersarijs. Et si ibi alig occisi sunt vel mutilati irregularis ē. z. q. 8. c. i. r. z. si in bello iusto: puta p̄ d̄fensiōe p̄rie vel alioz. z. q. 3. fortitudo. Et tūc poterit interec̄ et cū armis defensionis non tñ d̄z pugnare s̄z hortari poterit vt. z. q. 8. vt p̄dem. et ofonib⁹ iterce. d̄. 36. di. c. fi. r. z. q. 8. §. i. Et petro d̄i ctū ē: uerte gladium tuū in locū suū di. 5. §. i. S̄z cū armis offensibilib⁹ nō d̄z ibi ec̄ nisi ea intentōe vt se defēdat non vt pugnet īpediente ordine p̄fessionis. z. q. 8. clerici. Et si in tali bello ē aliquis occisus vel mutilat⁹ ab ip̄o clerico est irregularis. Si autem ip̄e neminē occiderit vel mutilauerit nō est irreglaris: s̄z quis ab alijs occisus sit vel mutilatus. Ad tollendum tñ duplicitatis ambigū ad cautelaz h̄ casu p̄t sibi īponi p̄nā: r̄ sic intelligatur: de clerico p̄cussore p̄nitium. vt ibi nō. in vlti. glo. r̄ hoc credo verum q̄cqd nō. in spe. ti. z. S̄ aut̄ in tali bello cleric⁹ vulnerat̄ aliquē s̄z non occidit vel mutilauit: distigue aut talis vulnerat⁹ occisus fuit postea ab alijs r̄ tunc subdistingue: q̄ aut hūit aiuz occidendi dictus clericus: qui vulnerat̄: r̄ sic ē irregularis. e. ti. significasti. 2. ibi si p̄cussor voluntatē ē. z. q. 9. vlti. c. fi. aut non hūit animum occidendi. Et istud etiā subdistingue

Quia aut vuln⁹ ipsius clerici potest
discerni ab alijs vulnerib⁹: tunc non
est irregularis: si vulneris non ē mor-
talis: vt. e. ti. significasti. Aut non pōt
discerni: et tunc ppter dubiū irregu-
laris iudicatur vt i eodem versu. Qd
si discerni. Res autem suas non vide-
tur licitum armis defendere cum ali-
orūz offensione. e. ti. suscepimus. Hec
omnia Jo. cal. sed in principio sūt ali-
quantulum abbreviata. **N**ota tamen
q̄ ex hoc q̄ papa dat līam clericis:
q̄ intersint bello. Non tñ videtur ex
hoc licet clericis vtī armis: nisi ad se
defendendum: non autē ad occidēdū
aggrediendo nec etiā paganum: s̄ tñ
possunt interesse ad hortandum ali-
os. 23. q. 8. omni. 7. c. se. **S**i occide-
rent vel mutilarent etiam in bello iu-
sto sunt irregulares: vt dicit Jo. d. lig.
Dicunt etiā Hosti. et Inno. q̄ possūt
clamare capite et pugnare: sed nō oc-
cidite. Item dicit Hosti. q̄ in bello iu-
sto potest clericus dare līam pugnā
di ante conflictum non autem in bel-
lo iniusto. Item dicit Rai. in summa
q̄ vbi plures repiūt in pugna in q̄
sunt aliqui interfecti et mutilati: et ne-
scitur a q̄bus q̄tum ad irregularita-
tē oēs cēsentur irregulares. Et q̄ sūt
ex pte iniuriantium: et qui sunt ex pte
recipientiū si illi erant clerici: et sic illi
cite mouerunt arma: di. 51. sigs post
baptisma. Sed Archi. dicit. 23. q. vlt.
c. si. q̄ istud dictum Rai. quidā intel-
ligunt quando clerici erant in culpa:
et hoc apparet ex verbis eius dum di-
cit mouerunt arma: quasi volūtarie
et sine necessitate. Nam si defendēt
se vel socios necessario licet aliquis a
defensoribus sit interfectus ex alia p-

te. Reliqui non interfecissent: nec in-
fectores inuissent non essent irregu-
lares: s̄ voluntates occidendi hūerit
q̄ lex p̄motionis factum requirit. 15.
q. i. sigs. 7. c. vlt. Ipse tñ Archi. distin-
guit inter repellentem et inferentem
vī: vt repellens ex dispensatione p-
moueat et toleretur in susceptis: vīz
tñ constat eum non percussisse inferens
secus q̄ in culpa est: ar. 16. q. 3. pozro.
Ad. et Archi. di. 36. q̄ fm Inocē. et
Ho. Sigs percussit aliquē in iusto bel-
lo si non sit mortuus inde vel nemi-
nem suis ictibus occidat vel mulet
non efficitur irregularis: etiam si alij
feriant vel occidant fm Hof. dūmō
non puocauerit eos. e. ti. significasti.
Addunt etiam Inno. et Ber. q̄ si ani-
mo occidendi percussit aliquē: s̄ nō
letaliter: sed alij postea occidunt ē ir-
regularis: q̄ auxilium mori prebet
Item si clericus commodet balistaz
in bello siue iusto siue iniusto: et ex h̄
sequatur mors est irregularis: q̄ pre-
stat cām p̄pinquam mori: di. 50. sigs
viduam. Item fm Huil. de mutuan-
te gladium vel ensē in bello ipso. Di-
cit etiam Lau. vt allegat Fran. de 39
ba. in cle. vnica. de homi. q̄ illos qui
detrudunt hoies in carcerem ita ar-
tum et aspum q̄ incarcerati nō vīuūt
vltra sex vel octo menses ppter ar-
tationem carceris reputat exponentes
tales ad hoc homicidas et irreglares
hec enim pena est magis afflictua q̄
si ponerentur in patibulo. Et hoc est
contra platos qui detrudūt clericos
in gabbia: vbi verisimile est q̄ infra
paucos dies morientur. Fran. d. 39. ab.
et Henri. Hec autē irregularitas ho-
miciū quomōcūq̄ et quotienscūq̄

fit cōtracta añ baptisimū p̄ baptisimū
 delect. di. xi. si. sigs post baptisimū. fm
 Inn. Hof. r. Huil. Sz post baptisimū
 p̄ solū papā dispēsat: qd̄ et̄ n̄ facile fa
 cit. di. 50. miroz. Idē p̄ totū d̄ mutila
 tiōe inebri. De homicidio q̄ ad p̄c̄m
 r̄ penā habes i sc̄ba pte. ¶ De irre
 gularitate circa bigamiā. Ca. 98.

I Regularitate etiaz inducit
 bigamiā: que h̄bit̄ mlt̄is mo
 dis. Primo qd̄ cum qs̄ suc
 cessive r̄ diuerfis tēporib⁹ habz̄ duas
 vxores r̄ vtrāqz̄ cognoscit. zi. q. i. ape
 riāt. Si aut̄ alterā n̄ cognouissz̄: puta
 qz̄ añ cōsumationē m̄rimoniū defūcta
 eēt n̄ ē irregular. f̄z̄ Tho. in 4. di. 34
 lz̄ magī s̄m̄iaz̄ alit̄ dicat̄: nō tenet̄
 i hoc opinio ei⁹. ¶ 2. cuz̄ qs̄ diuerfis
 t̄pib⁹ hz̄ duas vxores: vnā de iure
 aliā d̄ facto: puta h̄bit̄ cum cōsāgu
 nea r̄ vtrāqz̄ cognoscit: hic enim cēse
 tur bigamus p̄p̄t̄ intētōis affectuz̄ cū
 ope subsecuto: eē de biga. nuper. f̄z̄ qñ
 plures habēt eod̄ t̄pe: vnā d̄ iure aliā
 d̄ facto: r̄ vtrāqz̄ cognoscit: puta h̄cto
 m̄rimonio cum vnā: r̄ cōsumato h̄bit̄
 etiā cuz̄ aliā: vel cū h̄bit̄ cum duabus
 de facto: puta cum cōsanguineis: r̄ co
 gnoscit eas: vt in .d. c. nuper. e. ti. ¶
 4. cū h̄bit̄ cū vidua ab altero viro co
 gnita: sc̄cus si fuisse relicta virgo. 32.
 di. seriat̄. ¶ 5. qñ h̄bit̄ cuz̄ corrupta ab
 alio r̄ cognoscit eā: h̄ siue sc̄uerit il
 lā corruptā: siue ignorauit. di. 34. cu
 rādum. Sed si ipse solus deflorassz̄ r̄
 postea h̄beret cū ea n̄ cēset̄ bigamus
 di. 26. acutins. ar. eē q̄ si. sint le. tanta
 6. qñ vxore p̄p̄riā cognoscit: siue sc̄ie
 ter siue ignorat̄ postqz̄ cognita est ab
 alio: di. 34. si cuius. r̄. c. se. q̄ etiā si vir
 accusaret vxorem de adulterio: r̄ pen

dente accusatione ad p̄ceptum ec
 cleſie vir debitum redderet adultere
 irregularis est: qz̄ bigamus fm Tho.
 Rai. r̄ Posti. ¶ cum quis duxit vx
 orem vilem mulierem puta ancillam
 vel ioculatricem: vel aliq̄s ex illis que
 publicis spectaculis mancipantur lz̄
 virginē: repellitur ab ordine: di. 34. si
 quis viduam. ¶ 8. cum quis in sacris
 constitutus: vel post professionē in re
 religione contrahit cum corrupta
 extra eod̄. a nobis. Ratio autē p̄in
 cipalis: quare bigamus prohibetur
 p̄moueri ē defectus sacri: q̄ est in eo:
 qz̄. l. cōiunctio iugalis facta per euz̄: n̄
 p̄t̄ significare illā sp̄uālē cōiunctōz̄ chri
 sti r̄ ecclesie q̄ ē vn⁹ sp̄s̄us cū ecclesia
 q̄ ē vnā sp̄s̄a: nā cū diuiserit carnem
 suā i plures vxores: n̄ ē vnus vn⁹: di.
 26. acutins. Cōiunctio autem fornica
 ria nō significat illā cōiunctōne ch̄risti
 r̄ ecclesie: s̄z̄ tm̄ cōiunctio iugalis: r̄ iō
 q̄ nō h̄rit: sed fornicatus est cum mul
 tis nō cenſet̄ irregular. hec autē irre
 gularitas nō tollit̄ p̄ baptisimū: sic
 irregularitas homicidij. Ratio est qz̄
 cōtrahit̄ ex matrimonio: r̄ baptisimū
 nō soluit̄ matrimonium: di. 26. de in
 de. Un̄ q̄ habuit vnā vxorem ante ba
 ptisimū: r̄ aliā post̄ baptisimū: vl̄ am
 bas ante baptisimū irregularis est r̄
 bigam⁹ ē: di. 26. acuti⁹. Exiuit̄ autē
 bigamus omni p̄uilegio clericali: r̄
 addit̄ foro ſeculari nō obstante con
 ſuetudine: r̄ eis sub pena excois̄ inhi
 bitū est ferre tonsuraz̄: eē. e. altercatō
 nis. li. 6. Solus autē papa dispēsat̄ cuz̄
 bigamis: n̄ eps̄ f̄z̄ Tho. r̄ Jo. an. eē. e
 i. d. c. Quidā autē dixerūt q̄ nec papa
 p̄t̄: qz̄ d̄ doctrinam apli. Sed dicunt̄
 lz̄

Tho. 2. De. q. papa nō pōt dispēfare
in doctrina aploꝝ q̄stum ad ea q̄ sūt
d iure nāli: r ea q̄ sūt d necessitate sa-
cramentoz r fidei: sed in alijs pōt cuz
habeat eādē potestātē eccl'ia nē sic r
tūc. **Q** aut obijci posset decretalis
extra. e. nup. Soluit Tho. dicēs eam
dē difficultatē eē i dispēfando cuz eo
q̄ rtraxit cū pluribus d facto: sicut si
cōtraxisset de iure vult papa ibi ostē-
dere: r ideo nō decē dispēfare: r non
qn possit dispēfare. vel et dicitur non
posse dispēfare: qz non consuevit: r si
poss. t. Si diffusi? vis vidē d bigamia
habet i sū. d. f. l. i. z. p. totum.

De irregularitate propter illegiti-
mationem.

Cap. 99.

Irregularitatē etiā inducit
illegitimatio. Rō aut quare
tales phibēt a p̄mōtione est
fm Rai. **P**rio qz tales reputant vi-
les persone: dignitas aut clericat' vili-
bus personis vari nō cōuenit. **2**o etiā
ad detestationē p̄ni sceleris: nec ē in
cōueniēs vnū puniri p̄ alio: vt filiū p̄
peccato p̄ris p̄ca tū tpali: eternali aut
nunq̄: vt. i. q. 4. per totum. **3**o quia ta-
les solent esse imitatores p̄ni sceleris
r icēperati moris. 56. di. si gens. r in
gl. summaria in p̄i. di. Et quāuis ali-
qñ reperiat h'i viri valde industrij
r virtuosij: r ex hoc reddat mag' lau-
dabiles: di. 56. nunq̄. tñ iura adaptā-
tur fm ea, que in pluribus accidunt
In dignitatibus tñ secularibus tales
nō sēper repellunt. ff. de cur. l. spurij
illegitimi et fm iura hereditare non
p̄nt: qd statutū ē in fauorē m̄rimoniij
Et vt dicit De. de ancha. Si fieret in
aliqua ciuitate statutum qz illegitimi

possent hereditare n̄ valerēt: r esset d
bonos mores r nutritiuuz luxurie: tñ
q̄ ad deū r virtutū opa nil nocet ille-
gitimatio si in se bonus sit: vt diffuse
habet di. 6. nasci cū. 4. c. sequenti. **D**
dicit aut illegitimus qz nō ē nat' de
legitimo m̄rimonio: vl' quod reputa-
bat illegitimus fm Rai. ex q̄ si. sint
le. cū inter. Un̄ si vir r mulier rtraxe-
runt in facie ecclesie bona fide credē-
tes se legitime copulatos: cū tñ n̄ eēt
puta ppter ipedimētū cōsanguinita-
tis: vel et si alt' eoz tñ hoc credebat
sez legitimā copulationē: puta qa cō-
traxit cū eo quem nesciebat habē ali-
az vxorem: talis reputat legitimus r
vtriqz parētū succeditet. e. ex tenore
secus si clandestine r̄xissent: qz videt'
fuisse ignorantia affectata. Et multo
magis si cōtraxissent publice scientes
ipedimētū ambo: ex d dan. despō. cū
inhibitio. Et fm Tho. 2. De. **I**te duz
qs ignorat se illegitimū cū sit h'z No.
pbabilis ignorantia excusat etiā. C
d testa. l. i. Un̄ durāte tali ignorantia
nō peccat faciendo se p̄moueri: vl' he-
reditatē adeundo: s'z cū scit sufficiēter
q̄nis alijs occultū esset: r dispēfatiōe
indiget quo ad ordinem r dignitates
r hereditatē dimittē d'z. Un̄ p̄ etiam
nesciebat illū. s. eē illegitimū: vtz aut
i hac matēia debeat fili' credē matri
dicit Hof. p̄ma facie credēdū ē: ar.
ex d p̄sup. afferte. **S**z tñ non cogitur
ad h. s. credē. C. de testa. l. neqz profes-
sio. Qualitas autē matris r cōuersio
eius cum alijs circumstantijs plus vl'
minus videtur qz habeant inducē ta-
lem filium ad credendum.

Tripliciter qz legitimatur.

Legitimatyr autem quis tri-
pliciter. **P**rius mo p sequens
matrimoniu: puta cum quis
contrahit cum illa ex qua ante matri-
monium habuit filios: etiam si ille vl'
illa anteq̄ sumeret talem in coniugē
prius cum alio contraheret q̄ postea
moreretur. Et hoc est verum si illa tē
poterat illi esse vxor quādo de ea ha-
buit filios: quia. s. vterq̄ solutus erat.
vñ nat' de adulterio vel incestu p istū
modū legitimari n̄ p̄t: e. conquest'
Et hec legitimatio valet vt succedere
possit i oib' bōis parētuz: in auct. qb'
modis na. effi. le. s. qm̄. col. 8. valz et
ad habēdū dignitatē z ordines. **2°**
mō p spēalē indulgētiā pape: e. per
venerabilē. z hec legitimatio valet ad
h' vt talis valeat pmoneri ad oēs or-
dines z dignitates eccliasiticas vbiq̄
terraz: valet et ad successione bono-
rū parētū: z ad oēs act' legitios secu-
lares i terris ecclie subiect' t'paliter.
Si aut' fiat p epz legitiatō valebit ad
h' vt miores ordines suscipe possit: z
bñficiū sine cura vbiq̄q̄: z ad succes-
sione bonoz z act' legitios seculares
i tris ecclie subiect' t'palit. z et alijs
tris q̄stū ad ea p q̄ n̄ fuerit altēi p̄iudi-
ciū: multomag' ad h' valet legitima-
tio scā p papā: s; i his p q̄ fit altēi p̄i-
udiciū: puta q̄ succedat ab itestato nō
valet legitiatō: nec p papam: nec per
epm̄ i terris q̄ t'palit' ei n̄ subsistūt vl'
subsunt. Hec s; Inno. z Ber. sup de
ere. p venerabilē. **3°** mō legitimat'
q̄s per leges seculares fm̄. s. modos i
eis traditos q̄ reduci possunt ad tres
Primus ē si p̄ filiuz nālē offerat cur-
rie imperatoris efficiat q̄s curialis: in
auct. quibus. modis na. effi. legi. s. si

q̄s igit' col. 8. Idē si offerat euz curie
ciuitatis de q̄ vel d cuius vico sit oiz
undus: s; si. de nup. s. vlt. **2°** modus ē
si p̄ decedēs i testō filium naturalez
nominet legitimū hēdē: z ipse postea
offerat testm̄ p̄ncipi: vel si p̄ i iustro p
publicā manum cōfecto: vel p̄pa ma-
nu scripto cū subscriptōe triū testiuuz
eū filiū nominet: nec adiecerit nālem
in auct. vt liceat. ma. z aui. s. ad h'. **3°**
modus ē si nullo filio legitio existēte
ipse nālis fili' seipm̄ offert curie: vt in
auct. qbus mo. na. effi. legi. s. i. hec le-
gitimatio p leges facta valet ad secu-
laria z t'palia q̄ ad successione m̄ di-
gnitatē i terris t'm̄ subiect' p̄tati legi-
timatiōis: z i alijs vbi n̄ fuerit altēi p̄
iudiciū ad ordinē vel dignitatē ecclie
sic nō se extendit. Inno. z Ber.

Dispensat aut' illegitū. **U**
no mō p ingressū religiōis appro-
batur: hoc q̄ ad oēs ordines. vt. di. 56.
c. i. s; Rai. z glo. sūmariā. Sed ad p-
lationes: vtputa prioratū et in ipa re-
ligione: vel alias dignitates sine dispē-
satiōe talis pmoneri nō pōt. vt in. d.
c. i. Et nō q̄ magister ordinis p̄dicato-
rū pōt dispensare cū treccētis fratribus
ordinis sui: sup defectū nataliū vt pos-
sunt ad oēs ordines z porat' ordis p
moueri: nisi fuerint pcreati ex incestu
vel adulterio vel regularibus. Alex.
denotiōis: s; ex alio puile. s. Jo. 22. p̄
dispensare in illo numēo cū oib' gem-
tis de soluto z soluta: et si essent p̄ces
eoz sacerdotes: vt. s. pmouēatur ad
ordines z poratus ductū. Denotiōis
2° dispensat sine dispēsari pōt p epm̄
z h' ad ordines minores t'm̄: z ad bñfi-
ciū sine cura: q̄ autē ad alia dispēsari

nō pot. **3.** fit dispensatio p papaꝝ r h
nō solum quo ad ordines: sed etiam
quo ad omnes dignitates vel perso
natus: e. e. is qui. li. 6. Dispensatio aut
aliqui fit circa tales minor: vt. l. ordi
nētur r instituantur in ecclesijs alijs
a p̄na: dico si sunt filij presbyteri. als
vero in quibuscumq; ecclesijs: ar. e. e.
ti. p̄ntium. aliqui maior vt. l. instituan
tur in p̄na aliquo t̄i medio: e. e. ex
transmissa. aliqui maxima vt in pater
na nullo medio. Et nō q; cuz dispēsa
tur illegitim⁹ a papa quo ad ordines
r beneficium ecclesiasticū non ppter
hoc intelligitur q; possit promoueri
ad p̄natum vel rectoriā: ad quā p ele
ctionē accedi consuevit: e. de p̄bē. c. vl.
s; bñ ad ecclesiā parochiale poterit p
moueri. Itē si a papa obtinuit dispē
satio illegitim⁹: r postea ipetravit q;
duo aut plura bñficia cū cura possit
habē: tacuit autē p̄dictū defectū: n̄ valz
hec scōa grā: e. e. si. is. q. li. 6. Itē nō
q; filij sacerdotū quos ipi susceperūt
d̄ legitima vxore an̄ sacꝝ ordinez: fm
Rai. r alios pmoueri p̄nt ad oēs or
dines r dignitates: cū legitimi sint n̄
si illa ecclesia i qua patres eoz ime
diate fuerunt p̄lati vel canonici vbi n̄
p̄nt canonizari vel pmoueri: e. e. ad
hec. Hof. et dicit q; cū p̄r habuit p̄so
natū ad vicariā p̄p̄nā in aliq; ecclia
fili⁹ imediate ipz vl ipsā habē n̄ p̄t eē
e. qm̄. Itē si p̄r habuit p̄sdatū fili⁹ nō
p̄t habē vicariā: nec ecōnēso extra. e.
michael. q; si fili⁹ succedat p̄ri dispē
satiue: frat̄ isti⁹ bñ poterit succedē fr̄i
vt pōit Hof. q; i h̄ n̄ succedit p̄ri ime
diate: s; sec⁹ si p̄r habuisset ipsā ecclē
siā d̄ facto: poro ad nepotes hec. p̄bi
bitio n̄ extēdit s; Ray. Hof. r Hof.

Ordinati vō i sacris subdiaconatu r. s;
si suscipiat filios ex vxorib⁹ cuz quib⁹
an̄ ordinationē h̄rerāt. Tales filij il
legitimi sunt si vxores cōsenserunt q;
viri ordinarēt: vel sciētes nō h̄rerunt
z. di. ferati. S; si ordinati sunt inui
tis vxorib⁹ r ignoratib⁹ legitimi cēcē
r nō idigēt dispensatōe: aliq; t̄i dicunt
q; idigēt ēr tales dispensatio. H̄reci
t̄i sacerdotes: q; licite vtunt m̄imo
nio h̄cto an̄ susceptōz sacꝝ oꝝ: nā in sa
cris h̄bē nō p̄nt. nec licuit a tpe ap̄to
rū. Itē filij q; generāt d̄ vxorib⁹ suis
vū si i sacris legitimi s̄t: r idē iudiciū
sicut d̄ alijs legitimis.

De corpore viciatis.
Iregulari ē corpore viciat⁹. i.
mutilat⁹ vl d̄bilitat⁹ i mēbris
talis phibet: aut p̄t ibilita
tē ad offm̄ exequēdū: aut p̄t defor
mitatē ad scā datū alioꝝ tollendum.
Pro cui⁹ declaratōe nō distinctōz: aut
qs ē mutilat⁹ vel p̄nat⁹ mēbro magno
r manifesto qd. s. iducit nōbile defor
mitatem: vt p̄natio nasi r h̄i: vel ibi
litate ad exequēdum offm̄: vt p̄natio
manus r h̄i: r tunc quacūq; d̄ causa
sit mutilatus vel p̄nat⁹ iusta vel iniusta
nālī vel accidentalī ipedit a p̄mōtione
r d̄icit p̄mot⁹ cū tali defectu. Si autē
erat iā p̄mot⁹ q̄n̄ superuenit defect⁹ si
nō p̄t hoc reddidit nimis deformis
pōt exeq̄ illa officia: ad q̄ non ipedit
p̄t illū defectū: puta si factus sacer
dos amisit visuz missā celebrare n̄ po
terit: vel als ministrare in altari sed
poterit audire cōfessionē r p̄dicare: a
bñficio ēr nō r̄mouebit si sine culpa
sua incidit in defectuz: q; non d̄z addi
affliccio afflicto. r. q. i. cā p̄cussio. dabi
tur t̄i ei coadiutor si tale bñficiuz est

cui ipse deferuire nō possit: ex de de.
 egro. c. z. Aut quis mutilatus est vel
 priuatus membro paruo vel occulto: r
 tunc subdistingue: quia aut sponte et
 sine iusta causa: vt ex indignatiōe vel
 ipatentia vel superbia: aut ex iniusta
 causa vel inuitus. si primo modo tūc
 indistincte in quocunq; membro: siue a
 se: siue ab alio repellit a promotione:
 r deijctur iam promotus: etiā si pu
 tassz se obsequium prestare deo se ca
 strando: ex. e. significauit. r. c. ex par
 te. di. 55. qui partem. r. c. se. Et fm In
 no. Ides et est si non totum membrum
 amisit: sed partem membri que defor
 mitatem generaret: vnde scandalum
 esset: extra. e. c. i. Uel inhabilem red
 deret ad officium: exequendum ex. e.
 Thomas. Secus si alijs vel etiam si
 dentē sibi excuteret. Si autē ex iusta
 cā r spōte puta ppter periculum lepre
 ne totū corp^s ificeret fecit sibi aputari
 mēbrz: occultuz vt virilia: vt manife
 stū parū: vt digitū nō necessariū. s. ad
 signū cruci facieduz: vt ipemet h sibi
 fecit cū eēt bñ pī? i chirurgia: tal' nec
 repellit a pmo: neq; deijct pmo
 tus: idē iudiciz si iuit? puta si ab ini
 micis castrat? vel et sic nat? vel etiā
 a casu in tale qd incidit: dādo operā
 rei licite: puta dolādo lignuz abscidit
 sibi partē minimi digiti. In oib⁹ h⁹
 nō repellit: nec ē necessariū hz Hof. r
 gl. di. 55. Sigs absce dēt q tal' castra
 tus testiculos secū portet siccos: vt oi
 cunt vulgares. Sz si dādo operā rei
 illicite a casu amisisset mēbrz: talis re
 pellit a pmo: hz si mēbrz vel pars
 mēbrz eēt q generaret modicā defor
 mitatē: talis ex misericordia tolerat
 i suscepti. s. p. dispelationē epī. Nec ex

dictis Rai. Gul. Inno. r Bernar. r
 trahūt ex. di. 55. sigl abscedit. r i alijs
 capitulis: ex. e. significauit. Quantuz
 ad qdā particularia: r determinata
 corporis vicia. Ad q clauduz admittit
 cōluetudo: nisi talis sit q sine baculo
 ad altare stare nō possit: ar. d. cōse. di. i.
 nullus. r. disti. 45. disciplina. Lecitas
 vni⁹ oculi tātū repellit a pmo: hz
 Archi. qd pbat p. c. si euangelica. di.
 55. Hibbosus nō repellitur a pmo: hz
 nisi sit nimia deformitas: vt debilitas
 habens sex digitos in pede indubitā
 ter pmouetur: r etiam fm Hosti. si
 habeat in manu: vel si habeat digitos
 iunctus: dūmō ex bis non sit ipedi
 mentuz in vsu mēbrz. ff. de edili. edic.
 Litez offiū. Leprosus ppo celebrāe
 nō dz ppter scādālū: sed si nō sit nimis
 deformis nō ē phibēdus puatim cele
 brare: vel etiā leprosis nō autē sanis.
 Vinuz oīno nō debet: nec pōt: cuz sumē
 oporteat sāguinē christi celebrātē q ē
 sb spē vini. r. q. 7. ipsi apli. Maculam
 habēs in oculo nō repellit a pmo: hz
 nisi nimia inducat deformitatem: qd
 rōsiderare est in arbitrio prelati: ex d
 cor. viciat. cum d tua. Sed ibi suffra
 ganeoz r silium regri mandat: r qd
 sibi visuz fuerit exequat metropolita
 nus. vbi notāt Vin. r Ber. q sine cō
 silio illoz sup macula nil disponē dz
 alias non valet. Sed Hosti. hoc nō ap
 probat. q̄uis. n. scilium archiep̄m in
 struat: r ipso reqsito nil expediri de
 beat: nō tñ hz necessitatē ep̄s ipsum seq
 vt nō d̄ r̄suenit ex de elec. cum in ve
 teri. 50. di. studeat. Tu dicas q cum
 apostolicus i p̄dicta decre. mādēt p
 cedi cuz r silio suffraganeoz: si abiq;

eoſilio ipſoz pcedat nō valebit: vt i p
dicta decre. cuz in veteri. Si autez re
quiſito ipſoz conſilio h^oi cōſiliū ipſo
rū nō ſequat bene valebit: ex d arbi.
cū oli. Sz ſec^o dicit potest ſi diceret i
mandato: De conſilio ſuffraganeoz
zē. Uidet. n. tunc papa artare metro
politaniū: v^l alium cui ſcribit vt ſeq̄t
pditionē z industriā pſone ſiue perſo
naz: multo mag^l ſi diceret in man
dato vt non faciat ſine pſilio talis vel
taliuz: hec oīa de macula nōt Archi.
di. 49. hic eteniz. ſup vbo albuginem
habens in oculo. De furioſis lunati
cis caducis z demoniacis dic Guil. z
glo. di. 33. ſup. c. cōiter. q̄ null^o talū p
moueri d^z et poſtq̄ fuerint liberati.
Si aut ſūt iā p̄moti: tē aut ſunt oīno
ex toto liberati a p̄dictis paſſionibus
aut nō. Et i p̄mo caſu poterūt exequi
offm̄ ſuuz. Quāto autē tpe expectari
debeat ad p̄bādū: vtrum tales ſint li
berati: z qualit^r: q̄ ſuis di. 33. c. cōiter. di
ca^r q̄ p̄ annū z alibi dicatur q̄ p. 30.
dies. 6. q. 4. c. ſi. Nū dicit pōt q̄ eſt ar
bitrariū tps p̄batiōis penſatis condi
tōib^o morbi z pſone. Si vero nō oīno
ex toto ſūt liberati: tūc aut frequēter
aliq̄ dictaz paſſionum vexat eos: aut
raro. Et ſigdē frequēter oīno debēt
ceſſare ab offō miſſe. 7. q. z. in litteris.
Si raro: tūc aut cū ſpume iactione z
vocis p̄fuſione: z ſic debēt abſtinere.
aut raro: z ſine huiusmōi ſpumatiōe
z p̄fuſione vocis: z tunc non p̄hibent^r
ab officio miſſe duz tñ habeant iur̄ ſe
alium ſacerdotem: vt ſi ille cadat vel
deficiat iſte ſuppleat. 7. q. i. illud. qui
dam tamē hoc non admittunt de de
moniacis dicentes q̄ oīno d^z eos eē
liberos.

De irregularitatib^o varijs: z p̄mo
de hereſi.

Ca. 100.

Sunt z quedam alie irregula
ritates que q̄ non ita coiter
cōtingūt breuiter expediemus
in ſingulis. s. vnā tāgendo in iſto ca
pitulo. **C**apituluz p̄mu^z ē hereſis
ex qua poſt vulnus ſanatur. i. eius di
miſſionē adhuc remanet cicatrix. ſ. ir
regularitas: vt dicitur. i. q. i. ventum.
vnde p̄hibet a p̄motōne z deicitur
p̄motus. Si autē reuertant ad fidei
veritatē poſt adiurationē hereſis re
cipiunt de iure cōi ad laicā cōionem
poſtq̄ fuerint reconciliati. i. q. 7. dai
bertū. Et circa eos ſit quadruplex di
ſpenſatio. **E**nīq̄ quidez ſemiplena: vt
ſc̄z ſolum recipiant in ordinibus aū
hec omnia ſulceptis. i. q. i. ſiquis here
ſice. **E**nīq̄ plena vt poſſint ſacerdo
tes fieri. i. q. 7. venientib^o. **E**nīq̄ ple
nior: vt. ſ. poſſint eē epi. iz. di. nos con
ſuetudinē. **E**nīq̄ pleniffima: vt. ſ. pro
moueri poſſint ad ſuperiores digni
tates. 23. q. 4. ipſa pietas. De hereſi q̄
tum aū excoicationē habes. s. ti. i. De
ipſa q̄ ſtum ad peccatum habes in ſe
cunda parte.

De irregularitate ſolēnis p̄nie.

Solēnis p̄nia i ducit irregula
ritatē. di. 50. ex penitentibus.
Hec penitentia fieri debz cū
illa ſolēnitate que habetur di. 50. i ca
pite. Et imponitur tñ ab epō: vel ab
alio de eius mandato: nec imponitur
clerico niſi depoſito: z quia hec ho
die non eſt in vſu: ideo breuiſſime tan
gam de ea. Ratio autē quare impe
dit p̄mouenduz eſt: quia non ſunt di
gni ſuſcipere vaſa ſacramentozū qui

dudu fuerut vasa vicioz: di. 50. illud
 Ro. n. impoit talis pnia: nisi p crte
 valgatissimo z enormi qd totaz civi
 tatem comonet. **S**cda rō est ppter
 scandaluz populi qui scit crime eozū
 di. 50. d his vo. **T**ertia rō est timor
 ne itez labant qui timor de consue
 tudine pristina surgit: di. 61. in sacer
 dotibus. **Q**uarta rō est: quia n habe
 ret frōtē reprehēdēdi alios: di. 25. pū
 mū. **R**ai. z **A**ho. in. 4. **P**otest autem
 cū his ī minorib⁹ ppter necessitatem
 vel utilitatē ecclesie dispensari: di. 50.
 placuit. z hoc p epm: ex quo nō est ei
 pbitū. **P**ublica autē pnia n̄ inducit
 irregularitatē. hec. n. in iungit pōt fm
Rai. et p d' effozē: z ē cū in iugitur ali
 cui vt vadat p mūdū peregrinando:
 cū baculo cubitali z scapulari.

De irregularitate dilationis ba
 ptismi.

Dilatatio baptismi vsq; ad egrit
 tudinē: quez tūc suscipit tiorē
 mortis iducit irregularitatē
 di. 50. sigs. **R**ō huius ē: qz non presu
 mit de vitā: z vt p hanc penā hoies
 inducerent nō negligē ppriā salutē:
 nec tollitur ista irregularitas per ba
 ptismū: qz baptisimus ita dilat⁹ iducit
 eā. **I**dē autē n̄ operat⁹ duos effect⁹: eē
 de baptis. maiorē. **S**ecus ē d̄ illo qui
 distulit cōionē vsq; ad talē egritudi
 nē: qz hic nō repellit ab ordine: di. 50
 d his vo. **P**otest tū talis q distulit sic
 baptisimuz in duobus casib⁹ admitti.
Primus ē si post baptisimuz fides et
 vita eius pbabilis apparuerit. **S**cōs
 si raritas clericoz h̄ exegerit: di. 57. si
 quis.

De irregularitate circa iterationē
 sacramenti.

Iterata susceptio sacramēto
 rū iprimet⁹ characterē: vt ba
 ptismi pfirmatiōis z ordinū
 inducit irregularitatē: di. 50. confir
 mandū. de conse. di. 4. qui bis. z di. 5.
 dictum. i. q. i. qd quidaz. **E**t si scienter
 rebaptizati sunt vl cōfirmati: vl reoz
 dinati: vel etiā ignorāter: sed post sci
 tum ratum habuerunt absq; dispen
 satione pape pmoueri non pnt: secus
 si ignorāter: vt infantes vel vt coacti.
 absolute. n. pnt h⁹ pmoueri de iure
 sed fm alios qd tutius est dicere cuz
 dispensatiōe: de cōse. di. 4. eos. vbi autē
 quis pbabiliter dubitat d̄ suscipitōe
 h⁹ sacramētoz: z nō leuiter z teme
 rarie: z ppter hoc suscipit aliquod di
 ctoz sacramētoz facta p̄us diligentē
 inq̄sitōne sup hoc ad inueniēdū veri
 tatem: z nō inuenta suscipit: non ppte
 rea efficit irregular⁹ q̄uis alias sulce
 pisset: qz nō putat iteratū qd nescitur
 esse factuz: di. 68. presbyteri quos. **E**t
 debet dici in forma cū dubitatur. **S**i
 non es baptizatus: ego baptizo te. zc.
Si nō es confirmat⁹ zc. **R**ō h⁹ est p
 pter iniuriam factam sacramēt⁹ q̄ ē
 i h̄ q̄ sacrm: quod n̄ ē iterādū ppter
 effectū indelibilem characteris itera
 tur.

De irregularitate circa curiales.

Curialis etiā cēset vt irregu
 laris z p̄hibet ordinari: nisi
 sit absolutus a curia: di. 51. c. i
 z se. **E**t dicit⁹ curialis hic fm **R**ai. lar
 ge ois q̄ q̄cūq; conditione obligatus
 sēper est curie alicuius ptat⁹ pubice
 habēs honestū offm̄ vel inhonestum
 vt iudices aduocati milites histriōes
 z huiusmodi. **R**ō h⁹ p̄hibitiōis ē: tum
 qz tales q̄nq; repetunt⁹: z inde ecclia

perturbat: tū qz presumit eos q n̄
causa deuotiōis trāsēnt ad clericatuz
sz vt fugiat rōcinia dñoz suoz: di. 53
legē. Qui aut ex p̄dicti aliq̄d ministe
riuz p̄buerunt in cā sanguinis: etiam
absoluti a curia pmoueri nō p̄nt. 46
di. clericus. Similiter si i turpi r in
honesto officio vt histriones: de cōse.
di. z. pro dilectione. Obligatus alteri
ad rōcinia p̄t q̄s eē tripliciter. p̄mo si
est obligatus reipub. r si qd̄ est obli
gatus ad hoc ex administratiōe quā
gessit pmoueri nō d̄z añ redditā rō
nē: di. 51. p̄terea. Sed si alias est de
bitor reipub. nō prohibet. C. de epi. r
de. quisq̄s. r si ē obligatus alicui p̄
sone seculari nō miserabili: qz. f. gessit
administratōez ei vt tutor pcurator
r curator: et talis pmoueri non p̄t
nisi finito officio administratiōis. zi.
q. 3. c. i. Finita autē administratiōe si
adhuc sit obligat ad rōcinū r moue
tur ei qd̄ d̄ dolo pmoueri n̄ potest añ
decisa litē: di. 81. tanūs. Debet tamen
taxari tēpus. j. qd̄ qd̄ decidat. Si r
etiā si questio ei non moueret: r ma
nifestus sit ei teneri de dolo d̄z epus
ex officio suo repellere enz: sic quelz
criminofum seu infamem. 6. q. i. infam
es. als nō p̄hibet ordiari. 3: si est
obligat ex administratiōe p̄ persona
miserabili seculari: vt viduis cecis pau
peribus pupillis r h̄i vel persona ec
clesiastica: r talis non ipedit a p̄mo
tōe: si aliud nō impedit: vt si esset ma
nifestus dolus i administratiōe: vl̄ ali
quid aliud: quia ad adinuādūz tales
oc̄ tenet: di. 86. peruenit. r. i. 6. q. i. mo
nachi.

**De irregularitate circa Herma
phroditos.**

Hermaphroditus ē irregularis
r d̄r h̄i ille qui participat d̄
vtrōq̄ sexu. l. masculio r fēi
nino. Sic repellit a p̄motōe p̄pt de
fornicatōe r monstruositatē: ar. di. 36.
illitteratos. Talis si magis v̄git in se
xū masculinum q̄ femineuz: q̄uis oz
dinari nō debeat: nec ordinatus mini
strare: tū suscipit characterem. Sz si
magis v̄gat i sexū femineum: q̄ masculi
nuz: vel etiā si equalit̄ participat de
vtrōq̄ n̄ ē susceptiuus characteris fm
Sui. Et multo magis femina non est
ordinis susceptiua. Dicit̄ aut̄ mulier
p̄sbytera: di. 32. p̄sbyter. It̄d̄ quia ha
beat ordinē sacerdotij: sed quia vxoz
sacerdotij r diacoissia: qz dic̄ homeli
am euangelij.

De irregularitate seruoꝝ.

Seruus de quocunq̄ genere
seruozum ordinari non debz
nisi prius consecutus est ple
nam libertatem: di. 54. c. i. r. z. r. 3. Ra
tio huiusmodi est. quia clericalis di
gnitas: r seruilis vilitas: extra de ser.
non oz. de seruoꝝum in fi. Si autē ser
uus fecerit se pmoueri nesciente dño
vel sciente r contradicente: si ordina
tus fuerit i minoribz̄ reducit i vilitate
vt p̄us. 54. di. nulli. Si ordinat̄ fu
erit ad subdiaconatuz vl̄ diaconatuz
oz qz det aliū loco sui: vl̄ p̄curet re
dēptionē sui p̄ aliq̄s p̄sonaz: di. 54. ex
antigs. eē de ser. nō oz. miramur. si
fit in sacerdote p̄mot̄ remanet quidē
i ordine suo reddito peculio: si qd̄ hz
dño: r si n̄ hz d̄z pcurare redēptionez
suā: qz si n̄ p̄t tenet dño suo i vilitate
tū uenietibz̄ sacerdotio: vt officia do
ei i missa: hōis r h̄i: di. 54. frequens
sz si nollet deseruire deponendus

est. tēpus autem. j. quod dñs suus po
 test eum repetere: est tempus vni⁹ an
 ni a tempore noticie huiusmodi. i. q
 z. si quis incognitus. Si vero seruus
 promotus est sciente dño: r non con
 tradicente: eo ipso ingenuus fit: dis.
 54. si seruus. Et hoc verum est ad
 quēcūq; ordinem fuerit promotus s; z
 Inno. r Hoff. r Rai. Ad q; seruus
 ecclesie liberatus ad hoc tenetur etiā
 si non fuisset expressum in sui manu
 missione: vt nō iniurietur ecclesie nec
 accuset eā: nec testificetur p̄tra eam:
 di. 54. qui ex famulis. alia reuocatur
 in seruitutē. i. z. q. z. diaconi. r s; quos
 dā etiā ad operas honestas: vt in. d.
 c. diaconi. Ad tñ tenet ecclesie s; uire
 perpetuo i officio clericali: nisi in ma
 numissione fuisset exp̄ssū: r in ordiatio
 ne: et. e. eo libētius. s; suo p̄uate psōe
 liberato vt pmoueat n̄ p̄t sibi dñs re
 tinē aliq; opas in qbus teneatur: di.
 54. c. i. nisi sp̄iales. quod exp̄mi d;: si
 hoc vult patronus in manumissione
 sui: r postea in ordinatione declarari
 s; dō. Et sic p̄mor si nollet i b; de
 seruire n̄ reuocabitur i seruitutē: sed
 degradabit si ē factus sacerdos s; m
 Rai. r Hoff. r Inno. Itē nō q; cum
 fu' ordiat' restituit dño suo n̄ licebit
 dño man' violētias iniicere in euz: als
 incideret in canone s; m Inno. nec illi
 suo s; hē m̄ simoniam: si est in sacris
 p̄pt votum annexz ordini clericali:
 et d̄ p̄uert. siug. quidaz. als p̄uilegijs
 clericalibus non gaudebit: et de cle.
 iiii. Johannes.

De irregularitatib' ex enormibus
 r mediocrib' crīb' d̄ctis.

Ultimo crimen mediocre r
 notorium inducit irregulari

tatē. Pro cuius declaratione omiffis
 opinionibus antiquoz circa istaz ma
 teriam nota distinctionem quam fe
 cit Rai. in sum. v. z. criminum. Aliud
 enorme: aliud mediocre: aliud leue.
 crimen enorme in hoc loco dicit ho
 micidium r simonia aliqua. Et etiā
 s; m Hoff. heresis. Quodlibet autem
 hoz: siue occultū siue manifestuz sit
 impedit pmouēduz: r deicit p̄motuz
 etiā post penitentiaz. Et de heresi r
 homicidio dictum est. s. ac etiā de
 simonia. Crimen leue dicit hic illud
 mortale: qd̄ de se nō inducit depofiti
 onē: nisi ex contumacia post admoni
 tionem vt ebrietas: ludus ale: di. 35.
 c. i. strepitus in synodo. 5. q. 4. in loco.
 Esus carniū in diebus p̄hibitionis
 p̄fectam eucharistiam non assumere
 r huiusmodi. Et ista talia siue occulta:
 siue manifesta: nec impediunt p̄mo
 uendum: nec deiciunt iam promotū
 extra de cohabi. cle. r mu. vestra. Cri
 men mediocre dicitur hic. vt adulte
 rium: furtum: fraudulentia sacrilegi
 um: periurium: falsum testimonium
 r similia. Nec autem si sunt occulta
 non impediunt promouendum: nec
 deiciunt promotum: nec indigent di
 sp̄satione: sed sufficit p̄nā sacramen
 talis: et de temp. or. ex tenore. r. c. que
 fitum. Si sunt manifesta: r tunc aut
 sunt manifesta per propriam confes
 sionē delinquentis extra iudiciū
 factam. Et sic non faciunt irregula
 rem talem: q̄uis ille si clericus est de
 beret suspendi ab officio r beneficio
 extra de excess. p̄la. quam sit graue
 Aut sunt manifesta per famam defi
 ciente accusatore vel legitima probati
 one: r sic non inducūt irregularitatē

purgatio tñ canonica tali indicenda
ē qua prestita absoluet: r si in ea dese
cerit deponet: ex de adul. significasti
Aut sūt manifesta p sūiam vel conu
ctōz vel p̄fessionē metu p̄batōis factā
r sic idncūt irregularitatē: r idē sicut
notoriā p euidētiā fēi qđ nulla p̄ter
gūerlatōē celari: cui? .f. test) ē p̄p̄s r
ificiatōi n̄ ē loc? : ex d̄ tēp. oz. c. q̄siti
Pōt tñ i b̄i mediocribus notorijs de
iure vel de fco p ep̄z disp̄sari i tali ir
regularitate f3 In. i glo. sup. c. ex te
nore. r d̄ his oīb? diffuse habes i sū. cō
fess. li. 3. ti. 39. q. 3.

De irregularitate circa infames.

Infames ēt oēs: tā d̄ iure q̄s
d̄ fco repellunt a p̄mōtione
dignitatum r ordinū: vi. si. q
aliquo. ex d̄ re. iu. infamibus. li. 6. fm
Rai. Et d̄r infamis d̄ fco ille cui? apud
bonos r graues grauata ē opio sup
aliq̄ criē. Infamis vō d̄ iure ē quē ius
pōit eē infamē: vt q̄ quic? ē d̄ furto: vt
q̄ pugnat i areā cū bestia d̄ctata p lu
cro r b̄i. alia plura potes vidē d̄ ifa
mib? 3. q. 7. §. poro. i. tex. r gl. Repelli
tur ēt infamis fm iura a p̄curādo in
dicando accusando testificando po
stulādo. r nō q̄ q̄uis p̄suetuz sit r cō
ueniēs ab irregularitatib? cū irregu
larib? v̄bis disp̄sare p eū q̄ pōt sub tali
forma vel simili: Ego disp̄sō tecū in
tali irregularitate quā h̄xisti propter
talē cāz: vel si h̄xisses: qñ de hoc v̄bi
tar? tñ si ep̄s ordinat aliquē irregulārē
intēdēs eū disp̄sare p h̄ d̄ fco disp̄
sat: q̄uis n̄ v̄lus fūēt illis v̄bis d̄mō
possit in tali casu disp̄sare. Et idē de
plac̄ q̄ mittit ad ordinā dū aliquē ir
regularē quē ex auctoritate sibi om̄is

sa poterāt disp̄sare: q. f. itē dūt disp̄
sare lz n̄ dixerint illa v̄ba: mittēdo de
facto disp̄sant f3 doc. r nō q̄ archi
ep̄s r ep̄s pōt in sua dioc̄. fr̄cs ordi
nis p̄dicatoz absolue r in irregulari
tatibus disp̄sare qñ fuerint ab eis
reḡstrū: siue inciderint an̄q̄ intrarent
ordinē siue post: nisi adeo esset enoz
mis excessus: q̄ merito eēt sedes apo
stolica cōsulenda. Grego. Quia p̄ui.
Ite q̄ maḡ ord̄is p̄uincial: r p̄ores
cōuentuales r eoz vicarij in p̄uincijs
r conuentibus r locis sibi commissis
fr̄cs n̄fos oēs ibidē constitutos: r ad
eos v̄ncūq; declinatēs p̄nt disp̄sare
sup irregularitate quā h̄xissent si ex
cōicatioē vel suspēsiōē inodati diuina
celebrassent vel locis suppositis eccle
siastico iter dicto. Itē ab irreglarity
te quā cōtraxissent recipientes ordinē
sic ligati. Bonifa. Virtute. Itē om̄is
p̄dicti plati ordinis p̄dicatoz a suis
p̄fessorib? p̄nt recipē disp̄satoz sup p̄
dictis irregularitib? si eas h̄xissent in q
bus. f. valent ip̄i disp̄sare. Clemens.
exigentibus. Idem puto de fratribus
minoribus: quia cōiter dicitur q̄ su
mus pares in p̄uilegijs. de alijs sen
tentijs habes in locis suis.

De penis in genere et titulus sextus.

Ca. ioi.

Quia de penis quibusdā. f. ec
clesiasticis nūc vsq; actū est
lex cōicatiois iter dicti sus
pēsiōis r irregularitatz.
nē breuissime d̄ penis in genē aliquid
tractetur. Et pro fundamento huius
materie sumatur regula iur̄ que vi
cīt. Sine culpa nisi sub̄sit causa nō ē
aliquis puniendus: ex de re. iu. lib. 6.

que regula locuz bz:z in iudicio poli
z in iudicio fori:z cum pena sit multi
plex vt. j. dicit. In iudicio qdez poli
siue dei pena spūali que spūaliter tan
git animā: siue sit subtractio grē siue
fit pena dāni. i. puationis glorie: siue
fit pena sensus. i. excruciationis ignis
infernalis: nunq̄s punit aliquis sine
culpa sua vt. dicit q̄stum ad originale
vel om̄issa q̄stum ad actuale peccatū
vñ qd̄ dicit exodi. 2. Ego dñs zelo
tes visitans peccata patrum in filios
vsq; ad tertiā z quartā generatiōz: in
telligit d̄ mitatozibus p̄noz scelez
vt exponit Gratianus. i. q. 4. §. quib?
Etia dat z alias expositiōes ad dictā
auctoritatē: alijs aut̄ penis qbuscūq;
punit q̄s i iudicio dei: n̄ solū p culpa
sua om̄issa vel om̄ittēda: vt. s. euitetur
sz et z p culpa alteri: n̄ tñ sine cā z in
iustitia: z si nobis ignota. vnde Aug.
23. q. 4. de tyrys z sidonis sic ait: Et
si rōne facti pfunditatē iudiciozū dei
penetrare nō possumus: verūtamē
scim⁹ ec̄ verū qd̄ dixit: z iustū esse qd̄
fecit. hinc z Grego. in moralibus: Si
iusta deo placē scim⁹: pati autē nulla
nisi que deo placuerint possumus: iu
sta sunt que patimur cuncta: z valde
iniustum est si de iusta passione mur
muremur.

Quinq; de causis de^o flagellat ho
minem in presenti vita.

Quinq; autē d̄ causis de^o hoiez
flagellat in vita p̄nti siue pe
nas infert: vt ponit maḡ in
4. s̄ntiaz di. 15. P̄rio q̄s vel vt de^o glo
rificet: dñ. s. seq̄ miraculose remotō
pene siue flagelli. exemplum de ceco
nato. Jo. 9. d̄ Lazaro r̄suscitato. Jo.
11. §. vt meritū accumulet p exerci

tiū patientie: ac etiā virtus latēs alijs
manifestet. exēpla in Job. c. i. z Tho
bie. 2. §. vt virt⁹ s̄fuet p humilitatē
flagelloz. exēplū d̄ Paulo: qd̄ se dicit.
z ad cor. iz. ne magnitudo reuelatio
num extollat me zc. Qui stimulus sz
Remi. fuit quedā infirmitas corpora
lis. §. 4. vt eterna dānatio inchoet: vt
sez hic eq̄lit̄ oīdat qd̄ in inferno pa
tiet. exēplū in Herode actuū. iz. An
thioco. 2. Machabe. 9. §. vt hō pu
rificez: vel p expulsionē culpe: cū sz
ex flagellis sterif. exēplū de Maria
sorore Aaron Numeri. iz. a lep̄ infe
cta. Et Israelitis p̄stratis in deserto
fm̄ hiero. 23. q. 4. quid ergo. Vel ad
satisfactionem pene: exemplum i Da
uid qui post remissionē adulterij cō
missi quo ad culpam in penaz fuit ex
pulsus de regno: vt pz in 2. regum.
qd̄ nōr Greg. de pe. di. i. si peccatum
Dauid. Posset etiā dici omnem pe
nam quam patimur procedere culpa
nostra saltem originali cā qua nasci
mur: qz ip̄m ē cā omnium penalitatū
ar. di. 5. ad eius.

Punitur quis a deo tripliciter nō
solum pro culpa sua: sed etiam p cul
pa alterius.

Punit̄ et q̄s a deo i vita p̄nti
nō solū p culpa sua: sz etiaz p
culpa alteri: z h̄ triplici rōe
sz Tho. 2. 2. q. 108. P̄rio quidez qñ
vn⁹ hō t̄paliē ē res alteri: z ita i penā
ei: z ip̄e punit sic filij sz cor⁹ s̄ qdaz
res p̄ris z fui z aialia res dñoz: z sic
filij qñq; punit p parētib⁹: sic natus
ex adulterio dauid mōtū fuit: q̄cūq;
z aialia amalechitaz iusta s̄ iterfici
q̄uis z i h̄ sit rō mystica vt h̄. i. q. 4.
§. parulos. 2. i q̄tū pecm̄ vni⁹ veri
nat̄ i alterz

Et hoc vlt p imitatione: sicut filij imi
tar peccata parentu: et sui pcta dnoz
vt audacius peccent. vel per modum
meriti: sicut peccata subditorum me-
rentur peccatozem prelaturam hz illud
Job. 34. Regnare facit hypocrita p
pter peccata populi. vel ppter aliquē
consensum siue simulationem: sicut i-
terdum boni puniuntur cum malis:
quia eorum mala non redarguunt:
vt dicit Aug. in p. de ciu. dei. 3. ad cō-
mendandum vnitatem humane so-
cietatis: ex quo vnus homo debet p-
silio sollicitus esse ne peccet: et ad dete-
stationē peccati: dū. i. pena vni redun-
dat i oēs: q̄si oēs sint vni corpus: exē-
plū dō pcto Achor. Josue. 7. Item vt
dicit Gratian. 23. q. 5. h. vlt. Aliquē de-
punit malos ppter legitimā ptatē gerē-
tes ex mādato suo: et sic cū merito pu-
niūtū: sic puniūt pcta cananeoz p
pplm suoz. Aliquē punit et si p pptos
suo iussu excitatos: nō itendētes deo
obseq: s; sue satisfaccē cupiditati: et iō
cū sui dānatōe: sicut puniūt pplz suū
p alienigenas. Quacuq; autē dō cā q̄s
punit si nō sustinet patient pēas: s; ei
flagella nō ad satisfaccōnē: s; ad vidi-
catōz tm̄. i. punitōz: iux illud deuterō
33. Ignis scz pene tpalis succensus ē
in furore meo. i. i. punitōe: et ardebit
vsq; ad inferni nouissima. i. vindicta
hic incipiet: et ardebit vsq; ad extremā
dānatōz: vt expōit Aug. de pe. di. 4.
6. auctoritates. Sed si patient ferant
ipsa flagella: et sit patiens in statu grē:
habēt locū satisfaccōis: vt dicit A. ho. in
4. et si puniret a iudice ppter malefici-
uz pmissuz: et h plus et min⁹ hz deuoti-
onē patētis et qlitatē crīs. Mors autē
nālis et si sit vltimuz terribiliuz nō tū

est satisfaccōria: qz p nā inoleuit in pe-
nā originalis pēi: sed mors violenta
ēt figs eā meruit ē satisfaccōria si pa-
tienter sustineat et in grā. A. ho. in. 4.
Sciēdū ē qz pēa dimissa a deo nū-
q; redeunt p sequitē culpā: nec q ad
culpā nec q ad penā vt qdaz dixerūt
nec etiā in aliq; gūe pēi hz opinionē
quozūdā: q h dixerunt ppter pēem se-
quēs ody vlt apostasiē: vlt pēi pēf
fiois vlt plenitudis pnie. vñ vi⁹ hz eos
Frēs odit apostata sit spūiq; fateri.
Penituisse piget pristina culpa redit
Due opiones ponunt de pe. di. 4. in
tex. et gl. sūmaria: s; reuertunt tātum
q̄tū ad quēdam granatōis affēz fm̄
A. ho. i. 4. vi. 22. Ex eo v3 q sequens
pēem p remissionē pcedētū hz q̄dā
deformitatē i gratitudis ppter bñficiuz
pceptū remissionis. vñ graui⁹ reddidit
ipz pēz: qz si eēt sine tali deformitate
i gratitudis: nō tū q talis aggranatio
ex illa circūstātia faciat pēz illud di-
gnū tāta pena q̄ta erāt oia dimissa.
et sic p istū modū aggranatōis dicūt
pēa dimissa redire: vt vident sonāe
auctoritates scōz plures: q habēt de
pe. di. 4. i. pñ. In foro hūano sine secu-
lari sine ecclesiastico p culpa tm̄ mē-
tali nunq; isert. pena. vñ dic lex cano-
nizata. de pe. di. i. Cogitatōis penam
nemo patiat: cum. s. c. pēta cogitatio
terminis suis. Occultoz. n. cognitor
et iudex est deus: di. 32. erubescat. Cul-
pa aut exterior variat qdrupliciter:
qz aut p̄sulit in factio vt furta et cedet
aut in dicto: vt conicia et inique aduo-
catōes: aut in scripto: vt falsa istrumē-
ta aut famosi libelli: aut i p̄silio: sicut
cōiurationes: vel cuz quis ē conscius
cuz latronibus: et suadet vel fauet eis

8
11

5
11

Et hec quatuor genera culparum fide-
randa sunt. et modis siue circumstan-
tijs. scilicet ex causa ex persona ex loco ex
tempore ex facti qualitate ex facti quanti-
tate et ex euentu. Primo ex causa sic
verbera que .s. sunt illata a magistro
vel parente impunita sunt quia videntur
facta emendationis animo et causa: sed cum
fiant per iram ab extraneo certe puni-
untur. 2. consideranda est perso-
na et illius qui fecit: et eius qui passus
est: aliter enim puniuntur serui quam liberi
aliter quam dominum vel parentem: quamquam
aliter quam constitutum in dignitate siue re-
ctoorem quamquamquam primum. Peruenit et
ad hanc considerationem de persona etas
facientis et patientis iniuriam. 3. confi-
derandum est locus: nam idem actus si fiet
in quolibet loco non facit erit furtum et non
capite puniendum: si in ecclesia erit sacri-
legium et capite puniendum. 4. considerandum
est tempus: nam propter tempora solent discerni
emancipatores a fugitiuis: et tempus discernit
effractorum: vel furem diurnum a noctur-
no: et nocturnus quidem acrius punitur.
5. consideranda est qualitas facti pro qua
furta manifesta atrociter puniuntur quamquam non
manifesta et crassatura: que est violentia
illata latronibus grauius quamquam rixa que est con-
flictus altercatio: pro hoc et discernitur
expilatio que est substractio rerum heredita-
riarum antequam hereditas adeat a furto et pe-
tulatia que sit pro quadam lassitudine distingui-
tur a violentia. 6. consideranda est quan-
titas facti pro qua discernit abigere .i. qui
gregem rapit a fure qui unum suum rapit.
7. considerat euentus .i. si res habuit ef-
fectum: ut si aliquis et domes nixus et extra
aliam et res habuit effectum aduenabitur.
si non habuit effectum non aduenabitur nisi in
quibusdam atrocibus: que ad aliquem actus

extrinsecus procedunt: si quis occidendi causa
cutello percussit. vel si quis attentauerit
rapere moniales pro matrimonio: et alia
huiusmodi: hec omnia habent de peccato .i.
circa principium. Pena autem que infligitur
in foro iudiciali siue humano est sub
triplici genere. Primum genus est pena
spiritualis: et hec est quadruplex excepta vltima
solus que inserta in foro ecclesiastico.
Et prima est increpatio. de .90. placuit.
que est quasi pambulum ad sequentem
hec et locus habet potestatem in foro seculari.
Secunda est censura ecclesiastica .i. exco-
municatio interdictum et suspensio: et de vbi.
fig. querenti. Et pena excois nunquam pu-
niendus est vnus pro peccato alterius
vt expresse dicit Augustinus. 24. q. 3. si habes.
Nec inferenda est latrocinia pena nisi pro
culpa vera vel presumpta siue probata. pena
autem suspensio vel interdicitum puniunt sepe
quod sine culpa sua. Nam interdicitum cum
tas pro peccato omni et suspensio clericus ab
officio propter amissionem visus vel lepra. 3.
est pena deponis vel degradatio: de .50.
si episcopus. quod non impositum nisi pro crimine prope et non
bilibi: et vbi pro contumacia impositum: primo tal-
iter suspensio: postmodum cessante contumacia
excoicari: deinde deponi. 23. q. 4. forte
vbi autem inserit depositio pro crimine: et si cor-
rigibilis apparet post hanc penam non ex-
coicatur. Quarta pena est infamia qua
puniuntur quod quod sine culpa sua: nam et sancti
viri aliqui de seculo infamati quod de per
mittit ad eorum humilitatem ne extollantur
ex laude exhibita: aliqui vltra eorum me-
rita: vt dicit Gregorius. 6. q. 1. si plurimi. h. i.
iudicio humano hac non puniuntur nisi pro cul-
pa sua: vt. 6. q. 1. infames. vel alteri vt in
crimine lese maiestatis. 6. q. 1. si quis cum
milibus. Secundum genus pene est pena
corporalis. et hec est multiplex.

prima quidē incarcerationis vlt absti-
 nētie sine ieiunij que solent infligi in-
 carceratis pro eoz sceleribus in vitro
 qz foro. De hac potest intelligi illud
 c. si quis contristatus: di. 90. z. 27. q. i.
 si homo esses. Scda est pena verbea-
 tionis que etiam in vitro qz foro infer-
 tur: sed nō nisi pro peccato propo: vt
 25. di. 5. salomon vero. z. 23. q. 5. circū-
 celliones. Tertia est trūcationis mē-
 broz. Quarta est mortis. z hac pu-
 blicā pena nō vsitur iudicium ecclesia-
 sticum. Dicitur est. n. Petro: Kōner-
 te gladiū tuū in vaginā. Matth. 26. i
 mo eccleā ēt dz itē dē peisne occidat
 moderate tū. 23. q. 5. reos sanguinis.
 In iudicio autē seculari nunqz debet
 inferri pena mutilationis vel occisi-
 onis sine culpa propria cōmissa fm
 Abo. z. 2. q. 108. Nec etiam talē po-
 test inferre reo quicūqz iudex vel re-
 ctor: sed habens merum z iustuz im-
 perium ex se vel ex delegatōe. Quinta
 ē pena exilij qz vtiē vterqz for: di. 100.
 in ea synodo. Exiliū autē h̄ pt esse tri-
 plex. Cūqz ex incerto loco: vt cūqz
 detrudit in monasteriū: ex de adult.
 peruenit. Aliud a certo loco qz. f. p-
 hiberet stare in loco certo. z. q. i. in p-
 mis. Tertiu ab omni loco vt cū iter-
 diciū qbusdā penitētibz ne morētur i
 aliq loco vltra vnū vel duos dies: de
 pe. di. 6. sacerdos. Pēa autē seruitutis
 ipōit z p leges z canōes i certis casibz
 Tertiu gen^o pene ē amissio sbe tpal'
 vel dignitatis. z hec ēt insert in foro
 ecclesiastico z seculari z aliq sine cul-
 pa ppa. Hā ppter crimē lese maiesta-
 tis amittūt filij bēdicitate pfnaz z ille-
 gitimi bonozbz puāt ecclesiasticū z se-
 cularibz. Et qz qz qdē insert h̄ pēa ali-

cui simplr. f. publicatiōis vlt pificatio-
 nis omniū bonoz sic i hētici: di. 8. q.
 iure. z di. 63. hadrian. aliqz inferitur
 i certa parte: vlt qstitate p iuriam illa-
 te psonē vel loco. i. 7. q. 4. si quis contu-
 max. z. c. figs in atrio. que tū qstitas
 arbitrio iudicis relinquēda est. aliqz
 vō p satisfatione illati dāni ipōit
 vt pro furto vel rapina z h̄. Et nō
 fm hūil. qz cū pena pūctional' d' cōi-
 cōsētu partiū appōit loco interesse
 peti pōt sine impedimēto qstū ē itereē
 cui pmissa ē. ff. d' ac. empti. z p dia. Si
 vō appōat pēa p pūctia peti pōt in
 totū. ff. d' colla. bo. l. z. Si aut appona-
 tur i fraudē vsuraz: nō pōt peti: ex de
 emp. z ven. ad nram. concordant oēs
 Ber. ex de arbi. in gl. super. c. dilecti.
 Et idē expresse dicit Inno. ex de pe. i
 glo. c. suā. z addit idē credimus qz ēt
 si pēa itereē excedat: licite tota peti-
 Satis ēt v̄ Hosti. in glo. abidē cōcor-
 dari spēalit' d' pena iudiciali: z addit
 si aliq partiū de adimplēdo dicto ar-
 bitroz fecit qd potuit: sz tū paupertate
 vel ipotētia pressa totū iplere nō potu-
 it: lz mero iure teneat ad penā insoli-
 dū tū d' benignitate canonica nihil ē
 vltra qz iterfit exigēda. sic intelligas
 ex d' pe. suā. Cōnūctionalis autē ē iudi-
 cū facta peti pōt qstū itereē: nisi ap-
 ponat i fraudē. Itē i p dicit' ita nō lz
 clericis emūgē crudelit'. Idē ēt Ho. i
 sū. sua dicit qz religiosi pnt petē penā
 ab eo qz nō fuaat arbitriū: siue i pecūia
 pstitat: siue in alio: vt. i. q. 7. Quoties
 Pena etiaz a iure pmissa peti potest
 iz. q. ij. eps qui mancipium. Item iu-
 dicialē petere possunt. Cōnūctionalis
 qst peti pōt: qz succedit loco itereē: sz nō
 cā auātie. Hof. z Ber. simplr dicit

q̄ persone ecclesiastice possunt exi-
 re penas tam a iure inductas q̄ p̄uē
 toales. Pena at̄ soluta vt dicit̄ Ho. i. sū.
 nō obstat d̄ctus siue s̄nia arbitriū: nisi
 in cōp̄omisso dicitur sit q̄ p̄ca soluta
 remaneat s̄nia rata. C. d̄ trāsac. l. cum
 p̄ponas. Idē Ber. Itē s̄z Guil. tam
 d̄ni q̄ milites z ecclesiastice p̄sone re-
 tinere p̄nt illas penas q̄s leuāt s̄z cō-
 suetudinē legitimā z statuta regiois
 nec peccāt q̄n̄ i hac parte subest cā: z
 seruat̄ iuris ordo: z sit nō p̄pter cupi-
 ditatē: s̄z p̄pter zelū iusticie. Nec ob.
 q̄ pena accedat d̄anū: q̄ h̄i pene nō
 solū p̄pter interesse statuta sunt: sed et̄
 p̄pter cr̄imina puniēda. Sūt tamē
 tēperāde pensat̄ circūstātis: s̄z z secu-
 rius esset h̄i excessus emēdas i pios
 vsus erogare. Item cum rēmeretur
 mortem: z iudex ex iusta cā nō infert
 et̄ ad vtilitatē rei publice habens sup̄
 h̄ auctoritatē. Si ȳmutat illā penā i
 pecuniariā n̄ ex auaritiā: s̄z ex iusticia
 n̄ peccat. Et vt dicit̄ Hof. Si oia bona
 sua exigeret nō videt̄ nimis: q̄ vt d̄r
 Job p̄mo. Luncta q̄ h̄z hō dabit pro
 aia sua. i. vita. Et sigs p̄pt̄ maleficiūz
 pecunia mulctat̄ nō possit soluerē: p̄t
 ei ȳmutari i corpale icarcerationem
 s̄z v̄l verberationem. i. q. 6. si res. ad
 penas aut̄ legū positas n̄ t̄n̄sgressores
 n̄ tenet̄ ipse t̄n̄sgressor nisi postq̄z siue
 rit ad iudicatē. i. p̄ q̄s rē fuerit p̄ s̄niaz
 iudicis p̄d̄nat̄: vt dicit̄ Rai. z Tho.
 z. s̄z iusticiā q̄ prestet emendam
 rei ablata v̄l iniurie facte ad arbitriū
 boni viri. H̄nalit̄. at̄ iudices p̄sire p̄nt
 suos subditos iur̄ qualitātē culpaz z
 null̄ alius. i. 6. q. 6. i. i. Mā iurisdictō si
 ne coheritiōe nulla ē: de offi. dele. pa-
 storat̄. Scias t̄n̄ q̄ penas maiores: vt

deponere quo ad forū ecclesiasticū
 vel decapitare quo ad forū secularē:
 nō possunt iudices nisi maiores: q̄ et̄
 dicunt̄ habē mez̄ iperiūz: vt epi i ec-
 clesiasticis: di. z. per lectis. z cr̄ie. p̄ba
 to: vt dicit̄ Hosti. Si certa pena repe-
 ritur in iure illa infligēda ē nō mol-
 lior neq̄ durior. Aliogn̄ infamis sit
 iudex: nisi h̄ facēt. s̄z in remittendo: v̄l
 dimittēdo penā: cū vidz expedire rei
 publice z scandalum tollēdū z h̄i: z
 ipse sup̄ hoc h̄z plenāz p̄tatem: z vbi
 esset alteri facta iniuria passus iuriā
 vellet remittē: ut dicit̄ Tho. z. q. 6
 z. Posset et̄ augere penam aliquādo
 ad terrore alioz q̄ p̄nt̄ ad culpam
 q̄ multis crassantibus op̄ ē ex. ff. d̄
 pe. l. offert. Et si plures pene taxate
 sunt: t̄n̄c arbitrio iudicis relinquunt̄
 z d̄z illā iterponere que maḡ timet̄:
 et̄ vt lit̄. nō d̄t. q̄m̄ frequēt̄. Si v̄o
 certa pena statuta nō ē: sed iudici cō-
 mittit̄ d̄z egrate seruata semper i hu-
 maniozem partem declinare: extra d̄
 transac. ex parte. In penis. n. benigni-
 or est iterpretatō faciēda: et̄ d̄ regu.
 iur. li. 6. Et maxime mitigare debet:
 cū cā subest: puta q̄ n̄ ex proposito:
 sed casu culpa commissā est: vel pro-
 pter etatem: z huiusmodi.

Septem sunt casus qui excusant
 hominem a culpa.

Et nō s̄m̄ Rai. q̄ septem sūt
 q̄ excusant a culpa. Primū
 est mentis alienatio: que alie-
 natio tripliciter contingit: scilicet per
 stuporem: z sic videt̄ Aug. excusare
 Loth qui voluit filias prostituere vt
 hospites liberaret: distin. i. 4. quod q̄

Vel per furorem. i. q. i. aliquos. v. p
ebrietatem. vt i. q. i. iebriauerunt. Et
intelligas si ex toto tales sunt mente
alienati: alibi non excusarentur a toto
sed a tanto. ¶ Secundum est coactio q̄ si
fuit absoluta excusatur a toto: si aditio
nata excusatur a tanto: di. 50. presbyte
ros. ¶ Tertium est deceptio: vt si forte
aliquis dolo alteri deceptus fecit per erro
re pbabile aliquid: v. l. omisit. z. 4. q. 2. i. le
ctum. Nec tñ fallit in his q̄ n̄ lz ignora
re: vt q̄ sunt fidei: vel expressa dei p
cepta. i. 6. q. i. si cupis. ¶ Quartum est mul
tutudo i fili peccato: lz nō excusatur a
peccato nec a pena diuini iudicij. vñ
Aug. Nā ppter ea n̄ minus ardebunt
q̄ cū multis ardebūt. z. q. i. multi. Sz
releuat hoc ad penā aliq̄liter. Nam
correctio aliq̄n̄ omittatur cū multitu
do ē i scelē ad vitādū scādālū scisma
tis vel grauis mali. di. 44. messatio
nes. z. di. 50. vt cōstitueret. Similiter
z consuetudo fm̄ Inno. excusatur qñq̄. s.
a pena tpali. di. 4. de i. q. sed nō a cul
pa z a pena eternali: imo auget el pā
eē d̄ consue. c. xl. ¶ Quintum est etas z hec
excusatur a toto: sicut infans vel puer n̄
doli capax. i. q. i. illud relatum. Quicq̄ n̄
a toto excusatur: vt si ē doli capax: eē d̄
de. c. pue. c. i. Alie vō etates fm̄ earū
varietatē attenuāt z grauant pecca
ta z penas: ar. 86. di. tanta. ¶ Sextus
est casus: et si contingat dādo operā rei
licite: z adhibēdo omnē diligētiaz de
bitā excusatur a toto: eē d̄ homi. Johā
nes. Sz si dabat operā rei licite: vñ n̄
adhibuit oēm debitā diligētiaz dādo
operā ē rei licite excusatur a tanto: di.
50. clerico. ¶ Septimum est iocatio siue
ludus: z si ludus noxi⁹ ē: vel ēt hone
stus: lz n̄ cuz debita diligētia excusatur a

tanto. i. q. i. illud relatum. Et nota q̄
postq̄ qs semel punitus ē p aliq̄ criē
sz R ai. nō d̄ aliqua pena ei i fign: ga
n̄ iudicabit de i bis idipm. Nā. z. c.
z nemo d̄ duplici stritōne steri: eē
d̄ iudi. at si. Multoties tñ p eadē cul
pa iponitur multiplex pena siml̄ i co
dē iudicio. Nā tunc oēs ille pene ac
cipiunt p aliq̄ vna q̄ p se sufficiens n̄
fuit. Sed i diuersis iudicijs n̄ lz bis
in idipsum iudicare: vt dictum ē: nisi
forte cresceret stumacia: eē vt litl. n̄
cōl. qm̄ frequenter. Sic z diuina de
mētia peccata dimissa in vltōnez ve
nire n̄ patit. z. 3. q. 4. si illic. De penis
q̄ inferunt a iudicibus habes etiā in
fra in tertia parte. ii. de iudicij.
Amen z gloria christo.

¶ Explicit tractatus de
censuris.

- Excoicatio contra iniicientes manus violentas in personas ecclesiasticas.** capituluz p̄mū. **charta. i.**
- Quindecim casus in quibus iniiciens manus in personas ecclesiasticas; nō est excoicatus.** **c. 3.**
- Sexdecim casus in quibus excoicatus p̄ iniectionem manū violentaz in personas ecclesiasticas potest absolui citra papā.** **c. 4.**
- Due dicat enormis iniuria circa huiusmodi iniectionē manū; et q̄s possit ab ea absoluerē.** **c. 5.**
- Excoicatio h̄ infecutores cardinaliū pape referuata.** **ca. 7.** **c. 6.**
- Excoicatio h̄ bannientes ep̄os; et ad hoc operam dantes pape referuatur capi. 3.** **c. 6.**
- Excoicatio contra omnes hereticos et pape referuat absolūo.** **c. 4.** **c. 7.**
- Excoicatio contra fautores receptatores hereticorum pape referuatur absolūo.** **c. 5.** **c. 8.**
- Excoicatio contra sepelientes hereticos et fautores credentes et receptatores eorum.** **c. 6.** **c. 8.**
- Excoicatio contra rectores impediētes vel non inuantes ep̄os et inquisitores in inquisitione hereticorum vel credentium eis et fautorum et receptatorum.** **c. 7.** **c. 9.**
- Excoicatio contra inquisitores male et contra conscientiam exercentes tale officium contra quosdam; et pape referuatur absolūo.** **c. 8.** **c. 9.**
- Excoicatio h̄ inquisitores et commissarios eorū illicite extorquētes pecuniā sub p̄textu inquisitionis.** **c. 9.** **c. 10.**
- Excoicatio contra eos qui inmittuntur ordinationib⁹; vel alienationibus de**

- rebus ecclesiasticis factis a scismaticis vel etiam beneficijs.** **c. 10.** **c. 10.**
- Excoicatio contra eos qui non tenēt romanā ecclesiā esse capitalē; vel nō posse condere canones; vel non esse ei obediendū.** **ca. ii.** **c. 11.**
- Excoicatio h̄ incendiarios ecclesiarū vel locorū pioꝝ; et si fuerint denunciati; pape referuat absolūo.** **c. 12.** **c. 11.**
- Excoicatio h̄ effractoꝝ locorum sacrorū pape referuat absolūo post denūciationē.** **ca. 13.** **c. 11.**
- Excoicatio contra falsarios litterarū apostolicarū; et pape referuatur absolūo.** **cap. 14.** **c. 12.**
- Excoicatio h̄ vtentes scienter litteris papalibus falsis.** **c. 15.** **c. 12.**
- Excoicatio contra capientes litteras papales seu bullas in curia; nō d̄ manibus pape vel deputati ad hoc.** **capi. 16.** **c. 12.**
- Excoicatio contra corrigētes aliqd̄ in litteris papalib⁹; et pape referuat absolūo.** **capi. 17.** **c. 12.**
- Excoicatio contra faciētes statuta h̄ ecclesiasticā libertatē; et referuari ea faciētes; et scriptoꝝ eorū et officiales iudicantes p̄m̄ ea.** **ca. 18.** **c. 13.**
- Excoicatio h̄ oēs d̄nos phibentes s̄bditos ne faciant obsequia corporalia p̄sonis ecclesiasticis.** **c. 19.** **c. 14.**
- Excoicatio contra vsurpantes patronatū de nouo in locis pijs vel vsurpatēs bona vacantium ecclesiarum.** **capitu. 20.** **c. 14.**
- Excoicatio h̄ cōpellētes p̄latos et p̄sonas ecclesiasticas ad s̄mittēdū ecclesias vel ecclesiastica bōa eis.** **c. 21.** **c. 15.**
- Excoicatio contra concedentes reppresalias et vtentes in clericis; et bona**

- clericorum. ca. 22. c. 15.
- E**xcoicatio contra grauantes personas ecclesiasticas in se vel suis: propter quod nonauerunt eligere eos pro quibus rogati erant. ca. 23. c. 15.
- E**xcoicatio contra impediētes personas ne litigent in foro ecclesiastico in causis: in quibus ex iure vel consuetudine: vel ex iurisdictione a curia potest in tali iudicio exigi. ca. 24. c. 15.
- E**xcoicatio contra dominos et officiales dantes licentiam grauandi clericos vel suos consanguineos propter licentias latas contra eos. ca. 25. c. 16.
- E**xcoicatio contra facientes exigere et exigentes a clericis et religiosis: et personis ecclesiasticis. ca. 26. c. 16.
- E**xcoicatio contra imponētes tallias et exactiones clericis et ecclesiasticis personis. ca. 27. c. 17.
- E**xcoicatio contra extorquentes per vim vel metum a censuris ecclesiasticis absolutio. ca. 28. c. 18.
- E**xcoicatio contra cogentes diuina officia celebrari in loco interdicto: et contra excoicatos vel interdictos enocantes ad diuina: et contra admonitos non exuentes. ca. 29. c. 18.
- E**xcoicatio contra facientes statuta: que vsure soluantur: vel solute non restituantur et iudicantes secundum ea. ca. 30. c. 19.
- E**xcoicatio contra portantes prohibita sarcenis vel mittentes: vel de portibus et ibi permittentes. ca. 31. c. 19.
- E**xcoicatio contra euntes ad sepulchrum sine licentia: et est papalis. ca. 32. c. 20.
- E**xcoicatio contra piratas et expoliantes euntes ad curiam: et redeuntes et naufragium facientes etc. et pape referuatur. ca. 33. c. 20.
- E**xcoicatio contra clericos sponte participantes et scienter cum excoicatis a papa in diuinis: et pape referuatur absolutio. ca. 34. c. 20.
- E**xcoicatio contra sepelientes interdictos tempore interdicti: et contra sepelientes excoicatos a iure vel usurarios manifestos. ca. 35. c. 20.
- E**xcoicatio contra contrabentes matrimonium scienter in gradibus prohibitis: vel cum monialibus: et contra religiosos et moniales professos: vel ordinatos in sacris contrabentes. capitulum. 36. c. 27.
- E**xcoicatio contra concantes cum excoicatis nominatim scienter in crimine criminoso. ca. 37. c. 23.
- E**xcoicatio contra facientes aliquem interfici per assassinos: vel etiam mandantes. ca. 38. c. 24.
- E**xcoicatio contra procurantes que conservatores non se intromittunt de aliis que de manifestis iniuriis scienter. capi. 39. c. 24.
- E**xcoicatio contra doctores et magistros docentes in scholis suis ad docendum retinentes leges vel physica religiofos hinc dimisso. ca. 40. c. 25.
- C**ontra magistros et scholares qui super conducendis aliorum hospitibus in lesione vel iniuria habitantium audet hospitium uenire ante tempus conditionis elapsum. ca. 41. c. 25.
- E**xcoicatio contra mittentes nuntium vel scripturam cardinali alicui: vel secreto loquentes eis: dum scilicet in prelatum per electio. ca. 42. c. 25.
- E**xcoicatio contra dominos et rectores ciuitatis: ubi sit electio pape si non seruant ea que debent secundum constitutionem

illam ubi periculum circa ipsam electi
one. c. 43.

Excōicatio p̄tra assumentes officium
senatoris seu regimini vrbis: sine li-
centia pape: et pape reservatur abso-
lutio. ca. 44.

Excōicatio h̄ impediētes visitationē
monialium fienda p̄ suos superiores p̄
monitionē n̄. c. 45.

Excōicatio contra fingentes fraudu-
lenter casum per quem iudex ad ali-
quam mulierem p̄ testimonio mittit:
vel vadit. cap. 46.

Excōicatio contra ingerentes se ad
habendum curas alienius populi al-
terius lingue sine licētia diocelani il-
lius populi. c. 47.

Excōicatio contra cum qui se gerit
p̄ papa cum non est electus a duab⁹
partibus cardinalium: et sequaces ei⁹
capi. 48.

Excōicatio p̄tra assumentes statum
seu vitam begbinarum: et bizochorum
non approbatū et platos fouentes talez sta-
tum. cap. 49.

Excōicatio h̄ eos qui absoluti p̄pter
aliquē casum mortis ab eo qui alias n̄
poterat: si cessante impedimento nō
se presert ei qui legitime poterat ab-
soluere. cap. 50.

Excōicatio contra clericos locantes
domos manifestis vsurarijs alienige-
nis sen⁹ exercētibus. c. 51.

Excōicatio p̄tra impediētes seque-
strationem sc̄az p̄ ordinariū sup̄ aliq̄
beneficio ex eo q̄ vna s̄iua diffinitiva ē
lata h̄ p̄cessum apud sedem apostoli-
cam. ca. 52.

Excōicatio contra clericos et religio-
sos qui inducunt aliquē ad iurandū

vel vouendū vel pmittendū: vt sepul-
turam eligant apud ecclesias eorum:
vel electas non mutant pape reserva-
tur. ca. 53.

Excōicatio h̄ religiosos exeūtes clau-
strū ad audiendū leges vel physicas
et h̄bentes dignitatem et h̄ omnes sa-
cerdotes. ca. 54.

Excōicatio p̄tra religiosos p̄fessos si
dimittunt bitū temerarie: vel si acce-
dunt ad studia sine licentia suorum p̄-
latorum. ca. 55.

Excōicatio contra religiosos omnes
qui sine licentia parochialis dant sa-
cramēta eucharistie. c. 56.

Excōicatio p̄tra religiosos qui in pre-
dicationibus vel alibi dicunt aliquid
ad retrahendū homines a solutione
decimarum. cap. 57.

Excōicatio p̄tra religiosos oēs non
suantes iterdē a papa posituz vel
ordinarijs q̄n sciunt matricē ecclesiā
illud seruare. ca. 58.

Contra religiosos qui cū omiserint
conscientiam facere sibi consentib⁹
de decimis soluendis predicant po-
stea. ca. 59.

Excōicatio cōtra monachos et cano-
nicos regulares: qui non habētes ad
ministracionem curias principum in-
trant: vt dānificent monasterium: vel
prelatum ei⁹. c. 60.

Excōicatio h̄ monachos tenentes ar-
ma infra septa monasterij sine licētia
abbatum. ca. 61.

Excōicatio contra mendicantes: qui
sine licentia pape recipiunt noua lo-
ca ad habitandū vel murāt vel alie-
nāt iā recepta. ca. 62.

Excōicatio p̄tra religiosos fouentes

- beghinos vel beghinas in illo statu. cap. 63. c. 36.
- E**xcoicatio ytra fratres minores ad mittentes illos de tertio habitu beati Francisci ad diuina tempore int̄dicti. capi. 64. c. 36.
- E**xcoicatio contra facientes aliquod pactū vel p̄missionē tpaliū p̄ aliqua gratia vel iusticia obtinenda ī curia romana: ⁊ ꝑ dantes ⁊ recipientes ex dicta p̄missione vel pacto: ⁊ pape re seruat absolutio. c. 65. c. 37.
- E**xcommunicatio contra exenterantes ⁊ scindentes corpus defuncti pro ossibus eius transferendis: ⁊ pape re seruat absolutio. c. 66. c. 37.
- E**xcoicatio ꝑ ordinatos sumoniacos: ⁊ ꝑ ordinantes. c. 67. c. 37.
- E**xcommunicatio contra omnes simoniacos: ⁊ pape re seruat absolutio. c. 68. c. 37.
- E**xcoicatio ꝑ non reuelantes simoniam quam nouerunt: ⁊ est papalis. c. 69. c. 38.
- E**xcoicatio contra recipientes aliquod tpale: vel dantes p̄ ingressu mōasteriorum: ⁊ pape re seruat absolutio. cap. 70. c. 38.
- E**xcoicatio contra impugnantes litteras electi pape ante suam coronationem. c. 71. c. 38.
- E**xcoicatio contra glosantes seu exponentes clem. illam. Exiui de paradiso ī scholis suis. c. 72. c. 38.
- E**xcoicatio contra ingredientes monasteria monialium ordinis predicatorum. c. 73. c. 38.
- E**xcoicatio contra ingredientes monasteria monialium ordinis minorum. capi. 74. c. 38.
- E**xcoicatio contra facientes libellos famosos vel cantilenas vel rithmos in detractione ordinis predicatorum ⁊ minorum: ⁊ pape re seruat absolutio. ca. 75. c. 39.
- C**ontra predicantes docentes ⁊ defendentes q̄ pdicatores ⁊ minores non sint in statu p̄fectōis: ⁊ q̄ n̄ liceat eis pdicare ꝛc. c. 39.
- Q**uicumq; presumunt in locis pdicatorum violentiam dānabilem exercere sunt excoicati. c. 39.
- E**xcoicatio contra retinentes apostatas pdicatorum in monasterijs suis nisi eos ꝛc. c. 39.
- E**xcoicatio in fauorem medicantium de transferendis fratribus: ⁊ est papalis. c. 39.
- E**xcoicatioes papales que continent̄ in p̄cessu ui fit annuatim in curia ī cena dñi. ca. 76. c. 39.
- D**e cā mali excoicationis maioris. ca. 77. c. 41.
- D**e causa formali excommunicationis. ca. 78. c. 43.
- D**e cā efficienti siue de eo qui pot̄ vel non pot̄ excoicare. c. 79. c. 44.
- D**e eo q̄ non pot̄ excoicari. c. 45.
- D**e eo q̄ pot̄ excoicari. c. 46.
- D**e cā finali excoicationis: ⁊ de effectū b̄ siue nocumētis ei⁹. c. 80. c. 46.
- D**e absolutōe a maiori excoicatione quomodo fieri debeat ⁊ a quo. capi. 81. c. 49.
- T**itulus secundus de minori excoicatione. ca. 82. c. 51.
- I**n quibus casibus cōicando cum excoicatis incurritur minor excoicatio. cap. 83. c. 52.
- C**onstitutio Martini gnti super non

et iudicis excoicatis etc.	c.54.
De interdco ecclastico.c.84.	c.55.
De interdco in gñali.c.85.	c.56.
De interdco ī spali.c.86.	c.56.
De interdco singulari.c.87.	c.56.
De interdco quod fit ab homine. capi.88.	c.57.
Contra quos possit fieri sñia interdi cti.ca.89.	c.57.
De effectu interdci.f. quō sit suādū r a qb' dñis cessān.c.90.	c.59.
De forma seu mō ponēdi interdictū capi.91.	c.63.
De pñilegijs frz p'dicatoz r minoz: quo ad interdictū.	c.64.
De suspensione.ca.92.	c.64.
De suspēsiōe in quā incurrit p' simo niam.cap.93.	c.65.
De suspēsiōe ī quā incurrit p' noto riam fornicatōne.c.94.	c.66.
De plurib' suspensionib' ppt' diuer sas cas.c.95.	c.66.
De irregularitate.c.96.	c.70.
De irregularitate ppter homicidiū capi.97.	c.72.
De irregularitate bigamie. capi.98.	c.76.
De irregularitate ex illegitimatione capi.99.	c.76.
De irregularitate heresis cuz alijs ir regularitatib' varijs.c.100.	c.78.
De penis in gñe.ca.101.	c.80.

Explicat tabula super ti.de censu
ris ecclesiasticis Brendi patris r do
mini domini fratris Antonini archi
episcopi Florentini: de ordine predi
catorum. **A M E N.**

Santissim' r in Christo pater:
r dñs nr. d. Paulus diuina pui
dentia papa scds: qui pridem sup ple
narijs remissionib' que semel in vita
r in articulo mortis conceduntur for
mam r normam iusticie: ne passim si
ne exceptione quorumcunq; criminū
p'liuiores reddant' eliuiores hoīes
ad peccandū p' regulā in cancellaria
apostolica publicatam statuit r ordi
nauit: q' in quibuscunq; concessioni
bus r facultatibus absoluedi casus
infrascripti tanq; spalius sedis apli
ce reseruati semp' intelligerentur ex
cepti (videlz offēse ecclesiastice liber
tas: violationis interdicti ab eadez se
de ipositi: criminis heresis: aspirati
onis in psonam aut statum romani
pontificis: siue cuiusuis offēse inobe
dientie siue rebellionis eiusdem potē
ticijs vl' sedis apostolice presbyterici di
offēse p'solis in epm seu alium prela
tum: inuasionis dep'dationis: vel oc
cupationis aut deuastationis ter
rarum romane ecclesie mediate vel
immediate subiectarum: ac etiam in
uasionis romipetarum: seu quorum
cunq; alioz romam venientium: pro
hibitionis deuolutionis causaruz ad
dictam curiam: delationis armoruz
r alioz phibitoz ad ptes infideliz
impositōnis nouoz onez realiz vl'
p'sonalium ecclesijs vel ecclesiasticis
p'sonis simonie super ordinibus vel
beneficijs exequendis in eadez curia
contracte: r gñaliter in casibus con
tentis in bulla que consuevit ī die ce
ne domini per predecessores suos ro
manos pontifices publicari. Conside
rans q' plerunq; contingit suam **S.**
huiusmodi facultates r confessōalia

p' d' d' d' d' d'
ime p' p' p' p' p'
hna nulli r
inromtat.

et tam oraculo vine vocis concedere
nunc p̄textu confessionis huiusmodi
vel penitentes vel confessores i supra
scriptis casibus fallantur vel fallant.
Statuit et decreuit sue intentionis fu
isse et eē per quascūq; confessiones et fa
cultates per suam. **S**. tam scripto q̄
v̄bo factas: aut in postez faciēdas ne
mini licere irretitos dictis casib⁹ ab
soluere sine spali sue. **S**. l̄iā: quinin
mo concessiones et indulta p̄dicta q̄
ad casus exceptos h̄i nulli penit⁹ sus
fragari. **L. S. A. M. L.**

Paulus seruus seruorum dei ad
perpetuam rei memoriam. Cū
omnibus iudicijs sit rectitudo iusti
cie et conscientie puritas obseruanda
id multo magis i commissionibus ali
enationum rerum ecclesiasticarum
conuenit obseruari: i quibus de chri
sti patrimonio et dispensatiōe paupe
rum: non de ppzio cuiuscūq; peculio
agitur aut tractat. Quapropt̄ oportet
vt in examinandis huiusmodi ali
enationum causis que a sede aposto
lica in forma si in euidentem vtilitatē
cedant oneratis ecclesiasticorum iudicū
conscientijs delegantur: nihil fa
uor vsurpet: nihil timor extorqueat:
nulla expectatio premij iusticiam cō
sciēticiq; subuertat. Monemus igr̄ et
sub interminatione diuini iudicij om
nibus commissarijs et delegatis h̄i v̄i
stricte precipim⁹: vt diligenter et cau
te attendant cās in litteris apostolicis
p̄ supplicationes expressas: illasq; so
licite examinent atq; discutiant: testes
et p̄batiōes sup̄ narratoꝝ veritate re
cipiant: et solum deū p̄ oculis h̄ntes

omni timore aut fauore deposito ec
clesiaz indemnitatibus cōsulant: nec
in lesionem aut in detrimentum eoz
decretum quodlibet interponant. **S**.
quis aut cōmissarius: aut delegat⁹ cō
scientie sue p̄dignus in grauamen aut
detrimentū ecclesie: p̄ gratiam timo
rem: vel sordes alienationi consense
rit: aut decretum vel auctoritatem i
ter posuerit. Inferior quidem epo se
tentiam excoicationis incurrat. Eps
vero aut superior ab executione officij
p̄ annū nouerit se suspensum ad esti
mationez detrimenti ecclesie illati ni
hilominus p̄demnamus: scitū⁹ q̄ si
suspensione durante dānabiliter se i
gesserit in diuinis: irregularitatē la
queo se inuoluet: a quo nisi p̄ sūmū
pontificem poterit liberari. **S**. v̄o q̄
dolo vel fraude: aut scienter in detri
mentum ecclesiaz alienationem fieri
pcurauerit: aut p̄ sordes vel imp̄ssio
nē alienationis decretum extorserit
silem sūiaz excoicationis incurrat: a
qua nisi p̄ romanum pontificem pos
sit absolui. Ad restitutionē nihilomi
nus rerum alienataꝝ: euz fructibus
quicūq; de p̄missis constiterit: p̄dēna
mus. Volum⁹ autē q̄ delegati et com
missarij predicti de penis cōstitutōnis
nostre specificē moneant: et i quibus
cūq; l̄ris cōmissionū h̄i hoc statutū
nostrum inseratur. Nulli ergo homi
num etc.

Data Rome anno incarnationis do
minice. i. 465. quito Idus maij ponti
ficatus nostri anno p̄mo.

Pius seruus seruorum dei etc. Auctoritate apostolica presenti constitutione perpetuo valitura statuimus et ordinamus: quod omnes et singuli qui absque dispensatione canonica aut legitima licentia sine extra tempora a iure statuta sine etate legitimum vel absque dimissionis litteris: et ultra montani a citramontanis: propter quod si in hoc ultimo casu per cameras apostolicam iuxta ipsius stiluz ordinati fuerint: ad aliquem ex sacris ordinibus se fecerint promoueri a suorum ordinum executione ipso iure suspensi sint. Et si huiusmodi suspensione durante in eisdem ordinibus ministrare presumpserint: eo ipso irregularitatem incurrant: propter quod ultra alias penas in tales generaliter a iure inflictas: beneficiis ecclesiasticis possint a iure priuari. Volumus autem quod presens nostra constitutio in romana curia existens post quidem dies: absentes vero italicos post duos: alios vero et ultra montanos post sex menses ab ipsis in audientia contradictorum: et cancellaria apostolica publicatione affixione ligare incipiat. Nulli ergo etc.

Data Rome anno incarnationis dominice. 1461. 15. calen. decembris: pontificatus nostri anno quarto.

Ex processu annuali in curia.

Des ipsam hanc absolutionem nobis tantum et successoribus nostris: romanis pontificibus reseruamus.

mus: articulo mortis duntaxat excepto: in quo etiam satisfactionem et cautionem canonicam ab eis volumus esse exigendam. Simili etiam sententia excommunicationis inmodantes sacerdotes illos: et seculares quod cuiusvis ordinis regulares qui sic excommunicatos et anathematizatos: etiam in ipso mortis articulo constitutos: aliter quod ut presertim absoluerint: eis: quod predicationem lectionem administrationem sacramentorum: auditio neque confessionum interdiximus per presentes.

Item ex ipso processu.

Item excommunicamus et anathematizamus omnes violatores ecclesiastice libertatis: et illos presertim qui contra sacrorum canonum instituta ecclesiasticis et ecclesiasticis personis sine litem spali romani pontificis collectas vel alia onera: aut quouis grauamina realia vel personalia imponunt vel exigunt: aut imponi vel exigi faciunt vel procurant.

Item excommunicamus et anathematizamus omnes illos qui in terris suis noua pedagia imponunt: vel prohibita exigunt.

Bulla contra simoniacos.

Pius eps seruus seruorum dei. Ad perpetuam rei memoriam. Cum detestabile scelus simoniace prauitatis: tam diuinarum quam sacrorum canonum auctas abhorreat

atq; damnet. **N**os considerantes q̄
plures penaz grauitas q̄ dei timor
arcere solet a voluntate peccandi ac
summ̄s d̄siderijs affectantes: vt hoc
pestiferum vicium: non ex vsu solum
sed ex mentibus hoīum saltez ppter
penaz metum penitus euellatur: p̄de
cessoz nostroz romanozum pontifi
cum vestigijs inherentes: ac etiaz om
nes ⁊ singulos excoicationis suspen
sionis puuationis interdici sententi
as censuras ⁊ penas dudum a roma
nis pontificibus predictis ⁊ pro tali
bus reputatis contra simoniacos q̄
modolibet latas: ⁊ quas illos cuius
cunq; status gradus ordinis cōditio
nis: vel preminētie fuerit: etiaz si car
dinalatus patriarcbali ep̄ali regali re
ginali: vel alia quauis ecclesiastica:
seu mūdāna dignitatib; p̄fulgeant
⁊ eozum quenlibet tam manifestum
q̄ occultum ipso facto incurrere vo
lumus: confirmantes ⁊ innouantes
apostolica auctoritate declaram; q̄
omnes illi qui simoniace ordinati fu
erint a suozum sint ordinum executi
one suspensi: per electiones vero po
stulationes confirmationes prouisi
ones: seu quasuis alias dispositiones
qual simoniaca contigerit labe fieri:
⁊ que viribus omnino careant in ec
clesijs monasterijs dignitatibus p̄so
natibus officijs ecclesiasticis ⁊ quib;
uis beneficijs: aut aliquo eozum cui q̄
ius nullatenus acquiratur nec inde
faciat aliquis fructus suos: sed ad il
lorum omnium que perceptit restitu
tionem sub aīe sue piculo sit astrict;. **S**
tatūtes p̄terea q̄ vnuerſi ⁊ sin
guli etiam p̄missis dignitatibus p̄diti
qui quolibet dādo vel recipiendo si

moniam commiserint: aut q̄ illa fiat
mediatores steterint seu pcurane
rint suam excoīs incurrant: a qua ni
si a romano pontifice pro tēpore exi
stente non possint absolui: p̄ter q̄ in
mortis articulo constitui: ⁊ vt huius
modi labis contagio frequentius re
primatur omnibus ⁊ singulis ecclia
sticis secularibusq; p̄sonis cuiuscunq;
dignitatis status gradus ordinis: vel
conditionis fuerint: in virtute sancte
obediētie districtius iniungimus: vt
eos omnes quos simoniāz huiusmo
di cōmisisse vel procurasse: aut in ea
mediatores esse sciuerint: pontifici p̄
dicto: vel cui idem pontifex duxerit
committendum per se vel alios reue
lare q̄stotius non omittant. **P**ro re
uelatione huiusmodi etiaz si compli
ces fuerint non solum veniam a no
bis: sed etiam gratiam consecuturi:
si eozum iudicio participes tanti cri
minis valeant coerceri. **S**i non se
cerint absolui non valeant: donec p̄
dicta reuelant: ⁊ cōplices huiusmodi
detecti artius punientur. **N**ulli ergo
omnino hominum liceat hanc pagi
nam nostre confirmationis innouati
onis declarationis ⁊ voluntatis infrin
gere: vel ei ausu temerario contraire.
Siquis autem hoc attentare p̄sūp
serit indignationem oīpotentis dei ⁊
beatorum Petri ⁊ Pauli ap̄loz ei;
se nouerit incurſurum.

Datum Rome apud sc̄um Petrum
anno incarnationis d̄nice. 1464. no
no calē. decēbris pontificatus nri an
no p̄mo: publicata die. 30. nouemb̄is
anno predicto.

Bulla de casibus referuatis.

Paulus eps seruus seruorum dei ad futuram rei memoriam. Et si dñici gregi saluti se per intenti singulis cum humilitate poscentibus ea benigne cōcedere studeamus: per que peccatorum mole deposita salus ipsa succedat: et hosti hūani generis seruitute ereptas aīas lucrī faciamus altissimo qui nobis ea sua bonitate cōmisit. Id tamen pp̄fiori studio p̄cauendum esse censem⁹ ne cuiusuis indulgentie remissionis vel facultatis obtentu christi fideles p̄cliuiores ad illicita in posteruz cōmittenda reddant: aut facilitas v̄cie eis peccandi tribuat incentiuuz. Hac itaq; consideratione habita oliz emanauit a nobis constitutio tenoris subsequēntis: videlicet. **S**ancissimus in x̄po pater: et dñs noster dñs Paul⁹ diuina prouidentia papa secundus: qui pridem super plenarijs remissionibus que semel in vita et semel ī mortis articulo conceduntur formam et normam instituit: ne passim sine exceptione quozuncunq; criminum p̄cliuiores redderentur homines ad peccandum per regulam in cancellaria apostolica publicatam statuit et ordinauit: q̄ in quibuscunq; concessionibus et facultatibus absoluendi casus infra scripti: tanq; speciales sedi apostolice referuati semper intelligerentur excepti: videlicet offense ecclesiastice libertatis: violationis interdicti ab eadem sede impositi: criminuz heresis: conspirationis in personaz aut statum romani pontificis: seu cuius

nis offense: inobedientie seu rebellionis eiusdem pontificis vel sedis apostolice: p̄sbytericidij: offense per locis in ep̄m seu alium prelatum: inuasionis depredationis occupatōis aut deuastationis terrarum romane ecclesie mediate vel immediate s̄biectarum: ac etiam inuasionis romipetaz seu quozuncunq; alioz ad romanaz curiam venientium: prohibitionis deuolutionis causarum ad dictam curiam: delationis armorum et alioz p̄hibitoz ad p̄tes infidelium: impositōis nouozum onez realium vel p̄sonalium ecclesijs vel ecclesiasticis p̄sonis: simonie super ordinibus vel beneficijs assequendis in eadez curia vel extra contractez et ḡnraliter in casib⁹ contentis in bulla que consuevit in die cene domini p̄ p̄decessores suos romanos pontifices publicari. **C**ōsideras q̄ plerunq; contingit suam sanctitatem huiusmodi facultates et confessionalia: tam presentibus q̄ absentib⁹ etiam oraculo viuē vocis concedere: ne pretextu concessionis huiusmodi vel penitentes vel confessores in sup̄scriptis casibus fallantur et fallat: statuit et decreuit sue intentionis fuisse et esse per quascunq; concessiones et facultates per suam sanctitatem: tam scripto q̄ verbo factas et in posteruz faciendas nemini licere irretitos dictis casibus absoluere sine speciali sue sanctitatis licentia: quinimmo cōcessiones et indulta predicta quo ad casus exceptos huiusmodi nulli penitus suffragari: vt autem ipsa constitutio que dudum scilicet quinto calend ap̄ilis. anno ab incarnatione dñi nostri iesu christi. i. 466. pontificatus

noſtri anno ſecundo publicata fuit ei⁹
dem Libelli fidelibus plenius inno-
teſcat: nulluſq; illius ignorantiaz pre-
tendere valeat in futurū preſentibus
inſeri fecimus: vt ad maiorem oīum
perueniat nationem. Nulli ḡ omino
hominum liceat hanc paginam no-
ſtorum ſtatuti ordinationis et decre-
ti infringere: vel ei auſu temerario
contraire. Siquis autem hoc atten-
tare pſumpſerit indignationem om-
potentis dei ⁊ beatorū Petri ⁊ Pau-
li apoſtolorum eius ſe nouerit incur-
ſurum.

Datum Rome apud Sanctum Pe-
trū: Anno incarnationis dominice
1469. Quinto Nonas Marcij: pon-
tificatus noſtri anno quinto.

Finis.

Incipit titulus de sponfalibus et matrimonio extractus de tertia pre Summe Venerabilis pris fratris Antonini archiepi Florentini ordinis fratrum predicatorum.

Batus es: et bene tibi erit: vxor tua sicut vitis abundans in lateribus domus tue. Filij tui sicut nonelle oliuarum: ps. 127

Dic sacrosanctū conciliū vniuersalis ecclesie non solum virgines et continentes. i. vidue: sed etiam coniugati p rectam fidem et bonaz opationem deo placentes ad eternam merentur beatitudinē puenire: extra de sū. tri. et si. catho. ca. 1. Fuerunt quidam dicti Traiani et Martiani: qui dixerunt homines in statu coniugali non posse saluari: sed hab ab ecclesia pro hereticis reprobati et condemnati sunt. Cum enim deus fuerit auctor et institutor coniugij: vt patet Gen. 2. dice re coniugium esse peccatum est asserere deum auctorem peccati: sed hoc est magna blasphemia dei. Omnes pene sanctissimi viri veteris testamēti fuerunt coniugati: non soluz Adā primus pater noster sed et Enoch: q translatus est in paradysum terrestrē. Noe qui preseruatus est in diluuiō: illi tres patriarche gloriosi: Abrahā et Isaac et Jacob: prudentissimus et sanctissimus Ioseph: Moyses ille legis dator qui deum per essentia videre meruit in hac vita: cantor spiritus sancti Dauid propheta: Ezechi-

as qui solem redire fecit in celo. i. i. nei. optimus ille: Iosias: deniq; et ipsa domini mater Maria desponsata fuit Ioseph: sed non per homines: sed ope sps sancti grauidata. Math. 1. Ad enim in ea natum est de spiritu sancto est: semper virgo permanens: vt sicut prima ruine causa fuit humani gēis mulier Eua coniugata: et tūc virgo: sic et mulier esset causa nostre redemptionis et vite Maria desponsata semper et virgo. Sic et filius eius dñs noster interesse voluit nuptijs factis in cana galilee: vt habetur Jo. 2. easq; miraculo primo conuersionis aque in vinum consecrauit: ex hoc ap probans. Ipse tamen qd pfectissimū est in genere castitatis elegit non coniugium: sed virgo semper pmanens. Et Iohannem euangelistam cuius dicitur ille nuptie fuisse ad hoc prouexit. vt nondum consummato matrimonio virginitatem in eis seruaret. Ita enim decet coniugium bonum et licitum declarare: qd semp virginitas et viduitas vt melius pferatur. vñ Augusti. Nuptiaz bonum semp quidem bonū est: qd bonum semp in populo dei fuit: et aliquñ fuit legis obsequium nunc est infirmitatis remedium. In quibusdam vō humanitatis solatium filioz quippe p creatōi opam dare: non canino more p vsum pmiscuum seminarum: sed honesto ordine cōiugali: nunc est in homine pbandus affectus: etiam ipsū tamen laudabilius transcendit et vincit celestia cogitans animus christianus. Et qñ sicut ait dominus: non omnes capiunt verbū hoc: qui potest capere capiat. Que se non continet nubat: que non cepit

deliberet q̄ egressa ē p̄seueret: nulla
aduersario def̄ occasio: nulla christo
subtrahat̄ oblatio: hec ille. 27. q. i. in
ptiaz. Non solum autem hunc. s. sta
tum iugalem esse bonum de se r̄ p̄
uenire ad beatitudinē: sed et r̄ qualif
sit tenendus talis status vt̄ ducat ad
vitam ostendit psal. in predictis ver
bis: beatus es &c. **Ubi tria notabim⁹**

Primo p̄miū vltimatū ad qd̄ q̄libet
anxiatur ibi: Beatus es r̄ bene tibi
erit &c. iugum immaculatū cui illd̄
releuat̄ ibi: Uxor tua sicut vitis abū
dans &c. effectum deriuatū: in quez
istud ordinatur ibi: Sicut tui sicut no
uelle oliuarum &c.

Quantum ad p̄mum certum ē qd̄
vltimum p̄mum hominis est beatitu
do r̄ omnis cura mortalitū &c. ad vni
beatitudinis finem nititur peruenire
inquit Boecius in libro de philoso
phica consolatione: r̄ certe bene erit
ibi.

Quanta enim ibi felicitas vbi nul
lum bonum deerit: nullum malū ad
erit: erit deus omnia. s. ad bona in
omnibus ait Augst. in vlt. c. de ciui.
dei. Beatus ergo nunc es spe: r̄ bene
tibi erit ibi in referuando ea q̄ sequū
tur opera virtuosa. Circa istud autē
beatitudinis p̄mum considerat̄ tri
pliciter matrimonium sp̄uale figura
tū per carnale. **P**rimā est coniugium
anagogicum ad qd̄ terminatur. **S**e
cundū est coniugium allegoricū per
quod ipsi procuratur. **T**ertius est cō
iugium tropologicū per qd̄ primuz
adipiscitur.

Coniugiū naturale consistit in cō
iunctione duaz p̄sonaz aio principa
liter in amore coniugali indiuisibili

r̄ istud est coniugium anagogicū. s. ce
leste modo sp̄ualissimo r̄ purissimo.
Ibi enī i sup̄erna patria anima cōiū
gitur deo cum intellectu clare ipsū
cognoscendo: r̄ affectu ardentissimo
eū diligendo inseparabl̄. vñ sequit̄ sū
ma fructio r̄ maximū gaudium: qd̄ vñ
cit omnem mundi delectationē. **D**e
multis sanctis legimus qd̄ rapti: non
quidem ad clarā dei visionem sed
ad aliquam altiozē cognitionē di
uinorū ita absoriti sunt in gaudium et
consolationem q̄ non sentiebant ali
qd̄ penale qd̄ corpori infligebatur: nec
curabant de cibo r̄ potu r̄ h̄i. s. om
nia mundi fastidiebant vt̄ lutum: ml̄
to magis in cor hominis non ascendit
immensum illud gaudium r̄ p̄miū
qd̄ anima recipit: r̄ postea corpus ex
coniunctōe perfecta intellectus r̄ af
fectus cum deo in patria. **D**e quo cō
iugio gaudent angeli omnes: r̄ sancti
amici sponsē. Unde dicitur Apoc.
19. **G**audemus r̄ exultemus r̄ de
mus gloriā ei: quoniam venerunt
nuptie agni scilicet christi cum quali
ber anima beata. In veteri testamen
to nondum venerat: r̄ ideo nulla ani
ma deo fruebatur: sed Christo mor
tuo r̄ ascendente apericte ianuā apo
calyp. 19. Beati qui ad cenam nupti
arum agni vocati sunt: que figurate
sunt per nuptias Assueri regis: cum
sibi despōsaut̄ Hester pulcherrimaz
que interpretatur humilis. Non enī
nisi per humilitatem ad eum puenit̄
Hester 2. **D**espōnsatio qdem huius
coniugij sup̄nalis fit hic in p̄senti se
culo in baptismo vel p̄nia p̄ charitatē
vñ apl's. 2. corinthi. i. i. **D**espōndi enī
vos vni viro. Et hoc vtiq̄ frāgi pōt

sicut sponsalium carnale. nā p peccatū mortale fragilis: sed per penitentiam reintegrat. Unde. Hier. 3. dicitur: Si dimiserit vir uxorem suam &c. s; con summat i gloria. nec ibi frangi pot. **S**ecundū coniugii s; allegoricū per quod pervenit ad predium celeste: est inter christum & ecclesiam celebratum: quando videlz dei fili; no / stram assumpsit humanitatem: cum verbum caro factum est & habitavit in nobis. Jo. p̄mo. **I**stud matrimonium fuit initium in patriarchis & prophetis: vnde & Osee promisit dicens: Desponsabo te mihi in fide. Ratificatum in incarnatione: in quo mediator fuit archangelus Gabriel: et quasi notarius exigens consensū virginis pro natura humana: quod ut fecit dicens: Siat mihi fm verbum tuū subito dei verbum vnitum est nostre humanitati insolubiliter: ita ut nun / q; alter alterum dimiserit: neq; verbum humanitatem: neq; humanitas dei verbum: nec etiam in morte. **D**o & figuratum fuit in matrimonio Rebecce: que per procuratorem Dabzæ Eliazer desponsata est Isaac: qui christum significat postq; expressit consensum suum. Gen. 24. **H**æc alteram vnq; cognovit: sed eam valde dilexit. Confirmatum fuit in cruce: vnde ibi clamavit: Consummatū est: quia ibi ostensa est plenissime dilectio eius: et sacramenta que ex ea habent virtutem perfecte vnita est ecclesia: vnde & filij nascuntur ecclesie. vnde Apo. **H**oc autem dico scilicet coniugium naturale magnum in christo & ecclesia sacramentum. Ad cuius coniugij nuptias omnes vocantur: & parabolice

habetur Matth. 22. de Rege qui fecit nuptias filio suo & vocavit multos.

Tertium coniugium est tropologicum seu mortale: & hoc siue dicat esse iter appetitum rationalem: seu spūs vt virū & sensualitatem & uxores que frequentē contrariant adinuicē: quia vt dicitur ad Gal. 5. Caro concupiscit aduersus spūm: sicut mulier contrariat viro: o; tū sensualitas subijci viro & spūi s; il lud Gen. 3. Sub viri potate eris: & ipe dñabitur tui. **D**e hoc magister in 2. s; iuarum. Vel etiam matrimonium mortale dicitur inter intellectū & sapientiam: sumēdo sapientiam p vna noticia cum recitudine vite: prout sumunt Stoici: & et sacra scriptura i libris sapientialibus frequenter. vñ sap. 7. dicit sapiens: Hanc amavi & exquisivi sapientiam a iuuentute mea & quesivi eam mihi sponsam assumere: & amator factus suz forme illius. Ex hac generant filij bonorū operū q; plures. Et figurat p desponsationē Rachel factā Jacob: que erat virgo pulcherrima & aspectu venusto: & hoc ad fontem aquarū: ga maxime ad lectionē sacrarū scripturarū. Gen. 29. **P**otest etiam adaptari ad religionē: quanlz vt dicat vxor & ingressus ei; maritus aut etiā ad quālibet ecclesiā: cui spūs dī prelatas que alteri viro. i. prelato adherere non pōt nisi eo mōto p aliquē modū: nec ipse alteri ecclie adhēre nō pōt sine debita licentia. Et vt dicitur ex de transac. c. decetero. nō humana potestate: s; diuina spūale coniugium dissoluit: ibi vide. **O**mnia hæc coniugia designat coniugium nāle s; vltimū. s. inter animum & virtutem qlibet debet in se reperire: & sic beat

earz bene tibi erit.

Quantum ad secundum. s. de con-
iugio naturali seu carnali quale esse
debet innuit Psal. cuz dicit: vxor tua
zē. Dicit Apo. ad hebre. iz. Honora-
biles nuptie in omnibus z totus im-
maculatus: fornicatores autez z adul-
teros iudicabit deus: quasi dicat: Tūc
status coniugalis est in honore coraz
deo: z hominibus: quando totus i-
maculatus est. i. quando fidem alter
alteri seruat vitando adulteria: z ali-
as corruptelas quas deus iudicat ad
mortem eternaz: vnde dicit vxor tua:
vt fit tibi tibi: z tu ei z conuerso. **S**z
vtrum sapienti conueniat sumē vxor-
rem etiam a pbis disputatum est: et
quis melius sit extra coniugium cē
si caste viuatur: tamen si nupsit vir
go non peccat ait apo. i. corin. 7.
vir vel mulier: z melius est nubere q̄
vna it idē Apo. Et est oparatō abu-
sua: quia nubere non est malum: sed
vri sequendo illicitas corruptelas ma-
luz z damnabile est. sit ergo tibi vxor
sed vxor tua sicut vitis zē. vbi tria no-
tantur circa matrimoniū carnale ad
hoc vt beatus sis: z bene tibi erit.

Primum vt ab impedimentis matri-
monij vtraq; p̄sōa sit libera ibi: vxor.

Secundum vt anima viri sit timida
dei ibi: Ana.

Tertium vt mulieris vita sit bonoz
secunda ibi: sicut vitis zē.

Quantum ad primuz vt aliqua sit
tibi vxor: vel aliquis sit tibi vir: opor-
tet q̄ sit libera ab impedimentis que
dirimunt matrimonium: z tunc erit
vxor tu: Nam si aliquod de ipsis ha-
beret non esset vxor tua: sed concubi-
bina: z ista impedimenta sunt. az. que

In his versibus continentur: videlicet
Erroz/conditio/votum/cognatio/crimen/
cultus/disparitas/ordo/ligamē/
honestas/Si sis affinis: si forte coire
nequibit/Dec socianda vetant conu-
bia: facta retractant/Dec diffusē tra-
ctantur a theologis z canonistis fm
doctrinam magistri sententiarum in
4. z Gratiani in decretis. Sed omis-
sis his impedimentis: quia de his. J.
plene habetur: loco huius videatur
sequens questio.

Utrum sapienti ducenda sit vxor
Hieronymus z. li. contra Iovinianum
dicit hanc questionem motam
in libro quem fecit Theophrastus au-
reolus de nuptijs: qui fuit discipulus
aristotelis designatus ab eo in mor-
tem precipuus super omnes alios di-
scipulos suos: ad quem vt prudentio-
rem z sapientiozem defuncto aristo-
tele conuolauit academia. Sic igitur
in dicta questione cum diffinuisz: si
pulchra esset mulier: si bene morige-
rata: si honestis parentib; nata: si ipe
sanus z diues: sic sapientem aliquan-
do matrimonium iure debere statim
intulit. Nec raro vniuersa in nuptijs
concordant. Non est igitur vxor du-
cenda sapienti. **P**rimum igitur im-
pedari studia pbic: nec posse quenq;
liberis z vxori pariter inferuire. **N**e-
cessaria sunt: preciose vestes auruz gē-
me sumptus ancille varia suppellex
lectice z exedra deaurata: deinde per
totas noctes garule questices: illa or-
natioz procedit in publicum: hec ho-
norat ab omnibus: ego in conuentus
seminarum misella despicioz. Quid
aspiciebas vicinam. Quid cū ancilla

loquebaris. De foro veniens quid attulisti. Non amicum habere possimus non sodalem: alterius amorem sui odium suspicatur. Si doctissimus preceptor in qualibet vrbium fertur nec vxorem relinquere: nec cum sarcina ire possimus: pauperē alere difficile est: diuitem ferre tormentum.

Adde q nulla est vxoris electio: sed qualiscunq; venerit habenda: si iracunda: si fatua: si deformis: si superba: si festida: quodcūq; est post nuptias discimus. Equus alinus bos canis et vilissima mancipia probantur prius: et sic emuntur: sola vxor non ostenditur: ne ante displiceat q̄ ducatur. **S**i domum totam ei cōmiseris seruient dum est ei: si quid tuo arbitrio reuaueris: fidem sibi non adhiberi putabit: et in odium vertetur et iurgia: nisi cito consuleris anus venena parabit. **F**urifices et insitiores geminarum sericarūq; vestium si intromiseris periculū pudicitie est: si prohibueris suspicionis iniuria. **V**eruz quid prodest diligens custodia: cum vxor impudica seruari non possit: pudica non debeat. Infida enim custos castitatis est necessitas. **E**t illa pudica vere est dicenda: cui licuit peccare: sed noluit. Pulchra cito adamatur: feda facile cupiscit: difficile est custodire qd̄ plures amant: molestū est possidē qd̄ nemo dignat̄ habere: minorū trī miseria deformis habetur: q̄ sōmōsa seruetur. **N**ihil enim tutum est i quo totius populi vota suspirant. **E**t si ppter dispensationē domus et lignozis solatia et fugam solitudinis ducantur vxores: multo melius seruus fidelis dispensat: auctoritati dñi obediens: et

eius dispensationi obtemperās: q̄ vxor que in eo se estimat dñam si cōtra viri faciat voluntatem. **I**q̄ ei placet: nō qd̄ iubetur. **A**ssidere autē egrotantū magis possunt amici et vernacule bñficijs obligati: q̄ illa que nobis impunitat lachrymas suas: et hereditatis ipē vendat illum: inde et solitudinem iactans languentis animū desperationē conturbet. **E**t si ipsa languerit egrotanduz est: et nunq; ex eius lectulo recedendum: aut si bona fuerit vxor et suavis: q̄ tuz rara est: cū perturrite oz gemi: et cū periclitāte torqueri. sapiēs aut nūq; solus esse potest: habet secū omnes qui sunt: quicūq; fuerūt boni: et animū libez quocūq; vult trāfert. **Q**uodq; corpore nō pot. cogitatione p̄plectit. **E**t si hominū copia defuicit loq̄tur cū deo: nunq; minus erit sol⁹ q̄ cum solus fuerit. **P**orro liberoruz cā vxorem ducere: vt vel nomen nostrum non intereat: vel vt habeamus presidia senectutis: et vt cētis vtamur heredibus stolidissimuz est. **Q**uid ei ad nos recedētes et mundo p̄tinet: si nomine nostro alius non vocet: cum et filijs statim vocabulum patris non referat: et innumerabiles sunt q̄ eodem nomine nuncupent. **E**t que auxilia sunt senectutis: nutrire domū illum q̄ aut prior te forte moriatur: aut puerissimis moribus sit instruct⁹: aut certe cum ad maturam etatem puenerit tarde ei mori videaris. **E**t concludit Hieronymus. **H**ec et h̄i Theofrast⁹ differens quem ch̄stianorum nō sus fundat quoruz conersatio est in celis. **E**dō autē dictum est. **S** q̄ non ducat vxor a sapiente p̄t̄ p̄dictas causas intelligendum est si caste viuat. **M**az

alias vt dicit Apo. i. corinth. 7. Melius est nubere q̄ vri. i. cadere i dāna biles corruptelas.

¶ Quantū ad secūdūz. s. qualis debz esse maritus hoc potest elici ex hoc q̄ dicitur: vxor tua. i. tui. ⁊ refertur h̄ ad illud qd̄ dixerat in p̄n. illius psal. scz Beati omnes qui timent dñm : qui ambulant in vijs eius. Labores manuum tuarum quia manducabis zc. sequit̄ vxor tua. i. vxor tui : qui es de numero eorum qui timent dñm zc. i quibus verbis notantur tria que debent esse in bono marito.

¶ Primo vt i interioribus sit timorosus ibi. Ceati oēs q̄ timēt dñm.

¶ Secūdo vt in operibus sit virtuosus ibi: qui ambulant in vijs eius.

¶ Tertio vt in laboribus sit studiosus ibi: Labores manuum tuarum quia manducabis.

¶ Quantum ad primum certum est q̄ scriptura sacra beatus asserit qui deum timet: prouerb. 28. Beatus vir qui semper est pauidus. Nam vt dicitur. ecc. i. Timor dñi expellit peccatum. Per hoc enim q̄ quis timet iudicia dei ⁊ penas in presenti vel i futuro peccatis reseruatās penitentiaz agit d̄ peccato: ne incidat in eas: psal. A iudicijs enim tuis timui. Ex hoc etiam q̄ quis timet non perdere gratiam ⁊ amicitiam dei que non perditur nisi p̄ peccatum abstinēt se ab illo ne cōmittat: prouerb. 15. Per timorem domini omnes declinant a malo: ⁊ dum considerat quis q̄ deus inspicit opera eius semper timet ne inueniatur in eis piger ⁊ negligens eccl. 7. Qui deum timet nihil negligit Debet ergo vir habere istum timo-

rem domini: ⁊ cum eo nuptias ⁊ coniugium exercere. Unde ⁊ d̄ sancto Iuene Thobia ⁊ vxore sua Sarra scribit. Thobie. 9. Ad nuptiaz coniugium cum timore dñi exercebant. Et ad hoc instruit eum angelus Raphael dicens: Accipe virginē. s. sarrā cum timore dñi amore filioꝝ magis q̄ libidine ductus: Tho. 6. declarās sibi q̄ ideo. ⁊ alios maritos quos illa virgo sarra habuerat suffocati sunt a diabolo: cum accesserunt ad eam : quia non cuz timore dñi sed vt libidini solum vacarent: sicut equus ⁊ mulus quibus non est intellectus: intēdebant exercere coniugium. Et in his bz ptātē demō semp̄ quo ad occidēdūz animam. Aliqñ etiam quo ad corpus nocendi p̄ maleficia: ⁊ actus iordinatos. Omnis adulter est in vxorem suam amator ardentior inquit Sextus phs. 2. q. 4. c. origo.

¶ Secūdo debet esse in operib⁹ virtuosus: ⁊ per hoc ambulat in vijs dñi Vie. n. q̄b̄itur ad dñm sūt opera virtutū. s. castitatis charitatis eq̄tatis : ⁊ h̄i. Ambulet ergo maritus per vias castitatis coniugalis seruando illud Tho. 4. Attende tibi ab omni fornicatione: ⁊ preter vxorem tuā nunq̄ patiaris crimen scire. Anteq̄ sumas vxores ab omni actu carnali necesse est te abstinere: alias fornicationem i cures: que est soluti cum soluta: ⁊ inde mortale peccatum ⁊ damnatioz eternam non euades: neq̄ fornicatores regnum dei consequentur. i. corint. 6. Ad multi fatui non credunt : sz hereticus ec̄t qui hoc pertinaciter affirmaret. s. fornicationem nō esse mortale peccm. Postq̄ aut̄ accepisti vxores

ambula per viam castitatis coniugal
 is seruando illi fidem mente ⁊ corpo
 re: non accedēdo ad alias: quia adul
 terium est ⁊ crimen graue: ⁊ contra
 diuinum sacramentum. Mirabile est
 q̄ viri omnino volunt vxores eē ca
 stas: nec ad alium aspicerē virū: ⁊ q̄
 inhoneste essent ad maximam sibi in
 iuriam ascribunt: ⁊ merito: quia idu
 cit sibi talis maximam vere cūdiā ⁊
 obprobrium. Nam mulier adultera
 est obprobrium totius parentele: dete
 stabilis ⁊ abhominabilis coram deo
 ⁊ toto mundo: digna igne temporalī
 ⁊ eterno. Sed ipsi videtur sibi lice
 re omnem inhonestatem exercere: nō
 lam fidem seruātes vxoribus. Et cer
 te cum viri cōiter excellant in vigore
 rationis mulieres non minus peccāt
 sed grauius viri adulteri. s. q̄ mulie
 res adultere: ⁊ ita digni sūt igne eter
 no: ⁊ per excōicationem puniendi ab
 ecclesia: cum ad iudicium adducunt
 viri adulteri sicut ⁊ adultere: ⁊ mul
 to magis sodomite ⁊ incestuosi non
 contenti vxoribus suis cremādi igne
 temporalī: ⁊ ab omnibus detestandi:
 Ambrosius: Nemo sibi blandiatur d̄
 legibus hominum: quia quod non l̄
 mulieri non licet viro. 3. q. 4. nemo.
 Licet enim leges seculi non puniant
 ita maritus cum solut. se miscētes
 sicut adulteras mulieres: tamen lex
 dei ⁊ ecclesie equaliter ⁊ eternaliter
 punit. Ambulet ⁊ vir per viam cha
 ritatis vt diligat vxorem non solū s̄
 carnem: s̄ magis s̄m sp̄m prout ad
 monet Apo. dicēs: Viri diligite vxo
 res vestras sicut christus dilexit eccle
 siam sponsam suam. dilexit itaq; non
 vt esset pulchra corpore: sed virtute ⁊

mente: admonens ⁊ corrigens eaz fre
 quenter. Cū ergo perpēdit vir vxorē
 esse vanam: se pupurilla ⁊ cerusa lini
 entem: debet eam reprehendere. Si
 audit eam nimis loquentem: ⁊ verba
 irrōnabilia loquentes: vt faciunt: ⁊ p
 cipue cū se irate reprehendat: vt egit
 sanctus Job vxorem suam dicens ei
 Quasi vna de stultis mulieribus lo
 cuta es: Job p̄mo. ⁊ sic de alijs vicijs
 Ambulet etiam vir in vjs dñi. sequi
 tatis ⁊ iusticie: vt. s. habeat eam: nō vt
 ancillam: q̄ de pedibus eius non est
 formata: nec vt dñam suam: quia nec
 de capite: s̄ vt sociam ⁊ sororem: naz
 d̄ ei. medio. i. de costa pectoris. Ade
 est formata Eua. Gen. 2. Provideat
 ergo decēter s̄ statū suū in necessarijs
 victus ⁊ vestitus ⁊ familie. Est enim
 caro d̄ carne sua: vt ait Adā. Nemo
 autem carnem suam odio habuit: s̄
 nutrit ⁊ fouet eam ait Apo. Nō eaz
 sine culpa verbis exasperet: aut de
 spiciat: aut verbis maledicis ⁊ contu
 mēliosis afficiat: vel inhonestis. Et licz ī
 gubernando domum vir sit superior
 tamen in debito coniugali s̄ equals
 i. corint. 7. vir vxori debitum reddat
 ⁊ vxor viro: salua tamē semper omni
 honestate: ⁊ exclusis bestialitatib⁹ ho
 minum.

Tertio vir debet esse studiosus in
 labore. Homo. n. nascitur ad laborem
 Job. 5. Et primo marito fuit dictum
 In sudore vult⁹ tui ve. pa. tuo. Gen.
 3. ⁊ hoc ē quod subdit psal. Labores
 ma. tu. q̄ man. i. ex labore tuo. pcura
 bis tibi ad manducandum ⁊ familie
 tue. Debet ergo vir aliq̄d exercitium
 corporale facere licitum vnde lucres
 p̄ vita sua: nō tamen sumat exercitium

Vnde vsuras exerceat vel fraudes vel mendacia: qz potius erit furtuz qz lu cru. ait Apo. Qui furabat ia ampli non furet: magis autem laboret manibus suis: vt habeat vnde tribuat ne cessitate patiati. Cu ergo audieit mulier que maritu querit virum tale se cure illum accipiat: qz gete viuet: z bene sibi erit.

¶ Quatu ad tertiu secude partis pncipalis. s. qualis debet esse vxor notat cu dicit. vxor tua sicut vi. ha. i. la. do. tue. s. erit vxor. Vnde sciendum est q vxor vt dicit in catholicon dicit qsi vxior: quia antiquitus puelle nubentes inugebatur suauz z odorifera vntioe. Vnto designat lenitate. Ddor bona fama: que debet esse in vxore. Debet enim esse mitis z lenis consolans viz in afflictionibus suis: z bone fame. z ad hoc vt sit bona vxor z bene tibi sit ex eq: oportet q habeat tres aditiones.

¶ Primo vt habeat in morib⁹ humilitate z sic erit vitis.

¶ Secudo vt habeat i actib⁹ bonis fecunditate: z sic erit abundans.

¶ Tertio vt habeat i egressib⁹ raritate z sic erit i laterib⁹ dom⁹ tue.

¶ Assimilatur bona vxor viti. dicit ei sicut vitis p humilitate: qz sicut vitis ex se tedit ad terraz: nec al⁹ endit sicut alie arbores: nisi trahat violent in pergulis: vel in arbozibus: sed ex se curuat ad terrā plusqz alie arbores: ita vxor dz esse humilis: intelligens se terram esse. Sit humilis in aspectu: vt nō erigat ceruicem: vel oculos sup hoies: humilis in vestitu: vt non portet vestes cum longa cauda: z varios ornat⁹. vnde apostolus. i. ad Timo .

¶ Dinantes se non in totis crinibus nec in veste preciola auri z argenti z margaritis: sed in sobrietate: cooperi endo non solum collum z pectus: sed z caput. In affectu: vt. s. loquatur parum non contēendo: z verbis super bis marito respondendo: quando est iratus: sed se ei humiliando. Vastu regina propter suam superbiaz quia nō voluit obedire Assuero regi marito suo quando miti pro ea: repulsa ē a coniugio eius z regno: vt habet Hester. z. Debet ergo vxor viro obedire in omnibus licitis z honestis: z eū reuereri: sicut Sarra reuecebat viruz suuz Habraam vocans dominum: vt dicit Pe. in ca. suā. i. pe. Debet z esse fertilis in fructib⁹: vt sit vitis abundans: vt dicere valeat illud eccl. z4. Ego quali vitis fructificanti: z facere quidem fructum filiozum: z abundare in eis: hoc est in voluntate dei. Vnde de filios si habet laudet deum si non habet oret deum: z si vult etiam adijciat votuz: vt fecit Anna vxor Helcbane: z obtinuit filium Samuelem pmo. R. pmo. Si nō exaudiat non conurisset: ex quo deo non placet nec vir eam propter hoc exosam habeat. Multis filij sunt cā danationis. Sed semper fructificet: z abundans sit in fructibus bonoz operum: vt filis sit illi sanctissime z nobili sponse de qua ait Salomon. puer. z i. mulierem fortem quis inueniet zc. manum suam misit ad fortiaz: z digni eius apprehederunt sulum: manum suam aperuit inopi z palmas suas extēdit ad pauperes. Mittat g manum operis ad fortia. i. ad ea que sunt difficilia z magne importantie cum expedit: sicut

fecit regina hester: que pro liberatione
populi sui a morte: post orationes et ie
iunia et mortificationem et humiliati
onem accessit non vocata ad regem. **A**
sueque maritum suum exponens se in
hoc periculo mortis: quia sic erat sta
tutum quod quicumque ad ipsum regem
accederet non vocatus occideret: ni
si rex subito eam scepro suo terigisset
in signum clementie: et per hoc reuo
cavit sententiam illam iniuste datam
a rege contra populum: ut patet in li
bro Hester. Sicut etiam prudentissi
me facit **R**ebecca: que operata est: ut
Jacob filius eius obiter benedicti
onem paternam et ius primogeniture
quam cognouit a deo sibi collata: ac
etiam viro suo **I**saac persuasit ut ipse
Jacob filium eorum mitteret in Mesopotamiam
ad tempus ut cederet locum
ire fratris sui: **Gen.** 27. operata est pru
denter: et **R**abigail potius munera ma
gna ad **D**avid et socios ad mitigandum
iram suam contra **A**bal virum suum
quem disposuerat occidere pro
pter verba iniuriosa dicta nuncijs su
is: primo. **R.** 28. Operata est vtiliter
et **R**achel vxor **J**acob recedens a pre
sente suo **L**aban iniusto sine noticia eius: et
furans ei idola sua ne idolatraret vl
terius: et abscondens sub stramentis
super quibus sedebat: ne ea reperiret
pater suus tabernaculum eius ubi ma
nebat perquirens: ne vir suus de fur
to argueretur: **Gen.** 31. In similibus
ergo mittat manum operis ad fortia
sustinens potius infamiam et mortem
quam fidem frangat adulterium comit
tens: ut fecit **S**usanna erga illos ini
quos senes: **Daniel.** 13. Et si vir infir
meur etiam grauissime et toto tempo

ro vite sue: et de prosperitate veniat ad
miseriam fortiter operet eum iuuando
ei deuote seruando eum eo incommoda
sustinendo: sicut fecit **A**nna vxor **T**ho
bie senioris: eum cecum factum et pauperem
non derelinquens: sed de suo labore
terendo sustentans: ut patet **T**ho. 3.
Sed et digitum eius apprehendat suscipit
i. non diligeret etiam humilia et vi
lia facere quecumque oportet: et quicumque
ut nere suere coquere domum mundicie
et h. **E**t hoc de **D**etaviano et **L**aro
lo magno legitur quod fecerunt filias su
as docere lanificum: et colere se exerce
re ne essent ociose. Et filios cum habet
et potest et si diues sit ablactare dicit **B**re
go. reprehendit mulieres: que cum potest
sunt non lactent filios suos proprios
sed dant alijs ad nutriendum: dicit. 5. ad
eius. **Q**ue nutrices cum frequenter
sunt ebriose discolae et luxuriose qui nu
truntur ab eis lacte imbibunt mores
earum. Debet demum extendere manum
ad pauperes. facit. n. elemosinam solent
viri dimittere hoc vxoribus suis: quod
facere debent secundum facultatem eius: nota
biliter tamen dare non debent sine confes
sione virorum suorum.

Tertio debet esse rara in discurrendo
extra domum. Unde dicit: i. la. do.
tu. s. sit vxor. Non debet esse in plate
is ad tripudiandum: in ostio domus
ad confabulandum vel murmurandum
in fenestra ad procaudum: sed in la. do.
tu. intra domum: nunc in vno latere
sen loco: nunc in alio. In camera ad
orandum: aliquando in sala ad ordinandum
aliquando in coquina ad prouidendum et
h. **D**icit beatus **A**mbrosius de bea
ta virgine desponsata **J**oseph prodi
re extra domum nescias: nisi cum ad

8
11
ecclesiam conueniret: et cum lex mā-
dabat: sed et tunc non sola: sed eius cō-
iuge suo sociata ibat ad templū in fe-
sto: et cū filio: vt habet Luc. 7. Mul-
tum enim debet attendere ad conser-
uationem bone fame: et ideo cōuersa-
tionem personarum suspectarum vi-
tet: et accessus ad loca indebita: vel nō
debito tempore. Dicit Sapiens q̄ do-
mus et diuitie a parentibus. s. dantur
filijs: vxor autem a domino prepa-
rat: quasi dicat gratia sp̄s dei ē:
vt quis bonam vxorem habeat. Et iō
cum fieri debet coniugium vtraq; ps
debet orationes facere: et ab alijs per-
sonis bonis procurare: vt dñs det si-
bi bonam societatem. Nam si malaz
inuenerit purgatorium sustinebit: et
tamen patienter ferre oportebit: quia
dissolui vel separari non potest. Si
bonam societatem habebis beat⁹ es:
et bene tibi erit. vnde dicitur: Mulie-
res bone beatus vir. Sapiens ei mu-
lier vt dicitur prouer. 14. edificat do-
mum suam. i. multiplicat omnia bo-
na: sicut vitis abun. in la. d. t. que latēa
i. loca implet bonis. Insipiens autē
extractā manib⁹ destruet. i. operibus
suis exterminabit familiam et sbaz: si-
cut fecit illa Jezabel vxor Achab Re-
gis Israel: et demum ipsa extermina-
ta est. 4. R. 9.

Quantū ad tertiuū principale. s. effe-
ctus ad quem ordinatū est, matrimo-
niū istud principalior est: pcuratio fi-
lioz: qui ad dei cultū nutriantur: et h̄
est qd̄ subdit: filij tui. s. no. oli. s. erunt
pulchri moribus: semp virides virtu-
tibus: victoriosi i tribulatōib⁹ et tenta-
tiōibus: oleū producentes in miserati-
onibus. Olina enī pulchra et semper

viridis significat victoriam: et pducit
in fructu oleum. Eadē habet e filios
et filias bonos nō ē in p̄tate parentuz
sz dei miserētis et filij se ad hoc dispo-
nētis. Unde inuenimus in scriptur
optimos patres pessimos habuisse fi-
lios. Q̄ bonus et pius fuit Ezechias
rex Iuda: et tū habuit filiū sceleratis-
simum manassen. Malus fuit amon:
sed optimus fuit filius eius Josias
Sācti fuerūt Jacob Rachel et Lya
et tamen filij aliqui fuerūt boni: vt Jo-
seph. aliqui mali: vt alij sui fratres q̄
si omnes coniurantes. s. mortem et ve-
ditionem fratris: et sic de alijs. Verū
tū est et cōiter sic accidit: q̄ bōa arbor
bonos fructus facit et e contra: quia
boni parctes sunt solliciti cum ad hoc
teneāt iure diuino et humano istrue
filios in bonis. s. moribus: et semel im-
buta recens seruabit odorem testa-
diu. Siquis suoz et maxime domesti-
coz curaz non habet: fides negauit. i.
fidelitate naturalem: et est infideli de-
terior. Sicut enī nutrimentū corporis
debet ei puidere: ita et anime p bonaz
doctrinā. Uñ et Chrysostom⁹ dat istā
regulā: q̄ qñ qs vult sumere coniugē
bonam attendat ad parentes: eius q̄
si bonos nouit verisimile est q̄ bene
instruxerunt filiam suam vel filiz et
inde talis bona vel bonus sit. Et econ-
uerso si parentes mali sūt et ihonesti
et filij et filie superbi et discoli: et h̄i vt
parentes sui. Et quia filie quasi cōti-
nue conuersant cū matribus: parz cū
patribus: ideo ex matz moribus pōt
cōiecturari de moribus filie que sibi
pponit p coniuge. Multa mendacia
dicūt in h̄i contractibus: et ē graue
peccatum: vt pessima muccula dicat

bona: et pauper iuuenis lufor: et deni-
 us dicatur diues et bonus. Et ideo non
 omnibus omnia credas: sed quere di-
 ligenter non respiciendo tantum ad
 votum sed ad mores. Sily ergo tui p-
 tuam instructionem sint vt nouelle
 plante oliuarū. Admone vt sint pul-
 chri in exteriori conuersatione: vt non
 sint adusti carnalis luxurie operati-
 one sed virides castitate: et quia vt di-
 citur. 28. q. i. Sepe malorum confor-
 tia ad crimen inducunt innocentes:
 q̄sto magis eos qui ad vicia proni sūt
 vt adolescentes: ideo admone de con-
 uersatione honesta et remoue eos ab
 inhonesta. Assuescant fortiter sustine-
 re aduersa in comoditates labores vi-
 cere tēptationes et esse pauperib⁹ mi-
 sericordes. Sic Thobias docuit filiū
 ab infantia timere deum: et abstinere
 ab omni peccato. Et postea in parti-
 culari q̄ deus laudaret semper: et ora-
 ret ad deum. Consilia sapientū que
 reret: a superbia sibi caueret: matrem
 honoraret: castitatem seruaret: mise-
 ricordiam semper et elemosynam ex-
 hiberet: vt patet Thob. 4. Sic parētes
 Sarre vxoris Thobie iunioris mo-
 nuerunt eam honorare socruz: dilige-
 re maritum: gubernare familiam: et
 irreprehensibilez se custodire. Sic pa-
 rentes Susanne docuerunt eaz: et eru-
 dierunt fm legem Moysi in timore
 dñi. Nūc autem parentes quia igno-
 rantes sunt: et paruum deum timentes
 nec filios: nec filias sciunt per se erudi-
 re: et q̄ peius est nec curant eos mitte-
 re ad predicationem: moratur puella
 in domo nunq̄s audit verbum dei: et
 sic vt bestia accedit ad coniugium: et
 vt bestia se habet in coniugio.

De gubernatiōe familie: et quō de-
 bet quis habere se ad vxores filios et
 seruos et econuerso ipsi ad eos: habet
 etiam diffuse in quarta parte ti. i. c. de
 prudentia iconomica. De vicijs vero
 et varijs speciebus luxurie: que omi-
 tuntur etiam a coniugatis: habes. s. i.
 secunda parte ti. de luxuria. c. d adul-
 terio: et alijs capitulis. De castitate cō-
 ingali habes in quarta parte ti. de tē-
 perantia. c. de castitate. De alijs vero
 que pertinent ad matrimonium ini-
 tium cōfirmatū: et cōsummatū: et de
 peccatis que circa hoc cōmittuntur
 habes in sequentibus capitulis huius
 ti. p. totū.

Capitulum primum d̄ impedimē-
 to erroris persone.

Relinquet homo patrem et ma-
 trem et adheret vxori sue:
 et erūt duo in carne vna: Hec.
 2. q̄ verba referens christus phariskis
 vt habetur Math. 19. Instituit matri-
 monium vt esset sacramentum eccle-
 sie: quem status approbavit in nuptijs
 se reperiens: quas miraculo nobilita-
 uit. Et tria insinuauit in dictis verbis
Primum est impeditiō matrimo-
 nij que resecatur: quia reliquet homo
 patrem et matrem. s. vt nunq̄s cōtrahat
 cum talibus. Nullo enim tēpore mū-
 di licuit cum matre filiū: vel filiaz cū
 patre strahere. Sed in p̄ncipio ppter
 paucitatē licuit viro strahere cū ger-
 mana: et in p̄cessu t̄pis p legem diui-
 nam additū sunt quidam gradus: et p
 legem canonicaz alij gradus et alia i-
 pedimenta: quoz quedaz impediunt
 quedam etiaz dirimūt: et de his p̄mo
 ager. **S**ecundū est contractio eius

que insinuatur quia adhaerebit vxori
sue: quod fit contrahendo cum ea.
Et primo quidem per verba de futu-
ro per sponsalia. **2.** per verba de pre-
senti: et tunc adhaeret consensu. **3.** per
copulam carnalem: et tunc adhaeret cor-
pore: et de his subsequenter agetur.

Tertium est affectio eius ad quez
ordinatur: quæ erunt duo in carne vna
id est ad illud opus. scilicet ad percipiendum
plenitudo: que coiter vna est: quam etiam
tenent nutrire et moribus instruere: quod
fieri non potest sine mutua cohabitatione
et ideo dicitur coniugatorum. **2.** uersatōe agit
et in sermone præcedenti.

De impedimentis matrimonij.

Impedimēta que. scilicet impediunt tra-
hendū matrimonij vel dirimētia
dictū continent in verbis immediate su-
pra positis. Error etc.

De impedimento erroris.

Est ergo primum impedimentum
erroris: sed non quod est triplex error. scilicet per
sonæ fortunæ et conditionis. **1.** Primum
ergo error dirimit matrimonium: et
hoc nisi cognito errore ratificaret di-
ctum matrimonium. Cum ergo dicitur
sententia matrimonij sit consensus viri
et mulieris in alterutrum: per verba
expressus: ubi est error personæ: puta
si Johannes dicat se esse Petrum: nul-
lus est consensus. **2.** Nam qui errat non
consentit. ff. de iur. et fac. igno. l. si per
errorem: et errantis voluntas nulla est.
C. de iur. et facti igno. l. cum per testm.
ergo sequitur quod non sit coniugium
quod talis error personæ dirimat matri-
monium. Probat Petrus de palude
in 4.º dicens sic: Error qui respicit id
quod est dicitur substantia matrimonij sicut sunt
personæ que sunt materia quo ad substantiam

matrimonij dirimit matrimonium
de iure diuino quia non potest facere
ius humanum quod illa in quam non con-
senti sit vxor mea: quia sicut non est ma-
trimonium nisi per consensum: sic non
est matrimonium cum ista: nisi per consensum
in istam. **Sed** si errat quis in persona
intendens cum vna contrahere: et alia
sibi presentat loco eius non consentit
in illa: unde nec vxor sua est: sicut nec
Lea fuit vxor Jacob: cum illam pri-
mo cognouit vxorio affectu: quod inten-
debat ad Rachelem. **Sed** postquam cog-
nouit Leam esse ratum habens et in
illa ut vxorem consentiens facta est vxor
Sic et quilibet errans aduertens dicitur
errore potest ratificare et contrahere cum qua
prie non intendebat.

De impedimento erroris for-
tune.

Error autem fortunæ et qualitatis
puta si credit contrahere cum diuite
vel virgine: et inuenit pauperem vel cor-
ruptam non excludit consensum: nec
per se dirimit matrimonium: **2.** **Tho.** in
4.º di. 30. et 29. q. 1. §. his ita. Error vero
nobilitatis vel dignitatis: si redeunt
in errorem personæ impedit matri-
monium aliter non. **3.** **Exemplum** in filio
regis vel primogenito: cum quo aliqua
intendit contrahere: et presentatur sibi ci-
uis loco predicti: unde non tenet: sicut
econuerso de filia. **2.** **Tho.** in 4.º di. 30.
Idem Ricardus dicens quod si errat circa
subiectum nobilitatis non tenet: ut cuius
quis intendit contrahere cum filia regis et
sibi presentat loco eius filia ciuis. **Sed** si
errat circa nobilitatem subiecti tenet
ut cum contrahit cum persona sibi non:
quam putat regalem habere dignita-
tem: et non habet. **Petrus de palude**

Aliquantum dirimit.

*Temp dirimit
in pñca rratificet.*

distinguit de errore persone q̄ ad for-
 tuna ⁊ qualitātē: ⁊ dicit sic q̄ si error
 est absolutus: quia talis error non ca-
 dit super aliqd̄ qd̄ sit de essentia ma-
 trimony: ideo non impedit nec diri-
 mit nec iure diuino: q̄ concurrunt ef-
 fentialia: nec iure humano: q̄ nō in-
 uenitur statutū: vt contrahens cum
 paupere quem credit diuitem: ⁊ h̄i
 impedire habeat. Sed si sit error cō-
 ditionatus. i. si contrahit cū additione
 que sit honesta ⁊ possibilis: ea existen-
 te stare: non stante nō stare: puta cō-
 traho tecum si tu es diues vt ego: vel
 ita vt dicum est mihi: vel si dabis mi-
 hi tantam dotem.

De impedimento erroris. s. perso-
 ne conditionis.

Ca. 2.

Secundū impedimentum est
 error circa cōditionē persōe
 vt. s. seruilis vel libere con-
 ditionis sit. Circa qd̄ tria s̄ nota da.

Primū est q̄ si error est par-
 tialis: vel etiam melioris q̄ sua: pu-
 ta seruus contrahit cum serua: quam
 putabat liberam: vel contrahit cum
 libera quā putabat serua: talis error
 non dirimit matrimonium quia non
 decipitur. ⁊ 9. q. 2. si quis liber. Raim.
 Tho. De. Hof. ⁊ Inno. Si tamē mu-
 lier ignorasset seruitutem viri non ef-
 fet matrimoniu. **S**ecundū est q̄ si
 liber: vel libera contrahit matrimo-
 nium cum serua vel seruo ignorāter
 ⁊ nesciens cōditionē seruitutis nullū
 est matrimoniu: nisi postq̄ sciuit cō-
 ditionem eius consensit in eum: vel
 verbo vel facto. s. carnalit̄ cognoscen-
 do. ⁊ 9. q. 2. si quis ingenuus. vel nisi i

animo teneat q̄ etiam cum illa con-
 traheret si esset ancilla s̄ Ric. Si ve-
 ro non certitudinaliter sciuerit: s̄ ex
 his que audiuit habuit pbabile opi-
 nionem de seruitute: ⁊ cognouit eam
 non potest eam relinquere. Si vero
 habuit leuē ⁊ temerariā nō obstāte
 q̄ postea exegerit debitum si certius
 sciuerit de seruitute poterit petē suā
 separationē. Itē si talis postq̄ sciuit
 seruitutem eius cum qua: vel cū quo
 contrahit consentit in eum debet per
 ecclesiam cogi alius qui. s. sit seruus
 ad assentiendū. Si tamen anteq̄ cō-
 sentiret alter eorū cōtraheret cu alio
 vel alia teneret istud vltimum. Guil.
 Postic. ⁊ Ricar. in. 4. di. 36. dicunt q̄
 nō ē ibi matrimoniu: sed tenet rōe
 p̄missionis facte: ⁊ ideo ecclesia com-
 pellit eum illa remanere: vt denuo cō-
 trahat matrimoniu: si v3 non dux cō-
 traxit cum illa de p̄nti. Tertium ē
 q̄ si liber vel libera sciencer contra-
 hit cū seruo aut serua: tenet matrimo-
 nium. ⁊ 9. q. 2. si quis. Et in hoc casu p-
 les segtur matrem de iure communi
 q̄tum ad additionem seruitutis vel li-
 bertatis: ex d̄ nat. ex lib. ven. c. i. s̄ Pe.
 ⁊ Ric. in. 4. di. 36. De. de pal. dicit in
 4. hoc esse verum de iure communi
 si tū sit consuetudo in p̄trariū ⁊ con-
 suetudo. Jo. an. dicit q̄ de consuetu-
 dine potest induci q̄ in h̄i filius seq̄-
 tur patrem s. quo ad libertatem Et
 idem si esset municipalis lex: ⁊ hoc vi-
 det esse in partibus italie. Nam nati
 ex ancillis ⁊ liberis viris fornicarie
 sunt liberi: q̄tum ad honores ⁊ digni-
 tatem sequunt̄ patrem: de consuetu-
 dine tamē spēali aliquarū terrarū par-
 tus segtur deterioris additionis partes

11.

Alquo modo dirimunt
 s̄ nō s̄ p̄

siue sit pater: siue mater. **S**z si pater post peractum matrimonium se vendiderit nolente vxore: quod facere potest secundum Ric. tunc partus sequitur matrem si ipsa est libera. **S**i vterque est seruus et diuersorum dominorum: fiet diuisio liberorum secundum numerum. **E**t si vnus est tantum ille penes quem remanebit recopendat. **I**tem nota quod serui inuitis dominis possunt contrahere matrimonium: extra de contractu seruorum. c. i. quibus dominorum eorum possent tales vendere: quia ex contractu matrimonij non amiserunt ius suum super eos. **N**on tamen in partibus ita remotis debent mittere vel vendere quod impediatur usus matrimonij cum coniuge sua. **S**i autem serui de voluntate dominorum contraxerunt: tunc non possunt dominum precipere aliquid in preiudicium redditionis debiti. **U**nde magis obediunt coniugi debitum exigenti quam domino aliquod imperant. Ricardus. vbi. e.

De seruitute sequenti matrimonio per verba de presenti contractum. **N**on quod que dicta sunt. scilicet videntur habere locum quando seruitus illa preuenit contractum matrimonij altero coniugum libero et ignorante seruitutem consortis. **S**ciendum igitur quod contracto matrimonio de presenti: et multo magis consensu mato non potest vxor facere se seruam alterius in seculo et inuito viro vel ignorante iure diuino: quo dicitur Genes. 3. Sub viri potestate eris: et ipse dominabitur tui. **S**ecus est autem iure civili: quod est societas et non subiecta immo sui iuris. **U**n secundum ius civile videtur quod se vxor potest facere ancillam alterius. **T**heologi. tamen dicunt oppositum. **E**t si quidem

illa subiectio quam ponit scriptura est tamen iudicialis: abolita esset per christum et ius civile oppositum: sed quod naturalis est et moralis ratione recte concordantia repetita in nouo testamento: ideo verius est quod dicitur **T**heologi. **M**aritus non potest se seruum facere: sicut caput vxoris et ideo sui iuris. vnde ipsa in seculo et inuita potest se seruam facere. **T**ener tamen reddere debitum vxori talis: et potest exigere etiam domino suo prohibente. vbi etiam attendendum est quod cum dicitur quod aliquis potest se in seruum dare. id est venundare se ad precium participandum: alius donatio non valeret: quia donatio excidens quingentos solidos. id est aureos reputat in seculo iure civili: et quatenus est vltra eatenus non est valida. **E**t si esset res indiuisibilis forte totum vicaretur. **C.** de dona. l. si quis. **S**z libertas est res inestimabilis et indiuisibilis: vnde dare se in seruum est immensa donatio et non valet. **E**x hoc autem quod quis post matrimonium contractum de presenti: siue consummatum: siue non venundat se: non preiudicat matrimonio: quod seruitus supueniens non dirimit ipsius: nec per hoc vxor efficitur serua: nec liberi eorum efficiuntur serui: quod partus legit ventre non ergo preiudicat vxori etiam si taceat: quod prohibere non potest: etiam si consentiat: quia non consentitur ut ipsa sit ancilla: sed ut ille seruus sit: ad quod non sequitur ipsa fieri ancilla: cum possit habere seruam vxorem liberam. **N**on tamen quod vbi est consuetudo: quod contrahens cum seruo fiat serua valet. **N**am sicut in scripturis potuit inuenire nouum modum seruitutis: ita ius non scriptum quod dicitur consuetudo: ita est ut mulier alterius terre liget eoispo quod contrahit in terra tali

8
n
suetudine affecta: tū qz sortit' foruz
tum quia vt veruz domicilium legatur
viri. Sed si mulier ignoret eum fuit
aut talem cōsuetudinez nō ligaretur
quia statuta ciuitatū nō ligat' ignorā
tes ea: nec cōsuetudines: de consti. c.
i. li. 6. Nec omnia Petrus de pal. i. 4.
di. 36.

Dñs non potest phibere co-
pula carnalē seruoꝝ coniu-
gatoꝝ simpliciter.

De carnali copula talis coniugij
scz seruoꝝ vel alterius serui eozuz

Nota primo qz si dñs talis serui
vel serue prohibeat copulam vl' actū
coningalem: si sine causa prohibet nō
auditur. Meminem enim audit. i. ex-
audit pretor sine causa: non autez pōt
matrimonium seruis prohiberi a do-
minis vel actus eius sine causa: nec te-
nentur in hoc eis obedire. Aut prohi-
bet hoc dominus cum cā: puta qz in-
diget seruitō suo: z tunc distingue: qz
aut dñs consensit in coniugiu: z tunc
etiam non auditur nec potest etiaz p-
hibere. Aut non consensit: z tunc de-
bet dño obedire z non coniugi: cum
non potuit se obligare nisi saluo iu-
re alterius. Ubi tamen posset vtriqz
satisfacere: z sibi z coniugi de actu cō-
ingali z dño suo de seruitio cōpeten-
ti posset vtrūqz facere z debet domi-
nus permittere. Sed si vadit ad loca
remotiora z indiget tali seruo tūc ser-
uandum qd dictum est: vel vendat in
illis partibus vbi est coniux si potest

Secūdo nō qz cū qs scit se seruum
esse si credat aliuz vel aliā cū qua cō-
trahit scire esse talem. s. seruu qui tū
fit liber: aut qz affectuose ita diligitur
qz etiam consentiret si sciret esse tales

excusaretur a peccato: ex quo vxorio
affectu cognoscit vel cognoscit: talis si
sciat non tenere matrimonium forni-
cat' quousqz aliū certiorauerit d' sua
conditione: z ille nihilominus consen-
tiat in eum vt coniugem. est autem in
ei' ptate qui ignorabat hoc postqz sci-
uit ratificare seu consummare dictū
matrimoniu. **T**ertio nō de libero
nesciente esse seruu vel seruā: cū quo
vel qua contrahit: z quidē qz diu cre-
dit coniugem libez: vel libera: licet
nollet consentire si sciret: tandiu excu-
sat' a peccato: vt Jacob in facto Lye
propter ignorantiam facti pbabilem
z filij erunt legitimi si sit in conspectu
ecclesie contractum matrimonium.

Quarto nō qz cū oritur dubitatio
vel questio de tali matrimonio quid
agendū. Sciendum qz est differentia
iter sciētā scientia z scrupulū circa
talem materiaz. Nam scientia quidē
que habet euidentiaz: z non est nisi ve-
roz: qm qz habet de impedimento: si-
ue seruitutis: siue alterius impedimē-
ti dirimentis nullo cogente nō potest
reddere aut petere debituz: quin aut
sibi preiudicet: si i ipso erat matrimo-
nium ratificare: aut peccet: si in ipso
non erat matrimonium ratificare: vl'
erat: sed non intēdit ratificare p hoc
Dñi vero de hoc habet scientiam: et
si non scientiam de impedimēto id est
firmaz crudelitatem habet de hoc im-
pedimento qzuis clare nō sciat ligat'
sua cōscientia erronea: nec refert vtz
leni vel pbabili cā moueat: qz etiam
contra consciētā erroneā: nec debet
cuiusqz hominis pcepto obedire: duz
durat talis cōscientia: quia omne qd
est contra conscientiam edificat ad

Inde est q̄ debet reddere s̄bitum :
etiam si sit gradus insolubilis ⁊ indif-
pensabilis: vt filie ⁊ patris vel filij ⁊
matris: q̄n̄ petēs est in possessione: vel
cum est spoliatus abiq̄ auctōitate iu-
dicis. Et nō q̄ error huiusmodi con-
ditōis ipedit ex statuto ecclesie: que
etiam posset statuere q̄ non dirimēt
sicut posset statuere q̄ error fortune
dirimeret: cuz tamen non dirimat vt
dictum est. De. de pal. in. 4.º

De impedimento voti solēnis.

Ca. 3.

Erūū ipedimētuz est votum
solēne: non autem simplex
Sigs. ḡ vel si qua hz p̄fessio
nem tacitam vel expressam alicui de
religionibus approbatis: tale votum
ipedit matrimoniū cōtrahendum:
⁊ dirimit cōtractuz. Un̄ contrahēdo
nullū est: ⁊ incurrat excoīcatōz: eē de
consan. ⁊ affl. eos. in cle. si autem fecis-
set professionez in aliqua regula non
approbata: vel etiam in regula tertij
ordinis: siue b̄zochaz sancti d̄nici:
vel beati francisci: nō videt q̄ illud
habeat dirimere contractū: tamē con-
trahendo peccat mortalit̄. q̄uis autē
simplex votū q̄tūctūq̄ sit publicū nō
dirimat matrimoniū cōsummatum im-
pedit tamē cōtrahendū: ⁊ etiam con-
sumādū iam contractuz. Unde talis
cōtrahendo peccat mortaliter: etiaz si
intenderet nō cōsummare s̄ religionē
ingredi: quia facit cōtra iura: di. 27.
si vir. Et q̄ exponit se periculo fran-
gendi votum post contractuz adhuc
remanet obligatus ad obseruādū cū
possit ante cōsumatōz. Unde consum-
mando iterum peccat mortalit̄. Ric.

in. 4. di. 38.

De impedimento cognatiōis.

Ca. 4.

Quartum impedimentuz est
cognatio: ⁊ quia istud est p̄-
lixius ceteris: ideo in vltimo
reseruabit: quere i ca. 14. 15. ⁊ 18.

De impedimēto criminis.

Ca. 5.

Quintum autem qd̄ sequit̄
est crimē: vbi nota q̄ tria sūt
crimina que impediunt ⁊ di-
rimunt iam cōtractum. Primum
ē si qua mulier: vel ecōtra machiata
fuerit in morte vxoris alicui: ⁊ ipsaz
cū effectu occiderit animo habēdi vi-
rū illi? i suū: ⁊ similiter q̄ machinat̄
fuerit: ⁊ cum effectu occiderit virum
alicuius mulier: vt habeat eā in vxo-
rē: les si cōtraxerūt sunt penitus se-
parandi: q̄ i fornicatiōe sunt 31. q. i. si
quis viuente. Et licz aliqui vt Ric. in
4.º di. 35. hoc intelligāt cum inter eos
fuerit cōmissuz adulterium: duz p̄-
mum stabat coniugium: verior tamē
est opinio Imo. ⁊ Hostie. dicentium
q̄ sola machinatio mortis cū effectu
etiaz sine adulterio dirimit ⁊ sufficit
ad dirimendū. Idem etiam si p̄cepit
vel mandauit vl̄ consuluit interfici eo
animo vt haberet vxorē ei? in suam
vel virū in suum viz: etiam si hoc fa-
ceret p̄pter infidelez que postea indu-
ceret ad fidez: ⁊ cōuerteret secūduz
Uber. Hug. ⁊ Ricar. sed ex odio: vel
in bello: hoc nō habet dirimere vel i-
pedire matrimoniū: eē d̄ conuer. ad
fi. Laudabilē. Et similiter si quis vel
si qua non mandauit nec consuluit
nec p̄cepit interfici aliquem: tamen

In quo mor
⁊ nō semper.

interfectum illum habet ratuz: vt ha
beat in virum suum vel in suam vxo
rem: talis ratihabitio non compara
tur mandato: rsi hoc non habet diri
mere matrimonium sequens. ¶ Se
cundum crimen est adulterium: r h
scz quando adulterantes prestant fi
bi fidem promittendo vel dando si
ue iurando q̄ cōtrahent: r hoc siue
ipsa adulterina cōmixtio fuerit inter
eos ante predictam promissionem: si
ue postea: dummodo stante p̄zio ma
trimonio. 31. q. i. relatum. ¶ Quando au
tem interuenit nuda promissio non i
fide nec iuramento firmata: sed sim
plex r adulterina cōmixtio ante vel
post vtrum hoc habeat dirimere cō
tractum postea matrimonium super
quo fuit promissio. Ricardus. in. 4.
di. 35. dicit aliquos tenere q̄ dirimat
aliquos tenere q̄ non dirimat: r nul
lam alteri p̄fert. ¶ Unde in hoc casu
videtur q̄ esset dominus papa con
sulendus vel petenda dispensatio ad
cautelam: nec faciliter dirimendum.
¶ Si antez adulterina pollutio prius
vel postea non interuenerit q̄uis de
derint sibi fidem de contrahendo:
per hoc non impeditur matrimoni
um sequens inter illos soluto primo
eꝝ d̄ eo. q. du. i. ma. quā pol. per adul.
c. vlt. graniter tamen peccauerūt f3
Ricard. ¶ Item si qua coningata pu
ta Berte se cognosci ab aliquo per
mittat hac promissioe fide vallata ex
acta r recepta q̄ post mortez viri sui
ille adulter ducet in vxorem eam de
qua sibi consulat quedaz persona ipi
Berte cōingate familiaris r propin
qua intendens r probabiliter credēs
q̄ consulat de ipsa Berta mō tuo viro

Berte si adulterat cū ea postea con
trahat cum ipsa ex eo q̄ illa cōsuluit
r sic ille pmiserat nulluz c̄ matrimo
nium sed dirimēdū: quia in fraudem
factuz est: r frans r dolus nemini de
bent patrocinari: extra de iuu. eccle.
aduersus. Secus si alia intentione fa
ceret. Ric. in. 4. di. 35. ¶ Tertium cri
men est quando durante matrimo
nio contrahit de facto cum altera. et
hic nō diligenter q̄ ille qui h3 vxorez
r ipsa viuente ducit aliam de facto:
aut ista scit istuz habere vxorem: aut
non. ¶ Si quando contrahit cum ipso
sciuit q̄ habebat vxorem aliam: non
potest cum illo esse matrimoniu: etiā
si mortua p̄ima vxore de nouo p̄tra
hat. Et idē iuris est si nesciuit qm̄ cō
traxit: sed postea ipsa p̄ima vxore il
lius adhuc viuēte sciuit r permisit se
cognosci ab eo cum quo contraxerat.
¶ Si vero ab initio quando contraxit
nesciuit illum habere vxore: r semper
stetit in ipsa nesciētia vsq; ad mortez
vxoris illius: sed post mortem scit est
in p̄tate illius ignorātis matrimoni
um ratificare vel diuortiu petere: ita
tamen q̄ postq; sciuit: r se cognosci
pmisit nō poterit diuortiu petere: als
petere poterit si vult: eꝝ de eo q̄ dux
in ma. c. i. r. c. veniens. r de cōing. ser.
proposuit. 34. q. 2. si virgo. ¶ Et quod
dictum est de viro ducente secundaz
vxorem de facto: idem intellige per
totum de muliere ducente 2^m virum
vel marituz d̄ facto. ¶ Si autē mortua
iā p̄ma vxore vir non cognoscit illaz
secūda: ad adulterā carnaliter que secū
ignoranter contraxerat: sed ipse du
cat tertiā f3 Hosti. debet manere cuz
tertia: q̄uis etiā postea cognoscat

P

Non dirimit

Dirimit

¶ mul

¶ h3 q̄
¶ valet

¶ 11.

scdam: qz pma viuente cōsensu habi-
tus cū secunda nullus fuit: ⁊ sic non
impediunt cōsensum tertie: qn etiam
si post mortē p̄me cognouit carnalitē
scdam que fuit ignozans istuz hūisse
vxoem: ⁊ nunc etiam ignozans est: ⁊
vir ipse contrahat cum tertia: adhuc
remanebit cum tertia. Idem de mu-
liere erga virū. Dicit aut mulier in-
scia s̄m Hosti. quando hz iustā cām
ignozandi: vt qz vir de remotis veni-
ens assererat se non h̄re vxoem: ex-
tra de spon. cum in apostolica. Ideo
autem inscia non cōmittit adultēriū:
qz sine dolo cōmittit. 34. q. 2. i lectuz
Jo. an. in oib⁹ pdictis.

De disparitate cultus.

Cap. 6.

Sextū impedimentū ē cultus
disparitas. i. fidei inter cōtrahētes
vbi nota tria puncta. Et pri-
mū qz fidelis contrahens cū iu-
deo vel pagano vel cathecumino nō
dum baptizato non est vtz infidōi-
um: ⁊ sic nullū est. 28. q. 3. §. ex his. s̄m
Tho. Allber. De. Rai. ⁊ Ricar. Spō-
salia autem possunt contrahi a fide-
li cum infideli cū hac conditione si i
fidelis conuertat. ⁊ 8. q. i. non oportz.
Secundum est qz catholico contra-
hente cum persona heretica baptiza-
ta verum est matrimonium: nec diri-
mit ppter heresim: q̄uis peccet scien-
ter contrahens cum tali. Et similiter
fidelis contrahente cum fideli p verba
de p̄iti: q̄tuncunqz alter eoz efficit
hereticus indens vel paganus nō po-
test dirimi matrimoniu: etiaz si ad-
huc non erat consummatum. **T**erti-
um punctuz est qz infidelibus contra-
hentibus cū infidelib⁹ matrimonium

q̄uis non sit pfectū s̄m pfectionē grē
nec ratum: tamen est matrimoniu in
q̄tum ē ordinatū ad prolem s̄m per-
fectionem nature. vnde infidelis cog-
scens vxoem propter bonum prolis:
vel vt reddat debitū: nō peccat: Tho.
in. 4. ⁊ Ricar. ⁊ 26. di. deinde. Pos-
sunt infideles vnus ritus contrahere
cum infidelibus alterius ritus: puta
saraceni cum tartaris: nisi p aliquo ius
positiuū prohiberentur: quia tunc di-
sparitas cultus dirimit. Et si vterqz
coniunx conuertatur ad fidem ratifi-
catur matrimoniu: ⁊ non possunt ab
inuicem separam: etiā si contraxisset
cum consanguineis suis in gradibus
prohibitis lege humana. s̄. per statutū
ecclesie. Sed si contraxissent in gra-
dibus prohibitis lege diuina: Leuit.
18. oportet qz sepentur. Ricar. **I**te
s̄m Jo. an. si pagani qui s̄m lege suā
cum pluribus vxoibus contraxerūt
conuertantur cū vxoibus suis: cū p-
ma remanebunt alijs exclusis. Item
si habuisset aliam vxoem quam repu-
diasset ⁊ viueret: si illa vellet conuer-
ti ad fidē etiā tenetur ipsa recipere: ⁊
illā superinductā: q̄uis conuersa ad
fidē abijcere: imo etiaz si prima non
vult conuerti ad fidē: ⁊ vult habitare
cum isto sic conuerso sine contumē-
lia creatoris: ⁊ sine hoc qz ad infide-
litate inducat non potest ille conuersus
aliā recipere. Sed hoc est in potesta-
te sua si vult cohabitare cū ipsa vel n̄
Si vero alter infidelium coniugatorum
conuertatur: pōt fidelis cōuersus cū
infideli manere sub spe conuersiōis
si eū in infidelitate obstinatū non vi-
derit. Bene facit cōmanere: non ta-
men tenetur: sed potest eaz dimittere

quo ad cohabitationē: s; non pōt ali
am dūcē p̄ter q̄m in tribus casibus.
Prim^o videlz si iunx infidelis vult
cohabitare cum fidei. **S**cds si vult
cohabitare sed non sine p̄tūmelia cre
atoris. **T**ertius si infidelis fidelez
ad infidelitatem p̄trahere nitit̄. **P**er
quemlibet horū casuū soluit̄ m̄rimōij
vinculum etiam anteq̄ contrahatur
aliud m̄rimoniū: et t̄m si añ p̄tractuz
m̄rimoniuz scdm: ali^o iunx p̄uertē
tur non liceret illi qui p̄mo p̄uersus
ē scdm m̄rimoniū p̄trahē viuente
illa: Ric. in 4°. Aliqui dicunt q̄ non
soluitur p̄mūz nisi h̄bat scdm aduē
ente aliquo ex predictis casib^o. **I**dez
De. de pal. sed clarius. dicit enim q̄
quo ad conuersum: cuius alter non cō
uersus non vult cohabitare: vel cum
iniuria creatoris: vel ubi p̄ictz ē sbuer
sionis conuersio: an solvatur m̄rimōi
um est duplex opinio. Aliqui dicunt
q̄ statim soluitur matrimonium in
quocunq; illoz trium casuum occur
rente: q̄ si conuertatur alter ad fidez
anteq̄ p̄mus conuersus cōtrahat ali
ud vel faciat votum tenetur p̄mus
ipse recipere illum postea conuersuz
Et hoc ideo est: q̄ licet vinculum sit
solutum: adhuc t̄m retinet vinculum
sponsalium sicut tenet̄ p̄trahere cum
illo: vel q̄ blasphemia creatoris si ē
perpetua soluit: al̄s non. **Q**uando at̄
votum vel matrimonium tollitur: n̄
videtur p̄petua. **A**lij dicunt q̄ nō sol
uitur m̄rimōium illō quousq; h̄bat
m̄rimoniū scdm. **P**ōt enim imagi
nari q̄ in m̄rimonio infideliz non ē
aliq̄ reale vinculum d̄ mundo plus
q̄ in sponsalib^o: cum non sit sac̄z añ
baptisimū: vñ ante baptisimū vtriusq;

vel alterius ex statuto ecclē pōt illud
m̄rimoniū solui: sicut sponsalia mul
tis casibus solvuntur statuto ecclesie
vnde sicut p̄ m̄rimoniū sequēs sol
uuntur spōsalia p̄cedētia: sic p̄ sequēs
m̄rimōnuz tollit̄ p̄cedēs n̄ ratuz spō
salib^o p̄patū: hec De. Et in b^o i casib^o
q̄n. s. alter iungum p̄uertur p̄les co
rum si ē in etate minoz: o; dari fide
li non obstāte: q̄ indigeat m̄ris obse
quio ad educationē. **S**i autē est i p̄se
cta etate sequat̄ eum pentē que vult
Tho. in 4°. p̄ oīa et Ric.

De impedimento violentie.

Capi. 7.

Sextimum impedimētuz ē ius
i. violentia siue metus: qd̄ ex
sui nā siue p̄tōe ecclē matri
monium excludit: q̄ excludit consen
sum. **N**ota ḡ q̄ est triplex coactio: q̄
dam ē absoluta que fit per viz: et ista
non habet consensum animi in quez
cadit coactio. **S**z pōt esse coactio car
nis ad aliud extrinsecū a quo trahit̄
p̄sona inuita: et talis coactio q̄n non
consentit̄ in m̄rimonio non efficit̄ ita
q̄ etiā ex p̄te cogentis non ē m̄rimōi
um fm̄ Tho. q̄ m̄rimoniū claudī
care non pōt: si t̄m postmoduz coact^o
p̄sentiret: et cogens in suo p̄sensu ma
neret esset m̄rimoniū: secus si mu
taret voluntatē ipse cogens. **S**cdā ē
p̄ditionata et p̄ metum qui cadit i cō
stantē viz: et ista coactio etiā excludit
m̄rimoniū: extra. e. platum. z. c. ad
audientiam. **D**icitur at̄ met^o cadens
in p̄stantē viz q̄drupl^o. **P**rimo. s. me
tus mortis. **2°**: cruciatus corporis: ex
tra. eo. cum dilecti. **3°**: metus stupri.
4°: metus seruitutis. ff. e. l. nec timoz.
vnde vs. **E**xcurrare metus hos posse

puta qz nec scis stuprū sine staro verberis atz nec. Loco. Tho. z Ell. addēdo: z dicit Ric. in. 4. q. n̄ differt vtrū p̄dca q̄tuor fiant in p̄sona n̄ra siue liberoz siue vxozis: qz talis coactio cōsc̄lus per tale metū m̄rimonium īpe dit q̄tuz ad iudiciū dei: z q̄tuz ad iudiciū ecclē: et si effz p̄sensus interiōz in m̄rimonio. q̄uis. n. p̄sensus interioz sufficienter cogi non possit: tñ p̄ p̄dictum metū tā vehemens inducit qz multum in ipso diminiuitur d̄ rōe voluntarij: z iō nec d̄us nec ecclā voluerunt hoīem p̄ tale p̄sensus eē ligatum: z rō est duplex. **U**na est: qz m̄rimoniū significat coniunctionē Christi z ecclē q̄ fit per libez amorē. Alia ē: qz talia m̄rimonia malos exp̄ h̄ent zo. q. 3. p̄sens. Potest etiam dici fm̄ aliquos qz ecclēsia aliquo modo īstituit: vt persona mō p̄dicto coacta sit illegitima durante p̄dicta coactiōne ad h̄endum cuz illa ad quā ducendā cogitur. **S**z vtrū m̄rimonium h̄ctum per p̄sensū metu coactum ratificet p̄ p̄sensus sequētē tacitū. r̄ndet Ric. in. 4. q. m̄rimoniū h̄ctum p̄ cōsensum coactū metu cadentē in p̄stāte vix: aut ē coactū p̄ coactionē p̄sensū viri vel mulieris vel vtriusqz simul. **S**i p̄mo mō iste qui liber est ligatus est alter non: si postea tacite cōsentiat z libere p̄sona ligata in p̄sensū p̄stino p̄sistente: vtz efficitur m̄rimonium: z tunc vterqz ligat⁹ ē: qz q̄uis tacit⁹ p̄sensū per se non sufficēt: tñ sufficēt cū exp̄ssione exteriori q̄ p̄cessit. **S**i at p̄sona ligata resiliuit a p̄sensu an̄ sequentē p̄sensū alteri⁹: tunc disti- gnet: qz aut traxit m̄rimoniū aliud:

z tunc dico qz illud scōm m̄rimoniū tenet: q̄uis p̄ccauerit trahendo si p̄gruo tpe ipse non expectauit liberū p̄sensū alterius tacitus: aut exp̄ssū aut non h̄xit aliud m̄rimoniū: z tunc fm̄ iudiciū ecclēsie p̄sumetur in eodem p̄sensū remanē: qz que ī aliquēz semel p̄sensit ampli⁹ non poterit disti- tire: z ali⁹ non negauerit suū p̄mū cōsensum p̄ntē: et d̄ despō. impu. de ill. **S**cōm tñ iudiciū dei non est veruz m̄rimoniū: qz tale non pōt eē sine cōsensu mutui p̄sensus interioris. **S**i at vtraqz fuit coacta: tunc ad hoc qz sit vtz m̄rimoniū: regit̄ nihilomin⁹ nouus p̄sensus ex vtraqz p̄tes: nō nouus exterior: exp̄ssio. **U**el d̄ p̄mū in oppositū: vbi sic se aliq̄ duo regunt p̄ cāalic⁹ effect⁹ non causat effectum nisi mul̄ coniuncta. **U**tz at ad causādū m̄rimonium regit̄ p̄sensū de p̄nti interiōz z ei⁹ exp̄ssio exterior: non efficit m̄rimonium diuisiū: q̄ sequens tacit⁹ p̄sensus cum exp̄ssione exteriori q̄ p̄cessit non efficiunt m̄rimoniū. **E**t nō qz si mulier p̄sensū coactuz carna- liter cognoscatur si h̄uit oportunitatem reclamādi p̄sumitur tacite p̄sentire in m̄rimonio: qz si coacta fuit p̄ vim absolutā vel metu sufficiente nō est m̄rimonium. **S**z si non fuit sufficiens met⁹: tunc in iudicio exteriori p̄sumitur p̄ matrimonio: si tñ ve non p̄sensit nō fuit m̄rimoniū: etiaz si habuit oportunitatē reclamādi: **P**e. z Ric. **T**ertia coactio ē p̄ditiona- ta p̄ metum insufficientē qui. s. nō cadit in constantē vix: z ille non excludit m̄rimonium. ff. e. l. neqz timorem. **N**ota etiam qz parētes non possūt cogere liberos ad contrahenduz nec

gñat nec spālī cū aliq: qz in mīrimo
nio regrit p̄sensu maxime liber: re/
spectu p̄petue obligationis que ibi h̄
bitur: ex de spon. regit. Parētel at
non temē iurant p̄pter h̄ mīrimonia
filioz: qz ex nā ipsi h̄cūis intelligit
ipsa p̄ditio. s. si ipsi liberi p̄senserint: z
ipsi p̄entes obligant ad inducenduz
eos: De h̄t si mulier q̄ allegat metū
stetit p̄ anū z dimidiū cū marito aut
ēt minori tpe: dū tñ tñ sit qz iuxta ar
bitriū boni viri p̄sumendū sit p̄ sen
su non dz postea audiri: extra de spō
sa. c. ad id. Guil.

De impedimento ordinis.

Cap. 8.

Ortanū impedimentū ē ordo
sacer: vt subdiaconatus z. s̄
vbi nota tres conclusiones.

Prima ē nullus ex mīorib⁹ ordib⁹
impedit matrimoniū h̄bendū: nec di
rimit h̄ctum: nec impedit vsus ipsius
mīrimoniū si talis h̄bat: z tñ h̄bens cū
vnica virgine cleric⁹ in minorib⁹ reti
neat p̄uilegiū si veste z tonsuram de/
ferat clericalē: ex de cle. cōiu. c. 1. 6.
non retinet beneficiū ecclesiasticum:
nec recipē pōt. Clerici igr̄ in minorib⁹
b⁹ p̄stituti bene p̄nt h̄bere nisi sint re/
ligiosi z p̄fessi tacite vel expresse.

Secūda p̄clusio est qz ordo sacer h̄z
implicitum votū solenne ex p̄stitutōe
ecclesie: z ideo existens in sacris si
h̄bit mīrimoniū nullum est: di. sz. sigs
z. c. erubescant. A deo hoc v̄ez est: vt
nec ēt greco cui licitū est v̄t cōtracto
sit licitum in sacris constituto cōtra
here s̄m Jo. an. in nouel. z Ricar. in
4. z p̄les alios. Cū ista ē oīa in cō
stitutos in sacris ecclesie occidentalis
z p̄stitutos in sacris ecclesie orientalis.

nā p̄mis non lz v̄t p̄tracto ante susce
ptū ordie: s̄z scōis licz v̄t p̄tracto an
ordinē sacri susceptum. 31. di. nicena.

Qui p̄trahit in sacris est excoīcatus.

Qui ēt dicit qz cuz continentia fit an
nexa ordini sacro ex statuto eccle: id
qz ordinat ad ipsū lz non intendat cō
tinere: nec se ad continentiam obliga
re: nihilominus obligat ad continen
tiam ēt in foro p̄sciētie: qz ecclesia b̄n
pōt inhabilitare ad mīrimoniū igno
rante z inuitū: sicut z feruū frigiduz
z h̄i z p̄ candē rōnē. Sigs ante anof
discretionis ordinat in sacris ad p̄ti
nentia obligat: ēt si in cūmis ordinat
p̄supposito qz recipiat characterē: qz
obligat ex statuto ecclesie non ex vo
to suo. v̄n si talis h̄bit non tenet mī
rimoniū: s̄z ordo dirimit ipsū. hec De.

Tertia p̄clusio ē qz quīs ordo sa
cer p̄cedens h̄ctū mīrimoniū dirimat
illud: si tñ ordo seq̄t mīrimoniū h̄ctū
non dirimit ipsū: vt in ex̄ua. Jo. 22. z
si sciente vxore z assentiente ordinat
in sacris tenet ad p̄tinentia v̄tqz: ita
qz p̄ mortē viri non pōt h̄bere. intel
ligit. n. tacite cū viro p̄fessa p̄tinentia
am. Si at ordinatus inuita vxor est:
vel sciente sc̄m z ius ignoratē: ipso tñ
scientē ius dz cogi p̄ iudicē ad ingres
sū religiōis si nondū p̄sumatū ē mī
rimoniū cū sic illa possit cū alio cōtra
here: si ad hoc non pōt: vel ēt si cōsū
matum ē mīrimoniū: dz exut⁹ benefi
cio clericali restitū vxori: et si ēt eps
imo z papa s̄m glo. decre. Et hoc si
mulier sic petit: ipse tñ exigere n̄ pōt
debitum: sed reddē tenetur. Tho. et
Petrus in 4.

De impedimento ligaminis.

Cap. 9.

2
n

4
n

1

2
n

Dona impedimentū est ligamē
 v3 qñ qd alteri iungi est per
 verba de pñti obligat. Tal'
 n. ea viuente alium recipe non pōt qñ
 iunctiō recesserit alter z diu stete. ut:
 z nihil audiuit de eius vita vel morte
 d3 expectare quousq; hēat sufficiētes
 noticiam de morte ei' vel ingressu re
 ligionis si nondum erat in r̄moniu3
 p̄sumatū: nec ē v3 qd qdā dicunt qd
 iustic expectare p septēniuz. **¶** Illz. n.
 tps p̄sumtam ē: als d̄bens cū alio ad
 ulterium cōmittit: ex de spōs. l3. Sed
 nec antiquo tpe potuit fieri nisi p di
 uinū reuelationis instictuz: vt fuit in
 p̄riarchis: ex d̄ diuoz. gaudem'. **¶** Pōt
 tñ alter iunguz añ carnalē copulā al
 tero inuito religionē intrare: z rema
 nens in seclō postq; expectauit igres
 sum religiōis p̄ anūmata. s. q̄ sit p̄fes
 sus: tunc remanebit liber q̄ i seclō re
 mansit ad d̄bendum cum alio. **¶** Post
 mortē vō alteri iungis alter nubere
 pōt cui vult: et in tpe luc' sine pena i
 fame. **¶** Si alligat' alteri p verba d̄
 pñti tñ: et absq; p̄sumatōe in r̄monij
 d̄bit cum aliq nllm ē. **¶** Sed si alligat'
 p̄no erat per vba d̄ futuro seu p spō
 salia: z cum scōda d̄bat per vba de pre
 senti remanet cum scōda. **¶** Nota qd
 si mulier credit vix mortuus z d̄bit
 eum alio: si hoc credit ex pbabili cā
 ppter ignorantia facti excusat: z filij
 iquos suscepit iudicabuntur legiti
 mi. **¶** Si tñ postea de viri morte dubi
 tet: d3 quidē reddē debitum: s3 nō exi
 gere: et de secun. nup. c. dñs. **¶** S3 si in
 p̄cessu tēporis credit pbabiliter eum
 viuere: nec pōt debitum exigē: nec d3
 reddere piculo adulterij se exponen
 do. **¶** Si vō p̄m' reuertat vel als de vi

ta sua confiterit: statiz d3 recedē a se
 cundo z redire ad p̄mum: qd si non
 faciet iudicabitur adultera. 34. q. 2. c.
 cum per bellicā. z. c. cum in captiuita
 te. **¶** Primus postq; eā tenet tenet nisi
 si forte illa postq; sciauit de vita primi
 p̄misit se cognosci a scōdo: z sic adulte
 ra fuit. **¶** Et hic ē mā z conclusio toti' illi
 us qōnis. 34. q. 2. **¶** Tertio nō qd si vir
 eius ad saracenos iuit in exercitu et
 regione lōginqua: z nescit vtrū sit vi
 uis vel mortuus: v3 nō pōt con
 trahē cum alio: nisi de morte viri re
 cipiatur certitudinē: puta qd fuit i bello
 vbi oēs dicuntur interfecti fuisse: z si
 gna plura apparent: vel fuit capt' ab
 eis: z cōis est fama qd fuerūt interfecti
 oēs: z de eo nihil audiuit in t̄riuz: v3
 recepit l̄ras vel ambasciatā a fidedi
 gnis inde venientibus qd mortuus est
 z h': extra de spon. in p̄sētia. aut v3
 similiter de morte p̄sumat: et vt li.
 non cōte. c. qm̄ frequēter. **¶** S3 qd si ta
 lis iunx d̄bat cum altera vel altero
 credens tñ p̄iorē viuere cuz tñ in v̄
 tate mortuus sit. **¶** R̄ñdeo s3 Huil. cre
 do qd sine p̄iudicio qd teneat tale ma
 trimonium: qd intelligendus nisi cō
 iunx credēs impedimentum eē: non
 intēdebat d̄bere. nā tunc matrimoni
 um nullum eēt: qd si non eēt intētio d̄
 bendi: non est matrimonium: extra d̄
 sponsa. c. tua. **¶**
¶ De impedimento publice hōesta
 tis iusticia. **¶** Capi. io.
¶ Scimū impedimētuz ē pu
 blice honestat' iusticia: q̄ fm̄
 Tho. in 4. ē p̄pinqutas ex
 sponsalib' puenies: robur trahens ab
 ecclē institutione ppter ei' honestatē
¶ Nō ē p̄mo qd si aliq contraxerunt

margin notes on the left side of the page, including the word 'Lapis' at the bottom.

Handwritten marginal notes on the right side of the page.

8
n

spōsalia nlls de p̄sanguinitate spōsi
 pōt h̄re sponā illā in vxorē: r̄ ecouer
 so: eē d̄ despō. impu. p̄nebat. Et du
 rat hec p̄hibitiō vsq; ad quartū gra
 dū p̄sanguineoz suoz: eē de spō. spō
 sam. r̄ si etiam sponālia fuissent nul
 la rōe p̄sanguinitatis affinitatis frigi
 ditatis r̄ religionis: vel alia q̄cumq;
 rōne oriatur publice honestatis iusti
 cia r̄ ē dirimēdū m̄rimoniū: r̄ hoc ni
 si illa sponālia fuissent nulla ex d̄se
 ctu p̄sensūs: puta q; vn̄ eoz vel ābo
 erant infantes: eē de spon. c. i. li. 6. Di
 cit autem p̄. de. de. pal. q; cum dicitur
 sponālia que sunt nllā ex defectu cō
 sensūs: non p̄nt cāre publice honesta
 tis iusticiam: intelligendū est de defe
 ctu p̄sensūs apparētis vt in pueris fu
 riosis r̄ conditionatis spōsalib; Se
 cus autez est de nullis prop̄ defectū
 p̄sensūs latentis: puta cū intendebat
 decipe r̄ carnaliter copulā extorque
 re non p̄bere: q; t̄m scandalū esset de
 isto: sicut si vez contraxisset. Ecclesia
 aut̄ instituens istō impedimentū vo
 luit vitare scādālū: r̄ q; sponālia vo
 lētis decipe causent publice honesta
 tis iusticiam apparet: q; ecclesia p̄de
 nabit ad matrimoniū p̄hendū: r̄ p̄se
 for etiā talē deceptorē. vnde cū ecclē
 sia instituerit hoc impedimentū vid̄
 tur q; oīa spōsalia que ecclā indicat
 vera inducāt publice honestatis iu
 sticiā: hec p̄. r̄. nō q; sponālib; a
 parentib; factis p̄ filijs puberibus vl̄
 impuberib; non oriē publice honesta
 tis iusticiā: nisi ipsi filij consenserit ta
 cite vel expresse: aut si p̄ntes erant et
 non p̄tradixerunt: vel absentes r̄ po
 stea sciētes ratificauerūt tacite vl̄ ex
 p̄sse. Per quēlibet. n. istoz. modozum

obligant filij: r̄ oriē publice honesta
 tis iusticiā: eē d̄ despō. impu. si infātes
 li. 6. Item si uno infātes vel vn̄ ma
 ior septennio: r̄ alter minor contraxe
 rūt sponālia vel parentes p̄ eis: nisi
 facti maioris septēnio p̄ cobabitatiō
 nē mutū: sen alias v̄bo vel scō eoz;
 appareat p̄durare eos ī eadē volūta
 te non tenent: cū ab initio fuerint nul
 la: s; si p̄durant in eadē volūtate cō
 ualescūt r̄ educūt publice honestatis
 iusticiā: eē d̄ despō. impu. c. i. li. 6. 3. nō
 q; si q; sponālia p̄mo cū aliqua p̄tra
 xit: r̄ postea cū alia p̄sanguinea ipsi
 p̄. ne idē fecit: d; p̄trahere matrimoni
 um cū p̄ma: q; sponālia cū secunda
 nō tenuerūt. S; si spōsalia cū aliqua
 sint facta cū p̄ditōe: r̄ p̄cedente p̄ditō
 ne vir cū p̄sanguinea ipsius p̄bit per
 v̄ba de p̄nti: d; remanere cū secunda
 q; sponālib; p̄ditionalib; sicut ex nō
 h̄ntib; p̄sensūs: r̄ icertis non oriatur pu
 blice honestatis iusticiā: eē d̄ despō.
 impu. c. i. li. 6.

De impedimento affinitatis.
 Cap. ii.

UAd decimū impedimentū est
 affinitas que fm̄ Rai. est p̄
 ximitas p̄sonaruz ex carnali
 copula pueniens: oī carens parētela
 circa quā tria nō. Et p̄mo q; con
 trahitur affinitas non solum per co
 pulam coniugalem sed per copulaz
 fornicariam. 35. q. 3. nec eam. r̄ extra
 de eo qui cognouit confagui. vxo. sue
 discretōz. ita tamen q; vir intret clau
 stra pudoris r̄ pueniat ad consuma
 tionem operis: alias non contrahere
 tur affinitas: eē de eo q. cō. 35. v. si.
 fraternitati. r̄ 35. q. 3. eē ordinaria. est
 t̄m diuersitas opinonū in hoc. q. dam

8
n

i

i

dicunt q̄ ad affinitatem contrahen-
dam sufficit q̄ vir perueniat ad emis-
sionem seminis. s. intra claustrum pu-
doris etiam si mulier non emittat. S̄z
Tho. & Alber. dicunt q̄ requiritur
q̄ vterq; emittat. Dicit tamen Fran-
zaba. q̄ si vir emittat semen extra
claustrum: & ingrediatur intra clau-
stra contraheretur affinitas & matri-
moniu consummatum esset si ibi est cō-
tractum matrimoniu prius p̄ verba
de presenti: & iducit exemplū de qua-
dam in francia que non fractis clau-
stris: imo cū esset arta impregnata ē.
S̄z si non est impregnata ecclesia in-
dicaret eam virginem per aspectuz.
Nota q̄ Archid. super dicto. c. eē
ordinaria. Alber. Hug. Lau. Uin. &
Inno. dicentes q̄ requiritur ad con-
trahendam affinitate necessarie vtri-
usq; seminis cōmixtio: ar. 35. q. 10. fra-
ternitas. Dicit etiam Inno. q̄ si mu-
lier fuisset corrupta & non vir adhuc
non esset matrimonium consummatuz
inter coniuges: sed & si vir polluit ali-
quam extra claustrum pudoris: ex h̄
non impeditur quin parentes illius
viri possint eam habere in vxorem:
nec etiam contrahitur ibi publica ho-
nestatis iusticia s̄z Hof. Sed & si vir
frāgeret claustrū pudoris: & non per-
ueniret ad effusionem seminis non ē
consummatum matrimoniu. Et sic
talis s̄z Uin. si hoc possz probare ad
huc posset ingredi religionem inuita
vxore: hec ibi in sum. & remittit ad id
q̄ dicitur: 56. nasci. Ibi enī allegat
pbm & beatū Tho. dicentes. **N**ō est
necessaria seminis emissio in muliere
ad generationē: cū etiam sine hoc cō-
cipiatur: sed sanguis mēstruus i gūa

tionē est loco seminis. Petri vero de
pal. in 4. dicit q̄ affinitas contrahit̄
per carnalem copulam quomodocūq;
q̄ exercitatem licite vel illicite i ma-
trimonio vel extra: & s̄m naturā & cō-
tra naturā dūmodo semen viri reci-
piatur in vase debito q̄stuncunq; q̄s i
uadat vel etiā frangat vasa pudoris:
nisi in ipso vase semen emittat: nō cō-
trahitur affinitas. nec obstat. c. inue-
nis. extra de spon. quia illud est de ra-
tione certi propter spōsalia que post
septennium ille approbauit: vel quia
maritali affectu attentauit. Nam at-
tentatio que fieret maritali affectu:
maxime cum illa cum qua posset ma-
trimonium contrahi causat affinita-
tem vel ratione dubij. vnde si costa-
ret de copula carnali non esset credē-
dum: nisi in foro conscientie q̄ non
fuisset seminis receptio: sed in foro cō-
scientie crederetur. Cū si in illo fo-
ro nō crederet̄ n̄ fuisse semis recepti-
onem nec attentionem factam ma-
ritali affectu nullum vinculu est cō-
tractum. Sed ex his que in confessio-
ne nouit: non posset ipse in foro exte-
riori procedere ad pronuncian-
dum matrimonium non tenere postq̄s ef-
fet probata carnalis copula: licet non
seminis receptio quam non oportet
probare: quia non est bene possibile.
Dicunt etiam doctores q̄ requiri-
tur ad affinitatem causandam semi-
num commixtio idest seminis viri re-
ceptio ad quam nata est sequi semi-
num commixtio idest seminis & men-
strui: quia non oportet mulierem se-
minare ad concipiendum: alias be-
ata virgo non fuisset simul et virgo
et mater. **S**imiliter econuerso

siue carnali copula potest causari af-
finitas si fiat seminis receptio sicut vi-
cunt quidam de antichristo: quia na-
scetur semine transfuso per demones
per incubum et succubum: hec Petr.
Secundus est qd affinitas hoc ope-
ratur qd omnes consanguinei vxoris
Petri sunt sibi affines in eodem gra-
du: in quo sunt consanguinei vxoris.
Similiter omnes consanguinei Pe-
tri sunt affines vxoris sue i eode gra-
du quo sunt sibi consanguinei. Et qd
dicitis de vxore idem intelligas de qua
cuq; muliere carnaliter cognita mo-
do predicto: sed consanguinei Petri
non modo sunt affines consanguine-
is vxoris sue: nec inter eos prohibet
matrimonium: extra de consanguini-
ta. et affini. quod super his. **U**nde ger-
mani possunt contrahere cum dua-
bus mulieribus germanis: et pater et
filius possunt contrahere cum matre
et filia eius: et relicta viri qui fuit ger-
manus vxoris mee ipsa mortua: sili-
cet vxore mea potest tibi esse vxor.
Tertium est qd mortua persona
qua mediate fuit contracta affinitas
puta marito vel vxore concubito-
re vel concubina remanet affinitas:
nihilominus que erat ad consanguine-
os eius: nec poterit inter eos esse ma-
trimonium. 35. q. 10. fraternitatis. **D**i-
cit enim Petrus de pal. qd semper du-
rat affinitas: adeo qd si resurgeret fra-
ter meus qui fuerat vxoratus: quan-
vis ipse non sit maritus amplius
illius mulieris: quia matrimoni-
um per mortem soluitur: tamen mu-
lier illa est tibi affinis. **U**nde in pri-
ma erunt affinitates et consanguinita-
tes: licet non nubant: nec nubantur:

nec vacent generationi. **N**on potest
autem contrahi matrimonium inter
affines vsq; ad quartum gradum af-
finitatis inclusiue: extra de consang.
et affinita. c. ultimo. et si contraherent
de facto dirimuntur: quia nullum est
sed incestus. **O**lim autem ponebatur
aliud genus affinitatis: et alij gradus
vt patet in decret. 35. di. qui impedi-
bant matrimonium sed sunt per de-
cretalem ablati: extra eo. non debet.
Et sic non remanet nec primum ge-
nus quod habet diu inere de quo vi-
ctum est. **E**t nota qd qui contrahit sci-
enter in aliquo gradu affinitatis vs-
q; ad quartum gradum est excommu-
nicatus: extra de consanguinita. et af-
finita. eos. in clementi. **D**e hoc habes
supra in titulo de excommunicati. **N**o-
ta etiam qd fm Petrus de pal. qui co-
gnouit consanguineas vxoris sue ad
huc sponse soluta sunt sponsalia: nec
potest illam sponsam huiusmodi ha-
bere. in vxorem obstante sibi affinita-
te contracta: nec illam quam fornicari-
e cognouit obstante sibi publice ho-
nestatis iusticia: et hoc nisi papa dis-
pensante. **Q**ui autem cognouit con-
sanguineam vxoris cum qua contra-
xit per verba de presenti: sed nondum
consummavit matrimonium: cum
non possit debitum negare: nisi intra
do religionem: videtur qd teneatur ad
hoc ne incestus committat cognosce-
do affinem. Et cum hoc valeat face-
re: quia nondum consummavit. **Q**ui
si vult remanere in seculo necessaria
erit sibi dispensatio: etiam ad reddē-
dum debitum: si hoc vult sine peccato
facere: et potest episcopus dispensare.
Qui autem cognouit consanguineas

vxoris: et confirmatit matrimonium
 tenetur quidem debitum reddere s;
 exigere non potest absq; dispensatio
 ne: vt dictum est: potest per episcopu
 hoc dispensari: **Petr^o** de pal. in quar
 to di. 41. q. i. dicit q; affinitas dicitur:
 q; accedit ad fines idest ad finios: v;
 contractam: et ponit eandem diffiniti
 onem dicens. **A**ffinitas est attinentia
 vel propinquitas personarum ex ta
 li copula proueniens omni carens pa
 rentela. dico autem carnali copula li
 cita vel illicita. et omni dicitur carens
 parentela. et licet per accidens ali
 ter esse possit: quia per accidens po
 test licite et illicite permisceri consan
 guinitas consanguinitati et affinitas
 affinitati et consanguinitas affinitati.
 vt patet de incestu **L**oth cum filiab;
Raroli magni cum sorore ex qua ge
 nuit **R**olandum filium et nepotem:
 ipse pater auunculus: quia frater ma
 tris vt dicitur de incestu **J**ude et **D**iba
 mar. **E**xemplum etiam in patre et fi
 lio: quia duxerunt matrem et filiam
 in vxores: cum mater esset consangu
 nea in tertio gradu patri cum dispen
 satione: ex qua genuit filium et filiam
 vbi licite permixta est affinitas affini
 tati consanguinitas consanguinitati
 et consanguinitas affinitati. **T**ertium
 notandum est de ratione affinitatis.
Ratio huiusmodi propinquitatis hic
 sumitur: quia super communicatio
 ne naturali fundatur amicitia natu
 ralis. **C**ommunicatio autem natura
 lis est duob; modis scb; philosophi
 octauo ethico. **U**no modo secunduz
 carnis propagationem fm que mo
 dum: vnus est ab alio: vt filius a p;

Vel ambo a tertio: vt duo fratres.

Alio modo per coniunctionem ordi
 natam a carnis propagatione: que co
 iunctio est per carnis copulam: vel q;
 matrimonium in quo est mutua ob
 ligatio coniugum ad carnalem copu
 lam: propter quod ibidem philoso
 phus dicit q; amicitia viri et vxoris e
 naturalis. **E**t id sicut per propagatio
 nem carnis causatur attinentia nata
 ralis amicitie: que est consanguinitas
 ita per carnalem copulam vel coniu
 ctionem ad hoc ordinatam vt est ma
 trimonium: causatur vinculum natu
 ralis amicitie: quod vocatur affinitas
 dum homo equaliter se habet ad co
 sanguineos vxoris sue sicut ad suos:
 eo q; vxor est aliquo modo vni cor
 pus cum viro. **S**ed quia non est sim
 pliciter vnum cum eo sed quasi ab ex
 trinseco adiuncta: ideo quicunq; at
 tinet viro: attinet vxori in eodem gra
 du. **S**ed quia ab extrinseco adiuncta:
 ideo attinet ei alio genere attinentie
 quia consanguinei viri sunt affines
 vxoris: non autem consanguineozuz
 ipsius vxoris. **E**t econuerso consan
 guinei vxoris sunt affines ipsius viri
 non autem consanguineozuz viri.
Et hinc est q; pater et filius licite con
 trahunt cum matre et filia: et duo fra
 tres cum duabus sorozibus.

In quo gradu potest dispensari.
Cap. i. z.

Ultimo notandum est de de
 spensatione pape prohibita
 circa hoc. **C**irca quod dicit

Petrus dicitur **pal.** si primo gradu affinitatis ascendentiū & descendentiū sicut & consanguinitatis papa dispensare non potest: quia est contra ius diuinum & naturale: quia vxoribus parentum exhibemus reuerentiā sic & parentibus nostris. **I**tem in linea transversali in primo gradu prohibet matrimonium consanguinitatis & affinitatis iure diuino. **U**nde nec papa dispensare potest: quia et quodammodo est contra naturam: ut si quis contrahat cum germana sua: vel vxore germani sui mortuo. **U**nde etiam ante legem Moysaycam multiplicato humano genere ante diluuiū vel post creduntur abstinuisse a fororibus vel ab vxoribus fratrū: nisi ad suscitandū semen fratris mortui: sicut & tpe legis: sicut patet in **A**ham & filijs **I**ude. **N**on obstat dicitur vxoribus **D**abzæ & **I**saac quas vocauerunt forores: quia fuerunt consanguineæ vel consobine: sicut & **L**oth qui fuit filius fratris **D**abzæ: dicitur est frater ipsius. **N**ec etiam papa posset dispensare in vxore fratris mortui si ne liberis: quia licet olim liceret tamē dispensatio licebat: que dispensatio fiebat iure diuino non ab homine. **N**am iure diuino communiter abstinetur ab vxore fratris sicut & a sorore sed in aliquo casu permittebat. **U**nde sicut papa non posset modo dispensare in pluralitate vxorum: quibus olim esset licita: quia licita erat ex dei dispensatione: prohibita videtur iure communi: sic nec in proposito. **I**tem nec in secundo gradu transversali superioris: ut cum amita & matre quia lege diuina prohibetur: hec **Petrus**. **E**x his aduerte diligenter

quod cum affinitas contrahatur ita per fornicationem sicut per actum conjugalem: ille qui cognouit aliquā mulierem fornicarie non potest contrahere matrimonium cum filia eius: vel germana eius: sicut nec posset contrahere matrimonium cum filia vxoris sue ex alio viro: nec cum sorore eius ea mortua. **E**t secundum **P**etrum dicitur **pal.** papa in hoc dispensare non potest: qui casus sepe tamē venit ad auidentiam confessorum. **R**eperitur tamen papam **M**artinum quintum dispensasse cum quodam qui contraxerat & consummaverat matrimonium cum quadam: cuius germanam cognouerat fornicarie cum magna tamen difficultate: & quia res erat occulta: nec ille erat aptus ad religionem vel ad remota eundem: unde & scandalum ex diuortio si factū fuisset erat secuturum. **P**rius tamen ordinauit plures doctores theologos & canonistas super hac re habere collationem utrum ipse posset in hoc dispensare: nec conuenerunt in conclusionem: sed aliqui dixerūt quod poterat alij contrarium affirmauerunt: & quatenūdū est certum & dimittendum incertum. **I**n **A**ug. de peni. di. 7. si quis & ad instar sacrilegij est disputare de potestate principis precipue pape. **I**tem q. 4. §. committit. & c. se. ubi dicit **H**iclaus papa: **M**emini est de se. apo. iudicio iudicare: aut illius sententiam retractare permissum: unde propter romanæ ecclesie primatum **C**hristi munere beato **P**etro collatum: ubi dicit **g**lo. **M**eni. s. q. sit inferior papa. nam ipsemet papa vel eius successor potest sententiam suam vel alterius pape predecessoris retractare

etare sententiam: vt. 35. q. 9. sententiā.
Exemplū pz qz q prius determina-
 tum fuerat per ecclesiā consanguini-
 tatem z assi. durare vsqz ad septimūz
 gradū: vt nō. Hido. Hie. z Alexā.
 35. q. 5. ad sedem. Hreg. ix. retractauit
 z determinauit nō durare nisi vsqz ad
 quartū gradū: ex de cōsan. z assi. non
 dz. z sic hodie seruat qstū ad phēdū
 mrimoniū: iō nulli s̄sulendum est: s̄z
 oio phibendū pcurare dispēsationē
 ēta papa strahēdi cū tali cui? cogno-
 uit matrē vel consanguineā carnalit?
 Sed si post contractū z multo magi
 consummatum tale matrimoniū obti-
 nuit dispēsationē remanēdi cū illa di-
 mittendū est negociū iudicio dei: nec
 condēnandus.

De impotentia coeundi.

Cap. 13.

Quoddecimū ipedimētū ē ipo-
 tentia coeundi: z ē fm Rai. vi
 cū aie vel corporis vel vtri?
 qz quo qs ipedit alteri carnaliter cō-
 misceri. Ubi nō qz tres sūt impotētie
 spes. s. nālis accidētalis maleficialis.
 Et qz ista mā est turpis: z nō ita sepe
 contingunt casus eius: ideo trācabo
 z ipsa plenius pōt videri in summis.
Prima ḡ impotentia. s. nālis que ē
 in viro est frigiditas seminis vel fri-
 ditas complexionis vel indispositio
 mēbrī. In muliere artatio: si ppetua
 est talis impotētia impedit phenduz
 z dirimit stractum. z 7. q. i. c. nuptia-
 rum. z extra. e. laudabilem. Illa tū q
 est in sene non ipedit. nā z senes si a
 nāli calore destituunt ope tū medico
 rū poterit eis aliquālit subueniri. Et
 dicit De. de pal. qz noie frigiditatis i
 telligit caliditas: z qdcumqz aliō ipe-

diens actuz matrimonij ppetuo: non
 aut si effectum gūatiōis impediāt tū
 z non actum: vnde z steriles scienter
 possunt contrahere. Præterea idem
 De. de pal. dicit qz ille qui scit in se v̄l
 in alio impotentiaz coeundi non po-
 test inuito alio discedere propter tale
 impedimentuz: z imputatur sibi quī
 talem elegit: alias autem posset puta
 si incontinenter viueret: aut alias iho-
 neste vel vir eam male tractaret: vel
 alias ei venenum preparasset: non ta-
 men separantur quo ad vinculuqz qd
 vere fuit: ex quo vterqz simpliciter cō-
 sensit sed quo ad cohabitationem: ali-
 as non possent separi ex quo fuit v̄z
 matrimonium: nisi ob fornicationez
 v̄l timorem mortis vel religionem si
 matrimonium fuit consummatum. **S**i
 autem ignorabat impotentiā etiam i
 seipso: vt si vir credebat non se eē im-
 potentem: vel mulier non se artā qm
 ppendunt possunt allegare propaz
 impotentiam: ex de frigi. z male. c. i.
 z. c. consultationi. Item nō fm eūdē
 Det. de pal. qz qm sit sepatio propter
 frigiditātē viri mulieri datur licentiā
 contrahendi cum alio: viro autez si
 impotens est simpliciter. i. non valēs
 seminarē: vel valens hoc sed non i lo-
 co debito: si hoc eu quo ad omnem
 feminaz: interdicitur sibi simpliciter
 mrimoniū contrahere. **S**i autē eēt
 impotens respectu istius tantū: puta
 quia est virgo. Sed si esset corrupta
 posset eā cognoscere lūand? ē tūc cum
 corrupta: nec simplr tal phibēd? est
 qz nō debet effectus extendi vltra su-
 am cām. Dicit tū Tho. in 4. qz figs
 non posset copulari cū virgine s̄z cuz
 corrupta: posset medici nālr cū aliq

j

instrumento claustrum pudoris refe-
rari: nec hoc esset contra naturam: quod non
fieret ad delectationem sed ad medicinam
Sic si mulieri arte absque periculo potest
subueniri beneficio medicinae vel per su-
um usum viri proportionati non impe-
dit. **H**abeat in matrimonium: est de fratre et male.
licet. **S**i vero non potest sine graui periculo
subueniri certe sepabitur: et poterit se al-
teri copulare cui forsitan apta foret:
vel cui respectu subueniri posset quod si
per vium sancti facta sit idonea primo red-
detur primo: et si ipse primo iam fuerit cum
alia quam in hoc casu dimittere debet et ad
primum redire. **S**i autem non facta sit ido-
nea. id est cognoscibilis primo: vel si non
potest sine graui periculo mulieris a primo
cognosci: quod potest contingere propter dispo-
sitionem membrorum remanebit cum secundo
Sed de pallo dicitur quod opio tria que
melior videtur esse potest subueniri ei in
periculo per incisionem siue velit siue non
est impedimentum temporale nec dirimitur:
quod si hodie non vult cras potest velle. vii
voluntas que non est perpetua non facit
perpetuum impedimentum. **S**icut si per
vium istius hominis de quo queritur potest
fieri cognoscibilis per usum alterius temporale
est nec dirimitur. **S**i vero nec per incisionem
nec per usum eius potest fieri cognoscibilis ab
istis: quomodo possit fieri cognoscibilis per
usum alterius non est sepanda ab illo: et
si cum ea fuerit nec reddenda primo: etiam
si per alium fuerit aptata: quod quodam est
iuncta non potest alter ea vitare: sic illud
remedium est impossibile de iure di-
uino et positivo: quod esset fornicatio et
adulterium: et si mulier est ita artata quod
a nullo ordinarie sit cognoscibilis debet
remanere sine spe coniugii: et viro da-
tur licentia cum alia habendi. **S**i autem est

ita artata quo ad aliquem: puta senem co-
gnoscibilis autem per alium: puta iuuenem
licentianda est ad illum. **S**ed quoniam sepe
ab uno quod non poterat cognosci: et com-
mixta alteri similis additionis: puta si
mulus etatis et complexionis: quod ecclesia
tunc fuit decepta: visum est quod per
longum usum fuisset sibi aptata: tunc
reddenda est primo: quod impedimentum
fuit temporale. **S**ecus quoniam alius fuit diuer-
se additionis: hec de. **I**tem si mulier
dicat viro impotentem propter defectum
membrum secundum. **D**icitur et inspicendus per
viros honestos: sicut dicit de arta quod
aspicienda est per matronas honestas.
Si autem allegat excessum membrum est consule-
das papa: nec sic dicitur mulier ine-
pta esse ad matrimonium propter frigiditatem
sicut per artationem: quod mulier in concubi-
tu est patiens. **U**nus ad reddendum de-
bitum viro sufficit quod pariat actionem
viri in naturali membro: hoc autem eius frigi-
ditas non impedit. **S**ecunda impoten-
tia. accidentalis sine maleficio est per
castrationem superuenientem: propter quod te-
tales omnia sunt inepti ad reddendum
debitum habere non possunt: et si contraxerunt
diuidendi sunt: quod nullum est ma-
trimonium: et est ad sedem. **S**ed si ca-
stratio contingat post matrimonium
contractum per verba de presentibus: non potest
dirimi: et durat matrimonium: et intelli-
gitur ista castratio secundum Ric. in 4. tra-
ctatio membrorum genitalium comprehendit
do testiculos et virgarem: de hoc est opi-
nio duplex. **Q**uidam enim dicunt quod istud
si superueniat in matrimonio contracto
per verba de presentibus: sed non consumma-
to quod habet dirimere sicut et ingressus re-
ligionis. **A**lij dicunt et communiter quod non
dirimit contractum istud superueniens

sed solum qñ erat hoc impedimētuz
anteq̄ contraheretur p̄ verba d̄ pñti
Quidā ē dicit q̄ si remaneat virga
q̄ erigat: r̄ si abscissis testiculis q̄ tē
tale m̄rimoniū nondū cōsumatū non
soluit: sicut dicit gl. de spadone. **I**ta
talī satisfaciit mulieri sicut mulier sa
tisfacit viro: siue resoluat sp̄ma: siue
non: nec regit in m̄rimonio q̄ sp̄ sit
sp̄el filioz h̄z iustit̄ q̄ seminet. **I**n isto
ḡ caute incedendū ē: r̄ cū maturo cōsi
lio: r̄ qñ tales possent induci vt se hē
rent vt frat̄ r̄ soror caste viuentes tu
ta via eēt. **D**e castrato spadone dicit
Pe. q̄ si non ipediunt ab actu gñati
onis h̄z ab effectu: q̄. s̄ in eis v̄ga erigi
tur r̄ semē emittit: h̄z inualidū ad ge
nerādū h̄z pñti. **S**z si cū maturo cōsi
lio h̄z h̄re non pñt s̄m quosdaz: nec
h̄bit p̄ hos affinitas. **S**ic qui non pōt
seminare in loco debito non pōt con
trahere: q̄nis r̄ reliqua r̄ deflorare
possit: q̄ ipotentia coeundi ē absolu
te: qñ quis non pōt carnalē copulam
exercere. **N**on at̄ reputat̄ in iure car
nalis copula subsecuta: nisi sit cōsum
ta p̄ seminationē ordinariā: eēt d̄ sp̄o.
c. vlti. **T**ertia impotentia est p̄ ma
leficium circa qd̄ fin̄ **T**ho. in 4.º et
Dosti. sic tenendū ē: q̄ si maleficium
supueniat matrimonio ante carnalē
copula: tunc si maleficiū est p̄petuū
impedit r̄ dirimit m̄rimoniū. **S**cutum
ita q̄ celebrato diuortio vir poterit
aliā ducere: r̄ s̄l̄r de muliere d̄. 33. q̄
i. si p̄ fornicarias. in quo. c. d̄ expresse
q̄ deo p̄mittente r̄ diabolo opante ī
pediri pōt homo ne cognoscat muli
erē: r̄ vt dicit **P**e. de pal. in 4.º fit hoc
multipliciter. habet. n. ex hoc q̄ ē sp̄s
p̄tatem sup̄ creaturā tp̄alez ad motū

localē p̄hibendū vel faciendū. vñ pōt
corpora impedire ne sibi mutuo ap
propinquent vel directe vel indirecte
interponendo se īter eos corpore at
sūpto. **S**icut accidit t̄ponso q̄ de sp̄o
sauerat idolū: r̄ nibilominus h̄zerat
cū quadā virgine nec poterat eaz co
gnoscere p̄pter hoc. **2.º** modo pōt ī
flām̄are ad actum illū: vel refrigera
re ab actu illo: adhibendo occulte v̄
tutes quas optime nouit ad hoc vali
das. **3.º** modo turbando imaginati
onē r̄ fantasiā r̄ estimatiuā qua red
dit mulier em̄ exosam: q̄ potest ī ima
gine imprimere. **4.º** modo p̄hiben
do directe rigore mēbra sicut r̄ motū
localē cuiuscumq̄ organi. **5.º** p̄hibē
do missione sp̄uum ad mēbra in qui
bus est virtus motiua: quasi interclu
dendo vias seminis: ne ad vasa gñati
onis descendat: vel ne ab eis recedat:
vel ne excidatur: v̄l ne emittat̄ r̄ mul
tis alijs modis. **P**lus aut̄ p̄mittit deº
sup̄ hūc actum p̄ quē peccatū p̄muº
trāsūd̄it q̄ sup̄ alios humanos actº
r̄ sepius maleficiat̄ vir q̄ mulier: et
magis p̄mittit deº in peccatores q̄ ī
iustos demones: seuire: vt patet d̄ ma
ritis. r̄ sarai vxoris **A**bobie: tamē eti
am aliqñ in iustos. **E**xemplū de **J**ob
r̄ p̄ hoc maleficiati monēt̄ facere cō
fessionem in dicto. c. si per fornicarias.
hec **P**e. **R**icar. in 4.º dicit q̄ cōis op̄i
nio tenz: q̄ si certum eēt q̄ esset ma
leficium secutum matrimoniū ratuz
non tñ cōsumatū: non tamen p̄ hoc
dirimeretur vinculum matrimonij.
In sepando autēz maleficiatos simi
liter p̄cedendū est sicut in sepando ī
eptos p̄pter frigiditatem: excepto q̄
frigido non dat̄ līna h̄bendi cū alta:

q̄ frigiditas ē impedimentū vniuersa-
le s̄z maleficiū dat: q̄ maleficiū est
impedimentum p̄i culare: q̄ si muli-
er illa p̄curauit maleficiū non p̄t
diuorziū petere: q̄ culpa sua ad hoc
deuenit. 55. di. si euāgelica. Si v̄o ma-
leficiū sit tpale non dirimit nec im-
pedit: z a p̄ncipio q̄dē maleficiū p̄-
sumit tpale. S̄z postq̄z iuges simul
p̄ triennium cohabitauerunt dantes
opam carnali copule si adhuc durat
īpedimētum: q̄. s̄. se cogscē non potu-
erunt p̄sumit maleficiūz eē p̄petuūz
eē. e. laudabilem. z sic sepabit. Si at̄
sepāt p̄t maleficiū postq̄z alia m̄ri-
monia h̄erunt carnalr se cognoscāt
renocādi sunt ad p̄muūz m̄rimoniū
eo q̄ s̄iua diuorziū lata iter eos fuit p̄
errore: q̄ īpedimentūz iudicatus fuit
p̄petuūz s̄m p̄sūptioez: q̄ non erat p̄
petuum s̄m rei vitatē. Et illud decre-
tūz. 33. q̄. i. si per forziarias. non tenet
hec Ric. in 4. Et nō s̄m De. d̄ pal.
q̄ si maleficiū durat p̄ triennium iu-
dicat p̄petuū: non q̄dez q̄ illud non
possit tolli: vel a deo vel etiam opere
diaboli qui sanat ex hoc q̄ torquere
cessat. Exēplum in legēda beati Bar-
tholomei apli. S̄z q̄ n̄ p̄t tolli ope
humano: q̄ non ē ptās sup̄ terrā im-
mo nec sup̄ celum post deū que luci-
fero valeat p̄pari in nālib: nec s̄per
exorcismi liberant: q̄nq̄z q̄dem p̄pter
p̄ccm: q̄nq̄z at̄ p̄pter bonum hoīs cui
expedit non nubē. vñ nec Paul. fuit
exaudit: hec De. Et nō q̄ si malefici-
um non p̄t renocari nisi p̄ aliqd̄ illi-
citur: vt p̄ demonis auxiliū z h̄i:
etiā si sciret sic posse renocari: nibilo-
min⁹ p̄petuum īpedimētum iudica-
bitur: q̄ remediū non ē licitū: A ho.

De. Alb. z Dos. z addit Do. q̄ s̄z ali-
qua remedia vana videātur tolera-
ri: q̄ p̄t reducere vana vanis: n̄ at̄
dicit illicitis. Sciendūz est at̄ s̄m pe-
de pal. si maleficiati vel alias ipoten-
tes velint cōmanē iuges veri s̄t: sic
Maria z Joseph. Si aut̄ ambo p̄cla-
mant z euidentissimis signis ipotētia
p̄bari p̄t non expectat triennium: sed
statim sepant. Si at̄ non sit euidens
oz q̄ p̄ triennium cōmorati iurent am-
bo. Tur q̄dē q̄ studiosa opam dedit
bona fide sine fraude q̄ eā cognosce-
ret: z non potuit perficē. Et mulier si
milit q̄ p̄ eā non stetit nec fraudē ad-
hibuit quin cognosceret a viro: s̄z nō
fecit: factalr at̄ iurabunt: q̄ credunt
eos v̄z iurasse: eē de purg. ca. iter
solicitudines. De triennio isto ī aut̄.
de nup. s̄. p̄ occasione. z inter d̄ m̄ri-
monium ipotentū: z ceditur potētī. 33.
q̄. i. requisisti. z eē. e. c. f̄nitatis. Si at̄
mulier dicit q̄ vir non p̄t eā cogno-
scere: z vir asserit q̄ imo stādum ē vi-
ro: q̄ caput ē mulieris. 33. q̄. i. figs ac-
ceperit. Et hoc nisi mulier p̄bet con-
trariūz per aspectū corporis: extra d̄
despon. ipu. stinebatur. ecōtra si vir
dicat se non posse cognoscere: z ipsa
asserit contrarium viro non p̄bātē ipa
absoluitur. S̄z videt q̄ q̄n allegat ī-
potentiam mulieris: q̄ ipsa teneatur
ostendere se inspiciendam. Et q̄ ī cā
diuorziū vir z mulier ad paria iudicā-
tur: sic vir allegans mulierē artā au-
ditur petēs inspicī. sic econuerso mu-
lier allegans v̄z eunuchizatū audit
petēs aspectū corporis: z idē ē si dicat
ipotētia ei⁹ aspēu ei⁹ posse p̄bari: hec
De. de pal. q̄ si p̄ triennium celebrato
diuorziū redeat potentia se cogscēdī:

lz de hoc sint varie opiones: tenendū
ē nō qd sentire videt. Tho. i. 4. l. q. si
maleficiū fuit: p̄ninerfale respectu cu
inlibet p̄sōe: tūc si alteri nupserit oñ
dicit impedimentū non fuisse p̄petuū
vñ oz redire ad p̄mum. Si at̄ malefi
ciū fuit p̄ticulare respectu. s. sp̄alis p̄
sone: tunc vtriq; det h̄ia h̄bendi cuz
alijs z n̄ p̄t ad p̄stinū m̄rimoniū re
dire: cū p̄mū m̄rimoniū nullū fuerit:
z sc̄dm vez. hec Tho.

De cognatione legali.

Cap. i. 4.

Quartūdecimū impedimentū
est cognatio: qd 4. loco i v̄
sibus supradictis ponit: vbi
nota q̄ triplex ē cognatio. s. carnalis
siue n̄alis que dicitur cōsanguinitas:
sp̄nalis que d̄r compaternitas: z lega
lis q̄ d̄r adoptio vel arrogatio. quelz
harum impedit z dirimit matrimo
nium fm̄ diuersos modos: qz diuer
sos gradus habent. Cognatio legalis
est que fit p̄ adoptionē vel arrogatio
nem z hz tres species. Prima ē as
cendentū z descendentiū: q̄ ē int̄ pa
trē adoptantē z filiū siue filiā nepo
tē vel neptē z h̄i adoptatos: z hoc i
distincte z in p̄petuum impedit m̄ri
moniū fm̄ De. de pal. Inter p̄ez t̄m
adoptatē z p̄ez z m̄ez adoptatū nul
la cognatio p̄trabit fm̄ Tho. z De.
Pater ḡ adoptator non p̄t h̄ē cuz
filiā adoptina: nec ēt cum adoptina
nepte. 30. q. 3. ita diligē. Sec̄da spes
ē collateralū. s. it̄ filiū n̄alē alicui⁹ et
filiū adoptinū: hoc impedit m̄ri
moniū: q̄ diu sunt in eiusdē p̄ris p̄tā
te: ea v̄o soluta. s. morte p̄ris vl̄ eman
cipatione filij n̄alis vel adoptini non
impedit. 30. q. 3. post susceptū. z videt

hoc intelligendū de filijs n̄alibus legi
timis. s. q̄ non p̄t p̄trahere cū filijs z
filiab⁹ adoptinis p̄ris sui. It̄a adop
tinus filius cū filia illegitima p̄ris sui
adoptini p̄trahere p̄t sicut nōt Du.
30. q. 3. in prin. idem Hosti. Innocē. z
Ricar. Ad t̄m q̄ inter duas p̄so
nas adoptatas ab aliquo i filias p̄t
esse m̄rimoniū. sed Huil. Du. z Ber.
cū nulq; inueniat p̄biberi sicut etiaz
duo filij sp̄uales alicui⁹: puta p̄ susce
ptionē in baptismo vel cōfirmationē
p̄t h̄ere ad inuicem: z sp̄uales filij
cū adoptinis. Si ḡ adoptin⁹ fili⁹ ma
trimoniū h̄bat cū legitima adoptat⁹
dicit Huil. q̄ q̄uis qdā dixerūt q̄ n̄
solueret tale m̄rimoniū n̄ v̄i tenen
dū est qd nōuit Hug. s. q̄ solueret d̄
cog. le. c. i. Et hoc ē vez taz de simpli
citer adoptato: q. s. nō transit i p̄tātē
adoptantis q̄s de arrogato q̄ trāsit i
p̄tātē arrogantis. Tertia spes ē q̄
si legalis aunitas iter p̄rem adoptā
tez z vxorē filij adoptini: silt̄ it̄ filiū
adoptinū z vxorē p̄ris adoptatis: z
h̄ ipedit oī tpe m̄rimonium: qm̄ pat̄
adoptas nunq; p̄t h̄ere cū illa que
fuit vxor filij adoptini etiam p̄ emā
cipationem: ar. ff. de ritu nupt. l. nam
adoptans. z idē iuris videtur de filio
adoptiuo respectu vxoris adoptatis
De cognatione naturali. i. consan
guinitate.

Cap. i. 5.

Quintūdecimū impedimentū
est consanguinitate que dicitur
cognatio n̄alis siue carnalis
i p̄diens z dirimens m̄rimo
niū tria videnda s̄t. p̄mo qd sit cōsan
guinitas linea z gradus i ea. Sec̄do d̄
computatione graduum. Tertio de
prohibitione z i quibus gradibus.

Quantū ad p̄mū s̄m Pet. de pal. i
4. di. 40. q. 1. Consanguinitas est vin-
culū p̄sonarū ab eodē s̄t̄p̄ite descen-
dentium carnali p̄p̄agatione contra-
ctū. vbi sciendū est q̄ non deberet di-
ci consanguinitas sed s̄anguineitas
sed p̄pter meliorē sonū d̄r consanguini-
tatis: et nobis vtendū est vt p̄les. **Ci-**
culum d̄r q̄ amici magis se diligunt
q̄ extranei affectu et effectu. vnde nō
bruta: q̄ homo est animal politicū.
Ab eodem s̄t̄p̄ite dicit̄ scilicet prop̄i
quo: alias omnes homines essent cō-
sanguinei: quia ex vno. s̄. Adam fecit
deus hominum genus. Carnali p̄p̄o-
agatione. vnde non est consanguini-
tas eorū: qui per creationem a deo p̄-
cesserunt. Dicitur autē consanguini-
tas a cōitate sanguinis: vel a conueni-
endo in sanguine magis q̄ in carne:
quia sanguis est magis materia semi-
nis. nam sperma s̄m medicos est san-
guis purissimus. Et q̄ dicitur est car-
nali p̄p̄agatione excludit Euāa cō-
sanguinitate. Ad e: q̄ miraculosa et su-
pernaturali p̄p̄agatione: sed non exclu-
dit Christi a cognatione s̄anguine-
orū beate Marie: q̄ fuit carnalis p̄p̄a-
tio ex parte matris: licet non ex parte
patris. Hoc at vinculum sicut et om-
nis amicitia fundatur ex cōicitatōe tri-
plici. s̄. nature cure et discipline. **Natu-**
re: q̄ omnes consanguinei p̄ carnis
p̄p̄agationem descendunt ab vno s̄t̄p̄ite
q̄ est cōis eorum parens. Cure:
q̄ cura parentū p̄cedit ad filios nō
solū imediatos: sed et ad filios filiorū
quotquot videri p̄t̄. **Discipline:** quia
p̄les sub pentū p̄tate et subiectione ef-
se debent. **Secunda conclusio** ē d̄
linea cōsanguinitatis: qd̄ sit et quō di-

atur. **Est autē linea ordinata colle-**
ctio p̄sonarū s̄anguinitate coniu-
ctarū: nec oportet addere ab eodē s̄t̄p̄ite
descendentū: quia hoc includit̄
in s̄anguinitate. **Et est triplex linea**
s̄m triplicē habitudinē: quā h̄nt s̄san-
guinei adinuicem. **Una est p̄ncipi-**
ari ad p̄ncipium: vt filij ad patrem
aut̄ pauū et s̄. et s̄m hanc accipit̄ li-
nea ascendētū. **Alia est p̄ncipij ad**
p̄ncipiatū: vt patris ad filium. nepo-
tē. p̄nepotē et s̄. Et s̄z hanc accipitur
linea descendētū que non ē alia li-
nea ascendētū: sed aliter accepta s̄z
aliū et aliū modū cōputandū: q̄ s̄z
vnam sit acceptio ab inferiori ascen-
dendo: s̄m aliam sit acceptio a sup̄io-
ri descendendo. **Tertia est habitu-**
do eorum qui sunt ab vno p̄ncipio:
sicut fratrum qui sunt ab vno patre
vel matre: et nepotum qui sunt a duo-
bus fratribus vel sororibus et sic de
ceps: et s̄m hanc accipitur linea tran-
suerfalis que subdividitur in eā que
est collateralis ascendētū: in qua s̄t̄
auunculus matertera et patra et c̄. et
in eā que ē collateralis descendētū
in qua sunt frater soror nepos et nep-
tis ex filio vel filia. **Tertius conclusio**
est quid sit gradus: et dicendū est q̄ gra-
dus ē habitudo determinate distantie
a p̄sona: et quelibet linea h̄z suos gra-
dus: et linea et gradus in affinitate s̄nt
s̄m habitudinē ad s̄anguinitatē: et n̄
aliter.

De gradibus quō cōputantur.

Cap. 16.

Que computatōe gradū: et p̄-
ma conclusio ē d̄ p̄putatōe cōi-
iuristarū et canonistarū. nam
illa v̄t: et cetera que ponuntur in l̄ra

vi. 40. et in decre. 35. q. 3. 4. et 5. non sūt
in vna. **C**omputantur autē gradus p̄san
guinitatis hoc inō. in linea ascenden-
tium enim et descendendum cōputā
de sunt persōe medie inter illas de q
bus queritur: q̄ si nulla sit media sūt
in primo gradu: vt filius et pater ascē
dendo: et pater filius descendēdo. **S**i
vō sūt alie p̄sone medie cōputant̄ eis
cum extremis: quot sunt persōe vna
minus tot sunt gradus: verbi gratia.
Anus et nepos distant secundo gra-
dit̄ sine ascendendo siue descendē-
do: quia sunt tres persone. s. nepos et
annus et qui est in medio eorum: quia
est pater respectu p̄m̄i et filius respe-
ctu sc̄bi. **R**emoto igit̄ vno remanent
duo: et sic nepos et annus sunt in secun-
do gradu: pro annus et p̄nepos sunt in
quarto gradu: quia sūt prop̄ique per-
sone numerāde. **R**atio huius est: qz
cū gradus sit certa distantia pp̄iqui-
tatis non potest esse in eiusdē ad seip-
sum: sicut nec prop̄inquitas: et iō gra-
dus presupponit se per aliquā perso-
nā: cui secunda addita facit gradum:
et per eandē rōnez tertia addita sc̄be
et quarta tertia: et sic sēp vt sit nume-
rus graduum s̄m numerum persōa-
rum vna excepta. **E**t hec computatō
in linea graduum ascendentiū et descē-
dentium est cōis apud oēs. **I**n li-
nea vero collateralī quē non est eoz
quoz vnus descendit ab altero: s̄ eo-
rum qui descendunt a cōi p̄ncipio
altr̄ cōputātur gradus s̄z leges aliter
s̄z canones. s̄z. n. canones cōputātur
hoc modo. **C**idendū est enim vtruz
p̄sone de quib⁹ querit̄ equalit̄ distet̄
a cōi stipite aut ineq̄alit̄. **S**i equalit̄
quoto gradu quelibet earum distet̄ a

cōi stipite toto gradu distant inter se
verbi gratia. **S**it nobis fontes cōis pa-
rens et stipites: ego nepos s̄m vnaq̄z li-
neaz: tu vō p̄nepos s̄m aliā lineam.
Si querit̄ quoto gradu disto a te: et
videri qz tertio: qz toto gradu tu qui
es remotior distas a cōi parente a q̄
ego non disto nisi secūdo gradu. **S**z
s̄m leges aliter p̄putant grad⁹ i lica
transuersali: qz s̄m eas duo fratres
sunt in sc̄do gradu: filij duoz fratruz
sunt in quarto gradu: nepotes in 6.
gradu: et sic duplicantur gradus s̄m
cōputationē legalē supra cōputatio-
nē canonicā. **S**ed opinio canonistaz
ē rōabilior: qz absurdū videt̄ ponere
sc̄bz gradū sine p̄mo: qd̄ tñ leḡt̄ s̄m
opinionē legistaz: qz nō est dare ali-
quē qui sit in p̄mo gradu lineę trans-
uersalis equalis. **S**z p̄mus in ea qui
ē frater est in secundo gradu s̄z legi-
staz: p̄mus in transuersali inferiori ē i
tertio. s. filius fratris. **E**t prim⁹ i trans-
uersali superiori est in tertio vt patru-
us. **E**t ideo canoniste melius cōputāt
in transuersali: ponentes frat̄rē i p̄-
mo gradu: filium fratris in secundo.
s. descendendo: nepotēz in tertio: p̄ne-
potem in quarto: abnepotē i q̄nto etc.
Ascendendo vō patruū in sc̄do p̄pa-
truū in tertio: abpatruū i quarto etc.
Dilatando vero duoz frat̄rū filios
in sc̄do: nepotes i tertio sicut in gene-
alogia **A**dā per **B**eth et **C**ain: qui sūt
in p̄mo gradu et filij eoz in sc̄do. **R**ō
diuersitatis huiusmodi cōputationis
est ista: vt dicit **A**lexan. papa. 35. q. 5.
ad sedem. **I**n legibus ob nihil aliud
ipsa graduum mentio facta est: nisi
vt hereditas vel successio ab vna ad
alteram personam inter sanguineos.

deferat. In canonibus vero ob hoc
pgenesis computat ut apte monstre-
tur vsq; ad quotaz gnatione a consan-
guineorum sit nuptijs abstinentum:
ut rite et canonicè nuptie celebrat in-
ter fideles. Hac igitur de causa quia
hereditates nequeunt deferri: nisi de
vna ad aliam psonam. Accirco cura-
uit secularium imperator in singulis
psonis singulos perficere gradus: qz
vero nuptie sine duabus psonis non
valent fieri: ideo sacri canones duas
psonas in vno gradu constituerunt:
hec ibi. Ad autem ibi dicitur: quia vsq;
qz ad septimum gradum pdurat con-
sanguinitas fm computatione cano-
num: in qbus gradibus. 7. prohibetur
mrimoniū tunc verū fuit: sed hodie
non durat consanguinitas nisi vsq;
ad quartū gradum inclusiue. Nam
Greg. 9° renouit tres vltimos gra-
dus: ex eo q non poterant bene mēti
retieri tot gradus: et etiā erat sat
difficile vsq; ad septimum gradū absti-
nere a mrimonijs talium. Unde seq;
bantur sepe inconuenientia habet h
statutum ecclesie: extra de consang. et
affini. non debet. Gradus autem fm
leges quo ad successionem heredita-
tis durant vsq; ad decimum graduz
computando modo legali: ut dictuz
est supra.

De prohibitione matrimonij inter
consanguineos.

Capit. i.

De prohibitione mrimonijs inter
consanguineos. Ad fm De
tres conclusiones. Prima
q consanguinitas de iure nali fm re-
ctam lineā ascendētū et descendētū
impedit matrimonij: s; plus filij cuz

matre q; filie cum patre ppter reue-
rentiam. Propter qd videtur q in li-
nea recta in infinitum prohibeat ma-
trimonium: adeo vt si Adam hodie
viueret non inueniret vxorem fm le-
gistas. Ratio huius quia maior reue-
rentia debet pentibus remonis q; p
pinquis. Unde pater non dicit dñs
sed auus q; diu viuit: et licet maior p-
pinquitas tñ maior reuerentia q pl^o
attendit. Nam cum filia fratris pōt
fm leges contrahi sed non cum ami-
ta: que tamen non est propinquo.

Secunda conclusio est de phibitū
one iuris diuini. Prohibent enī cir-
ca hoc plures psona puta simul nali
federe cōmorantes: et sunt. iz. que leni.
is. numerantur: mater nouerca soroz
neptis amita matertera vxoz patri
nurus vxoz fratris nisi premortui si-
ne liberis: preuigna: filia preuigni vel
preuigne: soroz vxozis que in lege na-
ture pmittat: vt in Lya et Rachel
copulatis Jacob. h^o rōem doct. affi-
gnant: qz mrimonium ordinat ad re-
phensionē concupiscentie: sed concu-
piscētia non repmit s; magis angef
si inter illas psonas quas uenit i ea-
dem domo conuersari esset concessa
copula matrimonialis: quia lex diuī
na rōnabiliter phibet talem copulaz
Nā qz electio non est nisi possibiliz
eo ipso q cōcupisibile sit impossibi-
le minuit vel tollit cōcupiscētia illius
vñ q; diu cohabitantiū viroz et muli-
erum in vna domo posset esse matri-
monium: si tales psonas pnotatas
tingit cohabitare simul concupiscē-
tia non hret frenum. Sed ex quo ma-
trimonium fit impossibile inter tales
q; phibitū: cessat talis concupiscētia

n

n

Tertia conclusio est de phibitiōe iuris positivi canonici: q̄ illa iuris ciuilibis nū ad p̄positū faciunt: cū circa sacramenta laici nū possunt disponē ḡ iure nouo phibitū est m̄rimoniuz contrahi in quarto gradu. **I**n q̄nto autem et vltra p̄missuz est in linea transuersali: vt de consan. et affi. non debet. **A**lij gradus qui p̄us erant sūt ablati: r̄ in huiusmodi potest disp̄sare papa et non alius: q̄ non est p̄missū ep̄is sicut in alijs. **E**ius enī est disp̄sare in iure qui est. s. ius: vel cui commissū est a iure. **U**nde in gradu legi naturalis lege diuina probito solus deus dispensare potest vel cui inspiraret: qui tamen non legitur dispensasse cum quoquā. **P**apa autē in his que sunt iuris positivi: puta in quarto gradu et tertio: immo et in secūdo quandoq; puta collateralium equaliter q̄ contrahant dispensat: vt puta filij duorum fratrum: q̄ lege Moyfi et lege ciuili erat p̄missum. **N**ec ē sufficiens causa dispensationis augmentatio patrimonij: sed pax vel concordia vel aliud huiusmodi. **I**n linea autem ascendentium et descendentium infinitum phibent nuptie. **E**st tamē dubiū vtrū papa possit disp̄sare in gradu lege diuina vel nāli phibito. **E**t siq̄dem phibitio legis Moysayce i h̄i esset pure iudicialis non moralis non ligaret hodie nisi inquantū esset iure canonico reassumpta talis lex: et sic in omnibus illis gradibus papa posset dispensare: sed fere oēs grad⁹ lege Moysayca phibiti: vident phibiti iure nāli: q̄ ad omnes illas p̄sonas cohabitātes ē amicitia nālis sine alio federe. **U**nde q̄ nā nihil facit frustra

vbi sunt mulieres alie ex q̄bus possit fieri generatō sine istis frustra fit cū istis matrimonium: q̄ non est necesse nec p̄pter ḡnationem nec p̄pter amicitiam. **U**nde p̄babil⁹ ē q̄ papa nō potest dispensare i illis gradibus. **E**t fm hoc diceret q̄ ante legem scriptam erat dispensatio a deo: vt cum illis cōtraheret excepto primo gradu ascendentiū et descendentiū. **U**n̄ Adā inspiratus a deo dixit: **R**elinquat hō p̄rem et m̄rem: ceteras p̄sonas videt p̄mississe: que tamē iure nāli erant phibite: vt frater soror: in quibus p̄mis credendum est deus dispensasse p̄pter necessitatem.

De cognatione spirituali.
Capi. is.

Tertia cognatio est sp̄ualis. s. compatritas: et puenit ex h̄ q̄ aliquis confert sacramenta baptismatis vel confirmationis: vel suscipit sine tenet illum cui tale sacramentum confertur p̄ aliorum sacramentoz collationem non contrahit cognatio spiritualis: que h̄cat impedire vel dirimē matrimonij: e. t. c. z. li. 6. **I**sta tñ cognatio habet tres lineas. **P**rima est inter baptizatum: et illum qui ad baptismum suscipit: ac etiam vxorem eius: si tñc habz et carnalit cognouit. **N**ā qm̄ vnus iugū sine maritus siue vxor tñ t3 aliquē ad baptismū cognatio sp̄ualis etiam transit ad alterz non tenentē iugem ipsius tenēt ad baptismuz: etiam inter tales non pōt esse matrimonij. s. inter suscipientes

iugē eius si hz r susceptuz, immo ēt
 dicit **A.** bo. q. et cōpaternitas transit
 a viro in mulierē quancunq; carnali
 ter cognitā: q̄uis non sit vxor. **I**dem
 sentit glo. sup. c. sigs ex cōiugio. 30. q.
 4. dicens q̄ p fornicariū coitū acqui
 rit cōpaternitas: q; vna caro efficit.
Ide t; Jo. an. in. 6. Ric. aut in 4. di.
 42. dicit q̄ si aliqui efficiantur vna
 caro p fornicariā copulam non pp̄
 hoc transit cōpaternitas ab vno i ali
 um. q; p rem pure carnalē non h̄it
 cognatio spualis. **I**dem t; De. d. pal.
 in 4. dicens q; cognatio spualis dicit
 tur: q; a spualibus causatur. vñ vide
 tur vñs q; non sic fornicarij cōicent
 sibi actiones sicut iuges: q; in illis n̄
 est nisi vinculum carnale ad ips; : hic
 autem spuale r carnale. vñd sunt ma
 gis vñm: vñde in cōputatiōe gradu
 um pater r mater vna psona cōputā
 tur: q̄uis autē esse duos in carne vna
 equaliter sit in fornicatione r iugio
 tñ hic vti queritur de cognatiōe spū
 ali aliquid debet facere vinculum spi
 rituale: hec ille. **A.**nto. de but. sup de
 cretali. **M.**artin^o de cognatione spūa
 li refert vtranz opinionē: sed hāc vl
 timaz dicit tenere **D.**u. r **A.**rchi. r **J**o.
 an. e. ti. c. i. in nouella. li. 6. **H**ec obstat
 dicunt ipsi q; copula fornicariā iduc
 affinitatem: q; illud in affinitate cor
 porali que etiam per illicitam copu
 lam vt vinculū corporale acquiri po
 test. **E**c^o in spuali vt cōpaternitas q̄
 est vinculū spuale. **U**nde absurdū est
 dicere q; p fornicariū coitum cōtraha
 tur: hec ille. **I**dem etiā tenz glo. Ric.
 Inno. etiā vtranz opinionē recitat:
 r neutrā p̄fert alteri. **U**n̄ sigs tale i
 ueniret matrimonium iā cōtractū de

p̄iti vel cōfirmatū: ex quo aliqui dicūt
 illud teneri tuta via esset vt peteret
 dispensatio vel declaratio a viro pa
 pa: qd si haberi non posset fm regu
 lam. **D**ost. que dicit q; vbi inueniunt
 tur h̄ria opinioes de aliquo m̄fimo
 nio: virū teneat vel non adberenduz
 ē illi q̄ iudicat m̄fimoniu tenere: nisi
 h̄ria opinio fulciret canonica aucto
 ritate manifesta r expressa. **f**m; igitur
 etiā potius dimitti debent in suo cōiu
 gio q̄ separari: vbi autē tales nondū cō
 traxissent cōsulendū ē eis q; abstinēt
 a cōtractu h̄ri. **S**ed bene possz aliquis
 cōtrahere cum sorore filij sui spualis.
 30. q. 3. illud. **S**ic pōt cōtrahere pater
 cū illa quam fili^o eius tenuit ad bap
 tismū: vt nō. per. d. c. illud. q̄uis filius
 non possit cōtrahere cū ea: quaz te
 nuuit pater ad baptismū. **S**ecōda ē in
 ter baptizatum: siue sit masculus siū
 sit femia: r filios naturales suscipien
 tis: siue sint legitimi siū illegitimi. vñ
 inter eos non poterit esse matrimōi
 um. **E**t q; cognatio spualis non habz
 gradus q̄uis filius n̄alis Petri n̄ pos
 set cōtrahere cū filia spuali ipsius Pe
 tri: quā. s. tenuit ad baptismum vl^o ad
 cōfirmationem: posset tñ cōtrahere cū
 filia filie spualis ipsius Petri: ar. 30.
 q. 3. c. i. **I**tem filij duoz cōpatruz siue
 geniti sunt an cōpaternitatē siue post
 ea possūt cōtrahere ad inuicē: solū ex
 cepta illa psona per quā cōpaterni
 tas ē contracta: que nunq; poterit co
 pulari alicui filiozum sui patris spiri
 tualis. 30. q. 3. super quibus. hec ibi. **T**
Tertia est in suscipiente in baptisino
 r pentes baptizati inter quos etiā nō
 pōt ee m̄fimoniu. vñ mat baptizati
 nunq; pōt esse vxor eius q̄ tenuit ipm

Vera f. 20. babile
 mag. pnt. 7. mof.

baptizati ad baptisimū: qz cōmī ē ei?
Sil nō qz sigs puta Petri? s̄ volūta-
 te vxoris sue: puta marie t3 vel leuat
 de sacro fonte filiū alteri? puta iohā-
 nē filiū martini s̄ volūtatez et ipsius
 martini s̄m Jo. neapo. i quolz. 9. vñ
 qz s̄bit vera cognatio spūalis it̄ eos
 non ob. inuoluntario sensu seu s̄di-
 ctōe illoz: ita qz petri ē ve cōpat̄ mar-
 tini: z maria ē vera m̄r spūalis iohā-
 nis velit nolit. b. rō ē s̄m eum: qz qd
 ē ex statuto ecclē non depēdet ex vo-
 lūtate subiectoz statuti z statuctis: s3
 ex statuto ecclē ē qz cognatio spūalis
 transeat ab vno iungū in alto s̄lūma-
 to m̄rmonio: z qz cōp̄nitas acgrat̄
 p̄ri carnali p̄ h̄ qz leuat aliqū filium
 ei? de sacro fonte ḡ zc. **S**tez posita cā
 sufficienti cognatiōe spūalis oz pōe-
 re cognatiōe spūalē. cā ē eiz ad quā
 seq̄r effect̄: s3 p̄nitas spūal quā p̄leg-
 tur p̄ actū p̄p̄iū vñ? iungum ē suffi-
 ciens cā alti iungū cognatiōis spūalis
 postq̄ ē m̄rmonii s̄sumatū ḡ zc. **S**il
 nō qz reglarit vñ? oz tenē ad baptis-
 mū s̄m Rai. non p̄les seu leuare de
 fonte: vt de se. di. 4. c. non p̄les. Et si
 necessitas cogeret vñ? z idē pōt tenē
 in baptisimo z in s̄firmatione. Si aut̄
 p̄les tenerēt dic̄ Alb. in 4. qz hoc po-
 tius est p̄missio q̄ statuti: qd̄ debeat
 approbari: p̄mittit̄ aut̄ rōne amicitie
 que s̄bit it̄ illos. hec ille. **U**bi ḡ duo
 aut tres ex more patrie cōiter tenent
 videt̄ tolerandū z sine peccato fieri
Tuū tñ esset h̄re sup hoc dispensati-
 onē ab ep̄o si p̄r vult h̄re p̄les tenen-
 tes ad baptisimū: vt nō. Du. in decre.
 z cū plures tenent s̄bitur cū omnibus
 cognatiō spūalis que ip̄edit z dirimit
 m̄rmonii s̄m Hosti. Sed diligēt̄

attende qz oz qz teneant siue tangant
 ipsū baptizandū cū baptizat: vel cuz
 de fonte leuat a sacerdote imēdiate
 si volunt eē cōp̄res: aliter ex eo qz ex-
 titerunt ibi soluz non tāgēdo z r̄nde-
 rint p̄ puero abienuncio zc. non eēt
 cōp̄res. De. de pal. **I**n aliqb̄. n. locis
 sacerdos aquā effundit baptizādo: et
 qz volunt eē cōp̄res tenent baptizā-
 dū. **I**n alijs. n. t3 puez ipse sacerdos
 cū baptizat: qd̄ p̄cipue fit cū sit bap-
 tisim? p̄ imersionē: z tunc p̄mo recipi-
 entes baptizati de sacro fōte a sacer-
 dote in panno: vel nudū s̄t p̄res spū-
 ales: vt nōt̄ Hug. in decre. Et s̄l̄r per
 p̄curatorē non pōt s̄bi cōp̄nitas q̄s
 tum ad cognatiōe spūalem: vt pōit
 archi. p. l. p. mortē. d̄ adop. **I**de Jo.
 an. z q̄uis non r̄ndeat aliqs dū tñ te-
 neat ad baptisimū: vel tāgat̄ efficitur
 p̄r̄n? z s̄bit cognatio spūalis. Illi at̄
 p̄les qz simul tenent ad baptisimū nō
 p̄hibent̄ ad inuicē s̄bē: vt **I**nno. po-
 nit. **S**il nō qz laicus ē qz baptizat ali-
 que siue in casu necessitat̄ siue ex: n̄
 pōt s̄bere cū illa quam baptizauit
 eē. e. nedū. li. 6. **S**il nō s̄m Tho. qz si
 vir vel mulier baptizat vel teneat ad
 baptisimū p̄p̄ium filiū si hoc facit in
 articulo necessitat̄is seu p̄ errorē non
 impedit̄ exigere debitū vel reddere
 extra. e. si vir. Si vero fecit p̄ fraudē
 ip̄edit̄ exigere s3 tenet reddē: z si vñ
 qz fuit in culpa: neut̄ pōt exigē: exact̄
 tñ vterqz reddere tenet: vt dicit̄ Do.
 z addit. **M**elius tñ eēt vt cōtinerent
Eodē at̄ mō si vir t3 aliquēz filiū vx-
 oris sue: vel vxor filiu3 mariti sui si ex
 ignorantia hoc facit excusat̄ si ex ma-
 licia non potest exigere debituz: si ve-
 ro fecit p̄ fraudē impedit̄ exigere: s3

tenet reddē. **I**dem Ricar. Credo tñ q
sup h̄ eps possit dispēfare. s. q̄ ad exa-
ctionē debiti: sicut de eo q̄ co. consā.
vxo. su. cum q̄ eps pōt dispēfare quo
ad debiti exactionē: s̄m De. d̄ pal. vt
h̄cs. s. vbi h̄cs de impedimento affinita-
tis tibi vide. **I**te nō q̄ si iohāna vxoz
petri tenuit ad baptismū filiuz berte
anteq̄ cōmiseret: siue h̄beret matri
moniu cū ipso petro: ipa mortua po-
test petr⁹ h̄re in vxozem ipsam bertā
z sic successiue isto mō qs pōt habere
duas cōm̄ses in vxozes. **S**z si petrus
cognouit iohānaz añq̄ tenēt ad bap-
tismū filiu berte: non poterit postea
ynq̄ bertā h̄re in vxozē. **I**te ille qui
tz ad baptismū vel cōfirmationē filiu
petri ex muliere cōcubina vel vxoze
alia susceptū q̄ ex ea quā nūc h̄z vxozē
rē non efficit cōp̄ istū vxozis: quam
nunc h̄z ipe petr⁹. z idē de filijs vxoz-
ris alicui⁹ ex alio viro genitū. **I**te nō
q̄ non baptizat⁹ q̄uis alium n̄ debeat
tenē ad baptismū: n̄ si de facto vl̄ ne-
cessitate tz vel leuat vel baptizat n̄
bit aliq̄a cognationē sp̄ualē s̄z t̄ho.
pe. z ric. z addit alb. dices q̄ si alt̄ cō-
iugū ē baptizat⁹: p̄ eum trāsit cogna-
tio ad eū q̄ non ē baptizat⁹. idē de cō-
firmatōe. **S**z si baptizat⁹. tz filiu non
baptizati bñ h̄bit cōp̄ritatē. **I**te nō
q̄ non dz qs tenē ad baptismū vel cō-
firmationē f̄rez vel sozozē: qz suffic̄ it̄
tales vinculū carnale. **D**ia at̄ q̄ dicta
s̄t de tenēte ad baptismū seu de fōte
leuāte erga susceptū vel leuātū: z pen-
tes ei⁹ q̄ ad h̄bēdā cognationē sp̄ua-
lē: it̄llas s̄l̄r de baptismo z penitib⁹
ei⁹ q̄ ad p̄cāz cognationē: z oia que
ocā s̄t de baptizato q̄tuz ad tenētē z
baptizātē in h̄bēdā cognatōe sp̄ualī

cū baptizato: intelligas p̄firmatōe in
p̄firmatōe z tenēte ad p̄firmationēz
in h̄bēdo cognationē sp̄ualē: cū cōfir-
mato z penitib⁹ ei⁹. z dic̄ Hof. q̄ ista
cognatio sp̄ualis sic legalis n̄ h̄z ra-
mos: vñ ad p̄sōas cū qb⁹ d̄cte s̄t non
egrediunt̄. **I**ta d̄ igr̄ q̄ q̄cunqz in aliq̄
istoz impedimentoz det̄ct⁹ sciēt h̄bit
peccat mortāl̄: z in q̄tuoz ex his ipe-
dimētis ē excoicatus sciētē h̄bens:
nec talis dz absolui nec pōt nisi cesset
a tali m̄rimonio sic d̄cto: vel petat d̄i
sp̄sationē a papa vbi pōt: z iuterim
abstineat se ab vsū m̄rimonij sic ipe-
ditū. z nō q̄ in nullo. i. impedimētōz
pōt dispēfare aliqs citra papā: s̄z z ip-
se papa i aliq̄ boz non pōt dispen-
sare. s̄i impedimēto ligam̄is: cū. s. aliqs
ē alteri ligat⁹ p̄ verba de p̄nti: talis. n̄
n̄ possit cū alia h̄bē ēt dispensate pa-
pa. **I**te in impedimēto erroris p̄sone z
in impedimēto violentie: vbi nullo mō
ē cōsensus z in impedimēto coeundi oī
mō ex frigiditate nāli vel castratione
vel maleficio: vel alia idispositōe pro-
ueniente: qz in h̄i oibus nullū ē m̄ri-
moniu: iō nō pōt facē papa vt ibi sit
m̄rimoniuz. **D**e impedimēto coeundi
videt̄ dicē Pet. de pal. q̄ illud sit ex
statuto ecclesie: qz id non p̄tinet ad
s̄bam m̄rimonij: z inde ē q̄ si sciuerit
alt̄ impedimētū tale: z nihilomin⁹ h̄-
bit ē vez m̄rimoniū: qd̄ non eēt si d̄
esset aliqd̄ de s̄ba m̄rimonij. cū. n. p̄n-
cipalis finis m̄rimonij sit p̄les nō vi-
tatio fornicationis: si possz coire esset
de s̄ba m̄rimonij multo magis posse
gūare: z sic senes non possent h̄bē qd̄
est falsuz. **D**e impedimento erroris cō-
ditōis videt̄ dubiuz s̄m Du. m̄ istō ē
de statuto ecclesie. **I**dem dicit̄ Pet. de

pal. s. qd est de iure positio qd et videtur sentire Ric. in 4. di. 36. dicit eis q error deterioris conditionis: et si non tollat sensum in persona multum minus. Et q rationabile est ut deceptis iura subueniant: et maxime quoniam est deceptio in re gratia naturali equitate statutum est personam servilis conditionis illegitimam esse ad obediendum cum persona libera quod si liberam esse credit ipse liber contrahens cum sua. ledit. n. enormiter in bonis matrimonij. s. in bono plus: quia non habet eas in sua potestate. in bonofidei: quia non poterit ita libere reddere debitum deo occupante suum. in bono sacramenti. i. cohabitacionis inseparabilitate quia deus possit ea vendere: hec ille. De impedimento voti solennis in religione thoma. 2. 2. et illi tenent quod non potest. Du. cardinalis Ric. in 4. host. Inno. tenet quod potest ex magna causa: ut ex reformatione regni unius et huiusmodi. Et Joh. in sum. confess. dicit de facto vidisse talem dispensationem factam: hanc etiam opinio nem. s. quod papa possit dispensare: tene re videtur idem Thoma. in 4. di. 34. ar. 4. et Joh. neap. in quolibet. dicit hanc opinionem esse probabilioram. In impedimento ordinis tenent fere omnes quod possit: quibus non consuevit. In impedimento criminis absque dubio potest secundum Pet. de pal. et de impedimento spiritualis vel legalis cognationis potest sicut de pal. De impedimento et quod est ex publice honestatis iusticia certum est quod possit cum sit ex ratione ecclesie. vñ per. de pal. sic dicit quod papa potest dispensare in omnibus gradibus publice honestatis iusticie et summum secundum gradus consanguinitatis: et hoc patet: quia non est prohibitus lege naturali vel diuina. Unde posset dispensare

quod quod straheret cum sponsa vel uxore non cognita patris vel fratris. Et nota quod quando aliqui stabunt matrimonij de facto: quod de iure nullum est: si postea obtineant dispensationem a papa super impedimento: non propterea ratificaret predictum matrimonium quod ad deum est si ante dispensationem secuta erat copula carnalis sicut quod denuo interueniat mutuus consensus interior in altitudo: et si cum hoc sequitur copula carnalis non est necessaria noua expressio verborum: et hoc in fauorem matrimonij. Hoc videtur dicere Ric. in 4. di. 40. in quodam filii: tutius tamen est ut de nouo ipsa fieret expressio verborum sensum exprimentium. Dicit et idem Ric. quod cum carnalis usus mulieris est matrimonij sit contra ius naturale: id ibi locum non habet prescriptio: ut. s. ex hoc quod tenuit aliquam scubina per 30. annos facta sit ei licita talis commixtio: sed semper mortaliter peccat. Item etiam matrimonium quod est de iure diuino et naturali: id prescriptio facere non potest ut valet matrimonium: quia a principio fuit nullum et e converso: vel quod efficiatur nullum: quod a principio fuit verum: est de consanguinitate et affinitate non debet. primum in textu. et primum in glo. Item nota quod secundum hostiam quoniam doc. discor. circa impedimentum matrimonij: vbi cumque doc. per glo. suas dicunt solum matrimonium sed non inducunt ius expressum contrarium dicenti ad heres: est de testi. licet ex quadam in fine. Item non quod cur ecclesia precipit alicui coniugum cohabitacione cum altero: et ille cui precipit sciat esse impedimentum secundum hugo. in hoc casu: quod tunc ad reddendum debitum non tenetur obedire: tamen in cohabitacione et necessarios exhibitione obedire debet: et non

negare ei cui se de scō copulauit. **Itē**
nota q̄ qui audit impedimentum eē
inter se ⁊ uxorem s̄m **Suil.** si audit
a fidedignis ⁊ non suspectis cum nō
debeat esse negligens sue salutis tene-
tur inquirere veritatem: alias esset af-
fectata ignorantia que non excusat: si
recipiat pbabilem opinionem de dicto
alicuius non d̄z exigere debitum licz
reddere teneatur. **Sec̄** si ita iuenirz
veritatē q̄ esset impedimentum int̄
eos q̄b haberet pro constanti: tunc
nec exigere nec reddē debet. Porro
qui audit tale impedimentū a viro si
dedigno aut iurato aut cōpatre suo
aut pprio sacerdotē: aut etiā publi-
ca fama non ita tenetur credē q̄ pec-
cet mortaliter si non credat sed veni-
aliter. **hec Suil.**

**De impedimentis non dirimētibz
m̄rimonium dictum.**

Capit. 9.

S Et ⁊ aliud gen^o impedimen-
ti qd̄ ē quidē impediēs m̄ri-
monium s̄bendū: s̄z non diri-
mens contractum: ⁊ istud est mul-
plex. **Et** p̄mo quidē tract^o clandesti-
nus ipsius m̄rimoniū: eē de m̄rimo.
contra. contra interdic. eccle. per to-
tum. **Qui** ergo contrahunt clandesti-
ne m̄rimonium peccant mortaliter:
⁊ tale m̄rimonium d̄z s̄ interdictum
ecclesie: qz contra phibitionem ei⁹ ē:
vbi nō s̄m **De. de pal. i. 4.** q̄ h̄ pōt eē
dupliciter. **Uno** mō qz est contra sta-
tutū ecclesie vel iuris: vt qz trib^o tpi
b^o anni int̄dcis: de qb^o in. c. se. vel qz ē
clandestina dispensatio. phibet. n. ne
m̄rimonia fiāt clandestina: ⁊ sine bā-
nis: extra de clande. def. cum ihibitio
vbi d̄r qz cuz d̄z fieri aliqd̄ m̄rimoniū

debet in ecclia bāna publica p sacer-
dotes pponi: vt infra ppetente t̄miz
q̄ scit impedimentū pponat: ⁊ si appue-
rit pbabilis coniectura contra copu-
lā futurā interdicat exp̄sse: donec cō-
stet qd̄ fieri debeat: als si s̄berent sūm
bānis: vbi. s. talia s̄uant: aut post phi-
bitionē extiterit impedimētuz: puta gra-
dus phibit^o: tunc filij dicent illegiti-
mi: nec excusabunt pp igrantiā pen-
tuz: ⁊ sacerdos qui tales diuinctōnes
inhibere p̄tēpserit: vel regularis q̄ in-
teresser h^o i punit: vt in dicta decre.
In aliquibus t̄i locis non sunt hec bā-
na: sed solū s̄bunt sponsalia solenni-
ter ⁊ publice multum an̄ m̄rimoniū
⁊ interim potest manifestari an sit i-
pedimentum. **Un̄** in talibus locis rō-
ne contrarie consuetudinis ommissio-
nem bannoꝝ non puto esse peccatuz
sed vbi seruantur esset mortale omit-
tere. **Alio** modo dicitur matrimoni-
um contra interdictum ecclesie: quia
est contra preceptum hominis mini-
stri iuris ⁊ ecclesie. **Et** iste minister v̄l
ē parochialis sacerdos qui potest di-
spensare matrimonium ⁊ si non iudi-
care. **Ipse** enim habet inquirere de i-
pedimento ⁊ inhibere. **Est** est officia-
lis episcopi nō sacerdos qui solus bñ
dicit nubentes. **Vel** archidiacon^o aut
abbas habentes hoc ex consuetudine
vel p̄uilegio: ⁊ habent iudicare: ⁊ si
non dispensare si nō sunt sacerdotes
Est est eps vel superior eoz: hic hēt
iudicare ⁊ dispensare. iudicare rōne
iurisdictionis: dispensare rōne ordinis
cū cura. **Contrahere** ḡ contra phibi-
tionem ecclesie vel ministri est mor-
tale: nisi fuerit dispensatuz ab eo qui
potest: si quidē facta fuerit ihibitō

ab inferiori papa: vt ep̄o vel pochiāli
 q̄nis sit peccatu: n̄ si non est aliud i
 pedimentum tenet. **S**tes si a papa fa
 cta est simplex ihibitō: quia nō anul
 latur ppter hoc. Sed si hoc phibue
 rit decernens irritum ⁊ inane: si sec̄
 factum fuerit: tunc matrimonium ē
 nullum: quia per hoc reddit eos iha
 biles. **P**lus est enim reddere multos
 inhabiles q̄ paucos: sed ipse phibēs
 matrimonium p cognationem sp̄ua
 lē legalē vel carnalē in gradu non p
 hibito lege diuina reddit h̄i inhabi
 les ḡ 2. hec **De.** **2.** votuz simplex
 quōd quidem impedit ⁊ trahenduz ma
 trimonium: s̄ non dirimit ⁊ tractum
 di. 27. p totum. in text. ⁊ glo. **E**t idem
Ricard. ⁊ **Tho.** i. 4. **T**alis ergo mor
 taliter peccat qui h̄ns votuz simplex
 castitatis contrahit: ⁊ nihilomin⁹ ad
 huc tenet iplere votum: si nondū co
 gnouit vxorē: cū q̄ h̄xit p verba d̄ p̄i
 ti: qz adhuc implere p̄t. s. intrando
 religionē etiā inuita vxore: ⁊ sic n̄ po
 terit cōsummare m̄rimonium absqz pec
 cato mortali: postqz vero cōsummaue
 rit religionem intrare non p̄t vxore
 inuita: ⁊ tenet reddere debitū vxo
 ri petenti: siue expresse siue interpreta
 tione s̄m **Tho.** ⁊ **Ric.** in 4. s̄ non licz
 ei petere: al̄s s̄m quosdā vt **Ric.** pec
 cat mortaliter quociēs exigit debituz
 qz adhuc potest ⁊ debet seruare votū
 q̄tum in ipso est. **E**t dicit **Dost.** qz si
 quis habens tale votum petat ab ali
 quo vtrum si contraheret tenerz ma
 trimonium: non dz sibi r̄ndē dare. s.
 qz teneat ne detur sibi occasio frāgē
 di votum: sed in huiusmodi debem⁹
 tales querentes prudēt eludē vt do
 cet **Digenes**: di. 43. in mandatis.

Tertio sponsaliciū s̄m cū altera:
 nisi mutuo ptes se absoluant: vel ex
 altera p̄uū sit aliqd ex his p que licē
 te p̄nt sponsalia frangi: talis etiā pec
 cat mortaliter. **Q**uarto tenē vl̄ su
 scipe aliquem vel aliquā ad cathedra
 lum qz pcedit baptisum: ex. e. p. ca
 thedrismū. li. 6. **Q**uinto qdā criā v̄z
 incestus post contractum matrimoni
 um cū affinibus cōmissis. 32. q. 7. figs
 viduam. ⁊ c. concubuisi. cum. i. 98. co
 gnoscit cōsanguineā vxoris sue: vel cū
 cognoscit si mulier est a cōsanguī
 neo mariti sui: ppter h̄i incestuz de
 linquēs amittit ius petendi debitū n̄
 solum ab vxore vel viro attincti illi:
 cū qz cōmissit incestuz: s̄ cū illa vxore
 viro mortuo si h̄xerit cūz altā p̄sona
 qd̄ facē non dz sine disp̄catōe ep̄i ab
 ea exigē non p̄t: vt ex de eo qz cog.
 san. vxo. su. transmissa. **I**n vtroqz t̄i
 casu reddē tenet s̄m **Ric.** i. 4. di. 34.
Pōt t̄i ep̄s dispensare vt. s. talis p̄ua
 tus iure exigēdi possit exigere absqz
 peccato s̄m **De.** de pal. in 4. **C**ogno
 scendo autem cōsanguineas p̄prias
 vel p̄mittendo se cognoscā: quauis
 non minus peccet: immo magis non
 t̄i repitur in iure qz p̄uetur exactiōe
 debiti: vel qz impediatur a contrahē
 do. **Ric.** hoc etiā dicit. s. qz incestus
 cum cōsanguineis non ipedit m̄rimōi
 um h̄bendum: nec p̄uat exactiōe v̄bi
 ti sicut incest⁹ cum affinib⁹. **S**i ince
 ctio p̄pe vxoris. 33. q. 2. admonere. ⁊ c.
 infectores. qd̄ intelligitur cum occi
 dit: vel i vindictaz ppter adulterium
 ab ea commissum. **U**el quia alias eā
 exosam habet propter aliquem defe
 ctum: non propter hoc vt contrahat
 cū altā qz tunc dirimētur illd̄ sequēs

Et idē h̄z. **De. d. pal. de muliere q̄ dat**
venenū viro: vel alio mō occidit eū.
[It] rapt' sponse alt' .z. q. z. statutū
[It] susceptio pprii filij d̄ fonte: v' cō
firmatio: q̄. i. q̄. s. fac̄ h̄ ifidiado m̄ri
monio: vt possit p̄nare altez debito
vingali. 30. q. i. de eo. Item iterfectio
sacerdotis: eē de pe. z re. qd̄ p̄sbz. [It]
solennis p̄nia. 33. q. z. de his. [It] z sigs
monia: le sc̄ictē in vxore suscipiat. z
.q. i. hi qui. Des̄ p̄dictos casus ponit
Ric. alber. tbo. z pe. z hosti. p̄t vlti
mum que solus hosti. addit. Licz at
hec z forte alia impediānt h̄bendū: si
tū timetur de incōiuentia dz ei ep̄us
cedere l̄iam nubendū: ar. 33. q. z. an
tig. z. c. in adolescentia. eē de eo q̄ co.
con. vxo. sue. ex l̄ris. Et fm̄ quem ad
dit. Quil. sufficit l̄ia pprii sacerdoti:
immo de c̄suetudine non seruat tal
rigor petendi l̄iam. Ric. autem dic̄
in 4. de inf̄ctore vxoris: q̄ si h̄bit
m̄rimoniū: q̄nis n̄ sit dirimendū: cū
non obstat aliud ip̄edimentū peccat
n̄ h̄bendo s̄ statutū ecclē: nisi p̄ns cū
eo fuerit dispensatū: z idē videt̄ dicē
dū de alijs casib' suprad̄cis. Petr. de
pal. i. 4. ponit vtranz̄ opinionē: s̄ d̄
clinat ad sc̄dam dicēs q̄ sine disp̄sa
tionē non lz̄ inuoluto in aliq̄ dictoz
ip̄edimētoz seu criminū h̄bē: vel de
bitū petē sine disp̄satōe: z q̄ non nisi
ep̄s dispensat: nec v̄z c̄suetudo in d̄ri
um: nisi c̄staret q̄ ep̄i hoc longo tpe
scientes dissimularent: al̄s d̄riū faci
entes peccant mortaliter. R̄ō fm̄ pe.
de pal. in 4. q̄ clandestina desponsa
tio dicitur fieri sex modis. P̄mo
v̄z q̄n̄ fit sine testib'. 2. q̄n̄ zueniūt
clandestine anteq̄ recipiant benedi
ctionem nuptialem: p̄ loco z tpe quo

petere possit. 3. q̄n̄ sponsalib' non so
lutis s̄z soluendis soluz̄ anctē iudicis
sine l̄ia eius h̄bitur aliud m̄rimoni
um. 4. q̄n̄ h̄bunt m̄rimonium ante
pubertatē sine iusta cā absq̄z l̄ia ep̄i
ztra phibitionē que fit: eē de desp̄o.
ip̄u. c. z. 5. q̄n̄ ztra interdictuz̄ sp̄ale
sicut alicui d̄dicitur ne h̄bat cuz̄ alia
pp̄ter ip̄edimentū z h̄i. 6. q̄n̄ h̄ fit
omissis bannis: qd̄ intelligit̄ vbi non
ē c̄suetudo in ztrarium z quocunq̄
istoz̄ mōz̄ h̄bat ē culpa mortalis p̄
pter inobediētia ecclesie: s̄ i sex ca
sibus pōt̄ inste dispensari. P̄mo
cū magnatib': qz̄ eoz̄ m̄rimōia solēt
cuz̄ magna deliberatiōe tractari per
amicos. 2. q̄n̄ valde nobil' ignobilē
ducit. 3. cū vives paup̄. 4. cū se
nex iuuenē. 5. cū timet p̄tes: cuz̄ iā
h̄rit. 6. cuz̄ diu fuerit at̄ in hoc pp̄t
verecundiā. Disp̄sat̄ at̄ in hoc ep̄s d̄
c̄suetudine p̄ papā sc̄ita: z dissimulā
do approbata: al̄s cū sit statutū ḡial'
z̄cilij solus papa dispensat: hec Petr.
de pal. in quarto.

De ip̄edimento feriaz: q̄n̄. s̄. n̄ p̄t
fieri nuptie. Cap. 20
S Et aliud gen' impedimenti
sp̄alis: siue ad tps̄ qd̄ h̄z im
pedire: sed non dirimē ma
trimonium: qd̄ d̄ ip̄edimentum feri
az: qd̄ quidē ip̄edit solum celebratio
nē nuptiaz z b̄ndictōez nuptialem z
traductionē vxoris in domū: non at̄
ip̄edit ztractuz̄ m̄rimonij vel de fu
turo vel de p̄nti: qd̄ fit solo c̄sensu p̄
vba exp̄ssa fm̄ Rai. z Hof. z glo. sup
c. capellanus. eē de feri. nisi repugna
ret huic p̄rie c̄suetudo. Hosti. n̄ vide
tur dicē: q̄ nec est istud lz̄: s̄ p̄mū cōi
ter tenetur. Petr. de pal. in 4. dicit

Coniū p̄ verba de futuro si ē phibi-
 tū: r̄ lz̄ fm̄ q̄sdā nec ēt p̄ verba d̄ p̄ntū
 Istud tñ vltimū n̄ v̄r q̄ iste d̄ct̄ o3 si
 eri clā destine s̄z in facie ecclē. in facie
 at ecclē non v̄r faciendū: sicut nec be-
 nedictio nuptialis: hec ille. Credo in
 hoc stādūz eē cōsuetudini ecclē. **S**ciē
 dū igr̄ q̄ t̄pib⁹ his nō p̄nt nuptie cele-
 brari: v3 ab aduentu vsq3 ad epiphāi-
 am: neq3 includit̄ octaua epiphānie
 euz de ipsa n̄ sit exp̄ssuz in iure. **I**tem a
 septuagesima vsq3 ad octauā pasche
 inclusiue. **I**t̄ a trib⁹ dieb⁹ añ ascēsiō
 nē vsq3 ad octauas pentecostes exclu-
 dendo tñ ipsā dñicā: que ē octaua vi-
 es r̄ pent. qz̄ ipm̄ festum non h3 octa-
 uū diē. vñ in ipsa p̄nt nuptie celebrari
 eē de feri. capellanus. in fi. r̄. 23. q. 4.
 non pōt. r̄ trib⁹. c. sequē. **Q**ui autē nu-
 ptias facit his t̄pibus peccat mortāl̄
 qz̄ tra statutum gñale ecclē facit: eē
 de ma. con. 3̄ inter. ec. p̄ totum. **P**e. d̄
 pal. in 4. di. 3z. dicit q̄ celebritas nu-
 ptiaz est interdita ab aduentu vsq3
 ad octauam epiphānie inclusiue. **D**e
 alijs duob⁹ t̄pibus concor. euz supra
 dicit̄. **I**tē de tertio t̄pē. s. a triduo añ
 ascēsiōnē vsq3 ad octauam pent. diē
 q̄ nuptie suspendunt̄ vsq3 ad festum
 trinitatis: ita tñ q̄ non a p̄mis vesp̄is
 trinitatis licz̄ trahere: sed a p̄ncipio
 noctis vel media nocte: vel sicut veri-
 us puto a mane in antea. **E**t lz̄ sit ita
 de iuris subtilitate: qz̄ n̄ consuetudo
 est optima legū interps̄: iō sequenda
 ē terre consuetudo a platis diu scita
 vel dissimulata: siue de celebrādo nu-
 ptias in diebus illis extremis: siue de
 abstinento. **I**tem nota q̄ festa s̄z no-
 nam legem r̄ veterē a vespa vsq3 ad
 vesp̄am celebrantur: n̄ in septuagesi-

ma sibi p̄p̄m ē officium: qd̄ abdicat
 cantica leticie: qz̄ non incipit a vesp̄is
 s̄z in cōpletorio qñ p̄mo intermittit̄
 alleluia. **U**n̄ vsq3 ad cōpletoriū exclu-
 siue lz̄ trahere. **S**ed officium adue-
 tus p̄p̄m p̄fecte incipit a vesp̄is sab-
 bati p̄cedentis. vñ extunc non licz̄ h̄-
 bere. **I**n diebus vero vltimis non so-
 lū vesp̄e: imo cōpletoriuz s̄ de t̄pē p̄-
 cedenti p̄ se loquendo lz̄ p̄ acc̄is sup-
 uenienti maiori festo nil fiat de illo ī
 cōpletorio vel solū memoria in vespe-
 ris: sicut apud illos q̄ faciūt festuz tri-
 nitatis in octaua pent. p̄dit vesp̄as et
 cōpletoriū. r̄ s̄lt̄r qñ festū celebre eue-
 nit in octaua ephie r̄ octaua pasche: n̄
 tñ p̄pter lz̄ in ista vespa: sed sicut sup̄
 dictū ē in talibus ē cōsuetudo seruan-
 da. vñ in multis terris ēt de nocte p̄-
 funda in vigilia aduentus r̄ septuagesi-
 me nuptias faciunt: s̄z si p̄ mediaz
 noctez facerent eēt coruptela: qz̄ me-
 dia nocte more romano nox incipit
 vt of. ff. de feri. l. more. **U**nō sicut illa
 cōsuetudo excusaret celebrare in māe
 diei sic nec post mediā noctē: s̄z certū
 est: qz̄ 3̄ sanctoruz p̄m̄ canones est.
Contrahentes autē nuptias istis t̄pi-
 bus phibitis debent puniri: in quo d̄
 liquerunt vt. s. ad t̄ps̄ sepenē: s̄z si sit
 piculum incontinentie: alia p̄na po-
 nat̄ r̄ in ista dispense. **S**acerdos at̄
 q̄ dedit benedictiōnē puniendus est
 grani pena: licet arbitraria. **N**on at̄
 esset mortale exigē talib⁹ t̄pibus ab
 vxore p̄us rite benedicta: **P**e. de pal.
Itē r̄ si mortale sit m̄imonium con-
 summare tali t̄pē: n̄ p̄ p̄mā copulā ite-
 rū cognoscēdo non peccat mortāl̄ n̄
 si hoc faceret ī cōtēptū ecclē ordinā-
 tis: hec **P**e. de pal.

De sponsalib.

Ca. 21.

Quia dicitur in iudic. p. i. p. spō
 salia siue p vba d futuro. **R.**
 ratificat p vba de pñti: vel alia signa
 experimentia pñtū. **S.** pñtūat p car
 nalē copulā r h cōit obfuar. Non ē
 tñ necessariū q spōsalia pcedāt: qz ab
 sēs pmissiōe sca de futuro pōt qz sibi
 to hē p vba de pñti. Silt ēt ad effē
 tiam mrimonij non ē necessariuz q
 sequat copla carnalis. Un iter Ma
 riam r Ioseph: dñ fuisse pfectū mri
 moniū q. s. ad eius ecētia: r si n q ad
 ei significatiōz pletā: cū tñ vqz re
 manserit virgo. **z. z. q. z. s. cū g. q. z.** hre
 rant p verba de pñti. fuerat. n. reuela
 tū virgini Marie: q Ioseph nunqz
 exigeret debitū ab ea. **S.** si exegisset
 fuerat diuina aucte dispētatū vt red
 dē nō teneret. Et vna ex cāis qre be
 ata virgo Maria fuit desponsata hz
 ouigene. **z. s. q. z. inuenta ē. vt p virgi
 nis diabolo celaret. q. z. n. r si cor
 da hoīum non cognoscat p se r cor
 pora q ad exteriora sciat: non tñ va
 luit scire vtrū ex Ioseph: vel sine vi
 ro cōcepisset: nec si virgo pepisset: vl
 n virgo: r h p pē nimia scitātē virgīs
 qz nō pmittebat approminare ei vel
 h cognoscē Ric. in 4. **R.** dō g q mri
 moniū iniat p sponsalia q sunt fu
 turaz nuptiaz pmissio. **30. q. 5. nra
 tes. q sunt mltipliciter: aliqui. s. nuda
 pmissiōe: vt cū dicit vir: accipiā te vl
 ducā te in vxorem meā r h. Et illa
 respondeat: accipiam te: vel ducā i vi
 rum r huiusmodi. Aliqñ non solum
 pmissione hz ēt appositōe iuramētū
 sunt sponsalia. Aliqñ sunt datis ar
 ris sponsalicijs. Non pñt at hbi spō.****

salia ex alia pte tñ: nec claudicare hz
 huius. Et si aliquis capiat manū ma
 heris r dicat ipi mulieri do tibi fidē
 de accipiendo te in vxorem: r illa ni
 bil nideat nec aliq mō se ondat ac
 ceptare non sūt sponsalia. Ille tñ qui
 talr ddit fidē tenet eā ducē si illa vo
 luerit: si noluerit nō ē pcellēda. Et h
 vez nisi onderit aliq mō mulier illa
 acceptare qd agebat. vñ si an fidem
 sic datā tractabat d spōsaliū vl mri
 monio it eos: r ipa regita spōte ma
 nū dederit ad fidē recipienda r h: i:
 tunc ecēt hcta spōsalia. Itē sigs ante
 pubertatē hbit mrimonij p verba d
 pñti int: ligunt eē spōsalia: r h nisi
 essent pximi pubertati r malicia sup
 plēt etatē: qz tunc ecēt mrimoniū: ēz d
 pu. hon. in. si duo. Itē nota q post se
 pñtiū pñt hbi sponsalia de futuro:
 ēz de despon. in pube. si infantes. lib.
 6. r extunc non valent. Si tñ alter vl
 ambo minor ē septennio: r strabunt
 sponsalia ipsi vel parētes p eis nihil
 agitur nisi postea ratificent. Si autēz
 appropinquarēt ad tps septennij: qz
 uis non impleuerit septē annos tenēt
 sponsalia fm Tho. in 4. Dec autem
 appropinquatio determināda est hz
 pditionem hēntiā: cū i qbusdaz tar
 dius pueniat intentio seu cōplacētia
 nuptiaz. Tho. r Doct. tñ expresse n
 hēt de iure: qz tps septennij possit p
 ueniri. Ille tñ qui maior ē septennio
 si hbit sponsalia cū minor septennio
 lz non tēmerint etiā ex pte maioris:
 qz claudicare non debent: tñ qz ma
 ior iuste fidem dedit: tenetur maior
 minorem expectare. Si forte velit dis
 rare in eodem proposito. **R.** Alias
 peccaret propter fidem mentitam

..

2
11

..

et tenet agere pñiam de fide mēta.
Item inter absentes pñt cōtrahi spō
 salia p nuncium vel litteras: siue per
 procuratōrē super hoc si absēs hoc scī
 at: vt qz misit nunciū vel qz de pscien
 tia sua sit: vel postea ratum h3.32. q.
 z. honorantur. **H**ostie. **I**tem si qui an
 te pubertatem pstrabunt mñmoniu3
 sponsi esse intelliguntur. **I**te nota qz
 si absens misit nunciū vñ procuratores
 ad pstrabendum sponsalia postea re
 uocat: non solū si rauocatio pueniat
 ad procuratōrem anteqz puella consen
 tiat nihil agitur: ar. eñ de cura. i no
 stra. z. c. mandato. immo etiam si re
 uocatio pueniat ad procuratōrē post
 qz puella consensit: si tamē procurator
 reuocatus fuerat anteqz consentiret
 puella nihil est actum. **f**m Hostiensē
Item qui contraxerunt spōsalia que
 tenuerūt: vt quia debita etate fuerūt
 contracta: tenentur contrahere mñi
 monium simul: nec potest alter eorū
 contrahere cum altera persona: si tñ
 contraxerint per verba de presenti: t3
 secundū matrimoniū: extra. e. sicut. h3
 tenetur agere penitentiā3 de fide mē
 titā: z multo magis si pmo interue
 nerit iuramentum: extra. e. ex litteris
Sed quid si quis iurat alteri vnaz de
 filiabus suis dare in coningem nō no
 minando aliquam determinate. **R**es
 pondet Hostien. dare tenetur s3 quā
 cunqz det liberatur: quia promissio3
 est electio: sicut z in alijs pmissionib3
 extra de regu. iur. sicut in alternatis.
Et si omnes moriantur pñt vnaz ad
 illam dare tenetur: ar. ff. de eo qz cer
 to loco. l. z. **E**t si vnā ex ipsis offe
 rat: ille non acceptet cui promissum
 est: liberatus ē promissor etiam a iu

ramento. ff. de condi. inde. l. cum his.
Si vnaz ex his cognouerit carnali
 ter: nullam aliam habere poterit pp
 ter affinitatem contracta3: immo qd
 plus est: si contemplatione preceden
 tis contractus matrimonij cōmixtio
 facta est: effct matrimonium: extra. e.
 qui dux. in ma. quam pol. per adul. si
 gnificauit. **S**ed quid si quis iurat al
 teri dare sibi vnā de filiabus suis:
 z determinat quā: z si illā habere nō
 possit promittit sibi aliam. **R**espondet
Hostie. qz tenetur ei dare primā: z ad
 hoc laborare bona fide: extra de spō
 sa. ad audientiam. **S**i non pōt tūc
 distinguendum: quia si prima cōfen
 sit sponsalibus expresse vel tacite: vt
 puta qz ipsa presente z non contradi
 cente fuerunt contracta sponsalia: vñ
 postea ipsa ratificante sororem illius
 habere non potest: quia cū pma con
 traxit sponsalia ppter impedimentū
 pu. honestatis iusticie: vt in. d. c. ad au
 dientiā: et si illa sponsalia pma forte
 ppter panguinitates aliquā cū pma
 non tenuisset. **S**i vō pma nullatenus
 pnsentit sponsalib3 tenet ei de scda: eñ
 de spon. ex litteris. **S**ed querit quid
 iuris de penis q aliquā ponunt i spō
 salibus. **R**ñdeo fm Rai. qz s3 sponsa
 lia possunt hbi sub pditione pmissæ pe
 cunie: non tñ pōt pecunia pmitteri per
 modū pene: z si pmissa fuerit nō t3 p
 missio: nec peti pōt: vt si dicat nisi te
 cū h3ero dabo tibi. 100. marchas. naz
 pvingia debent esse libera: eñ. e. c. reg.
 fuit. z. c. gemma. **I**de T. ho. 14. di. 27.
Nota tamen qz arre spōsalitie ab ea
 pte qz cām prestat: vt nuptie nō sequā
 tur amittunt: recepte vero restituunt
 tur in duplum. **C.** de sponsal. l. artis.

Ruin etiam si quis vellet sponsalia firmiter alligare potest sic facit s3 Do. s. vt det magnam quantitatem p arris: z stipuletur eas in quadruplū: qz tñ potest stipulari: z non amplius: z tūc si steterit per recipientes quo minus matrimoniu sequatur restituat eas in quadruplū. C. e. l. fi. Cessat tamen pena arrarum in quibusdam casib: vt si tempus appositum lapsum sit: tunc. n. is per quem non stetit nubat impune. Item cessat si sponsus impeditus fuerit: dum tamen causam impedimenti non pbuerit. Cessat etiam ppter causam legib9 interdictā: puta si de iure matrimoniu sequi non pōt C. e. l. fi. **N**ota igit q si in sponsalib9 appositū est tempus infra qd fieri debeat matrimoniu: ille per que nō stetit impune nubit: s3 alij dat penitētia de fide mentita: extra. e. sicut. **N**ota q in nouem casibus sponsalia soluiunt de iure z sine peccato s3 Rai. **P**rimus si alter sponsoz transit ad religionē: qd facere etiam contracto matrimonio de presenti: z nondū cōsummato etiam altero inuito: z sic ille qui remanet in seculo soluit a sponsalibus z etiam a matrimonio: extra de conuer. coniuga. c. verum. z. c. ex publico. **S**ecundus est quando sponsus non inuenitur: quia se transtulit in regionem longinquam: e3 de sponsa. de illis. z si in sponsalibus non fuit appositus terminus de contrahendo: tunc s3m leges presens non tenet expectare abitē nisi p bienniu: tñ index s3bo. potit abrenuare vel plōgare tñs inspecta qualitate psonarum. **T**erti9 si alij sponsoz post heta sponsalia incurrat leprā vel paralyz: vt

amittat oculū vel nasum seu qd3 turpius ei eueniat: e3 de coniu. leprof. c. vlti. z e3 de iureiur. c. quemadmodū. vbi innuit q etia si iurauit nō tenet. **Q**uartus si supuenit affinitas: puta qz sponsus cognouit consanguineam sponse: vel econuerso. z. q. z. quidaz. Et ad hoc pbandū sufficit sola fama z s3m Hosti. sufficit vn9 testis. **Q**uius si mutuo se absoluat: sicut qui societate fide int'posita strahūt: z postea sibi remittunt eā: e3 eo preterea. z hoc s3m Rai. Hof. Alb. Tho. Pe. z Ric. **S**ext9 si alij eoz fuerit fornicatus post sponsalia: in quo casu licz repellē alteri fornicantē: e3 de iufiu. quemadmodū. z hoc de fornicatōne carnali: z multo magis spūali. s. hēsi vel infidelitate. **P**ro fornicatione vō non voluntaria cōmissa: puta qz spōsa violenter cognita ē ab alio s3 Hosti. non debet repelli sponsa: vir etiaz non debet cogi ducere talem. Sed p fornicatōne commissā ante sponsalia non debet dimitti sponsa: nisi s3m Dugo. si tpe desponsationis credebatur eā esse virginem: z postea constitit eam esse corruptam anteq3 haberet p verba de presenti. **S**eptim9 quādo spōsus vel sponsa contrahit cum alio viro per verba de presenti vel etiaz de futuro: z sequitur carnalis copula: talis tamen peccat mortaliter qui fides frangit. **S**i autem contrahit cuz vno vel cum vno sponsalia de futuro s3m interpositione iuramenti: z cum secūda similiter de futuro sed cum iuramento debet remanere cum prima secundum Rai. z Hosti. z Ricardum in 4. zz. q. 4. in malis. **P**eccauit tamē mortaliter contrahendo cum secūda

De futuro.

11

11

11

Secundus qm̄ impubes qui contrahit
 sponsalia venit ad etate adultaz ⁊ pe-
 tit absolui a vinculo sponsalium: ⁊ da-
 ri sibi licentiam nubendi: extra de de-
 spon. impu. d. illis. Omnes predictos
 casus ponunt Rai. ⁊ Hostie. **M**onus
 fm̄ Hosti. si fama habent ⁊ iter eos
 fit aliq̄ impedimentū: ⁊ de fama vo-
 ceat: Et de consan. ⁊. affin. c. ⁊. **A**ddit
 Ric. in. 4. p̄dictis casibus decimū fz
 quosdā. s. cū sponsalib⁹ sup̄uenit votū
 simplex continentie. **S**z vtrū teneat spō-
 salia iuramento firmata facta p̄ me-
 tū q̄ cadit in cōstantē viz. **D**ubiu est
 p̄pter iuramentū additū. **E**t Ric. su-
 p̄ hoc ponit opinionē duplicem. **A**li-
 g. n. dicunt q̄ p̄dicta sponsalia non te-
 nent ipso iure nec i foro exteriori nec
 in foro conscientie: q̄ nec deus nec ec-
 clesia tale iuramentū voluerunt esse
 obligatorium respectu eoz in quib⁹
 maxime requiritur libertas: de quoz
 numero est contractus sponsalium ⁊
 in religione. **p**ressio. is. q. i. non ē. **A**lij
 vero dicunt q̄ talia sponsalia tenent
 ⁊ obligant p̄bentem in foro conscien-
 tie: q̄nis in foro exteriori non repete-
 tur obligatus eo q̄ ecclesia p̄sumeret
 consensum interiorē non fuisse: ⁊ rō
 est fm̄ eos: q̄ qui p̄ iuramentum ali-
 quā ductuz in vxorem siq̄ iuravit
 non implet iurat falsum ad q̄ sequi-
 tur q̄ mortaliter peccat. **S**z quilibz ob-
 ligatur ad evitandū mortale peccatū
 ḡ. h. ec. ille. **T**ertio via esset vt pete-
 retur a sup̄iori dispensatio a tali iura-
 mento. **P**e. Guil. ⁊ Hu. ⁊ nota q̄ i p̄-
 dictis tribus casib⁹ sponsalia solvuntur
 ipso iure. s. qm̄ transit ad religioē
 alter: ⁊ qm̄ contrahit p̄ vba de p̄nti cum
 alia. **E**t per fornicationē si ē notoriū

In ceteris vero casibus soluenda sūt
 auctoritate episcopi: ar. extra de de-
 spon. impube. accessit. fm̄ Hostien.
Et hoc vltimum intelligit Ricar. in
 4. quando ipsa sponsalia sūt celebra-
 ta in facie ecclesie vel coram testibus.
Nam si omnino esset occulta vel clā
 destina: etiam sine iudicio ecclesie pos-
 sunt dissolui in dictis casibus. **P**ro-
 ta q̄ sponsalia possunt contrahi sex
 modis fm̄ Ricar. primo promissione
 vt cum dicit vir: accipiam te in meaz
 vxorem ⁊ mulier similiter dicat. **S**z
 datis arris sponsalicijs: vt pecunia io-
 calib⁹ ⁊ huiusmodi. **E**t ex defectu vni-
 us frangantur sponsalia sine defectu
 alterius: ille qui commisit defectuz
 perdit frangendo fidem arras. **S**i d-
 dit ⁊ restituit duplicata si recepit. **S**z
 anulū subarratione. **A**licubi tamē da-
 tur anulū quando contrahitur per
 verba de presenti: ⁊ tunc nō sunt spō-
 salia sed perfectum matrimonium.
4. quando p̄missio de contrahen-
 do matrimonium firmat iuramen-
 to. **5.** quando dat fides ab alteru-
 tro q̄ p̄tinere videt. ad iuramentuz
6. quando fiūt sponsalia sub cōditō-
 ne. vbi nō q̄ cum spōsalia fiunt s̄b cō-
 ditione: si conditio est hōesta vel vti-
 lis: vt si dicat accipia te si pentib⁹ pla-
 cuerit: vel si dabis centū exite tali cō-
 ditione tūc stat p̄missum firmuz. **S**i
 vō conditio sit inhōesta ⁊ cōtraria
 bonis matrimonijs vt accipia te: si ve-
 nena sterilitatis pcuras: tunc non cō-
 trahunt sponsalia. **S**i autē inhōesta
 est conditio sed non vria bonis m̄ri-
 monijs: vt si dicat accipiam te si furtis
 meis p̄setias tūc extat p̄missio: s̄z tolle-
 da est cōditio fm̄ Tho. ⁊ Ricā. in 4.

Utruz autem votum simplex im-
pediat sponsalia. **Ben. Boich. sup. c.**
rursus. extra q. de. vel. vo. circa h. pri-
mo dat duas regulas. **Quax** prima
hoc e. q. quoties h. bunt duo vincula
equalis potentie incōpossibilia p̄mū
iudicat secundo. **Secunda** regula e.
si duo vincula dispar. i. potētie incom-
possibilia p̄trahuntur fortius repellit
minus forte. vt. pbatur extra de spō.
si iter. **U**ñ q. querit an votū simplex
dissoluat sponsalia de futuro subdi-
stinguere. q. aut votum simplex p̄cedit
sponsalia ipsa. aut segr. **Si** p̄cedit
votū sponsalia. tunc ipedit et dirimit
et sponsalia de futuro iurata. vt. i. isto
c. rursus. q. hoc casu iuramentū e. illi
cituz cū iurat facere. id qd vouerat
vnde non seruanduz. **zz. q. 4. int. ce-**
tera. Sic als in sponsalibus spōsalia
p̄iora sunt s̄uanda. vt. d. spō. sicut ex
litteris. qd est vtz etiam si in p̄mīs
non interuenit iuramentū et in secun-
dis interuenit s̄m̄ Inno. Hosti. **Alb.**
et Jo. an. Aut sponsalia p̄cedūt vo-
tum simplex. et tunc votū non. ipedit
nec dirimit sponsalia. **Sed** eo casu d̄-
bet cogi vel votum solemnizare. s. pro-
fitendo in religione. et sic essent soluta
sponsalia. vel sponsalia p̄fiteri. i. p̄tra-
bere matrimonium. vt. extra de con-
uer. coniu. ex parte. s̄m̄ Inno. et **Ho-**
stien. Adde q. hoc videtur intelligē-
dum qñ altera coniugū hoc petit. s. il-
lum cogi. **Nam** si vellet votum im-
plere etiam in seculo remanendo. i.
continere. et mutuo se voluntarie ab-
soluerent ab obligatōe sponsaliū au-
toritate ecclesie fieri potest. quinim-
mo cum adhuc possit votuz suū im-
plere. etiā si alter nō absoluit a se lib^o

sponsalibus. q. potest religionē itra-
re. tenet votum quo ad deum. et hoc
votū esset fortius vinculu. q. iurame-
tum vel p̄missio sponsalium vt. vide-
tur. **Sed** vt in decreto iuris dicit s̄m̄
Inno. Hosti. et Hof. videntur vincu-
la equalis potentie esse. et ideo dicit
q. p̄mū p̄ualet sicut prima sponsa-
lia p̄ualet scōis. et p̄ma sunt s̄m̄
manda non scōis. sicut in sponsalibus
et voto simplic. **Melius** tñ esset s̄ua-
re votū q. sponsalia p̄sumare. s. hoc
non nisi p̄ p̄fessionē in religione. **Et**
qd dictū est in p̄mo casu. s. q. votum
p̄cedens sponsalia impedit et dirimit
intelligitur quo ad deū. quia talis n̄
potest licite contrahere. et si p̄trahat
etiam matrimoniū p̄ verba de p̄nti.
non potest licite. extra. e. ex litteris. cō-
sūmare ipsū. sed p̄fessionē in religione in-
trare. si tamen de facto contrahat te-
net matrimonium. **De** voto solenni
quō impedit matrimonium vel di-
rimat dictū est. s. et de p̄tracto p̄ ver-
ba de p̄nti quō possit solui etiam ibi
vide. **Item** nota q. ille qui contraxit
spōsalia si vult recedere ab eis extra
casus p̄dictos. d̄z moneri prius ad
obseruandum. extra. e. requisit. ta-
men potest licite cogi p̄ censuram ec-
clesiasticam. extra. e. ex litteris. **Tassi**
cogendus non est. vbi pbabiliter t̄-
met difficilis exit^o. puta vt vxorici-
um et h^o. vt in. d. c. requisit. **Peccat**
tamen mortaliter s̄m̄ **Tho.** recedens
ab ipsis. etiam si non cogatur per ec-
clesiam.

De contractu matrimonij d̄ p̄nti
s. quō contrahatur.

Capit. zz.

De contractu matrimonij de presenti. Nota q̄ matrimo-
nium ratificatur: siue cōtra-
bitur per verba de presenti exprimē-
tia mutuum cōsensum vel etiam per
litteras absentium significantes mu-
tuum consensum: vel per alia signa
manifesta in illis qui non possunt lo-
qui vel audire. Requiritur ergo pri-
mo et principaliter cōsensus animi seu
intentiō contrahendi ex vtraq; par-
te. Unde si aliquis contrahit sponsa-
lia: vel etiam contrahit per verba de
presenti: non habens intentionem cō-
trahendi: sed extorquendi carnalem
copulam: et sic cognoscit eam quāvis p̄-
sumi debeat pro matrimonio: vt ex d̄
sponsalibus tua. et ita iudicatur in
foro iudiciali ecclesie: etiā si d̄ verbis
illoz contrahentiū cōstituerit: cōpellet
illum stare cum illa: cū de intentione
ipsius ecclesie constare non possit. vñ
nō crederet eis: etiā si ambo dicerēt
se non intendisse contrahere: qz q̄libz
sic posset dicere et dimittere vxorem
ad placitum: et hoc nō nisi signis eui-
dentibus appareat se illos non inten-
disse s̄ simulasse: tūc. n. non iudicabit
eē m̄rimonij: al's verbis eoz stabit:
vt dictū est: quasi vere et cū intentione
dicta sint. In foro tñ p̄nie si ille q̄ sic
contraxit simulate: non p̄posuit eam
ducere: nec vnq̄ consensit in eam nō
debet ex illo facto iudicari matrimo-
nium contraxisse: qz ex altera parte
volus affuit et defuit omnino cōsensu
siue quo nequeūt efficere sedus cōiu-
gale: vt in. d. c. tua. Idem de. et A. ho.
addunt etiā q̄ ille ex parte cuius nō
ē vol' excusat a peccato: s̄ deceptor
si veram vult facere p̄niaz: necesse h̄z

illam sine fictione ducere q̄tuz in eo
ē vel dare sibi viz p̄ueniētē: vel al' fa-
ctisacē tñ addit A. ho. qz ad h̄ tē si vir
sit eq̄l' d̄ditōis cū illa. Itā si sit multo
melioris cōditionis q̄ illa: vel si aliud
signum euidentis fraudis apparuit: p̄t
probabiliter presumi qz sponsa nō sia
it decepta: sed se decipi sinxerit: et tūc
n̄ tenet ad predicta s̄m quosdā. Itēz
nota s̄m Ric. in 4.º qz cuius quis cogno-
scit eam cum qua contraxit solum p̄
verba de futuro: quāuis sit ibi matrimo-
nium presumptum s̄m iudicium ec-
clesie: tamen s̄m iudicium dei non ē
ibi matrimonij: qz matrimonij s̄m
rei veritatem sine reali consensu d̄ p̄-
senti cōtrahi nō potest. Unde si talis
cōtraheret per verba de p̄nti cuius alia
cum ipsa secunda remanere debet: et
licz ecclesia iudicaret p̄ prima: et coge-
ret secunda d̄mittere: et ad prima
redire: ipse tamen qui scit factus suus
nullo mō d̄z dimittere scōdam: et stare
cū p̄ma: qz adulteriū cōmitteret et po-
tius d̄z pati excōicationē. Et l̄z p̄lat'us
ecclesie nō peccet i iudicando sic: qz
iudicare habet s̄m p̄bationes exterio-
res. Itēz etiam non peccabit non pa-
rendo s̄nie: si humiliter sustinet excōi-
cationem: nec peccabit p̄ illo tpe quo
abstinet a diuinis et sacramentis p̄p̄t
talē excōicationē.

De insanus vel furiosus non pōt
contrahere.

Ca. 23.

Quia ergo cōsensus animi p̄n-
cipaliter in matrimonio re-
quitur: hinc est qz furiosus
vel insan' dicendo verba exp̄mentia
consensum matrimonij: non p̄p̄t hoc

p

contrahit: quia. scilicet talis consentire non potest. 32. q. 7. neque furiosus. Et intelligendum est dux est in furore: nam si habet lucidam interuallam: tunc contrahere potest. **Aho. 2 Ric. Item** ebrius si ita ebrius est quod nesciat quod agat non potest contrahere: nisi quod fecit in ebrietate postea ratum habeat. Sed si non auferatur usus rationis propter ebrietatem contrahere potest. **Aho. 2 Ric. in. 4. Item** inter absentes non potest contrahi: nisi per litteras exprimentes consensum: vel per procuratorem: qui super hoc speciale habeat mandatum: nec potest alius substituere nisi ei sit specialiter commissum: qui procurator si fuerit reuocatus antequam contrahat non valet matrimonium postea contractum per ipsum procuratorem quousque ignorauerit ipsam reuocationem: et de procuratore. li. 6. Hostien. **Luz** autem inter absentes matrimonium contrahitur per litteras solus. dicit Ray. si illa vel ille cui mittuntur littere nulli exprimit consensum suum: credo sine iudicio quousque consentiat quod non est matrimonium: sed demum erit quousque notificauerit: siue significando illi qui mittit litteras siue alij dicendo.

In qua etate possit contrahi matrimonium.

Ca. 24.

Item ante annum. i. 4. masculus: et ante. i. 2. femina contrahere non possunt: extra de despo. impu. puberes. Et si ante habent non est matrimonium: sed erunt sponsalia nisi essent proximi pubertati: et ita quod malicia suppleret etatem: extra de despo. impu. de illis. Pe. dicit quod si non distent plus quam sex menses: vel malicia suppleat

etatem et possint carnaliter commisceri tenet matrimonium contractum: et de despo. impu. puberes. Ray. tamen dicit quod non debet distare a pubertate ultra sex menses: sed alia concurrat: ar. extra de despo. impu. continebatur. quod dicitur plerique docentur: nisi essent carnaliter copulati: tunc credo tutius. Dicit Jo. in su. confess. per matrimonium indicandum etiam si ultra sex menses a legitima etate distaret: et de despo. impu. a nobis. Concor. Inno. in gl. super. c. continebatur. Sed dicit Alber. in. 4. sic. mihi videtur potius de distantia in plus et minus: quod determinandum sit secundum diuersam dispositionem membrorum et sagacitatis: quod ego vidi puellam de qua continebatur quod erat nouem annorum quod concepit et peperit cum decimum mensem inciperet. Ibi dicunt etiam quod quidam nascuntur ita detati languiosi et pilosi in genitalibus qui citius alijs sunt apti ad coitum: et puto quod variantur hec in locis calidis et frigidis sicut ipsa impregnatio et corporis incrementum Hostien. dicit quod per aspectum corporis et eius qualitatem pubertas probari debet. et quanto tempore anni determinati pueniri possunt dicit arbitrio iudicis relinquendum: ut ipse qualitate persone prudentia et maliciam metiatur. Ita et pubertas aliquando annos anticipat et potentia coeundi: et puberes. et c. a nobis. Hostien. vero dicit quod nunquam dicitur potens nisi probetur per euentum quousque sit proximus pubertati. Unde non potest probari tempus. i. in femina. i. 4. in viro nisi forte ad tres dies.

Due conditiones vel pactiones impediunt matrimonium.

Ca. 24. In qua etate possit contrahi matrimonium. Item ante annum. i. 4. masculus: et ante. i. 2. femina contrahere non possunt: extra de despo. impu. puberes. Et si ante habent non est matrimonium: sed erunt sponsalia nisi essent proximi pubertati: et ita quod malicia suppleret etatem: extra de despo. impu. de illis. Pe. dicit quod si non distent plus quam sex menses: vel malicia suppleat etatem et possint carnaliter commisceri tenet matrimonium contractum: et de despo. impu. puberes. Ray. tamen dicit quod non debet distare a pubertate ultra sex menses: sed alia concurrat: ar. extra de despo. impu. continebatur. quod dicitur plerique docentur: nisi essent carnaliter copulati: tunc credo tutius. Dicit Jo. in su. confess. per matrimonium indicandum etiam si ultra sex menses a legitima etate distaret: et de despo. impu. a nobis. Concor. Inno. in gl. super. c. continebatur. Sed dicit Alber. in. 4. sic. mihi videtur potius de distantia in plus et minus: quod determinandum sit secundum diuersam dispositionem membrorum et sagacitatis: quod ego vidi puellam de qua continebatur quod erat nouem annorum quod concepit et peperit cum decimum mensem inciperet. Ibi dicunt etiam quod quidam nascuntur ita detati languiosi et pilosi in genitalibus qui citius alijs sunt apti ad coitum: et puto quod variantur hec in locis calidis et frigidis sicut ipsa impregnatio et corporis incrementum Hostien. dicit quod per aspectum corporis et eius qualitatem pubertas probari debet. et quanto tempore anni determinati pueniri possunt dicit arbitrio iudicis relinquendum: ut ipse qualitate persone prudentia et maliciam metiatur. Ita et pubertas aliquando annos anticipat et potentia coeundi: et puberes. et c. a nobis. Hostien. vero dicit quod nunquam dicitur potens nisi probetur per euentum quousque sit proximus pubertati. Unde non potest probari tempus. i. in femina. i. 4. in viro nisi forte ad tres dies.

Ca. 25.

Quia fm q regitur i matrimonio contrahendo e expressio consensus per verba: vt per equipollentia. Ideo nota q si in ipsa expressioe verborum ponat pactum vel conditio contra substantiaz z bona matrimonij nil agitur: vt si dicat aliquis contraho tecum: siue accipio in meam vxorem te: si generationem proles euites: vel dum inueniam aliam digniorem: vt si pro questute adulterandam tradas. Nam pma conditio est contra bonum matrimonij qd dicitur proles. Secunda cōtra secundum bonum matrimonij: quod dicitur sacramentum. Tertia contra tertium bonum quod dicitur fides. **I**ta tria. scz prolem sacramentum z fidem ponit Aug. esse bda matrimonij. z. q. z. omnia. **I**n prole intelligitur vt amanter suscipiatur z religio se educet. **I**n fide ne cuz alio seu alia amisceantur. **I**n sacro vt matrimonium postqz consummatū fuerit nō separetur vsqz ad mortem: licz quo ad actum possit separari: vel ex cōi consensu vel ppter fornicationem. **Q**uando ergo aliqua conditio ponit cōtra aliqd predictoz non tenet m̄rimonij eē de condi. app. c. si. sed si contrahēs nō intendit seruare fidē sz adulterari nihilominus sz si hoc n̄ ducat i pactū. **S**imiliter intentio plem vitandi: maxime si ducatur in pactuz fm. **P**e. excludit matrimonium: sed intentio nō educandi prolem nō excludit: nec etiam desperatio proles. **I**tem intentio nunqz exigendi debitum fm. **S**uil. n̄ viciat contractum: immo etiam intentio negandi debitum: dummodo nō

ducatur in pactum. **I**tem intentio ducendi aliam vxorem dimissa illa cum qua contrahit viciat matrimonij contractum: sed ipsa retenta tenet matrimonij. **S**i autē i expressioe verborū ponatur conditio inhonesta vel iposibilis: nō tamen contra matrimonij tenet matrimonij: illa cōditio habet p non adiecta: eē de condi. app. c. vlt. **P**ro maiori tamē declaratione ei qd dictum est de expressioe consensus p exteriora dicit **P**e. in. 4. di. 27. q. n̄ sufficit actus interior ad esse sacramenti sed requiritur signum exterius expressū: z hūis ista expressio cōuenienti us fiat p verba: potest tamē fieri per alium modū: vt p litteras absentium vel signa euidentia p̄tū nō valētuz loqui: vel etiam loquentiū: vt dicunt. **I**dē **T**ho. z **I**nno. dicit idē **P**e. di. 29. q. in his qui sunt sui iuris regit cōsensus p eos expressus. Sed in his qui sunt iuris alieni: vt in filiafamilias sufficit tacitus consensus cum expressioe eoz in quoz sunt p̄ate vt p. 32. q. z. honorant. **I**dē **T**ho. z **I**nno. z **S**uil. qui etiam ponit talem casum seu questionē. **S**ed quid si vir dicat mulieri: accipio te in meam vxorē: z illa nihil dicat. **R**ēndz. q. si mulier p̄sentiat animo: sed ex verecūdia taceat p mittit tamen se subarrari per anuli i missionem voluntarie: vel dotari ipsa taciturnitate z paciētia cōsensus eius exprimit: z si lingua taceat: vt nō. **D**u. 27. q. z. c. vlt. **V**erba enim in matrimonio nō sunt ita d substantia sacramenti vt in baptismo z eucharistia: sz vba et nutus z alia iudicia sunt necessaria ad hoc vt constet ecclesie de consensu matrimonij. **C**oncordat **T**ho. dicens

p. z

in hoc casu q̄ sufficit q̄ non contra /
dicat. **S**i autē nulla essent indicia d̄
cōsensu eius: nisi q̄ alter protulit ver-
ba: non credo ait **H**uic. p̄sumendus
pro matrimonio. **H**ost. etiam dicit i
sum. 7 glo. q̄ requiruntur verba vt p̄
betur consensus qui si deficiant suffi-
cere debent signa etiam in loquente:
vnde si scribat voluntatem suam etiā
sine verbis sufficit. Item nō s̄z **H**uic.
q̄ cum quis p̄statur coram plurib⁹
q̄ q̄qd̄ faciet vel dicet cū aliqua: nō
facit animo contrahendi: et postea cō-
trahat cum illa: dicens consentio i te
et huiusmodi. **S**i constat iudici iudi-
cialiter iudicabit p̄ matrimonio: quia
recurrendum est ad eōm̄ intelligen-
tiam verborum: et interpretatio faciē-
da est contra eum qui dolum adhi-
buit: et q̄uis protestationez probet po-
tuit tamē postea recedere ab ea et vo-
luntarie consentire in illam. **L**oncor.
Host. **E**st autē effectus m̄rimoniū cō-
tracti p̄ v̄ba d̄ p̄nti iter fideles multi-
plex s̄m **R**ai. **I**n primis quidem: quia
maritus non potest dimittere vxorēz
nec vxor vix: sine efficiat cecus v̄l le-
prosus vel hereticus. 32. q. 5. hoxen-
dus. **N**isi t̄m̄ cā fornicationis: et tunc si
dimittat maneat sine cōiuge: v̄l recō-
ciliet ei. 32. q. 4. dixit. et in alio. c. **P**o-
test t̄m̄ alter eoz ante cōsumationem
m̄rimoniū intrare religionē alio iui-
to: et ille qui remanet in seculo necesse
habet illum expectare vsq̄ ad p̄fessio-
nem postea solutus est. **N**am si ille re-
uertat ad seculū ante p̄fessionem du-
rat matrimonio: et si remanēs i seclō
traxisset cū aliq̄ p̄sona: et etiā con-
sumasset m̄rimoniū cogetur illaz di-
mittere et suscipere regressū d̄ religio-

ne. **S**i vero vxorē volētē ingredi reli-
gionē v̄l tā ingressā s̄z nouitiā cū qua
cōtraxerat p̄ verba d̄ p̄nti cognoue-
rit etiā per violentiā: tūc nō p̄t ingredi
religionē v̄l remanere si itaq̄ intrauit
d̄ voluntatem alterius coniugis s̄m
Ricar. et **H**ost. **S**i autē talis polluerit
vxorē eē claustrū pudoris nō ipedit
p̄ hoc ab ingressu religionis: quia nō
summaui p̄ hoc matrimonium s̄m
Archi. **S**ecundus effectus ē quia
mulier sui corporis p̄tātē non h̄z: sed
vir: et econuerso. in p̄ma ad cor. 7. v̄n̄
nō p̄t p̄nticiā v̄nere altero iniuito.
33. q. 5. per totū. **N**ō videtur intelligē-
dū q̄tū ad redditiōnē debiti: secus q̄
ad exactionē. **I**tem q̄ cōpellendus
est reddē debitū vxori: s̄z nūq̄ cogno-
uerit eam: et econuerso non obstante
affinitate superueniēte: eē de eo q̄ co-
con. v̄r. sine discretione. **N**lle t̄m̄ cōiūx
q̄ ē innocēs admonēdus ē vt contine-
at: q̄ si nolit: tunc qui nocēs est tenet
ei penit⁹ debitū reddē: s̄z exigē nūq̄
debet: nisi secū dispensetur. **E**t potest
in hoc dispēsare eps s̄m **P**e. de pal.
q̄ si dicat alter velle ingredi religiōez
arbitrio iudicis: puta epi assignabit
cōueniens tēpus. j. q̄d̄: aut intrat reli-
gionem: aut cōsumet m̄rimoniū: al̄s
excōicabit: et in talī cāu nō obediēdo
ecclesie peccat mortaliter: nec sufficēt
q̄d̄ intraret aliq̄d̄ eremitoriū: vel su-
meret tertiū ordinis habitū predica-
toz vel minor: sed oportet q̄ itret i
vnam de religiōib⁹ approbatis et obli-
gantibus ad tria vota. **T**erti⁹ effe-
ctus est q̄ vnus cōiūgū nō potest ora-
re sine p̄sensu alterius: q̄d̄ intelligitur
de oratione tam longa q̄ esset impe-
ditūna coniugalis debiti. 33. q. 2. quos

deus. Secus de oratione solenni: vt
misse tempore a canonibus diffinita
de conse. di. z. omnis.

De matrimonio contracto
sub conditione.

Ca. z6.

De matrimonio contracto sub
conditione: v. l. certo modo:
vel causa quando scilicet te-
neat vel non: videndum est. ¶ Scien-
dum est igitur fm Huilel. q. quem
admoduz alij contractus qui non fi-
unt absolute z libere possunt aliquan-
do esse sub conditione: vt dono v. l. v. c.
do tibi hoc: si feceris hoc vel illud: v. l.
si hoc fuerit. ¶ Item possunt esse sub
modo: vt si dicatur dono vel vendo
vt facias hoc vel illud: alioquin reuo-
cetur quod donauit zc. ¶ Item pos-
sunt esse cum appositione cause: vt si
dicatur dono vel vendo: quia hoc est
vel fuit. Et conditio quidem fit per si
modus per vt: causa per quia: Sic eti-
am matrimonium: quandoq; absolu-
te: quandoq; sub modo vel conditio-
ne fieri vel contrahi potest. Quando
ergo matrimonium contrahitur sub
certo modo: tunc fm De. de palu. in
quarto. Si modus est contrariu ma-
trimonio viciat contractum: vt si di-
co: accipio vel accipiam te: vt procu-
res venena sterilitatis z huiusmodi.
Sed si post contractum apponatur
talis modus per pactum qstuntunq;
incontinenti: tunc non viciat matro-
nium precedens: qstuntunq; fit con-
tra eius substantiam: quia eodē mo-
mento quo verba complentur adeo
coniungitur z perficitur: vt si statim
post matrimonium contractum vn^o

dicat: volo vt procures venena steri-
litas: als non fit matrimoniu: z ali-
us consentit: nihil valet pactum: z ni-
hilominus tenet matrimoniu. Si ve-
ro modus non contrarietur matri-
monio: tunc aut est impossibilis: vt si
dico: accipio vel accipiam te: vt cele-
brzes missam vel celum digito tan-
gas: z tunc non habetur pro non ad-
iecto: z pure z simpliciter tenet con-
tractus in foro exteriori: sed in foro
conscientie non tenet: si non intende-
rit in hoc consentire. Aut modus qui
exprimitur est necessarius: vt si dicas
accipio te vt moziaris: v. l. aliquid hu-
iusmodi: z tunc habetur pro impleto
aut est possibilis: z tunc si inhonestus
est: non tamen contrarius matrimo-
nio habetur pro non adiecto: z tenet
matrimonium sicut in legatis: vt ac-
cipio te vt furtum facias. Si possibi-
lis z honestus: tunc nō suspendit obli-
gationem: quia natura medij est vt
posterius impleatur. Sed si ex fauo-
re apponētis tenetur implere ali^o ce-
lebrato matrimonio: vt si dicatur: ac-
cipio te vt des. ioo. nomine dotis non
autem si ex gratia sui: vt accipiam te
cum. io. libris vt habeas vnde emas
tibi fundum: non tenetur talis nec
ante nec postea emere. ff. de condi. l.
i. Cum vero in contractu matrimo-
nij fiat appositio cause: tunc fm De-
tium de palude causa siue sit vera si-
ue sit falsa pro non adiecta habetur:
z pure intelliguntur tracta matri-
monium z sponsalia: vt si dicam ac-
cipio vel accipiam te: quia pater tu-
us desponsauit te mihi vel me tibi:
z nolo venire contra consilium eius
etiam si illud non sit vez nihilomin^o

est matrimonium vel sponsalia. Idē etiam si ponatur in futuro causa: vt accipio te: quia dabis mihi. ioo. p do te. Idem etiam est quando in tali cōtractu ponitur demonstratio: quia si ne honesta sit: siue inhonesta: siue cōtraria matrimonio siue non: siue de presenti: siue de futuro per se nunq̄ impedit: vel suspendit matrimonium sed habetur pro non adiecta: vt verbi gratia. Accipio vel accipiam filiam tuam que procurauit venena sterilitatis: vel que est sterilis: vel que ē virgo: vel quam audiui diuitem esse: et huiusmodi. Nam falsa demonstratio non viciat legatum. ff. de condi. et demon. l. falsa. nec per consequēs matrimonium. Sed si demonstratio feratur ad conditionem: tunc impedit non ratione demonstrationis sed erroris: vt si dico accipio vel accipiam filiam tuam liberam: siquidem sciret eam ancillam: nihilominus tenet matrimonium: sed si ignorat: tunc nō valeret matrimonium ratione erroris etiam si demonstratio fuisset omīssa. Et idem est: si demonstratio refertur ad substantiam: quia error substantie vel conditionis impedit: non autem qualitatē. Idem si non ponatur in futuro causa: vt accipio te: quia dabis mihi. ioo. pro dote. Quando autem matrimonium sit sub conditione tūc distinguendum est de conditione. Et primo sunt quedam conditiones generales que semper debent intelligi: vt quas ponit beatus Iacobus: vt si deus voluerit: et si vixerimus: et he n̄ lum contractum suspendunt. Que dam vero sunt conditiones de his q̄ in matrimonio omnino sunt necessa-

rie alias matrimonium impedirent: vt si es christiana: vel si non es affinis vel consanguinea et huiusmodi. Et iste etiam conditiones debent intelligi apposite: nec viciant contractum. Est tertio alia conditio de futuro necessaria: sicut solem oriri cras et similia: vnde si dicatur: Contraho tecum si sol oriatur cras contractum est matrimonium: vt Tho. ponit in quarto di. 29. q. 2. quia talia futura sunt iam p̄ntia in causis suis. Est et 4. conditio contingens et honesta: que potest apponi et non apponi: vt si pater meus voluerit: aut si dabis mihi centuz. huiusmodi conditio si apponatur suspēditur matrimonium vsq̄ ad euentuz conditionis: nisi interim consensus d̄ p̄nti vel carnalis copula fuerit subsecuta: eo q̄ tales videntur recessisse a conditione: extra de condi. app. d̄ illis c. super eo. r. c. per tuas. Quinto ē conditio inhonesta: sed tamen nō est contra substantiam matrimonij: vt si furtum feceris: vel si hominem interfeceris: he si apponuntur debēt haberi pro nō adiectis: et tenent sponsalia: siue etiam matrimonij: c̄ de condi. app. c. si. cum ibi nōtis. Sexta ē conditio inhonesta et cōtra substantiaz et bona matrimonij: vt si dicat cōtraho tecum si gnationem proles euites: ga hoc est contra bonum proles: vel dō nec aliam inueniam digniorem: quia hoc ē cōtra substantiā inseparabilitatis vel si pro questu te adulteranda tra das: et hoc est contra bonum fidei. Unde tales cōditiones si opponantur nihil agitur. 23. q. 4. inter cetera. 32. q. 2. aliquando. r. c. lolet queri. extra de condi. apposi. c. vlti. Si tamen talie

conditio postea remittatur et sequatur carnalis copula pro matrimonio iudicabitur: quod si tamen vnus coniugum ponit talem conditionem et alius contradicit vel taceat iudicabitur pro matrimonio: vt in. d. caligant. Predicta sunt sumpta de Rai. Tho. Inno. et Host. Quid si quis significauit patri absentem quod contraxit tale matrimonium sub conditione si ipsi patri placuerit: et ante quod pater consentiat penitet et pater consentit: nunquid erit matrimonium. R. fm Huil. dicentem quod non quia non videtur quod debeat dici consentius: nisi dicitur quod pater consentiat: tamen ante quod trahatur ad secunda vota de pellit siue induci vt illa ducat ex quo in eas semel consentit sub conditione que extitit: et est de despo ipu. de illis. Ideo Hosti. et Bar. Bui. Quid si quis habet sponsalia sub hac conditione si pmiseris coitum. R. fm Huil. si conditio illa intelligatur de coitu fornicario pro non adiecta debet haberi: cum sit turpis: et de condi. app. c. si. et sic pro matrimonio iudicatur. Et multo fortius si intelligatur de coitu legitimo et maritali: et eodem modo si dixeris habere tecum si vnquam hberero. Quid si dicat habeam vel accipiam vel accipio te si inueniam te virginem: postea sequitur coitus nec inuenit virgo. R. fm Hosti. Inno. et Ber. iudicandum est pro matrimonio sicut et precedentium. Et addit Host. quod sic licet iudicari oporteat in foro iudiciali propter hoc quod non potest haberi alie phatodes: in iudicio tamen ante non est matrimonium: extra de conditioni. app. de illis. r. c. super eo. r. c. p. tuas. **M**ā et bñ est quod mulier que mentura est: in fraude remaneat decepta: et viro subueniat quod foris itendit bigamiaz vitare. Quid si dicat: accipio te i vxor

rem vel dabo tibi. 100. et sequatur carnalis copula: nunquid presumet pro matrimonio. R. fm Huil. non credo quod pro matrimonio presumet. **M**ā cum ille quod dixit habeat optionem quod se possit libere vtrilibz faciendo non recolo presumptionem inductam esse a iure quod intelligatur recedere ab optione pro carnale copula. Quid si dicat: Promitto quod nunquam deficiam tibi in vita mea: et secuta est carnalis copula. R. fm Huil. non de presumitur pro matrimonio cum sponsalia: aut matrimonium non solent haberi pro permissionibus negatiuas: nisi forte constaret quod pro hoc intendebant sponsalia habere. Quid si dicat ducam te post annum: et secuta est carnalis copula. R. fm Huil. Credo presumendum pro matrimonio: quod propter carnale copulaz subsecuta vbi renunciasset dilatationi temporis. Quid si quis habet cum alia pure. R. deo: deo remanere cum secunda etiam si sit consanguinea priore.

De fine seu intentione matrimonij.

Ca. 27.

De fine seu intentione que habet in habendo matrimonium: quod ibi potest esse meritorium peccati et mortale et veniale fm varietatem intentionis Circa fine igitur et intentionem matrimonij non. de. de. pal. in. 4. di. 31. quinque conclusiones. Prima est quod duplex est finis in matrimonio: vnus pro se quod proprie est finis ipsius matrimonij intentus ab eo quod matrimonium instituit et ab omni recte matrimonium contrahente fm potissimum statum matrimonij pro se acceptum: et iste est generatio plius. vñ Alia prophetizans dixit: Adheret vxo ui sue: et erunt duo in carne vna. s. generada. Gen. 2. et deus benedictionem nuptialem tribuens dixit

p 4

Arescite et multiplicamini. Alius est finis per accidens. s. quem intendit s̄bens: et hic est finis nō pprie ip̄i ma / trimoniū sed contrahentis: et hic finis qñq; ē bonus: qñq; malus: sicut finis domus que sit ē inhabitatio finis do / mificantis: et forte alius vt lucrum.

Secunda conclusio est q̄ matrimo / num semper est bonum: vel nō ē ma / lus ex primo fine non z̄. Cuius finis bonus est ipsū quoq; bonum est: lo / quendo de fine per se nō per accidēs sicut sciencie medicine et iuris sūt sciē / tie bone p se: qz finis p se est bonus: vt sanitas corporis et iusta distributio tē / poraliū: lz habētes scīaz possunt eē ma / li abusi ei? et mala itētiōe. **T**ertia cō / clusio ē q̄ finis m̄rimoniū p se meri / torie itēdit: siue sit finis p se: et p̄: fi / nis ei? vt ē bonū plis: siue finis p se s̄z n̄ p̄: s̄z sc̄dario itent? vt vitatio forni / catiōis. **N**ā sola gñatio plis finis dī / p̄: et p se: qz iste fuit finis in sua prima / ria institutione: et in statu innocentie et de isto cōcedūt oēs q̄ sine peccato īmo cū merito pōt intēdi p̄ncipalit̄

Vitatio autē fornicatiōis: lz sit finis p se n̄ tñ p̄mari? s̄z sc̄dario? qz p̄ peccm fuit m̄rimoniū institutū: n̄ solū i offm̄ s. gñandi: s̄z et i remediū: dicēte ap̄lo p̄ma ad cor. z. p̄p̄ fornicatōz. s. vitan / dā vnusq; vxozes habeat suam: et si iste finis sc̄dario intēdat: certū est q̄ adhuc meritorū ē n̄ peccatū: qz nulla deordiatio ē i eo. S̄z si vitatio forni / catiōis p̄ncipalit̄ intēdat adhuc n̄ est peccatum mortale: qz nec tali fine co / gnoscē vxozē ē mortale: s̄z ad cogno / scēdū an sit veniale distiguēdū videt̄ qz aut ē talis q̄ p̄t habere plē s̄z spem cōem: et tē venialit̄ peccat s̄ rōis ordi

nē agens finē sc̄dario: pponens p̄mo fini et p̄ncipali: sic et cō peccat̄ cogno / scēs vxozē p̄p̄ hāc causā n̄ curās d̄ p̄ le vbi se crederet posse gñare. S̄z qñ senex est nec pōt gñare: nec est spes d̄ ple s̄z timore fornicatiōis: tūc nullum peccatū v̄: qz alio mō nō pōt senex s̄ bere m̄rimonium sine peccato. **R**idī culū ē. n. q̄ illi q̄ nō sperat nec credūt posse gñare s̄hāt sola vel p̄ncipali itētiōe gñandi: cū spes vel itentio vel electio non sit de impossibili. **S**ubla / to. n. sine p̄ncipali: lz facere de sc̄dario p̄ncipali plusq; d̄ 3. vel 4. vñ cuz post plē p̄mus finis sit vitatio fornicatiōis ille pōt p̄ncipalit̄ attēdi vbi ples spe / rat ip̄sibilis haberi. **Q**uarta cō / clusio ē d̄ illis causis seu itentioib? vt reformatio pacis: acq̄sitiō amicitie ex parētela v̄ diuiciāz ex dote: pulchri / tudo et h̄: et reformatio quidem pa / cis ē honesta causa i se: s̄z n̄ in mat̄rio / nio: si p̄: et p se intēdat: cum mat̄ri / moniū sit nō ad hoc ordiatū p̄ncipa / lit̄: sic vir cognoscēs vxozē p̄p̄ sanita / tē peccat: et q̄ baptizat̄ vt sanetur: sed sc̄dario p̄t illud itēdi: n̄ tñ eēt mortale si p̄ncipalit̄ illud itēdet̄: sic nec si diuicias vel pulchritudinē p̄ncipalit̄ itēdet̄: cū hō nolit talia nisi mō licito: et si als n̄ eēt s̄ctur? m̄rimoniū: sicut et̄n peccat mortalit̄ cognoscēs vxozē p̄p̄ nimia delectatōz. j. limites m̄ri / monij. v̄ tñ alijs q̄ cū m̄rimoniū sit v̄z sac̄m q̄ n̄ pōt sine peccato mor / tali p̄ncipalit̄ itēdi finis eē ne? i eo: et p accidēs totalit̄ oī institutioni mat̄ri / monij: sicut sigs p̄ncipalit̄ baptizare tur p̄p̄ sanitatē v̄ q̄stū faciēdū n̄ cu / rās d̄ grā baptismali n̄ eēt lz sine r̄tē / ptu et iniuria et irreuerentia et abusu

facri. sed ista scia e multum dura: qz multos inuoluit: z vñ ee illud qd ha bet. 3. R. i. vbi David Abisac funa mitē duxit i vxore: vt solū calefacerez ei: z nō ipe plis: nec timore fornicatō nis: qz nō peccauit nec cognouit eaz.

¶ Quinte si scōario itendant vt ples meli' educet z onera mīmonij melius supponerēt nullū ē peccatū: z silt si pulchritudo sit scōario intērata ad fornicationē vitādā i casu i q̄ illa vitatio pōt pncipaliter intendi nō facit peccatū etiā veniale. **¶** Sed si scōario i tēderet ad voluptatē facit peccatum veniale: z similiter diuinitē imoderate i scōario intēte. **¶** Quinta conclusio est qz dato qz hēre ppter voluptatē pncipaliter esset peccatum mortale non tñ cognoscere ppter voluptatem esset mortale: dūmō non esset idez facturus cum alia: quia non est ita dānabilis abusus rei cōis: sicut rei sacre sicut bibens cum cīpho cōmuni ppter voluptatē non est in se nisi veniale: s; non per hoc sequitur qz portans calicē ad tabernam ad bibendum ppter voluptatē quin peccet mortalit: z hoc ppter abusū rei sacre. **¶** Qui autē hbit mīmonij p verba de pñti ppter sinez idebitū abutit re sacra qz essentia sacramētū ibi cōsistit. **¶** Sed q cognoscit vxorem suā sine indebito abutitur re nō sacra. i. muliere: qz essentia sacramētū trāsijt: vñ nō adeo peccat. **¶** Et est ar. qz si iudex pena pecuniaria punit male factores: dū tñ esset als puniturus: licet querat pecuniam nihil cogitans de actu z de iusticia: dum tamen non sit facturus iniuste: non est nisi veniale. **¶** Nam si proponeret expresse vel explicitē pecuniam: iuste non esset excu-

satus a mortali. **¶** Et similiter canonicus non aliter iturus ad ecclesiam nisi lucretur distributionez non peccat mortaliter: non tamen nollet eam illicite lucrari: z paratus esset ire si deus vlt ecclesia preciperet. **¶** Nota qz beatus Tho. in quarto dicit in expositio ne littere loquens de Jacob: qui contraxit eum Rachel que erat pulchra vt patet in Gen. 29. qz decore faciei nō fuit pncipalis causa talis contractus matrimonij: sed secundaria z hoc bene potest esse sine peccato: vel etiam quandoqz cum peccato veniali. **¶** Si autem esset pncipalis causa libidinis pulchritudo non excusaretur a mortali: si effrenata libido esset. **¶** Dec Tho. Ita scilicet qz ibi constitueret finem: q̄uis aliqui contrabant matrimonij ppter secundarias causas quascunqz dictas. **¶** Non pncipaliter ppter primā non habet istud viciare matrimonium contractum fm Rai. **¶** Sed sufficit qz contrahat per verba de presenti: z contrahere intendat: vt. 32. q. 2. solet. **¶** Ad damus sextam conditionem ex verbis ipsius Petri in quarto scilicet qz cōtrahere matrimonij per verba de presenti ei que est in peccato mortali: siue viro: siue mulieri videtur esse peccatum mortale. **¶** Dicit enim Augustinus qz sacramenta talia sunt vniciqz cum quali conscientia quis accedit ad ea. i. q. i. **¶** Cum ergo matrimonium vnum sit ex sacramentis z esse eius consistat in contractu per verba de presenti: non in copula carnali. **¶** Alias non fuisset verum matrimonium essentia liter inter Mariam z Ioseph. **¶** Sequitur qz contrahēs in mōtali peccat

11

11

11

mortaliter: imo **De. d. pal. in 4. di. 7.**
q. z. videt dicere qd nō sufficiat cōtri-
tio sed sit necessaria etiam confessio.
dicit. n. qd in omni sacramēti suscepti-
one post baptisimū obseruāduz ē hoc
ei q post baptisimū peccauit mortalitē
vt nō accedat ad aliqd sacramētū cō-
tritus: nisi p̄s faciat cōfessionē. z rō ē
qz sicut baptisim⁹ ē ianua omnium sa-
cramētoz an̄ quē nullū suscipi p̄t vel
d̄z: ita p̄nā ē sc̄da tabula post naufra-
giū. vñ post naufragiū. i. mortale eō
missū post baptisimū null⁹ ē cōtritus
d̄z accedē ad sac̄m aliqd nisi cōfessio
In cōfessioe autē p̄ficiat p̄nā inq̄sum
sacramētū: qz sic per ministrū ecclē
datur z absoluit. **Idē dicit. di. 17. q. z.**
Addit tñ ibi in fi. qd nō tñ mortaliter
peccat suscipiendo vel ministrādo sa-
cramētū postq̄ cōtritus est: cum sit iā
deo coniunctus z penitens. **Un̄ z cō-**
fessio in p̄posito: qd tamen non suffi-
ceret quo ad eucharistie susceptōem
habēdo copiā confessoris s̄m **Tho. z**
omnes alios. **Septimo nota qd cō-**
trahens m̄rimoniū clādestine ita. s. qd
nō possit p̄bari peccat mortaliter: qd
h̄ p̄ceptū ecclēsie agit. **Item z q cō-**
trahit siue occulte: siue manifeste nō
intēdēs h̄bere s̄z decipe ad extorquen-
dā copulā z h̄i peccat mortaliter: qd
vtit fictioe i sac̄o: z i dānū alterius.
Itē z q votū simplex habet castitatis
an̄q̄ disp̄set. **Itē z q cogit aliquem**
h̄bē coactioe absoluta v̄l cōditioata
Iniuriat. n. ei nōbilē cū m̄rimonia
debeāt esse libera s̄m oīa iura. **Itē ex**
cōicēat⁹ xp̄is sc̄cter si h̄bit matrimo-
niū peccat mortaliter.
De cōsumatōe m̄rimoniū z actu cō-
ingali: z ibi qñ ē mortale: qñ veniale:

z qñ nullū.

Ca. 28.

Postq̄ autē dictum est de ma-
trimonio quo ad desponsati-
onem seu promissionē seu cō-
tractum per verba de presenti. **Nūc**
videndū ē d̄ cōsumatione eius p̄ co-
pulam carnalem: z circa hoc p̄. pone-
tur plures casus in quibus actus con-
ingalis est mortale peccatum. 2. casus
in quibus est veniale. 3. qñ act⁹ ē meri-
torius z qñ indifferens. 4. de nuptijs
z benedictioe que ipsum ordinarie p̄-
cedūt. **Quātū ad p̄mū. De. de pal.**
in 4. di. 32. q. 3. ponit nouē casus in q
bus ē peccatū mortale actus cōingali-
lis. **Primus ē q̄stū ad intentōis iordi-**
nationē effrenate libidinis: qñ. s. ferē
intentio eī limites m̄rimoniū: idē. s. fa-
cturus cū q̄cūq; altera q̄ sibi occurrēt
v̄l cū eadē si n̄ eēt sua vxor vt satissa-
ceret voluptatū sue: v̄l ipi delectatiōi
venereē iherēs vt fini vltio. **Idē die-**
ro. dicit q sapiēs iudicio. i. s̄z rōnē d̄z
diligē vxorē nō affectu. i. passioe: non
regnet in eo impetus voluptatis: nec
p̄ceps ferat ad coitū. 32. q. 4. origo.
S̄z q: vt idē **De. dicit actib⁹ nō habē-**
tibus meremur z demeremur: hoc i-
telligēdū ē qñ actu h̄ cogitat. s. talem
iordinationē intentōis: z idē v̄l dicēdū
qñ vir vxorē cognoscens animo deli-
berato ad aliā intendit: quā carnalit
diligit: z similis de vxore cū ad alium
m̄tem figit. **Secūdus casus ē q̄stum**
ad locū in quo talis actus exercet: v̄z
in loco sacro. **Circa hoc tñ quidaz di-**
cunt: vt **Ricar. in quarto qd si necessi-**
tate guerrarum in aliquo loco sa-
cro vnde exire non possunt pro lon-
go tempore: licet vtriq; exigere et

reddere debitum: quia non est iniūciē
 dus laqueus animabus ppter mūdi-
 ciam loci sacri. Sed si paruo tempo-
 re: tunc debent abstinerē tempore ne-
 cessitatis et tribulationis. **Ma** et **Mo**e
 et filij eius et pecora continuerunt tē-
 pore diluuij. **De**. tamen de pal. repro-
 bat istam distinctionem: et dicit sim-
 pliciter mortale esse et illicitum: quia
 et si non possūt alium locum habere
 non debent propter hoc locum sacru
 polluere: cum hoc non sit necessitatis
 sicut ibi emittere vīnam. **Siue** ergo
 non habeatur alius locus: siue possit
 haberi alius locus: adhuc certum est
 q̄ non licet petere sed nec reddere te-
 netur altēi id quod reddi non potest
 sine irreuerentia loci sacri. **Ma**m. p-
 pter hoc indiget reconciliatione q̄tū
 est ex natura facti: etiam s̄m **Jo**. and.
 licet per accidens si est occultum nō
 egeat reconciliatione qd̄ etiam ponit
Jo. an. et **Hosti**. **Unde** sicut effusio sā-
 guinis etiam si non fiat a priuato sed
 a iudice cui al̄s licet locum sacru vio-
 lat ibi facta: etiam si sanguis non ca-
 dit in terram: ita etiam seminis effu-
 sio: siue ab extraneo viro: siue a suo
 marito polluit locum: etiam si nō ca-
 dat in terram. **Et** licet iura antiqua n̄
 faciant mentionem nisi de pollutiōe
 que fit per adulterium: ē de adul. c.
 significasti. **Equaliter** tamen iura no-
 ua dicunt de effusione seminis et san-
 guinis. **Th**. et **De** de palu. in 4.º di-
 cunt q̄ simpliciter non tenet iurij
 reddere debitum in loco sacro: q̄ nō
 ita tenet in omni loco sicut omni tpe
 reddere debitum. **Ma**m. tēpus violāi
 nō pōt sicut locus p hoc violat: s̄z nō
 in omni alio loco nisi seruata debita

honestate: quia non in publico. **U**tz
 autem veniale sit vel mortale: de hoc
 nihil dicunt. **3** casus est q̄stuz ad mo-
 dum: cum. s. modus est contra mate-
 riam. **Sed** dicit **Th**. in 4.º in exposi-
 tione littere: q̄ vsus coniugij contra
 naturam potest dici dupliciter. **U**no
 modo cum pretermittitur debitum
 vas. et hoc semper est mortale s̄z oēs
 doc. eo q̄ ples sequi non pōt: et etiam
 tota intentio nature frustratur. **U**n̄
Aug. 32. q. 7. adulterij. postq̄ aliquas
 species luxurie nominatas subdit hoz
 pessimuz ē qd̄ est contra naturā: vt si
 vir membro mulieris non ad hoc cō-
 cesso vti voluerit. **Nec** ibi. **Unde** nul-
 lo mō debet vxor viro in huiusmodi
 assentire. **Ma**o enim excusaretur a pec-
 cato mortali q̄tūcunq̄ euz animi di-
 splicentia hoc facēt: nec timor vel sus-
 ferentia verberum vel futura incōi-
 nentia viri eaz excusaret: nisi omnino
 ei violētia absoluta iſerretur a qua se
 non posset defendere. **Sed** ex h̄ pos-
 set in futurum ei debitum negare lici-
 te. **Secundus** modus contra natu-
 ram est quando seruato debito vase
 pretermittitur modus a natura insti-
 tutus q̄stum ad situm: vt dicitur i sū.
 confess. est vt mulier iaceat in dorso
 et vir supergrediat super ventrē ei:
 et hoc mō aptior fit cōceptio. **Quādo**
 ergo recedit ab isto mō situāli: dicitur
 aliqui q̄ si seruetur modus contra-
 rius: vt quia vir nubit in feminam
 idest mulier supergreditur virum q̄
 peccat mortalit: vt **De**. de pal. **Den**.
 boych: super. c. inquisitioni de senten.
 ex **Idem** videtur sentire **Sul**. in sū.
 viciozum. **Assignat** autem p rōne: ga-
 talis modus n̄ dyenit seminis iſusioi.

2
n

2
n

2
n

2
n

2
n

quo ad virum: nec feminis receptio
quo ad mulierem: et sic videtur impe
diri proles generatio intenta a natu
ra. **S**i autem alio indebito modo
seruato tamen debito vase vtat. **D**i
stinguit Pe. de pal. Quia aut hoc fa
cit precise causa voluptatis sine aliq
necessitate aut rationabili causa: et tunc
dicitur esse simplex mortale: quia non
est vxor eius: nisi quo ad actus natu
rales. **A**liiter enim agendo abutitur
sacramento coniugij. Sicut qui per
uerteret vsum et ritum alterius sacra
menti: scienter esset transgressor pre
cepti: non solum in essentialibus sed
etiam in accidentalibus. **A**ut hoc fit
ex causa rationabili: puta propter pe
riculum suffocationis partus propt
quod timet modo debito ad vxorem
accedere: sed ex alia parte accedit qd
debita: seruato tamen vasculo mulie
bz: nec scienter semen ab extra effun
dit non erit mortale. **I**dez si faciat h
ex alia infirmitate. **H**uic. etiam iglo.
Rai. dicit qd cum hoc fiat propter pe
riculum suffocationis vel egritudine
vel alia indispositionem corporis po
test esse sine peccato. **Q**uanto autem
magis receditur a naturalitate mo
di: tanto grauius peccat. **S**z **A**lber.
ma. dicit in. 4. qd nihil eorum que fa
cit vir cum vxore in actu coniugali ser
uato debito vase est de se mortale: sz
potest esse signum mortalis concupi
scentie quando ei non sufficit modus
determinatus a natura. **S**ed alium
modum inuenit causa delectandi: cu
non subest causa infirmitatis vel alia
causa rationabilis. **E**x quibus dictis
videtur sentire qd non impeditur ge
neratio proles per tales modos inde

bitos seruato debito vase qui fuit ma
gnus philosophus. **E**t hanc rationem
videntur assignare qui dicunt alios
modos esse mortales. scilicet impedi
mentum proles concipiende. **P**ure
q in tali excessu reprehendendi sunt
coniuges: et q abstineant se: cum non
subest causa. **I**nducende sunt ad hoc
etiam vxores q viris a quibus comu
niter hec procedunt non consentiant
in huiusmodi. si tamen vl timore ver
borum vel incontinentie virorum eis
assentiant: non possunt ex hoc argui
de peccato mortali: ex quo de se illud
mortale non est. **S**m **A**lber. **S**iam d i
tentone viri exigentis qualitercunq
non habet ipsa iudicare: vt per h pos
set ipsa ei debitum negare: nec de fa
cili precipitanda est sententia de tali
modo q sit mortale de se. **Q**uar
tus est ratione abortus tempore con
ceptus vel partus: si probabiliter ti
metur: quia contra charitatem est: qd
qs velit delectari cum pernicie vite
prolis. **S**ed pro maiori declaratio
ne huius: sciendum est sm **P**etrus et
Ricar. in quarto: qd tempore pregna
tionis reddere debitum non est pec
catum: et reddere debet si non est pe
riculum abortus. **P**otest etiam exige
re in dicto casu absq mortali: qd ma
trimonium non solum est in officiu:
sed etiam in remedium: vt dictum e:
Sed vbi esset periculum probabile
abortus non debet exigi nec reddi.
Alias est mortale sm **P**etrum de pa
lude qui etiam dicit qd petere debi
tum tali tempore semper est veniale:
si tamen non sit periculum abor
tus: et maxime mulieri: quia pre
gnantes magis appetunt coitum:

fm medicos. Sz valde reprehensibile est vt homines non contineant tempore conceptus: quod bestie faciunt. Nam elephas ad impregnatam non accedit. Et Plini dicit q̄ tempore conceptus cerue femine a maribus discedunt: donec a partu purgentur. Et vt dicit Jo. de sancto Germaniano. in. li. 5. de similitudinibus. **N**ō q̄ exigit materia q̄uis non sit pulchrum dicere vel audire: vtile tamen est scire: q̄ q̄uis matris mulieris claudatur post p̄gnationem: tamen ex delectatione mouetur aliqui z aperitur vt dicit Auicē. z ideo imminet periculum abortus: quod etiam refert Pe. d. pa. vbi. s. Et propterea Hiero. vituperat accedentem ad pregnantē. z. q. 4. origo. Et videtur magis esse periculum abortus circa principium conceptus: quia tunc matris propter delectationem aperit aliqui: z materia nondū p̄fecte coagulata disp̄git z effundit z istate partu ē periculū ne partus suffocet. **N**ost partū aut dum mulier ē ī puerperio exigit vl reddē debitum neutri est mortale: nisi adhuc mulier ex partu esset infirma: z ppter hoc eēt periculū mortis vl aggrauatōis infirmitatis fm. Pe. de pal. cui satis corodat Ricar. in. 4. dicens: q̄ mulieri si ē purificata ab illis corruptionibus et cōmotionibus que sunt in mulierib⁹ aliqui tempore post partū reddendū est debitum si petat: z petere potest absq̄ peccato: q̄uis nō sit impletum sp̄s purificatiōis quadraginta dierū. **S**ed ante istud tēpus. s. talis imunditie abstinere oz yterq̄ saltem debito cōgruitatis. Et sic intelligendum est illud. Greg. c. ad eius cōcubitus. di.

5. Idez S. uil. Et q̄uis decens eēt ab itinere de cōi consensu ab actu conuugali quousq̄ abstinere ab ingressu ecclesie: non est tamen necessarium immo exactus tenetur reddere: nisi obster infirmitas. Et q̄tū ad ingressum in ecclesiā posset mulier quadraginta diebus expectare: vbi est talis consuetudo: nec tenetur interiz ad auditōz diuinōz. **P**otest etiam q̄cūq̄ purgata est: z post partum intrare templū si vult ex deuotione sua absq̄ peccato: vt. di. 5. cum enixa. z extra de puri. post par. c. i. Nec obstat: quia ī veteri lege mulier ī partu masculi quadraginta diebus omnino arcebat ab accessu in templum: z per octuaginta in partu femine: vt patet: in leuitico: quia illud fuit ceremoniale. Unde non ligat nec ex eo q̄ in lege hoc habetur: sed ex consuetudine ab ecclesia tolerata. **P**otest etiaz expectare quinquagesimū diem si vult ne intret ecclesiam: vt dictum est. **M**odus autem introducendi talem mulierem in ecclesiaz per sacerdotē nullus determinatus est ab ecclesia. **U**nde seruandus est mos patrie: z si etiam sine tali cerimonia intraret non ex cōceptu vel ex ignorantia: vel qz n̄ hz copiam sacerdotis z huiusmodi: nō credo eē peccatū saltē mortale: oz tū seruari consuetudo: di. 13. illa. **S**casus est tpe mēstruoz: circa qd̄ distinguendū: quia si naturalis z quasi cōtinuus sit huiusmodi fluxus a quo mulier or emoroyfa: non interdicitur petito vl redditio debiti: quia qn̄ est infirmitas continua: vel nimis diuturna: periculosū esset coniugari aliquibus phibē tunc ē mulier concipere non pōt fm

quosdam: et sic non timeatur de prole.
Unde tunc veniale est petere cum non
speretur proles: imo nec veniale si sit
at propter evitandum fornicationem
in se vel in alio: et in hoc concordat doctor.
Sed si fluxus sit naturalis qui est se-
mel cōiter in mense secundum Ric. tunc cir-
ca hoc sunt varie opiniones et cōtra-
rie: propter quod dicit Guil. quod des-
sor in huiusmodi non debet precipi-
tare sibi: sed reprehendere et prohi-
bere quod tunc potest: nec propter hoc de-
bet negare absolutionem nolenti ab
huiusmodi abstinere exactione vel red-
ditione debiti in tali tempore. Nam Pet.
Bona. Hug. dicunt quod tunc exigere
scienter est peccatum mortale: tunc quia
est hoc preceptum legis. leui. 18. tum pro-
pter periculum interfectionis prolis
si tunc conciperetur: sed reddere non est mor-
tale. Pet. de pal. plenius declarat istam
materiam dicens in 4. di. 32. Et dicit
quod non videtur mortale: tunc scienter
petere vel reddere quia dicit Hiero. su-
per Isa. quod tunc concipiuntur membris
privati ceci leprosi: ut quia parentes
non erubuerunt in conclavi commisce-
ri eorum peccatum patenter et aper-
te redarguatur in parvulis. Mulier
ergo si sine scandalo viri potest se excu-
sare ut subterfugere: alias peccat cum
dolo reddendo. Bonau. et Pet. sic
dicunt: quod exigere scienter est mortale.
Sed hoc non videtur quia est maior ti-
mor de interfectione prolis tempore
menstruorum quam tempore lepre. tem-
pore autem lepre petere non est mor-
tale: ergo nec tempore menstruorum
nec valet solutio eorum dicentium: quod
lepra est morbus continuus menstru-
um momentaneus: quia si se expone

re periculo generandi leprosum esset
mortale de se: vbi cumque esset idem pici-
lum eum idem peccatum: et licet facere in suo:
quod non licet in alieno: dum tamen hoc
non intendatur. Et paulo post. Circa
istam materiam ponit sex conclusio-
nes. Prima est quod non est mortale red-
dere etiam scienter ex parte mulieris
nec per consequens ex parte viri: ex quo
certior non vult abstinere. Secunda
est quod non est peccatum petere ignorantia
infirmitatem. Tercia est quod sciens in-
firmitatem: sed nesciens monstrum solere
generari: quod non erat facturus si sciret
etiam non peccaret mortaliter. Quarta
est sciens si generare: vel probabiliter cre-
dens: ut quia senex: vel non consuevit
tunc concipere: similiter non peccat sal-
tem mortaliter. Quinta est etiam si
credens quod probabiliter conceptura sit
etiam monstrum non peccat mortali-
ter: sicut in leprosa in qua est maius pe-
riculum quam in menstruada naturaliter.
Circumstantia autem que non mutat
speciem nunquam facit de veniali morta-
le: circumstantia autem temporis nun-
quam facit aliam speciem: unde cum hoc
non sit mortale si sit nisi propter prolem:
et est idem non minus periculum in le-
prosa quam in menstruada ergo etc. Quod
ante dicitur quod hic haberet nimis con-
tinere: puta per totam vitam. Ille au-
tem cuius est viror menstruada per pau-
cos dies non variat speciem luxurie
quia cognoscere quandoque eam que
paritura est monstrum non differt specie
in genere moris et rationis causa qua
prohibet ad tempus accedere: quando
est temporalis: prohibet in perpetuum
quod est perpetua: et precepta negativa
obligant semper: et ad semper.

Unde si esset prohibitum accedere ad parituram monstrum ad semper obligaret. Unde potest dici q̄ illud preceptum Leuitici decimo octauo. Ad mulierem menstruatam ne accedas sit iudiciale: vnde modo non ligat: vel non de sua vxore sed de alia muliere. **C**onsulendum est igitur sic mulieri. Aut mulier scit vel probabiler credit virum se exosam habiturum audiens ab eo de menstruo suo et tunc non tenetur reuelare: sed reddet debitum sine peccato: et ille ppter ignorantiam non peccat. Aut nō credit q̄ propter hoc habebit eam exosam: sed credit q̄ propter hoc non dimittet quin cognoscat eam: et tunc etiam non debet dicere ne eū faciat grauius peccare: et tunc vterq; excusatur a mortali: ex hoc pōt perpendere vxor ex alijs vicibus quibus renuentū non acquieuit. Aut neutrum i. credit. s. q̄ ex reuelatione mēstrui: nec propter h̄ habebit exosam: nec eam cognoscat et tunc si credit q̄ adulterabitur vel peius faciet non debet etiam dicere sed reddere. Aut nihil horū sed credit q̄ abstineat: et tunc sibi dicat: q̄ si audiens non acquiescat reddens non peccat: sed petens peccat non tamen mortaliter. **Hec Pet. de pal.** ¶ Sextus ē quando coniunx voluptatem prouocat et prouocat diuersis modis: vt manibus vel cogitationibus: vel vtendo calidis et incentiuis vt possit pluries coire. Hoc tamen non simpliciter est intelligendum: sed quando in talibus preparatorijs propter se delectatur: sicut si cōfricationib; impudicis mēbra attractendo seq̄ pollutio eēt vas debitum: non est dubiū q̄ ē mortale:

q̄ omnis pollutio eēt ordinaria mortale peccatum est que vigilando peratur. **I**dem videtur si diu insistat in huiusmodi modis nō intendendo venire ad actum coniugalem: sed sine in his ponere. ¶ Sed si quis causa generande prolis vel vitande fornicationis in se vel in socio: aut debitū reddēdi cū al' sit impotēs se puocet esur: vt potu calefactorum vel osculis vel amplexibus quibus etiam animalia se puocant: vt Columbi et Ursi: vel alijs alijs tractibus in quibus nō querit propter se delectari: sed solum ad actum illum preparari non videtur peccatum: quia licet iunare naturam corporis ad obediendum recte rōni. **I**te si hoc faciat vt sit potēs cognoscere vxorem ppter delectationē: quam tū vellet cum alia experiri tunc grauius proueniendo delectationē: non tamē mortaliter: quia non querit in hac delectari puocatione: sed in actu coniugali: vñ videtur idem sp̄e qd̄ de sine. **I**te qui semē fundit extra ne habeat plures filios quos nutrire non possit rem detestabilem cum Iude filio facit: et est mortale: et reducit ad quituz idest contra naturam. **S**i autē ante completionem actus se retrahit: nec semen emittit eadem intentione non videt mortale peccatum: nisi forte ex hoc mulier ad seminādū puocaretur. **S**ed si ppter hoc omittit cognoscere vxorem ex cōmuni consensu: nec negat debitum non videt q̄ peccet etiā venialiter: quia licet appetere n̄ plures habē q̄ possit nutrire: nec tenet ipse debitum petere: nec actuz inchoatū consummare: nisi vxore petēte. **Hec omnia Pet. excepto qd̄ dicit Alber.**

Septimus casus est contra actus coniugalem: quod est mortale in negante debitum petenti omnino si non habeat causam rationabilem: cuius scriptum sit in prima ad cor. 7. vir uxori debitum reddat: et uxor viro: nolite fraudari inuicem nisi ex consensu ut uacetis orationi. Et assignat **De. d. pal.** in. 4. di. 32. duplicem rationem. **P**rima est quia sicut seruus est in potestate domini: ita unus coniugum est in potestate alterius: quo ad redditionem debiti. prima ad cor. 7. **U**ir non habet potestatem sui corporis sed mulier et e converso. Sed seruus tenetur de necessitate precepti exhibere domino suo obsequium quoniam debite seruitutis. ergo etc. **S**ecunda ratio est quia sicut est contra iusticiam alienum rapere inuito domino: ita contra iusticiam est alienum petenti non reddere: nisi contra hoc legitima exceptio habeatur: sed primus est mortalis: et secundum. Sed corpus unius coniugum est alterius res quantum ad actum matrimonij: ergo qui denegat alteri coniugum corpus suum quantum ad actum matrimonij peccat mortaliter: nisi ut dictum est habeat causam legitimam denegandi: ut dicitur. **D**ebeet ergo alter alteri reddere quocumque tempore etiam sacro ut quadragesima solenni tibus: et huiusmodi quocumque petat: siue ex prece siue interpretatiue: ut per nutum et huiusmodi: quod non refert quocumque quod ex precepto uoluntate sua uerbis vel factis fit. d. legibus. l. d. quibus. **E**t maxime in firmitiori uasculo in hoc copatiendum est: quod uerecundius est mulieri petere: et quocumque intentione alter coniugum petat debitum: siue causa prolis: siue causa satiatione libidinis: dummodo naturaliter non

debet negare alius: non habedo causam sufficientem excusantem: nec hoc est reddere gladius furioso: sed magis pro uidere ne incidat in damnabiles corruptelas: sicut in tentonia: uxor cuiusdam militis negatis in uigilia pasce debitum: quia continuerat tota quadragesima fratrem eius impetuit et negantem iugulauit: et reuersa ad uirum dixit: hoc tui fecisti: quod me facere coegisti. scilicet non reddendo debitum. **A**lia quedam superposuit se iumento. **U**nde et phus. 7. etibi. dicit quod concupiscentie uenerum quibusdam insanias faciunt: et hoc nisi dissuadedo cessare faceret ab exactone de consensu eius. **I**dem Ric. **D**e. et **A**bo. qui etiam dicit quod uir non debet admonere nec mandare uxori: ut non petat nisi ob rationabilem causam: nec petentem debet auertere cum multa instantia: et negare propter multa pericula. **E**t non quod **A**ug. de ancho. super eplam Pauli. dicit quod tripliciter coniugum uxori petere debitum a viro. **U**no modo uerbi expressione. **S**ecundo ex signi demonstratione quando hoc uir perperdit ex aliquo signo vel nutu. **T**ercio ex nature conditione quoniam scit naturam rationabiliter debere hoc petere: sciens tamen ipsam esse uerecunde nature: et propter uerecundiam non petere. non solum ergo primo et secundo casu sed etiam tertio modo petenti debet reddere: quod uir in quantum potest debet conari ut faciat uxorem continentem tam debitum reddendo quam signa benignitatis ei ostendendo et cum ea familiaritate conuersando. **I**dem de uxore erga uirum intelligendum. **E**t quod non ita uerecundant uiri in hoc ideo non dicitur de eis. **S**ed in hoc aliquando offendunt uxores: quia ex ira vel indignatione contra uiros sine

rōnabili cā denegant debitū z alique
sub pteru deuotōis: vt qz est quadra
gesima vel solennitas magna: vel for
te volunt cōicare in aliquo festo de
negant debitum. Et si quidem faciūt
hoc rogando vel psuadendo viris vt
voluntarie abstineant laudabile est.

Si autem non acquiescunt sed h̄ oīo
volunt z scandalizantur ex negatio
ne male possunt excusari a mortali.

Quod autem dicitur i principio quadra
gesime: Egre diatur sponsus d cubili
suo z sponsa de thalamo suo. Joel. z
z. 33. q. 4. c. i. z se. q. in vigilijs z festini
tatibus debent coniuges abstinere ab
actu coniugali: z de conse. di. z. c. oīs
homo. dicitur qz p tres vl̄ quatuor di
es vel quinqz ante cōionem sumendā
debēt coniuges abstinere. Nec omīa
intelliguntur de consilio reuerentie
z utroqz consentiente: vt dicit Bz. z. 33
q. 4. h̄. hec autem. Et s̄m Archi. i ro
sa. z Lbo. z Ric. in 4. z non de neces
sitate obedientie. Unde non seruan
do exigens debitum non peccat mor
taliter: sed venialiter potest peccare:
nisi faceret in contemptuz festi vel ec
clesie: quia tunc mortale esset. S; red
dens in nullo peccat s; tenetur ad h̄
de necessitate: al̄s grauit̄ peccaret.

Non. n. ecclesia inicit laqueos aīab^o
z. q. i. viduas. sed ad meliora prouo
cat exhortando non precipiēdo. Lau
ti ḡ debent esse p̄dicatores z confesso
res in hac mā: z ita hortari ad casti
moniam: qz non inducant vnum ad
iniusticiam: z alterum ad incontinen
tiam.

Quando coniunx nō tenetur red
dere debitum.

Cap. z. 9.

Quius autem in quibus dicitur
non tenetur reddere debitū
alteri petenti: nec peccat non
reddendo: ponit De. in 4. di. 32. esse
sex. Primus est licet ipse ponat eū
in secundo loco cum ex hoc sequitur
periculum persone reddenti debituz
Nam non tenetur ad hoc nisi salua
conscientia subiecti: sicut natura pri
mo retinz: z nutritiue z augmētatiue
gratiam subiecti quam ministrat ge
neratiue gratia speciei. Imminet au
tem ex multo coitu periculum ppter
qđ dicit ph̄a de lon. z bze. vi. in. c. vlti.
ppter qđ sp̄ma amplius emissum de
siccat senescit cito: ppter qđ mulus lon
gioris vite est equo z asino ex quib^o ē
genitus: z femelle masculis si mascu
li sint coitini: ppter qđ masculi pasce
res breuiorez vite sunt femell. Si au
tem infirmus vel vulneratus esset co
itus sibi mortalis esse posset. Et idem
dicitur de balneis vel a balneis alig
bus subito reuertenti: vnde tunc red
dere non tenetur. Ex isto p̄cipio di
cūt aliqui probabiliter: qz si vir ē fur
z incorrigibilis propter qđ vxor con
tinue piclatur cum eo ad mortem
p̄ iusticiam rectorz qz potest fugere z
virum relinquere ne moriat̄ cuz eo.
Secundus casus est de impotentia:
ppter quem quis excusatur: quia s; z
iura impossibiliuz nulla est obligatō
siue ppter actum p̄d̄antem: qđ tamē
non locum habet in muliere cōiter:
siue ppter aliam cām. Ita tamen qz
si ppter culpā suam peccauit reddē
do se impotenz: indisereta afflictōe
vel p̄nīa imputat̄ sibi: z si ppter hoc
alius incidit in dānabilez corruptelā
S; multo minus excusat̄ si impotēz

est effectus ppter alias illicitas corru-
ptelas. **N**ec g̃ viro iniungenda est tā
gravis p̃na q̃ fiat impotens ad red-
dendum debitum vxori iuuenule &
feruenti: puta ieiunia & vigilie que d̃
siccat sp̃ma. **N**ā multum vigilātes
raro sp̃matizant: nec in somno meri-
diano: qui est tenuis fit resolutio: nec
in s̃no solliciti de lectione vel sermo-
ne sed in p̃fundo s̃no: maxime i au-
roza digestionē completa: hora & sa-
guis etiam ppter ieiunia minuitur.
Unde raro in quadagesima & sine
cena. Retulit medicus quidam virū
quemdam ad ficitatem p̃sice dedu-
ctum: qz post prandium statim cōsue-
nerat cognoscere vxorem. **N**ec etiā
vxori consulendum est facere tā grā-
des p̃nas vt reddatur de formis suo
viro: vel sit in maciem vel in p̃niciem
sue p̃lis vel impedimentum concep-
tus. **N**ec tamē tenetur vir vt calidis
vt sit potens: sed sufficit q̃ se non faci-
at impotentem. **A**d hunc casū redu-
citur quātūcūq; nō potest reddi sine
peccato rōne loci vel voti p̃iter facti
de continendo vel alia cā qua fit im-
potēs vel impossibilis de iure. **T**er-
tius casus est de fornicante: qz forni-
canti non tenetur alius debitū reddē
cū d̃ns p̃mittat ob fornicationem di-
mitti. s̃. quo ad actum coniugij: & hoc
nisi & ipse fornicetur postea: quia pia
delicta pari cōpensatiōe tollunt: aut
debitum petierit: & sic sibi reconcilia-
nerit: vt dicit papa de lothario & the-
berca. **E**t ad istum casum reducitur
omne peccatū vel crimen ppter qd̃
coniunx̃ p̃dit ius petēdi debitum: vt
puta si scienter alter baptizet: vel tene-
at ad baptisimum extra necessitatem

pprium filium: vel tenet in confirma-
tione & h̃i: quia ex quo actor perdit
ius petendi: reus habet ius non debē-
di & negandi seu excipiendi: & d̃ hoc
plenius. j. **Q**uartus casus est in le-
proso: quando. s̃. d̃ hoc imminet sano
periculum mortis vel similis infectio-
nis ex redditione: nec etiam tenetur
cohabitare sanus: quando etiā ex ipa
cohabitatione imineret piculuz tale
quo supposito loquuntur iura: eī de
coniu. lepro. c. z. **U**trum autē ex
redditiōe debiti & h̃i imminet pe-
riculum infectionis querendum eēt
a medicis & eis credendum. **D**icunt
autem medici q̃ viro accedente ad
leprosam imminet ei magis periculū
infectionis q̃ mulieri si cognoscatur
a viro leproso: & istud nō videtur du-
bium quando mulier est infecta vlti-
ma specie lepre: que dicitur leonina
in quo casu vir non tenetur reddere.
Si ṽo non esset nōbilitē infecta: ita
q̃ non imineat piculum tenet reddē
& multo magis mulier viro leproso
euz non tñ ei imineat piculū. **L**epza
enim supueniens non soluit m̃m̃ōi-
tum h̃ctū de p̃ni: sicut soluit sponsalia
nec excusat a redditione d̃biti: nisi vt
dictum est cum piculū iminet: nō ob-
stante q̃ filius g̃netur leprosus. meli-
est. n. sic esse q̃z non eēt: nec alius p̃bi-
bet vti iure suo: q̃z nis alteri malū in-
ueniat tēporale: maxime si sibi imi-
neat piculū sp̃uale: puta si incidere-
t in damnabilem corruptelaz: quia lepro-
si ppter iteriorē calozē dicunt m̃ltū
appetē actum illum non tñ tenentur
cohabitare in domo cum leproso: qz
magis inficerent ex diutina conuersatiō-
ne q̃z ex vna mixtiōe. **S**ed d̃z prope

domum manere s^m Albert. & cōm
 opinionem. Hof. tamen dicit q^d ma
 nenti leproso separatim a leprosis cō
 iunx sana tenet cohabitare: non autē
 si maneat cum leprosis: sed p^{ri}ma opi
 nio probabilior: extra de coniu. lepro
 so. c. 2. ¶ Quintus casus est cū habēs
 impedimentum exigendi ratione vo
 ti vel affinitatis exigit. Nā q^{ui}s hīs
 votum simplex si contrahat t^{er}ma
 trimonium: tamen exigere non po
 test debitum: sed exactus tenetur red
 dere & exigendo: q^{ui}s Jo. an. in de
 creta. rursus. extra qui de. vel vo. vi
 deatur quasi dicere q^d non peccet: n^{on}
 subdit: q^{uia} Tho. in 4. tenet q^d ta
 lis peccat mortaliter: quia facit con
 tra votum: cum adhuc illud possit i
 plere q^{ui}ntum est ex parte sui. s. vt non
 exigat: ideo teneamus cuz eo. Et hoc
 nisi dispensetur: & quia in voto conti
 nentie solus papa dispēsat: ideo a pa
 pa est petenda dispensatio: q^{ui}s ali
 qui vt Huil. dicunt ep^{iscopu}m in hoc posse
 dispensare. Similiter qui cognouit
 cōsanguineam vxoris postq^{uam} contra
 xit p^{er} verba de presenti cum ea: l^{ib}z m^{at}
 rimoniu iam contractum. p^{ro}pter hoc n^{on}
 dirimatur: tamen talis p^{ro}hibetur ab
 exactione debiti vxoris: sed non a red
 ditione: & si petat peccat mortaliter
 quousq^{ue} secuz in hoc dispensetur. Et
 dicit de. de pali 4. q^{uod} in hoc potest
 ep^{iscopu}s dispensare: q^{uod} t^{ame}n non est clarum
 de papa non est dubium. ¶ Qui etiam
 est ingressus religionem approbat^{am}
 aliquam non animo probadi sed fir
 miter p^{ro}fuerandi: & postea egressus
 ante p^{ro}fessionem contrahat: quia talis
 ingressus habet vim voti simplicis:
 vel s^{im} aliquos vim voti solennis exi

gendo debitum ab vxore peccat mor
 taliter. Et si hoc haberet vim voti so
 lennis nec etiam posset reddere absq^{ue}
 mortali: nisi secum dispensetur a pa
 pa. sed de hoc. j. ti. de religiosis. Dicit
 etiam Huil. q^{uod} in illis locis vbi s^{ue}
 tum est q^{uod} prius adhibeatur b^{en}edictō
 nuptialis ante s^umationem m^{at}r^{im}o
 niū si absq^{ue} dispensatione hoc viatur
 iugio an^{te} benedictionem & sine iusta
 cā peccat mortaliter. Sed Ric. in 4.
 magis declarans dicit q^{uod} q^{ui}s actus
 coniugalis sit regulariter licitus: t^{ame}n
 aliquo modo vel aliquo tempore p^o
 scidens p^ot esse illicitus: & hoc p^{ro}p^{ter}
 scandalum proximi: vt in m^{at}r^{im}onio
 clandestino anteq^{uam} ecclesie innotescat
 vel propter ecclesie p^{ro}hibitionez que
 alicubi prohibet coniuges carnaliter
 commisceri ante solennitatem matri
 monij: quam tamen solennitatez qui
 dā dicunt obseruandam: & contrari
 um p^{ro}hiberi respectu actus petendi
 debitum non reddendi: vnde t^{ame}n pec
 caret exigens & non reddens: & l^{ib}z a^{nt}e
 h^{ab}et benedictionem exigens mortalit^{er}
 peccat: tamen postq^{uam} semel exegit n^{on}
 peccabit vltius s^{im} quosdā nisi no
 uo contemptu exigat. Et dicit etiā tho.
 in 4. q^{uod} si sponsa admittat s^{pon}sūm
 ad actum coniugalem ante benedicti
 onem credens eum velle consummare
 matrimonium non peccat: nisi appa
 reant signa fraudis expressa: vt si sit
 conditio multum distans p^{ro}pter no
 bilitatem vel diuitias: tamen non te
 tur reddere de necessitate. ¶ Sext^{us}
 casus est quando alter coniuguz ma
 net in adulterio manifesto tunc ali^{us}
 sciens hoc certe non potest exigere:
 nec reddere debitum in adulterio:

8
n
1

permanenti dicitur. s. est incorrigibilis. Pre
sumitur autem incorrigibilis secundum
Ric. quoad pertinaciam animo corrigi
renuit: aut quando correctionem permittens
ex consuetudine relabatur: alias
exigendo vel reddendo peccat mor
taliter: quia facit contra constitutio
nem ecclesie s. Hug. 32. q. 1. si quis vxor
rem. et in alijs. c. Quidam tamen excipi
unt istum casum quando. s. exigeret qui est
innocens timore incontinentie ne in
curreret in ipsam: quia tunc non pec
cat s. Ar. b. d. post Petrus: quod etiam
recitat Job. in sui. confes. Adulterans
autem quod peccatum in lege misericordiam
actum coniugali indignum se reddit non debet exi
gere nisi purgata culpa: alias peccat
Reddere tamen tenetur exactus s. m.
R. g. i.

¶ Quando quis non tenetur dimitt
tere coniugem adulteram.

Capitulum 30.

Circa hanc materiam humanius
loquitur Petrus de pal. in 4. sic
dicens. **¶** Non sunt quinque
casus in quibus innocens non tenetur di
mittere adulteram coniugem sed possit.
¶ Primo. s. quando est occultum: quia
cessat ratio de scandalo. **¶** 2. quia correctio
est: vel est spes de correctione. **¶** 3. in
corrigibilem animo potest conspescere
includendo et sic prohibendo ne exeat:
et quod nullus intret nisi ipse. **¶** 4. quando
plus cohiberet saltem propter hoc quod
retinetur quam exposita que seipso se pro
stituet. **¶** 5. quando timet sibi de inco
ntinentia: quod non tenetur vir plus corri
gere vxorem quam dominus famulum: sed dominus fa
mulum vel seruum excoicatum non tenetur
expellere: sed licite potest ab eo debitus
seruitium expectare: tamen est minus debitus

quam ab vxore viri. Sic ergo cum detrimen
to iuris sui et periculo non tenetur ex
pelle. Sed quod timetur hic scandalum
et propter scandalum phariseorum non tenetur
bomo dimittere ius suum prius debet
exponere illis qui sciunt illam fornicari
am quod non ut foueat eam in crimine: sed
magis ut eam cohibeat iuxta se reti
net: et ut eam cohibeat a peccato: et
cum hoc sit verisimile: si quis ex hoc
scandalizetur non est scandalum pusill
loquax: et cum non potest dimittere sine
periculo suo licite potest eam retinere
Auctores qui dicunt quod non licet eam
retinere: loquuntur quando non potest
sine scandalo vel propter hoc quod retine
tur efficitur deterior vel quam non propter
periculum sui hoc facit. **¶** De muliere
autem dicit idem Petrus. quod non sic ipsa te
netur virum dimittere: quod non habet sic
corrigere eum factor: et verisimile est quod
quicquid accedens ad vxorem tanto minus
accedit ad fornicariam. unde cum isto
casu liceat viro adulteram retinere: mi
nus magis econuerso et plus: quia cum
ipsa non habeat corrigere virum facto
sed verbo eum non tenetur dimittere:
nisi quando nollit eam cognoscere nisi in
naturaliter. Tamen. n. propter hanc inuicem
fornicationem tenetur dimittere quo
ad thoz: sic quod prius permittat se occi
di quam quod consentiat sic se abuti. Item pro
pter fornicationem spirituale si timet ne co
habitando ipsa perdat etiam quo ad
domum tenetur ipsam dimittere: alias si
non timeret de hoc ius suum petere non
prohibetur: maxime propter periculum
incontinentie.

¶ Quando actus coniugalis est pecc
catum veniale.

In secundo principali vidēdi sunt casus in quibus actus coniugalis est peccatum veniale: et sex casus sunt. De. de pal. in 4.º di. 31.

Primus est quando preceedit aliquid ordinatio rationis sed non tanta: sicut in predictis casibus in quibus est mortale: puta petere tempore sacro: et si respectus sit ad delectationem gravis est culpa: venialis tamen: si ad lubricum et infirmitatem sue mentis cuius est conscius minus veniale: vir tamen contingit quod in precipuis festiuitatibus non sit veniale graue secundum Bonanen.

Scōdus est petere causam delectationis infra limites tamen infirmitatis semper est veniale sicut est comedere propter voluptates. Sicut enim cibus ad salutem hominis: si individui necessarius est: ita coniugium ad salutem generis: dicit Augustinus.

Tertius cum sit causa infirmitatis vitande: quod quibus utrumque liceat seorsum appetere non tamen vnum propter alterum: quia hec causa non est huius vituli.

Quārtus quando incipit petere vel reddere bona intentione: postea mutet intentionem: ita quod nunc vellet causa delectationis: et hoc extra horam decisionis feminis: quia tunc non habet usum rationis.

Quintus quicumque aliud intendit quam ad id ad quod ordinatur coniugium: scilicet vel ad plerumque vel ad reddendum debitum.

Sextus est quando hoc agit causa vitande fornicationis: licet hac intentione contrahere non sit veniale. Sed circa hoc sunt due opiniones ut idem Petrus de pal. dicit.

Una est quod petere causam vitande fornicationis in se: et non in altero semper est peccatum: quia omnis superabundantia passionis est peccatum sed hic est superabundantia passionis

hac causam petere secundum rationem. Alii simpliciter dicunt quod non est peccatum. Ric. utrumque opinionem ponit in 4.º et neutram profert. De. vero de pal. ubi. s. per distinctionem quandam utrumque concordat et saluat. Aut enim talis cognoscit uxorem causam vitande fornicationis in se: quod quis possit alio modo vitare mentem occurrente: sed magis vult isto modo delectabili euitare quam modo non delectabili: ut domando carnem fugiendo consortia incitativa et huiusmodi: que possent faciliter vitare: sed vult cum voluptate vitare: et sic est veniale: quia profert voluptatem carnis absorbentem rationem: eo quod conseruat usum rationis et attingit ad finem. Et augustinus ponit inter peccata venilia uti coniugio non debita intentione: di. 25. §. alias ea. et sic est vera prima opinio. aut ille exercet talem actum ad vitandam fornicationem non quia delectabilior: sed quia non potest alio modo melius eam vitare: ita quod voluptas non mouet eum sed amor vitande fornicationis: quia protunc non potest melius vitare: puta quia habet loqui in secreto aliquando mulieri de qua expertus est se tentari et huiusmodi: tunc nullum est peccatum si proles non speratur: quia tunc semper illa est premitenda intentio: et sic verificatur secunda opinio: que dicit non esse peccatum

Quando actus coniugalis est meritorius.

In tertio sunt explicandi casus in quibus actus coniugalis est meritorius: vel si non meritum tamen nullum peccatum. Et ponit Petrus de pal. in quarto di. 32. q. 3. in principi.

quatuor casus in q^o act^o coniugal^{is} est me-
ritozius. **P**rim^o est q^u q^u h^uic g^ram
reddit debitū: q^u est actus iusticie: q^u
reddit q^u d^e q^u q^u petit cā plis g^ran-
de: z ad cultū dei educande tpe loco
z mō debitis: z hic est act^o latrie siue
religionis. **S**ec^und^o q^u hoc facit ad cōseruā-
dum cōpare suum a fornicatōne: z h^u
est act^o charitatis. **T**erc^o q^u facit cā vi-
tande fornicatōnis in se: quā pbabl^r
credit non aliter vitandā: vt dictum
est in 6. pcedenti. z videt act^o pudici-
tie vel castitatis. q^u q^u v^o act^o coniugal^{is}
est indifferens. s. nec meritozius nec de-
meritozi^{us}: puta cū coniux sine g^ra vno
de quatuor modis nunc dicitur exer-
cet illum actum: q^u oīs act^o q^u est me-
ritozius h^uic g^ram est indifferens non
h^uic eā. non. n. est meritozius ppter ca-
rentiā g^re: que est pncipium meren-
di: nec demeritozi^{us} ppter carentiam
culpe in tali actu cui solū debet p^eca:
q^u possit esse cōiugium sine peccō q^u tū
ad actum ei^{us} pbat Inno. di. z 6. Deū
p hoc q^u de^o instituit z mādauit actū
coniugij dicens: Crescite z multiplicā-
mini: z ante lapsum z p^o diluuiū. **E**t
si arguat q^u h^uic erubescit de tali actu
q^u est peccatum: q^u erubescētia est d^e
turpi q^u respicit cl^opā. R^undeo q^u eru-
bescētia non solum est de turpitudine
p^uinente ad culpam: sed est ad ea que
h^uic spem culpe: talis autē est act^o m^u
monij eo q^u est eiusdem nē in specie
cū actu fornicatōnis: sed excusatur
ppter bona m^uimonij vt dicit^{ur}. Est
eim erubescētia non soluz de malis
culpe z de h^uicibus spem mali: sed est
de oīb^{us} defectibus nālib^{us}: vt egestiōe
z h^uic. **N**otandum est est quō actus
coniugal^{is} dicitur excusari a pecca-

to ppter triplicia bona m^uimonij: q^u
sunt fides ples z sac^rm. vñ Augu. di-
cit: Omne itaq^{ue} nuptiar^{um} bonum fuit
in pentib^{us} christi fides ples z sac^rm.
Prolem cognouim^{us} dñm christū. Si
dē: q^u nullum adulteriū. Sac^rz: q^u ibi
nullum diuortium. Solū ille ibi car-
nalis cōcubitus non fuit. z. q. z. offe.
Pro cuius declaratione dicit^{ur} pe. de
pal. in. 4. di. zi. q. i. q^u cum actū hu-
manor^{um} sit triplex differentia: q^u qui-
dā sūt fm se boni: vt deum colere: bo-
nozare pentes et h^uic. Quidam de se
mali: vt deum blasphemare piurare
z h^uic. Quidā indifferentes: vt come-
dē leuare festucā de terra z h^uic. Bo-
ni actus de se non indigent excusatō-
ne: q^u nō sunt mali: nec h^uic ex se spēs
mali. Q^u d. n. est malū vel h^uic spem ma-
li est illud q^u indiget excusatōne: ma-
li act^o de se non capiunt excusatōnez
q^u ex quo mali fm se sunt excusari a
malo non possunt. **R**estat igr^{um} q^u act^o
indifferentes: qui. s. p^unt h^uic z male fie-
ri indigent excusatōne: cum h^uic spe-
ciē mali ex eo q^u fm speciem nature
sunt idē cum actib^{us} malis: z ea q^u talē
actum excusat s^ut circumstantie finis
z obiecti z h^uic: que trahūt actum talē
ad medium virtutis. **S**ed sciēduz
est aliqs actus est indifferens duplici-
ter. **U**no modo per omnimodam
equalitatem attrahendi a bono z ma-
lo: z tali actū non assignantur bona
excusantia: z sicut leuare festucāz co-
medere z huiusmodi: ita. n. fieri p^unt
bene sicut male. **A**lio modo sic est ali-
quis actus indifferens: q^u q^uis bene
z male fieri possit: tamen de se tēdit
ad malum plus q^u ad bonū: z sic rectū
est malum: nisi aliquo modo trahat

ad bonū sicut i sōno vel dōmitione
 q̄ p̄nt bñ z male eligi: tñ qz in eo liga-
 tur libez arbitrium: ita vt non possit
 dormiedo bñ cogitare vl' bñ velle: hz
 detrimentū boni anertū rōis: vñ scdm
 sōnū in se p̄sideratū nō differt felix a
 miso f: p̄bm z? etbi. vñ n̄ pōt sōnus
 fieri nisi male nisi p̄p aliqd bonū re-
 cōp̄sās illud dānū rōis assumat: pu-
 ta qz p̄ sōnū hō surgit promptior ad
 bonū vtut: q̄ nimia vigilātia et vsuz
 rōis p̄dit: z iō sōn' de le ex h' sp̄alr d'
 sua nā regrit bona excusātia ip̄m: pu-
 ta p̄uatiōnē indiuidui: getatiōnē vi-
 rium nālū: fortificatōm digestiōis et
 h': z sic q̄ ē in p̄ingio cogitat q̄ mun-
 di st: z diuīsius ē z i illo actu nihil pōt
 intelligere: iō talis act' indiget bonis
 p̄dcis excusantib' a peccis. vñ Piero.
 sup Math. Cōnubia legitima carent
 qdē peccōm n̄ illo tpe q̄ carnales
 act' gerūt dabit' p̄ntia sp̄s sc̄: z si p
 p̄ba ille iudicat q̄ defuit ḡnatiōis ob-
 sego. z. q. z. conubia. Et vt dicit ibi
 glo. non intell'r qz gr̄a sp̄s sc̄cti i illo
 actu amittat: s̄ act' p̄phandi z spe-
 culandi tunc infirmitat' qz tot' hō ibi
 carne' efficit' Sufficientia autē hoz
 bonoz excusantiū sic sumit' fm pet.
 vbi. s̄. **M**r̄imōnium ē in officium na-
 ture: z fm h' hz bonū plis p̄ fine iten-
 to p̄nciplr: qz nā tēdit ad p̄seruatōm
 sp̄i q̄ nō ē nisi p̄ ḡnatiōm i corporib'
z m̄rimōnium ē in fed' diuīe z hu-
 mane societatis: vt dī. C. de cri. expi.
 heredi. l. aduersus. qz vxoz eligit so-
 cia diuīne z humane dom'. z 4. etb.
 dī: Amicitia viri z mulieris ē nālīe:
 z includit in se bonū delectabile vtile
 z honestū: z sic hz bonum fidei: put
 fides est facere v̄cā. i. p̄missa suare. s.

reddendo debitū z alteri n̄ se amisc-
 ri. **3.** ē sacrm ecclē: z sic in eo ē bonū
 sacri: put sua indiuisibilitate signifi-
 cat iunctiōnē ch̄risti z ecclē: z qz illa
 signata fuit īsepabilis: z vsqz ad mor-
 tē est efficit' bonū sacri. z bonum qdē
 plis z fidei non sp̄ hēt vel durat vsqz
 ad mortē: qz aliqñ non ḡnat' ples: et
 adulteriū cōmitat' s̄z bonū sacri. s. in
 diuisibilitas q̄ ad vinculum durat vsqz
 qz ad mortē: z sic qdem illud vincūm
 declarat' fm tres op̄iones: qz fm alī
 quos ē pura z sola relatio ad solutū:
 z forte rōis fm alios: qd vincūm ē in
 corpore. i. aliq' dispositio ad gr̄az: z sic
 in p̄ma vel in sc̄da sp̄e q̄lītatis. fm vō
 alios qz est aliqd reale s̄z subiectiue i
 aīa: qz dispositio ad gr̄am gratuz fa-
 cientē: q̄lis ē dispositio sacralis q̄ ē in
 aīa: ibi potes vidē subtilis mā ē. **De**
4. s. de nuptijs in quib' p̄sumat' m̄ri-
 monium: z vñ dicant' nuptie ostēdit
 Ambro. in li. de p̄riarchis dicens: nec
 illud ociosū qz cū veniret Rebeccha
 vidit Isaac deambulātē: z cum it' o-
 gavit quis esset: z cognito qz ille erat
 cui duceret vxoz descendit: z caput
 suum obnue cepit docens verecūdiā
 i nuptijs p̄ire debē. inde. n. z nuptie
 dicte: qz pudoris gr̄a se puelle obnue-
 rent. 30. q. 5. nec illum. Et qz d' hoc fa-
 tis dictum ē. s. i tractatu īpedimento-
 rum ipsaz nuptiaz: ideo alia hic nō
 ponimus.

De diuortio.

Cap. 31

De dissolutione seu diuortio
 m̄rimōnij h̄ ti p̄ verba de p̄-
 senti quo ad vinculu: vel cō-
 sūmati q̄ ad toz. Circa qd̄ videnda
 sūt tria. Prīmū qz omne m̄rimōniū:
 siue carnale siue sp̄uale p̄ religione: z

feu platōz siue ratū tm̄ siue s̄sumatū
dissoluit p̄ mortē nālē s̄z ius cōe fm̄
De. de pal. in 4.º di. 27. q. 3. q̄ mors
oīa soluit. in aut. de nup. s̄. deinceps.
vñ p̄ mortē vñ alit̄ viues pōt̄ h̄ere
euz alio: R. o. 7.º. **M**ortuo viro soluta
mulier ē a lege viri cui vult nubat tā
tū in dño. i. legitime. Et q̄ obligatio
semel extincta non reuiscit̄: si cō-
iugatus mortu⁹ resuscitet nō ē m̄f̄.
obligat⁹. Et q̄uis in sacris ip̄mentib⁹
character ē ī resuscitato n̄ debeat ita-
ri sac̄m: q̄ baptizat⁹ vel s̄firmat⁹ vl̄
ordiat⁹ resuscitat⁹ vel itez rebapti-
zet⁹ vel s̄firmat⁹ vel ordiat⁹: z h̄ p̄pter
characterē ip̄sū idelibile. **M**rimōiū
n̄ q̄ character ē nō imp̄mit: z vinclz
ei⁹ ē corporale z corp⁹ respic̄: lz aliq̄
mō ē sit sp̄uale: inq̄tum ē dispositio
ad gr̄am: z sic v̄f̄ eē in p̄te intellectiua
Sicut in corpore corrupto morte
corrūp̄unt pot̄tē ozganice nō alie:
sic sac̄m carnale m̄rimoniū non aut̄
alia sac̄a. Lazar⁹ igr̄ resuscitat⁹ si ha-
buisset vxorē n̄ eaz recupasset nisi de
nouo cū ea h̄eret. **S**z bona q̄ testat⁹
fuisse recupasset: q̄ ī dōatōe cā mor-
tis plus se q̄ aliū cui donat vult h̄ere.
vñ intel igr̄ tacita d̄ditio si moriat⁹
cū effectu. i. p̄manens in morte. **I**dez
si ab intestato: q̄ defert nō nisi p̄ cō-
iunctionē ad morientē: q̄ ē sibi magis
vñ q̄ aliis. **I**de si fise⁹ ea accepit in
defectu heredū: q̄ si fise⁹ penit̄ p̄pin-
quo reddē tenet: multo magis ei re-
surgētī. **P**ari rōne m̄rimoniū sp̄uale
dissoluit p̄ mortē nālē: v̄z ingressus re-
ligionis cū obligatiōe p̄fessōis. **I**stā
religiosus resuscitat⁹ n̄ tenet ad ob̄-
nantīā religionis: q̄ fuitus p̄sonalis
q̄ debet a p̄sona rōne p̄sonē: vt ī m̄f̄

monio z religiōe extinguit̄ morte: q̄b̄
ēt p̄z ex verbis p̄fessōis aliquoz: q̄
p̄mittunt ī p̄fessōe obedire vsq̄ ad
mortē: z s̄c̄l̄i curat⁹ z ep̄s resuscitat⁹:
q̄uis retineat p̄secrationē non tū re-
tinent eccl̄iam: nisi sibi noua electōne
vel p̄uiscōe p̄ferat: q̄ mortu⁹ est sp̄s
se sue. s̄. eccl̄e quā h̄ebat: h̄ec pe. **S**z
ē q̄ p̄ mortē civilem. i. p̄fessionē taci-
tā vel exp̄ssaz in religione approbata
dissoluit m̄rimoniū carnale s̄c̄uz p̄
verba de p̄nti q̄ ad vinculu: z ita q̄ re-
manens in seculo pōt̄ cū alio libe⁹ h̄-
ere: nisi ip̄e se alit̄ p̄ votū obligasset
Sz s̄sumatū q̄ ad toz. i. cohabitatiōz
z debitū: q̄ ingressus religiōis fit cū
debitis circumstantijs: non at̄ q̄ ad vi-
culū dissoluit: vt. s̄. remanens in secl̄o
possit cum alio h̄ere viuentē iugē:
De. de pal. in 4.º di. 27. q. 3. vbi nō. ip̄-
se quattuoz casus in quib⁹ lz coniuga-
to ingredi religionē. **P**rimus est q̄
post matrimoniū s̄sumatū alter con-
iugū fornicat: q̄ fornicante ē inuito
alter pōt̄ ingredi religionē: nisi ēt ip̄e
in hoc deliq̄rit: vel sibi p̄ fornicatio-
nē recōciliauerit: v̄z exigēdo vel red-
dēdo debitū. **S**i. n. lz discedē in secl̄o
remanētī multo magis in claustrō.
Exēplū in Pau. simplice. **A**d istum
tū casū addunt doc. distinctōz. **D**icit
eniz **A**. ho. in 4.º q̄ talis cū est de for-
nicatione coniugis cert⁹ pōt̄ dimitte
quo ad tozum. s̄. negando debitum p̄
pria auctoritate: s̄z q̄ ad cohabitatiōz
non pōt̄ dimittere. vñ nec in religiōz
intrare: nisi eccl̄ie iudicio. z si dimi-
serit oz cogi ad recipiendum: z h̄ vt
dicit **H**ost. nisi incontinenti vellet p̄-
bare fornicationem: z si p̄bet infra. 8
dies non restituet: si non p̄bz coget

reciper: sic pōt intelligi illud. 33. q. 2. historia ecclesia. **A**ddit. n. Ho. q. si ē notoria fornicatio pōt dimitte ēt p. pria anēte: eē de viori. significasti. **I**de **J**nn. addit etiā **S**uil. q. si sit notoria adulteriu z non mozet cū adultero vlt adultera n pōt dimitti sū in dicio ecclē q ad cohabitationē: alias pōt dimitte: z sifr si illam vel illū fornicantē seu adulterātē dimisit nōne fornicet: z si n mozet cū adultō pōt dimitte z intrare religione. **S**ecus casus ē qñ mīrōdō hōto z plūmato de cōi p̄sū irāt religione ābo: ille viroz z illa mōialit: z p̄fictē sic pluries sc̄m ē: z tunc dissolutū ē infūmōniū q ad toz z cohabitacionē non q ad vinculū. vñ si diabolo instigāte vnus eoz egredēt: n̄ p̄pterea pōt alt̄ exire ad requisitionē ei: s̄z d̄z cōpelli ad reditū. **H**ec ēt si vn̄ in visitādo ab altero exigēt debitū: d̄z alt̄ reddē: vt fecit ep̄s lugdunēsis noīe **H**enebaldus visitās vxorē suā monialē: ex q̄ suscepit filiū vocās eū latronē suū: s̄z p̄cō p̄fesso sancto **R**emigio: z p̄nā sibi īposita pacta: interiz sc̄s **R**emigius gubernauit ecclām suā: qz eū suspēderat ab executōe officij sui: angelo aut̄ reuelante sibi p̄c̄m d̄missū: sc̄s **R**emigius restituit eū dignitati sue. **S**casus ē qñ alt̄ ōsentiente z ī secl̄o remanente vbi n̄ ē timor incontinentie: puta qz est multū t̄p̄is z honeste vuerfatiōis z vite: alius intrat religionem z tunc si sit cōsumatū mīrōniūz qui remanet n̄ pōt cū alio p̄bē mīrōniūz: qz adhuc durat vinculū z iugale īmo nec eo mortuo: qz intelligit̄ cuz eo cōnientiam p̄mittē: s̄z si est timor d̄ incontinentia remanentis: qd̄ satis p̄-

sumit̄ cū est iuuenis: vel qz lenis z s̄p̄ spect̄: n̄ d̄z alt̄ sine alt̄o religionē intrare vel recipi: vt d̄f. 27. q. 2. agato. **Q**casus ē qñ mīrōniū n̄ plūmato alt̄ intrat sciēte vel īgrante vel ī uito alt̄o qd̄ pōt: ī q̄ casu remanēs in secl̄o d̄z expectare vsqz ad p̄fessionē z iugis q̄ īgressus ē religionē s̄m d̄es. **N**ā si egredēt̄ añ p̄fessionē tenet̄ ea recipi: ēt si h̄xisset z cōsumasset. matri moniū: qz p̄ mortē ciuile. i. p̄fessionē q̄ qz mozt̄ actib̄ carnalib̄ dissoluitur vinculū mīrōniūz z n̄ pus. **S**ed vtrū t̄p̄s p̄batōis debeat ī hoc abrenūari ē triplex op̄io. **Q**aliqui dicūt vt **B**er. in gl. eē de reg. z trā. ad reli. c. statuimus. qz p̄ ep̄s d̄z taxari z abrenūari t̄p̄s p̄batōis p̄pter piculuz ī cōtinentie ei q̄ remanet: z ad fraudē tollendā: qz possēt intrās postqz intrāz ī vnū mōasteriū ī fine anni ad aliud trāfere: z sic fraudaret̄ expectās. **A**lij dicunt vt **J**o. ī glo. sup. 27. q. 2. despōsatas. qd̄ ē distinguendū: qz si de volūtate remanentis ī seculo alter intrat d̄bet expectare p̄ annū nec t̄p̄s p̄batōis ē abrenūandū. **S**i aut̄ ignorāte vel ī uita intrat: debet certū t̄p̄s p̄figi infra qd̄ p̄fiteat̄: nec ē incōueniens t̄pus a iure statutū abrenūari: qz sp̄ale est ī hoc casu p̄pter piculum incontinentie remanentis ī seculo. **T**ertij dicunt vt **D**ostl. in sum. qz ex quo ius p̄mittit talem intrare religionē: z tempus probationis sit inductum: nō solum ī fauorem conuersi: sed etiā ī fauorem religionis vt experiant mozt̄es conuersi. **I**deo non debet tempus illud abrenūari nisi appareat̄ fraus vt cum iret discurrendo de vno ī aliud: h̄c **P**etrus. **P**otest dici qz cuz h̄

fit in ptate sua z capituli face pnt qd
eis vñ z ab eis abreniare tps. i. an an
nū face pfeffionē si caplm z i gressus
volunt z et expectare anū. **A**dican
tes tñ an anū nō pnt recipere et talē ad
pfeffionē sine dispensatōe pape: alias
incurrerent penā iuris. **I**n oibus autē
casib⁹ in qbus post sūmatum mī.
lz intrare religionem: lz et ad sacros
ordines pmoueri et ad epatum. **E**xē
plum ī beato hilario q hñs līam ab
vxoze fuit eps. qñ autē non lz religioz
intrare multo fortius non lz iungato
ad sacros ordines pmoueri: sed esset
suspensus ab executōe ordinis lz cha
racterē suscipet. **D**e mīmonio at cō
sūmato violent: puta cū qs eā cū qua
dixerat p vba de pñti volentē ingredi
monasteriū s̄ voluntatē suaz ea cog
scit. **D**icit host. q non pōt ingredi s̄
voluntatē viri: z si ingrederet s̄ pe.
cum daret vinculū iungale: nec pos
set dissolui p ingressū religionis: re
manens autē in seclō n̄ posset cuz alia
d̄bere: z posset illam inuitā de mona
sterio reuocare.

¶ Qñ iungat⁹ i gressus religioez exi
re tenet. **C**ap. 32.

Distādū et iungat⁹ ingressus
religioz qñ tēc exire: z qñ n̄
pōt: z qñ ē liber ad exeundū
vel remanendū fm **D**e. de pal. in 4.
di. 27. q. 3. **T**enet qd exire religioez
et scā pfeffioe iungat⁹ ad iunge in se
culo remanētē: qñ repetit eū q illicite
ingressus est: vel qz in oxio phibente
seu i grāte vel cōsentiente fragili q ē su
spect⁹ de icontinentia vt iuuenis z la
sciuis remanēs in seclō: qz n̄ potuit
in ei⁹ p iudiciū vouē: vel p fiteri casti
tatē. **S**ic si licite ingressus fuit: qz de

līa antiq: s̄ reintegra penituit. .i. an
emissū votū solenne ī seclō remanēs
vel religioe exiēs alē repetit eū te
net exire. **2.** tēc n̄ egredi s̄ remanē
qñ licite emisit votū simplex vel solē
ne: vel qñ illicite ingressus ē: s̄ ali⁹ n̄
repetit eū: qz ratificando cōfirmatur.
3. liber ē in egrediendo vel remanen
do: qñ ingressus ē religioz: nullo mō
ē religioi astrict⁹ tacite vel exp̄sse: vt
qz nec vouit nec pfeffus est nec vxoz
eū repetit: aut si repetit fornicata est
an̄ vel postea notorie. **¶** Qñ vō votum
simplex emisit ingressus non solēne:
vel solēne de facto z non de iure: pu
ta qz infra tps pbatōis corā eo q nō
potuit recipere ad pfeffioz vxoz nō re
petēte egredi non pōt: s̄ q ad eccliam
pōt: maxime si votum pbari n̄ pōt: ī
quo casu retinentes inuitum clicū s̄
excōicant. **D**ico retinentes non soluz
manus injiciendo ī eū: sed et veste se
culari negata: sine qua egredi nō pōt
cōmode: persuasione n̄ cum reti
nere pnt. z idē de vxoz ingressa quo
ad vix non repentē. **4.** de debito
qz egressus de religioe: qñqz nō pōt
reddere: nec exigere debitū: vt qñ illi
cite ē egressus post pfeffionē: vt ī ca
sibus dcis: z qñ iunx sciens z tacens
pmisit p fiteri: tunc n. futūte remisit
vt dñs cuius fuis eo sciēte z pmitten
te ordinat vel p fiteri. **D**ico autem
illicite ppter votū illicite solemnizatū
qñqz z reddere z petere potest: vt qñ
libere egressus fuit nullo voto astric
tus religioi: sicut nouitius solutus
egrediens religionem cōtrahere pōt
matrimoniu: sed puto qz intelligat
de tali nouitio qui intrant aīo pbā
di non in perpetuum ibi pmanendi.

Nam ipse De. t. q. talis ingressus. s. nio non pbadi sed firmis pferendi heat vim voti simplicis salt. Alij di cunt q. et solennis voti heat vim: vñ non posset hē talis vel exigē si hē rit. Sed de hac mā vide diffusē in titulo de religiosis. **¶** Qñq. vo egressus pōt reddere s. non exigē: vt qñ de cō sensu ipsi de cui. p. tinentia est timor votum simplex emisit: tunc eni nō il li p̄iudicauit. et nō fm De. vbi. s. q. in casibus in qb. l. z. iungi repetere cō sortem suū religionē igressum an. p. fessionē sine p. p. fessionē: non l. z. tñ de monasterio vi eū rape. nec ob. ex. de rapto. cum eā. q. narrat q. rapuit: s. non dicit q. licuit. **¶** Possit enim vxorē vir de vico ad domum ducē: q. h. z. in ea correctionē: sed non posset eā puato quasi possidēti vi eripe: et mltō minus de monasterio violentē e. hē fores frangendo: aut hītum violēt lacerādo: vel cū iniuria loci sacri eaz accipiēdo: l. z. alij peccauerit eā recipiēdo: ar. C. vñ vi. l. figs in tantā. s. videndū ē de regressu ad religionē qñ tenet. Et dicit De. vbi. s. q. in tri b. casib. **¶** Prim. qñ illicite egressus ē vt pote cū alio iunge in religione re manente p. p. fessionē egressus est: vl. et in secl'o remanente et honeste cū cō sensu eius p. fessus est. **¶** 2. qñ licite egressus ē: q. ad restitutionem vxoris sine lītia ei. ingressus: sed postea vxor ē penitet de reuocatione et ipa vouz **¶** 3. qñ p. votum ad eā egressus mortua ē ipsa vxor: nā tunc tenet reigre di vt impleat votū suum. **¶** Sed si talis qui post votum solenne reuocat. ab vxore ad secl'm mortua ipsa vxore h. bit m̄imōnium: vtruz teneat. **¶** Petr.

vbi. s. facit talē distinctionē: q. si inni ta vxore fuit solenniter p. fessus: cum illa p. fessio q̄tum ad solennitatē nō valuerit ecclesia hoc pbibente: ideo talis mortua vxore nō potest contra here: q. habet in se votuz simplex rō ne illius p. fessionis: et peccat mortali ter strahendo et exigendo: t. tñ m̄imōnium: nec pōt eum tanq. apostata tam religio p. sequi. **¶** Sed si vxore consentiente fuit p. fessus: sed postea quia vxor iuuenula vnde et suspecta eum reuocauit ius noluit in hoc casu pro fessionem inhibere simpliciter: sed solum inq̄tum erat ad vitaz eius. **¶** Cū simpliciter fuit in p̄iudicium ei. votū solenne non in p̄iudicium vxoris. **¶** Cū ea mortua ē apostata si non redit ad monasteriū: et si m̄imōniuz strahat cum alia non tenet vt dicit Hof. hec De. 3. bene p̄siderandum ē: vtrum p̄ter p̄dictos duos modos. s. mortem nālem et mortē civilez qui ē p̄ igressū religionis. i. p. fessionē sit alius mod. soluendi m̄imōniū ratum. i. stractū p. verba de p̄nti quo ad vinculu. vbi De. ponit q̄tuor clusiones. **¶** Prima ē q. seruit. supueniēs tali m̄imōnio ra to non soluit ipm. et rō ē: q. p. hoc nō moit. ad actus carnales. **¶** Ita et pōt d. nuo hēre: et gñaliter de ceteris ipe dimētis que dirimunt m̄imōnium. p. q̄tum intelligēdum ē: q. nū tale supueniēs dirimit pus q̄tum: s. solū mō p. q̄tum: vt vbi ḡra. **¶** Cognoscēs p̄ sanguineam ei. cum qua iā h̄rit per verba de p̄nti: et si non adhuc p̄sum mauerit non dirimit tale m̄imōniuz qd dirimēt: si ante q̄tum p. verba de p̄nti illam cognouisset p̄pter affinita tem. **¶** Secunda conclusio est q. talis

11
m̄rimonium. s. ratificatum p̄ verba d̄
p̄nā non soluitur p̄ votum simplex.
vñ tenetur vel intrare religionem vel
reddere debitum vxori petenti. Sed
peccat mortaliter reddendo vel exi-
gendo: quia ad huc potest religio-
nem intrare ante consumationem eius: nec
sufficeret ingressus religionis in r̄tio
habitu beati dominici: vel beati Gra-
cisci cum professione in ipso: quia tal-
p̄fessio nō habet vi voti nisi simplicis
Unde non est sufficiens ad tollendū
vinculum coniugale: et professus in
illa religione tertij habitus: quamuis
peccaret grauiter contrahēdo: quia
contra votum non teneret matrimo-
nium. Tertia conclusio est q̄ nec
castratio quantuncunq; supueniens
soluit tale matrimonium ratuz: quia
matrimonium non inuenitur in iure
solui nisi in certis casibus: sed iste nō
est de illis casibus ergo zē. nec etiam
ante consumationem. Item. 32. q. 7
bi qui. dicitur coniugium illoz qui
post matrimonium membris truncā-
tur: aut a barbaris seci sunt: propter
hanc causam solui non potest. Et q̄
nis glo. intelligat de matrimonio cō-
summato ex eo qd̄ dicitur. 33. q. 1. Cō-
iugium firmatur officio. s. carnis s̄m
glo. et anteq; confirmetur impossibili-
tas officij soluit vinculum coniugij.
Neganda est illa glo. quia coniugium
solo consensu per verba de presc̄u fir-
matur: et ratum vocatur: vt notat glo-
sa de testibus super eo. Quarta cō-
clusio est q̄ non soluitur tale matri-
monium ratum tantum per ordines
qui est sacramentuz vel dignitas. Et
quamuis magister sententiarum ī tex-
tu videatur innuere q̄ sponsi nō so-

lunt possunt intrare religionem sine
communī consensu: sed etiam ad or-
dines promoueri. Et osti. dicat cō-
iungi ante carnalē copula: lz ep̄atū ac-
ceptare: tñ d̄rium huius ē v̄x: qz ep̄a-
tus ex sua nā non h̄z oppositum ad
m̄rimoniū cū ep̄i p̄us cent viii vxorij
viri. Nihil at̄ tollit nisi a suo contrario
nec ep̄i mouent̄ ciuilr: cum p̄p̄um
hēant sicut et ceteri clerici seculares.
vñ religio soluit m̄rimonium nō rōe
p̄fectōis lz rōe mortis ciuilis: ep̄alis
ordo lz sit p̄fectior q̄ religio non sol-
uit. et silt̄ sacer ordo lz sit p̄fectior q̄
religio non soluit p̄pter defectū mor-
tis ciuilis: et id̄ coniugatus incorruptus
i. non consumato m̄rimonio licite p̄-
fiteatur: q̄ tñ in hoc seculo illicite or-
dinatur: nec soluit matrimonium qm̄
de consensu vxoris ordinat̄ vel ep̄at̄ q̄
ad vincūm. vñ vxor talis eo viuente nō
pōt cū alio h̄ere. Coniugatus igit̄ an̄
copulā non pōt eligi: qz censet̄ laicus
nec ē in sacris vel irregularis siue su-
sp̄sus: lz pōt postulari: et tunc si vxor
p̄sentiat p̄firmabit: si dissentiatur pa-
pa non pōt eum p̄firmare nec p̄secre-
re in p̄iudicium vxoris: gn. s. teneatur
reddē debitum: cum non possit h̄ius
diuinum disp̄sare: sed pōt religionē
intrare et p̄ die de l̄nia pape p̄fiteri et
eadē die p̄firmari et postmodū ordi-
ri et p̄secrari. nec silt̄ d̄ l̄nia pape pōt
coniugatus iuita vxore: etiā ante copu-
lam ad sacros ordines p̄moueri: et si
fuerit ordiāt̄ nihilominus teneat̄ red-
dere debitum: qz semp̄ hoc est de iure
diuino. Similiter nec papa pōt au-
ferre vxori vix suum et incorruptuz
i. n̄ consumato m̄rimo: et multo magis p̄
copulam vt ipsum faciat cardinalem

quia ille status secularis est: nō regu-
laris dicente quodam cardinali: Nos
habemus religionem cuius apostate
sunt sancti: vt Hieronymus. Et si
arguat q̄ ep̄i tenent locuz ap̄lorum
sed Ch̄ist⁹ vocauit Jo. de nuptijs ad
ad aplatum etiam inuita vxore: si ve-
rū est q̄b dicunt qdā q̄ ipsa fuit ma-
ria Magdalena: que p̄pter hoc indi-
gnata luxuriata est. R̄ndet q̄ ep̄i te-
nent locū apostolorū quo ad dignita-
tem: non quo ad paupertatem et mortē
mundi: q̄ illis dictum est de mundo
non est. Preterea alia ratio est: quia
Ch̄istus potuit hoc facere et fm̄ dei-
tate et fm̄ humanitatem: q̄ potestatem
habuit excellentiorem in sacramentis
quam nulli cōmunicat etiam pape.
Preterea q̄ Johannes inuita vxore
secut⁹ fuerit Ch̄istū ignorat: nec est
multum visum simile illam fuisse mariā
Magdal. Sed et si vez esset q̄ inui-
ta vxore Ch̄istū fuerit secutus licite
facere potuit: q̄ apostolatus ad quē
transiit erat status religionis: et quo
ad votuz obedientie castitatis et pau-
pertatis. Et si dicatur q̄ papa dispē-
sat monachuz contrahere matrimo-
nium viuente p̄ima vxore: puta quia
ille contracto matrimonio cum ali-
qua ante copulam intrauit religionē
et p̄fessus est: et sic solutum est vincu-
lum matrimonij. Postmodū magna
causa urgente: vt pace reformanda
vni⁹s regni: vel per conuersionē vni-
tis gentis: papa dispensat euz illo mo-
nacho q̄ contrahat euz alia: quia vi-
tulum p̄imum fuit solutum. Nam si
vinculum p̄imum non fuisset solu-
tum papa non posset: nisi dicatur q̄
statuto ecclesie est illa solutio: q̄

solennitas voti est ex ordine ecclesie.
Dicendum q̄ hoc non est verum: q̄
hoc non inest illi voto propter solen-
nitatem: alias inesset ordini sacro: sed
inest ei ratione mortis civilis. vnde
eremite non solennizant votum fm̄
regulam approbatam: et tamen per
votuz eremi soluitur: quia hoc est ex
natura actus mundo mortificantis:
et diuina institutiōe a qua est vita ere-
mitica: vt in Jo. baptista. Est ergo cō-
clusio istius. s. q̄ matrimonium con-
tractum per verba de presenti: soluz
per p̄fessionem religionis approba-
te solui potest: et non per alium mo-
dum etiam auctoritate pape. Cano-
niste autem communiter tenent con-
trarium. s. q̄ papa potest dissoluere
illud. vñ Joh. an. dicit in nouella. sup
c. ex publico. de conuer. coniu. q̄ qua-
uis m̄rimoniū sit institutū a deo: rati-
ficatio tñ matrimonij firmatur cōsti-
tutione ecclesie: inq̄stū. s. est sacri-
cleſie p̄p̄ virtutē baptismi: quā vni-
tē ratificatiōis q̄ ē q̄ alit̄ alio viuente
non pot̄ p̄hē: pot̄ papa tollē: vñ circa
ipsā i aliquo disp̄sare: vt in. c. 4. d̄ di-
noz. Consumato vō p̄cedit d̄ iure nā-
li in principio consistit in facto: q̄b exq̄
factū est neq̄ non fuisse. 3z. q. 5. si pau-
lus. Dicit autē q̄ h̄ mōi iuris est alia
ratio diuina. s. reuelatio p̄ quam ad
exēplū sanctorū facta ē hec cōstitō: vel i-
terptatio q̄ ēt approbat̄ p̄mo p̄ ap̄lz
dicētē: Si fidelis discedit discedat. et
p̄ fauorē fidei. De quo in decretali q̄
to. q̄ videt̄ potius facere diuina con-
stitutiō: qua rōne dicit sponsos de p̄-
senti ante carnis copulā posse aucte
pape iuicē se absolue: sic et sponsi de
futuro: de sp̄o. c. z. et sic rōne congrua.

ante copulam potest ibi interuenire
ararius act^o p^o dissensuz mutuz n̄ al
terius tm̄: qđ non esset post copulaz.
Intelligitur autē hoc de ptāte abso
luta non de ordinaria nisi alia causa
subesset: non. n. hoc fit sine cā. **A**fferit
etiāz pbabiliter posse dici: qđ cū circa
impedimenta m̄rimoniū restringēda
z laxanda ptātem habeat ecclesia: vt
de con. z affi. non dz. statuere potuit
qđ hic dicitur z de vnus p̄fessione z
alterius contractu. **D**om̄it ḡ papa ēt
de potestate ordinata contra matri
moniuū non consumatuz hanc consti
tutionem facere. **E**t sic p̄z rō conueni
ens ratōni: vt nō. z. q. z. quapropter
vñ circa non consumatū m̄rimoniuz
potest ecclesia statuere quicqd plac
dum tamen subfit cā iusta. **E**t hoc vo
luit finis. c. ex publico. **D**icit tamē ipe
Hosti. qđ tamen non expedit qđ circa
hoc multum laxet habenas nec eē eti
am tutum. **I**n m̄rimonio vero non
consumato fieri non potest: quin per
ipsuz representetur conformitas car
nis inter christum z ecclesiā: que nul
latenus rumpi potest: qđ si per reli
gionem rumpi posset: esset conformi
tatis violator z innueret qđ expecta
ret aliam fidem z aliam ecclesiam:
quam sibi **C**hristus vniret z iterum
desponsaret: qđ falsum z hereticum
est s̄m Hosti. qui plenius ista tracta
uit hic: z remittit ad summam. **I**dez
etiāz ponit **J**o. an. in regula actus le
gitimi. l. 6. i. mercurialibus. z **A**n. de
but. z **A**rchi. in. c. quapropter. z. q.
z. idem **B**enedictus super. d. c. ex pu
blico. addens qđ ex potestate absolu
ta m̄rimoniū p̄ vba de pñū papa dis
soluere potest etiāz nulla cā existēte

vel subsistente. **D**e potestate autē or
diata non nisi ex legitima cā z n̄ solū
de consensu vtriusq; sed etiāz si tm̄
adesset consensu vnus coniugis le
gitima cā subsistente: vt vult hic glo.
in. si. cum circa matrimonium nō cō
sumatuz papa possit quomodo vult
dispensare s̄m **I**nnoc. **V**idi aliquas
bullas **M**artini quinti z **E**ugenij qđ
tū continentēs talem dispensationem
siue dissolutionem matrimonij non
consumatū contrahentib^o postea illis
cum alijs. **U**nde tales non sunt contra
dēnandi: sed nec consulēdū est alicui
vt procuret talem dissolutionem cuz
theologi videantur tenere qđ nō pos
sit dissolui: nisi per ingressum religio
nis: vt dictum est. s̄. z. pluries. **I**tē no
ta s̄m **T**ho. in quarto z **R**icar. qđ cō
sumato matrimonio legitime contra
cto alter alterum dimittere non po
test quo ad vinculum: idest qđ possit
cum alio contrahere. **Q**uantuz vero
ad cohabitationem z actum coniu
galem non potest alter alterum inui
tum dimittere excepta fornicationis
causa: nisi forte ad tempus velit se s̄
trahere a cōsortio vxoris propter ca
stigationem eius subtrahendo ei so
latium penitentie sue. **N**am quando
vxor prestat occasionem magnaz ru
ine suo viro: tunc vir potest se subtra
here a conuersatione sua. **I**dem **A**l
bertus addens qđ non oportet coha
bitare furoni z huiusmodi si nō vult
resipiscere. z. 8. q. i. vxor. **I**tem nota
qđ ex fornicatione seu adulterio po
test vir vxorem dimittere seu accusa
re: z vxor virum: nisi in septem casi
bus qui infra ponuntur: quia in h̄ s̄
pis additionis. z. q. 5. si quis vxorem.

Et ista cā. s. fornicationis extendit ad fornicationis seu adulterij suspicionē qñ. s. est suspicio violenta vel certa: vbi grā. Si pbatus est q̄ fuit solus cū sola nudus cum nuda in eodez lecto vel similiter in multis secretis locis vel latibulis ad hoc commodis et honoris electis libere dimittit vxor. 32. q. 1. dixit. Item scdo extendit ad vicium sodomiticuz: vt ppter hoc possit aliter dimittit. 32. q. 7. oēs cautiōes. et c. adulterij. De. etiam in eodez pal. dicit q̄ hoc extendit ad vicium sodomiticuz et pollutiōem eē ordinariā cū alio vel alia cōmissa. Et idem dicunt quidaz de omni peccato contra nām. Item tertio extenditur ad infidelitatem que dicitur fornicatio spūalis: vt si alter incidat in heresim iudaismuz vel gentilitatem: et p̄cipue si trahit coniugem ad infidelitatem. 28. q. 1. idolatria. Sed si corrigē se vellet talis nō d̄z dimitti. Itē si polluat aliq̄ eē claustra pudoris videtur q̄ dimitti potest ab vxore ppter hoc: ar. 32. q. 2. meretricēs. Item si tale quid egit cū vxore ppria s̄m Hug. et Lau. vxor pōt euz dimittē: si tñ ipsa non fuit in culpa. s. assentiendo: s̄ violentata vel sōno d̄cepta et h̄i. Ex vicio autem molliciei cum. s. alter coniugum polluit se ipm non pōt talis dimitti s̄m Hug. Item et sola volūtate adulterādi sine ope subsecuto non pōt dimitti s̄m Huil. Et nō q̄ ista diuisio potest fieri dupliciter. **U**no mō quo ad tori separationem. 2. quo ad cohabitationis separationem: et iste scdōs modus h̄z etiaz p̄mum modū implicitem. **Q**uod dimissio igit p̄mo modo. s. quo ad tori v̄z denegando illi debitum potest fieri

ppria auctoritate: etiā sine iudicio ecclesie: qñ innocēti v̄stat certe de adulterio coniugis. tunc. n. absq̄ peccato potest negare ei debitum: et hoc nisi compellatur auctoritate ecclesie: vel nisi ipse postea adulterasset: aut etiaz si petiisset vel reddidisset debitum voluntate sua postq̄ sciuit de adulterio tunc enim videtur sibi reconciliasse. vnde non potest innocens amplius d̄ negare debitum adultero nisi recidit uaret. De. de pal. Et vbi delinquens omnino se vellet emendare vel p̄sumeretur penitens d̄z innocenti p̄sua deri q̄ sibi reconciliet tñ ad hoc cogi non pōt p subtractionem absolutōis nisi hoc faceret ex odio vel vindicta s̄m Tho in 4. Sed q̄stam ad hoc modū. s. cohabitationis separationē: qd̄ dicitur diuortium: non pōt alter aliter dimittit sine iudicio ecclesie: et si dimiserit d̄z cogi ad recipiendum: nisi fornicatio incontinētū possit pbari: et s̄m Hosti. infra octo dies si p̄bet nō restituet: alias sic. Et hoc intelligēdū ē s̄m Ric. quando matrimoniu ē celebratum in facie ecclesie vel corāz testibus. Sed si erat omnino clandestinum potest propria auctoritate dimittit: etiam quo ad cohabitationem: hec ille. **V**idetur tñ q̄ teneatur matrimonium illud notificare ecclesie ad vitanda picula q̄ inde possēt attingere: Itē s̄m Ho. si adulteriu sit notoriuz ita q̄ inficiatōi non sit loc⁹: tunc pōt auctoritate sua dimittē: et de diuort. significasti. et multo fortius debitum negare. idem Inno. S̄z Huil. dicit h̄ eē v̄z si aliter recedit a iunge et publice morat cū adulto vel adultera: al̄ si pp̄a auctē dimittēt cogētur accipere

Casus quando vxor non potest di
mitti ppter adulterium.

Capi. 33.

Quod casus autem in quibus vxor
pppter adulteriū cōmissū nō
potest dimitti seu accusari:
sunt isti s̄m Rai. **¶** Primus casus ē
si ipse eaz p̄stituit: extra de eo qui co
gno. confan. vxor. sue. discretione. Idē
est s̄m De. de pal. si vir sc̄iuit ⁊ nō p
hibuit cū potuit. Idē enim ē scientez
non phibere euz possit delictū inferi
oris repare. Secus autem si ei indire
cte occasione dedisset expellendo eā:
vel necessaria denegando: quia non
est ignoscendum ei qui p̄textu pau
pertatis turpissimam vitam elegit. ff.
de ritu nupti. l. palam. **¶** Secundus est
cū ipsum virū credens defunctū nup
sit alteri: q̄ maritus rediens tenetur
eam recipere non obstante tali adul
terio: nisi steterit scienter cū secundo
marito postq̄ p̄mus venit. 34. q. 2. cū
p bellicam. Excusatur eim predicta
si habuerit pbabilem ignorantia s̄z
Ric. **¶** Tertius si cognita fuit ab ali
quo latenter quem credebat ppriū
virum: ⁊ est ar. 34. q. 2. in lectum.

¶ Quartus si fuit vi oppressa: vt. 32.
q. 5. proposito. Hoc autē intelligo d̄
vi absoluta: sed si metu vel p̄cepto
parentū istātia sanguineorū vl̄ alia
simili cā fornicaret cū aliq̄ et h̄bēdo
eū illo d̄ facto n̄ excusaretur. 32. q. 7.
omnes. **¶** Quintus est quando recon
ciliant eam sibi post adulteriū omis
sum: vel eam publice adulterantes te
nuit ⁊ retinet in consortiū maritale.
32. q. 1. c. i. euz sequen. **¶** Dec ratio est s̄z
Ric. quia crimen per reconciliati

onem dimissum amplius obijci non
debet nisi recidiū sequatur. **¶** Sextus
est s̄z raro occurrat si aliq̄ infidelis
coniugem infidelem dimittat dato si
bi libello repudij: ⁊ illa nubat secūdo
viro suo: si vterq̄ p̄uertitur ad fidē
tenet marius eā recipere non obstante
q̄ sit ab illo cognita cui se cōiungit:
nisi fuerit alteri fornicata: extra de di
uor. gaudemus. **¶** Septimus est si vir
conuicitur adulterari. 32. q. 6. per to
tum. Ubi etiam nota q̄ si vir est ad
ulteratus occulte ⁊ vxor manifeste: n̄
potest vir sine peccato vxorem dimit
tere: quia vxorū non deficit ius excipi
endi sed pbandi s̄z Rai. Tho. ⁊ Al
ber. **¶** Si tamen vir egisset penitētia: ⁊
vxor nollet agere: sed p̄feneret i ad
ulterio posset sine peccato accusare
⁊ dimittere. 32. q. 1. in quatuor primis
capitulis. **¶** Istos casus p̄it etia Ric.
⁊ addit. **¶** Alij addunt octauū. s̄z si vir
abstinendo contra voluntatez vxoris
ei occasione adulterandi dedit. 33. q.
5. si qui. **¶** N̄ alij dicunt q̄ non ppter
hoc excusaretur mulier adulterans
quin vir posset eā ppter adulterium
dimittere s̄m glo. **¶** Nota etiā q̄ p̄nia
facta in adulterio non tollit qn pos
sit accusari vel excipi de ipso adulte
rio in foro p̄tentioso. 6. q. 1. qui crimē.
¶ Debet tamē innocens p̄cē penitētia: ⁊
sibi reconciliare. ex charitate ⁊ qua
dam equitate: q̄uis non teneat d̄ ne
cessitate. s̄ q̄stum ad reddendū ei de
bitum coniugale. **¶** Item si vnus cōiu
guz fornicetur carnaliter ⁊ alter spū
aliter. s̄ labendo in heresim dimittat
qui in ipsā incidit: als p̄cederet tra
eum ⁊ non audiretur tra suū iugē.

De accusatiōe adulterij.

Cap. 34.

Effectus accusationis d'adulterio est q' si maritus probet quod intendit vel mulier h' confiteatur nisi mulier replicet contra eum aliquem de predictis septem casibus absoluitur ab eius cohabitatione et seruitute qua sibi tenebatur: et potest assumere habitum religionis eo inuito. 27. q. 2. agatosa. et etiam in seculo sine eo viuere potest: sed continere s'm Rai. Tho. et De. tenetur. **I**psa autem dimissa propter adulterium non potest intrare monasterium contradicente viro. Sed si ingressa esset viro sciente et non contradicente satis potest videri data licentia: et vir tenebitur continere: et si ingressa fuerit contra voluntatem viri poterit reuocari. Tho. et De. **I**tem in seculo remanente etiam post diuortium potest innocens adulteram reconciliare. i. admittere ad sui cohabitationem et ad actum conjugalem: et si nollet cogi possit: et hoc est verum si nocens de adulterio correctus est. **N**az si remanet incorrigibilis non debet sibi eam reconciliare innocens. **I**tem non q' si p' diuortium qui erat innocens factus est nocens in crimine adulterij potest et debet cogi per iudicem reconciliari sibi adulterum coningem: et precipue ipso hoc petente et allegante adulterium commissum post diuortium ab eo qui innocens prius fuerat. **I**tem si p' diuortij sententiam constiterit ecclesiam fuisse deceptam per falsos testes et huiusmodi: debet sic spoliatus restitui taliter: etiam si alter iam fecisset professionem in aliqua religione: vel re-

cepisset sacerdotium si hoc petat: et tenetur restitutus reddere debitum: sed exigere non potest. **S**ed si sic spoliatus non petat restitutionem ille qui iam sic factus est sacerdos vel professus non potest petere socium in coningem. **I**tem non q' cum restituitur aliqua vxor viro si dicat se habere suspectum virum ne forte eam ledat: et causam verisimilem ostendat ad iudicem spectat facere caute sibi sufficienti cautione q' tractabit bene: et q' non ledat eam in persona vel rebus: et hanc cautionem prestabit per iuramentum. 32. q. i. de benedicto. **S**ed si mulier non fidat d' iuramento d' prestare cautionem pignoratitiam vel fideiussoriam sub certa pena. 23. q. 5. p. dest. **U**el si capitali odio ita eam persequeretur q' merito de ipso diffidat: nec posset ei de cautione sufficienti prouideri: non solum non debet ei restitui: sed ab eo potius remoueri s'm Rai. et De. **I**tem non q' s'm Inno. vir tenetur sequi vxorem: quando. scilicet itineratur: cum necessaria causa subest: sed vxor tenetur sequi virum ex quacumque causa recedat: scilicet domicilium transferens: nisi velit eam trahere ad peccatum: extra d' diuor. quesitum. **S**ecus tamen si esset vagabundus. 34. q. 2. si quis necessitate. **I**dem Ber. et Hostien. **E**t addit Hostien. q' sicut in voto ultramarino vxor potest sequi virum: et remanere si voluerit: sic in itinere voluntatis cum proposito reuertendi: quod videtur intelligendum de longo itinere. **S**ed ubi transferat domicilium de loco ad locum vxor tenetur sequi eum. 13. q. 2. vnaqueq;. **E**t s'm Huil. tenetur eum sequi in carcerem et in exilium: quod intelligitur de carcere:

q̄stam ad debitum reddendus serua
 ra honestate: quo ad exiliuz. s. quo ad
 cohabitationem si nutrire potest eaz
 ⁊ si periculum anime ⁊ corporis non
 iminet vel vxoz potest virum nutrire
 Sed nota diligenter quod dicit Pe.
 de pal. in 4. di. 39. circa cohabitatoez
 coniugum. Dicit enī q̄ si in vno cō-
 iugum sit tale crimen: quod timet al-
 ter corpori suo nec potest secrete sibi
 aliter prouidere: licz dimittere talem
 nec tenetur cohabitare: quia si non te-
 netur debitum reddere cuz periculo
 corporis sui: multo minus cohabita-
 re: extra de resti. spo. ex transmissa. ⁊
 c. litteras. in fi. vnde falsa est gl. extra
 de diuoz. capituli secundi. que dicit q̄
 non est dimittenda vxoz: etiam si vite
 viri fuerit insidiata. Itē quando vn⁹
 coniugum trahit alterum ad crimen
 ita q̄ licz non cogatur peccare: tamē
 propter periculum sue fragilitatis ne
 coniugalis societas pertrahat ad pec-
 catuz tenetur iuxta illud: Si oculo tu.
 scā. te eru. ⁊. Si enim cum periculo
 corporis non tenetur manere multo
 minus cum periculo anime: ⁊ sicut nō
 tenet p̄pter periculum infidelitatis ha-
 bitare cū infideli: ita nec p̄pter periculū
 alioz criminū lz ad nullū possit cogi
 Et licet istud sit grauius q̄ aliatū mi-
 nimū periculum peccati mortalis p̄-
 p̄derat maximo periculo corporis:
 ⁊ lz in hoc sit verisimile q̄ inuito au-
 ferat vita corporis nō anime: tñ ista
 dissimilitudo tenet ita in infidelitate
 sicut in alijs vicjs: q̄ nullum peccatū
 cadit in inuitum. Item propter alia
 crimina vnus quibus alter nō timet
 pbabiliter anime sue nec corpori: nō
 ez derelinquere iugē: etia si sit incor-

rigibilis: nisi sit fornicatio carnalis: et
 semel om̄issa: vel spūalis fornicatio. i.
 infidelitas in qua sit incorrigibilis: et
 sic intellr̄ eē d̄ diuoz. c. ⁊.

An tenet votū factū ab vxoze.

La. 35.

Vox ad vota abstinentie vel
 peregrinationis: ⁊ h̄i facta si
 ue añ m̄imonū contractuz
 siue postea non tenetur nec debet im-
 plere contradicente viro dicit Rai.
 sed vir potest vouere ⁊ tenetur imple-
 re vota abstinentie etiam inuita vxo-
 re: nisi per hoc fieret preiudiciū vxo-
 ri: puta quia redderetur impotēs ad
 redditionem debiti fm̄ Bug. 32. q. 5.
 precepit. ⁊. c. christiana. Nota etia q̄
 si vir dedit iam l̄iam vxoz implen-
 di votum abstinentie si postea reuo-
 cat rōnabili causa motus bene facit: si
 sine causa reuocat peccat: tamē i vtro
 q̄ casu vxoz debet obedire: ⁊ nō pec-
 cat Rai. 33. q. 5. manifestum. ⁊. c. nolu-
 it. quantum ad votum peregrinatio-
 nis vnus non potest sine consensu al-
 terius facere seu factū adimplere fm̄
 Rai. ⁊ Hostiē. imo fm̄ Inno. potest
 reuocare: si aliqñ consensit lz peccet.
 excipit votum hierosolymitanū s̄z p̄-
 dictos qd̄ pōt facere vir sine licentia
 vxoris ⁊ factū adimplere. Vxoz tamē
 vt assentiat est attētius admonēda: vl̄
 si non vult remanere sequatur viruz.
 Dicit tamen sanctus Tho. in quoli.
 ⁊ Alber. q̄ n̄ sit p̄suledū viro q̄ acci-
 piat crucem ad transferendū se vltra
 mare si vxoz sit talis que nō possit se-
 qui: ⁊ de eius incontincētia timeatur.
 Vxoz fm̄ Hostiē. potest etiam inuito
 viro votū hierosolymitanū emitte:
 sed si suspecta: vel nimis iuuenis. non

11

11

11

erequatur personaliter: sed votum redimat alibi vadat maxime si talis est qui posset secum ducere bellatores. **Qua** tum vero ad modicum peregrinatio nem: etiam sine voto propter disponendam domum: vel quantum ad transferendum domicilium: alio modo videtur dicere beatus Thomas in 4.º quod potest vir habere facere sine licentia uxoris: quia in dispositione domus et regimine vite mulier est subiecta viro: et non e converso. **Di** cit tamen Hug. 33. q. 5. manifestum in gl. quod vir illa uxoris vota revocare potest: que ipsa implere non potest sine scilicet dolo niri ut de ieiuniis: de surgendo ad matutinum et huiusmodi: alia non: ut si uxor vouit dare aliquid de proprio ubi consuetudo est quod mulier habeat bona patrenalia: vel si vouit aliquam orationem et huiusmodi. **Qua**ntum ad votum castitatis coniugatorum est sciendum quod vir et uxor secundum Ray. et Alber. ad paria iudicantur. 32. q. 1. si quis. Potest autem fieri tale votum tripliciter. **U**no modo quod unus emittat votum castitatis altero inuito vel ignorante: seu sine licentia alterius. **2.º** modo quod unus tantum cum licentia alterius emittat. **3.º** quod uterque de pari consensu emittat simul. **E**t primo modo cum unus. scilicet coniugum vouet castitatem sine licentia alterius si inter eos sit tantum matrimonium inchoatum: puta per sponsalia. **3.º** De. de pal. oportet quod frangantur sponsalia de mutuo consensu: et sic postea seruet votum: vel intret religionem si sponsa est que vouit: sed si sponsus vouit ipse vel religionem intret: vel sacrum ordinem suscipiat: sic soluit sponsalia et non voluntate alterius: vel faciat contentum alteri. **g. f. n.º** vouit de non co

sumando matrimonio. **E**t dicit idem Petr. quod secundum Thomas pro voto simpliciter scilicet nunc sponsalia: quod si verum est non tenet religionem intrare quod vouit: sed possit manere in seculo continendo. Sed cum tura ardent ad complendum sponsalia: nisi in casibus quibusdam expressis: de quibus et inter illos non ponit iste: tutius est tenere contrarium. **S**i autem esset iter illos matrimonium ratificatur. scilicet per verba de presentibus: sed non consumatur: tunc secundum predictum Petr. tenetur intrare religionem siue vir: siue mulier: nisi coniux qui non vouit velit eum dimittere sine debita petitione quod non potuit uouere in presentibus cum alter: et sic est illi obligat sub conditione si non intret religionem quod potest facere altero inuito: et tunc per professionem in qua moritur civiliter solutum est vinculum matrimonij: sed si est consumatur non potest intrare religionem altero inuito: nisi ob fornicationem notoriam sed de hoc vide. **3.º** de diuor. Sed si alter caste viri: tunc utrum possit alius vouere continentiam sine alteri iniuria quantum: ad redditionem debiti: in hoc concordant omnes quod non potest. **R**atio est secundum Ric. quod hoc esset facere votum de alieno: quod non licet: sed quantum ad exactores sunt varie opiniones: ut refert Petr. **A**liqui dicunt quod non potest fieri tale votum. **U**n. et Duran. in 4.º dicit hoc votum indiscretum et periculosum: quod reddit alteri nimis onerosum: ut semper ipse habeat subire confusionem in exigendo: et precipue si viro vouente mulier habeat exigere: cuius contra in hoc est magna verecundia et nimis periculosus est in igne stare. id est prope uxorem et vigente concupiscentia non posse exigere. **E**t ad hanc videtur de climare beatus Thomas in 4.º dicit

enim q̄ tale votum factum ab vno si
ne expresso cōsensu alterius potest al
ter irritare: et si irritat non tenetur im
plere. **S**i autem audito voto confor
tis protunc tacet et dissimulat: nec ra
tificat: si postea contradicat et irritat
similiter non tenetur implere. Hanc
opi. dicit Jo. nea. in quolibet. s. esse p
babiliorem. **A**ddens q̄ si talis q̄ vo
uit sine licentia alterius exigeret etiā
cum peccato mortali: puta presuppo
sita veritate alterius opinionis con
trarie tenet exactus debitum reddere
alio peccaret. **A**lij autem dicunt q̄ p̄
fieri tale votum. s. de nō exigendo de
bitum. **R**ō est q̄ hoc est voluntas. s.
petere debitum: et ē perfectionis non
petere: et de his est votū. **E**t dicit Ric.
in 4. hanc opinionem esse cōiozem et
tutiozem. **E**t ad hanc videtur declina
re. **D**e. de pal. dicens tamen q̄ hoc nō
esset alicui consulendum: maxime si p̄
pter hoc m̄rimonium redderet oner
osum alteri: puta vxori suspecte vel
verecunde in petendo debitum. **E**t h̄
talis peccet vouendo non petere: si ta
men vouit tenet seruare inq̄tuz pot̄
sine h̄ q̄ reddat m̄rimonium onerosū
puta reddēdo nō solū exigētū exp̄sse
s̄ et iterpretatine. **A**d tollēdū igit̄ oē
dubiū bonum esset petere sup̄ h̄i dī
spensationem: et possz in h̄i eps dispē
sare: vt aperte trahi potest ex his que
dicit Jo. an. in nouella. **R**ursus extra
q̄ cle. vel vo. **Q**uantū ad secūdum
modū: cū. s. vnus vouet continētiā de
licentia alterius: loquēdo de voto so
lenni religionis. **D**icit De. d. pal. circa
hoc q̄ est duplex opinio. **Q**uidam ei
dicūt q̄ h̄i intrado religionē istud
debeat obseruari: q̄ si ille d. cui licētia

alter intrat religionem est senex et nō
persona suspecta de incōtinētia pot̄ i
seculo remanere vouēdo continētiā: s̄
si est iuuenis v̄l p̄sona suspecta nō pot̄
remanere in seculo: s̄ intrare religioz
vt habet: eē de conuer. cōiu. c. cūz sis
et c. vxoratus. **A**lij dicunt q̄ sicut vi
ro cōsentiente vxori in voto abstinē
tie: idēz vir potest reuocare postea: h̄z
peccat reuocādo sine iusta cā: illa tñ
tenet obedire: ita et in voto castitatis
quo ad vtrūq̄: q̄. s. viro vouente de
cōtinētia de licētia alterius. **E**t subdit
idēz Pet. q̄ possit sic distingui. aut
q̄ licētiās ad religionē nō ē persona
suspecta de qua timeat de incōtinē
tia: et vult s̄l̄r continere et vouere: et tūc
h̄z re integra. i. añq̄z iunx̄ ei? profitea
tur possit reuocare licentiam: sicut et
maritatu re adhuc integra reuocare
potest: tñ post votū solene emissum a
licentiato non potest reuocare ipsum
Et sic intelligitur. c. agatofa. 27. q. 2. et
33. q. 5. qui vxorem. **A**ut licētiās p̄so
na est suspecta de cuius incōtinētia
timetur: et talis que nō poterat l̄nare
de intrādo: et tūc h̄z peccat reuocando
post votum solēne: tñ q̄ illud fuerat
temere emissū: tenet licētiā reddere
Dec De. dicit tamē hāc cōclusionem
dubiā. **E**t eādē distinctionem facit idē
De. de voto simplici emissio de l̄nā al
terius. s. q̄ possit reuocari a p̄sona li
cētiante: si est suspecta de incōtinētia:
et ar. ad hoc sumit a fortiori. p. c. i. de
cōuer. 2. iu. **S**ed doc. multi et precipue
Tho. in 4. et Jo. neapo. in quolibet. s.
dicunt q̄ votū continētie emissum ab
vno cōingū delictia alteri? seu sine
licētia: s̄ postea ratificat licētiā nō
potest euz reuocare. **A**n si ille qui sic

vovit peteret debitum non solum li-
 centians non tenetur reddere: immo
 nec debet exigere: alias peccaret mor-
 taliter s^m Jo. nea. quia cooperat ei
 in crimine mortali: ar. ad hoc. 33. q. 5.
 continentie. nec cōiter tenet quod vi-
 ctus est. s. a quibusdam q^m ita reuoca-
 ri possit votum continentie semel cō-
 cessum ab altero sicut votum abstinē-
 tie. Omnes tñ in hoc cōcor. q^m ex hoc
 q^m vñ vovit simpliciter de licentia al-
 terius non prohibetur quin ipse pos-
 sit ad placitum exigere debitum a vo-
 uente: dum ipse similiter non vouerit
De voto autem solēni per susceptio-
nem ordinis sacri dicitur De. q^m si scien-
te vxore z cognoscente se teneri ad cō-
tinēntiam ex ordinatione viri ipsa cō-
sentiatur ipsi ordinari: q̄uis non de-
buisse vir eius ordinari si erat suspe-
ctus: nisi ipsa intraret religionem: tñ si
si non intravit: sed remansit in seculo
sic suspecta: non propterea poterit re-
uocare votum viri ordinati: nec tene-
tur ipse propter hoc reddere debituz
petenti: nec ipso mortuo poterit cum
alio h̄bē. als m̄rimōiuz ect nullū. nec
nec ē iure d̄ professione z ordinatione
quia prohibitio ecclesie potest facere
professionem nullam non autez ordi-
nem: Dec De. Sed si inscia vxore vl-
sciente z contradicente recepit vir or-
dinem sacrum: ipse quidem deponet
z restituet vxori: si vxor hoc petierit
z sic reddere tenet d̄bitū: sed nō pōt
exigere: nec post morte vxoris cū alia
cōtrahere: als nullū erit matrimoniū
cōtractū. Quātū ad tertiuū moduz
cū. s. vterq^m pari consensu vouēt conti-
nēntiā nullus eoz pōt exigē vel reddē
debitū nisi cū peccato mortali s^m Jo.

neapo. z alios. Et si vnus eoz frāget
 votū: puta aliā cognoscendo alter ni-
 hilominus tenetur seruare: ar. 33. q. 5.
 qd̄ deo. Sed vbi esset periculū incon-
 tinētie: q^m persone suspecte: cēte bonū
 ēēt dispelationē q̄rere sup tali voto.
 z s^m Guil. videtur q^m eps possz dispē-
 sare. Item s^m De. qñ alter coniuguz
 intrat religionē z p̄fiter altero iuito
 potest reuocari ad petitionē ipsius: z
 reuocatus tenet reddē debitū: s^m non
 pōt exigē rōne votū: mortuo eo q^m re-
 uocauerat: is q^m p̄fessus fuerat inducē-
 dus est vt redeat ad monasteriū nō
 tñ cogendus: cuius rō est q^m professio
 eius non tenuit: ex quo nō intravit de
 licentia cōiugis sui. Et q̄uis nō possit
 post mortem reuocātis h̄bere cū alio
 tñ si h̄xit tenebit matrimoniū: sed exi-
 gere nō poterit. Itē cū vnus cōiuguz
 d̄ l̄ia alteri intrat religionē: s^m anq̄
 p̄fiteat reuocat ab eo mortuo reuo-
 cāte poterit ēt cū alia persona h̄bere
 nec tenet redire ad monasteriū: nec
 phibet exigere. Et hoc totū verū est
 nisi aliud obstat: puta si votū emisit
 set. Qui aut̄ d̄ l̄ia iugis p̄fiteatur nō
 pōt d̄ iure redire ad vxorē: q^m si d̄ fa-
 cto ad vxorē reducit cogēdus ē non
 solū ipsa mōtua: s^m ēt viuēte redire ad
 monasteriū. Et sic videt loqui illud
 .c. ex parte abbatū. de conuer. coniu.
 Et si mortua vxore h̄bēt cū alia m̄ri-
 moniū nulluz esset: Dec De.

De dote z donatiōib^{us} q̄ dant^{ur} ab
vxore. Ca. 36.

Que que dat viro a muliere
 p̄ onere qd̄ p̄ m̄ri. sustinet
 Unde tādiu durat: q̄diu est
 m̄rimoniū: s^m eo soluto soluit: q^m sine
 eo esse non potest. ff. de iur. dot. l. 3.

Et est dos quasi proprium patrimonium mulieris. ff. de mino. l. deniq. § sed ultra. in fl. sed q̄ diu stat matrimonium omnium dotalium ē penes vix: vñ q̄ voluntatem viri nō potest inde ele mosynaz facere. ff. d. q̄ sunt due species dotis. nam alia ē profecticia: alia aduenticia. Profecticia dos est que a patre pro filia vñ ab auo pro nepote: vel ab alio noie eorum seu de bonis eorum datur. vt. ff. de iur. do. l. profecticia. Aduenticia vero est quaz ipa mulier dat pro se vel quo: siue sit frater: vel alius quiuus. **I**tem dos alia estimata: alia inestimata. si estimata datur tam damnū q̄ lucrum ad maritum pertinet: sicut ad rei emptores. **S**i vero inestimata damnū z lucrū pertinet ad mulierē. ff. de iur. do. ple. rūq. tñ fructus pertinent ad maritū ppter onera matrimonij. **C**ū fetus dotalium pecoz ad maritum p̄tinet qz fructus p̄tinent: sic tñ vt suppleat inde mortua capita iam ex natis fetibus: vt in. d. l. plerūq. **F**actum patri factū a filia dū nuptiū tradēt q̄ dote p̄tenta nullū ad bōa p̄na regressū haberet improbat lex ciuilis: si tamē iuramēto nec vi nec dolo p̄stato firmatū fūit debet seruari: extra d. pac. q̄uis. li. 6. **D**os z donatio ppter nuptias donari nō pōt etiam p̄sentiente vxore. ff. d. fun. do. l. lex. iulia. **N**ec valet alienatio: nisi vxor iurauerit non contrahere: eñ de iur. iur. cum contingat. z. c. licet. eo. ti. li. 6. **S**ed de hac mā. s. cuz iurat sup huiusmodi vide diffuse. s. in scōa paritū. de iuramētis. **I**n qbus casibus marit' lucrat' dotē? **R**: lucrat' ex pacto: vt si paciscat' de tota dote: vel ei' parte p' vxor' mor-

tez lucrando: vt. C. de pac. con. z. l. ex morte. z in auc. ibi posita. **I**tem lucrat' ex lege vt si p̄t' adulterij mulieris fiat diuortij mulier dotē amittit: eñ d. do. post diuoz. resti. plerūq. **I**tem mortua vxore intestata z deficiētibus liberis z p̄pinquis vir succedit vxori et lucrat' dotē z econuerso. C. vñ vir z vxor. l. i. **I**n alijs aut casibus dos ad mulierē z donatio ppter nuptias redit ad virū: nisi secus obtineat de cōsuetudine: eñ de do. iter viz z vxore z donatio. §. sane. **P**one q̄ propter adulterium vxoris facta sepatōe tori mulier dotē amittit: nē autē pbata p̄sanguinitate separat' oīno. nūqd poterit mulier dotē repetē. **R**: nō. **I**tem qz mō appareat q̄ non fuerit m̄rimoniuz: mulier nihilominus p̄nūda ē ppter iūctiōnē cū ope subiecto: extra d. biga. c. nup. z. c. vlt. **E**t etiā per hoc vt ceteris delinquendā mā auferatur z necogitet falsa p̄batio contra m̄rimoniuz. **H**ec Host. Lau. Hof. Ber. z Jo. **E**t nō q̄ qz ad penas legum qf nō tenetur: nisi postq̄ qs fuerit ad iudicat'. s. p̄ iudicē p̄denat' p̄m Tho. et Ric. **I**deo si mulier cōmittat adulterium: nō ipso facto amittit dotē. **S**z postq̄ in iudicio sup hoc fuerit iudicata. s. de adultēio. **I**n restituēda sit dos. **R**: si dos fuerit a p̄e p̄fecta tē si in m̄ri: filia p̄moriatur debz dos reddi p̄ri: vt. ff. so. ma. l. dos a p̄e. nisi mulier reliquerit liberos: quia tunc lz d. iure deberetur p̄ri: tñ de consuetudine remanet penes liberos: vt nō. in. d. l. dos. **S**i vō vir p̄moriatur: tē talis dos p̄ri z filie reddenda cūta tñ qz nec p̄ aliter q̄ cuz volūrate filie eā petere pōt. ff. so. ma. l. z. q̄ si pater nō

viuat vxori reddēda est: vt ibi. **S**i ve
 ro dos fuerit a quocunq; alio: tunc si
 premozitur vxor ad heredes ei⁹ perti
 nebit dos. **S**i premozitur vir dos ad
 vxorem redibit. **I**ntellige hoc nisi il
 le qui dedit fuerit stipulatus dotē si
 bi reddi. **C.** d. rei vxor. ac. l. vnica. §. cū
 autem. r. ff. so. ma. l. quotiens. §. si. quā
 do restituenda sit dos. **R.** si dos con
 sistit in rebus immobilibus debet re
 stitui statim so. ma. si vero in mobili
 bus debet restitui. j. annum. **C.** de rei
 vxor. act. l. vna. §. cum autem. **I**n tem
 per maritus in casu restituende doti
 cōpellatur reddere in totum. **R.** ma
 ritus in reddenda dote nō cōdenatur
 nisi inq̄tum facere potest. s. habita ra
 tione ne egeat: si non dolo versatus ē
 vt. **C.** d. re. vxor. act. l. vnica. **E**t dōz cauti
 onem exponere: q̄ si ad meliōrē for
 tunam peruenierit soluet residuus. h
 etiam priuilegium tūst ad filios eius
 dem m̄rimony. ff. so. ma. l. maritum.
Sz qz heredi ex̄neo nō ē p̄stāduz: qz
 tale b̄ficiū p̄onale ē: r. cum persona
 extinguit. **U**tq; marit⁹ vel eius heres
 in reddenda dote possit ex̄ herē expē
 sas. **R.** expensas: vtputa domuz refe
 cit: r. huiusmodi retinere pōt: vt. **C.** d.
 impens. in re. do. l. i. **E**xpensas v̄o vo
 luntarias siue voluptuosas perdit. et
 si voluntate mulieris facte sūt. ff. so.
 ma. l. in voluntarijs. **Q**uid si maritus
 tenetur d̄ dote r. hz alia debita. respō
 deo mulier habet obligata omnia bo
 na viri pro dote in tantum q̄ prefer
 tur omnibus creditoribus non habē
 tibus expressam hypothecam. **E**t hoc
 nisi alius sit in simili iure: vt quia pe
 tit dotem precedentem. **C.** qui. po. in
 p̄l. l. i. §. prima restitutio. **S**ed i do

natione propter nuptias non preferet
 mulier creditoribus nisi posteriorib⁹
 etiam constante matrimonio vxor re
 cuperare potest dotem: vt quādo vir
 vergit ad inopiam. **C.** de iur. do. l. vbi
Pro delicto viri non debet vxor do
 tem amittere: extra de pigno. **E**x lit
 teris. etiam si commisit crimen lese
 maiestatis. **C.** ad. l. iuliam. ma. l. quis
 quis. **P**ossessione pignozata gene
 ro pro dote fructus non debent com
 putari in sortem: si gener sustinet
 nera matrimonij: extra de de vsuris.
 salubriter. **V**ide supra. **Q**ui habet co
 gnoscere de matrimonio: habet eti
 am de dote tanq̄ de accessorio: extra
 de do. inter viruz r vxorem. c. i. et. c. 3.
 ff. de iur. do. l. 2. r. 3. **D**onatio propter
 nuptias est: quod sponfus sponse do
 nat quādo ipse ab ea dotē accipit: e⁹
 de do. inter virum r vxorem nuper.
In huiusmodi autem donationi
 b⁹ propriū est q̄ si paciscatur ma
 ritus de dote vel parte dotis lucran
 da vxore premoztua talem partem
 debet lucrari mulier de donatione
 propter nuptias premoztuo viro: ex
 tra do. inter virum r vxorem. dona
 tio. §. sane. r. **C.** de pactis conuen. l. ex
 morte. **I**n huiusmodi autem dotibus
 r donationibus sunt diuersa statuta i
 dinēsis loci. **N**ā alicubi: vt Slozētie si
 vxor premoziatu consummato matri
 monio vir lucratur totam dotem: si
 non extant filij ex ea. **N**am si filios
 relinquit ipsis remanet. **A**licubi lu
 cratur partem: r alia pars restitui
 tur ei: vnde profecta est dos. **S**i au
 tem vir premoziatu restituitur vxor
 ri tota dos r donatio propter nupti
 as. **E**t in hoc statut maxime legi

municipali seu statuto: q̄ iuri cōmu-
ni. Dos etiā constante matrimonio
ab vxore potest repeti viro i iſula de
portato: cuius affectionem vxor n̄ mu-
tauit fm̄. **De. de pal. in 4. di. 42.** Et
idem de viro in regno bannito. **C. de**
iur. do. l. vbi. r. l. in rebus. Item vrgē-
te viro ad inopiam pōt peti dos con-
stante m̄rimonio: non propter paup-
tatem eris: quia tunc sub tali cautioe
quam prestare potest omittenda r̄ di-
mittenda est dos: sed ppter paupertate
tem mentis: vt qm̄ incipit esse pdigus
r̄ dilapidator: quia tunc cautio parū
valeret: r̄ sic intelligitur illa. **l. vbi r. l.**
in rebus. hec De. Itē licet fm̄ ius ci-
uile mulier sc̄do nubens lucraret le-
gatū sibi factū sub cōditione q̄ rema-
neret vidua fauore m̄rimony: duz tū
nō nuberet. **ī. annū a morte viri: tū qz**
iura canonica r̄ diuina plus fauēt vi-
ditati q̄ m̄rimonio vt statui pfecti-
ori: iō z̄ nubēs pditōez legati n̄ lucra-
tūr: s̄z amittit ipz. **De. d. pa. vbi. s̄.** Itē
sciēdū q̄ qm̄ vxor ppt̄ diuorziū sc̄m
ppt̄ adulteriū suū pdit̄ dotē suāz: si
ipa erat filia familias. **l. i. p̄tate p̄ris cō-**
stitutā: r̄ dos erat pfecticia. i. d. reb. p̄-
nis pfecta: v̄l' al's qm̄cūq; dos erat ad
p̄rem recasura: p̄ n̄ pdite eā ppt̄ deli-
ctū filie: qz n̄ dz portare iniquitatē filij.
Si v̄o nō erat recasura ad p̄rez: q̄: n̄
ab eo pfecta esset: qz ea mortua eam
rehabiturus nō erat: tūc marit' eā lu-
crat. Et sic intelligit Host. C. d. adul.
l. si. ad fi. r̄ ex de diuor. cōsensu. S̄z qm̄
dos erat reditura ad p̄rem: p̄ eā per-
dit q̄dū filia adultera viuit: sicut c̄t
n̄ potuiss̄z eā repetē ipā n̄ adulterate
nec dz ipse ex delicto filie lucrari: sed
tenebit eā vir viuēte adultēa p̄ cuius

mortē redebit dos ad p̄rem: sic si pla-
tus ecclesie cōmittit felonā. **i. d. iur. z̄**
dm̄. q̄: dū ipse viuit ecclesia feuduz
pdit. Sed ipso mortuo feudum ad ec-
clesiam redibit: ne delictum persone
redundet in detrimentum ecclesie. et
ex his sequit̄ q̄ vir cōmittit crimen
lese maiestatis ppter qd̄ bona ei' con-
fiscant̄: r̄ ipse nudus exulet vxor pdit
dotem: q̄: dū viuit vir eius: ne per ei'
delictum lucret' vxor eius: quod p̄f
non habebat. Interim tū filius ei pui-
dere tenetur necessaria loco viri: sed
viro mortuo rehabebit integre dotēz
r̄ dotariū suū: vt dicūt de p̄titudine
De. d. pal. in 4. r̄ Ber. Itē sciēduz
de expensis factis ab vxore ex domū
quia vir pro onerib' matrimonij hz
dotem: ideo a tempore contracti ma-
trimony intus r̄ ex dz sibi facere me-
ras expensas vir fm̄ q̄t̄tatem dotis
ff. famil. herc. l. si maritus. im̄mo eti-
am si dotem non habet vel perdidit
culpa sua tenet ei necessaria puidere
fm̄ facultates suas: im̄o vbi maritus
dissipat bona sua vergens ad inopiā
r̄ cōstāte m̄rimonio mulier recupat
dotem: vt dictum est. s̄. Sed quando
mulier sponte recessit nō recupat ex-
pensas: nisi a tpe quo rediens non est
admissa: r̄ hoc nisi opponat' de adul-
terio: quia adulter nihil tenet p̄stare
nisi ipsa replicet de consimili. **Dico**
autē q̄ sponse vaganti non tenet ad
expensas: sed solum quando iusta de
causa: puta ppter nimia seuitiā viri
v̄l' aliquid huiusmodi: v̄l' qz vadit ad
lōginquas partes: r̄ eaz mutat ad cō-
sanguineos ipsius vxoris pro maiori
honestate r̄ huiusmodi: Dec. De. d. e.
pal. vbi. s̄.

Sumula quedam de omnibus vi
ejus: tam viroz q̄ muliez coniugatoz:
que sunt mortalia.

Enotis in precedentib⁹ ca
pitulis r. s. nota summatim
vicia tam viroz q̄ mu
lierum coniugatoz: que
concernunt coniugium que sunt mor
talia.

1o. Primo si quis contrahit sciens in
se esse vel habere aliquod predictozū
impedimētoz que impediunt r diri
munt matrimonium non habita di
spensatione a papa in his in quibus
potest dispensare.

2o. cū habēs votū simplex religiōis
vel castitatis: vlt q̄ suscepit habitū reli
giōis approbate cū firmo proposito
remanēdi: r an̄ p̄fessioēz tacitā vel ex
pressā egressus ē: r h̄bit m̄rimoniū si
ne dispensatiōe pape.

3o. cū talis h̄bēs m̄rimoniū r sum
mās exigit debitū n̄ habens sup h̄ di
sp̄latōz: reddē tñ debitū tenet.

4o. cū qs m̄rimoniū clādestine cō
trahit sine p̄ntia testiu saltez: r quouis
qs manifestum faciat sufficienter sc̄p
est in mortali.

5o. qñ qs h̄bit h̄ iter dictum ecclesie
vt qz ordinari⁹ audiēs aliq̄d īpedimē
tū circa aliq̄d m̄rimoniū fiendū pre
cipit ne fiat contractus talis: nisi p̄us
discusso negotio r cognito.

6o. cū quis h̄bit d̄ futuro vlt d̄ p̄nti
nō intendens h̄bere s̄z decipere: r car
nalem copulam extorquere.

7o. cū qs cogit aliq̄c vel aliq̄z ad h̄
hēdū d̄ futuro vlt d̄ p̄nti: et si sint pat
vlt m̄: qz oimoda oꝝ ec̄ animi libētas
in h̄ i: ec̄us si tñ persuadcat.

8o. qñ ēt sp̄salia d̄ futuro tñ frāgūt
et illos nouē casus q. s. tāgu nē. alius
aut̄ cui sp̄salia frāgūt excusatur.

9o. qñ m̄rimoniū d̄ctū p̄ v̄ba d̄ p̄nti
tū h̄ negat: r q̄uis alt̄ h̄iū p̄bare non
possit: vlt n̄ p̄beritū nent cū alio h̄bē n̄
pōtals essent in adulterio continuo: et
separari debent.

10o. qñ post d̄ctū m̄rimoniūz p̄ v̄ba
d̄ p̄nti alt̄ nō vult cōsummare illud alio
requirēte cōgruo tpe: nec vult religio
nē intrare vt p̄ p̄fessionem alter sit li
ber: puta h̄ facit qz audiuit illum pau
perē vel iniquū: vel qz indignatū sunt
adinuicē: r similit̄ peccāt parentes q
h̄ n̄ p̄mittūt sine rōnabili cā: puta qz
sine volūtate eoz d̄xerūt r h̄i.

11o. qñ cōsumauit m̄rimoniū an̄ b̄ndi
ctiōne nuptiaz: cū b̄ndiciā debeant pu
ta qz p̄mū m̄rimoniū.

12o. qñ cōsumauit m̄rimoniūz: vel
celebrauit nuptias tpe p̄hibito ab ec
clesia: vt in aduentu vsqz ad octauam
epiphaniē: r a septuagesima vsqz ad
octauas pasche: r a dieb⁹ lethaniāz vs
qz ad octauas pente. r h̄ siue v̄go: siue
vidua: siue fiat cum solēni apparatu:
siue fiant pauperrime muptie: quia ē
prohibitum.

13o. qñ qs cognouit cōsanguineā vxo
ris sue: vlt vsqz ad quartū gradū. Nam
tūc non pōt exigere debitū ab vxore
vlt vxoz a viro suo si fuit cognita a cō
sanguineo viri sui: nisi habita dispen
satione sup hoc: reddere tamē tenet
exact⁹ debitū siue expresse: siue iter p
tatiue: r hoc qñ istud fuit perpetrātū
post cōsummatum matrimonium: vlt
etiā contractū per verba de p̄nti. Nam
si fuisset ante effect impedimentuz diri
mens matrimonium.

C14. quando alter alteri benegaret debuit non habens aliquam causam rationabile: etiā si faceret cā deuotionis vbi alter petat oīno sibi reddi.

C15. quādo i actu coniugij reperit aliquis d' illis octo casibus q' notant s. in. c. de actu coniugali. nam vel est mortale peccatum: vel dubiuz d' mortali. ibi vide. vbi habes etiāz quando vsus actus coniugij est veniale peccatuz z qñ nullū.

C16. qñ vir sine cā rationali grauit verberat vxorē vel contumelias ei ifert turpibus verbis multum: vel cum nō prouidet ei de necessarijs rebus cum possit facere.

C17. quando vxor nihil habens nisi dotē: si detinōbiliter de bonis domus sue. s. de bonis viri sui sine licentia ei' expressa vel interpretatiua: z multo mag' d' p'hibitionem eius consanguineis vel amicis: vel expendat in rebus malis z vanis: vt ludo z pompis: vel etiā multū notabiliter in elemosynis peccat grauitur: quia furtuz cōmittit: nisi habeat artē multū lucrosā vltra gubernationē domus.

C18. quando vnus coniugū assentit alteri in adulterio: vel vir expōit vxorē alijs cā tp'alis subsidij: v' alia d' ca vel vxor p'mittit viz viciū sodomie p' petrare cū possit obistere z non vult vel non curat.

C19. qñ vxor nō vult sequi virum in cohabitando v' mutando domiciliū nisi timeret probabiliter morte: vel mutilationem: vel q' exponat eā alijs vel q' trahat eam ad heresiz v' aliud mortale peccatū: vel q' nō possit eaz sustentare: z ei' familiā: cū iter suos af fines v' p'p'inos subueniat ei.

C20. qñ d' consensu vtriusq' vterq' vouit continentiam: z nō seruauit: tūc exigens z reddens sine dispensatiōe peccat mortaliter.

C21. de negligentia in gubernando familiā in admonendo filios z suos ad dei mandata: z ecclesie sacramēta sumēdo: in correctiōe vicioz z huius modi: in puidendo necessaria domui in excessu amoris alterius ad alteruz in pompis z vanitatib' precipue muliez ē difficile regulaz ponere: qñ est mortale vel veniale: nec facili' in h' i ē precipitanda s'ua.

C22. qñ curat abortus: siue a viro siue ab vxore: siue eius negligentia v' casu: v' p'p' vberationē: v' nimia la' bozem: vel multa lasciuia coniugalis actus.

C23. i mulieribus qñ ex negligentia opprimūt paruulos in lecto secū eos tenētes: z multo magis qñ ex eorum i curia z tarditate decedūt sine baptis' mo paruuli.

C24. qñ vxor pcepit p' adulteriu z enutrit talē de bonis viri tāq' sit suus qz furtū facit d' illa s'ba d' q' illi subicit Et idē d' ea q' sibi supponit p'tū alienū tanq' suum.

C25. de mēdacijs: de blasphemijs: d' periurijs: d' contumelijs: d' detracti onibus q' cōtinue pferunt cum sunt in locutionibus.

C26. **S**inis hoz vicioz: z p' psequēs h' tractat' seu tituli de matrimonio z sponsalibus.

Incipit tabula su p tractatu d spō salibus z matrimonio.

Primo phemiū sup ipso tractatu ponit: in q̄ plura habent: videlz quō accipiat: quid significet: z quō se debeat habē vir erga vxorē: z ecōuerso. Et d pluribus alijs. *C. 99.*

Cap. i. d impedimento errozis persone. **I**tem in eodē de impedimēto errozis fortune. *C. 95.*

Cap. 2. de impedimēto errozis psone scōditōis. **I**tem in eodē de seruitute sequente matrimoniū per verba de p̄nti contractum. **I**tem in eodē d dñs nō pōt phibere carnalē copulā seruoꝝ z iugatoꝝ simpliciter. *C. 96.*

Cap. 3. d impedimento voti solēnis. *C. 98.*

Cap. 4. d impedimēto cognatōis: que re. i. i captis. i. 4. 15. z. 18.

Cap. 5. d impedimēto criminis. *C. 98.*

Cap. 6. de dispitate cultus. *C. 99.*

Cap. 7. d impedimēto violētie. *C. 100.*

Cap. 8. d impedimēto ordinis. *C. 100.*

Cap. 9. de impedimento ligaminis. *C. 100.*

Cap. 10. de impedimento publice honestatis iusticia. *C. 101.*

Cap. 11. de impedimento affinitatis. *C. 102.*

Cap. 12. in quo pōt dispēdari. *C. 103.*

Cap. 13. de impedimēto ipotētie. *104.*

Cap. 14. d cognatiōe legali. *C. 106.*

Cap. 15. d cognatiōe naturali. idest cō sanguinitate. *C. 106.*

Cap. 16. de gradibus. videlicz quō cō putātur. *C. 107.*

Cap. 17. d phibitiōe m̄rimoniū iter cō sanguineos. *108.*

Cap. 18. de cognatiōe spūali. *108.*

Cap. 19. d impedimētis n̄ dirimentibus matrimoniū contractum. *111.*

Cap. 20. d impedimēto feriaz: qñ. s. nō possunt fieri nuptie. *C. 112.*

Cap. 21. d spon salibus. *C. 113.*

Cap. 22. d d̄ctu matrimoniū. *C. 115.*

Cap. 23. d insanus vel furiosus contrahere non pōt. *C. 115.*

Cap. 24. in qua etate possit m̄rimoniū contrahi. *C. 116.*

Cap. 25. d d̄ditōes vel pactiōes impediunt matrimoniū. *C. 116.*

Cap. 26. de matrimonio d̄cto sub cōditōe. *C. 117.*

Cap. 27. de fine seu intentione matrimoniū. *C. 118.*

Cap. 28. de d̄sumatione m̄rimoniū et actu iugali. Et ibi qñ ē mōtale qñ veniale z qñ nullū peccatū. *C. 129.*

Cap. 29. qñ iunx nō tenetur reddere debitum. *C. 123.*

Cap. 30. qñ qs nō tenet dimittere iunx adulteram. *C. 125.*

Cap. 31. de diuortio. *C. 126.*

Cap. 32. qñ iugatus igressus religione exire tenet: z qñ nō. *C. 128.*

Cap. 33. casus qñ vxor nō pōt dimitti p̄t adulterium. *C. 131.*

Cap. 34. d accusatiōe adulterij. *C. 131.*

Cap. 35. quando tenet votum factum ab vxore. *C. 132.*

Cap. 36. d dote z donationib⁹ q̄ dantur ab vxore. *C. 133.*

Cap. 37. Sūmula quedam de omnibus vicijs tam viroꝝ q̄ mulieruz iugatoꝝ: que sunt mōtalia. *C. 135.*

Explicit Tabula tractatus d spon salibus z de matrimonio.

Pro dilucidatiōe totius materie libri
presentis noscat quisq; titulos sub
scriptos eidem insertos fore.

Primo Tractat^o nōbilis de excoīca-
tiōibus: suspēsiōibus: interdictis
irregularitatib; & penis: p̄ris Fra-
tris Anthonini archiepi Florenti-
ni: ordinis fratꝝ predicatorꝝ cum
tabula sua in fine sibi adiuncta.

Secūdo Titulus d̄ spōsalibus & ma-
trimonio: q̄ titul^o extract^o de 3^a pte
Sūme ei^o d̄ fr̄is Anthonini i fine
sui Sūmulā vicioꝝ: tā virozū q̄
muliez iungatoꝝ: q̄ s̄ mōtalia cū
ei^o d̄ tabula i sui fine nōbilt^r p̄tiet

Cuius nōbilitatis p̄textu ipressiōis ex-
positus fuit Venetijs ductu t̄p̄e
fis Johānis d̄ Colonia agripinē-
sine: ac Johannis Māthen d̄ Sber-
retzē. Anno salut. M^o.cccc. lxxx.
sexto idus Maij.

Registrum chartaz.

A
Primū vacat
incipit
non pōt
Hostien.
defendendo

B
ecclesie
qui asserit
ecclesias
efficacia
aut seruari

L
decretalibus
pena pau.

& per
matrimonijs

D
& satisfieri
& hoc probat
sententiam in
participans

E
ad habitandum
siquis sua,
nobis &
excusatur

S
sententiam q̄

lata ratifi-
tenēt Jo.
& diligentissime

B
etiam in
iudicium
ipsum p̄cium
publicata

D
dicta mode.
expediti non
sine mentione
mulier post

F
characterem
quia non
oēs suspēsiōis
celebrat in

L
fit contracta
legitimatur
enim ipse
dudum fuerunt

L
excoīcatio
illam vbi
euitandis

M
sicut spō.

loquebaris
ambula
fecit

A
secūdam
puta
nonum
dicunt

D
di. 40.
tertia
baptizatum
pal. f.

D
de contractu
cap. 25.
deus secus
conditio

D
rationabili
domum
in secundo
ad bonum

R
de accusatione
exequatur
vouis

S
Inis laus deo.

Fragment of text from the adjacent page, including some red initials.

